

מבחר עירונים

משפטים
שנת תשפ"ב

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:28	06:06	05:49	04:34	ירושלים
06:24	06:02	05:50	04:48	בני ברק
06:25	06:03	05:48	04:38	חיפה
06:25	06:03	05:51	04:49	אשדוד
06:27	06:05	05:50	04:33	בית שמש
06:27	06:05	05:51	04:51	קרית גת
06:25	06:03	05:47	04:41	נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

**להצו
כאן**

כסדרפס ואירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 📞
g5337722@gmail.com ✉️

מאטופוס
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

לבית דפוס בירושלים

דרוש עובד

צעיר ונמרץ

לשעות אחה"צ - ערב

בין השעות 14:30-19.30

קו"ח למייל

g5337722@gmail.com

או לפקס

02-5383018

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

רק שבתו יתן (כא, יט) - נוטריקון ישלם שכר ורפא, כפי פרוש רש"י. (תולדות אברהם יצחק)

נקם יקם (כא, כ) - בגימטריה בידי הסייף, כפי שאמרו חז"ל שהריגתו בסייף, שנאמר **הרב נקמת נקם** בריית, למד שנקמה בחרב. (מגדנות)

עין תחת עין (כא, כד) - חז"ל פרושו, לשלם כסף תחת העין. וידוע הרמז שמצא רבי שמשון מאוסטרופולי תבנת ע"ן, שהאותיות אחריון בסדר אל"ף ב"ת הן האותיות **כס"ף**, ולכן נרמז פאן **עין תחת עין**, דהיינו לשלם כסף שנמצא תחת העין. ובדרך זו נדרש מאמר הנמרץ **בטר עניא אזלא ענייתא**, פי האותיות שאחר עני, דהיינו כסף, שבאות בטר עני - אחרי העני, הוא שגורם לכך שאזלא ענייתא, והעניות מסתלקת ממנו... (דברי שלום ואמת)

ולא יראו פני ריקם (כג, טו) - נוטריקון ושפתי רינות יהללי פי, בדברי חז"ל בפד אתה' מהונה אל תקרי מהונה אלא מהונה. (שארית מנחם)

הנה אנכי שלח מלאך לפניך (כג, כ) - סופי התבות בגימטריה נביא, וכן תבת הנה עם האותיות בגימטריה נביא, כפי שנאמר במכילתא דרשב"י שהפונה לנביא ה'. (מגדנות)

אתי מספר ימיה אמלא (כג, כו) - את בגימטריה שנים, ימיה היא בגימטריה שמונים, לרמז שיתקיים ואם בגבורת שמונים שנה. (דרד כוכב)

ומראה כבוד ה' כאש אכלת (כד, יז) - במסכת סנהדרין מספר, פי בופר אחד שאל את רבי אבהו, אם הקב"ה הוא כהן שנאמר **ויקחו לי תרומה** והוא מקבל תרומות ומעשרות, ביצד טהר עצמו לאחר שקבר את משה רבנו, כפי שכתוב **ויקבר אתו בני?** ואם תאמר שטבל במים, הרי נאמר בו מיימד בפעלו מים, דהיינו שבהליכתו מודד מים, ולא יתכן שיטבל בהם כביכול השיב לו רבי אבהו שהוא טובל באש, שנאמר פי הנה ה' באש יבוא, ומצא רבי יהונתן איבשיץ רמז נפלא לכך בסמיכות הפסוק ומראה כבוד ה' כאש אכלת שבסוף פרשת משפטים, וכיון שהוא טובל באש, הריהו ככהן טהור כביכול, ולכן נאמר בתחלת הפרשה הבאה **ויקח לי תרומה**. (מתוקים מדבש)

ספורים בפרשה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (כא, א) אליו סדורין דגלגלתא - (וזהו) אל העיר תונס, הגיע פעם אדם אחד שאין תוכו ככרו, והחל להוליך את הקהל שולל, באחד שיש לו יד ושם בקבלה והוא בקי בגלגולי-נשמות, אך לאמתו של דבר לא היה מקבל אלא מקבל... לפתאים שבאו אליו ושלמו ממיטב כספם, היה 'קובע' גלגולו של מי הוא, זה גלגולו של תרה, של זרח או של שרה, וכיוצא בזה. הגיעו הדברים לאזניו של רבי ישועה בסיס, רבה של תוניסיה, והוא בקש לתהות על-מקנו של המקבל. "ואני גלגולו של מי?" שאל רבי ישועה את האיש, והלה השיב מיד, כשהוא מבקש להחניף לרב הנערץ: "כבודו גלגולו של דניאל איש חמדות". לנגלג עליו רבי ישועה, ואמר בבוז: "שוטה אתה, שהרי בדניאל נאמר בפרוש יא'תה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלה לקץ הימין, ומכאן שאין דניאל חוזר בגלגול... בשלוננו של האיש היה למשל ולשנינה בעיר, והוא מהר להמלט ממנה בבשת פנים...

אל רבה של אוהניב, רבי אליהו הורשובסקי בעל "אזור אליהו", הגיע פעם שנים מתושבי העיר, שפסקוהו קמוני נפל ביניהם, ובקשוהו לדון את דינם. לאחר דין ודברים, העלה הרב את פסק הדין על-הכתב, וחיב את אחד הצדדים לשלם לחברו סכום נכבד. אך הלה לא היה מרצה מפסק-הדין, והודיע בזעם כי אינו מתכונן לשלם את החוב לחברו. האיש היה מחסידיו של השור שלום מבלו, וכיון שהרב נחשב אף הוא לאחד מתלמידיו המובהקים, והוא אף הסמיכו לקרא 'פתקאות' של אנשים המבקשים להושע, שלח להודיע לרבי על המאורע, ובקש ממנו לחיב את החסיד לקיים את פסק-הדין. זמן קצר לאחר מכן, נסע הסרבן לבלו, ולמרבח הפלא לא אמר לו הרבי דבר, ואף קרבו מאד. כששב לעירו והדבר נודע לרבי אליהו, חלש דעתו מאד, עד ששנתו נדדה מעיניו בלילה. הוא התהפך מצד לצד, ולא הצליח להבין את בונתו של הרבי. כשראה שהשנה ממנו והלאה, קם ונסה ללמד בדרבו, אולם כיון שמתחשבותיו היו פזורות עליו, לא הצליח להתרפז בדברי הגמרא. עיניו נתקלו בפנקס-הקהל שהיה מונח על-שולחנו כרבה של העיר, ובלי משים החל לדפדף בפנקס. והנה הוא קורא על מארע שארע בשנים קדמוניות, עם שני אנשים מתושבי העיר, שאחד מהם הוא זקנו של החסיד שיצא חיב בדיו, והשני הוא סבו של בעל-דינו שיצא זכאי, ושם מספר כי השנים עמדו לדון אצל בית-הדין דאז, לאחר שנפל ביניהם דין ודברים על אהזה שהיתה שיכת לסבו של זה שחיב עתה בדיו. חברו רכש ממנו את האהזה בכה, ולאחר שזמן לדיו-תורה, סרב לקיים את פסק-הדין ולא השיב את האהזה לבעליה. רבה של הקהלה דאז העלה את המאורע על הפנקס, והוסיף שם, כי 'מצוה להכריח את האיש לקיים את פסק-הדין'. נדהם רבי אליהו לקרא את הדברים, והבין כי בודאי נתקיים בהם 'מעשה אבות סמן לבנים', והנכד השיב את הגזלה לבעליה ברזי הגלגולים, כדי לתקן את המעוה, להורות פי יש דין ויש דין. למחרת, נסע הרב לבלו, ועם הפנסו אמר לו הרב: "דע לך, כי באשר התמנית לרב כאן בעיר בלז, לא הספמתי למנוי, עד שנתנו לי כח מר-השמים לדעת כל שביל וגבול בין שני אנשים בכל הגליל שלי, כדי שאוכל לדעת למי שיכת חלקת-אדמה זו ולמי זו, ועל כל צמח מבעליו".

היה היה

מכשפה לא תחיה

אחד החבורים הראשונים של ספורי חסידים, הוא הספר "ספורים נוראים", שחברו רבי יעקב בכרך מקנודן, שנודע בכינויו ר' יעקב קנדר, מחסידי האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש ובנו ה"צמח צדק", ולפנים מתלמידי רבי חיים מוולוז'ין בישיבתו הנודעת. בספרו זה הוא מספר על מעשה שארע עמו, בתקופת היותו מלמד-תינוקות בעיר ג'נובה שבמחוז קובנה בליטא. אחד מגדולי הדור ההוא היה רבי חיים מרדכי מנג'ליות מברוד, שנודע בחבורו הגדול "שערי תשובה" על שלחן-ערוך ארז-חיים, שנחשב עד היום לאחד מספרי היסוד ההלכתיים. במשך שנים ארוכות עמד בראשות קהלת דובנא שבג'ולין, ובה אף יסד בית-דפוס, אך פיון שלא רצה להתפרנס מהרפנות, עסק במסחר עצים. בעקבות כך, היה מגיע לפרקים אל מחוז קובנה לרגל מסחרו, וכיון ששמו יצא לפני כנאון הבקי בכל-התורה, היו למדני העיר באים לשחר את-פניו, ועמם גם אנשים נוספים שבקשו לחלות את פני הגאון הנערץ. באחת הפגמים שרבי חיים מרדכי הגיע לג'נובה, הגיעו רבים מבני העיר לקבל את-פניו, ובהם היה גם המספר רבי יעקב קנדר, שמספר את הספור "כלי-ראשון".

הלמדנים שבחבורה החלו בדברי-תורה, ולאחר שהרב נשא בפניהם לפלול ארץ, עברה השיחה לעניינים שונים, בגדר "שיחת חלין של תלמידי-חכמים". והנה התגלגלו הדברים אודות דרך החסידות שהתפשטה בעולם היהודי, וכיון שדעתם לא היתה נוחה מהרוח החדשה הנושבת בפרס וישראל, החלו כמה מבני החבורה לנגח על צדיקי החסידות הנודעים, ולא חסכו את שבט ביקורתם מהנהגתם הפשנה בעיניהם. כל אותו זמן, ישב ה"שערי תשובה" והחריש, שכן אף הוא עדיין לא התקרב לחסידות ולא הכירה לעמק, אולם באשר בני-שיחו החלו לדבר סרה גם על הבעל-שם-טוב הקדוש עצמו, השתיק אותם בבת-אחת וקרא: "אל נא אחי תרעו. אבקש מכם לחלל לדבר בקדוש וישראל זה, כי איני רוצה להחטיא את אזני בשמיעת דברי סרה עליו". דממה נפלה בחדר, ותדהמת הלמדנים גדלה שבעתים כששמעו את המשך דברי הרב: "ודעו לכם, כי על הבעל-שם-טוב עצמו אין שום התנגדות אצלנו, ואדרבה, גדול הוא בעינינו ממש כמו ה"אריז"ל". בלם הביטו בו בפליאה, שכן ידעו כי הרב לא הפירו בעצמו, שהרי נסתלק בטרם נולד, ואחדים הרהיבו עז לשאלו: "מדבריו של רבנו מסתבר, כי יודע הוא ומכיר את שיגו ושיחו של הבעל-שם-טוב, וחפצים אנו אפוא לשמע מפניו את מהותו. ואם באמת גדול היה כל-כך, מדוע היו הנהגותיו שונות ובלתי מובנות?" והוא השיב בנחת: "נבונים דבריהם, כי באמת היו כמה דברים בלתי מובנים בדרך של הבעל-שם-טוב, אולם עלינו לדעת כי אין לנו הבנה במעשיו ודרכיו, כי גבוה מעל-גבוה הוא משכלנו הקט. ואף אם המצא תמצא בדרשותו פסוק אחד שלא בסדר התבות שבתורה, אין להרהר אחריו, מפני שכל אותיות התורה היו נתונות בגדיי מלמעלה לעשות בהן פרצונו. ודומה היה הבעל-שם-טוב לבנו יחידו של המקל, אשר אביו אהבו אהבה עזה פתחי נפשו, ומרב אהבתו אליו מסר לו את כל אוצרותיו היקרים. ואף באשר הבן סדר את האוצרות פארח שונה ממה שסדרם המקל, לא פעם עליו, אלא סמך עליו שברחב חכמתו בנדאי לא יקלכל, ולא יוציא מתחת ידו כל-דבר שאינו מתקן".

"ועתה אספר לכם דבר נפלא מפלאי תורתו של הבעל-שם-טוב, ותראו כמה גאונות היתה בו וכןמה הסתירה בדרבו. ובכן, פעם אחת הזכיר הבעל-שם-טוב את דברי הגמרא במסכת שבת, בה מספר על רב חסדא ורבה בר רב הונא, שנסעו בספינה ונתקלו באותה מטרוניתה שהיתה בקריאה בכשוף. בקשה מכשפה זו לנסע בספינה, אולם האמוראים מנעו בעדה לעשות כן. אמרה מלתא, אסרתא לארבא' - דהינו אמרה המטרונית שם של כשוף, והספינה נקבלה אל מקומה והספנים לא יכלו להזיזה ממקומה. אמרו אינהו מלתא, שריוה' - דהינו, שהם אמרו שם טהרה כפרוש רש"י, והתירו את הספינה להפליג בים. ותמה הבעל-שם-טוב, אם את השם שהזכירה המכשפה, לא קתבו מסדרי הש"ס מפני שהוא שם טמאה, מדוע לא הזכירו את הלחש של האמוראים שעמו בטלו את הכשוף? והלא שמות לחש שונים הזכירו תו"ל לרפוי והצלה? ועל-כך השיב הבעל-שם-טוב תשובה נפלאה. כי באמת הלחש שלקח היה הפסוק שבפרשת משפטים 'מכשפה לא תחיה', ודרש על-כך דרוש גדול, כשהוא מגלה סודות נפלאים בפסוק זה שבכחו לבטל את הכשוף, ואמר שבסודות אלו בטלו האמוראים את כחה של אותה מטרונית. והוסיף באור נפלא בדברי הגמרא, שמה שכתוב אצלה 'אמרה היא מלתא הפונה באמת לשם טמאה, אולם אצלם נאמו 'אמרו איהו מל"ת', והוא נטריוקון 'מכשפה לא תחיה', ובטעות הדפיסו בש"ס מלתא במקום מל"ת בנטריוקון".

בסימו, הוסיף הרב וספר: "כששמעתי את דבר הפלא הזה, טרחתו ועמלתי לחפש במהדורות ישנות של הש"ס, עד שמצאתי ש"ס ישן נושן אשר נדפס כמעט בהתחלת מציאות מלאכת הדפוס, ומצאנו בדבריו הקדושים שמלתא שלה נדפס בא"ף, ומלתא שלהם נדפסה מל"ת בלא אל"ף, וגם נרשמו למעלה נקודות בראשי-תבות. ומכאן תלמדו כי תורתו תורת אמת, ולכן אבקש מכם שלא תרעו ולא תשחיתו לדבר בו כי מלאך ה' צבאות הוא, תורת אמת היתה בפיהו ורבים השיב מעון".

מענין להוסיף, כי אמנם במהדורות הש"ס הראשונות של שונצינו וזנצ'ה, לא מופיע כן, אולם בכתב-יד מינכן משנת ק"ג, מופיע אצלה 'אמרה מיד' ואצלם נכתב 'מלת', ואולי הי"ד יתירה.

מאורות

רבי שאול הלוי מורטייה מאמשטרדם: ליום ההולולא כ"ה בשבט ת"כ

רבה של הקהלה הספרדית באמשטרדם, דרשן והנהיג-דעות, אישריות ומרביץ-תורה מכהק. נולד בזנצ'ה למשפחה מזרע אנוסי ספרד, ובקר בהיותו כבן עשרים התמנה לרב ודרשן באמשטרדם, ולאחר שנים הקתר לאב בית-הדין. עמד שם בראשות הישיבה הנודעת "כתר תורה" ובית-הכנסת "עץ חיים", ומתלמדיו היו גדולי הדור הגא. בהם המקבל הנודע רבי משה זכות, הרמ"ז, התלמידים השיבו על שאלות בהלכה, ותשובותיהם התפרסמו בספר "פרי עץ חיים". בישיבתו היה אוצר בלום של כתב-יד עתיקים, בהם כתב-יד עתיק של משנה תורה לרמב"ם, וכתבי רב סעדיה גאון ורבי יהודה הלוי. אחד מתלמידיו היה הפילוסוף ברוך שפינוזה, שיצא לתרבות רעה והפיץ ברבים את דעותיו הפוזבות. עד שגדולי דורו החרימוהו, ובהם כנראה גם רבו זה. תלמידיו הדפיסו עוד כתב-יד, המשים מתוך חמש מאות דרשותיו, בגעת "שאלו". חבור נוסף שלו כנגד הדת הנוצרית, נכתב בשפה הספרדית. גדולי הדורות העריצוהו, בהם ה"באר הגולה" שנקלע אליו אחר שפרח מוילנא מחמת המצוק, ומתארו בשבחים גדולים בהקדמתו לפרושו על השלחן ערוך ארז חיים, ואף מצטטו פעמים בפרושו. פעל רבות לקרוב האנוסים מספרד ופורטוגל, לאחר שישבו ליהדותם והשתקעו בעירו, ודרש על נצחיות ישראל לכל ידח ממוני נדח. על הפסוק "ובני ישראל יצאים ביד רמה" כתב, שהקב"ה לא הוציא את ישראל בצנעה, מפני שאלה שבצנעה אין שמה אלה...

יוסיף דעת

אחד המאורות המופלאים בתולדות עם ישראל, הוא סיפור 'ארבעת השבועים', כאשר קורא הדורות מראש הולכי ארבעה חכמים שנתפסו בשבי ונמכרו כעבדים במדינות רחוקות, וסופם שבוכות התפתח עולם התורה במצרים, ספרד וצפון אפריקה. מקור הסיפור בספר הקבלה של הרמב"ם הראשון רבי אברהם אבידואר, ולפיו אירע הדבר בשלהי תקופת הגאונים בשנת תש"נ לשנת ד'תש"כ. תמצית הסיפור, על ארבעת חכמים שיצאו מהעיר 'באר' להכנסת כלה, וסופם שנשבו בידי שודדי ים מספרד ונמכרו בארצות שונות, רק שלושה חכמים ידועים בשמם והם רבי חשיאל אביו של רבנו חננאל, רבי משה בן-חנן ובנו רבי חנוך, ורבי שמריה ב"ר אלחנן, ושם הרביעי לא מורש. את בארי היו שויהו עם עיר בבליה, אולם מסתבר יותר שהיא העיר בארי שבדרום-מזרח איטליה. מטרות נשיתם היתה להכנסת כלה' כפי הרמב"ם מספר, אולם היו שפירשו כי הכוונה למגבית לטובת ישיבת סורא, וכיון ששיבה נקראה 'כלה' באמית, כמו 'וישי כל' בתפילת 'קום פורקן', יצאו החכמים להכנסת כלה. אלא שכבר הוכיחו שהדבר לא מסתבר, שכן ישיבת סורא הידללה כאותן שנים עד שהיו זקוקים להביא אליה את רב סעדיה גאון ממצרים, ולא ייתכן שהיו עושים זאת אילו היו ארבעת החכמים הללו שרויים בסורא. אלא שיצאו להכנסת כלה ממש. השבויים לא גילו ברבים את זהותם, והשבויים הנמדו אותם למכירה בקהילות היהודיות שבחן בירו במסעם חזמי. הראשון שנפד היה רבי שמריה, והודו אלסמדריה שבמצרים שילמו את דמי פדיונו, ולאחר שהתגלה כמות תורתו נעשה ראש רבני מצרים. רבי חשיאל נפדה באפריקה, ולאחר שהתיישב בקירואן שבתוניסיה, התקן אתה למקום תורה. בהגיע האונייה לקנודנה שבדרום ספרד, פדו בני קהילה את רבי משה ובנו רבי חנוך, ותחילה סבורים היו כי אינו אלא עס'הארץ. הוא נכנס לבית-המדרש, והזנין לשיעורו של הדיין רבי נתן שהיה חסיד גדול, ובשיעורו התקשה להבין את דברי הנגמר "על כל הזאה טבילה", ורבי משה חשבו בתור אותו על-ניקלה. חשומעים נדמו נללות כי ארי עלה אליהם, והוא תאר כל שאלותיהם בתבונה, עד שהדיין קם ואמר: "אני איני זיון, וזה הלוש השק והוארז הוא רבי, ואני תלמידו אהיה מחרים, ואתם מנהו על קהל קורטובא דין". מאז בואם של ארבעת השבויים, חדלו בני הקהילה להסתמך על הדרתכם של גאויי בכל, והחלו לבסוק הלכה על-ידי עיון בתורה, ומאז נפוצה שם שיטת הלימוד העמקני והיסודי ובידור הסגויות.

מדבר שקר תרחק

צנעא בירת תימן בשנת תרנ"ג. מהאחת העירות הסמוכות, הופיע לפתע יהודי מסתורי בעל הדרת פנים, בשם יוסף עבדאללה, והניח יוסף עבד השם. הלה מסתורית הלכה סביב האיש, ואזירה של אגודת נפלאות וספורי מופת החלה להתרסק סביבו. אט-אט נפוצה השמועה בקרב המוני העם, כי יוסף אינו אלא המשוח המקנה, וכחו גדול ועצום בעיניו נסתרים ונשגבים. את השמועה דאג האיש עצמו להפיץ, ועד מהרה החל להקהיל קהלות ברבים ולהכריז כי "זמן הישועה קרובה, והגאלה עומדת לבוא בקרוב". היו יהודים מריינפש ושבויי-לב, שצרותיהם העבירו אותם על דעתם, והללו התפתו להאמין בנובל הערמומי, שהצליח ללכד אותם בשפתיו נוטפות המור, אולם הפקחים שבועם לעגו לו בגלוי וזלזלו באישיותו. אולם ככל שעברו הימים, ראו ראשי העדה, כי החבורה שמסביב האיש הולכת וגדלה, והלת המסתורין שסביבו הולכת ומתרחבת. ההמונים החלו לספר עליו ספורים נפלאים, שהקשר אל המציאות היה בהם מקרי בלבד, וכדרך של שמועות, נתוספו להם תאורים והגזמות ללא חקר, עד ששנתם של ראשי הקהלה נדדה מעיניהם. באותם ימים היו יהודי תימן נתונים תחת שטטו של ההמון המקומי, ששמר בקנאות על הדת המסלמית, והספקנה היתה גדולה שמא יגיע שמע האיש לאזניהם, והללו יחלו ברדיפות קשות נגד יהודי תימן.

באותם ימים, התגורר בצנעא יהודי פקח בשם ר' חיים חבשוש. הוא נחשב כאחד מחשובי רושמי תולדותיה של יהדות תימן, וספריו "מסעות חבשוש" ו"קורות ישראל בתימן", מהווים אוצר בלום לחקר יהדות ותיקה וישראלית זו. נפשו של ר' חיים סלדה מאמונות תפלות והמימותות, שאיננו רבים מיהודי תימן, והוא החליט לעשות מעשה כדי לקרע את המסכה מאותו רמאי, ולהוכיח קבליים ועדה כי אין בו משם. החל ר' חיים לעקב אחר האיש, ונלה במובן כי כל מעשיו אינם אלא כזב ומרמה, והוא מסובב בכחש את מאמיניו הפתאים, ונגזב את לבם וכיסם גם יחד. אולם היתה פקח דיו כדי להשמר מהעוקבים אחריו, ור' חיים נלאה למצוא דבר-מה כדי להאחז בו ולגלות את נבלותו. והנה הגיעה ההזדמנות לה המתין. מנהגו של הנוכל היה, להתארח מפעם לפעם בבתיהם של מאמיניו, שם היה ממלא כפרו במיטב המעדנים שהגשו לפניו, תוך כדי שהוא מזגלגל עיניו בהתחסדות, ומשוה עצמו ככהן האוכל את קרבנות החוטאים ומכפר על חטאייהם. והנה נודע לר' חיים, כי במוצאי השבת הקרובה, מתעתד המתארח להתארח בביתו של אחד מגדולי מעריציו, ולאחר תפלת ערבית של מוצאי שבת, יערוך הבדלה על "יון מגן-עדרן, אותו אקבל מדיו של מלאך שירד מהשמים באותה שעה", בהבטחתו של האיש למאמיניו. מובן מאליו, כי השמועה על היין המשמר שעתיד לרדת מגן-עדרן במוצאי שבת, הציחה את דמיונם של רבים, ועוד בשעות אחר-הצהרים של השבת, כבר היה הביית צר מהכיל את כל הנאספים הרבים שבאו והתכנסו יחדיו.

ר' חיים חבשוש הבין מיד, כי הנוכל הכין מראש פד יין במקום נסתר בסמוך לבית, קשהוא מכפש להפתיע את הצבור ולהוליך אותו שולל, והחליט לסכל מראש את מעשי התענועעים ולהפוך את האיש הנוכל למשול ולשנינה. יחד עם חברו הטוב ר' סעדיה ערוסי, שאף הוא לא שת לבו לדברי ההבל של המתחזה, פנו אל הבית המדבר זמרה לפני שהצבור החל את תפלת ערבית של מוצאי שבת, וחרש החלו לבלש סביבו. והנה גלו את מה ששערו מראש, ובאדן החלון של הבית מצאו פד יין תלוי על חבל שבראש הגג. ר' חיים מהר לטפס על סלם ולהוריד את פד היין, וכדי להגדיל את בשתו של הנוכל, הכין מראש פקעת גדולה של צמר, אותה הדביק לקונו של חברו סעדיה, מסר גידו מקל ארץ, ובקש ממנו להסתתר במרתף שמתחת לבית. "כאשר ארקע בגלגל פחוקה, תעלה מיד מהמרתף עם 'קננה' הארץ ומקלך אשר בגידה, יחד עם פד היין שהנגל הכין מראש, ונראה מה יעשה הנוכל". בינתיים, עמד הלה ודרש גבויר-דברים, קשהוא מושך במקונו את דבריו אל תוך הפילה, עד שהעלטה תשתגר ואף אחד לא ישים לב לחבל שבו קשור פד היין, ואף ר' חיים התערה בצבור הנאספים, כשעל-פניו ארשת תמימה. והנה מגיע זמן ההבדלה, והצבור עוצר את נשימתו. "המשיח מרים את כולו בזמר, ופונה בסלודיו לפתח את-החלון. הוא מושיט את ידו החוצה בדחילו ורחימו, ומתין ש'המלאך' ימסר לו את היין מגן-עדרן, אולם שד ושבר, הפד איננו... מבוכה אחזה ברמאי, וכדי רועדת החל לגשש אחר החבל התלוי, עד שגלה לחדרתו כי הפד נעלם. הצבור עקב אחריו בנשימה עצורה, והוא מהר להתעשת והחל לצפות בפוכבים, קשהוא ממלמל ואומר כי 'המלאך השמימי מתעבב לבוא מסבה נסתרת'... לפתע נשמעה צעקה מכוונת של ר' חיים חבשוש שקרא: 'רבותי, המלאך וכד היין נמצאים בגידה!' ובדברו רקע בגלגליו על הרצפה, ולעיניהם הדהמות של הצבור, הופיע לפתע איש בלתי מוכר מהמרתף, פשוטן לבן וארץ יורד על-פי מדותיו, מקל גבוה בידו האחת, וכד יין בידו השנייה. הצבור הביט בכלבול בהלך שעלה מהמרתף, וכמה מהסובבים היו מוכנים להשבע שהוא אינו אלא אליהו הנביא, אולם ר' חיים נגש אל האיש ותלש בבת-אחת את 'קננו' המדמה. 'זה חברי סעדיה', קרא בלעג, 'ובידי פד היין אותו הורדנו לפני זמנך מהתלח, שהרמאי הזה הכין מבעוד מועד כדי להוליך אתכם שולל'. כלם הסתובבו בבת-אחת כדי ללכות את זעמם במתחזה הפוכן, אלא שהלה התעשת מבעוד מועד, ומהר לנוס מבעד לחלון הפתוח, קשהוא מתרחק מהעיר ולא מעז יותר להראות את פרוצופו בה..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

אסיקספ (כח, כד) - במכילתא, רבי ישמעאל אומר, כל אס שמקרא שפת חוץ מזו וכו', וצריך לדעת, למה דבר ה' בדרך שפת במקום ודאי? ואולי כי בא הפתוח להודיע ולהשיב גס, לאשר ישאל השואל בראותו כי דברה כבוד אדם בזהב לרב ואוצרותיו מלאים הון עתק ללא צורך בו, ויאמר אדם מה הנה אוצרות זהב לאדם ללא דבר? למה לא הספיק ה' לתת לו מזונותיו הצריכו, ולא יהיה זה גדול מעקב אבינו אשר שאל לחם לאכל ונגד ללבש, הן אמת כי מה שחיסר לאדם מן צרכיו יש טעם בדרך ליסרו על עינו, מה שאין בו אוצרות-הון למה, לאיש אין לו צורך בהם?

לזה הודיע הכתוב, כי חסוב דבר הוא אותם שאינם ראויים לקבל חסם לצד מעשיהם, כי ה' בתסדו נותן שפע הצריך ברוח לכל איש ואיש די מחסורו, והיה כי יחטא אדם ואינו ראוי לקבל פרנסתו בכבוד מאל הכבוד, החלק המגיע לא יטלנו עליו, אלא הרי הוא מתקבץ אל מקום אחר ותהיה פרנסת הלו עם אדם אחר הבא לו דרך שם פרנסתו, ויתפרנס בפחיתות ובכזיב פאשר גור הגזר בצדק. וישעיה ה' בדרך זה לשתי מדות טובות, האחת להשתלם אדם בעולו הזה פעלו דרע, והשנייה כדי שיזכה הנותן באמצעות נתינת צדקה וחסד לדיעה. וזה הוא אומר **אסיקספ תלזה אתיעמי**, פרוש אם ראית שהיה לך כסף יתר על מה שאתה צריך לעצמך שאתה מלזה לעמי, תדע לה, שאין זה חלק המגיע, אלא חלק אחרים שהוא העני עמך, ובהו רמז כי צריך לפתח לו משלו. ואולי כי רמז לו גם-כן שלא יתנשא ויתגדל על העני בראותו כי הוא הנותן לו, והוא אומר **לא תהיה לו כנשה**, לשון נשיאות ומעלה, כי משלו הוא נותן לו. וזהו לומר כנגד ההלואה לארשתיו עליו וגו'.

דברי הימים

בשבת קודש כ"ה בשבת תקצ"ו, נפטר בכלכותא שבהודו, ר' שלום ב"ר אהרן ב"ר עובדיה הכהן מארם-צובא, היהודי הראשון שהתיישב בעיר בשנת תקנ"ח, וייסד בה את הקהילה היהודית שבה נותרו היום כמה עשרות בלבד. בעיר כלכותא התגוררו רבים מקהילת 'בני ישראל', אותם יש שזוהו כצאצאי עשרת השבטים האבודים, הראשון שמזכיר את בני הקהילה, הוא ר' דוד אחיו של הרמב"ם, שהגיע להודו לפני כאלף שנה, ובמכתבו לאחיו שהתנלה בגניזה הקהירית, הוא מספר על מפגשו אתם. בקרב בני הקהילה התהלכה אגדה, כי ספינה של גולים מארץ-ישראל נטרפה לאחר חורבן בית-המקדש הראשון, ליד חוף קונקאן דרומית לעיר בומביי, והניצולים היו רק שבע משפחות ומהם נפצה כל הארץ. שאר המתים נקברו בבית הקברות של העדה, שנחשב העתיק מבתי הקברות היהודיים מחוץ לארץ-ישראל. בבית-קברות זה מצויות מצבות עתיקות, ויש בו גם מעין 'קברי-אחים' המסומנים באבנים גדולות, ועל-פי המסורת שם נקברו הגולים שטבעו בספינה ליד החוף. בני הקהילה שמרו על עצמאותם, ונחרו שלא להיטמע בקרב תושבי הודו הנוכריים, וכיוון שהללו תיעבו אותם והאמינו שגם המגע אתם אסור, סייעו להם להתבדל מהם. במשך הדורות נותרו בקרב הקהילה רק חלקים מהמצוות, ובעיקר נותרו בהם החגים שבתורה והשבת, עריכת ברית מילה וקריאת פסוק 'שמע ישראל' בראשית כל תפילה. מנהג מעניין השתמר אצלם, ולפיו חוגגים את מוצאי יום-הכיפורים ולמחרתו כח, וכר ליום-טוב שהכהן הגדול עשה במוצאי היום הקדוש לאוהביו. לפני עשרות שנים החלו בני הקהילה לעלות ארצה, והתעורר פולמוס הלכתי לכשרותם, והיו שהכריעו לראותם כיהודים כשרים לכל דבר.

דרש רבי בונים מפשיסקא את הפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם", כי יש להקדים את המצוות שבין אדם לחברו, לפני המצוות שבין אדם למקום, שכן דרך ארץ קדמה לתורה.

קבוצה של יתומים פליטי השואה, שלמדו במוסד סנהדריה שבירושלים, הגיעה פעם לבקור אצל הרב מבריסק, וכדי לכבדם הורה להגיש להם תפוזים. מנהגו של הרב מבריסק היה, להפריש מפל פרי ופרי עצמו תרומות ומעשרות, והיה חותך לשם כך חתיכה בראש כל אחד מהפרות, מתוך חשש שמא אין בלם מאותו שדה, ויתכן גם שכבר הפרישו מעשרות בחלק מהם ונקמצא שהוא מפריש מן הפטור עליהחייב, או להפך. אך כיון שהאורחים היו יתומים שעברו את אימי המלחמה הקשה, ועלולים הם להפגע מכך שמגישים בפניהם תפוזים פגומים וחסרים, הורה הרב מבריסק לנקט בדרך מחכמת, כדי למנע מהם את הפגיעה. מבתו, שספרה זאת ליתים, בקשה, כי בראש כל תפוז חסר, במקום שממש נחתכה החתיכה לשם מעשור, תבזק מעט סכר, וכך יסגרו הילדים האורחים כי לשם כך חתכו את ראשי הפרות, וזו צורת ההגשה שלהם בפני אורחים כדי להמתיק להם את הפרי. כך לא יחושו חלילה פגועים שאולי נתנו להם שירי הפרות, החסרים והפגומים, שכבר החלו באכילתם. עד כדי כך הגיעה מדת רגישותו, ובעדינות נפשו בקש למנע אפלו תחושה דקה מן הדקה של חלשתי הדעת, מאותם ילדים יתומים שבאו.

אברהם צעיר נכנס אל רבי יוסף מפאפא, ושאלה קלה בפיו, כזו שגראית ברוךה מאליה. אולם הרבי התייחס לשאלתו בכבוד ראש מרבה כדי שלא לביישו על שאינו יודע דבר בה פשוט, הוציא מארון הספרים את השלחן ערוך, והורה לשואל ללמוד עמו בצוקת את ההלכה. לאחר שלמד עמו את הדין המפורש, קם מכסאו כדי להחזיר את הספר למקומו, ובקול נמוך מלמל כאלו לעצמו: "אכן, כשלא לומדים פראוי אין יודעים". והיו אותן מלים בודדות שאמר בלחש כדי שלא לפגע בכבוד השואל, צורבות בלבו של הלה במכות אש, יותר מכמה וכמה שיחות מוסר.

באחד משעוריו החריפים של רבי אהרן כהן, ראש ישיבת חברון, קם אחד התלמידים המבוקרים והקשה על דבריו. בסערת הרתחא דאורייתא, דחה רבי אהרן על-אדתי את הקשיה שלו, והתבטא בלפיו בנימה חריפה מעט: "וכי אינה מבינה? התלמיד נבוך מעט ואמר בהשלמה: "נו, מה יכול אני לעשות שאיני מבינה?" השעור המשיך ואף הסתיים, והבחורים כבר התבוננו לעמד לתפלת המנחה, אלא שלפתע שומעים הם את ראש הישיבה מבקש להוסיף דברי-מה שלא כרגיל. "אנא מחל נא לי! פנה אל אותו תלמיד לעיני כל התלמידים, ובתשובת המשקל על הערתו שצאמרה בלחה השעור, הרעיף על ראשו דברי שבח מפלגים, וספר אחד התלמידים שהשתתף באותו מעמד, "בשעור זה למדנו, כי תורה ומוסר-המדות, ברוכים זה בזה כתר ורעיו דלא מתפרשים..."

רבי יחזקאל אברמסקי עין פעם באחד מחבוריו, ותוך כדי עיונו נעקרה מלבו אנהה מרה. בכל פעם שאני מחזיק בך זה ביד, הריני נתקף בעגמת נפש ומצפוני מיסר אותי". אמר למקורביו, "ומדוע? מפני שבספר זה הזכרתי את אחד מגדולי האחרונים, ותמתי עלי מודע כתב להפך ממה שנוצר בתוספות שבסגנה. וברי לי, כי גאון זה ידע כמוני את דברי התוספות, אלא שהם נשמטו מזכרונו לפי שעה. ואם כך הוא הדבר, מה עשיתי אפוא? כלום זו מלאכתי לפרסם ברבים שגדול פלוני שכח לזמן פרטא דבור של תוספות? וכי זו המטרה שלשמה אני מחבר ספרים"!

במשך תקופה מסוימת, היה ה"ישועות משה" מוידוץ נהג להקשיב בין העולים לקריאת התורה בשבת, לדבריי-תורה שילדי חמד היו מקריאים לפניו. שבת אחת, כאשר הגיע תורו של אחד הנערים לומר את דבריו, קם הרבי כדי לקרוא את ההפסדה במנהגו, אולם כיון שלא רצה להחליש את דעתו של הילד, לטפח בחבה ואמר: "אתה תהיה הראשון בשבת הבאה". ספר אחד המתפללים, כי הוא שמע את-הדבר, והחליט בלבו לעקב ולראות כיצד יפל דבר. ואמנם, בשבת הבאה פנה הרבי אל הילד שעמד הראשון בתור, ושאל: "האם אתה הוא זה שאמרתי לך בשבת שעברה להיות הראשון?" וכאשר הילד נענע בראשו לחיוב, הטוה הרבי אָזְנו לשמע את-דבריו.

הסטיפולר' התפלל פעם בראש השנה בכולל חזון א"ש, ומולו עמד ילד שטרם הגיע למצוות, והחזיק בידו מחזור גדול ממנו התפלל. מרחוק היה נראה לרוב, כי הלה מחזיק גמרא בידו, וסבר שהוא לומד באמצע התפלה, וכיון שהקפיד מאד שלא ללמוד בשעת התפלה וישמעו את חזרת הש"ץ מתחלה ועד-סוף, ואף הורה שלא ללמד ממנו שהוא אומר תהלים בחזרת הש"ץ, שכן הוא כלל לא שומע באזניו את-החזן, נטל מהילד את ספרו והניחו בסטנדר שלו. לאחר התפלה גלה, כי הספר שהיה ביד הילד היה מחזור לראש השנה, ולחנם חשד אפוא בו. פנה הסטיפולר אל אבי הילד ואמר: "מחייב אני לבקש את סליחתו של בןך, אולם כיון שקטן לאו ברי-מחילה הוא, אמתיו עד שיגדל". עברו מספר שנים, והאב בא לבשר לו כי בנו זה הגיע למצוות, אך כלל לא זכר את דבר המאורע. ולעמיתו, הסטיפולר זכר גם-זכר את הדבר, ואמר לאב: "באמת הייתי צריך לבוא בעצמי לשמחת ברי-המצוה, כדי לבקש את מחילת בןך שכבר גדל, אולם כיון שבקשי אני מסגל ללכת על רגלי, מבקש אני ממך לפנות אליו ולבקשו בשמי שימחל לי על המאורע..."

מטעים

ודל לא תהדר בריבו (כ.כ. א)

ודל בןקף גדול, שצורתה פשתי אותיות י"ד עם האות וא"ו, והן בגימטריה כ"ו בשם הוי"ה, לרמוז לדברי חז"ל בשבת, שהקב"ה נמצא למראשותיו של הולך, שנאמר ה' יסעדנו עלי-ערש דין, ודרשו אשרי משכיל אל-דל - אין דל אלא חולקה, כי סומך ה' לכלי הנפלים וזוקף לכלי הכפופים. (קול שלום)

עוד רמז יש בטעם זקף גדול שבתבת ודל, לדברי הגמרא בבבבבב, שארבעה אין הדעת סובלתו, ואחד מהם הוא דל גאה, מפני שדל הוא גם לשון של התנשאות, כמו דלה דלה, והדלי נקרא פו עלי-שם שהוא דולה ומעלה את המים מהבאר, ולכן התבה מטעמת בטעם זקף גדול להורות על החל גאה שזוקף את-עצמו בגדלות וגאווה, ולכן אין להדרו בריבו מפני גאותו, אולם פסוק אחר יש בתהלים, שפטר-דל ויתום עני ורש הצדיק, ואין סתירה משם לפסוק שלפנינו, משום ששם נאמר עני ורש שהוא נכבד, ואין צורך להצדיקו. (אהל תורה)

לא-תשתחוה לאלהיהם (כ.כ. כד)

בטעמי מהפך פשטא, להורות שיש להפך את ההנהגה הפשוטה והמקובלת שאפשר להשאיר את הפסלים, ובלבד שלא יעבדו אותם, אלא כי הרים תהרסם ושבח תשביר מצבתיהם, ועל-ידי כן לא תשתחוו להם, ולא יהיו לכם למוקשי. (דברי טובה)

מדגש

בפרשת משפטים נזכרת מצות העליה לרגל וטענת מענינת מופיעה בפי' שפירשה דעה דפוס וילנא, לגבי שאלה בהלכות הרגל: "בשדורסים ברגל הלכות הרגל" בסמ"ה, כי המדפוס הוילנאי הגה בבני ליטא את הש"ץ הימנית כשמאלית, ובשדורסי לפרך את המלים קרא 'בשדורשים' במקום 'בשדורשים'. טענת דומה גם בש"ס וילנא בסנהדרין, וברשי' נדפס 'טובה' במקום 'תבה' מפני שבליטא הגו את החולם צעירי, ותבה נשמעת כמו טובה, וכן ברשי' בערויבין "מסתמא" במקום "משממע", ובספ"ה "סודותיה" במקום "יתדותיה", וכך גם בירושלמי יבמות במקום "אמר לה" כתוב "אמר לא", ובתוספות ביבמות "דבשעה אחת" - "דבסאה אחת", וכן בתוספות בבבא מציעא, "פרוש הינו פרדס" ואין לה משמעות, אלא במקור נאמר 'פרדות', והמדפוס הליטאי כתב 'פרד'ס'...

ממלה

לרבי חיים מצנע היה משמש ותיק, חסיד ובר-אורן בשם ר' אברהם אלעזר. הוא עשה את תפקידו באמנות במשך שנים, ותיקה הביב בעיני רבו. אולם לאחר שהרבי התאלמן ונשא אשה אחרת, בקש המשמש להתפטר מתפקידו. לתמיחה הרבי, הסביר: "במסכת קדושין נאמר, שאם יש לעבד העברי אשה ובנים, ולאדוני אין אשה ובנים, אינו נרצע, ולכאורה הדבר תמוה, מה ענין אשת האדון לרציית העבד? אלא יש לומר, שהתורה קסה על העבד, שאם אין לאדוניו אשה - אל ירצע, שמא יקח לו אדוניו אשה כזאת, שהעבד לא יוכל להחזיק מעמד אצלה..."

אם בא היצר לאדם, ומפתחו להמנע מעבודת בוראו? כי הוא מחייב לפרנס את אשתו ובניו, יאמר לו: "אם-אדוניו יתירלו אשה וילדה-ילו בניים או בנות" - אם אדון העולם נתן לו אשה ובנים, אזי "האשה וילדיה תהיה לאדניה" - האדון גם ידאג לפרנסתם, "והוא יצא בנפו" - לעבודת ה'... (רבי וולף מוויטומרי)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

אולם אצל רופא נאמר "ורפא ירפא" - קודם הוא מנסה על החולה כל מיני מרשמים ותרופות, ורק אחרי שהמצב נהיה יותר גרוע והוא מרפא את אשר קלקל, אז הוא מוצא את הסיבה האמיתית ונותן רפואה למחלה הראשונה... (במחשבה תחילה)

"וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו" (כא, לג)

מובא בילקוט מאיש לרעהו, רבי נתן צבי פינקל זצ"ל מסלבודקא הבחין פעם בבחור המתכופף להרים פיסת נייר בחשבו כי מדובר ב'שמות' הטעונים גניזה, אבל כשראה הבחור שפיסת הנייר מכילה רק דברי חולין, השליכה בחזרה לארץ. קרא לו הסבא ואמר, "איך אתה מתנהג כך?! הרי אתה מזיק ברשות הרבים, וכורה בור להכשיל בו בני אדם!" תמה הבחור, "מה זה שייך לכריית בור, וכי איזה נזק נגרם מפיסת נייר?!"

הסביר לו הסבא: "בור אינו דוקא מכשול

שיכול לגרום לכך שהשני ייהרג או יינזק בו, אם אתה גורם לכך שמישהו יהיה חייב להתכופף ולהרים את הנייר, ובכך יתבטל מלימודו, הנך בגדר מזיק, ולמרות שלא אתה הבאת את פיסת הנייר הזו לישיבה, אתה הרי הגבת אותה, ובגמרא (ב"ק כט, ב) אמרינן, 'ההופך את הגלל ברשות הרבים חייב', משום שבכך שהפך את הגלל סילק את מעשה הראשון שהביאו לשם, והשני נחשב כמי שחפר את הבור."

(מאורי שערים, שער העבודה פ"ד)

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב, כא)

"כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם" (כא, ב)

על פי ההגיון האנושי הפשוט, חייב האדם לכבד את פועליו - יהודים קשי יום העובדים אצלו לפרנסתם - יותר מאשר את עבדיו שאותם קנה. למעשה, התורה מחייבת את האדון לנהוג בעבד עברי בכבוד ובעדינות מעל לנדרש בהתנהגותו כלפי עובד שכיר יהודי. זאת, למרות

שהאדון הוציא ממון רב כדי לקנות עבד שישרת אותו, ולמרות שבמקרים רבים אדם הנמכר לעבד הוא בעל אישיות מפוקפקת שנתפס בגניבתו.

בזה אפשר להבין מדוע בחרה התורה לפתוח את פרשת משפטים דווקא בעניין עבד עברי שאינו כל כך מצוי ואינו נוהג בכל הזמנים והעיתים. זאת, מפני שהתורה באה להדגיש יסוד חשוב בהליכות שבין אדם לחבירו. למרות שמצוות אלו הן שכליות, אל לו לאדם להסתמך על שכלו וחוש ההגיונות הטבעי שלו בבואו לקבוע את המותר והאסור בדינים שבין אדם

לחבירו, אלא עליו לחפש וללמוד את ההלכה והמוסר בדינים אלו, כפי שניתנו לנו על ידי התורה, הגמרא וחכמי הדורות.

"ורפא ירפא" (כא, יט)

מכאן למדו חז"ל שניתנה רשות לרופא לרפאות. אמר על כך הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי בצחות: אצל הקב"ה נאמר "כי אני ה' רופאך", לשון אחת של רפואה, שכן הקב"ה שולח לחולה את הרפואה והוא מבריא.

"ותשחק ליום אחרון" (משלי לא, כה)

מוקדן המשטרה קבל מידע מודיעיני, שבעוד מספר דקות יחלף בכפר המרכזי רכב, הנושא בתוכו חמר מסכן שאסור לשמוש.

כוחות המשטרה התפרסו מידית לאורך הציר, ועצרו את הרכב המבוקש.

קראו לנהג לעמד מחוץ לרכב, וסמנו לו הכן לעמד, תוך אזהרה, שאם יוציא את רגלו מחוץ לשטח המסמן, או יעז לברוח, הקליע שיצא מקת הרובה מהיר יותר!!!

השוטרים החלו בעבודת החפוש ברכב, ומשלא מצאו דבר, החלו לחתך ולקרע את המושבים, הרפודים, השטיחים וקירות הרכב.

משהעלו חרט בעמלם, מקדו את מאמציהם בתא המטען, תוך חפוש מתחת לכל סכה וכל ברג.

מפאת כבודם, לא יכלו להרשות לעצמם בזיון שכזה, שעבדו והרסו, שברו וקלקלו ללא תכלית, התחילו לפרק את הרכב לחתיכות ולהפכות בפטישים בלי להתאש, כי הרי המודיעין מדק ולעולם לא טועה, מכרח שהחמר קיים, וחזבים למצא אותו.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

לשטוף את הכוס בעוד השארית רכה..."
החברותא נדהם ותמה: "אינני מבין, הרי בסך הכל זוהי בתך, והיא בוודאי מוחלת לך על כך בלב שלם?"
"נכון!", אמר רבי דוד, "אך בכל זאת, היא אלמנה!..."
מרעיש! הרי כל רגע של ביטול תורה אצל רבי דוד היה נורא, זמנו היה מדוקדק ומחושב עד לאחת.

העידו עליו מכיריו כי מיום עומדו על דעתו לא בזבו רגע אחד מזמנו שלא נצלו עד תום. אולם כדי לא להטריח אלמנה בצער כה מועט, שאין ספק שלא היתה מקפידה על כך, הקדיש לזה קרוב לשעה... (אוצרותיהם אמלא)

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב, כא)

מובא בילקוט מאיש לרעהו, כתב האבן עזרא: נכתב בתורה 'תענון' לשון רבים. כי אם האחד יענה ואחרים יראו ולא יעזרו למתענה, העונש יהיה על כולם.

כל הרואה ואינו עוזר, נחשב הדבר כאילו הוא המענה בעצמו, וזה 'לא תענון' לשון רבים, ועל כן בא אחריו 'וחרה

אפי והרגתי אתכם' (פסוק כג), את כולכם. סיפר רבי אליהו לאפיאן זצ"ל: שמעתי מרבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל, שהבחין פעם שרבו רבי ישראל סלנטר זצ"ל אינו שומר על סדרי התפילה והלימוד שהיו קבועים לו בכל השנים.

שאל אותו רבי נפתלי מהי הסיבה לכך, והשיב שאשתו הכניסה לביתם משרתת אלמנה, ולכן אם הוא יקום השכם בבוקר כדרכו לצאת מהבית, תאלץ האלמנה גם היא להתעורר משנתה ולקום כדי לסגור את הדלת מבפנים, והוא חושש משום 'כל אלמנה ויתום לא תענון'. הוסיף ואמר לו שיש דברים נוספים שהוא נמנע מלעשות בגלל חשש זה.

פנה רבי ישראל לתלמידו ואמר: "ומה אתה אומר נפתלי, שאפטר אותה? אם כן יוצא שאסור להכניס אלמנה ויתום לתוך בית יהודי, שמא יצערו אותם, ואיך אפשר לומר דבר כזה?!"

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב, כא)

כתב רש"י: הוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב

מספר הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א: בשנותיו האחרונות התגורר הגאון רבי דוד בהר"ן בשכונת 'שערי חסד', בבית בתו הרבנית חיה יוכבד [חיקה] פרידמן ע"ה, שהתאלמנה בצעירותה מבעלה הגאון רבי משה פרידמן זצ"ל.

מדי לילה היה רבי דוד משכים קום לאמירת 'תיקון חצות', ולאחר מכן עסק בתורה עד כשעה וחצי לפני זמן ותיקין. אז צעד לאיטו פסיעה אחר פסיעה לעבר בית הכנסת 'הגר"א' בשכונה, שם המשיך ללמוד בחברותא עם אחד מתלמידי החכמים החשובים שבשכונה.

בתו, הרבנית פרידמן, שנהגה בו כיבוד אב באופן מהודר ביותר, הקפידה אף היא לקום באשמורת הבוקר כדי להכין עבורו כוס קפה מהביל להחם בו את לבו. רבי דוד היה משיב בו את נפשו ומזדרז לצעוד לבית הכנסת.

באחד הלילות, כשהגיע רבי דוד לבית הכנסת, דקות אחדות לאחר שהחל ללמוד עם החברותא, פנה אליו במפתיע וביקש את

מחילתו על כך שהוא נאלץ כעת לעזוב ולשוב בדחיפות הביתה כי שכח דבר מה...

בתחילה ניסה החברותא לעצור בעדו, ביודעו כמה מאמץ וזמן תיקח ממנו הדרך, אך רבי דוד היה החלטי בדעתו, וקם ויצא.

כששב לבית הכנסת כבר עמדו הציבור להתפלל, ולמרות שלא הספיק להשלים את חוק לימודו כמידי יום, ניכרה על פניו ארשת של שביעות רצון.

החברותא שהכיר את הליכותיו של רבי דוד, ידע כי כל מעשיו מונהגים בדקדוק על פי דעת תורה והלכה, והסתקן לדעת איזה דבר חשוב יכול היה לגרום לרבי דוד לנטוש אותו כך באמצע הלמוד ולבטל את לימודם הקבוע, אולם רבי דוד סירב לפרט.

רק לאחר הפצרות מרובות, נענה ואמר: "ודאי ידוע לך כי כיום אני מתגורר בביתה של בתי האלמנה: והנה היום שכחתי לשטוף את הכוס בה שתיתי את הקפה לפני

יציאתי מהבית, חששתי כי עד שאשוב מתפילת שחרית, שארית הקפה תתייבש, והדבר יקשה על בתי לשטפה. חזרתי אפוא על עקבותיי

קול צחוק מתגלגל, עצר אותם ממלאכת ההשקחה, מיד הם נושאים את עיניהם ורואים איך שנהג הרכב לא יכול להכיל את צחוקו בקרבו, ופשוט לא יכול להרגע. מהההההה, מה קרה? שואלים אותו השוטרים. והנהג תוך כדי חיוך רחב מגלה להם לשוטרים, שמרב עסוקם לא שמו לב, והוא הצליח להוציא את רגלו מחוץ למסמן כבר חמש פעמים...

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

בלי די כמו עתה שמצא פתרון שלא תפגע האלמנה.
(גדולה שימושה)

"ואנשי קדש תהיון לי" (כב, ל)

סיפר רבי אהרן טויסיג שליט"א, מעשה שהיה, אחד מבחירי ישיבת סלבודקה שבליטא התארס בשעה טובה. בן עליה זה זכה להתארס בשעה טובה עם בתו המושלמת של נגיד מוקיר רבנן, שהבטיח לחתנו מזונות ביד רחבה, דבר נאה ומתקבל. החתן הוזמן לשבת בעירו של החותן לעתיד, שיוכל להתפאר בו בפני בני קהלתו. הוא הגיע והרשים את כולם בהנהגתו המופתית ובידיעותיו המופלגות, והיה במה להתפאר.

היה שם יהודי צר עין, שאושרו של הגביר היה

בעיניו לצנינים.

כשנשאל על ידו: "נו, מה דעתך על הבחור?" הפטיר: "מה אומר לך, אם בחרתם בו, כנראה בררתם היטב..."

נדרך המחנות: "למה כונתך?" שאל בחשש. השתמט והתחמק: "די במה שאמרת, לא אוסיף דבר!"

נחרד הלה: מה ידוע לו, שאינו ידוע לנו.

החל לעקב אחר הבחור בחשדנות, כל חיוך התפרש כעווית,

כל אימרה כזחיות, כל איפוק כמוזרות.

שיתף את הבית בחרדותיו ובספקותיו, והאווירה הפכה טעונה ועויינת.

כשחזר הבחור לשיבה, שגרו אחריו שטר התנאים ודמי הקנס.

עולמו חרב עליו, ואף לא ידע על מה ולמה בא לו הדבר... הסבא מסלבודקה זצ"ל נכנס לעבי הקורה, ניסה לברר, הבטיח שהבחור מושלם, שאל איזו עוולה נמצאה בו, והאמת היא, שלא היה דבר;

רק אותה ברית הכרותה ללשון הרע, שתתקבל. קרנו של הבחור ירדה, מאחד התלמידים

בהוה, לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם. אשה שסבלה מכאב שיניים, באה בליל שבת לפני הגאון רבי מאיר מיכל רבינוביץ זצ"ל (גאב"ד שאט, ומח"ס מאיר לעולם) לשאול אם מותר לה להשתמש בסממנים. השיב לה רבי מאיר כי אינו מוצא שום היתר לכך. חזרה האשה לביתה.

הנה לאחר שעזבה האשה את ביתו, נתיישב הרב שוב בדבר, ומצא מקום להקל, הוא כמובן לא ידע את מקום מגוריה של אותה אשה, אך ברצונו העז להקל את צערה וסבלה, הלך מבית לבית בעיירתו עד שהגיע לדירה ממנה בקע קול אנחת האשה.

הוא דפק בדלת וכשביקשו לדעת זהות הדופק, ענה: אני מאיר מיכל, מצאתי היתר לאשה להשתמש בסממנים כדי להקל מכאבה". ואז חזר לביתו.

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב, כא)

סיפר הרי"ש שיינברג שליט"א: באתי לשאול את הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאלת הלכה למעשה.

פסק ההלכה היה עלול להפריע ולצער אלמנה אחת.

על אף שהפסק היה ברור, התחבט הרב אלישיב בזה מאוד ואמר: "איך אפשר להוציא כזה פסק

הלכה ולפרסמו? הלא כתוב "ולב אלמנה ארנין"! איך אפשר לפסוק כך? שמא תבוא אלי אף מחר ונשקול שוב את העניין".

כידוע, היה זה נדיר מאוד לשמוע כזו התלבטות אצל הרב אלישיב. תמיד היה פוסק כהרף עין. והנה כשהגעתי למחרת לשיעור ב"תפארת בחורים" אני רואה את הרב אלישיב שרוי בשמחה גדולה וכולו מחוייך. הוא רמוז לי לגשת אליו ואמר לי: "הנה מצאתי פתרון להלכה איך אפשר לקיים את ההלכה,

ויחד עם זאת לא לפגוע באותה אלמנה!" לא זכור לי שראיתי אי-פעם את הרב אלישיב מאושר כל כך ושמח עד

לפעמים אנחנו צוחקים, נראה לנו שאנחנו חכמים גדולים, צוחקים אבל מפסידים דברים גדולים אחרים על הדרך. אנחנו יכולים לפספס כל מיני דברים חיוביים וטובים, בגלל סערת רגשות שתוקפת אותנו. לפעמים לא נשים לב לכל הנזקים הנגרמים מסביבנו, מרב נהנתנותנו הרגעית. אז מה אם החבר טעה או לא שם לב, לכן נשרף את כל מה שיש לנו, לכן נתן שיהרסו לנו כל מפעל חיינו וכל עולמנו...? לשון הרע עסיסי לא מגדיל אותנו בעיני חברינו לארץ זמן, אדרבה מי שזורק זבל ודובר רכילות לרב, כנראה שביתו מלא בזבל ומאגרים רעים. אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה! צוחק מי שצוחק אחרון, ואחרון אחרון חביב. (א נקודה'לע - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

"אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס" (כג, א)

מבאר בדרך רמז הרה"ק רבי משה מפשעווארסק: כאשר עומד השטן בבית דין של מעלה לקטרג על יהודי - אין מאזינים לדבריו. שהלא עד אחד הוא ופסול לעדות. אולם כאשר יהודי ניצב ומדבר רע על חברו, הרי שהוא מצטרף רח"ל לעדות יחד עם השטן ואז מענישים את היהודי שחטא.

על כך מזהיר הכתוב "אל תשת ירך עם רשע", לדבר על מעשיהם הלא טובים של יהודים, שכן בכך אתה מכשיר את עונשם ומצטרף עם השטן "להיות עד חמס"... (במחשבה תחילה)

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

סיפר הרב יוסף וליס שליט"א: "באחד הימים הגעתי עם קבוצת אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, כדי להראות להם את עיר התורה בני ברק וישיבותיה. נכנסתי עמם לבית הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לקבל ברכה. אמר לי הרב שטיינמן: "אינני מסכים לברך כי הם מחללי שבת ואיני יכול לברך". בתחושה זו נאלצו לשוב לבתיהם.

"לאחר ימים ספורים שאלתי את האנשים ההם מהקיבוץ, מאיזה דבר התרגשו במיוחד בסיורים שעשו בעיר בני ברק? ואמרו כולם פה אחד את הדבר המפתיע הבא: "מכך שהרב שטיינמן לא הסכים לברך.

ראינו שאפילו בדור חנפן ושקרן כל כך, שכל אחד מנסה לרמות ולשקר את רעהו, כאן ראינו לראשונה איש אמת שאינו חושש לומר מה דעתו האמיתית עלינו בפנינו". "מרוב התפעלות מהעובדה הזו שראו, ביקשו שיביאו להם אברך שילמד איתם וידריך אותם בכל ההלכות שיש לדעת לשמירת השבת והמצוות, בדרכם לתשובה שלמה. (מתוך מאמר)

"ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת... ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו..." (כג, יב-יג)

יתכן עפ"י מה שאמרו רז"ל (שבת קיח ב) "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו", וזה שאמר: ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות... בכ"ז אל תסמוך ע"ז להקל במצות התורה, רק בכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים ל"ת. וזה ע"ד צחות.

(משך חכמה)

המבוקשים הפך למי שהפר שידוך, ומי יודע על מה ולמה...

השנים נקפו, והוא היה 'תקוע'. מלחמת העולם הראשונה פרצה, והוא נדד עם הישיבה לקרעמענטשוק.

באחד הימים נקרא אל הסבא, התבקש לשבת. הסבא הושיט לו מכתב: "קרא".

את המכתב כתב אותו צר עין, שבגיננו התפרק השידוך. במלים נרגשות התוודה שלא עשה זאת, אלא מתוך רוע צרוף, קנאה מורעלת, ואכן קבל את עונשו במדה גדושה. הגלגל התהפך עליו לרעה, הוא הפסיד את כל רכושו, ומשפחתו התפרקה, בריאותו התערערה, והוא מוכה מכל עבר.

הוא מבין היטב על מה ולמה באו לו הצרות, והחליט לבקש מחילה. אולי יחוס, אולי ירחם, אולי ישוב הגלגל ויתהפך לטובה...

כששמע, שהבחור שלו הזיק בבטלו את שידוכו, עודנו בישיבה, כתב מכתב זה למקום גלותה, אל הסבא העומד בראשה. שימסור לו, ויבקש ממנו שיחמול עליו וימחל לו. הבחור סיים לקרא את המכתב ונשא ראשו אל הסבא לשמוע מה דעתו בעניין.

"על פי ההלכה, אינך חייב למחול", אמר הסבא.

"אבל כבר מחלתי!", ענה הבחור במשיכת כתפים, בטבעיות, "לא עכשיו, מיד מחלתי. לה, ולחותן, ולחותנת, ולמי שהוציא את הדיבה. הרי אין אדם נוקף אצבעו למטה, אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה. אותה בת קול שהכריזה על הזיווג, הכריזה על ביטולו.

מוציא הדבה והחותן אינם אלא שלוחי מרום, ומה לי לכעוס עליהם. את עצמי עלי לשפר, ותו לא..."

"אני חוזר", אמר הסבא. "הכל משמים הוא עניין אחד, אך אותו מוציא דיבה עשה מעשה שלא ייעשה, פגע בך והזיק לך קשות, אינך חייב למחול לו".

"אמת, אבל מחלתי..."

הסבא קם, והבחור קם, נבוך, מעברו השני של השלחן. הסבא הסיר כובעו והניחו על השלחן. עטור בכיפתו הגדולה סובב את השולחן ונעמד לפני הבחור. בקומתו התמירה התנשא מעליו, כופף את ראשו וביקש מהבחור: "הנח ירך על ראשי, וברכני".

הבחור נרתע. מה?! הוא יברך את הסבא!?

"וכי ממי מבקשים ברכה?" חייך הסבא, "הלא מצדיק מופלג. היש לך צדיק יותר מבן ישיבה העמל בתורה ומתעלה במוסר!?"

אלא מה, בצד המצוות ישנן גם עברות, אבל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, נקי אתה וזך, ברכני נא..."

גליון 506
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטן על הסיפור לפרשת במדבר

סיפורי חז"ל

עלה אלי ההרה

ומנן היה יודע משה אימתי יום ואימתי לילה, שהוא מחשב ארבעים יום וארבעים לילה אצל הקדוש ברוך הוא, והלא ברקיע לילה כיום יאיר? אלא כל אותם ארבעים יום היה הקדוש ברוך הוא עוסק עמו במקרא ביום ובמשנה בלילה. בשעה שהיה מלמדו מקרא, היה יודע שהוא יום. וכשהיה מלמדו משנה יודע שהוא לילה, עוד סימנים אחרים היו לו למשה להבחין על ידם בין יום ובין לילה, כשהיו המלאכים מקלסין להקדוש ברוך הוא בקדוש קדוש קדוש, היה יודע שהוא יום, וכשמקלסין אותו בברכו ובברוך, היה יודע שהוא לילה. וכן כשהיה רואה גלגל חמה בא וכורע לפני הקדוש ברוך הוא, היה יודע שהוא לילה, וכשהיה רואה כוכבים והלבנה ומולות באים ומשתחוים לפניו, היה יודע שהוא יום. ועוד כשהיה רואה שהמלאכים שוחקים מן להוריד להם לישראל, היה יודע שהוא יום, וכשהיה רואה שהמן יורד היה יודע שהוא לילה. ועוד זאת כשהיה שומע קריאת שמע קודם לתפילה, היה יודע שהוא יום, וכשהיתה התפילה קודמת לקריאת שמע, היה יודע שהוא לילה.

(שור"ט י"ט)

פרשת השבוע

ורצע אדוניו את אזנו במרצע (כ"א - ר')

מסופר על הרה"ק רבי העשיל רבה של קראקא זיע"א, שעוד בימי ילדותו נתגלו בו סימני פקחות וחריפות. פעם אחת בפרשת משפטים, ישבו הוא וחבריו בני גילו לפני רבם, וחזרו על פרשת השבוע עם פירוש רש"י, מכיון שהגיעו אל הפסוק ורצע אדוניו את אזנו במרצע, חזרו על דברי רש"י שכתב ורצע אדוניו את אזנו הימנית, או אינו אלא של שמאל, תלמוד לומר אוון, אוון לגזירה שוה. שאל אחד מן התלמידים, מה ראה רש"י להסתפק כאן אם הכוונה לאוון ימנית או שמאלית? והרי בכל מקום בתורה ימין קודם לשמאל, ולמה צריכים אנו לגזירה שוה?

והנה עוד טרם שהספיק המלמד לעמוד על טיבה של קושיה זו, קפץ העשיל הקטן ואמר, הלא רש"י אומר אחרי כן, מה ראה אוון להרצע מכל שאר אברים שבגופו, אמר רבי יוחנן בן זכאי, אוון זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב, תירצע, ואמרו רבותינו במדרש (שיר השירים רבה א' י"ג). כיצד היה הדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא, היה יוצא מימינו של הקדוש ברוך הוא לשמאלן של ישראל. ולפי זה, הלא

שמעה בראשונה האוון השמאלית את הדיבור של לא תגנוב, והיה מקום לחשוב כי אוון זאת ששמעה ראשונה, היא צריכה להרצע, משום כך צריכים אנו לגזירה שוה, כי גם כאן כמו בכל התורה הימין קודם לשמאל.

עזב תעזב עמו (כ"ג - ה')
פעם עברה אשה אחת סמוך לביתו של הרה"ק רבי יוסף זונדל מסלנט זיע"א, מורו ורבו של הרה"ק רבי ישראל סלנטר זיע"א. וחיפשה את שואב המים. כשלא מצאה אותו, ופגשה בר' זונדל שהיה נראה בעיניה על פי תלבושתו לזקן עני, הציעה לו לשאוב לה חמישה פחי מים במחיר סכום מסוים. ר' זונדל קיבל את הצעתה בשמחה, ושאל לה את המים, כשסיים לסייע לה, אמר לזקנה שעכשיו אין לו צורך בשכר, ולכן יקח ממנה את השכר אחרי שישאב לה מים בפעם הבאה. אחרי שבוע חקרה הזקנה אודות שואב המים, כדי לשלם לו את שכרו, ואז נודע לה שהשואב היה ר' זונדל. כשבאה אליו ובקשה את סליחתו, צחק ר' זונדל ואמר לה, יישר כוחך שעל ידך נודמן לי לגמול חסד בגופי.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:49 ת"א: 5:50 ר"ת: 6:24

פרשת משפטים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:34 ת"א: 4:48

ליומא דהילולא של הגה"ק רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן הש"ך זיע"א (א' אדר)

סיפור זה אירע בשנות ת"ח - ת"ס כאשר כנופיות בוגדן חמלניצקי השתוללו ברחבי אוקריינה ופולין, רצחו יהודים ושדדו רכושם. בעיירה פולנית קטנה חיה אז אלמנה שהרוויחה בקושי די מחייתה ומחייית ילדיה, נחמתה היחידה של האלמנה הענייה היה בנה הבכור ר' שבתי כהן. הוא עזב את הבית בעודו צעיר לימים ונסע לנכר כדי ללמוד תורה.

בימים ההם עוד לא היו רכבות ודואר מסודר כמו היום, על כן עברו לפעמים שנים עד שאמא שבנה יצא לעולם הגדול ללמוד תורה, זכתה ממנו לידיעה או דרישת שלום, ולמרות געגועי האם אחרי בנה היו האמהות שמחות שבניהן לומדים תורה בניכר. אמו של ר' שבתי לא ידעה כי בנה נמצא בעיר וילנא, שם נשא לאשה את בתו של אחד מנכבדי העיר, והיה סמוך על שולחן חותנו ולמד תורה. אחר כך התפרסם בעולם התורני הודות לחיבורו על השולחן ערוך "שפתי כהן - שך".

כאשר הגיעו כנופיות חמלניצקי לעיירה והחלו לרצוח את היהודים ולהעלות בתייהם באש, הצליחה אחותו של הש"ך למלט את נפשה ולברוח מהעיר כל עוד נפשה בה. היא הצטרפה אל קבוצה של קבצנים נודדים שהלכו מעיר לעיר ומכפר לכפר וחזרו על פתחי נדיבים. זמן רב סובבה להקת הקבצנים בעיירות הקטנות, עד שסוף סוף הגיעה לוויילנה המעטירה. כנוהג הימים ההם היה גם בוויילנה הקדש אכסניה ששימשה לעניים וקבצנים נודדים, לאכסניה זו הגיעו הקבצנים ואחותו של הש"ך בתוכם. גבאי ההקדש פרנסו את העניים והשתדלו למצוא עבודה לאלה מהם אשר רצו להרוויח את לחמם ביגיע כפיהם, אולם רוב הקבצנים העדיפו להמשיך לחזור על הפתחים כפי שהיו למודים, לא כן אחותו של הש"ך.

היא לא הצטרפה אל הקבצנים בדרכם לבקש נדבות, אשתו של הגבאי שענינה היו פקוחות על העניים, הבחינה מיד כי נערה זו אינה שייכת אל הקבצנים, מתווי פניה העדינים היא שיערה כי הנערה באה ממשפחה טובה ומיוחסת, גם מאופן דיבורה והתנהגותה ניכר היה כי אין זו קבצנית ככלל הקבצניות. אשת הגבאי ששוחחה לפעמים עם הנערה נוכחה כי היא פיקחית ויש לה מדות נעלות, היא החלה לשדל אותה להישאר בוויילנה ולהפסיק ללכת עם הקבצנים, למה לך לנדוד בחבורת קבצנים? הפצירה בה האישה הטובה, הישארי כאן ואני אמצא לך מקום שם תוכלי להרוויח את לחמך בכבוד, ולשכוח את הנוראות שעברו עליך, אמרה לה אשת הגבאי.

הנערה שמעה בקול הגבאית, כאשר חבורת הקבצנים לקחה את צרורותיה ויצאה את וויילנה, לא הלכה אתם. הגבאית התקשרה עם אחדות מבעלות הבית החשובות של העיר, וחיפשה מקום מתאים ליתומה הענייה, כעבור כמה ימים הצליחה במשימתה, והנערה נתקבלה לאחד הבתים העשירים שבויילנה בתור עוזרת. בעלת הבית הכירה חיש מהר בסגולות הנערה הענייה שנקלעה אליה. יום אחד אמרה לה ראי נא ראי בתי היקרה, לי יש די עוזרות וטבחיות, לך יעדתי מלאכה אחרת לגמרי, אולם התנאי הוא כי עליך למלא את התפקיד בדיוק נמרץ. הענין הוא בזה כי חתני הוא היקר באדם, אברך הלומד כל לילה עד השעות המאוחרות. כאשר הוא מסיים את לימודו כבר ישנים כל בני הבית ואין מי שיגיש לו את ארוחת הערב שלו, זה יהיה איפוא התפקיד שלך, עליך יהיה לשבת מאחורי הדלת ולהאזין, ברגע שתשמעי כי הוא סיים ללמוד, תגישי לו את ארוחת הערב.

הנערה הסכימה וקיבלה על עצמה את העבודה. היא ניגשה בערב הראשון אל מאחורי חדרו של הלומד והאזינה ללימודו, הש"ך שהוא היה חתנה של בעלת הבית נוהג היה ללמוד בקול רם, וכשמוע הנערה את הקול עמדה תחתיה מוקסמת. היא חשבה כי קול אביה המנוח היא שומעת, אולם הלא אבא נפטר לפני שנים רבות, כיצד יתכן הדבר? לילה לילה היא עמדה מאחורי הדלת כאילו כפאה שד, בשמעה את הלימוד המוכר כל כך היא נזכרה בשנים עברו, במשפחתה רבת היחס ובבית החם שהיה לה, ליבה נתכווץ מצער עת השוותה את מצבה הנוכחי, יתומה ענייה בלי קרוב וגואל בבית זר בקרב אנשים זרים, היא לא יכלה לעצור בעד שטף דמעותיה והתייפחה חרש, כי פחדה שישמעו אותה. אולם אסור היה לה לעזוב את מקומה שמאחורי הדלת, והוא פתח האברך שלמד בפנים שמע פתאום את המשרתת בוכה, והוא פתח את הדלת לראות מה קרה? הנערה נבהלה עד מאוד אולם הוא הרגיע אותה וביקשה לספר לו מה מעיק על לבה? הוא שאל אותה לשמה ושם משפחתה, והיא סיפרה לו כי היא באה משפחה מיוחסת, אביה היה רב גדול, שמו היה רבי מאיר עליו השלום, בעקבות הנגישות של חמלניצקי היא ברחה מביתה ונשארה בודדה ללא מודע ומכר, עתה בשמעה את קול לימודו נזכרה באביה שנוהג היה ללמוד בטון מתוק עצוב כזה, ולא יכלה להתאפק מלבכות.

בהיותה נתונה בסיפור המעשה לא הבחינה הנערה כי האברך החוויר כסיד ואך בקושי עמד על רגליו מרוב התרגשות, הש"ך הכיר מיד כי העומדת לפניו אחותו היא, אולם התאמץ לא לגלות כל סימנים מהתרגשותו הגדולה, הוא ניחם אותה והשתדל להרגיעה וחזר ללימודו.

משל ונמשל

לתמוך בתורה ובלומדיה

משל לגנרל גדול שפקד על עשרות אלפי חיילים, והיה מבזבו את החלק הגדול ביותר של הכסף, שהממשלה הקציבה לגדודו ושנסמר לפיקוחו. החיילים סבלו רעב ומחסור וככל שהגנרל הרבה לבוזזם, בה במידה הרבה להתנהג עמם בחומרה. בכך התכוון להטיל עליהם פחד, כדי שתמיד יהיו שרויים במורא מפניו ולא יהינו להתלונן עליו.

לימים בא המלך עם פמלייתו לחזות בתמרונים, הרהיבו החיילים בנפשם שסבלם כבר היה קשה מנשוא, והתלוננו על הגנרל בפני המלך, וכשהשתכנע המלך בנכונות התלונות של החיילים, קצף מאד ומיד הדיח את הגנרל והשליכו לבית באסורים כמו פושע. כדי שלא להפסיק את התמרון החשוב, שאל המלך באותו מעמד את החיילים, אם יש ביניהם מי שמסוגל לפקד על התמרון במקומו של הגנרל המודח? מה נשתומם המלך ופמלייתו, כשטוראי פשוט קיבל על עצמו את הפיקוד, ומעשה מומחה העביר את התמרון בהצלחה. פנה המלך אל הגנרל האסור: ראה, בזבזתי עליך עשרות אלפי רובלים, בעוד שטוראי פשוט זה עלה לי בסך הכל כמה רובלים לשנה, הפקדתיך על משרה כה רמה, הממשלה העלתה אותך לגדולה, הפקידה בידך שררה על אלפי חיילים, ואתה לקחת את המזון והציוד שהיה מיועד לטובה החיילים ובזבזת בודון על תאוותיך והנאותיך. מובן מאליו שענשו היה חמור מאד.

והנמשל: כך מתחרש גם עם העשירים האנוכיים, שמשתדלים לבזבו הון על כל מיני תאוות ועינוגים, ומוניחים את חובתם לתמוך בתורה ובלומדיה. צריך לזכור "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" רק מה שתתן לכהן, ללומד התורה, הוא לבדך ישאר בידך.

(בשם החפץ חיים הקדוש זיע"א)

למחרת ביקש הש"ך את אשתו לומר לאמה בשמו, כי הוא מבקש לשחרר את הנערה מעבודתה, בקשתו היא, כי תואיל נא החותנת להחזיק את הנערה מהיום כאילו היתה בתה, לדאוג לה לבגדים טובים ובכלל להתנהג כלפיה כאל בת המשפחה. הוא עוד הוסיף שיש לו סיבה כבדת משקל לבקשתו זו. החותנת העריכה את חתנה עד מאוד וכל בקשה שלו היתה אצלה יקר וקדוש, היא עשתה איפוא מה שנתבקשה לעשות, היתומה שוב לא היתה כמשרתת אלא כבת, היא גילתה כשרונות נעלים בניהול הבית וכל הענינים, ולא עבר זמן רב עד שחותנת הש"ך מסרה לידיה את כל המפתחות.

חדשים אחדים לאחר מכן חלתה חותנתו של הש"ך וכעבור כמה ימים הלכה לעולמה. עוד לא עברו השלושים והשדכנים החלו להתדפק על דלתו של האלמן, הוא היה אדם צעיר עדיין ועשיר, ואין פלא שהציעו לו שידוכים רבים. הוא פנה אל חתנו להתייעץ אתו בדבר ההצעות, אולם הש"ך הציע לו לחכות שנה תמימה שנת האבל לפני שיחשוב על נישואין מחדש. כאשר עברה השנה חידשו השדכנים את לחצם והביאו הצעות מצויינות, משפחות עשירות ומיוחסות וכו' וכו'. שוב בא האלמן אל חתנו לשאול בעצתו, הש"ך אמר לו אם בקולי תשמע, לא תסתכל לא בכסף ולא ביחוס אלא תתחתן עם היתומה הנמצאת אתנו בבית, היא נערה טובה עדינה ויראת שמים, אם תקבל עצתי אני אהיה אי"ה השושבין שלך, ואחרי החופה אגלה לך מי הנערה הזאת. האלמן הסכים לדברי חתנו וזמן קצר לאחר מכן העמידו את החופה.

עתה הגיע הזמן לגלות את זהותה של הכלה, לתמהונם ולשמחתם של כל הנוכחים, הצהיר הש"ך באוזני המסובים כי הכלה היא אחותו היקרה, אותה לא ראה זמן רב. כמתנת נישואין הוא בירך את הזוג הצעיר שהשם יתן להם בן שיאיר את שמי העולם היהודי. כעבור תקופה אכן נתקיימה ברכת הש"ך, ואת הרך הנולד למזל טוב קראו בשם מאיר על שם סבו אבי הש"ך. הילד גדל והיה ללומד גדול שכל העולם פנו אליו בשאלות הלכתיות, בזמן מאוחר יותר פרסם את השאלות ותשובות בספר בשם "פנים מאירות" ספר זה הביא אור תורה להרבה בתים יהודיים.

ציון אדם לחברו

מתכבד בקלון חברו? חס וחלילה

באחרית ימיו בעת שהתגורר ה'סבא' מסלבוקה הרה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א (יומא דהילולא ל' שבט) בעיר האבות חברון, נתרופפה בריאותו, ובגלל חוקי הדיאטה המיוחדים שקבעו לו הרופאים, והזהירות הרבה שהייתה דרושה לכך לטובת בריאותו, הכינו לו כמה תלמידים בעצמם בכל יום את ארוחותיו, היו תלמידים שמרוב הנסיון התמחו בכך והאוכל אשר הם הגישו לו ערב לחיכו ביותר, והשפיע לטובה על הרגשתו ובריאותו. פעם קרה שאחד התלמידים שטיפל בו במיוחד, עוב ליום אחד את חברון והשאיר במקומו חבר אשר לא היה מנוסה בכך, כשהתלמיד הלך חזר נודע לו שרבי נתן צבי סבל במשך זמן היעדרו, הוא נכנס מיד למטבח והכין דייסת קווקר משובחת, עירב בה חמאה טריה שהביא מירושלים, והגיש לרבי נתן צבי, הוא טעם את הכף הראשונה ובו ברגע החל לירוק ולצעוק שיש באוכל סם המוות, ורצו להרעיל אותו, ולא המשיך לאכול. באין ברירה הגישו לו אוכל אחר ממצרכים יבשים, והיה הדבר לפלא.

לעת ערב חזר רבי נתן צבי על אותו מקרה, וטען שרצו להרעיל אותו והכניסו סם המוות בתבשילו, ותוך כדי דיבור התלהב מאד והתריע: אוי הרי כאן מעורבת תאוה "מתכבד בקלון חברו", רעל רוחני כזה ערבבו בתוך תבשילי. עתה נתגלה פתרון הדבר הדייסה היתה טעימה מאד לחיכו, לאחר שסבל במשך היום שעבר ונהנה ממנה הנאה מיוחדת,

אולם הוא הרגיש כי אותו תלמיד מתנשא בלבו שהצליח בזה יותר מחברו ממלא מקומו, אם כן איפוא הרי זה מתכבד בקלון חברו שהיא עבירה שכר חמורה, משום כך הגיב על הדבר בהתמרמרות כזו ואסר על עצמו את התבשיל, כדי להעמיד את התלמיד החביב עליו על חומרת המידה הרעה הזאת שכמוה כסם המוות, וכן כדי לדכא את תאוותו שגם בה ראה רעל נפשי ומידה מסוכנת. התלמיד קיבל את המוסר ולקח על עצמו לשפר את מידותיו.

דין וחשבון על אהבת חינום

שאלו את הרה"ק בעל ה"אהבת ישראל" מוויזניץ זיע"א למה הוא אוהב את היהודים הלא דתיים, והאם יש סיבה לאהוב יהודי שאינו שומר תורה מצוות? השיב הרבי: מוטב לי לתת בעולם הבא דין וחשבון על אהבת חינום ולא על שנאת חינום.

למחול לכל יהודי

מסופר על הגאון רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישהו, מלבד פעם אחת שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהבעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו, לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב, עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הרבש"ע כבכל יום.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז שבט רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים ולמן שור (תבואות שור - תצ"ז) הרה"ק רבי עמנואל ב"ר ישעיה מפשדבורו (תרכ"ד)

יום ראשון כ"ח שבט הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא ב"ר יוחנן (תרצ"ז)

יום שני כ"ט שבט הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק אייזיק מוידיתשוב (תרמ"ז)

הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל יהודה (קדושת יו"ט - תרס"ד)

יום שלישי ל' שבט

הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה יהושע יהודה לייב (אב"ד בריסק - תרפ"ה)

הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה (הסבא מסלבוקא - תרפ"ז)

הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה צבי (תרצ"ד)

יום רביעי א' אדר

רבינו אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא - ד"א תתקנ"ד)

רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (ש"ך - אד"א תכ"ג)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז (תרס"ז)

יום חמישי ב' אדר

הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמישלאן (תקע"ג)

הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבתי מראשקוב

הרה"ק רבי יצחק מאיר מוינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ו)

הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

הגה"צ רבי לוי בן הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ (בעל מעדני השלחן תשע"ה)

יום שישי ג' אדר

הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש - שע"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "בא אדר" ו"פרסם יוסף הרד"ם על המצוות.

המפסיק ממשנתו (י"ח)

א) הנה איתא בחז"ל כל הפוסק מדברי תורה, ועוסק בדברי שיחה, מאכילין אותו גחלי רתמים. (חגיגה דף י"ב, ע"ב), והיה רגיל אא"ז הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ וצ"ל, בעל "מעדני השלחן", ושא"ס, לעורר שצריך לדעת שאין בגן עדן גחלי רתמים, זאת אומרת שבעצם הוא נכנס לגיהנום לאכול שם הגחלי רתמים...

ב) היו גדולי ישראל זיע"א, שאם היו רואים אחד מפסיק מלימודו, היו אומרים לו, "בתיאבוןך.. שיאכל גחלי רתמים...."

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֵׁת מְשַׁפְּטִים - לְחִיּוֹת אֲמוּנָה

"וְאֵלֶּה הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תְּשִׁים לְפָנֶיהֶם"

(שמות כא, א)

אין מי שיכול לקפח את פרנסתו של האדם או להזיק לו ללא גזירת עליון.

מעתה, אדם שהוא נבון ומפנים את העניין באמת ובתמים, יכול בקלות למשוך את ידו מכל תביעות משפטיות בדיני תורה ודומיהם.

כל אלו נועדו למי שחושב שחבירו יכול להזיק לו או לגזול אותו. בפועל, האמת היא הפוכה לגמרי: **בורא עולם גזר על כך לטובתך ולתועלתך!**

המילה 'גלגול' עולה בגימטריה 72, כמניין חסד. כלומר, בורא עולם בחסדיו הרבים מאפשר לנו לתקן את מה שעשינו בגלגולים קודמים ונותן לנו הזדמנות נוספת.

לכן, מיד לאחר המעמד הנשגב של קבלת התורה הקדושה, הקדוש ברוך הוא מצווה אותנו שנחזק את אמונתנו בו ובהנהגתו.

עלינו לצרוב בתודעתנו, שאין מי שנוקף את אצבעו מלמטה מבלי שהוכרז על כך מלמעלה.

יהודי שחי באמונה שלימה שהקדוש ברוך הוא מלווה אותו בכל צעד ושעל ומנהיג אותו בצורה מושלמת - הוא האדם השלם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צפני לבת

ע"פ	כניסת לבת	צאת לבת	היגיון ת"מ
י"ג	16: 35	17: 48	18: 21
ת"א	16: 51	17: 44	18: 17
מ"ט	16: 51	17: 44	18: 17
כ"ב	16: 55	17: 48	18: 21

בתחילת הפרשה אנחנו קוראים את הפסוק: "וְאֵלֶּה הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תְּשִׁים לְפָנֶיהֶם" (שמות כא, א). התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי הסביר שהכוונה: אלה סדרי הגלגול שתלמד אותם.

למרות שמדובר בדינים של ממונות ומצוות בגדר של 'בין אדם לחבירו' מכל מקום רשב"י הקדוש בחר ללמד אותנו כי כל ענייני הממון שיש בין אדם לחבירו, ובכלל כל מה שעובר היהודי בעולם הזה, הכל מדוקדק מאוד.

צריכים לדעת ולְהִפְנִים את המסר כי אין טעויות אצל הקב"ה. אם האדם עובר צער מסוים או שהפסיד סכום כסף בדרך של אבידה או בדין תורה, עליו לדעת כי הכל בחשבון אצל בורא עולם.

לא לחינם אמר דוד המלך ע"ה: "מְשַׁפְּטֵי ה' אֶמֶת צְדָקוֹ יַחְדּוֹ" (תהילים יט, י). כלומר, מתי ניתן לראות ולהבין שמשפטי ה' אמת? כששניהם מולנו: המשפט הראשון והתיקון שלו בגלגול הבא.

לא בכדי המילה תינוק נקבעה בשם זה, שכן בהיפוך אותיות נקבל את המילה 'תיקון'. אנחנו באים לעולם כדי לתקן את אשר עשינו בגלגולים אחרים.

מי שאמונתו בה' ברורה, יודע בוודאות שהקדוש ברוך הוא: "א-ל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל צְדִיק וְיִשְׂרָאֵל הוּא" (דברים לב, ד).

כל מעשיו של בורא עולם הם בצדק ובמשפט.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעמה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - שבת - בורר - חלק ב'

האם מותר להסיר כנימות בשבת ומה ניתן לעשות כאשר יש נגיעות בפירות?

! שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

! תשובה

אשכול ענבים שחלק מענביו נגועים [רקובים], אסור לתלוש את הנגועים ולהסירם, אלא יתלוש את הענבים הטובים על מנת לאכול אוצם מיד, ויניח הנגועים.

תפוח שנגוע בחלקו, מותר לחתוך את החלק הנגוע כדי לאכול את השאר, בתנאי שיעשה זאת סמוך לאכילה. **מקורות:** שמירת שבת כהלכתה (פ"ג סכ"ג) בשם הגרש"ז אוירבך.

כנימות שעל גבי פירות הדר וכדומה, מותר להסירם בשבת על ידי הדחה ושפשוף. **מקורות:** הגרש"ז אוירבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ג הערה קיב, קטז), ע"ש.

יש שמגישים מנת דג ולצידה חצי לימון הנתון בתוך רשת, כדי למנוע את נפילת גרעיני הלימון לתוך הדג בעת סחיטתו. ראוי שלא להשתמש בו בשבת. יש מתירים. **מקורות:** בשו"ת דבריך יאיר ח"ג (סימן כב) העלה להתיר. עיין עוד בקובץ בית הלל (כסלו תשס"ה עמוד עט). וכן שמעתי מהגר"א יוסף שליט"א להקל ואין בזה איסור בורר, מכיוון שלא חשיב, שהוציא את הגרעינים מהלימון אלא את המיץ. בספר הליכות שבת- מלכא (עמוד רפב) העלה להחמיר והווי איסור בורר בכלי. כ"כ בספר אור ההלכה (עמוד צג).

קופסאות שימורים, כגון: מלפפונים, זיתים, תירס וכדומה, שבהם המים נמצאים מעל גובה המאכל, מותר לשפוך מהם את המים, ואין לחוש בזה לאיסור בורר. **הערה:** מכיוון שהדבר המוצק עומד לעצמו, לא נחשב כמעורבים, ואין כאן בורר, כמבואר בשו"ע (סימן שיט ס"ד) שאין כאן כלל תערובת בין המים העליונים למאכל שבתחתית הכלי. עיין שו"ת אור לציון ח"א (סימן כז), ולהראש"ל בספרו חזון עובדיה- שבת ח"ד (עמוד רל) ובספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ג ה"כ).

כן הדין לעניין סיר חמין וכדו' שרוצה להפחית מכמות הנוזלים שבו.

כאשר הנוזל בקופסת השימורים באותו גובה של המאכל [טונה וכדומה] וברצונו לרוקן את הנוזל, מותר, באופן שהוא מוציא יחד עם הנוזל גם מהמאכל, או שיוציא את הדגים וישאיר את השמן. **הערה:** בכהאי גוונא שמוציא גם מהמאכל אינו בורר, כמבואר בביאור הלכה (סימן שיט ד"ה הבורר פסולת) ובמשנה ברורה (שם ס"ק נה, סא). לדעת החזון אי"ש (סימן נג סק"א) יש להחמיר. ע"ע בספר שמירת שבת כהלכתה (שם).

תבשיל דג עם רוטב, שהוציא מהמקרר ורוצה לחממו, ולכן מבקש להסיר את הרוטב, כדי שלא יהיה איסור בישול, מותר. **הערה:** מכיוון שהדגים הם חתיכות גדולות, אין זה נחשב תערובת עם הרוטב. ראה חזון עובדיה- שבת (כרך ד עמוד של).

כָּל מֵה שְׂאָדָם עוֹשָׂה - לְעֵצְמוּ הוּא עוֹשָׂה

להלן סיפור המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כי כל מה שהאדם עושה - לעצמו הוא עושה. כאשר אדם עוזר לזולת, הוא עשוי לגלות, כי הדבר היה לטובתו ולתועלתו. לפעמים זה יכול אפילו להציל את חיי בנו, כפי שקרה בסיפור שלפנינו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

בביתנו יש חלון שהילד שלי, בן פחות משנתיים, אוהב מאוד לשבת עליו. זה מרגיע אותו – וכמובן, גם מרגיע אותנו - טוב לכולם. בחלון יש סורג של ממ"ד שאפשר לנעול. כמובן שהסורג נעול תמיד. ילדנו הקטן עדיין לא מסוגל לפתוח אותו. ביום שני, ליל חנוכה, הנחתי את הילד על החלון.

כאשר חזרתי אליו אחרי כמה רגעים, גיליתי למרבה התדהמה והאימה שהחלון פתוח והילד איננו. הוא פשוט לא היה שם. לא היה כל זכר לתינוק הקטן, שישב שם רק לפני רגע. לא שמענו שום קול, לא ראינו שום דבר מוזר למטה. הילד פשוט נעלם! אי אפשר לשחזר את התסריט האיום, שעבר לנו בראש. הרגשנו שלא נוכל לעמוד באסון.

פתאום אנחנו שומעים את הקול של בן השכנים, בחור כבן שלוש עשרה: "תפסתי אותו!". מה התברר? לפני כחצי שנה, השכן ביקש ממני, שאתן לו רשות להוציא את דוד-השמש שלו החוצה. הוא יתקין ברזלים ועליהם יניח את הדוד, חימונית לקיר הבניין. זה הפריע לי, חשבותי, שהדוד יהיה משכן לכל מיני בעלי חיים ולכלוכים, אבל החלטתי להיענות לבקשתו. אם מבקשים ממך - תיתן, ואם אתה נותן - אז בשמחה. אישרתי לו את השיפוץ, והוא אכן הניח את הדוד מתחת לחלוני.

עתה, כשהבן שלי נפל מהחלון, הוא נפל על הדוד של השכנים! 'בדיוק' עבר שם הבן שלהם. הוא תפס את הילד, הכניס אותו הביתה והציל אותו ממוות לחיים. אכן, צדקו רבותינו - מה שאדם עושה, לעצמו הוא עושה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?!"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב יצחק אייזיק רזנבאום זצ"ל

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רזנבאום מקליוולנד זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרצ"ב (1932) בסטרוז'ניץ. הגיע עם משפחתו לארה"ב לאחר השואה. שם למד אצל רבי הגאון יעקב קמינצקי וקיבל ממנו סמיכה לרבנות. מיד לאחר נישואיו הוכתר על ידי סביו, האדמו"ר רבי איתמר, לאדמו"ר ועבר לגור בקליוולנד. שם הקים את בית-מדרשו והנהיג את הקהילה במשך שנים רבות. כונה האדמו"ר מקליוולנד. הקים מפעלי חסד והכנסת אורחים ועסק בקירוב רחוקים לדרך השם ולשמירת תורה ומצוות. אורו התגלה לרבים והם דבקו בו. תפילותיו בהשתפכות הנפש משכו אחריו רבים. בשנת ה'תשל"ו (1976) לאחר שנחשף לצרות שעבר העם היהודי בימי מלחמת יום הכיפורים, עלה לישראל. מקורביו ביקשו שיבוא לגור בירושלים או בבני ברק, אבל לבקשת יו"ר המועצה הדתית של רעננה ובהוראת אביו השתקע ברעננה כדי להשפיע על תושבי העיר ולקרב אותם לתורה וליהדות. שם יסד את בית המדרש 'היכל הברכה' ברח' סיני (על שם סבו בעל ה'היכל הברכה' מקאמרנא). התפרסם כמי שקירב כל יהודי לדרך השם ובפרט את תושבי עירו. הקים תלמוד תורה, גנים ומעונות, 'כולל אברכים', שיעורי תורה, הכנסת אורחים ועוד מפעלי תורה וחסד. רבינו דאג לבנות קריה חסידית והמון אנשים התקרבו ליהדות ולחסידות. לא בכדי בחר רבינו לקרוא את שם הרחוב בו התגורר כל השנים ברעננה, רחוב 'הר סיני', באמרו שמעון קודשו עתיד להיות מקום לקבלת התורה לכל איש. ביתו, שהיו לו יותר מארבעה פתחים, היה פתוח לרווחה.

קיבל כל אחד בסבר פנים יפות במשך כל שעות היממה. כל חייו היו חטיבה אחת של תורה, חסידות ויראת שמיים. מסר את כל חייו כדי להגדיל תורה ולהאדירה. הקים שלוחה של הכולל בבית המדרש בביתר עילית שבראשות בנו האדמו"ר. עשרות רבות סעדו על שולחנו מידי שבת בשבתו. גם במשך ימות השבוע בני ביתו עניינים היו. את המיטה עליו הונח לאחר פטירתו בנו מהשולחן הגדול בו ישבו האורחים בכל עת. שמר על עינו בכל מצב ובכל מחיר. הטהרה בבית-הטבילה תפסה מקום מיוחד בחייו המרוממים. הרבי לא הסיח את דעתו בכל שעות היממה מלדבוק בקונו. גם בשנים האחרונות כשסבל יסורים ומכאובים לא ויתר ולו לרגע מלעבוד את עבודת הבורא כראוי. **זכה לגילוי אליהו הנביא.** נפטר ב-ל' שבט ה'תש"פ (2020). חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים סמוך לאוהל האדמו"רים מנדבורנה. עד היום זוכים אנשים שעלו על קברו לראות ישועות מעבר לגדר הטבע. בנו, ממשיך דרכו האדמו"ר רבי אורי לייב, מונה לממלא מקומו וממשיך בדרך אביו במפעלי החסד, קירוב רחוקים והנהלת המוסדות ברעננה ובביתר עילית.

אביו: האדמו"ר רבי ישכר בער מסטרוז'ניץ. **סבא (מצד אביו):** האדמו"ר ר' איתמר מנדבורנה. **אימו:** הרבנית חיה אסתר (בת דודו של אביו, בתו של רבי בערצי מסאטמאר). **אשתו:** בת דודו, בתו של רבי מאיר אייזיקסון, האדמו"ר מראמאן, שהיה חתנו של האדמו"ר רבי איתמר. **בנו:** האדמו"ר ר' אורי לייב (ממשיך דרכו). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' ישכר בער. זקינו, האדמו"ר רבי איתמר מנדבורנה. ראשי ישיבת תורה ודעת, מהר"י שטייץ והרה"ג ר' יעקב קמינצקי, שזכה לקבל מהם סמיכות חכמים להוראה. **מספרי:** **יתפארת יצחק.**

הסיפורים הבאים מתוך הספר שיצא ע"י נכדו, הרב צבי פרנקל, על מפעל החיים והחסד של רבינו: לאחר חתונתו, הרבי שכר דירה קטנה לזוג הצעיר בלונג ביץ. בדירה היה חדר שינה אחד, מטבח

ופינת אוכל משותף ומסדרון קטן. יום אחד, יהודי ניגש לרבי בביה"כ בין מנחה למעריב. הוא אמר שהוא משולח מארץ ישראל שבא לגייס כספים והוא מחפש מקום לישון. הרבי אמר שהוא יבדוק עם הרבנית. אחרי תפילת מעריב, הרבי אמר ליהודי שהרבנית מסכימה והוא יכול לישון בביתם. הרבי הוציא את השולחן והכיסאות מפינת האוכל ושם מיטה ומזרון. כאשר האורח ראה את המיטה בפינת האוכל, הוא כעס ואמר: "זה נקרא הכנסת אורחים!?! אני לא מסכים לישון במטבח!". רבינו התייעץ עם הרבנית, והם החליטו לתת לאורח את חדר השינה.

הרבי והרבנית הלכו לישון בפינת האוכל והאורח נכנס לישון בחדר השינה. בעלות הבוקר, הרבי רצה לצאת למקווה. הרבי ניסה להעיר את האורח לתפילת שחרית ונקש על דלת חדר השינה- אבל האורח לא ענה. אחרי מספר דקות, הרבי החליט לפתוח את דלת חדר השינה. החדר היה ריק. הרבי הסתכל וראה שהמיטה מסודרת כאילו לא ישנו שם.

הרבי מיהר לבית המדרש לתפילת שחרית ושאל את המתפללים אם מישהו ראה את האורח שהיה כאן אתמול, אבל אף אחד לא ראה אורח! האיש נעלם והיה לפלא. לימים נכדו, הרב צבי פרנקל, שאל את הרבי: "האם האורח היה אליהו הנביא?". הרבי ענה: "אבי הקדוש זכה לגילוי אליהו הנביא בליל חג סוכות כשישן בסוכה, ואף ביקש ממנו בקשה שהתקיימה. אני לא זכיתי לבקש..."

ל רעננה, אפילו המתנכלים לקהילות הדתיות והחרדיות בעיר, ידעו לומר לכל מי שנתקע באזור השרון: "ברחוב הר סיני ברעננה יש אדמו"ר שאפשר להתארח אצלו מתי שרוצים". הכנסת אורחים האחרונה של האדמו"ר: ערב שבת שירה פרשת בשלח ה'תש"פ. שבעה עשר ימים לפני פטירתו. רבינו היה חלש מאוד, גופו כחוש וחלוש. הרבי בקושי ירד מהמיטה בעקבות חולשתו האיומה. התפילות לא נערכו בביה"כ אלא בבית. הבית 'על גלגלים' וכולם עוסקים סביב האדמו"ר.

דקות בודדות לפני כניסת השבת, יהודי הלוקה בעיוורון חלקי נקש בדלת וסיפר: "נתקעתי בצומת רעננה ואין כבר תחבורה ציבורית". העוברים ושבים הפנו אותו לבית רבינו. מיותר לציין כי הוא אכן התארח אצל הרבי שמלופף ביסוריו במשך כל השבת, כשהוא זוכה לחדר שינה וסעודות שבת. במוצ"ש הרבי הובהל לטיפול נמרץ בביה"ח 'מעייני הישועה'. כך היה מהדר בכל כוחותיו במצוות הכנסת אורחים מימיו הראשונים עד הרגע האחרון עלי אדמות. צדיקים במיתתם קרואים חיים. ממלכת החסד שהקים האדמו"ר זצוק"ל לא נעצרת לרגע וממשיכה ביתר שאת ע"י בנו ממשיך דרכו, אדמו"ר מקליוולנד שליט"א.

ילדים של תוספת שבת

"זכני לגדל בנים ובני בנים, חכמים ונבונים, אוהבי ה' יתברך".

אחרי שבועיים של תענוג צרוף, המשיכו לשלב הבא: עידוד וחיזוק אחרים להצטרף. וכך, ב-ט"ז אלול ה'תשע"א, בני הזוג פרסמו מודעה בעיתון שבה נכתבו כמה ציטוטים מגדולי הדורות במעלת 'תוספת שבת', על גודל הזכות, על עוצמת החוויה ועל השערים הנפתחים בהקדמת קבלת השבת.

המודעה פורסמה. אין לנו מידע מה הייתה השפעתה בקרב הציבור, אבל אנחנו יודעים גם יודעים מה פתחה עבור בני הזוג...

כאמור, המודעה פורסמה בתאריך ט"ז באלול תשע"א. את השורה הבאה, צריך לקרוא פעמיים ושלוש כדי להאמין:

ב-ט"ז אלול ה'תשע"ב, בדיוק שנה אחרי, האב עמד על יד הסנדק שמחזיק בתינוק הקטן, ואמר בדמעות של אושר: "ברוך אתה... להכניסו בבריתו של אברהם אבינו!".

במתנת אהבה מבורא עולם, בני הזוג חבקו בן יקר, ונקרא שמו בישראל 'אברהם'. השמחה הרקיעה שחקים, וגם המסר העולה ממנה:

תוספת שבת היא מפתח עוצמתי במיוחד. גם כשהכול נראה סגור וחשוך, גם אז תוספת שבת פועלת חתירה של רחמים מתחת כיסא הכבוד, ויוצרת ישועות פלאיות יש מאין!

שנה וקצת אחר כך, האישה נזכרה כי הבטיחה שכשתיוווע בזכות תוספת שבת – תפרסם את דבר הנס, ותיידע את הציבור בדבר עוצמת הסגולה הנפלאה הזו.

בתאריך י' כסליו ה'תשע"ד, כשבנה אברהם היה בן יותר משנה, פרסמה מודעה נוספת שבה סיפרה על גודל הנס, לו זכתה בזכות הקדמת קבלת השבת. היא ריגשה את הקוראים בסיפורה האישי הייחודי והפלאי כל כך, תוך הוספת המלצה אישית למצפים לישועות, לנסות את הסגולה העוצמתית במיוחד...

ואז, תוספת שבת זיכתה שוב ובעוצמה. שנה אחר כך, בדיוק מופלא, ב-י' כסליו ה'תשע"ה, בדיוק שנה אחרי הפרסום השני, בני הזוג שוב זכו למשש בידיהם את הפלא העצום והנפלא, את תינוקם החדש, הפעם הייתה זו בת...

הילדה נקראה בשם 'איילה'. האם המאושרת חובקת היום את אברימי ואיילה. פיה לא פוסק מלהלל ולשבח: "אה, ילדים של תוספת שבת, ילדים של תוספת שבת!".

להלן סיפור המעובד מתוך דברי הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א. יש בו כדי ללמדנו מה מעלת השבת: את הסיפור הבא שמענו מבעלי המעשה, משפחת כהן מבני ברק. לולא שמענו אותו במו אוזנינו מפייהם, היינו חושבים כי מדובר בהגזמה, אך עם עובדות קשה להתווכח.

במשך שנים רבות, הרב י' כהן וזוגתו המתינו לזרע של קיימא. אי אפשר לתאר ולשער מה המשמעות של המתנה במשך שנים רבות לישועה.

כך מצאו את עצמם, הרב כהן וזוגתו, הופכים את העולם, פשוטו כמשמעו, בניסיון נואש לזכות לילד. הם התפללו והתחננו לפני בורא עולם.

היה זה במוצאי תשעה באב ה'תשע"א. כאילו לא די באבל הכללי בעם ישראל ביום הנורא הזה, הצטרף לכך אבל אישי. אחד המומחים המובילים התקשר אליהם באותו לילה ובפיו בשורות קשות.

"אני מצטער לבשר", אמר בקול מלא אמפתיה, "לפי הנתונים הנוכחיים אינני איש בשורה!". מעבר לקו השתררה שתיקה של הלים.

המומחה, שהרגיש את השתיקה הרועמת מפי בני הזוג, נאלץ לחזור על הדברים: "בדרך הטבע לא נראה שמשוה יועיל. מצטער, מחזק את ידכם!", הוסיף לפני שסיים, מנסה לעודד את רוחם...

עברו שבועות ספורים בניסיון להפנים את המציאות החדשה, בהתחזקות באמונה וביטחון למרות גודל הניסיון. אחרי מספר שבועות, התגלגל לידיהם גיליון העוסק ב'תוספת שבת'. נכתב בו בשם רבינו האר"י הקדוש כי 'תוספת שבת' והפצת מעלתה, היא סגולה גדולה לפקידת עקרות ולישועות בזרע של קיימא.

הם הרגישו שהגיליון התגלגל במכוון לידיים שלהם, כדי להאיר את הסגולה הבדוקה והמנוסה, גם כשכל הסיכויים אבדו מזמן...

הם החליטו לנסות. הם ירדו לפרטים הקטנים, איך מצליחים להיכנס לשבת ברוגע. אחרי דיון ממצה, יצא מתחת ידם דף שבו נכתב: 'החל מהשבוע, מקדימים קניות ליום רביעי. הניקיון עובר ליום חמישי, הבישולים לקירור – עוברים ליום חמישי בערב. להשאיר ליום שישי רק ניקיון סופי ובישולים אחרונים!' – הם רשמו ותלו על המקרר...

בשבוע הראשון, הם חשו לראשונה את חוויית הרוגע בעת כניסת השבת, את השלווה האופפת אותם ואת הבית כולו רגע לפני כניסת המלכה. שעת הדלקת הנרות מעולם לא היתה מרגשת ומרוממת יותר, כשמתכוונים אליה ברוגע. בזמן הדלקת הנרות, תפילת האישה בקעה מעמקי הלב:

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תפוחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק יצקן בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ליטף בן פרחיה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סלים בן פרחיה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	
אברהם בן טובה ז"ל		

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
וממלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "משפטים"

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" [כא, א]. התקווה שהתממשה...

"אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עימם. מן השמים השמעתם קולך, ונגלית עליהם בערפלי טוהר... בהגלותך מלכנו על הר סיני, ללמד לעמך תורה ומצוות" – כך מתחיל תיאור מעמד הר סיני בתפילת "שופרות" שבראש השנה. המעמד הנשגב והמרומם, החרות לנצח בתודעת העם, מעמד מתן תורה, "ללמד לעמך תורה ומצוות". וכבר היה להם מושג מה על מהותן של המצוות, הלא על כמה מהן נצטוו לא מכבר, במרה: ידעו שיש מצוות מרוממות, כיום השבת. ידעו שיש דיני טהרה, כמצוות "פרה אדומה". ידעו שיש מצוות כיבוד אב ואם, שהוקש כבודם לכבוד המקום. במתיחות המתינו לפירוטן של המצוות, שש מאות ושלוש עשרה מספרן. והפירוט החל מיד לאחר מתן תורה, בפרשתנו. ובמה בחרה התורה להתחיל! בהענשת רוצחים, עונש מכה הוריו, ועונשם של גנבי דם, סוחרי נפשות. דינם של בריונים המכים עד מוות. והלאה – חיובו של הכורה בור וגורם בכך נזק לרכוש הזולת. בעונשו של אדם המאפשר לרכושו להזיק, ועונשו של מבעיר אש בלא השגחה. והלאה – להיות רגישים לרגישות הזולת. לא לצער גר. יתום, אלמנה. עניים. לא ליטול שוחד, לא להעיד עדות שקר.

דינים פשוטים, אנושים, אלמנטריים. דינים של כל חברה מתוקנת, מסודרת, מהוגנת. כלום אלו הן המצוות הראשונות שיש להשמיען? מצפים היינו לשמוע דיני עבודת ה', תפילה וקרבות, דיני מועדים מקודשים, או מצוות נשגבות כתפילין וציצית. והנה, מתקדמת התורה בדיני 'לא תעשה', באיסורים ועונשים. ולא באיסורים חמורים כחילול שבת ועבודה זרה, או איסורי עריות. לא במאכלים אסורים, איסור גילוח ובעת לבישת שעטנז. במקום כל אלו, פותחת התורה באיסורים "פשוטים" ומערכת עונשים אלמנטרית, בסיסית: הענשת רוצחים ונגבים, דינם של בריונים ומועלים, איסור עדות שקר והטית דין. האם לא זקפו בני ישראל גבה, האם לא שאלו: זהו? כלום לשם כך היה המעמד המרומם, וניתנה התורה? והשאלה הנוקבת מכולן: על דינים אלו נסובה ההקדמה "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ודרשו חז"ל: "לפניהם, ולא לפני עובדי כוכבים". ומאד יפלא: האם אי אפשר למצוא קובץ דינים כאלו אצל העמים, עונש הרוצח והאלים, הגנב והמועל?! דיני ציצית ותפילין, מצה ושופר – איסורי טריפות וטבל, שעטנז וערלה – ייחודיים הם, "לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים". אבל דיני הגינות של חברה אנושית בריאה?!

שאלה טובה. ולדאבונו, יודעים אנו את התשובה. לפני כמאה שנה, כשראשוני החילוניים החליטו לשנות את צביונו של העם, להפכו ל"עם ככל העמים", היתה רמתו המוסרית של העם לצנינים בעיניהם. זהו עם "לא נורמלי": אין בו רוצחים, אין בו גזלנים, אין בו פשיעה. אחד מהם אמר שהוא מייחל ליום שבו ייאסר הרוצח היהודי הראשון. אז ידע שמטרתו הושגה, ושאפית חייו תבוא על סיפוקה. היכן שהוא וחבריו שוהים, וודאי נועדו למסיבה. המציאות עלתה על חלומם השחור ביותר. לפי נתוני המשטרה, מתבצע במדינת היהודים רצח בכל שתי יממות. לא כולל רצח עוברים. בכל שש שעות מתבצע שוד, ובכל שתי דקות מתרחשת עבירת רכוש.

תלמודי התורה היו לצנינים בעיניהם. החינוך התורני טרד את מנוחתם. הם הקימו את רשת "אליאנס" כדי לשפר את המצב, ואכן הגיעו לתוצאות מרשימות: המתירות המופקרת שילחה כל רסן, האלימות שולטת בלא מצרים, סכינים ואגרופנים הפכו לאבזורים תקינים. תלמידים שבים לביתם הלומי סמים. כבר לא "עם ככל העמים", אלא ראשוניים בין שווים, משיגים במירוץ אל התהום! ואל תגידו שלא הזהרנו! לפני שלושת אלפי שנים, בעת מתן תורה, נאמר לנו: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" – משפטים הוגנים, אלמנטריים, של חברה מתוקנת, יחסי אדם לאדם, הגינות בסיסית – "לפניהם, ולא לפני עובדי כוכבים". דעו שאך ורק חיי תורה, אך ורק שמירת מצוות, רק הם הבלם והמעצור מפני פשיעה משתוללת, אלימות הרסנית, שחיתות וסיאוב וטירוף מערכות! מצוות התורה מקדשות ומזככות, מרוממות ומטהרות, אבל בראש ובראשונה מונעות הידרדרות אלי תהום! וכל הורה העומד בפרשת דרכים, שוקל לאן לשלוח את ילדו, ידוע ידע כי שתי דרכים לפניו: עליה או מדרון, פסגה או תהום. חינוך תורני – או מופקר. גדולה האחריות, והפסוק הראשון בפרשתנו הוא תמרור האזהרה! (מעייני השבוע).

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" [כא, א].

באר רש"י: "לפניהם – ולא לפני עבודת אלילים. ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני ארמים, מחלל את השם ומיקר שם האלילים החשיבם".

הרמב"ם בהלכות סנהדרין כתב: "כל הדין בדיני העכו"ם ובערכאות שלהם, אף על פי שיהיו דיניהם כדיני ישראל, הרי זה רשע וכאילו חרף וגדף והרים יד בתורת משה שנאמר: 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', לפניהם ולא לפני עכו"ם".

הרמב"ם נוקט כאן לשון חריפה שלא מצינו כמותה בדבריו עוד. הוא לא אומר על שום עברה שהעושה אותה הריחו כמרים יד בתורת משה, רק על מי שהולך לערכאות אזרחיות.

צריך לדעת שבכלל זה כל אלו הפונים לבתי המשפט כאן בארץ, אפילו אם הופט נקרא שומר מצוות, אין באפשרותו לפסוק לפי דין התורה, כי כשהוא נבחר להיות שופט, עליו להצהיר אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, שישפוט על פיהם, והרי כל החוקים שלהם אינם לפי התורה; שם יש שופט יחיד והמשנה במסכת אבות אומרת: "אל תהי דן יחיד, שאין דן יחיד אלא אחד"; שם יש שופט, ואילו בשולחן ערוך חושן משפט נפסק כי "אשה פסולה מלדון"; שם מתקבלות עדויות של קרובים ונשים, אשר על פי הלכה פסולים מלהעיד. על כל חושן המשפט עוברים שם. מצטטים בפסקי הדין מהחוק העותומאני, הבריטי, אבל איפה הרשבי"א? איפה הבית יוסף?

יהודי שיש לו נידון עם מישהו שלא ניתן לתבעו לדין תורה, כגון סכסוך עבודה עם מעסיק חילוני או שרוצה לתבוע את הביטוח הלאומי – יכול בליט ברירה לפנות לבית המשפט, וגם זה רק אחרי שבית דין נותן רשות. אך בכל מקרה – יש בכך איסור חמור. על הפסוק: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" כתב רש"י: לפניהם – ולא לפני עובדי כוכבים ומזלות, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם". כדי לבאר זאת כתב האלשיך הקדוש, על פי הכתוב בתהילים:

"משפטי ה' אמת צדקו יחדו", שלפיקך מצווה עלינו התורה לגשת למשפט רק לפני דייני ישראל, כי רק משפטי ה' צדקו, אבל משפטי הגויים אין בהם לא צדק ולא הגיון. מערכות המשפט של אומות העולם, וכל מי שדן שלא לפי דין תורה, חסרות צדק של אמת, עובדה היא שהם משנים את הכללים והדינים חדשים לבקרים, חכם אחד התבטא ואמר עליהם: "אל תאמר חדשים לבקרים, אלא חדשים לשקרים"... כי כל בוקר יש להם שקר חדש, פעם מחליטים שמעשה פלוני אסור, ופעם מחליטים שהוא מותר, וחוזר חלילה... המותר בעיני הראשונים אסור בעיני האחרונים, והאסור לפי הגיונם של שופטים קדמוניים, הותר לחלוטין בדור המודרני. לכן אסור לעמוד למשפט לפני שופטים ודיינים מגויי הארץ (דורש ציון).

"כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש" [כב, ה].

רבותינו חכמי המוסר מבארים את הפסוק בדרך דרש: "כי תצא אש" הכוונה למחלוקת. המחלוקת היא כמו אש, שכן הדרך היא ששניים רבים, ובא אחד לעזור לזה ורעהו בא לעזור לזה, ומצטרפים עוד ועוד אנשים למריבה, עד שהיא מתלקחת מאוד וכל העיר נחלקת לשתי סיעות. אם כן, "כי תצא אש" – היא אש המחלוקת. "ומצאה קוצים" – על ידי המחלוקת יש כח לסיטרא אחרא, יש לה מהיכן לינוק. היא מוצאת "קוצים" לשאוב מהם את כוחה. אחר כך "ונאכל גדיש" – הוא הצדיק שנפטר בעוון המחלוקת.

ידוע המעשה ברבנו האר"י ז"ל שנפטר בה' באב שנת של"ב. ביום השישי שקודם פטירתו, פרצה מחלוקת בין התלמידים, רבו ביניהם, ותלמיד אחד קילל את חברו. אחרי כמה שעות, כשבא רבנו האר"י להתפלל מנחה ולצאת לשדה לקבלת שבת, פגע בו השטן ואמר לו: 'עד עכשיו לא יכולתי לך, עכשיו אצליח!'

לרבינו האר"י שהיה נשמת משיח בן יוסף, היתה מלחמה עתיקה עם השטן.

רבי משה חגיז זצ"ל, רבה של ירושלים לפני כשלוש מאות שנה, מספר בספרו "אלה מסעי", כשהגיע רבנו האר"י לירושלים בהיותו בן שלוש ושש, עבר בהר הזיתים, ראה ברוח קודש את השטן עומד, רגליו בקרקע, רגלו האחת מונחת ב"אותו מקום" (הכוונה לכנסיית הקבר) ורגלו השנייה מונחת ב"מסגד עומר" שבהר הבית, שממקומות אלו הוא יונק את כוחו, וראשו מגיע עד השמים וחרב בידו. אמר לו השטן: 'אם אתה נכנס לירושלים, אהרוג אותך עכשיו!' לכן הלך רבנו האר"י להתגורר בצפת, שם שהה כשנתיים ימים. באותו יום שישי שפרצה המחלוקת בין התלמידים, ידע כבר האר"י ז"ל שהוא הולך לעולמו. הוא אמר לתלמידיו שבגלל המחלוקת שפרצה ביניהם הוא ילך לעולמו כבר בשבוע הבא, וכן היה.

מנהג קדום של חסידי "בית אל" שיסד רבנו שלום שרעבי – הרש"ש, שעושים התרת נדרים בכל ערב שבת אחרי תפילת מנחה, ממש לפני כניסת שבת. אחר כך הקדימו את עשיית התרת הנדרים לפני תפילת מנחה, ובהמשך ראו שלא יכולים, והקדימו לאחרי תפילת שחרית. טעם מנהג זה – אמרו רבנו חיים פלאגי – כי מקובל בידנו שרבנו הרש"ש היה גלגולו של רבנו האר"י, ותלמידיו היו גלגול של תלמידי רבנו האר"י. בין תלמידי רבנו האר"י היתה מחלוקת בערב שבת, וכתוצאה מכך נפטר רבנו האר"י, וערב שבת זהו זמן שמתעוררים בהרבה מקומות מדנים ומריבות, לכן, כדי לכפר על עוון המחלוקת, תיקן התרת נדרים בערב שבת, שבוה מתירים כל מחלוקת, קלה ונדר, והכל בא על מקומו בשלום. זה מה שלמדנו מ"כי תצא אש... ונאכל גדיש", שהצדיק מסתלק לעולמו מחמת המחלוקת. מכך נבין את גודל העניין שיש לחיות בשלום, אהבה ואחוה (דורש ציון).

"כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו... עוזב תעזוב עמו" [כג, ה].

השאלה הבאה הגיעה ממתנדב בארגון התנדבותי, המסייע לאנשים שנתקעו עם רכבם. וכך סיפר האיש: מתנדבי הארגון שלנו, דואגים לסייע לבעלי רכבים הזקוקים לכבלים כדי להניע את רכבם, או לסייע בתיקון תקר והחלפת גלגל, כאשר מדובר באנשים המתקשים בכך או שחסרים להם כלים. כמו כן אנו פורצים לרכבים שננעלו כשהמפתחות בפנים, ועוד כהנה וכהנה פעולות סיוע הצלה וחילוץ. למותר לציין, שהארגון הנפלא עליו זכיתי להימנות, גורם לקידוש שם שמים עצום, בפרט לאור העובדה שהמתנדבים מוסרים נפשם 24 שעות ביממה למען הזולת, וכל זאת שלא על מנת ליטול שום תמורה! ובכן, באחד הלילות בהן שרר מזג אוויר סוער, קיבלתי קריאה אודות רכב שנתקע בכביש בין עירוני מסויים. מיהרתי למקום, וגיליתי שבעל רכב-השרד שנתקע, הינו תייר יהודי, שעשה רושם כאדם אמיד ביותר.

לאחר עבודה מאומצת תחת גשם זלעפות, הצלחתי בס"ד לתקן את התקלה.

נכנסתי לרכבי על מנת לשוב לביתי, ולפתע, התייר יצא מהרכב וסימן לי להמתין. לאחר שהרעף עלי ברכות והודאות, הוא הוציא מכיסו סכום של אלף יורו, ועמד להגיש לידי את השטרות, תוך כדי שאמר לי "אני מאוד מעריך ואוהב אנשים טובים כמוך, קח נא מנחתי מידי". הודיתי לאיש על הרצון הטוב, והסברתי לו: "אני מתנדב בחינם, איני מוכן לקבל אפילו אגורה אחת!" "ככה?!?! - הגיב האיש - "אז תמתין רגע...". הוא שלף מכיסו אלף יורו נוספים, צירפם לחפיסת השטרות הקודמת, ולתדהמת, זרק את כל השטרות לתוך רכבי, ולאחר מכן נכנס בזריזות לרכבו ופתח בנסיעה מהירה, עד שנעלם מן האופק...

עכשיו, לאחר שאין באפשרותי לאתר את הנדיב ולהשיב לו את כספו, אני מסופק מה עלי לעשות בכסף? מצד אחד, הארגון מתנה עם כל מתנדב מראש, שאסור לו לקבל תגמולים משום גורם שבעולם, אך מאידך, אולי בכל זאת אוכל להשאיר את הכסף אצלי, כי לא היתה לי כלל כוונה ליטול שכר או מתנה עבור פעולתי, אדרבה, סירבתי בתוקף לקבל את הכסף?...

תשובה: לכאורה כוונת הארגון במניעת קבלת המענקים היא, כדי לשמור על השם הטוב והמוניטין של הארגון, שמהותו סיוע וחילוץ לשם שמים ולשם מצוות חסד בלבד, ואם יתחילו מתנדבים ליטול שכר, יאבד הארגון את צביונו כהתנדבותי, וייחשב לארגון 'מסחרי'. אבל בענייננו, המתנדב נהג בדיוק כפי שהיה צריך לנהוג, כפי שראינו שנוכח הפצרותיו של העשיר, גילה המתנדב דעתו באופן נחרץ שמסרב ליטול תגמול כלשהו עבור פעולתו, והכסף הגיע לרשותו שלא-ברצונו ובעל-כורחו. וממילא אין בכך כלל פגיעה בשמו הטוב של הארגון, ולכן יכול להשאיר את הכסף בידו.

אולם, למעשה שמענו ממ"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שיש להורות למתנדב שראוי לו שלא לזכות בכסף לעצמו, משום שכוונתו היתה להתנדב אך ורק לשם חסד, ללא שום קבלת תגמול, ואם יזכה לבסוף בכסף, יגלה שאף מתחילה היתה לו כוונה פנימית נסתרת לזכות בתמורה כלשהי, ויש בכך חסרון בפעולתו מתוך "נדבת הלב". והציג הרב בפני המתנדב את דברי הנצי"ב מוולוז'ין (העמק דבר) שמות ל"ב, כ"ו) על הפסוק "מי לה' אל"י": היינו מי שמופרש לה' בלי שום רצון עצמי כלל, ולא אחד שעובד את ה' כדי לזכות בשכר וגמול, אלא שעושה הכל אך ורק לשם שמים - המוסר כל אשר לו לאהבת ה' וכבודו יתברך! וגם בענייננו, "מתנדב" הוא העושה חסד של אמת, לשם שמים בלבד, ללא שום קבלת טובה אישית. (ובנוסף, יש מקום לחשוש, שמתנדב שיסכים ליטול שכר במקרים כגון אלו, ויריח את ריח הכסף (מלשון 'נכספה' נפש), בעתיד הוא אף ירמוז לנחלצים לשלם לו, ובהמשך אף יבקש בפירושו...).

ולמעשה, מכיון שאי אפשר לאתר את בעל הרכב ולהשיב לו את כספו, ראוי לעשות בכסף "צרכי רבים" (לעשיית דברים שיפיקו טובה לרבים, כגון קניית ציוד עבור הארגון, שימשם לצורך חילוץ הציבור). (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ אברהם בן שרה ז"ל, לע"נ מרים בת גוהר ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ענייט בלאל בן כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ משה בן אסתר ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ מהרגיז בת טאוס ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כז שבט תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:34 תל-אביב: 4:48 חיפה: 4:38 מוצאי שבת: ירושלים: 5:49 תל-אביב: 5:50 חיפה: 5:48 ר"ת: 6:26

פרשת משפטים

שינון לתלמידים

ענין של פיקוח נפש...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל היה רגיל לומר: מרביץ תורה אמיתי, חייב להיות כולו שאול לתלמידיו תמיד, בלי שום תוספת של עיסוקים אחרים! פעם בשעת השיעור, הגיע אליו עסקן חשוב ונכבד, כדי לשוחח עמו בענין דחוף ביותר. אולם הוא הודיע לו כי לא יוכל להתפנות אליו, אלא רק לאחר השיעור.

ניסה הלה לשדל: "מדובר בענין הגובל כמעט בפיקוח נפש"... הגיב לו מניה וביה: "לדידי, גם אני אם אפסיק ח"ו מהשיעור הרי זה ענין של פיקוח נפש!"

וזאת ליהודה

תלמידים כבנים...

לפנינו דוגמא מופלאה ומאלפת, כיצד צריך מרביץ תורה להתייחס לתלמידיו: בחור, בוגר ישיבת מיר, נכנס לראש הישיבה **הגרנ"צ פינקל** זצ"ל באמצע הזמן וביקש לחזור לישיבה לאחר כמה שנים שלמד בישיבה אחרת.

אמר לו ראש הישיבה: "הייתי מסכים בחפץ לב, אולם עם מי תלמד בחברותא, הלא עכשיו באמצע הזמן כולם מסודרים". השיב התלמיד בפשטות: "מה הבעיה, אלמד עם ראש הישיבה!" נענה לו בפשטות: "בסדר!" [אף שכבר למד עם הרבה חברותות ימצא זמן גם ללמוד איתו].

הוסיף רבי נתן צבי לשאול: "היכן תישן, הרי עכשיו אין מקום באף אחת מדירות הישיבה?" ומיד השיב בעצמו: "תישן בביתו!" וכך הוי. הבחור נכנס לביתו הקטן של רבי נתן צבי ברחוב ישא ברכה. רבי נתן צבי התעקש שהבחור יקבל חדר נפרד באומרו: "כמו שבביתך יש לך חדר נפרד, גם פה תקבל חדר נפרד..."

וכך עד סוף אותה שנה, במשך שמונה חודשים ישן אותו בחור בביתו של ראש הישיבה כשהוא ממשיך ללמוד עמו עד שסודר לו חברותא מתוך הישיבה.

עפ"י בכל נפשו

המלמד תורה לתלמידיו, ישנן הדברים בסבלנות, בטוב טעם ובסדר נכון!

נלמד מהפסוק: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (פרק כא-א) וכתב רש"י: אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפניהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו. לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. עכ"ל.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הורה למלמדים ולמגידי השיעורים, שיש ללמד את העניינים הנלמדים לפני התלמידים בבקיאות ובבהירות, בכדי שהתלמידים לא יתקשו להבין את הסוגיא הנלמדת. והיה אומר בדרך מליצה: אם חז"ל אמרו "דברה תורה כלשון בני אדם", א"כ בני אדם ודאי שצריכים לדבר בלשון בני אדם...

[ושמענו מרבינו הגרא"מ שך זצ"ל דוגמא עד כמה צריך המלמד לשים לב לכך, ולראות שהתלמיד הבין כראוי. וכך סיפר: פעם הוא בחן ילד של אחד האברכים על פרשת תולדות והילד הסביר מילה במילה: "אלה תולדות יצחק בן אברהם" יצחק היה הבן של אברהם. "אברהם הוליד את יצחק" - אברהם הוליד את יצחק. ושאלו הרב שך: אמור לי לסיכום, אז איך קראו לאבא של יצחק? והילד ענה מיד בבטחה: "הרבי לא דיבר על זה בכיתה"....]

הגרצ"פ פרנק זצ"ל, כתב על דמותם הרצויה של המלמדים את הדברים הבאים: "עיקר הכל הוא שהמלמד צריך להיות זריז וממולח להשכיל ולהבין את נפש התלמיד ולהרגיש את הנקודה החסרה לו בהבנת הגמרא, למען העמידה על אמיתות הדברים, כי לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול".

הגרא"מ שך זצ"ל היה משיב לשואליו, כי בבחירת מלמדים, יש להעדיף את המבוגרים על פני הצעירים, אף שלעתים המלמדים הצעירים יותר מלומדים... מכל מקום הזקנים מלמדים עם רגש רב כמו שמלמדים את בניהם והדבר חודר ללב הילדים ומשפיע עליהם.

ופעם נשאל הרב שך, האם מותר לפטר מלמד שאינו ממלא תפקידו כראוי? האם צריך להתחשב בהשלכות שיגרמו למלמד כשישאר ללא פרנסה? והשיב, כי פעם אירע בירושלים שפיטרו מלמד בלתי ראוי, והקימו בני משפחתו קול זעקה על כי נעשה עוולה גדולה להשאיר משפחה עם עשרה ילדים ללא מקור פרנסה.

והורה הגרי"ח זוננפלד זצ"ל להנהלה, שידאגו לו לפרנסה, אבל אין רשות לעשות זאת על חשבון ילדי הת"ת, ובלשונו: "תדאגו לו ללחם אך אל תתנו לו לאכול ילדים..." **הגרא"ל שטיינמן זצ"ל** היה רגיל לומר למלמדים את הכלל הבא: "ללמד בחורים טובים - זה ה'עולם הזה" שלכם. ללמד בחורים בינוניים - בשביל זה אתם מקבלים את התשלום החודשי. ללמד בחורים חלשים - זה ה'עולם הבא' שלכם!"

עלון "איטש לרעהו" פרשת משפטים הוקדש לעילוי נשמת
ר' יואל זאב בן ר' יוסף זרחל הלוי אינטרקט ז"ל

נלב"ע כז שבט תשס"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

לדבוק במדת האמת ולהתרחק מכל דבר העלול לגרום לו ולזולתו לשקר!

נלמד מהפסוק: "מדבר שקר תרחק" (פרק כג-ז) ופירש הספרונו: מכל דבר שיוכל לסבב שקר כאמרם ז"ל: הוי זהיר בדברך שמא מתוכם ילמדו לשקר. עכ"ל. והיינו שהזהירות מלגרום לרעהו לשקר נכללת בציווי "מדבר שקר תרחק". וכפי הדוגמא שכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תתרכב): אם תראה בני אדם מתלחשים ואתה חפץ לדעת מה מתלחשים, אל תשאל להם, פן תעשה אותם שקרנים, שאילו היו חפצים שתדע היו מגידים לך, ועתה שאין חפצים שתדע, יגידו לך שקר.

ידועים דברי חז"ל שהתירו בכמה מקומות לשנות מן האמת. כגון מפני דרכי שלום (ויבמות סה). או כדי להציל את הזולת מבושה (סנהדרין יא). או מי שקנה מקח רע ישבחנו בעיניו לבל יצטער, או לשבח את הכלה לפני החתן (כתובות יז).

ויש לעיין, האם מי שמשנה כדיבורו עפ"י ההיתר הזה של חז"ל, נחשב שדיבר אמת או ששיקר ברשות חז"ל? **הגרא"א דסלר** כתב (במכתב מאליהו - ח"א) בזה"ל: "לפעמים צריך דוקא לשנות כשהאמת לא יועיל אלא יזיק... ומה שנראה כשקר מביא לתכלית של אמת. נמצא שאמת הוא מה שמביא לטוב ולרצון הבורא".

ולפי"ז ביאר הרב דסלר שהערמה שעשה יעקב אבינו עמוד האמת, היה "אנוס עפ"י הדיבור ולא כיוון לרצון עצמו כלל אלא רק להוציא לפועל התכלית הנרצה מה', ושקר לשם אמת כזה, הוא הוא האמת!"

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל הביא (בבית ומנוחה) ראייה לכך ממה שאמרו חז"ל (סנהדרין ו): על אהרן שהיה אוהב שלום וכו' ועליו נאמר "תורת אמת היתה בפיהו ועוולה לא נמצא בשפתיו", אף שכידוע היה משנה מהאמת כדי לעשות שלום בין אדם לחברו, ובכל זאת נאמר עליו "תורת אמת היתה בפיהו" וגו' מוכח מכאן שגם השינוי הוא חלק מהאמת.

ובאמת מצאנו מפורש כן בריטב"א על מה שאמרו חז"ל (כתובות טז). כיצד מרקדין לפני הכלה, שלדעת בית הלל ניתן לומר על הכלה שהיא נאה וחסודה, אף שבאמת היא כעורה. ולכאורה איך מותר לשנות מן האמת? וביאר הריטב"א דכל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום "מדבר שקר תרחק".

ראייה לכך הביא **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל (בספר הערות ר"ה) ממה שאמרו בגמרא (ר"ה כו). אמר רבי שמעון בן לקיש, כשהלכתי לתחום קו-ניטרייא, היו קוראים לכלה 'נינפי' שהוא מלשון הפסוק יפה נוף משוש כל הארץ. הרי להדיא שלכל כלה, גם כעורה, קראו בלשון "יופי".

אלא שלכאורה יסוד זה [שהמשנה דיברו לצורך, נחשב אמת] צ"ע מהמסופר בגמרא (סנהדרין צז). על רב טביומי שנזדמן למקום אחד ששמו קושטא, ובו כל אנשי המקום דיברו אמת ורק אמת ולא שינו דיבורם, ועל כן היתה שורה ברכה במקום זה שלא מת בו אדם קודם זמנו.

רב טביומי נשא אישה וגר שם ונולדו לו שני בנים. פעם ישבה אשתו וחפפה ראשה. באה השכנה ושאלה עליה, ואמר לה רב טביומי שאיננה בבית ומתו לו שני בנים. שאלוהו אנשי המקום: "מאי האי?" סיפר להם המעשה. אמרו לו: בבקשה ממך, צא ממקומנו ואל תגרה בנו את המוות. הרי מוכח ממעשה זה שאף ששינה כדיבורו לצורך, בכל זאת נחשב שקר שבגללו מתו בניו! **ושמא** נוכל לתרץ שרב טביומי היה יכול לענות באופן שלא יהיה שקר מפורש, כמו שכתב **רבי יהודה החסיד** זצ"ל (בספר חסידים - תרמב) שגם כשנאלץ

שלום-רק עם האמת...

כת ה'משכילים' בדורו של המהר"ם שיק זצ"ל, ביקשו ממנו שהיראים - שומרי התורה יעשו עמהם שלום, שהרי אמרו חז"ל (ויבמות מסה): "גדול השלום".

השיב להם המהר"ם שיק: "כתוב "האמת והשלום אהבו" (זכריה ח-יט) ופירשו **הקדמונים**, מדוע הקדים הכתוב "אמת" לפני ה"שלום"? אלא משום שהוא תנאי שאין לעשות שלום אלא רק עם האמת, אבל מן השקר, מצוה להתרחק עד הקצה האחרון.

זהו גם פירוש התפילה: "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום..." אנו מבקשים רק על שלום המושפע מן השמים שכולו אמת. וכשם שהקב"ה "עושה שלום במרומיו", כן "יעשה שלום עלינו", היינו שלום שכולו אמת! **דברי יואל**

"היאך אעשה שקר בנפטי"...

מעשה אירע בעיירה קטנה שלא היה בתוכה מקוה טהרה. הדבר נודע ל**כ"ק האדמו"ר רבי נחום מטשרנוביל** זצ"ל, ונחרד מכך. הוא פנה מיד לאחד ממכריו ומקורביו שהיה אדם עשיר ואמר לו שהוא מוכר לו חלקו בעולם הבא במחיר שיבנה מקוה באותה עירה.

תמהו החסידים על פשר מעשהו, ענה להם רבי נחום בתמימות: בתורה כתוב "ואהבת את ה' אלקיך... בכל מאודך"... ופירש רש"י "בכל מאודך - בכל ממונד". את הפסוק הזה אני אומר פעמיים בכל יום שחרית וערבית. ואני שואל אתכם, יהודי כמוני שאין לי אף פרוטה אחת, איך אני יכול לשמור מוצא שפתי לאהוב את ה' בכל ממוני ולא לעשות שקר בנפטי?

"ואולם אם יש לי איזהו חלק בעולם הבא, וישנם אנשים שמעריכים את חלקי זה בממון ממש. הלא מחוייב אני למכור את רכושי זה כדי לקיים את מצות אהבת ה' בכל ממוני, ולא לעשות חלילה את דברי פלסטר.

ויקהל משה

קדוק על דבר אמת...

ידוע היה **כ"ק האדמו"ר משינאוא** - **רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם** זצ"ל בדקדוקו על דבר אמת. וסיפר **הגה"צ רבי יושע בוקסבוים מגלנטא** זצ"ל, שפעם ניגש אליו יהודי בשעה שהתכוון ליטול ידיו לסעודה שלישית בש"ק בין השמשות, ובישר לו שזה עתה נולד לו בן ושואל אימתי עליו לעשות את הברית האם בשבת או ביום א'?

לא ענה רבי יחזקאל מאומה, אלא קודם כל נטל ידיו וברך ואכל כזית פת, ורק לאחר מכן השיב שימול את הבן ביום ראשון. והסביר הרב מגלנטא, שהסיבה שלא ענה לו מיד, מכיון שהיה זה אחר השקיעה והרבי לא רצה להוציא מפיו שעכשיו זה כבר ספק לילה כאשר הוא עצמו עומד לסעודה שלישית של שבת, לכן המתין עד לאחר בציעת הפת ואז השיב לו.

רבינו הקדוש משינאוא

על טהרת האמת...

פעם הצליחו כמה ממנהלי ישיבת באר יעקב להפגיש את ראש הישיבה **הגרמ"ש שפירא** זצ"ל עם נגיד עשיר. מנהגו של העשיר היה לתרום אך ורק בנינים למוסדות. ואמנם באותה עת לא היה חסר בנין לישיבה, אך ברור היה שעם התפתחות הישיבה בעתיד, יזדקקו לבנין חדש.

על כן נכנסו יוזמי הפגישה אל ראש הישיבה וביקשוהו שאם יודיע העשיר על רצונו לתרום בנין לישיבה, יסכים לקבל, שהרי אין זה שקר, כי מה ההבדל בין אם זקוקים לבנין היום או מחר...

ואכן קיבל ראש הישיבה את הנדיב במאור פנים ובחביבות מופלגת, פנה הנדיב ואמר: "שמעתי כי זקוקים אתם לתרומה, בנין חדש לישיבת באר יעקב. ובכן, אני מרים בזה את תרומתי"...

השיב לו הרב שפירא על אתר: "יישר כחך, אבל מה נעשה ועתה אין זקוקים אנו לבנין. ב"ה לכל בני הישיבה יש מקום". הנדיב בהגינותו טרח לציין כי אין בכונתו לתרום מאומה זולת בנין... אך הרב שפירא החזיר לו במאור פנים: "אם כך, תן את הבנין לישיבות הזקוקות לכך"...

לשמש שם אהל

המשך - "מדבר שקר תרחק"

חינוך למדת האמת...

האשה הצדקנית ק. מונק ע"ה שימשה כ"אם בית" לילדי מוסד "בתי אבות" של פוניבז'. וסיפר המחנך הוותיק **רבי משה טורק** זצ"ל (בשיחה שהתקיימה במעונו): פעם קראה לאחד מילדי המוסד ואמרה לו: "מהר החלף את בגדיך ולבש את בגדי השינה!" הילד נבהל מעט. הוא ידע שבמוסד, בקשה כזו באמצע היום נעוצה בדרך כלל בחוליי... "שמא חולה אני ואינני יודע על כך" - תהה הילד. אך ידע שיש לקיים את בקשתה כי וודאי דורשת את טובתו.

בעודו שוכב וחושב, נפתחה הדלת וגברת מונק נכנסת וישבה לצידו. "בני היקר, שמא הנך חולה?" שאלה. "לא! ממש לא!" השיב הילד שפליאתו מעתה גברה שבעתיים. מדוע סבורה שהוא חולה!?

ואז המשיכה גברת מונק: "שמעתי בני, מהמלמד שלך, שהיום הוצאת דבר שקר מפיד. מי שלא אומר אמת, בהכרח שאינו בקו הבריאות! כאשר האדם בריא בנפשו ובנשמתו, הוא לא יסבול דבר שקר..."

הילד הסמיק, הבין את המסר והפנים אותו. הבטיח לגברת מונק ובעיקר לעצמו שמהיום יתרחק מהשקר ולא ישוב עוד לכסלו...

מתוך מאמר

לשנות בדיבורו לצורך, ישתדל לשנות באופן ש"לא יהיה נראה כל כך שקר לגמרי". ולכן נתבע משמים על כך.

כששהה פעם כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מויז'ניץ זצ"ל (בעל 'אהבת ישראל') להבראה בעיר דורנא וערך שולחנו בסעודה שלישית בש"ק. נכנס לשם "רבי" שהיה מדבר בשבחם של המשכילים והרפורמים. שינה הרבי ממנהגו [שלא לומר ד"ת בערי הנופש] וביאר בדרך צחות את אמרת חז"ל (שבת קד). "שקר מקרבן מיליה" [האותיות מסדר הא-ב קרובות] "אמת מרחקן מיליה" [האותיות רחוקות]. בביאור הבא (מובא בקדוש ישראל ח"ב):

אדם שמחזיק בדרך האמת - "מרחקן מיליה" - המלים רחוקות מפיו. אינו אומר מיד כל העולה על לבו שכן מחוייב הוא אך ורק לאמת. ואולם "שקר מקרבן מיליה" - המחזיק בדרך השקר, קרובות אצלו המלים לפיו שכן מרשה לעצמו לומר ככל העולה על רוחו ללא מעצור.

הוסיף הרבי לרמוז זאת בפסוק "ויסעו מאתם וישב על פי החירות אשר על פני בעל צפון" (במדבר לג-ז) - "אתם" - אותיות "אמת" ללמדנו שמי שנוסע מהאמת ומתרחק ממנה - מגיע ל"פי החירות" - מרגיש חירות ופיו משוחרר לומר מכל מה שירצה, אף דברי שקר. ומה סופו? סופו שמגיע "על פני בעל צפון" שזה עבודה זרה. מעון שקר יכול האדם להתדרדר עד לשאל תחתיה...

מניעת צער מהזולת

להרנין לב אלמנה...

מעשה באדם שהגיע עם דודתו האלמנה לביתו של הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל. האחין חשב שבוודאי תכנס אך לרגעים אחדים, תתברך בברכות החמות שרבי מרדכי מרעיף ותצא מעודדת ושבעת רצון. אולם תחת זאת ישבה האלמנה שעה ארוכה כשהיא מספרת סיפורים רבים על בעלה המנוח, על פעליו הרבים, על מחלתו ופטירתו ועל קשיי בדידותה, על ילדיה ונכדיה וכו'.

רבי מרדכי, כדרכו, האזין בסלבנות רבה ובהארת פנים, מקשיב ומתעניין ושואל, מיעץ כשצריך, מהנהן כשדרוש והשיחה מתארכת ללא גבול כשקיצה אינו נראה באופק... רבי מרדכי הבחין באחיו שיושב בחוסר נוחות, מתוך רגשות אשמה שהוא שגרם לרבי מרדכי לכלות זמנו היקר...

נטל רבי מרדכי, תוך כדי שיחתו עם האלמנה, פיסת נייר ורשם לו בהחבא: "לב אלמנה ארנין..."

יחיד ודורו

לעודד לנחם ולהרנין...

סח הגר"י זילברשטיין שליט"א: "יכולני להעיד על מו"ח הגר"ש אלישיב זצ"ל שלמרות שזמנו מצומצם עד מאוד, וכל דקה מנוצלת אצלו עד תום, עד כדי כך שגם אני, אם אאחר בדקה או שתים לתור שנקבע לי אצלו, אצטרך להמתין אחר כך זמן רב, בכל זאת למרות הכל, היה הרב אלישיב הולך לביתו של אלמנות, לא רק בימי ה"שבעה" אלא גם שנים רבות לאחר פטירת הבעל, ויושב שם מדבר על ליבן לעודדם ולנחמם.

"כאשר שאלתיו פעם: "רבי, כיצד הנך מוצא את הזמן לכך?" השיב לי: וכי מצות "לב אלמנה ארנין" אינה חשובה דיה שאשקיע מזמני למענה?"

הלמות עמלים - ח"ב

לא לגרום צער וטרחא...

רגיל היה הגאון מטשיבין לספר על הגר"ד בהר"ן זצ"ל שהיה מיקל בשאלות בהלכות הפסח. וכשנשאל על כך רבי דוד, "היתכן? הלא כל הפוסקים מחמירים בהלכות הפסח וכיצד אתה מיקל!?"

על כך היה משיב: "יש לי הרבה חומרות לעשות ואילו הייתי יודע שאתם תעשו זאת בעצמם הייתי אומר לכם אותם, אבל יודע אני שתטילו אותם על נשותיכם וזה אינני רוצה כי כבר יש להן מספיק עבודה..."

הלמות עמלים

שלא לגרום עינוי וצער לזולתו [ובמיוחד לאלמנה ויתום]!

נלמד מהפסוק: "כל אלמנה ויתום לא תענון" (פרק כב-כא)

וכתב רש"י: הוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב בהוה, לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם. ובמכילתא (פרשה יח-קעט) נחלקו תנאים בזה: "כל אלמנה ויתום לא תענון" אין לי אלא אלמנה ויתום, שאר כל אדם מנין? תלמוד לומר "לא תענון" דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר אלמנה ויתום שדרכן לענות, בהן דיבר הכתוב.

האלישיך הק' זצ"ל מבאר, כי אף שאצל כל אדם הדין הוא שהמוסר דינו לשמים נענש הוא תחילה, כי היה עליו לפנות קודם לב"ד של מטה אך ביתומים גם "אם צעוק יצעק אלי" [ולא לב"ד] "שמוע אשמע צעקתו", שכן טבעי הוא שילד, בצר לו, צועק בראשונה אל אביו, והש"ת אבי יתומים.

עוד מבאר האלישיך כפל הלשון "ענה תענה". "צעוק יצעק" ו"שמוע אשמע". כי עינוי היתומים כפול משאר אדם, כי בזה נזכר מצערו האישי שאין לו אב שיעזור לו, וממילא גם צעקתו כפולה, ובהתאם, גם שמיעתו של הקב"ה יתירה.

מצוינו במספר מקומות בתורה ציווים שונים שמטרתם למנוע צער מתשושי הכח שדבר מצוי הוא לענותם. רעיון מענין הביא הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל (בספרו דרכי מוסר - פר' בהר) בשם הגאון רבי אהרן בקשט זצ"ל, כיצד חסה התורה על העני שלא לצער, ואלו דבריו:

"לכאורה צריך להבין: מדוע אמרה תורה להשאיר פאה מן הקמה והעני יבוא ויקצור, וכי לא היה טוב יותר שבעל השדה יקצור והעני יקח בלי שיצטרך לטרוח ולקצור בעצמו!?"

אלא הטעם הוא, שהתורה הקדושה לא רצתה לצער את העני, כי כמו האמא, כשכועסת על בנה, שולחת לו אוכל על ידי שליח ובוודאי יש לו צער מכך שאינו מקבל את האוכל היישר מיד אמו, כך העני שלא זכה שיהיה לו חלק בארץ הקדושה, ויצטרך לאכול מזולתו, ודאי יצטער מאד על כך, על כן אמרה תורה שהעני בעצמו יקצור, כדי שיקח את האוכל ישר מאדמת ציון אמנו.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מי כעמך ישראל...

מזל טוב - לפני כשנה נולד לנו נכד! (ואם לא הספקתם לאחל מזל"ט בלידה, תאחלו ליום-הולדת...)

אנחנו מתגוררים בבני-ברק, והברית הייתה אמורה להתקיים בישוב הפסטורלי 'מיצד' שבגוש-עציון.

יום קודם שכרתי רכב גדול ומפנק, כזה שיוכל להכיל בנוחות גם את חמותי המבוגרת עם העוזרת הפיליפינית שלה, וגם מזון לסעודת המצווה. הברית הייתה אמורה להתחיל בשעה 01:00 בצהריים אבל יצאנו מאוד מוקדם, כי רצינו להספיק לפני זה לנחם אבלים בישוב 'טלז-סטון', ועוד להגיע לברית מוקדם.

עד הכניסה לטלז-סטון הייתה הדרך חלקה ונעימה, אך לפתע הרחנו ריח חרוך חזק. תוך שניות החל עשן סמיך לצאת ממכסה המנוע!

בסייעתא דשמיא כבר היינו בשער הישוב.

עצרנו מיד והוצאנו את כל הנוסעים מהרכב בזריזות. במשך כל אותו זמן הלך העשן והתגבר. לאחר שמילטנו את הנפש הזדרזנו להציל גם את הרכוש במהירות - ובפרט את המזון שאמור לשמש לסעודת המצווה...

קעבור שתי דקות כבר היה חלקו הקדמי של הרכב אפוף להבות, ולא חלפו יותר מעוד שתי דקות עד שכל הרכב בער כ"מדורת ל"ג בעומר"...

* * *

הלב התמלא בהודאה ושמחה שיצאנו מהאירוע בשלום, אבל מהר מאוד קלטנו שעכשיו אין לנו זמן לשמוח אלא צריך לראות איך מתארגנים הלאה...

אנחנו עומדים בצד הכביש עם אשה מבוגרת בת תשעים בלי עין הרע + סעודת ברית וכל מה שעומד לרשותנו זה רכב-שרוף...

דבר ראשון התקשרנו לחברה שהשכירה את הרכב, על מנת שתדאג לנו לרכב-חלופי. אבל בינתיים חלף זמן מאוד יקר עד שקלטנו שהדרך הכי מהירה תהיה לקחת מונית. השעה כבר הייתה 12:30 אך גם מונית לא הצלחנו להשיג. טלפונים לפה וטלפונים לשם - ואנחנו עדיין תקועים בצד הדרך באותו מצב.

שום דבר לא זו - חוץ מה'טיווטה' הישנה שלפתע הגיחה מולנו. הנהג מספר לנו שהבת שלו עִדְפָּה אותנו על המשפחה שנתקעה בשערי הישוב, והוא חושב שיש לו פתרון לבעיה:

"סעו לשלום - המפתחות בפנים!"

היינו המומים. למה שניקח לו את הרכב? הוא לא הכיר אותנו, מעולם לא ראה אותנו ולא שום דבר. רק שמע על אנשים במצוקה והחליט מיד כיצד לפתור להם את המצב.

מכיוון שברירה טובה יותר לא ניצבה באופק, הכנסנו את האנשים לרכב, העמסנו את הציוד והתארגנו לנסיעה. נכון. היה יותר צפוף מאשר ברכב הקודם - אבל "טוב הכלב החי מהאריה המת". לקחנו מהאיש המתוק הזה את מספר הטלפון שלו ויצאנו לדרך.

השעה 02:00 בצהריים ואנחנו מגיעים למקום הברית. הגענו אחרונים כי האירוע כבר היה אמור להתחיל שעה קודם לכן - אבל חיכו לנו...

* * *

האירוע המרומם מאחורינו ואנחנו חוזרים לטלז-סטון כדי להחזיר את הרכב. אני מודה לבעלים באופן נרגש. באמת - הוא הציל אותנו! אבל הוא לא מתחיל להבין על מה אני מדבר, הוא מסביר לי באמת ובתמים - וגם מצליח לשכנע אותי - שהוא נהנה מההתרחשות, הרבה יותר ממה שאני נהנית!

הייתכן!!

"כן! יש לנו במשפחה מצב רפואי מסוים ואנחנו מחפשים זכויות בנרות. אני מודה לכם שְהִמְצַאתֶם לנו את הזכות הנפלאה הזו!"

לא יאמן! עזבתי את הבית שלו עם תחושה שלא הוא זה שפטר עבורי בעיה רצינית אלא להיפך: שאני הוא זה שפטרתי עבורו בעיה רצינית. פשוט כך.

* * *

טוב. עכשיו צריך לחזור מטלז-סטון לבני-ברק. אני מתחיל לבדוק את סדרי התחבורה במקום ופתאום אני פוגש אדם מוכר. שֵׁכֵן שלנו מבני-ברק שעבר להתגורר בטלז-סטון: "אוהו מה אתם עושים פה!" - הוא מתפלא.

אני משתף אותו במאורעות היום המופלא הזה והוא מיד קובע בשבילנו:

"אתם חוזרים עכשיו הביתה עם הרכב שלי". הוא לא חושב פעמיים, ולא נותן לנו לחשוב אפילו פעם אחת. זהו. מחר הוא בלאו-הכי מגיע לבני-ברק לקניות, ואז הוא כבר יקח מאיתנו את הרכב בחזרה.

זה היה טוב מידי בשביל להיות אמיתי, אבל זו האמת על עם-ישראל!

נשלח ע"י נתן לנדשטיין - בני ברק

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

אור התורה

הערוך מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם • מוקדש לע"נ מור אבני רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

לקבלת הערוך במייל בכל שבוע, הרשמו לרשימת התפוצה:
alon089945291@gmail.com
מייל המערכת
(לתגובות, הערות והארות בלבד):
alon7148454@gmail.com
טלפון: 052-7148454
קו החיידות: 077-4103900
פקס: 08-9941870

אין לקרוא את הערוך בזמן התפילה וספר תורה

כולנו מצטרפים לאלפי מנויי 'אור השבת' במייל
alon089945291@gmail.com

מעשיות בפרשה

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם"

ואלה-מפרש רש"י- בא להוסיף על עשרת הדיברות כשם שעשרת הדיברות נתנו בהר סיני כך גם משפטים אלה נתנו בסיני. דברי רש"י קשים- שאל הצדיק רבי יצחק מאיר מגור בעל "חידושי הר"ם" - הרי כל התורה כולה ניתנה בסיני ואפילו מה שכל אדם עתיד לחדש- גם כן כבר ניתן בסיני ומה מפרש רש"י שמשפטים אלו נתנו בסיני? אולם- השיב הרבי- יש דינים המובנים לכל אדם כגון האיסור לגנוב לכאורה גם בלי שהתורה אומרת שאסור לגנוב היינו אומרים שאסור לקחת חפץ השייך לאדם אחר.

או למשל האיסור להכות את רעהו הרי זה מובן לכל שאין להכות. אכן זוהי כוונת רש"י- סיים הרבי- שגם דינים אלה המובנים בפשטות אלמלא היו כתובים בתורה- אינם כלום! רק מכוח ציווי התורה חייב אדם לא לגנוב ולא להכות!

"ונקרב בעל הבית אל האלוקים אב לא שלח ידו במלאכת רעהו"

פעם אחת אמר הצדיק רבי מאיר מפרימישילן לחסידיו: "ונקרב בעל הבית אל האלוקים"- מתי זוכה האדם להתקרב אל הקדוש ברוך הוא? "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו"- אם נקי הוא מעבירת של בן אדם לחברו שלא פגע בחברו או במלאכתו.

"כל אלמנה ויתום לא תענון"

פעם אחת נשא הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב את עיני הטהורות למרום ואמר: ריבונו של עולם הזהרת אותנו בתורה "אלמנה ויתום לא תענון" והרי אנחנו עמך בית ישראל- יתומים אנו שהרי אומר הנביא ירמיהו במגילת איכה "יתומים היינו ואין אב". פונה אני אליך היום אבינו שבשמים רחם על עמך ישראל יתומך הנתונים בגלות המדה הגיע הזמן שתוציאנו מאפילה לאורה!

תשובת לחידה ניתן לענות בקו 'אור התורה' במס' טלפון: 077-410-39-00 שלוחה 2. (הזכרים מתפרסמים אחת לחודש בשלוחה 3). בברכת "גדיל תורה ויאיר".
לפנים: 08-9941870
או למייל:
7665190@gmail.com

חידה: איזה פסוק מכיל את כל אותיות התורה?
החידה מש"ש: איך נקראים קניבלים (אוכלי אדם) בלשון התלמוד?
התשובה מש"ש לודים (שבת י. רש"י ד"ה לודים)

הצטרפות לקבלת צינתוקים בזמן ק"ש וצאה"כ: חייגו ל' 088649058
החודש אי"ה יוגרלו הפרסים כדלהלן:

שובר פרסטור ברשת 'פרסטור' מתנת 'כוסים' ברשת 'אור החיים' שביעית
כרטיס פר' מתוק האור' כוס כים מתנת 'כוספלא' אשדוד ברשת 'אור החיים' שביעית

קוראים יקרים: ניתן לתרום פרסים לטובת קוראי המדרו | ניתן להשאיר הודעה בקו' 0774103900 - שלוחה 5

ריון הלכה בשולחן-השבת

האם מותר להשתמש בשפתון מריחה ללא הכשר

נשאלתי בדיון שפתון שיש בו טעם, האם צריך הכשר, בספר הכשרות (פרק כא הלכה נא) כתב, שפתונים המשמשים לצביעת השפתיים ואף חסרי צבע המיועדים להחלקת השפתיים ולהגנה מפני קילופי עודר עוללים להכיל חומרים בלתי כשרים, מוצרים אלו מועשרים בחומרי טעם טעימים לחיך ואין מנוס כמעט מהדירת חלקיקים מהם אל תוך חלל הפה ע"כ חובה לקנותם בהכשר מוסמך, ובהערה ר"ז כתב שם שיש לחשוש מכל מיני חומרים מן החי שמופקים שפתונים אלו, וצ"ע עוד לעיין במאמרו של הרב יהודה שרבסקי בתהודת הכשרות גליון 16 יעו"ש, ומבואר מדבריו דיש להחמיר רק באלו שיש בהם טעם, וכן כתב בספר השולחן כהלכתו (עמ' קסז) יעו"ש, וז"כ כמה פוסקים, ואולם לכאורה יש לעיין בכל"ז דהא אכתי אינו מכניס לפה ומה שיש שפתונים עם טעם, היינו עיקרו משום הריח, הרי אף אחד לא מלקק עם השפתון כי אינו ראוי לאכילה.

ושוב ראיתי בספר חמדת חיים (עמ' עדר) שכתב שנשאל זקיני מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א האם מותר למרוח על השפתים שפתון המונע יובש ללא הכשר שהרי אין אוכל ובוטל את זה, והשיב שאין ראוי, עכ"ד, ומשמע דאינו אסור מדינא, ושם הביא מש"כ לו הגאון רבי אליהו שלזינגר שליט"א רבה של שכונת גילה ירושלים עיר"ק וז"ל: רצוי לכתחילה ליקח שפתון עם הכשר מחשש לשומן אסור, ואף שאינו אוכל את השומן מ"מ משמכנים אוכל לפיו, זה יקח ביחד עם טעם השפתון ויש דין אחשביה שזה יהיה לו לרצון, ובדיעבד כשאין אחר אפשר להקל עכ"ד, וכתב שכע"ז: כתב לו הגאון רבי שמואל קהת גראס שליט"א בעמח"ס שו"ת שבט הקהתי וז"ל: ג"כ מקפידין שיהא לכתחילה עם הכשר אפילו דאין לו ריח עכ"ד, ולדבריו יש להחמיר אפילו היכא שאין לו ריח, ואמנם מכל דברי הפוסקים הל"ל דאין להחמיר בזה, וגם בעיקר הטעם שכתב הגר"א שלזינגר שליט"א כשיבוא לאכול הרי שידבק מהטעם על השפתון, אמנם לכאורה זה לא שכיח ל"כ כי בדרך כלל אדם ששם השפתון אינו הולך לאכול או לשתות כעת, כדי שהשפתון יפעל את פעולתו, ולא יבוא לקלקל מה שבא לתקן.

וגם יש לצרף להקל כאן מש"כ בשו"ת הר צבי (הלך יור"ד סימן צה) שבמשחת שיניים שיש בה תערובת של איסור (סימן קג ס"ב) מבואר שאיסור שנפגם לגמרי ונתערב מותר באכילה משום שאינו ראוי לאכילת אדם ואפילו כאן במשחת שיניים שאין האיסור פגום לגמרי אלא רק קצת יש להתיר משום שאין כאן אלא טעימה ולא בליעה, יעו"ש עוד, וא"כ ה"ה ב"ד שאינו בולע כלום שיש להתיר אף בשפתון שיש בו ריח. וכן ראיתי שכתב להקל ב"ד הגאון רבי יוחנן ברג שליט"א בגליון שמתעמא עמיקתא (מס' קלא יתרו השע"ג) וכתב להתיר משום שטעימת לשון באיסוריה שריא וכמו שכתב פרי חדש סימן מב סק"ה ובערוך השולחן סימן מב אות ז ועוד, ולכן ממילא אין לחוש בזה, ושכן הורה הגר"ע אויערבאך שליט"א.

(הר"י יוסף אביטבול)

טעם בלימוד עניין של פיקוח נפש

אפשר לשבת ללמוד אבל דבר אחד אינו משלים את הבניה העצמית בלימוד התורה והיא: הטעם בלימוד. < הצצה קטנה לעולם התענוגות

הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א אמר בשיחה שממה שאנו מבקשים "והערב נא" רואים שיש חיוב של מתיקות התורה וכמו שכתב האגלי טל בהקדמתו "כי עיקר מצות תלמוד תורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעים בדמו ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה"

אלא שלכאורה הדבר אומר דרשני וכי לא עדיף ללמוד לשם מצוה מתוך קושי ועמל התורה שיש ע"ז יותר שכר כמאמרם ז"ל לפום צערא אגרא? אלא שעניין מתיקות התורה היא כי מצד טבע האדם הרי"ז קשה מאוד שיעסוק כל הזמן בלימוד התורה בלי הפסק אם אינו מרגיש מתיקות בזה, ולכן ברא הקב"ה את התורה עם מתיקות ועריבות גדולה, כדי שהאדם יוכל לעסוק בתורה יומם ולילה מתוך מתיקות שיש בזה, וכך יקיים את נפשו ויזכה לחיי נצח. {דברי חיוזק עמ' ז}

וכך היה אומר המשגיח דליקווד רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל משמיה דרבנו ירוחם ממיר זצ"ל: הנה רואים דבר נפלא כמה צריך אדם להשתדל "ליהנות מהלימוד" דהרי אלוקים עשה שהאדם ייהנה מהאוכל וכל כך למה? אלא שאם לא היה הנאה מהאוכל יכול להיות שהאדם היה מתעייף מאכילה, ולא היה יכול לאכול כלל, כי פעולת האכילה בעצם היא עבודה שלימה, לועסים, טוחנים, עובדים כל הזמן, ולמה לא נעשה האדם עייף וחלש מהאכילה - כי יש לאדם הנאה מהאוכל, ורואים מכאן יסוד גדול דבר שיש לאדם הנאה ממנו, הוא אינו מרגיש את כל הטרחה והצעיר והייסורים מסביב.

וכך היה רגיל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל להביא מה שכתב הג"ר חיים יעקב נפתלי מוורשא, וז"ל: אמר לי מו"ר הגאון המופלא ציס"ר ר' ישראל סלנטר, כי מה שנמצא בעוה"ר במדינת ליטא שלומדים לימוד חיצוניים, אחד מהגורמים לזה כי יש כמה שלומדים איזה מאות דפי' גמרא עם תוס', אבל אינם יודעים המתיקות מה סברו בקושיא ומה חידשו בתוס', ואינם מרגישים אפילו טיפה מהים מחכמת ומתיקות התוס', ולהבדיל אלפי הבדלות בהחיצוניים, מעט החכמה שיש בהם, הוא מפורש בולט ומרגישים זאת תיכף ומיד, כי בהם אין שום נסתרות...

איש לא יודע ללמוד!

גם כי אלך בגיא צלמות

בגלגל של החיים

השלכתי את שחורתי וזינקתי היישר אל הרחוב מחלון ביתם שהיה בקומה השלישית! לאחר חודשים ארוכים יצאתי מבית החולים גיבן לכל ימי חיי".

הוא עצם את עיניו, כמעביר שנים אחדות בגלגלי הזכרון, והמשיך: "לימים נישאתי, נולד לי בן, התאלמנתי, ואת השאר אתה כבר יודעי", סיים, ואנחה רבתי נמלטה מקרבו. דומה היה כי מעולם לא שמע ממנו איש את קורות חייו ובמאמצים מרובים עלה לו הדבר כעת.

ר' יוסף נפרד משכנו ביראת קודש. במשך כל היום הוא התרוצץ לחפש אחר ה"בתים מאכערי" הטוב ביותר, שיעשה תפילין לבנו של היהודי הקדוש. באותו לילה לא הצליח ר' יוסף לעצום את עיניו. נרעש ונרגש התהפך על משכבו מצד לצד כשהוא משחזר בראשו שוב ושוב את הרגע הנשגב בו מחליט ילד יהודי זך וטהור לקפוץ מן הקומה השלישית כדי לשמור על קדושתו.

הבוקר אור, והטלפון צלצל שנית: "הוא מבקש שנית לראותך" הודיעו מבית החולים. הוא רכן אל עבר מיטת החולה, והופתע לשמוע בקשה נוספת: "במטותא מינייכו, הבא אלי מפה של בית הקברות, ברצוני לבחור לעצמי מקום קבורה".

ר' יוסף הלך לאן שהלך ושב עם מפת בית הקברות. השכן הביט בחלקות שנפרשו בפניו ואמר: "ראה, איני רוצה להיטמן באף חלקה, גם לא בזו של חשובי העיר! עליך לדעת, כי מאותו יום בו קפצתי מהחלון והפקרתי את גופי למען כבודו ויתברך, לא נכשלתי אפילו פעם אחת בראיה אסורה. לפיכך איני רוצה להיטמן אלא בחלקה שבה קוברים תשימי קדושה שבלו, או בחלקה שבה נקברים תינוקות רכים בשנים שלא טעמו טעם חטא!!!"

למחרת צלצל הטלפון בשלישית, בפעם האחרונה. קבוצה קטנה ליוותה את השכן למנוחתו האחרונה, סמוך לקבריהם של תינוקות של בית רבן. ארצות הברית. התנועה זורמת כסידרה. אלפי מכוניות נוסעות בסדר מופתי. לפתע אחת מהן סוטה ממסלולה ומתהפכת. הנהג הועף מן הרכב והובהל לבית החולים במצב קשה.

לאחר ימים מספר, נכנס יהודי מבוגר לחדרו של הפצוע: "באתי לבקר חולה אחר. ראיתי ששוכב כאן יהודי נוסף, והריני לבקרך". לאחר שיחה קצרה התברר שהמבקר הכיר היטב את אביו של הפצוע. על מיטתו בבית החולים התייפח בנו של השכן הגלמוד. זה עתה שמע לראשונה כי אביו איננו.

"איני יודע מה קרה לי!", סח הפצוע לאורח. "זה עשרות שנים אין לי כל קשר ליהדות, אך בימים האחרונים, מאז הפציעה, החלה לבעור בקרבי תשוקה עזה לחזור אל המקורות ולהתקרב בחזרה ליהדות. אודה לך מאד, לו תשיג לי זוג תפילין, כדי שאוכל להתחיל לקיים מצווה זו לפחות".

האורח מילא את בקשתו ושב לביתו, בארץ ישראל. כאן, הוא פגש את ר' יוסף, סיפר לו את דבר המעשה, ור' יוסף יצר קשר עם הבן. מסר לו את התפילין שאביו רכש עבורו, והבן הלך ונעשה בעל תשובה גמור, עד שהפך לירא שמים מרבים.

הסיפור המדהים הבא פורסם ב'מאורות הדף היומי' ויש בו כדי לחזק את מידת בן אדם לחבירו:

דיירי הבניין לא ידעו מאומה על שכנם הגלמוד שגר בקומה השנייה. זה כמה עשרות שנים שהוא מתגורר בשכונה. תדיר ראוהו עוסק בתורה, וחזותו הרצינית העידה על אישיותו. מעולם לא ראה איש את פנים דירתו. כאשר נתקל בשכניו לבניין הנהן דומיה בראשו כשעיניו נעוצות בקרקע והמשיך בהליכתו. השכנים כיבדוהו והעריצוהו. מעבר לערפל המסתורין, ניתן היה להבחין כי מסכת חייו רצופה היתה בתלאות ויסורים. הם לא שמעו ממנו על כך מאומה, אך הגיבנת הנוראה שעל גבו, גילתה יותר משהסתירה.

שכן אחד, ר' יוסף, התאמץ להתקרב אליו, עד כמה שאפשר היה ולסייע לו. שנים ארוכות ניסה ר' יוסף לגלות את המסתתר מאחורי דמותו המסתורית של שכנו ולא עלה בידו. פעם אף הניח לשאלו על אודות הגיבנת שהוא נושא על גבו, אך תמיד נתקל בחומה אטומה.

כפי שחי בדממה, כך גם נעלם. לפני שקרס ארצה הספיק להפציר במוקדן, שהאמבולנס לא יפעיל את צופריו מחרשי האזניים. בקשתו מולאה ולשביעות רצונו המלאה הוא הובהל לבית החולים בחסות החשיכה. עם בוקר הודיעו לר' יוסף מבית החולים כי שכנו מאושפז בו וכי הוא ביקש שיבקרנו.

פניו של השכן האלמוני נראו זכים יותר מתימדי. שמץ של דאגה לא נראה על פניו כאשר הסביר לר' יוסף כי עומד הוא ללכת בדרך-כל-הארץ ולפני כן רצונו לשטוח בפניו בקשה קטנה. ר' יוסף כרה אזניו כאפרכסת, והשכן סיפר:

"בן יחיד לי, בארץ נכר. למרבה היגון הוא סר מן הדרך הישרה, וכל ניסיונותיי להשיבו למוטב לא צלחו. כעת, כאשר אני עומד לשוב לעולם האמת, אפעל משם כדי להחזירו לכור מחצבתו. ממך אני מבקש, אנא, קנה לי עבורו זוג תפילין מהודרות, אותן תשמור ברשותך עד שהוא ידרשן ממך". בסיימו את דבריו הושיט השכן לר' יוסף מעטפה ובה כסף עבור הרכישה.

החשיפה המפתיעה קירבה בין הנוטה למות ובין שכנו אוהבו, ולבקשתו נאות הגלמוד לספר את תקציר תולדות חייו-יסוריו. הוא לחלח את שפתיו בכוס מים, ור' יוסף שמע דברים אותם לא יכול לשכוח עד יום מותו:

"בן שש הייתי כאשר הלכה אימי לעולמה" שח ביבושת. "אבי לא יכול היה לגדלני. שכנים טובים ניסו למלא את מקומו, אך לא בהצלחה מרובה. כך נדדתי מבית לבית בלי דאגתה של אם רחמינה ובהעדר פיקוחו של אב אוהב. למרות זאת חשקה נפשי בתורה, ולשם כך עשיתי הסכם עם סוחר נרות בעירי, שאני אסובב עם שחורתי על פתחי הבתים. במחצית מרווחי הוא ישכור לי מלמד ובמחצית הנותרת ידאג לצרכי הגשמיים. כך היה. "יום אחד" סיפר השכן, ודמעה קטנה ושקופה החלה להתגלגל במורד לחיו החיוורת, "סובבתי כדרכי על הפתחים עד שנקלעתי לבית ששהו בו אנשים שסרו מן הדרך. לאחר שהתלוצצו על חזותי הדתית ניסו להכשילני בדבר עבירה, ומשראיתי שאין בפני ברירה,

הוא עצם את עיניו, כמעביר שנים אחדות בגלגלי הזכרון, והמשיך: "לימים נישאתי, נולד לי בן, התאלמנתי, ואת השאר אתה כבר יודעי"

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל תממץ!
אם אירע אתכם או מכריכם סיפור מחזק
שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח חזני 334 בני ברק ולצ"ן עבור 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

אספרה

סיפור לשבת

ל"ג ה'שבת

10

אמרי קודש בראי הפרשה

מוסר ואמרי קודש מהפרשת תולדות

"ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ" (שמות יט, ה)

שמייעה של הובה

ובתרגום אונקלוס "זכען אם קבלא תקבלון למימרי" וכל. וברש"י הביא גם מהמכילתא, ז"ל: "ועתה. אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות".

כתב בספר "זהב משבא" (להגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת 'באר יעקב'), שמבואר כאן שקבלת תורה היא יסוד הזכיה לתורה (ועיי"ש מה שהאר"ק בעניין זה במאמרו הראשון לחג השבועות). והנה ברש"י הג"ל כתב "אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות".

והקשה שם ב'זהב משבא' דלכאורה, מה שייך כלל זה של 'כל ההתחלות קשות' להקושי שיש בתורה, וכי הקושי הוא רק בהתחלה, והרי רואים אנו שגם אחרי שמתחילים ללמוד, עדיין קשה והוא קושי תמידי.

וכותב הרב זצ"ל שמבואר בזה שהקושי שיש בקבלת עול תורה אינו קושי מיוחד של תורה כי אם הוא בכלל כל ההתחלות קשות וגם התחלה של קבלת עול תורה היא קשה, ואומנם אם תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך ושוב אין זה קשה כי אם ערב ונעים. ואם אדם מרגיש שעדיין קשה לו, זה משום שעדיין לא קיבל עליו עול תורה.

עוד מבאר שם הרב זצ"ל במה שכתב רש"י "יערב לכם מכאן ואילך" לכאורה היה לו לומר "יקל לכם מכאן ואילך" שזהו ההיפך לקשה.

ומבואר בזה שכל הקושי שבקבלת עול התורה הוא שלא טעם טעם עריבות התורה. ואם אך יטעם טעמה הערב של התורה, ממילא הוא שלא ידע קושי מהו, שמי שטעם פעם אחת טעם של תורה הרי הוא כבר קנוי כולו לתורה ואינו יכול לפרוש הימנה.

כמו שכתב רבינו האור החיים' הקדוש (בפרשת 'כי תבא') על הפסוק 'ושמחת בכל הטוב' (דברים כו, יא), שאין טוב אלא תורה ואם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

ועל מאמר חז"ל (פסחים מט:): שנה ופירש וכל. תמה הרב מפונובי' זצ"ל, איך יתכן ששנה ופירש והרי מי ששנה וטעם טעמה של תורה, וכי אפשר שיפרוש ממנה?! [ותירץ מה שתיירץ].

ומקושיית הרב מפונובי' זצ"ל מבואר כמו שנתבאר לעיל שאם אך טועם אדם טעמה של תורה, כבר יערב לו מכאן ואילך ושוב אינו יכול לפרוש ממנה.

ואשר זהו שאמרו שכל ההתחלות קשות שהקושי הוא רק 'לקבל', כיוון שאם טעם של תורה, אבל משקיבל עליו כבר יערב לו מכאן ואילך ואין בזה שום קושי.

ויה"ד שיזכינו השי"ת להרגיש במתיקות ועריבות טוב התורה. "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל" וכו'.

הרב שמואל רייך

כוחה של אמונה תמימה

השופט שמע את ההצעה, פנה אל האישה שהלשינה, ושאל אותה: "האם הנך מוכנה לקבל את העסקה המוצעת?".
 "כן" היא אמרה, "אני עומדת מאחורי הדברים שלי, ואיני חוששת שאמות".
 שאל השופט את רחמים: "האם הנך מוכן שאמך תמות אם אתה משקר?".
 ענה רחמים: "כן, אני יודע שאני לא משקר והיא תחיה!".

מספר הרב נפתלי שמואל רייך שליט"א, משפיע דישיבת 'תורת דוד', מונסי ניו יורק, במדורו הנפלא 'לנפש תדרשנו' באספקלריא: אחד מתלמידיי היקרים, הר"ר מתתיהו חדוות הי"ו, יליד טהרן, סיפר לי מעשה מופלא שארע עם אביו הר"ר רחמים הי"ו.
 היה זה באירן, בתקופה הראשונה לאחר המהפכה האיסלמית במדינה, לפני כארבעים שנה. בימים ההם התפשטה השמועה

המשפט החל. השופט שמע את גירסת המלשינה, קיבל את הדברים, ואמר שלפי דבריה על הנאשם לשאת בעונש מוות!

כי האייתולה חומייני ימ"ש חולה מאוד. שמועה זו עברה מפרה לאוזן בלחישת ובזהירות יתירה. ידעו הכל, כי מי שמדבר על מצב בריאותו של האייתולה, מסתכן במעצר על הבעת התנגדות למשטר, וצפוי לו עונש חמור ביותר.

בבעלותו של רחמים היתה חנות אריגים בעיר טהרן. באחד הימים, בעודו בחנותו, שמע אחד מקרובי משפחתו כי האייתולה מת, והלך לשתף את רחמים בבשורה המשמחת. הוא פתח את דלת החנות, וצעק פנימה בהתרגשות: "רחמים, חומייני מת!" ותיכף ברח.

לקוחה מוסלמית ששהתה אז בחנות שמעה את הצעקה, ופנתה תכף להזעיק את המשטרה נגד בעל החנות שדיבר נגד האייתולה.

המשטרה הגיעה, ולא הועילו כל תחנוני שלא הוא צעק את הצעקה אלא אדם אחר שנכנס לחנות. הוא נעצר, ונקבע תאריך בו יועמד למשפט. יום המשפט הגיע, כולם ידעו שהמשחק מכור מראש, אין מי שמעוניין בכנות להגיע לחקר אמת, וההכרעה כבר צפויה.

טרם החל המשפט, ביקשה האם רשות לדבר עם בנה. היא ניגשה אל רחמים ושאלה אותו: "תגיד לי את האמת, האם אמרת את זה או לא?" רחמים ענה לה ברצינות, "אמא, אני מבטיח, זה לא היה אני!".

המשפט החל. השופט שמע את גירסת המלשינה, קיבל את הדברים, ואמר שלפי דבריה על הנאשם לשאת בעונש מוות!

אז פנה אל רחמים ושאל "האם יש לך מה לומר?". כעת קמה האם ממקומה וביקשה את רשות הדיבור.

"כבוד השופט! בני מבטיח לי שהוא לא דיבר את הדברים המיוחסים אליו, אני מאמינה לו ואני בטוחה שהוא דובר אמת. ברשותך, אדוני השופט, אני רוצה להציע כאן הצעה כלשהי. שנינו הרי מאמינים באללה. אמנם אני יהודיה ואתה מוסלמי, אבל שנינו מאמינים באלקים אחד. הבה ניתן לאללה להיות השופט! אם בני משקר בהכחשה שלו, אני מקבלת על עצמי עונש מוות. תוך שבוע מהיום הזה אלה ימית אותי. אבל אם בני דובר אמת, והוא לא אמר את הדברים שמייחסת לו הגברת, אזי תוך שבוע תמות היא!".

הנאשם לכלא לעוד שבוע, ונראה איך יפלו הדברים".
 וראו זה פלא, אך יצוא יצאה הגברת המלשינה מבית המשפט, והנה פתאום, ללא התראה מוקדמת, קרתה תאונה, אוטובוס עלה על המדרכה שבה צעדה, ודרס אותה למוות!
 מיד כאשר שמע השופט את הדברים, הורה השופט הנדהם לשחרר את רחמים מהכלא.
 זמן לא רב אחרי הסיפור הזה, הצליחה משפחת חדוות לברוח לווינה בסייעתא דשמיא מופלאה. משם המשיכו לארה"ב בעזרת אח שכבר השתקע שם, וכאן הם גרים עד היום הזה.

כשמעתי את הסיפור הזה, יצאתי מהתפעלות. הרי הסיפור הזה נשמע ממש כמו מה שמכנים "א בעל-שמי'סקע מעשה". העובדה שהשופט בכלל הסכים להתייחס להצעה לא שגרית ומקובלת שכזאת, ובפרט זה שהמלשינה נהרגה במקום, זה נשמע בדינו.

ביקשתי מתלמידי היקר שיספר לי קצת על סבתו, ומתברר כי לא מדובר באיזו רבנית דגולה. גילה של הסבתא מתקרב כבר למאה, בלעה"ה, והיא חיה עד היום אצל אחד מילדיה בלוס אנג'לס. בית-ספר של "בית יעקב" מובן שלא בעיר טהרן בה גדלה, קל וחומר שלא למדה בסמינר. הידיעות שלה ביהדות לא מתקרבות למה שיודעות הבנות הצעירות שלנו... אבל מה שהיא יודעת היא שומרת באדיקות, וגם מקפידה לסיים את כל ספר תהלים פעמיים בכל יום... זה מה שהוא סיפר לי עליה.

מה באמת הסוד? איך אישה פשוטה מחוללת מופתים כמו צדיק?

אין זה אלא כח התמימות! לאשה הזאת היתה אמונה תמימה שהקב"ה ידון דין אמת. לא היה לה ספק בדבר! השכל שלה כלל לא חשב מחשבות, האם ישמע לה השופט, והאם יתקיימו דבריה. היה ברור לה שהקב"ה ראה מה שקרה, ואם היא מבקשת ממנו להיות השופט, הרי שהוא באמת יוציא לאור את משפטו של בנה. ולכן זה קרה! כי אמונה פשוטה היא מפתח שפותח את כל השערים עד כיסא הכבוד, אין דבר שעומד בפניה!

נפלאות מתורתך

הרב צבי וינברג

10

חידושי סיפורים אמזקים

אור השבת

סוגית שיעור קומה – לרומם יתומים ואלמנות (כ.ב.כ) כל אֱלֶמְנָה וְיָתוּם לֹא תִעַן.

בס' אגן הסהר (עמ' 231) מובא שסיפר הגר"א גנחובסקי זצ"ל שיהודי מקובל נכנס להצדיק רבי ישעיה קראסטידר זצ"ל ואמר לו מדוע הרב עוסק כל היום עם יתומים ואלמנות ונצרכים, האם לא עדיף שיעסוק קצת בתורת הקבלה העמוקה מיני ים. שאלו רבי ישעיה באיזה סוגיא בקבלה הוא עוסק כעת, והשיב בסוגית "שיעור קומה" שזו אחת הסוגיות העמוקות בתורת הקבלה.

אמר לו רבי ישעיה הנני גם עסוק באותה הסוגיא, אני לוקח אנשים שנפלה שיעור קומתם ומעמידים על רגליהם שיחזרו לקומתם הראשונה.

ומספרים על רבי ישעיה שזמן קצר קודם פטירתו אמר לגבאי שיכין אוכל ושתיה לציבור שעומד להגיע לכאן עוד מעט להלילה שהרי יום חם היום והיה צמאים. כמו כן מספרים שהיה חותך העוגות לפני התקיעות לציבור שהיה אצלו, והיה אומר שכולם מכוונים עכשיו רזין דזין, ואני מכוין עכשיו לשובע ולא לרזון.

אין מכין את הכלבים בשני ימים ראשונים של פסח \ מנהג גיבית האפיקומן זכר למס שהכלבים שתקו ביציאת מצרים (כ.ב.ל) וְאֲנִשֵׁי קָדֵשׁ תְּחִין לֹא יִחַרְץ כֻּלָּב לְשׁוֹנוֹ שְׂמֵרוֹ גִּזְרֹתוֹ תִּשְׁלַחֵן אֹתוֹ.

בבן איש חי (פר' צו אות לט) מצאתי כתוב דאין מכין את הכלבים בחג הפסח ובפרט ביום א' וביום ב' שבהם מספרים ביציאת מצרים, ואע"פ שאמרו רז"ל על הכלב (ובשת קנה): משה אודניה וחוטרא אבתריה, מסדין החוטרא מעליהם בפסח כי בליל פסח ביציאת מצרים כתיב לא יחרץ כלב לשונו ששמרו גזרותו יתברך באותה הלילה דלכן אמרה תורה לכלב תשליכון אותו. מובא בשם החת"ס זצוק"ל (בס' מכתב סופר ח"א עמ' ק"י בהג"ה באר מרים) להליץ על מנהג גיבית האפיקומן בליל הסדר, והוא ע"פ מה שנא' במכת בכורות "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו", ולפי שבעיר שאין הכלבים נובחים שם מצויים הגנבים כמובא בגמ' פסחים (ק"ג). לא לגור בעיר שאין הכלבים נובחים היות ואז מצויים הגנבים בעיר. לכן בליל פסח נוהגים לחטוף ולגנוב האפיקומן זכר לגנבים שהיו במצרים כשלא נבחו הכלבים.

איסור בשר בחלב בחוץ לארץ \ שרשי אילן האתרונג בצורת שם היר"ה (כג.יט) וְרֵשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְהֶיךָ לֹא תִבְשֹׁל גִּדֵי בְחֵלֶב אֱמֹ.

בהקדמת ס' צבי לצדיק (הנהגות הרה"ק מוידיתשוב זצוק"ל על תיקון' ע' כב בהג"ה) מביא הגר"ר ישעיה אשר זליג מרגליות זצ"ל מעשה, שהגאון האדיר בעל חוות דעת ונתיבות המשפט וכו' הרי' מליסא זצ"ל, שנתקבלו הוראותיו בכל קצוי עולם, פעם אחת נסע אל רבינו צבי הירש מוידיתשוב זצ"ל וביקר אותו בהיכלו, ושאל לרבינו מהורצ"ה שיבאר לו בדרך פשט ביאור דברי תיקוני הוזהר (תיקון יד דף ל. וז"ל שם: "וסמין ליה לראשית ביכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמר", מאי האי לגבי האי, קם רבי שמעון על רגליו, פתח בקלא סגי'א, ואמר אליהו אליהו, נחית הכא ברשותא דמרך ואנהיר עינייהו דאלין סבין בהאי מלה, דלא ייתון למיכל בשר בחלב".

בתיקון' ז נאמר שעמד רבי שמעון על רגליו ואמר בקול גדול לאליהו שירד לעולם ברשות אדונו ויאיר את עיני הזקנים שלא יבואו לאכול בשר בחלב.

והדברים מופלאים מה הוצרך לפרש לאותם הזקנים את האיסור, ומה הם סברו, וכי נעלם מעיניהם פסוק מפורש בתורה שאסור לאכול בשר בחלב.

והשיב לו ע"פ דברי התוס' (תולין קג: ד"ה כל הבשר) דכתבו שם, דהוה אמינא שנדרוש סמוכין בשר בחלב לביכורים, ובביכורים נאמר אדמתך דאינו נוהג רק בארץ ולא בחו"ל, וא"כ הייתי אומר שגם בבשר בחלב אינו נוהג רק בארץ.

לכן כששמע אותם מתמיהין מאי האי, הבין כי רוצים לדרוש סמוכין כנ"ל, לזה קם רשב"י ופתח בקול גדול וקרא והזמין את אליהו הנביא ז"ל שירד כאן להעיר את עיני הזקנים, שלא יבואו לאכול בשר בחלב, והגאון ר"י מליסא שיבא מאוד את דברי קדשו אלו.

אח"כ אמר הגאון מליסא לרבינו מהורצ"ה, שיאמר לכבודו דברי חידוש אשר ראה בספר קדמון, ששרשי אילן האתרונג מונחין וגדלין בארץ בצורת אותיות של שם הו"ה ב"ה, ודבר זה היה לחידוש גדול לפני רבינו מהורצ"ה.

אחד מראשי הישיבות סיפר מעשה "מדהים" שקרה לו במטוס. לפני צאתו לטיסה הארוכה, הכינה לו רעייתו קציצות בשר טעימות, כדי להנעים עליו את הדרך. בהגיע עת הסעודה, הוציא ראש הישיבה את הקציצות והניחן על מושבו במטוס ולפני שהחל לסעוד את ליבו קם ממקומו ויצא להתפנות.

והנה, בשובו מחדר השירותים במטוס התעורר אצלו ספק אולי קיבל הבשר דין של "בשר שנתעלם מן העין", כיוון שבזמן שהיה בשירותים היתה אפשרות בידי הגויים שבמטוס להחליף את הבשר ולהניח לו בשר אחר במקומו. (בשלחן ערוך יורה דעה, סימן ס"ג סעיף ב', מובאת מחלוקת בעניין זה)

ללא כל שהיות הכניס ראש הישיבה את הבשר לשקית והניחו חזרה בתיק, כדי שבהזדמנות הראשונה שתהיה לו ישליך את הבשר לפח האשפה. בספסל שלצידיו ישב נוסע גוי, שראה את מעשיו של היהודי, וביקש לדעת מדוע נמנע מלאכול את הבשר. הוא פונה אל ראש הישיבה ומבקש שיסביר לו את הסיבה, "אבל אני התחמקתי בתירוץ שונים, כי לא רציתי לומר לו שאיני אוכל את הבשר בגללו..."

לאחד שהגוי המשיך ללחוץ עליו שיגלה את הסיבה, הוכרח ראש הישיבה לשטוח בפניו את דברי הגמרא והפוסקים בדבר בשר שנתעלם מן העין. ואז פרץ לפתע הגוי בקריאת התפעלות ואמר: "ברוכים חכמי ישראל, שהצילו אתכם מן החטא!"

עכשיו הגיע תורו של ראש הישיבה להתעניין אצל הגוי על מה ולמה התפרץ בהתרגשות רבה כל כך. הגוי לא חסך במילים אלא הסביר דבר דבור על אופנו. "כשקמת ממקומך והלכת לשירותים, עלה באפי ריחו של הבשר הטעים שבישלה אשתך עד שתקפני בולמוס ולא יכולתי להירגע עד שלקחתי קציצה אחת מתוך השקית שלך.

"כיוון שחששתי שתבחין בגניבתך, הוצאתי קציצת בשר דומה מהמנה שהגישו לי הדיילים - שריחה לא היה נודף כמו הבשר שהכינה אשתך - והנחתי אותה במהירות אצלך. "עכשיו תבין מדוע התרגשתי כשראיתי בחוכמת חכמיכם שאסרו לכם לאכול בשר שנתעלם מן העין", סיים הגוי.

את הסיפור הזה סיפר ראש הישיבה להגר"י זילברשטיין שמיהר לבית גיסו הגאון רבי חיים קניבסקי כדי לספר גם לו את הסיפור המדהים.

"יכולני לספר לך מעשה נוסף, הטעים הגר"ח, שהתרחש בצעירותי. אמא שלנו (הרבנית קניבסקי ע"ה, אחותו של מרן החזו"א זצ"ל) הקפידה מאוד שלא נשתה משקאות שהיו מגולים, ואפילו שכיום אין מצויים בינינו נחשים מנעה אותנו גם משתיית חלב מגולה.

פעם הבענו את פליאתנו על כך, ואמרנו לה "הרי לא מצויים נחשים בינינו ומדוע לחשוש", ולאחר זמן קצר - כך סיפר הגר"ח קניבסקי. גילינו נחש ארסי בתוך קערה של חלב שעמדה בבית. וכשגילינו את המעשה לחזון איש, אמר אף הוא, להבדיל אלף אלפי הבדלות מאותו גוי: "כמה ברוכים חכמי ישראל שראו הכל ברות קדשים".

ברות קדשים".

בנו של ראש הישיבה הרה"ג ר' גבריאל טולדנו זצ"ל, מספר על הרב שהיה חולה במחלה רח"ל, והגיע לבזיונות גדולים בשיעוריו האחרונים שמסר בישיבה, וכשלחץ עליו בנו שילך למומחה שיש אחוזה הצלחה גבוהים שניתוחו יתלית, רק סיכון נמוך קיים שהמוח יפגע. הזדעק רה"י ואמר נחרצות: אם המוח יפגע לא אוכל ללמוד, ובלי תורה למה לי חיים? לכן העדיף להמשיך לחיות בבזיונות נוראיים ובלבד שעוד יוכל להיות שקוע בלימוד.

וכאשר גם זה נמנע ממנו היה בבחינת 'טוב מותי מחיי'.

ההגרלה הגדולה

לקראת יום היארצייט לאיש החסד בנימין בן רחל ז"ל הנכם מוזמנים לטוול סדר לימוד מיוחד במשנה לעילוי נשמתו בין המשתתפים יוגרל:

זוכים נוספים:

<p>סע לבוש מלא: חליפה + יוקרתית + חולצה + עניבה + חגורה</p> <p>2 זוכים</p>	<p>תחפושות בשו"י 500 ₪</p> <p>טלית צמר</p> <p>סט על התורה (3 זוכים)</p> <p>נגן + אוזניות בלוטוס</p> <p>כרטיס ספר (5 זוכים)</p>	<p>כובע יוקרתי איכותי ויחודי</p> <p>2 זוכים</p>
---	---	--

כללי המיזם: ניתן להרשם דרך האפשרויות המפורסמות במדור 'אור התורה' כל הכרטיסים בקו אור התורה

077-410-3900 שלוחה 5

נ"ב. יש ללמוד את פרק המשניות דואקא עד תאריך ד' אדר א' תשפ"ב, ולומר בפה לעילוי נשמת בנימין בן רחל ז"ל

אזור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמיכל ז"ל

זי"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל
 זאסתר זצ"ל ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
 זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

600

אנו זקוקים לעזרת הציבור

העלון נקלע לקשיים וחובות כבדים, על מנת שנוכל להמשיך לתחזק את העלון שעלותו כ-10,000 ש"ח בשבוע ומופץ 10,000 עותקים אנו זקוקים לתרומתכם. ניתן לקבל חסות על העלון, לע"ג, לרפ"ש או לזווג הגון. ניתן לפנות בטל': 050-4120-812

העלון לעילוי נשמת משה בן אסתר

סיפור לשבת קודש

סוד הגלגולים

לעיתים רבות האדם, כשהוא שומע אסון שהתרחש, מגרד הוא את ראשו ואינו מבין, על מה ולמה נענש אותו אדם. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון 'אור עליון', ובו יש פתח להבנת מקרה מסוים.

הרה"ג יהודה כהן שליט"א, ראש מוסדות 'יקרי ירושלים', בשיחה שנשא לקראת הימים הנוראים בפני אברכי הכולל, סיפר מעשה מעורר ומעודד, המאיר את חיינו עלי אדמות באור אכה הרב הקדים ואמר כי הוא מכיר במשך שנים רבות את המשפחה והבת, נשואי הסיפור דלהלן:

למשפחה יקרה המתגוררת בארה"ב היתה בת צדיקה, בעלת מידות טובות, אשר הצטיינה בקיום מצוות כיבוד אב ואם בצורה יוצאת מגדר הרגיל. היא היתה מסייעת, עוזרת ומכבדת את הוריה, באופן מעורר השתאות.

בהיותה כבת שש עשרה שנים, הלכה בחופשת הקיץ לנפוש בהרים, כפי שנהוג בארה"ב, לעזוב את הבית בימי הקיץ החמים לטובת נופש בהרים, שם האוויר נעים יותר.

הבחורה שימשה כמדריכה בקמפ (מחנה) למספר נערות וילדות. באחד הימים, יום מר ונמהר, בנסיעה בטיול עם תלמידותיה, הרכב שבו נסעו התהפך, וכתוצאה מכך היא נהרגה במקום ל"ע.

כאשר הוריה שמעו את הבשורה, הם קיבלו זאת בצורה קשה ביותר. כל אדם המשכל את בתו הצעירה נשבר ליבו בקרבו, קל וחומר הורים אלו, אשר נקשרו לבתם בעבותות אהבה, במיוחד לאור השתדלותה הרבה בכבודם.

ההורים מאנו להתנחם. הרהורים ושאלות רבות הטרידו את מנוחתם. יתכן ואף תהו 'הזו תורה וזו שכרה? כיצד זה יתכן, זה מה שמגיע לבת שלנו על קיום מצוות כיבוד אב ואם בהידור? הרי כתוב בתורה "כבד... אביך... אמך... יאריכון ימיך", היכן אריכות ימיה של זו?" באחד מימי השבעה הגיעה לבית ההורים אחת מקרובות המשפחה, וביקשה לשוחח עימם באומרה "יש לי מסר מיוחד עבורכם מבתכם המנוחה".

ההורים עצרו את נשימתם, וקרובת המשפחה החלה מספרת את סיפורה מלא המסתורין:

"ישנתי בלילה, והנה בחלומי אני נמצאת כביכול בגן עדן. לפתע, מלאך רם ונישא הופיע עם נשמת אישה אחת. המלאך ערך לה 'מסע היכרות' עם חלקה, אשר זכתה בגן עדן בגין מעשיה בעולם הזה. המלאך הראה לה היכלות מאירים, גינות ונהרות שלא מן העולם הזה, תוך כדי שהוא מפטיר ואומר לה 'זה שלך עבור מצווה פלונית, וזה שלך עבור מצווה אלמונית'. אלא שבהגיע המלאך אל היכל יקר וחשוב, דילג עליו אותו מלאך.

שאלה הנשמה את המלאך: מדוע אני לא מקבלת את היכל

הזה? אני מתאוה לקבל גם את היכל המדהים הזה. השיב לה המלאך: זה היכל עבור מצוות כיבוד אב ואם, ואילו את, היות ולא קיימת מצווה זו לא מגיע לך לקבל היכל זה.

תמיהה הנשמה: וכי מה אני אשמה, שנולדתי יתומה, וכי הייתי יכולה לקיים מצווה זו? השיב המלאך: טענות אין לנו אליך, מדוע לא קיימת מצווה זו, אבל שכר לא מקבלים על כך.

התעקשה הנשמה שהיא רוצה לחזור שוב לבית דין של מעלה ולשטוח שם את טענותיה. ואכן המלאך לאחר הפצרות חוזרות ונשנות לקח אותה חזרה לבית דין של מעלה.

כשעמדה לפני בית דין ביקשה: תנו לי לחזור שוב לעולם הזה, כדי שתהיה לי האפשרות לקיים מצוות כיבוד אב ואם. בית הדין דן בבקשתה ובסיכומו של ענין בקשתה התקבלה וחזרה לעולם הזה.

התעוררתי מהחלום, ממשיכה קרובת המשפחה לספר להורים השכולים, "אך תיכף ומיד נרדמתי שוב, וראיתי בהמשך החלום, כביכול אני שוב באותו מקום בגן עדן עליו חלמתי לפני כן. והנה נכנס המלאך, והפעם עם נשמת בחורה צעירה בגיל שש עשרה. המלאך פנה לאותה נשמה ואמר לה עמדת במשימה, קיימת גם מצווה כיבוד אב ואם. ולכן תקבלי גם את היכל של מצוות כיבוד הורים, בו כל כך חשקת.

דעו לכם, הנשמה היקרה שראיתי בחלום היתה לא אחרת מאשר בתכם עליה השלום, סיימה את דבריה. החלום האיר להורים את סיפור חייה של בתם באור יקרות, והם מצאו בכך ניחומים לנפשם המיוסרת.

הם הבינו, בתם באה להשלים תפקיד מסוים, וכיון שהשלימה את תפקידה, לא היה לה עוד צורך לשהות בזה העולם השפל. כעת עלתה נשמתה לעולם שכולו טוב, ליהנות מזיו השכינה ולקבל את שכרה מושלם.

אמן בחלום הלילה

יהודי יקר ומיוחד הוא מוטי, אותו מכירים הכל כ'מוטי השליח'; זאת על שם פרנסתו מזה שנים רבות, מלאכת השליחויות.

בדרך כלל עוסקים השליחים בהעברת חבילות ממקום למקום, אולם כיון ששמעו של מוטי מיוחד יצא כאדם ירא שמים במיוחד, זכה הוא בצדק לאמון רב, ובשל כך נקרא הוא במסגרת תפקידו דווקא לאותן שליחויות הדורשות אמון מיוחד, כמשלוחי כספים בעבור בנקים, משרדי עורכי דין וכיוצא באלו.

ביום מן הימים נשלח מוטי למסור מעטפה יקרה בבנק 'משכן' בתל אביב, מקום אליו כבר נשלח לא מעט פעמים. המעטפה נועדה להמסר לפקיד מסוים האחראי על אחת ממחלקות הבנק, ומוטי שהבחין כי הפקיד עסוק בשיחה ערה עם אחד מלקוחותיו, ניצל את ההזדמנות לסעוד את ליבו וביקש לברך בכונה ובקול רם כמנהגו. אלא שתוך כדי אמירת הברכה נשמעו לפתע צעקותיו של הפקיד, שחזותו הוכיחה על היותו רחוק מאוד מתורה וממצוות:

"לא כאן! לא כאן!" צעק עליו הפקיד בכעס.

מוטי שהיה שקוע בברכה, לא שם לב לצעקותיו והמשיך לומר

היית עונה אחריו אמון, היית מזכה אותי סוף סוף לעלות לגן עדן, ואילו אתה, לא די שלא ענית אמון, אף לא נתת ליהודי היקר הזה לברך את הברכה עד הסוף. העצבת והכעסת אותי מאוד. מנעת ממני לעלות לגן עדן, הטיחה בי אמי בכאב ונעלמה".

הפקיד הרכין את ראשו, ניכר היה כי החלום חי בראשו כאילו הוא מתרחש כאן ועכשיו.

לאחר כמה דקות ננער ממקומו ואמר למוטי "אני חייב לפייס את אמי. אנא למד אותי כל חיזוק שאוכל לעשות לטובת נשמתה היקרה ואקבל אותו על עצמי. איני יכול לשאת את המחשבה כי בגללי נמנעה כניסתה לגן עדן".

מוטי יצא מהבנק, כשבכיסו הבטחה מהפקיד שישמור עמו על קשה, קשר שעתידי היה לשאת פירות חיוביים בהמשך, וחשוב יותר עם מסר חשוב על כוחה של 'אמן' אחת שבידה להעלות את האדם מגיהנום לגן עדן.

(נשמע מפי בעל המעשה).

אביו נגלה אליו בחלום והודה לו

סיפר מורינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א.

מצוות כיבוד הורים טבועה היתה בדמו של רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל. עם כל זאת שקל כל צעדיו במאזני ההלכה ובדיני קדימויותיה, כפי שלמד מרבו מרן החזון איש זצ"ל.

היה זה בשנת אבולו על אביו. הרב קובלסקי הגיע לבית הכנסת הגדול, וביקש להתפלל לפני העמוד. הואיל והמניינים במקום רצופים זה אחר זה, וה'חיובים' רבים, יש 'לתפוס' תור לאחר 'עמוד' שאין מחכים לו עדיין, ולהמתין לידי עד שייסיים אותו מנין את תפילתו. עמד הרב קובלסקי ליד העמוד והמתין שיתפנה. בינתיים, צדה עינו קשיש אחד שסיים את תפילתו במניין קודם. הוא חלץ לאיטו את תפיליו וקיפל את טליתו, ועתה עמד וביקש ממאן דהו שינחהו לביתו. אבל למו יש פנאי לכך בבוקרו של יום, כאשר הכל ממהרים להתפלל ולרוץ הלאה לעבודת יומם.

הזקן תולה עיניים מתחננות, ומושיט יד רועדת לאנשים מתחמקים. כשהבחין בכך הרב קובלסקי, התנתק מיד ממקומו שליד העמוד, ניגש אל הזקן והושיט לו בעדינות את ידו. הזקן אחז ונתלה בידי ברעדה, והחל משרך את דרכו לביתו.

דרך ארוכה הלכו, עקב בצד אגודל. דרך איטית ומתמשכת, כשהרב קובלסקי ממלמל "הא לעילוי נשמת אבי... לבסוף הגיעו לביתו של הישיש. הוא הודה לרב קובלסקי נרגשות, אבל הרב קובלסקי לא סיים את תפקידו. ברוכים הצדיקים, שטובתם שלמה. הוא תמך בשיש במעלה המדרגות, מדרגה אחר מדרגה, עד שהביאו לדירתו. או אז פנה לשוב לבית הכנסת אל המניין האחרון, שמישהו כבר זכה לשמש בו כש"ץ. היתה זו הפעם היחידה שבה לא התפלל לפני העמוד בשנת החיוב.

באותו לילה, נגלה אליו אביו בחלום. 'מוחל אני לך על כל התפילות לפני העמוד', אמה 'ובלבד שתקיים במקומן כאלו מצוות'...

(פריו מתוק)
(בך בטחון)

את הברכה כמנהגו. רק כאשר מוחה בו הפקיד בכעס וביתר תוקף "כאן לא בית כנסת! אין לך רשות להתפלל כאן", ננער מוטי מכוונתו וסיים את ברכה בשקט יחסי.

הנוכחים בחדר נעצו בו מבטים, חלקם הביעו כעס, חלקם מבוכה וחלקם הערכה. מוטי שהיה נבון מהמעמד הבלתי צפוי, התנצל בחצי פה, החתים את המסמך המאשר את קבלת המעטפה ופנה להמשיך אל יעדו הבא.

ימים מספר לאחר מכן הזדמן שוב לאותו הבנק. הוא נכנס בחשש מה. רושמן של הצעקות שליוו אותו בביקורו הקודם עדיין הדהד באוזניו, והוא קיווה שלא להיתקל בהן פעם נוספת.

גם הפעם היה עלי ולהמתין עד שיתפנה הפקיד, וכמנהגו הוא ניצל את זמן עמידתו בתור לשינון משניות מתוך ספר משניות קטן שנמצא תמיד בכיסו. הוא לא העלה על דעתו שגם קריאת משניות שקטה עלולה להפריע... אלא שאז נחרד שוב למשמע קולו הרועם של הפקיד...

הפעם הטון היה נשמע מרוכך יותר, ובהקשבה נוספת נדהם לגלות שגם התוכן שונה:

"למה אתה מברך בשקט?" שאל אותו הפקיד שסבר כי מיודענו אווז בידו סיודר ומברך מתוכו, "תברך בקול, שכולם ישמעו ויענו אמון". מוטי היה המום ומבולבל מן התפנית. הוא התקרב לשולחנו של הפקיד במטרה להסביר לו כי אין מדובר בסיודר אלא בספר משניות, ואז הבחין בדמעות המציפות את פני הפקיד, שאף אותות התרגשות ניכרו עליהן.

הפקיד הזמינו לשיבת לצד שולחנו. מוטי התקרב בחשש, ולפתע פרץ הפקיד בבכי חסר מעצורים כשהוא מתקשה להתאושש ממנו. לבסוף הצליח הפקיד להירגע ופתח בדבריו: "אתה בוודאי זוכר שבשבוע שעבר היית כאן. בירכת ברכה בקול והתקוממתי מאוד. גדלתי בבית מסורתי, ומאז שאני זוכר את עצמי הקפידה עמי לענות אמון אחרי ברכות ששמעה, אלא שבמשך השנים ניתקתי לצערי כל קשר ליהדות ופרקתי מעלי עול מצוות.

ביקשתי למחוק את העבר לחלוטין, על כן השתקעתי והקמתי את ביתי כאן בתל אביב ספוגת אווירת החולין. בדרך כלל לא מזדמנים לסניף זה יהודים דתיים כך שזיכרונות מעברי לא מציקים לי יתר על המידה, אולם הפעם הכנסת אתה ובירכת בקול, והזיכרונות החלו להציק לי ולהציף אותי.

לא יכולתי לשאת זאת וגערתי בך בתקיפות רבה, אני מקווה שתסלח לי".

מוטי הנהן בראשו בחיוב והקשיב לסיום המפתיע.

"בלילה לאחר המפגש איתך, פקד אותי חלום מבעית: ראיתי את אמי שהלכה לבית עולמה לפני זמן לא רב. היא נראתה ממש כפי שאני זוכר אותה, אך שלא כתמיד, מבטה היה מאיים וכועס מאוד. היא פנתה אלי וגערה בי:

'בני, דע לך כי אני סובלת רבות מהתנהגותך, אולם הפעם עברת כל גבול. משמים זימונו לפניך יהודי כדי שיברך את ברכתו בפניך. אילו

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיון וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לרפואה שלימה:
משה בן רוזה, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה, רחל בת זולכיה

לעילוי נשמת: זוהר עליזה עיישה בת אסתר, פאני בת אסתר, דבורה בת ברכה, מרדכי בן רבקה, ר' מרדכי בן מסעודה, נתנאל לוי בן מרים, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רותם בן סליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר, אליהו בן גוהר

אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא!

יחזקאל בן מהין ורעייתו כרְמִיטִי בת שרה, מנשה בן טובה ורעייתו, הרצל בן כתון ורעייתו, ששון בן רעיה, יצחק בן תמר ורעייתו, דוד בן חנה ושושנה בת אסתר, וירון מנשה בן פיניה ורעייתו. ענבל ג'מילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעייתו, יוסף חיים בן שרה ורעייתו.

נבקש להמשיך להתפלל לרפואת אימנו: שרה בת כוכבה המכונה ככב

נא להתפלל לזוגת הגון:
איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, אילה בת שולמית, רבקה בת נורית מרגלית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, אוריאל חיים בן שולמית מרים אסתר בת רחל, שרה בת לאה, משה בן רשל, נועה בת רשל, רבקה בת רחל

שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה: 21:00 - 22:30
טל: 036766049
שידוכי "חסדי דוד" בימים א', ג', ד' בשעה 21:00 - 22:00
058-3297225
ניתן לפרסם ספרים בתוכנת אוצר החכמה ועוד
c9595@okmail.co.il

מוהל מוסקר לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסקר לשם שמים, תלמידו של הרב אורי: 0583207037. אברך מוהל מוסקר לשם שמים 0527646963.

תכלין לשלחן שבת

פְּרֻשֶׁת: מְשַׁפְּטִים

עלון מספר 290

העלון לעלוי נשמת:
בכור חי בן בטי,
אברהם זושא בן ר'
יהושע, לאה בת ר' יום
טוב ליפמאן, מיכאל בן
שרה, אלכסנדר בן מרי,
לדומילה בת לייב,
משה בן זוהרה, יהודה
בן שרה, יוסף בן חנה,
מנחם שלום בן שמחה,
חיים בן אסתר, תמרה
בת יעקב - **תנצב"ה**
ולהבדיל בין החיים
למתים, העלון
לרפואת: בת שבע בת
ליאורה, משה בן מנדל,
נפתלי בן דבורה,
סביטלנה צביה בת
ברכה, מרי בת חנה -
בתוך שאר חולי עמו
ישראל

נא לא לקרוא
בשעת התפילה
וקריאת התורה.
העלון טעון גניזה.
הלימוד בשבת
פי אלף מיום חול.
כדאי לקרוא
בשלחן שבת.

זמני השבת -
בגב העלון

נקודה בפְּרֻשֶׁה:

העוזר - נעזר!

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא, א) כתב רש"י: כל מקום שנאמר "אלה", פסל את הראשונים. "ואלה" - מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני.

הקי העמים, ערכאות של גוים, פרי חקמתם היא. וחקמת אנוש, סגבלת היא. לפיקר יש בה פרצות וסתירות, ומעשיה טלאי על גבי טלאי, תקונים ותקוני משנה, וגכל דור משתנה המבט ומתחלפים השוגים, קטר האסור ונגסר הסתר, היפה מתפער והפעור קטר לבוא בקלה... לא כן משפטי התורה. נצחיים הם, כי נתנו מהבורא הנצחי, קורא הדורות מראש המפיר את נפש האדם ויצרו אשר ברא ויצר.

"ואלה המשפטים" - מסיני. לא זו בלבד, אלא גם נימוסי התורה והדרכת המדות אינם פרי תרבות אנושית. מסכת המדות הנאותות, מסכת "אבות", פותחת ב"משנה קבל תורה מסיני", לומר שתורה זו פוללת הכל, גם את המדות הטובות שעליהן נאמר "דרך ארץ קדמה לתורה" - ואף היא בכלל התורה. "מה הראשונים מסיני - אף אלו מסיני".

זמן קצר לאחר ששקעו ענני האפר על אדמת אירופה המדוממת, הצליח הנער עזריאל מנסבך - אוד סצל מאש - לעלות על מעברת קטנה בצרפת שפניה לבריטניה. הנצול בן הארבע עשרה היה זה שדוף, עד שצלעותיו נכרו היטב כסכינים חדות מבעד לחלצתו האפרה והבלויה. הוא הותיר הרחק מאחור, במחנות ההשמדה של פולין, הורים, אחים, אחיות וזדים ללא זכר, ללא שארית.

עזריאל החליט לעבר לבריטניה ללא תכנון. אך דרכו רגליו בנמל הבריטי, בקש שישמנו לו את הכוון לעיר הבריחה לונדון. דוד הסלף העיד על רגליו כי הן נושאות אותו אל בית המדרש למרות שהתכנן להגיע לארמונו לעסק בעניני המלוכה, נו, ולאן נושאות אותו רגליו של היתום עזריאל? אל דלת עץ גדולה ומעליה שלט

פח לכן אך מחליד: "ישיבת תורת משה".

הוא דופק באצבע רזה על הדלת פעם, פעמים ושלוש. איש עבדקן בעל הדלת פנים ועינים מלטפות פותח את הדלת, ומאיר פניו אל היתום.

"כן ילדי".

"באתי ללמד תורה, כאן בישיבה. האם תקבלו אותי?"

ראש הישיבה, הרב שמואל שפיגל, חיך אליו בפנים מאירות. "למה לא? רק ספר לי בבקשה מה כבר הספקת ללמוד, מה אתה יודע?"

בגאון בלתי ססתרת ספר עזריאל היתום: "אני יודע חמש עם רש"י".

ראש הישיבה הכניסו פנימה והגיש לפניו פת לחם, אקמת בשר, ירקות וכוס מים גדולה. עזריאל נטל ידיו, ברך והחל לאכל. הוא ידע שיהידי לא טורף, יהידי אוכל באצילות, ללא רעבתנות. הוא ידע, כן, הוא ידע, אכל שלעולם לא תתנסו ולא תחוו רעב שכזה. תוף דקתים הוא בלע את המזון ונרגע.

ראש הישיבה הרב שפיגל לטף את לחייו של הנער ואמר: "יקירי, בני האהוב, צר לי, אך כאן בישיבתנו לומדים בחורים קצת יותר גדולים מך. זו לא ישיבה מתאימה עבורך. אם תרצה, אשלח אותך לישיבה מתאימה, לכאלה שיודעים ביניהם רק חמש עם רש"י".

עזריאל הקטן שאף אור לראותיו ואמר: "קבוצ הרב, לבי אומר לי שכאן מקומי, אתך ועם תלמידך".

ראש הישיבה הביט לתוף עמק עיניו של עזריאל, וגלה שם פנינים של טוב לב ורצון עז. הוא לא היה מסגל לדחות את עזריאל. "בסדר", אמר, "אבל אני מטיל על כתפך הקטנות אך החזקות את המשימה למצא לעצמך חברות שתוכל לקדם אותך בלמוד התורה, והאמן לי שזה לא פשוט".

"אבל נותרו רק הם", הרבה, "אולי אהד מהם יסכים ללמד אתי".

"אני עזריאל מנספך... השנים השתתקו. אתה עזריאל? ברוך השם. קראנו הבקר את השלט שלך, כי הגענו רק היום בבקר לשיבה, ובאמת תכננו לשוחח אתך. אני נשמח ללמד אתך. נתחיל בחמש עם רש"י, והשמים הם הגבול".

"שמי יוסף", אמר האחד. "ושמי מנחם", נענה חברו. "ברוך הבא עזריאל, לבנו ושכלנו סקדשים לך באהבה רבה". מנחם ויוסף, שכבר אז היו משכמם ומעלה סנחים ושקועים בלמוד התורה, מצאו זמן ללמד ולהדריך את עזריאל, שאט אט התעלה על עצמו ועשה חיל בתלמודו.

עזריאל כיום הוא גביר אדיר, שעסקיו חובקים עולם וידו נדיבה וטובה, ולזכותו רשומים מפעלי תורה עצומים ואהזקת תורה עד לאין חקר. לא מכבר הוא הכניס ספר תורה לאחת הישיבות הקדושות בישראל, ונשא דברים.

וכך סיים את דרשתו: "רציתי לספר לכם יקירי, רבנים, אברכים ובני תורה, כי מזה 70 שנה אני עוקב אחרי השנים שמסרו נפשם עבור היתום שבקשי ידע חמש עם רש"י. שניהם כיום גדולי תורה, מרביצי תורה לאלפים, ואני רוצה לחזק אתכם, אחי האהובים, בהשפעה עד אין קץ של אהבת חנם לאולת. איש לרעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק. שנדע ונפנים כי מי שמוכן לעזור לזולתו ולחזקו בלמוד, זוכה לסייעתא דשמיא ספלאה, שתוביל אותו לגדלות בתורה, ואני עד נאמן לכך". (כך בטחני)

הרב שפיגל הוביל את הנער להדר קטן ובו שתי מטות. וזה הדרה, בקומה השנייה בית המדרש, סהר בבקר אמתין לך שם. לילה טוב".

למחרת בבקר נכנס הנער עזריאל מנספך לבית המדרש לשפידו שתי חתיכות קרטון קטנות ועליהן כתוב בדיו שחר: "אני, עזריאל מנספך, יודע בינתיים חמש עם רש"י, מבקש מתנדב שיהיה לי למחברתא".

הוא הצמיד קרטון אחד על דלת הכניסה לבית המדרש, ואת חתיכת הקרטון השנייה על הקיר הדרומי. אחר כך התישב בפנת בית המדרש, פתח חמש "ויקרא" והחל לקרא בו. מהר מאוד התברר לו שהקריאה קשה עליו, וגם רש"י לא כל כך מובן לו. הוא הבזיק מבט לעבר שלט הקרטון ועיניו מלאו דמע.

שלושה ימים היו תלויים המודעות של עזריאל, אך איש לא הגיב ואף לא התעניין. לפתע אחר אמן וקהלית: "אעבר מתלמיד לתלמיד ואבקש שילמדו אתי. אין ספק שמישהו יתנדב".

הוא נע בין השלחנות, והבחורים, שהיו שקועים בלמודם ובבניית עולמם התורני, לא יכלו להענות לבקשתו. חלילה, הם לא פגעו בו, הם היו עדינים והבינו את רצונו ושאיפותיו, אבל הם הרגישו שהם לא מסגלים להעזר לבקשתו.

בקצה בית המדרש הבחין בשני תלמידים כמעט מתקוטטים ביניהם, לומדים ברתחא דאורייתא. קנאה לוקטת אימה לכלות את ראותיו של עזריאל, והוא חשש מאוד להתקרב לשני הצורכים הללו, שהיו שקועים עד צוארם באהלה של תורה.

ספור לשבת:

הצלה מחילול שבת

שאלתי את האמא מתי זה התחיל, והיא סיפרה לי שהאדמומית התחילה כבר כמה שעות לפני כן.

כפי שנהוג ומקובל, ניסיתי להניח על העין בעדינות שקית תה, דבר הידוע כמועיל מאוד, אבל תוך דקה התמלאה העין במוגלה דלקתית. מיד ניקיתי את המוגלה, אבל אחרי זמן קצר שוב פרצה המוגלה וכיסתה את האישון.

הנחתי רטייה על העין ומיד פניתי להורים והודעתי להם כי לצערי הרב לא אוכל לערוך את הברית למחרת. זו ההלכה ואינני יכול לסטות ממנה כמלוא הנימה.

האבא, שהיה המום מההודעה שלי, התחיל לרטון ולכעוס. "הגיעו לכאן הרבה אורחים לכבוד השמחה, הזמנו אולם מיוחד וקייטרינג למאה אורחים, וזה עלה לנו הרבה מאוד כסף. מה נעשה עכשיו עם כל האורחים וכל האוכל?"

אמרתי לו בצורה נעימה אבל גם נחרצת מאוד, שאין כל אפשרות וסיכוי לערוך את הברית. אמרתי להם שהכול ביד שמיים וצריך לקבל את המצב הזה בהבנה.

כבר היו לי מקרים ומצבים כאלו, אבל הפעם הופתעתי

במהלך סעודת מצווה באחת הבריות שערך, סיפר המוהל הרב יהודה גרינשטיין סיפור מופלא שהתרחש עימו, סיפור שאפשר להגדיר כמעשה מופת ממש.

וכך סיפר: לפני כמה שנים הזמינו אותי לעשות ברית מילה באחד היישובים בשבת קודש. במשך כל השנים הרבות שבהן זכיתי לשמש מוהל, לא נמנעתי מלהטריח את עצמי יחד עם בני משפחתי לכל מקום שאליו הזמנו לערוך ברית בשבת. זה לא דבר קל ופשוט, ובדרך כלל אנחנו צריכים להתארגן עם כל האוכל.

כפי שאני נוהג תמיד, גם הפעם נסעתי במיוחד ביום רביעי לאותו יישוב מרוחק, כדי לבדוק את התינוק ולוודא שהכול כשורה. בדקתי אותו והכול היה בסדר.

בערב שבת הגעתי ליישוב והתחלנו להתארגן לקראת שבת. לפני הדלקת הנרות הלכתי שוב לבדוק את התינוק כדי לוודא שהכול מוכן ומזומן לעריכת הברית, שהייתה צריכה להתקיים למחרת. לאחר התפילה, כשראיתי את התינוק, הבחנתי לפתע באדמומית חזקה שניבטה מהעין.

עמדתי שם והרהרתי על כל מה שהתרחש קודם, ובליבי הייתה הרגשה מאוד לא טובה על כל ההתנהגות שלהם. חשבתי שכך לא מתנהגים יהודים מאמינים בני מאמינים, לא כך הם מגיבים כאשר הקב"ה משנה את התוכניות שלהם. בעודי עומד וחושב החלו המוזמנים לאכול. כפי שהבטיחו לי מראש, הכול התנהל עד אותו רגע כמו שצריך, בכשרות ובצניעות. פתאום נדהמתי לשמוע את אם התינוק מתחילה לשאת דברי ברכה קצרים, ומיד כאשר סיימה לדבר פצחה בשירה שסחפה את כל הנוכחים. מיד קמתי ממקומי והתחלתי לצאת מהמקום, אבל המנגינה שהשמיעה צרמה לי מאוד. את הצלילים המשוקצים האלו הכרתי בתקופת צעירותי, כאשר התגוררנו בחו"ל.

אותם צלילים שנשמעו מהכנסייה הסמוכה לבית הוריי בחו"ל... משהו כאן היה מוזר לי מאוד. מה פשר השירה הנוצרית הזו?

פתאום הבזיקה בראשי מחשבה. פניתי לאחד המוזמנים שעמד בחוץ ושאלתי אותו: "תגיד לי, אולי אתה יודע מהיכן האם של התינוק? מה מוצאה?" האיש השיב לי כי היא נולדה בחו"ל, ושם היא גם התחתנה עם אבי התינוק אחרי שעברה הליכי גיור. המשכתי ושאלתי: "היכן היא התגיירה? מי גייר אותה?" בן שיחי השיב לי: "אם אינני טועה, היא עברה גיור רפורמי..."

המחשבה הזו, שהייתי נכשל חס וחלילה לעשות ברית בשבת לילד גוי, ממש זעזעה אותי עד עמקי נשמת. במוצאי השבת, לפני שעזבתי את היישוב, נכנסתי בדברים עם האב, והוא באמת אישר לי את הדבר.

הסברתי לו את חומרת הדברים, שאם האם לא עברה גיור כהלכה משמעות הדבר שהילד אינו יהודי, אבל הוא לא רצה לשמוע. אז התברר לי איך הקב"ה הציל אותי מלעבור על איסורים דאורייתא של חילול שבת בזכות אותה דלקת פתאומית, שהיא דבר נדיר מאוד, אבל היא זו שהצילה אותי מהמכשול. (מוסף שבת קודש)

והתפלאתי מאוד על עוצמת ההתנגדות שלהם לקבל את הדחייה. קיוויתי שבסופו של דבר הם יפנימו את הדברים והכול יעבור בשלום. למחרת לאחר התפילה התמלא בית הכנסת באנשים רבים. הבחנתי שאחד מבני המשפחה מסביר במבוכה שאולי הברית לא תתקיים בסוף, והשמועה הזו התחילה לעבור מפה לאוזן. כולם נהיו שם "מומחים גדולים" והציעו פתרונות, כשהם מתקשים להשלים עם הידיעה שהסעודה שהם הוזמנו אליה לא תהיה סעודת ברית מילה. עמדתי בצד והמתנתי לכאות. חשבתי שאולי יהיה צורך שאני אסביר לאנשים מדוע הברית אינה מתקיימת.

ואז לפתע נישא אליו אבי התינוק ואמר לי: "כבר כמה שעות שהעין של התינוק נקייה לגמרי, וכבר אפשר להתחיל בברית". לא התרגשתי מהדברים. אמרתי לו בצורה נעימה אבל גם ברורה ונחרצת מאוד, שאם אתמול בערב הייתה דלקת בעין אסור לערוך את הברית וצריך להמתין כמה ימים.

הוא המשיך בשלו: "אין סיבה וטעם לדחות את הברית, לא בשביל זה קראנו לך שתבוא לכאן לשבת"... לאחד מבני המשפחה הבריק פתאום רעיון והוא אמר בקול גדול: "אם הוא לא ירצה לעשות את הברית אביא מוהל אחר מיישוב סמוך. נראה לי שאני מכיר שם איזה מוהל שלא יעשה שום בעיות".

עמדתי שם כשה בודד מול כולם ואמרתי שלא אוכל למנוע מהם, אבל מחובתי להודיע למוהל שיבוא על הדלקת שראיתי אתמול. הם הבינו שהרעיון האווילי הזה לא יעבוד, ולכן כנראה לא ביצעו את איומם.

המשכתי לעמוד על שלי ולא הסכמתי בשום פנים ואופן לעשות את הברית.

בשלב מסוים החליטו הנוכחים שאין טעם להמשיך ולהמתין ועדיף לגשת לאכול. הורי התינוק כבר נרגעו והתפייסו, וגם אני נרגעתי שסוף סוף עזבו אותי במנוחה.

לוח זמנים לשמיטה

ברכישה בחנות או בשוק - אין לקנות פירות בין התאריכים המסומנים בטבלה, או מוצרים המכילים פירות מתאריכים אלו - בלא הכשר מיוחד לשמיטה. **בקטיף עצמי (מהגינה וכדו')** - בתאריכים שבלוח "קדושת שביעית" - הגידולים שנקטפים הרי הם הפקר ופטורים מתרומות ומעשרות ויש לנהוג בהם קדושת שביעית. ירקות שנקטפו בתאריכים שבלוח מסומן "איסור ספיחין" - אסורים באכילה לעולם (לנוהגים כהרמב"ם). **ביעור** - בזמן הביעור יש להוציא את הפירות הקדושים בקדושת שביעית מן הבית ולהפקירם בפני שלושה אנשים, ולאחר מכן יכול להחזיר פירות אלו לביתו.

שם:	ברכישה בחנות או בשוק:	בקטיף עצמי (מהגינה וכדו'):	ביעור:
חציל	מתחילת השמיטה עד חנוכה בשנה שלאחר השמיטה	קדושת שביעית - מתחילת השמיטה. איסור ספיחין - בצמח שנשתל או נבט לאחר תחילת השמיטה, עד חנוכה בשנה שלאחר השמיטה	אין ביעור
חרדל	מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד אמצע חודש סיוון (תחילת יוני) שלאחר השמיטה (הרוב מיובא מחו"ל)	איסור ספיחין - מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד חנוכה שלאחר השמיטה	תחילת חודש אב (תחילת אוגוסט) בשמיטה
חרוב	מאמצע חודש אלול (אמצע ספטמבר) בסוף השמיטה עד אמצע חודש חשוון (תחילת נובמבר) בשנה שלאחריה (תשיעית)	קדושת שביעית - מאמצע חודש אלול (אמצע ספטמבר) בסוף השמיטה עד סוף חודש טבת (אמצע ינואר) שלאחריה. אין איסור ספיחין	סוף חודש טבת (אמצע ינואר) שלאחר השמיטה

חריע	מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד תחילת חודש תמוז (סוף יוני) בשנה שלאחריה	איסור ספיחין - מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד תחילת חודש תמוז (סוף יוני) בשנה שלאחריה	אין ביעור
טרגון (לענה)	מתחילת השמיטה עד חנוכה בשנה שלאחר השמיטה	קדושת שביעית - מתחילת השמיטה עד סופה. אין איסור ספיחין	אין ביעור
כוסבר	מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד אמצע חודש סיוון (תחילת יוני) שלאחר השמיטה	איסור ספיחין - מתחילת חודש סיוון (תחילת יוני) בשמיטה עד אמצע חודש סיוון (תחילת יוני) שלאחר השמיטה	אמצע חודש כסלו (תחילת דצמבר) שלאחר השמיטה
כוסברה	מתחילת השמיטה עד אמצע חודש חשוון (תחילת נובמבר) בשנה שלאחר השמיטה	קדושת שביעית - מתחילת השמיטה. איסור ספיחין - בצמח שנשתל או נבט לאחר תחילת השמיטה, עד אמצע חודש חשוון (תחילת נובמבר) בשנה שלאחר השמיטה	אין ביעור
כוסמת	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה		אין ביעור
כמון	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה		אין ביעור

מאת: "כושרות"

בדיחות:

כל בעלי הפלאפונים מתבקשים בכניסה לבית הכנסת להעביר את הפלאפון למצב של "ידמו כאבן", ובדיעבד אפשר "יאחזמו רעד", אבל בשום אופן לא להגיע ל"אז ישיר", כי אם "שמעו עמים - ירגזון"...

אישה מתלוננת באוזני חברתה: "בעלי שוב לא רוצה לאכול את האורז".

החברה: "תגידי לו שהתאמצת לבשל את האורז בשבילו, שיאכל". האישה: "מה, היה צריך לבשל את זה?"...

ראיתי אחד ששותה יין בכוס חד פעמית. כנראה זכה בלוטו...

אשתי והילדים השאירו אותי לבד בבית ויצאו לבדיקה פי סי אר. מישהו יכול לומר לי היכן התור הכי ארוך, כדי שאוכל לשלוח אותם לשם?...

אני מתלבט האם להידבק באומיקרון, או להמתין לדגם הבא...

עמדתי עכשיו בתור לבדיקות קורונה, וזה שמאחורי החלים והלך...

תפסיקו כבר עם "השר הוא נדבק", "הרב הוא נדבק", "הזמר הוא נדבק" וכו', אתם סתם מביישים את אלה שלא נדבקו!...

מישהו העיר לי כשאכלתי במקום סגור ללא מסכה, וביקש שאשים מסכה, אמרתי לו: "אין מסיכין בשעת הסעודה"...

שיטה גאונית לתת תרופות לילדים

חידות:

מתוך הספרים: "פיצוחים", ו"אתגרים".

חידת מחשבה:

על גדה אחת של הנהר נמצאים שלושה זאבים ושלושה כבשים.

עליהם לעבור לגדה השנייה באמצעות סירה, במגבלות הבאות:

א: אין להכניס לסירה יותר משני בעלי חיים בבת אחת. ב: בשתי הגדות אין להשאיר כבשים עם זאבים כאשר הזאבים רבים על הכבשים.

כיצד עליהם לעשות זאת?

חידת חשבון:

תלמידי כיתה א' המונים פחות ממאה תלמידים, יצאו לטיול. "להסתדר בשלושתנו!" פקד המדריך.

התלמידים מיהרו לנסות לבצע את המשימה אולם הסתבר שנתר זוג אחד שחסר לו שותף שלישי.

"טוב, להסתדר ברביעיות!" ניסה המדריך בשנית.

שוב התחלקו התלמידים למספר המבוקש ושוב הסתבר שנתרה לישיה אחת ללא שותף רביעי.

"תסתדרו בחמישיות, וזהו!" ניסה המדריך המסכן את כוחו בשלישית.

למרכה המבוכה הסתבר שגם הפעם נותרה קבוצה אחת של ארבעה תלמידים ללא שותף חמישי.

כמה תלמידים היו שם בסך הכל?

חידת "מי אני":

אני מעוצב כמו קופסא. אין לי רגליים, אך אני רץ מעלה ומטה. מי אני?

פתרונות לחידות מהעלון הקודם:

פתרון לחידת המחשבה:

לסובב את הדף, ואז יראה 909.

פתרון לחידת חשבון:

$$(5^{\pm 5} \pm 5^{\pm 5}) \times 5 = 100$$

פתרון לחידת "מי אני":

נסורת.

זמני השבת:	י-ם:	כניסה:	יציאה:
	17:49	16:34	
	17:50	16:48	ת"א:
	17:51	16:52	ב"ש:
	17:48	16:38	חיפה:

לתגובות להנצחות ולקבלת העלון במייל:
elisha5765@gmail.com

30

שנה לצאת העלון

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 1052

פרשת משפטים - מברכין החודש - כ"ז שבט תשפ"ב - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

הוראות למעשה על פי השל"ה הקדוש

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שמי שבא על ידו תקלה לאחרים, הוא מתועב ואסור להנות ממנו שכבר עלה גורלו לאכילת אחרים, שכל מי שנעשה שליח לדבר עבירה - לא עץ מאכל הוא ובעל השור נקי, היינו שיוצר כל יתברך אומר לאדם: מה אעשה לך? עונך גרם. ואם נתחרט החוטא ועשה תשובה - מוחלים לו... (הרב מנחם הבל"ה)

המקור בפרשה: "סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו" (שמות כא, כח).

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שאם הוא חוטא חלילה, הוא מביא ומזיק לעולם בחובו ורק תשובה תתקן את קלקולו.

המקור בפרשה: "כי יפתח איש בור" (שמות כא, לג)

הוראה למעשה

האדם צריך להשמר מאש המחלוקת ומאש הכעס. צריך להשמר שמירה מהם שמירה יתירה שלא יצאו ממנו אפילו שלא במתכוון ובאונס, וכלל גדול הוא זה להביאו להיות קדוש בכל הקדושות.

המקור בפרשה: "כי תצא אש ומצאה קוצים" (שמות כב, ה)

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שגם אם הגיע רשעותו של חבירו

לדרגה כזאת שצריך לחבול בו, עם כל זאת "תשב אנוש עד דכא" היינו שעדיין הרשע יכול להתחרט על הרעה ולעשות תשובה עד בא השמש, כלומר עד שלא תחשך השמש - תעשה תשובה גמורה ואז "השב תשיבנו לך שמתך" - היינו שלא תהא נשמתך ערומה מהלבוש, כי במה תשכב וצעוק תצעק אל ה' בתפילה ובתחנונים ושמעתי כי חנון אני.

המקור בפרשה: "אם חבול תחבול שלמת רעך" (שמות כב, כה)

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שכלל גדול הוא - שהבקשה והתפילה והיודי שהם בדמעי לא תאחר להפיק רצון, שברית כרותה היא ששערי דמעה לא ננעלו (ברכות לב, ב) לכן מלאתך ודמעתך לא תאחר (הרב מנחם הבל"ה).

המקור בפרשה: "מלאתך ודמעתך לא תאחר" (שמות כב, כח)

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שאסור לשמוע בעל דין אחד כשאין חבירו עימו "יש כאן רמז נפלא שהנשמה והגוף הם שני בעלי דינים והדין הוא יוצר כל יתברך, שבאים יחד - דן אותם. אמנם לאחר שכלה הגוף ונתעכל הבשר החוטא, נשאר בעל דין אחד בלי הנשמה, ואין דינים אותה וזהו שכתוב "וכיפר אדמתו עמו" (דברים לב, מג) שהבשר האדמדם הוא הבעל

דין השני וכשהלך הלך, ושבחה הנשמה ליסודה (מנחם הבל"ה)

המקור בפרשה: "לא תשא שמע שווא" (שמות כב, א)

הוראה למעשה

מישהו עני בתורה, לא תעשה לו הידור בדין, אבל מישהו עשיר בתורה - תעשה לו הידור בדין, כי צריך להקדים דין תלמיד חכם לאחר וגם להפוך בזכותו.

המקור בפרשה: "ודל לא תהדר בריבו" (שמות כג, ג)

הוראה למעשה

האדם צריך ללמוד מוסר השכל: מי הוא זה אשר מלאו ליבו להראות לפני יוצר כל ומשארות אשמיו צרויות על שכמו, יקשקש ליבו כפעמון כאשר החל רוח ה' לפעמו בבית הקדוש אם ראוי לראיה, שהרי אסור להסתכל בדמות אדם רשע. ומכאן ש"יראה" דומה ל"יראה" (הרב מנחם הבל"ה) ויש ללמוד מזה, אף כשהולך לבית הכנסת שגם הוא מקדש מעט, או לבית המדרש, כי השכינה שורה באילו המקומות הקדושים. ודבר זה יתן האדם אל ליבו (שיחזור בתשובה בכל פעם לפני שנכנס לבית הכנסת או לבית המדרש)

המקור בפרשה: "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך" (שמות כג, יז)

נקי הדעת לייבוש פירות

מאפייה שהיא אגדה

בחורי הבר מצוה שקבלו מהמאפייה את העוגה המסורתית שעליה מצויירות זוג תפילין.

מאפיית "בריזל" שהיא בעצם אגדה ריחנית קסומה וטעימה, היא בבעלותו של הרה"ח בעריש בריזל שליט"א. ר' בעריש שנימנה על חסידי קרלין, הוא נצר למשפחה ירושלמית מפוארת והוא בעצמו זכה להעמיד בסייעתא דשמיא שבט ירושלמי מסועף. ניתן לומר עליו שהוא נחתום שיכול להעיד על עיסתו ואילו עיסתו מעידה על נחתומה בשל המוניטין הטוב שיש לבעליה. אז מי שעדיין לא ביקר במאפיית בריזל המהוללה והמשובחת, מומלץ לו שייכנס לשם ויקיים את הפסוק "טעמו וראו" (תרתי משמע) כי טוב ה'.

הרה"ח בעריש בריזל שליט"א נראה מבעד חלותיו שמוכנות להיכנס לתנור האפייה (צילום: ברוך יערי)

אשר ירושלמים ותיקים ינסו לצייר בעיני אלה שלא ביקרו עדיין בירושלים כיצד נראית שכונת "מאה שערים" ולתאר להם במקצת את ההווי השכונתי שמפעם בה, יהיו חייבים לציין את מאפיית "בריזל" הותיקה שממוקמת שם עשרות בשנים.

שנים רבות לפני שמאפיות מפורסמות צצו בסביבה כפטריות אחר הגשם, שגורה הייתה שמה של מאפיית בריזל בפיהן של האמהות אשר שיגרו את עולליהן לרכוש חלות לכבוד שבת קודש וכן בפיות האבות המאושרים שזכו להכניס את בניהם בברית המילה ושאר על כן רכשו את עוגיות ה"לעקעח" במאפייה הזאת עבור המשתתפים בברית וכן בפי

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

שאלות קצרות ותשובות בצי"ן:

1. בעל הטורים כותב על הפסוק הראשון בפרשתנו: "ואלה - נוטריקון: ו"חייב אדם לחקור הדין". המשפטים נוטריקון: "הדין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט". אשר - נוטריקון: "ואם שניהם רוצים". תשים - נוטריקון "תשמע שניהם יחד מדברים". צריך להבין מה בא בעל הטורים לומר לנו בכל המשפטים הנ"ל?

תשובה: אם נקרא את דבריו מהסוף להתחלה, נקבל את הענין הבא: "תשמע שניהם יחד מדברים (ולא רק את הצד של אחד מהם וזא) אם שניהם רוצים, הדין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט (ואולם את זאת יעשה לאחר ש) חייב אדם לחקור את הדין" (ולא לעשות פשרה שטחית שתקפח את אחד מהם).

2. "ואלה - מוסיף על הראשונים - מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני" וכי היינו מעלים על דעתנו שהמשפטים האלה אינם מסיני?!

תשובה: אכן, היינו יכולים לחשוב שלאחר מתן תורה כשכל עם ישראל נהיו אז ממלכת כהנים וגוי קדוש, לא יכולה להיות מציאות שיהודי יקר יהפך לעבד. בא איפוא רש"י להזהיר אותנו שלמרות ההתעלות המופלאה שהיתה לכל נשמות ישראל בהר סיני, (שהרי המדרש אומר שגם הנשמות שהיו עתידות להולד, היו במעמד הזה) יכול יהודי להדרדר לדרגת עבד עברי, ולכן עלינו לשמור את אורחותינו להמנע ממעשים אסורים, של גניבה וכיוצא בזה.

3. "על המילים "אשר תשים לפניהם" כותב רש"י: "לא תעלה על דעתך לומר 'אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתאה סדורה בפיהם כמשנתה ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו', לכן נאמר אשר תשים לפניהם - כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם". וצריך להבין מה המסר מפשט הדברים הללו של רש"י? תשובה: ניתן לומר שרש"י בא לרמז בדבריו אלה את הפתגם המפורסם: "והעיקר האיכות, ולא הכמות". זאת משום שכשנדייק בדבריו נבין ש"לשים להם (פעם אחת) את הדברים כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", עדיף על פני "לשנות להם הפרק ב' או ג' פעמים מבלי להבינם את טעמי הדבר ופירושו.

שהוא דן את חברו לא יעשה בפזיזות, אלא מתוך מתון.

והנה על ידי שהאדם דן בפזיזות את חברו, הוא גם מזיק לעצמו. וכמו שכתוב בספר לקוטי מוהר"ן (תורה ק"ג) בשם הבעש"ט, שכפי שהוא דן את חברו כך דנין אותו. וכמו שמסופר גם בשמואל ב' פרק י"ב, שכך אמר נתן הנביא לדוד המלך. ובאמת כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ועל כן יכול להיות שאותם המעשים שראה אצל חברו ובגללם הוא דן אותו לכף חובה, בעצם הוא בעצמו נגוע בהם יותר מחבירו, אלא שעל עצמו הוא מלמד זכות כי "על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי י', י"ב), ומפני אהבתו העצמית הוא אינו רואה את עצמו חייב (כמבואר ב"דרך מצוותיך" להצמח צדק, מצות אהבת ישראל). ועל פי כל זה אפשר לומר שזהו מה שמרשיק הפסוק ואומר "ולא תעלה במעלות גו' אשר לא תגלה ערותך עליו", היינו שלא תגרום שתתגלה ערותך על ידי זה שתמחר לדון את חבריך לכף חובה.

ואלה המשפטים

כתב בספר בית יעקב לכ"ק אדמו"ר מאיזביצא זצ"ל (בפרשתנו אות ה'), בביאור ההמשך של מצוות אלו למתן תורה, כי עשרת הדברות הם דברים המסורים ללב, ומהיכן ידעו ישראל אם הם מבוררים בהם, על זה רומזת פרשה זו, שה' יתברך נתן לישראל משפטים שחייב בנזקי קנייניו אם יזיקו לחבירו, ובזה יהיה הברור. כי כח הקדושה שבאדם מתפשט אף על הקניינים, וכמו שמצינו בחמורו של רבי פנחס בן יאיר (חולין ז, א) ובעיני דרבי חנינא בן דוסא (תענית כה, א); שאם האדם מבורר, אזי מתפשט הקדושה אף על קנייניו שלא יצא מהם נזק והפסד. ע"כ. ובזה אפשר לבאר שייכות הדברים במאמר התנא (אבות פרק ב משנה יב) יהי ממון חברך חביב עליך כשלך כו' וכל מעשיך יהיו לשם שמים. כי יהי ממון חברך חביב עליך כשלך היינו שלא יעשה לממון חברו לא היזק ולא גרם היזק, ואיך יכול לבוא לזה, על זה בא התנא בסוף דבריו ומפרש את תחילת דבריו, שאם יהיו כל מעשיו לשם שמים, אזי לא יגרם על ידו שום היזק לחבירו, וכנ"ל.

ששת ימים תעשה מעשיך ובוים השביעי תשתב (כג, יב)

פירש רש"י: "אף בשנה השביעית לא תעקר שבת בראשית ממקומה".

וכך פירש רש"י בפסוק "שלש פעמים בשנה" וגו' (פסוק יז): "לפי שהעניין מדבר בשביעית, הוצרך לומר שלא יתעקרו שלוש רגלים ממקומן".

וכמו כן בפסוק "ראשית בכורי אדמתך" (פסוק יט): "אף השביעית חייבת בביכורים".

מוכח מזה שהיה סלקא דעתך ששבת ושלש רגלים וביכורים לא ינהגו בשביעית. וצריך ביאור.

אפשר לומר הטעם, שענין שבת בפשטות הוא כמו המשך בעמוד הבא

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א)

פירש רש"י: "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני".

לכאורה אינו מובן, הלא הפרשה הזאת המשך היא מהפרשה הקודמת שכתוב בה "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים ויאמר ה' אל משה וגו' ואלה המשפטים", ואם כן זה פשוט שכל הפרשה בסיני נאמרה.

אפשר לומר בהקדים מה שמבאר כבוד קדושת אדמו"ר מורנו רבי יוסף יצחק מליובאוויטש נשמתו עדן, שהתורה היא חכמה ושכל האלקי, שניתן לישראל להשיגה בשכל האנושי. וזהו מצוות לימוד התורה, ששיגי אותה בשכלו, אבל ביחד עם זה צריך להיות חקוק במוחו תמיד שזוהי חכמה אלקית.

וכמובן שביותר צריך לזרז בזה את האדם בשעה שהוא עוסק בדיני ממונות, שעליהם אמרו חז"ל "הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות" (בבא בתרא קעה, ב), והוא טרוד מאוד בשכלו להבין על בוריו, אז צריך לזכור ש"אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד", ולא לשכוח מנותן התורה.

וזהו כוונת רש"י, מה הראשונים, היינו מהתחלת הפרשה עד אחרי עשרת הדברות "אתם ראייתם" וגו' שהזהירים על מה ששמענו מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך, מסיני, פירוש שבשעה שעוסקים בעניני אמונה בטח שזוכרים אז שקבלו זה מסיני, אף אחרונים מסיני, דהיינו ואלה המשפטים, שצריכים גם אז לכוון אל השם יתברך נותן התורה.

עוד אפשר לומר, שבא להשמיענו שקיום המשפטים ודיני הממונות, זה תלוי באמונה באנכי ה' אלהיך וגו'. שכאשר יודע שהכל הוא מה', לא ישים אל לבו לחמוד ולהתאוות לממון שאינו שלו, כי ידע שדבר שהשם לא רצה לתת לו לא יוכל לקחתו בכוחו ובמחשבותיו ובתחבולותיו, על כן יבטח בבוראו שיכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו (לשון האבן עזרא על הפסוק לא תחמוד).

וזהו, מה הראשונים מסיני, היינו, כשיקבע בלבו הראשונים, "אנכי" ו"לא יהיה לך", על ידי זה יהיה קיום וחזק לקיים את האחרונים, שלא יחמוד ממון שאינו שלו.

ואלה המשפטים (כא, א)

דרש בר קפרא: מנא לן הא מילתא דאמור רבנן "הו מתונים בדין", דכתיב: "ואלה המשפטים", וסמוך ליה: "ולא תעלה במעלות על מזבחי" (סנהדרין ז' ע"ב).

הציווי "הו מתונים בדין" שייך לכל אחד ואחד מישראל, ולא רק לבית דין (כי הרי "מסכת אבות כולה מוסרים ומדות" - לשון הרב עובדיה מברטנורה). והכונה היא, שצריך להיות מתונים בדין בשעה שדן את חברו. וכמו שאמרו רז"ל (אבות פרק א' משנה ו') "והו דן את כל האדם לכף זכות". וזהו איפוא הפירוש "הו מתונים בדין", היינו שהדין

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

מאמרותיו - של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיד, שלש רגלים תחג לי בשנה (כג, יג-יד)

אפשר לבאר הסמיכות של עבודה זרה לעליה לרגל, לרמז על מה שמסופר בנביא (מלכים א, יב, כח): "ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה, ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלם".

לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימין אמלא וגו' (כג, כו)

הקשר של תחילת הפסוק עם סופו, אפשר לפרש על פי המסופר במסכת מגילה (כח, א): "אמר לו רבי לרבי יהושע בן קרחה ברכני, אמר לו יהי רצון שתגיע לחצי ימי. אמר לו ולכל ימך לא? אמר לו הבאים אחרך בהמה ירעו? פירש רש"י: "אין טוב לך לחיות ימים רבים כמוני, שאם כן לא יטלו בניך בגדולתך, ואתה נשיא והם כל ימיהם הדיוטות".

ולפי זה יתפרש הפסוק כך, אף על פי שלא תהיה משכלה ועקרה בארצך, ויהיו לך בנים, עם כל זה את מספר ימך אמלא באריכות ימים. כי גם בניך יתברכו, ויגיעו לאריכות ימים, ואז יטלו את הגדולה.

שכתוב בתורה "כי ששת ימים עשה ה' וגו'", לזכור שהכל ברא ה'. וכן עניין שלוש רגלים מבואר ברמב"ן על הפסוק "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה'": "שהוא האדון המפרנס עבדיו, ובנטלם פרס מלפניו יבואו אליו לראות מה יצוים". וגם בבכורים אומר המביא בכורים "ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'" (דברים כו, י).

אם כן, בשנה השביעית שמפקיר שדהו וכרמו והוא מגבורי כח עושי דברו, הוא אמינא שאינו צריך עוד להזכיר זאת לעצמו, והוא פטור משבת ושלש רגלים והבאת בכורים. לזה באה התורה לומר שגם בשנה השביעית חייב בשמירת שבת ובשלש רגלים ובהבאת בכורים.

סיפורים לשבת

הנה אנכי שלח מלאך לפניך

בצד מצופה בסדין ומעוטר בכרית ושמיכה, "מקווה שתערב עליך שנתך".

"סליחה, כאן אני לא ישן!", התמלא האורח בזעם, "זה מה שאתם מציעים לי? לישון במטבח?", הוא סובב את ראשו לכיוון המטבחון שהיה בצד האחר של המסדרון מרחק פסיעה אחת, "הבאתם אותי לכאן כדי לבזות ולצער אותי..."

הוא פנה לכיוון דלת היציאה בהצהרה שכבר עדיף לו לתפוס תנומה בבית כנסת מאשר לנום בתוך 'מטבח' כפי שהוא ראה זאת.

הזוג המיוחס בא במבוכה. מה עליהם לעשות במצב כזה? מה מצפים משמיים?

האברך רבי יצחק אייזיק שוחח חרש עם אשתו הצעירה, ויחד החליטו לפנות את חדר השינה ללילה זה, למסור אותו לאורח הקפדן. הם יצטופפו בפנינת אוכל והאורח יזכה לאירוח כיד המלך.

בקושי נם האברך טהור הלב וכבר נטל את ידיו של שחרית בזריזות, פתח בהכנותיו וסדרי לימודיו כהכנה לתפילת שחרית. כשהגיע השעה ואור יום כבר ניכר מן החלון, נקש על דלת חדר השינה, להעיר את האורח לבוא עימו לבית הכנסת. האורח אינו מגיב. שינתו עמוקה כנראה.

בתום התפילה שאל את המתפללים אולי ראה מישהו את האורח שהיה כאן אתמול

בעל הבית מגביר את עצמת הנקישות ואת קצבן, יקום נא האורח הנכבד. יום חדש הגיע... אך אין קול ואין עונה. כעבור מספר דקות החליט לפתוח את הדלת בזהירות ובנימוס ואז עמד תחתיו נדהם. חדר השינה היה ריק. המיטות מוצעות ומסודרות כאילו שאיש לא שהה שם הלילה. אך יצא האורח את הבית המסורג והנעול?

האברך, לימים כאמור הרבי מקליוולנד, מיהר לתפילת שחרית בבית מדרשו. בתום התפילה שאל את המתפללים אולי ראה מישהו את האורח שהיה כאן המשך בעמוד הבא

רבי יצחק אייזיק רוזנבאום כ"ק האדמו"ר מקליוולנד זיע"א

הוא דילג בזריזות החוצה ורץ לביתו, דילג על המדרגות בלב מתרונן על הזכייה הגדולה שמזכים אותם משמיים. סיפר לאשתו הצעירה על היהודי שמבקש להתארח אצלם ללילה אחד.

הזוג הצעיר ערכו דיון מהיר איך ניתן לשדרג את המסדרון לחדר אירוח. רבי יצחק אייזיק הזדרז לצמצם את השולחן והכיסאות, להסיטן לפינת המסדרון, שאל משכנים מזרון וכלי מיטה, ורץ בחזרה אל בית הכנסת, לבשר לאורח שיש לו היכן לנום הלילה באופן נכבד ונוח, ולהתפלל תפילת ערבית בציבור.

"זה מה שאתם מציעים לי? לישון במטבח?"

האיש נראה מרוצה. הוא הצטרף אל מארחו, בפסיעות מהירות עברו את המרחק הקצר מבית הכנסת אל הדירה הזעירה. נכנסו לדירה האורח התכבד בארוחה קלה ומשקה חם שהגישה בעלת הבית הרבנית הצדקנית שתח"י.

"הנה", הצביע רבי יצחק אייזיק על המזרן המונח

לקראת תפילת מנחה באחד מימי הקיץ בשנת תש"כ בבית הכנסת היחיד בלונג ביץ' שבקליפורניה (ארה"ב) מופיע אורח בפתח בית הכנסת. בית הכנסת מרכז בימות החול את התושבים היהודים המחפשים בית כנסת להתפלל תפילה במניין, לצד עלם חמודות אברך צעיר שמראהו ולבושו מספרים עליו שהוא מגזע קודש. שמו היה רבי יצחק אייזיק רוזנבאום, בנו של הרבי מסטרוד'ניץ ונכדו של הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה. שניהם, האב והסב, התגוררו אף הם בארצות הברית ושימשו באדמו"רות באותן שנים כל אחד במקומו. האברך הצעיר נישא לא מכבר והתגורר בינתיים בלונג-ביץ'.

דלת בית הכנסת נפתחה והאורח נכנס פנימה. הוא הסתובב הלך ושוב כמחפש מישהו או משהו. התקרב אל האברך הצעיר רבי יצחק אייזיק ושאל ללא היסוס:

"שמה תואיל להקשיב לי".

האברך הרים את פניו העדינות מהספר בו היה שקוע והביט ביהודי הלא מוכר שנראה מרושל ועייף. נענע לו בראשו. מוכן ומזומן לשמוע.

"אני גבאי צדקה. מתרוצץ כל היום בבתי כנסת ובבתי יהודים אמידים לזכות אותם במצוות צדקה. נע נדל לחסדי הבריות. שמה תוכל לארח אותי הלילה?"

רבי יצחק אייזיק, לימים כ"ק האדמו"ר מקליוולנד זיע"ע שהשבוע תחול שנתיים תמימות להסתלקותו, הסכים מיד. מצוות הכנסת אורחים ירושה היא לו מאבותיו והוא הוסיף עליה עוד הידורים וסלסולים כהנה וכהנה. אלא שהוא מתגורר כעת בדירת חדר זעירה המורכבת מחדרון לשינה ומסדרון בו קיימים גם מטבח זעיר וגם פינת אוכל לשיני סועדים. היכן יארח את היהודי הזה כיאחת?!

אבל אסור לסרב. מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה חשב לרגע והשיב לאורח במאור פנים:

"בוודאי יהודי יקר. אלא שעליי לשוחח על כך עם זוגתי. ארוץ הביתה בתקווה שאספיק לשוב עוד לפני שיחלו בתפילת ערבית.

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז"ל בן רחל שתח"י

השיב רבים מעוון.

נכתב לרגל יום ההילולא השני, ל' שבט. מתוך הספר ההולך ונשלם על מפעלי החיים והחסד של כ"ק האדמו"ר הקדוש מקליוולנד זצ"ל, ע"י נכדו הרב צבי פרנקל חתן בנו כ"ק האדמו"ר מקליוולנד שליט"א הממשיך את מפעליו של אביו ומקדין מאורו על האזור כולו.

הרבי מקליוולנד נולד בשנת תרצ"ב לאביו הרה"ק רבי ישכר בער מסטרוז'ניץ בנו של הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה. ילדותו עברה עליו בעיר טשערנוביץ ובלדותו פרצה מלחמת העולם השנייה. הוא התגורר אז בגטו עם סבו הרבי ר' איתמר מנדבורנה.

באחד הימים שלח האבא, הרבי מסטרוז'ניץ את בנו יצחק אייזיק יחד עם אחיו הקטן (לימים האדמו"ר מקאליש זצ"ל) עם אחותם הגדולה לביתו של אחד החסידים שהתגורר רחוק מעט. באותו לילה ניהלו הגרמנים קרב נואש נגד הרוסים שעדיין נאחזו בעיר טשערנוביץ תוך שהם נוקטים בצעדי ייאוש. העיר הופגזה שוב ושוב. קריאות של 'שמע ישראל' התערבבו עם הפיצוצים הנוראיים. למחרת, בבוקר יום שישי, שלח הרבי האב את המשרתת להחזיר את הילדים הביתה. "מסרי לרבי שהילדים מתעכבים עדיין היות ואני חפץ להגיש להם ארוחת בוקר", הורה לה המקורב. היא שבה אל הבית מותירה את הילדים שם.

שלושתם שבו לבדם. לא מודעים מספיק לסכנה. תוך כדי הילוכם נטפל אליהם 'שקץ' עז פנים וגדול גוף שידע כי דם יהודי הותר לאחרונה. הוא משך באכזריות בפאותיהם של האחים, הנהה שהם מתייסרים. אחותם הגדולה אזרה אומץ וסטרה על לחיו בכוח רב.

באיזור פטרלו חיילים רומנים הילד פתח בצווחות היסטוריות, זועק שהילדים תקפו. חיילים זינקו אל המקום מכל עבר והחלו יורים אש חיה לעבר הילדים הבורחים. "כדורים התעופפו בין הרגלים שלנו", סיפר לימים הרבי זצ"ל, "כפסע היה בינינו לבין המוות. לא הבטנו לאחור, רצנו עוד נשמותינו בנו. ניצלנו שלא בדרך הטבע".

אתמול בתפילת ערבית ויצא יחד איתי לביתי?... אבל איש לא שמע ולא ראה את האורח בבואו ובצאתו יהי לפלא.

"שמא היה זה אליהו הנביא?", שאל בסוף ימיו את הרבי נכדו הרב צבי פרנקל שמסר לנו את הסיפור לרגל יומא דהילולא.

הרבי לא השיב ישירות. אבל ענה במתיקות לשונו וסיפר מעשה באביו הרבי מסטרוז'ניץ ז"ע שזכה לגילוי אליהו בזמן שישן בסוכה בהיותו אברך צעיר ואף ביקש ממנו ברכני אליהו. "אני לא זכיתי לשוח עימו"... השיב הרבי לנכדו כאומר: אמנם לשיחה עימו לא זכיתי אך לראותו ראה ראיתי..."

ביתו ברעננה היו יותר מארבעה פתחים כולם פתוחים לרווחה עבור כל יהודי ונצרך

הייתה זו טבילת האש הראשונה של הרבי הקדוש מקליוולנד ז"ע והרבנית תדבלחט"א במצווה רבה של הכנסת אורחים. הניסיון הזה בו עמד בגבורה פתח עבורו את הדרך ומאז לא חדל לעסוק באומנות זו של אברהם אבינו. בביתו ברעננה היו יותר מארבעה פתחים כולם פתוחים לרווחה עבור כל יהודי ונצרך... על שולחנו סעדו בעיקר בשבתות ובמועדים, אך גם בימות החול, מגוון של יהודים: בחורי ישיבות למדנים לצד בעלי תשובה וגרי צדק, בעלי בתים שנקלעו לאיזור חלקו את השולחן הטהור של הרבי עם מחוסרי בית וגלמודים. כולם חשו אהובים ורצויים ואורחיו הפרטיים והנכבדים של הרבי מקליוולנד.

בסוף ימיו בחורף של השנה שעברה ביקש הרבי שאת המיטה עליה יניחו את גופו הטהור לקראת מסע ההלוויה יכינו מהשולחן בסלון עליו התארחו וסעדו אלפי אורחים במהלך עשרות השנים בהן כיהן בקודש ברעננה העיר. ואכן כך עשו.

זכתה העיר רעננה ועד לפני שנה תמימה שכן בה צדיק נשגב, חוטר לגזע הקדוש והעתיק של אדמו"רי בית נדבורנה, הלא הוא כ"ק האדמו"ר יצחק אייזיק רזונבאום זצ"ל מקליוולנד. המוני יהודים הכירו את בוראם ושבו לכור מחצבתם בזכותו. תורתו בה התייגע במתיקות קול, תפלותיו המשתפכות, מאור פניו וסבלנותו המופלגת לכל יהודי באשר הוא הציתו אש של אמונה והתעוררות בלבבות רחוקים וכך

תקופת זמן אחרי סיום המלחמה עזב הבחור הקדוש יצחק אייזיק עם אביו, הרבי מסטרוז'ניץ, את אירופה העשנה לארצות הברית שייחסית הסבירה פנים לחלק מהפליטים ושם למד בישיבת 'תורה ודעת' והוסמך לרבנות, עודו בחור, על ידי רבותיו הגאוני רבי יעקב קמינצקי ורבי יהונתן שטייף זצ"ל.

לאחר נישואיו עם הרבנית תליט"א פתח בחיים שיש בהם מדרגות כבירות. מגבלות ומחיצות הטבע והגוף לא מנעו ממנו לנקוט בגינוני קדושה ופרישות מופלגים. גם כשהתגורר במקומות בהם התגברה טומאת העמים היה סביבו מעין ענן רוחני שגונן עליו מכל רע. נפשו הטהורה כמו הדפה מסביבותיה כל מה שאינו בתכלית הטהרה. בכל כוחו ובכל נפשו שמר את עינו ולא עבר עליו יום בלי טבילה של שחרית בכל מצב, בכל מחיר. נקיותו וקדושתו עמדה לו ועד סוף ימיו ידע הרבי לזהות בחושי הטהורים על נקלה מי מתלמידיו ומקושריו טרם טבל היום הזה במקווה והעיר לו על כך.

בשנת תשכ"ה הוכתר לאדמו"ר ועבר להתגורר בעיר קליוולנד שבארה"ו שם הקים את מוסדותיו: בית כנסת לתורה ולתפילה, ישיבה לבחורים מתחזקים אותה כינה 'שלהבת אש', מרכז לקירוב רחוקים ואף פתח את ביתו להכנסת אורחים בקביעות יום יומית.

בשנת תשל"ו עלה לארץ ישראל כשליבו מלא וגדוש באהבת ישראל כלפי כל יהודי באשר הוא, רבים ממכרו ביקשו ממנו לבוא להתגורר בירושלים או בבני ברק, להקים לו שם חצר חסידית בדרכי אבותיו. אך הרבי העדיף להשתקע בעיר רעננה דווקא, כך גם הורה לו אביו, הרבי מסטרוז'ניץ, כדי להשפיע על תושבי העיר שרובם רחוקים היו, לקרבם לאמונה בד' לתורה ולמצוות. שם הקים את בית המדרש 'היכל הברכה' הממוקם עד היום ברחוב הר סיני בעיר.

וראה זה פלא: יהודים שהתקרבו לדרך החסידות ונקשרו אל הרבי קיבלו ממנו הוראה לעבור לריכזים החרדיים. "ברעננה אין לכם מקום לחינוך הילדים כפי הצורך", הטעים להם למרות שלמעשה ייצא נפסד כשיעזבו אותו, "תעברו לגור בערים בהן יש מוסדות חינוך חסידיים..."

ישועות בציון אוהבם של ישראל

המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א אשר היו לו תלמידים ומושפעים רבים כ"י אך לא השאיר אחריו זרע של קיימא, התייחס באהבה לכל יהודי ויהודיה כאל ילדיו ובשל כך כל מי שפוקד את ציונו או ששמו מוזכר שם זוכה בעזרת ה' יתברך לברכה, לישועה ולהצלחה בבני (ילדים וזיווגים) חיי (בריאות ואריכות ימים) ומזוני (פרנסה בשפע) ולכל מילי דמיטב.

הנחיות להגעה לציון: הציון ממוקם בחלקת הרבנים אשר בהר המנוחות שבירושלים. כשמוגיעים לציונו של מרן החיד"א זיע"א, ממשיכים בשביל העולה למעלה ישר עד שרואים מצד ימין שלט המורה על הציון של המשפיע זיע"א.

המעוניינים ששם יזכר לישועה בציון הקדוש ע"י הרב עדו יצחק ובר-ארליך שליט"א, תלמידו כבנו של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א יתקשרו לטלפון 053-4156338

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגנזי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.ג.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי
נשמת
שלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

417

פרשת משפטים תשפ"ב

בייסורים עזים, ואף כשכבר קם מהמיטה, היה זה כדי לעזור ליהודי... הרופאים התפלאו מאוד מרצונו העז לקום ולעזור לאחרים, אך נכדו שהביא אותו לבית החולים אחר שעות של עזרה לזולת מתוך ייסורים מרים וקשים, ידע כי פעולתו הראשונה אחר שישתקם מעט, תהיה גם היא עבור הזולת...

בשנות בחרותו בישיבת פוניבז', ניגש אליו אחד מבחורי הישיבה וביקש ממנו שילמד איתו חברותא, "אני לומד עם בחור אחר צעיר תמורת תשלום סמלי" - אמר הבחור לרבי יעקב - "אני אתן לך פרוטות אלו, ותמורתן תלמד איתי חברותא...". הם למדו יותר משנה, ובכל שבוע היה הבחור מעביר לרבי יעקב את המשכורת שקיבל מהורי הבחור הצעיר. כשהסתיימה תקופת החברותא, מסר רבי יעקב לבחור מעטפה ובה כל הכסף שנתן לו במשך השנה כולה, הבחור היה המום, "הרי כך סיכמנו שאני משלם לך את משכרותי... נתתי את הכסף בלב שלם...".

"לא היה בכוונתי כלל לקחת ממך תשלום עבור הלימוד איתך" - הסביר לו רבי יעקב - "לקחתי ממך כל שבוע את הכסף רק כדי שתרגיש בנוח ללימוד איתי, ולא תרגיש חלילה כאילו אני עושה לך טובה...".

ישרותו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל ביושבו על כס הדיין, ידועה וברורה ואינה צריכה לראיה ולעדות. על אף אופיו הטוב והרחום, לא חת ולא זע מאיש, והיה פוסק לחובת החייב בלי חת ומורא. אין מקום לחמלה ורחמים בדין תורה... אלא שבנו הגאון רבי **מרדכי שמואל** שליט"א מספר שפעמים רבות אחר דין תורה, היה אביו שולח מעטפה עם כסף לבעל דין שיצא חייב בדין, והסביר: "על פי הלכה הוא חייב, אבל אני יודע שאין לו מהיכן לשלם את מה שחייבתי אותו בדין...".

יהודי בא לנחם במעונו של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי **גרשון אדלשטיין** שליט"א, על פטירת אחיו רבי יעקב, וסיפר: "נסעתי פעם באוטובוס עם משפחתי ולא היה מספיק כסף בר'ב קו' של הילדים. כשהנהג הבחין בכך הוא הטעין בעצמו את הר'ב קו' על חשבונו ושילם עבור הילדים.

"מדוע אתה עושה כך...?" - שאלתי אותו. "אני מ'רמת השרון' וקשור לרב אדלשטיין" - ענה בפשטות.

ואלה המושפטים אשר תשים לפניהם (כא, א)

אומר היה הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: התורה הקדימה מיד אחר מתן תורה את המצוות שבין אדם לחבירו, דינים ומשפטים המצויים בין בני אדם, ולא מצוות שבין אדם למקום, וזה כדי להורות לנו שקיום התורה תלוי בראש ובראשונה במידות טובות ובהנהגה ראויה עם בני האדם, וזולת זה לא ישוו המצוות שבין אדם למקום.

* * *

ראויים הדברים הנ"ל למי שאמרם, שהרי מידותיו וטוב ליבו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל [היארצייט שלו חל השבת - כ"ז שבט] האירו באור יקרות, ו'אהבת ישראל' שבערה בו, היתה נר לרגליו בכל הליכותיו, והיא קרנה והקרינה לכל המסתופפים בצילו... כל סיפור חייו, הם סיפור אחד ארוך של מידות טובות ומסירות עבור השני, וקשה לדוג סיפור אחד מיני רבים, ובכל זאת בחרנו סיפור אחד שמעיד על ליבו הענק של רבי יעקב, הלב של כלל ישראל...

פעם עלה על כיסא כדי להוריד יין להבדלה, לפתע נפל מהכסא. הוא לא יכול היה לזוז מרוב כאבים, וביקש מנכדו שירים אותו וישיב אותו על כסא, וכך לראשונה בחייו הבדיל בישיבה. לאחר ההבדלה, ראה נכדו שהוא מתיימר, ושאל אותו האם לקרוא לאמבולנס, אך הוא סירב בכל תוקף, "הזמנתי אנשים, הם יחכו לי...". - הסביר את סירובו, וביקש שיקח אותו לסלון, שם הוא עתיד לקבל קהל... היה זה מוצאי שבת חורפית, וכך הוא ישב כשהוא מיוסר וכאוב שלוש וחצי שעות (!!!) וקיבל את כל האנשים שהוזמנו מראש. הוא שמע את מצוקתו של כל אחד ואחד בסבלנות הרגילה כאילו לא אירע דבר, ואיש מהקהל לא שם לב שהרב מיוסר... אחר שנגמרה ה'קבלת קהל', לא לפני שבירר שאין עוד ממתינים, ביקש מנכדו שימהר להזמין אמבולנס, וכשהאמבולנס הגיע, ביקש להתעכב מעט, כי נזכר שהבטיח למאן דהוא לכתוב לו מכתב עוד הערב... בירידה מהבית, הוא רעד מאוד, שאלתי אותו, מספר נכדו, אם קר לו, הוא ענה שלא קר לו אבל מאוד כואב לו, והכאבים בלתי נסבלים... כשהגיע לבית חולים, התברר שנשבר לו האגן, ובהעדר תרופה, הוא שכב כמה חודשים

* * *

סיפר המגיד המישרים, הגאון הצדיק רבי **יצחק קולדצקי** שליט"א, חתנו של מרן שר התורה הגר"ח **קניבסקי** שליט"א, כי פעם נכח יחד עם סבו מרן ה'סטייפלער' זצ"ל כאשר הגיע לביקור נימוסין בבית אחד הנכדים.

בעת הביקור ישב שם אדם זר שלא מבני המשפחה, והסטייפלער, שלא כדרכו, שתק כל הביקור מבלי לדבר אף לא מילה אחת של דברי תורה. מאוחר יותר הסביר, כי חשש שהאדם הזר שישב שם אינו תלמיד חכם, לכן לא רצה לדבר בפניו דברי תורה שלא לביישו. "הוא יחוש שכולם יודעים ללמוד חוץ ממנו", אמר.

מעשה זה נורא הוא למתבונן בו! הרי ידוע ומפורסם לכל, עד כמה כל רגע היה מחושב ומונצל אצלו עד קצה היכולת ממש, לשקידת התורה ועבודת השם, ואילו כאן העדיף לשתוק במשך כל עת הביקור, ובלבד שלא תהיה חלילה על חלישות הדעת, או יחוש מאן דהוא פגוע מכך שאינו מבין על מה מדברים. כמה רגישות לזולת מונחת כאן!

* * *

מרן הגאב"ד הגאון רבי **ניסים קרליץ** זצ"ל סיפר, כי בצעירותו הלך פעם לחלות את פניו של מרן שר התורה, הגאון רבי **דוב בעריש וידנפלד מטשעבין** זצ"ל, והושיט לו את ידו לשלום וברכה. אולם הגאון מטשעבין נמנע מלהחזיר לו יד, ורק הנהן בראשו... ומיד נימק: "אמנם אני רוצה להשיב לכם יד, אך היות ואינני בקו הבריאות, והרופא טוען שאני עלול להדביק את סובבי בניגעה, אני מוכרח להודיע על כך מראש, כי יותר יש לאדם להיזהר בעצמו שלא יזיק משלא יזקק...". רבי נסים התפעל עד מאד מתשובתו של הגאון מטשעבין, וציין לשבח את מידת הנקיזות וההגינות שישנה בהנהגה זו!

מפליא להיווכח כמה נאות דרכיהם וכמה מתוקנים מעשיהם של צדיקים! קומתו התורנית של התלמיד חכם ושלמותו בתיקון המידות, משתלבים זה בזה וכרוכים זה בזה. כי כדי לבוא לשלימות בתורה מוכרחים להיות יפי מידות וזהירים קלה כבחמורה בכבוד הזולת. [מתוך 'אוצרותיהם אמלא']

* * *

הרב **שלמה לורינץ** זצ"ל מספר בספרו על מרן הגרא"מ שך זצ"ל: "כבר הזכרתי את אשר שמעתי ממרן, כי גדלות בתורה כרוכה בקשר בלתי נפרד עם גדלות במידות טובות. ואכן, רבינו היה 'נאה דורש ונאה מקיים', ומלבד גדלותו בתורה, ועם היותו כל כולו שקוע בתורה, היה דבוק במידת החסד ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. צא ולמד מה העיד עליו המשגיח רבי **יחזקאל לווינשטיין** זצ"ל, שאמר על רבינו שהוא "בעל חסד הגדול שבדורנו". וידוע עד כמה נזהר

"הרב אדלשטיין הורה לך לנהוג כך?" - המשכתי לשאול בסקרנות. "לא", ענה, "אבל מי שקשור עם הרב אדלשטיין כך נהג...!". מרן רבינו הגרי"ג שליט"א התפעל מאוד מסיפור זה. [מתוך 'לקראת שבת מלכתא-הרב ישראל ליוש']

ככל שאדם יותר גדול בתורה, ככל שהוא יותר מרומם מהבלי הזמן ופרוש מענייני עולם הזה, כך הוא אמור להיות זהיר יותר ב'בין אדם לחברו', מהודר יותר בבחינה של 'פניהם איש אל אחיו'. את שלימות המידות המופלאה הזאת ראינו אצל גדולי ישראל. כל מי שזכה להסתופף קצת בצילם של חכמי התורה, יכול היה להבחין בזהירותם הגדולה ברגשות הזולת, והיאך מקפידים שלא לגרום כל צער ועגמת נפש לשום יהודי.

* * *

מעשה מופלא מסופר על מרן ה'חזון איש' זצ"ל, המורה על רגישותו הרבה: ביום מן הימים, בעת שהלך ה'חזון איש' את הליכתו היומית בקצה העיר לצורך בריאותו, הופיעה לקראתו אישה מרת נפש ומסרה לו דמי פדיון כדי שיתפלל בעדה. היא הושיטה לו עשרה שילינגים [שילינג' היה מטבע חשוב באותם ימים], והוא לקחם ממנה. כשעמדה ללכת, אף הוסיף לברכה בטוב לב ובמילים מרנינות, עד שהיה ניכר שנגרמת לה קורת רוח ושמחת נפש.

התלמיד שליווה אותו בהליכתו, וידע עד כמה נזהר רבו לא להזדקק למתנות בשר ודם, השתומם על המראה. ה'חזון איש', שכנראה הרגיש בהרהרויו, הסביר לו את פישרו: "גם אני מצווה לגמול חסדים! זה החסד שיכולתי לעשות במקרה זה, לעבור על הנהגתי הקבועה כדי לגמול חסד עם נפש מישראל...".

* * *

זהירותו של הגאון הצדיק רבי **דוד יונגרייז** זצ"ל, ראב"ד ה'עדה החרדית', ורגישותו הרבה לכבודם של הבריות, היתה לאות ולמופת. סיפור אחד מני רבים המעידים על כך, סיפר הגאון רבי **ישראל אהרן קופשיץ** שליט"א מראשי ישיבת 'תורה אור': רבי דוד קבע את מקום תפילתו בבית הכנסת שבשכונת בתי אונגרין בירושלים. לאחר התפילה היו המתפללים עוברים על פניו של רבי דוד, כדי לאחל לו 'א גוטען שבת'. שבת אחת, לאחר שסיימו כל המתפללים לעבור על פניו, צעד רבי דוד בצעדים זריזים אל מחוץ לבית הכנסת, התקדם אל עבר אחד הבתים בפאתי השכונה, ונקש בעדינות על הדלת. בני המשפחה שפתחו, נדהמו לגלות את רב בית הכנסת, ראב"ד ירושלים, עומד בפתח ביתם. רבי דוד הסביר בענווה ובפשטות: "הנה כעת עברו המתפללים לאחל לי 'א גוטען שבת', אחד הילדים בשכונה, כמדומה שהוא בן משפחתכם, עבר גם הוא, אך בדיוק באותו רגע עיכבני אחד המתפללים בשאלה הלכתית, ומחמת כן לא השבתי לו כהוגן על איחוליו, באתי, אפוא, לכאן כדי להשיב לו 'א גוטען שבת'...".

המשגיח מלהוציא מפיו איזו גוזמא שאינה עולה בקנה אחד עם האמת הצרופה.

פעמים אירע, שדפקו על דלתו של מרן בשעה 2:00 בלילה. בני הבית כבר ישנו, והוא פתח את הדלת בעצמו וקיבל את השואל. כששאלוהו, מדוע הוא מקבל אנשים בשעה כל כך מאוחרת, הרי זה מעל לכוחותיו ומעבר למקובל, השיב מרן: "כך ראיתי ולמדתי אצל דודי, הגרא"ז מלצר. במשך כל 24 שעות היממה צריכים להיות מסורים לציבור, ולפתוח את הדלת גם כאשר דופקים באמצע הלילה. אי אפשר לדעת, יתכן שבא אדם עם לב שבור ועומד מאחורי הדלת. מספק, אני פותח את הדלת לכולם, ומקבל את כולם".

כאשר היה מרן במצב של חולשה, נהגו בני הבית לתלות על הדלת מודעה, כי מרן חולה ואין באפשרותו לקבל קהל. כאשר ראה מרן שאין מגיעים אנשים כמו תמיד, דרש וחקר לסיבת הדבר, ונאלצו לגלות שתלו פתק על הדלת. מרן יצא והוריד בעצמו את הפתק, באומרו: "אצלי אין הגבלה, כל אחד יכול להיכנס, בין אם אני מרגיש טוב ובין אם לאו".

פעם הבחנתי כי מרן מתאמץ מעל לכוחותיו וחלש עד מאד. לשאלתי, הוא ענה שבאמת הוא נמצא במצב של כלות הכוחות. ידעתי שמרן לא ייסע לנופש בפנסיון או במלון, ולכן הצעתי לו לשהות בביתי משך כמה ימים, מנותק מן הציבור וטרדותיו, ויוכל לנוח שם עד שישוב לכוחותיו. באותה תקופה גרתי ברחוב השומר בב"ב, השטח סביב ביתי עדיין לא נבנה, והיה מנותק ומרוחק מכל העיר בני ברק. אמרתי לו, שהזמנה זו היא על דעת אשתי, אשר תשמח לארח אותו. אך מרן סרב להצעתי ואמר לי: "אסור לי להיות מנותק מן הציבור, אסור שמישהו יזדקק לי ולא ימצא אותי. אתה רוצה שאהיה במקום נסתר, שאף אחד לא ידע על מקום המצאי, אך אני צריך להיות בביתי, כדי שאוכל לעזור למי שנזקק לכך, למרות חולשתי".

בהזדמנות כלשהי שאלתי את מרן: "אנשים רבים פונים אלי בבקשות, ואני טרוד בזה מאד עד שלא נותר לי זמן. אינני מדבר על מנוחה, אלא על זמן ללמוד. נוסף לכך, קורה לפעמים שאינני מסוגל להכין את נאומי ואת החומר שאני חייב להכין לכנסת [הייתי יושב ראש ועדת הכספים, ותפקיד זה דרש ממני ידיעות רבות בנעשה]. באים אנשים, יחיד ועוד יחיד, ולוקחים ממני את הזמן המועט שעדיין נותר לי".

"נוסף לכך" - אמרתי למרן - "פניות רבות מאלה המגיעות אלי, אינן שייכות בכלל לנציג ציבור. יש פניות ששייכות לעורכי דין, ויש פניות השייכות לעסקנים אחרים, ולא דווקא לחבר כנסת. אם כן" - שאלתי - "האם מותר לבני ביתי להשתמש באיזו צורה שהיא, ולומר שאיני יכול להתפנות עכשיו וכדו', כדי שאהיה פטור מלקבל אותם?".

מרן חשב זמן רב, ובענוותנותו הרבה הוא אמר לי כך: "במה שנוגע אליך אינני יכול לפסוק, אבל ברצוני לומר לך מהו הנהוג שלי. גם אני טרוד" - אמר מרן - "עלי להכין שיעורים,

אני צריך ללמוד, וכואב לי מאד מאד כאשר אני מתחיל ללמוד, נכנס לסוגיא ומרוכז בסוגיא, ואז אני צריך להפסיק, אבל אני מפסיק!... אם מישהו בא אלי באיזה עניין שיהיה, אני מפסיק!".

המשיך מרן ואמר: "אתה טוען, שישנם דברים אשר אינם שייכים אליך. גם אלי באים בדברים שלגמרי לא שייכים אלי, ואספר לך סיפור אחד: אתמול בערב באה אלי אישה ואמרה לי: 'רבי, אני רוצה שתלמד אותי בקצרה את העניין של אמונה פשוטה'. התפלאתי מאד, כיצד זה שייך אלי, ללמד אישה ענייני אמונה פשוטה? אבל לימדתי אותה בקצרה מה היא אמונה פשוטה. היא הודתה לי ועזבה. לאחר כרבע שעה חזרה אותה אישה ואמרה לי: 'רבי, אני פוחדת שאשכח מה שלמדתי. לכן הבאתי מחברת ועפרון, ואני מבקשת שתרשום לי, כדי שאם אשכח, אוכל להסתכל במחברת'...".

המשיך מרן וסיפר: "לקחתי את המחברת, ורשמתי לה מה שלימדתי אותה בעניין אמונה פשוטה. לאחר רבע שעה היא הופיעה שוב, וטענה, שקשה לה לקרוא כמה אותיות שלי, והיא חוששת שלא תדע לקרוא, ומבקשת שאתקן. ואכן, תיקנתי... כך חזרה אותה אישה שוב ושוב, ובכל פעם עשיתי מה שביקשה...".

"וכל כך למה?" - הסביר מרן - "ראיתי שאישה זו קצת עצבנית, ובכך שעזרתי לה הרגעתי את עצביה. דבר נוסף, חשבתי, כי בזה אני עושה טובה לבעלה, אם היא תהיה רגועה - זו טובה לבעלה".

מרן סיים את דבריו: "כך אני נוהג. על אף שאין זה שייך אלי, ואין לי את הזמן, כך אני עושה. אך אצלך השאלה היא הרבה יותר קשה... כיון שהנך שליח ציבור, אני מניח שהטרדות שמטרידים אותך רבות יותר מאשר אצלי, ולכן אינני יכול לפסוק לך".

מובן, שבדבריו כבר קיבלתי תשובה ברורה. פשוט התביישתי, התביישתי מאד, כי עשיתי קל וחומר: אם מרן שהוא גדול הדור, וכל רגע שלו חשוב וקדוש יותר משעות רבות של אדם אחר, מתמסר כל כך לאנשים, ממש כאב לבנו יחידו... קל וחומר... והשתדלתי לנהוג בהתאם לכך. וכי מה עניינו של מרן ללמד אישה אלמונית אמונה פשוטה? הרי היא יכולה ללמוד זאת ממורה בסמינר... אך כפי שכבר אמרנו, כך נוהג אבא עם בתו. לבת לא מסרבים. ואצל מרן כל אחד היה בן או בת... רגיל הייתי בביתם של הרבה אנשים גדולים, אך דברים כאלה - המסירות ללא גבול לכל יחיד ויחיד, הטרחה על כל יחיד, וכפי לשונו של מרן: "אבא לא שולח בן לבד" - ראיתי רק אצל מרן.

כשם שהתמסר במסירות נפש לכל יחיד ויחיד, ממש כאב לבנו יחידו, כך דרש זאת גם מנציגי הציבור. כאשר דיבר איתי על תפקידי כאיש ציבור, והדריך אותי בענייני ציבור, היה מסיים תמיד באומרו: "דע לך: הדאגה לצורכי היחיד

היא החשובה ביותר. אי אפשר לעבור על זה, ואין זה תירוץ שטרודים בענייני ציבור."

בעל חנות מחולון, אשר מרן הרגיש הכרת הטוב כלפיו, אירס את בתו, ובא למרן לקבל ממנו ברכת 'מזל טוב'. מרן איחל לו 'מזל טוב', ואחר כך שאלו: "האם אוכל לעזור לך במשהו?". אמר לו היהודי: "אני זקוק להלוואה. יש בירושלים קופת גמ"ח גדולה, אבל הם אינם מכירים אותי. אולי מרן יכול להמליץ בעבורי?". מובן שמרן השיב שיעשה כדבריו, וימליץ עבורו באותו גמ"ח. אך מרן לא רק המליץ. הוא קם ונסע לירושלים, סידר עבורו הלוואה גדולה, ולמחרת הודיע לו: "סידרתי כבר את ההלוואה, כעת עליך רק לגשת ולקבל את מה שביקשת...". היהודי היה מופתע: "מעולם לא עלה על דעתי להטריח את מרן, הלא ביקשתי רק המלצה, אם מרן היה רק כותב שתי שורות, זה היה מספיק!". חייך מרן ואמר: "אם רוצים לעזור, צריך לעשות עם כל הלב, כמו שעוזרים לבן. לא יוצאים ידי חובה בהמלצה, צריכים לסדר הכל מתחילה ועד סוף..."

[מתוך הספר 'במחיצתם']

כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף או כִּלְיִם לְשִׁמּוֹר וְגַב מִבֵּית הָאִישׁ (כב, ו)

חלק נכבד בפרשתנו עוסק בענייני ממונות. הזהירות בממון הזולת הוא ענין יסודי במצוות שבין אדם לחברו. גדולי ישראל ידועים בהקפדתם הרבה בממון שאינו שלהם כמאמר חז"ל (סוטה יב.) 'צדיקים ממונם חביב עליהן... לפי שאין פושטין ידיהן בגזל'.

* * *

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל היה ידוע בדקדוק ההלכה ובזהירותו המופלגת בענייני ממונות וחשש גזל.

מספר תלמידיו: ה'שטיבל' של גור ברחוב 'יהודה הלוי' בבני ברק, גובל עם רחובות 'בלוי' ו'יהודה הלוי', ולצידו קיים מעבר דרך בנין מגורים, שרבים חולפים בו לקצר את הדרך מ'בלוי' ל'יהודה הלוי'. רבי אברהם היה נכנס לשם תמיד דרך החצרות להתפלל בבית המדרש, כי זו הייתה הדרך. פעם אחת ביקשתי לעבור אתו יחד, אך הוא מיאן, ועיקם את דרכו באריכות. הוא הסביר: "הרי אנו לא הולכים עכשיו לבית הכנסת, אלא לרחוב הגובל, ואיך נעבור דרך החצר שאינה שלנו".

ר' אברהם הלך עם קבוצת תלמידים, וגשם זלעפות החל שוטף. הם נכנסו לחסות תחת גג באחת החצרות. אחד הבחורים רצה להדליק את החשמל בחדר המדרגות, ר' אברהם מנע ממנו בנימוק ברור: להיכנס - מותר [א.ה.ז. מהתנאים שהתנה יהושע, ב"ק פא. יעו"ש], אבל להדליק את האור - הרי זה כבר עולה כסף, ואין היתר לכך.

באחד הערבים הקיציים, ר' אברהם דפק בביתו של שכן בבנין סמוך לשוחח אתו לצורך טובה לאחד ממשפחתו של ר' אברהם. השכן הביט עליו ותמה: "מדוע הרב נוטף זיעה? מדוע עלייתם במדרגות ולא במעלית?!"

ר' אברהם השיב: "כיון שעליתי רק לצורכי, ולא בשבילכם ולצורכם כלל, אין מן הראוי שאשתמש במעלית השייכת לכם..."

החברותות של ר' אברהם, נכחו פעמים רבות בעת שהרים טלפונים לבקש רשות מאנשים להשתמש בספר שלהם, למרות שהספר היה כבר אצלו, וזאת מכיון שלא שאל מראש רשות לשימוש לאנשים נוספים שבאו ללמוד עימו בביתו, ולכן לפני שעיינו בספר ביקש שימתינו רגע, הרים טלפון לבעל הספר וביקש אישור גם על כך.

ר' אברהם סיפר לאחד מהרמ"ים בישיבה, כי נגנבו מחדרו אלפיים דולר שעמדו אצלו כפיקדון לעשות בהם צורכי רבים. זה היה אצלו מקרה חריג, מעולם לא היה לו בישיבה סיפור של גנבה, ומה קרה עכשו? עכ"פ, ר' אברהם מסר לידו אלפיים דולר אחרים שהשיג לשם השבת הפיקדון, וביקש ממנו שיעבירם למפקיד. ואז ר' אברהם הוסיף בנימה אישית [שלא כהרגלו] וגילה את אוזנו, כי ערך חשבון נפש על המקרה הנדיר, והעלה כי לפני כמה ימים נקש על דלת חדרו אברך חשוב, שביקש תרומה של אלפיים דולר בדחיפות: "בעיקרון אני מכירו כאברך נזקק, וכבר סייעתי לו בעבר כמה פעמים, והפעם היו לי חשבונות נכונים שלא לתת לו בשום אופן. אבל, כנראה שעם כל זאת, הייתה מעורבת בזה נקודה כל שהיא של חיסרון ברחמים, והנה תובעים אותי על כך משמיים! לכן אני מבקש ממך שאחרי שתחזיר את האלפיים דולר למפקיד, אני אשלח אתך אלפיים דולר [נוספים] לאברך נזקק פלוני, שלא קיבל ממני".

הת"ח נטל את הכסף בשתיקה ויצא להשיב למפקיד. המפקיד ששמע שהכסף נגנב מר' אברהם, והוא שולח לו עתה תשלום מכיסו, מיאן ליטול את האלפיים דולר, כך שאותם אלפיים דולר שנשלחו למפקיד חזרו לר' אברהם, והם אותם שיצאו אח"כ לדרכם - לבית האברך הנזקק... לפני שיצאו לבית הנזקק, פתח ר' אברהם את פיו שנית: "אם נמצא שאכן נתבעתי משמים, הרי שנקשרתי לתקלה שקרתה - לגניבה, כי בגיני ומחמתי התגלגלו הדברים שבסופו של דבר יהודי גנב ונכשל [לא הכשלתי אותו אבל יש קשר כחוט השערה בינינו...], ואם כן, אנו מכוונים שזכות הצדקה, שאתה הולך עתה לקיים עם האברך הזקוק לאלפיים הדולר, תהיה לטובתו של הגנב... וה' יעזור כי ישוב בתשובה מחרפתו".

הוא חשש שהייתה מהולה בו נקודה של אכזריות... ונקודה זו הביאה כ"כ הרבה רחמים לעולם - רחמים על גנב שפל, ורחמים על אברך נזקק... אוי... חטאים של צדיקים...

[מתוך - 'ויאמר הנביא']

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות משפטיים - תרומה תשפ"ב • עלון מס': 82

השגחה שבועית

שלחו לי הזמנה לנופש

אומר לי יהודי: אני לא בעל מדרגה, אלא בעל הרבה מדרגות. כל הזמן עולה ויורד, הולך לפה והולך לשם. לפעמים אני מרגיש שטוף כולי ביומיום הדוהה. בקושי יש לי זמן לחשוב. לפני זמן לא רב השתוקקתי לאיזו חופשה, והחופשה היתה צריכה כמובן להיות משהו ששווה לצאת אליו. כך שעל טרדות היומיום נוספו לי גם טרדות החופשה, ואני מוצא את עצמי מסתובב בעולם כמו סוס דוהר במלחמה.

זה היה עד לפני כמה חודשים, אבל היום המצב אחר, כי מישהו גילה לי שיש קו 'השגחה פרטית', ואם אני רוצה קצת מנוחה כדאי לי מאוד להקשיב. אמנם הייתי די מאוכזב לשמוע שהקו מציע רק קצת מנוחה, כי אני הרי צריך הרבה מהדבר הזה, אבל גם קצת זה משהו.

ניסיתי וגיליתי עולם חדש. גיליתי שלא חייבים לשלוט על כל מה שקורה כי הקב"ה מתכנן את הכול כך שיהיה הכי טוב בשבילי, ואפשר להיות קצת יותר רגועים. אפשר להשיג חופש גם באמצע החיים ואפילו בתוך הבית, ולא חייבים לברוח לקצה העולם כדי לנשום אוויר. פשוט מקישים את מספר הקו ונותנים לדם חדש לזרום בעורקים. פחות לחץ, פחות כעס, והרבה יותר יישוב הדעת. צריכים לנסות את זה כדי להבין, איך זה יכול להיות שאני כבר כמעט לא מתעניין בנופשים.

התרגשתי מאוד לשמוע את המסקנה שלו, כי זה התאים לי בדיוק עם דבריו הנוקבים של ה"שומר אמונים":

"ולכן אלו המטורדים אשר נפשם ומחשבותיהם לא נחים ולא שוקטים מצער, עמל, טרדות, נסיונות רבים וקטנות הדעת, אז הסגולה להעמיק דעתו בספר המדבר מאמונה ושמחה ובטחון וחיות אלוקות, ויכריח מוחו ומחשבתו לזה כי אצל רוב האנשים קשה להם העיון ממהירות ובהלה, אבל דע כי זה תכלית הבריאה, להעמיק דעתו ומחשבתו בעבודת ה'".

אני חושב שזאת היא הסיבה שהיהודי שפגשתי הרגיש את ההקלה הגדולה בהקשבה לקו. זאת פשוט הסגולה של ה"שומר אמונים", ליישב את הדעת באמצעות אמונה, שמחה ובטחון. צריכים בסך הכול להקיש את המספרים ואתה שם, נושם אוויר חדש, מטוהר ומלא תקווה.

והחשיבות של זה היא כל כך גדולה, כי "עיקר האדם - יישוב הדעת".

אני מאחל לכם שעות טובות ומיטיבות של יישוב הדעת. תתקשרו לקו ותראו בעצמכם מה זה עושה לכם.

שבת שלום ומבורך,

פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

אשרינו שזכינו!!!

קרא לו אביו ואמר: שמע בני, יודע אני שאין בך כוח לאותן שתי סעודות שהיית מביא לי כסדרן. מבקש אני ממך שתשמע את דרשתי בבית הכנסת שתי פעמים ביום, והוא יהיה ערב לי כאותן שתי סעודות שהיית מעלה לי בכל יום. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: לשעבר הייתם מקריבין לי שתי פעמים ביום, שנאמר "את הכבש אחד תעשה בבקר" וגו', וגלוי וידוע לפני, שבית המקדש עתיד להיחרב, ומכאן ואילך אי אתם יכולין להקריב קרבנות, אלא מבקש אני תמורתן של קרבנות, שמע ישראל בבוקר ושמע ישראל בערב, ועולה לפני יותר מכל הקרבנות, ע"כ.

חז"ל הקי' מתחננים לקרוא קריאת שמע כמו שצריך לקרות, במתניות ובמדויק ולבטא היטב כל תיבה ותיבה. והוא מדינא דגמרא, כמובא במסכת ברכות (ט"ז:) תני רב עובדיה קמיה דרבא: ולמדתם - שיהא למודך תם שיתן ריווח בין הדבקים. כגון על לבבך. וכן להוציא את שבעת המתים מקריאת שמע, כגון: ושמתם את ולא ושמת מת. הן חפצי חיים אנחנו. ואז נזכה לדברי רבי חמא ברבי חנינא: דכל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצנינן לו גיהנם. ומי הוא זה שאינו רוצה לזכות בברכה עשירה כזאת.

חכמי המסורת בדקו ומצאו שצריכים לכל הפחות מאה וחמישים שניות, כדי לקרוא קריאת שמע בדקדוק. ביממה יש שמונים ושש אלף וארבע מאות שניות. בואו חשבון! האם לא שווה להשקיע פעמים ביום מאה וחמישים רגעים, בכדי לזכות לסגולות רמות ונפלאות כאלה?! כשהיהודי זוכה לקרות קריאת שמע כהלכתה, יש שמחה גדולה בפמליה של מעלה, והקב"ה אומר: אשרי האב שהוליד זרע זה בארץ, ואשרי הבנים שמעטרים את אביהם כך, באותה שעה פותחים כל צבאות שמים את פיהם ואומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (זוהר, שם). יהי רצון שנזכה לקיימה כראוי, וכל המוסיף הרי זה משובה. אשרי העם שכה לו.

(מתוך חמשת השיעורים בענייני רפואה 104-100)

לו יצויר שמצוות קריאת שמע היתה נדירה ביותר, כמו ברכת החמה שמברכים רק פעם בעשרים ושמנונה שנים. כמה היינו מצפים בכלות הנפש לקיים מצוה זו, כמה חולים היו נושאים עיניים אל הסגולה הכבירה הזאת, כמה אנשים המיחילים לישועה בכל העניינים, היו משליכים יתבם על אותו יום גדול ונפלא שבו יזכו לקרות "שמע ישראל". שהאר"י הקדוש גילה שאלף האותיות שבכל שלוש הפרשיות של קריאת שמע מכוונות כנגד ברכת משה רבנו, שברך את ישראל "יוסף עליכם ככם אלף פעמים". כל כלל ישראל היו מתכוננים ולומדים איך לבטא כל מילה בצורה מדויקת, כדי לא להפסיד את כל סגולותיה, ומתייעצים עם רבנים שילמדו אותם ויגידו להם מה בדיוק לכוון. אנשים שזקוקים לישועה דחופה היו מבקשים להגיד קריאת שמע כבר עכשיו, אבל אז היו אומרים להם שהסגולה המיוחדת היא דווקא כשזאת מצווה מדאורייתא, ורק בעוד עשר שנים יוכלו לקיים אותה...

מסופר על הרז"ק המהר"ם שיק תלמידו המובהק של מרן החתם סופר, בתקופה האחרונה לחייו בעת אשר חלה לפני פטירתו היו כל איבריו מכף רגל ועד ראש נפוחים, רח"ל. נענה ואמר: מתחנן אנכי לחיות, אפילו נגזר עליי לשכב במיטה כל ימי כמו כעת, ולא יהיה בכוחי לעשות מאומה, בכל זאת מרוצה אנכי בזה, רק שאזכה לקרות פעם אחת ביום "שמע ישראל".

הנה אנחנו זוכים פעמיים ביום לקיים מצוות עשה מדאורייתא, לקרוא את שמע! כל מי שרוצה לזכות יבוא וייתול. אשרינו מה טוב חלקנו, שגילו לנו חז"ל הקי' את הסגולות הנפלאות של קריאת שמע, ככתוב בזוהר הקי' (רות צה): הקורא קריאת שמע כתקונה כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת ומתרפא בו. איתא במדרש (ילקוט שמעוני ואתחנן, רמז תתל"ה): משל לחכם שבנו היה מעלה לו שתי סעודות בכל יום, אחת בבוקר ואחת בערב. לאחר ימים ראה החכם את בנו שהעני, ולא יכול לכבדו בסעודות כמקדם.

הצטרף גם אתה לרבבות היהודים מכל העולם ששינו את חייהם, חייג:

מארגן ישראל 02-30-11-300 • מארה"ב 151-86-130-140 • מאנגליה 00-330-3900-489 • מבלגיה 00-380-844-28

מדרום אפריקה 07-551-8521 • מארגנטינה 03-3988-4031 • מאוקראינה 00-380-947-100-633 • קו לנשים - שלוחה 4 בתפריס הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

שיחת חיזוק בדרך לעבודה

ביום ראשון השבוע היה לי מצב רוח ירוד מאוד. אין זה נעים לי לשתף, על מה ולמה נפלו פניי, אבל מה שאני כן יכול לומר, זה שאפשר לדעת מה הם התנאים החיצוניים של האדם, אבל לא מה הוא מרגיש. תראו אותי, ה' חנן אותי באשה טובה ובילדים נהדרים. לפני הצהריים אני עובד כרי"מ בישיבה ויש לי פרנסה כדי הצורך, ועם כל זה הרגשתי מועקה גדולה בגלל כמה עניינים. דברים שהם לא סוף העולם, אבל כידוע גם דברים שבאמצע העולם עשויים לבלבל את הראש כהוגן, להעציב ולצער.

הייתי טרוד כל כך עם המועקות שסבבו אותי, עד שעזבתי את הכולל של אחרי הצהריים באמצע הסדרה. לא הייתי מסוגל להתרכז. המיני-דיכאון הלך ונמשך, ולמחרת, במקום לקום כהרגלי בחמש לפנות בוקר, לא היה לי כוח לקום, ורק בשעה שבע התנתקתי בכוח מהמיטה.

יש לי מנהג קבוע, להדליק בכל יום נר לעילוי נשמת רבי שלמה בן יוטא מקרלין זי"ע. אני מרגיש קשר מיוחד לצדיק, והוגה בדברי תורתו בתדירות גבוהה. ביום שני כשהדלקתי נר שטחתי תחינה, "ה' תעזור לי. תאיר לי את העיניים ותשמח אותי".

כך יצאתי מהבית.

ליד הבית שלי פועל בית הכנסת אורחים. יהודים נכנסים רעבים ויוצאים שבעים, וזאת חינוס אין כסף. לפני חצי שנה הבחנתי שיש בחור מבוגר כבן ארבעים, שמגיע לשם בקביעות ולוקח לו צלחת אוכל למקום העבודה שלו. מכיוון שאני גר קרוב ורואה אותו הרבה, התחלתי להקדים לו שלום. "בוקר טוב אח יקר", אני קורא לכיוונו, אבל הוא טומן ראשו בצלחת, לפעמים מסתכל לעברי ונד בראשו ולפעמים גם זה לא.

לא התייאשתי. חשבתי לעצמי, מי יודע איזו נפש קרובה יש לבחור הזה? כדאי שידע שיש מישהו בעולם ששמח לראות אותו.

והנה באותו יום שני אני יוצא מהבית, פוגש את הבחור המבוגר והצלחת בידו, וקורא לעברו כמו תמיד: "בוקר טוב אח יקר!" והוא, מה הוא עונה לי? "בוקר טוב ומבורך!"

כל כך התרגשתי מהשינוי, שאמרתי לו, "איזו זכות יש לי שאתה עונה לי".

"תביין", ענה לי הבחור, "זה לא שיש לי משהו נגדך, זה פשוט עניין של מצב רוח. אתמול לא היה לי מצב רוח לענות לך".

"וכי אינך יכול לענות בוקר טוב כשאין לך מצב רוח? גם כשמרגישים פחות טוב, עדיין אפשר לברך לשלום".

הוא הסתכל עליי ככה מלמעלה למטה, ואמר לי, "אתה מדבר? תראה אותי ותראה אותך. אני לוקח אוכל מבית התבשיל, בלי בית ובלי משפחה, ואתה יש לך הכול. בית, אשה וילדים. אתה גם ר"מ בישיבה. איך בכלל יש לך רשות לדבר על מצב רוח?" לא עניתי לו ישירות לשאלה. אחד הסודות הגדולים של בני האדם, זוהי העובדה שהם עשויים לכבד בשיא ההצלחה ולסבול ממצב רוח איום ונורא. איני חושב שהרשות להיות מסכן שמורה רק לאנשים מסוימים, אבל לבחור אמרתי: "אתה צודק, אבל תדע שיש כל מיני דברים שיכולים לצער".

"אם אתה מדבר ככה", עונה לי הבחור, "זה סימן שאף פעם לא למדת מה זו אמונה. לך תלמד מה זו אמונה ואז כבר לא תדבר שוב על דברים קטנים שמוציאים לך את המצב רוח. תראה אותי. התחלתי ללמוד קצת אמונה, וכבר יש לי מצב רוח".

המפגש הקצר בינינו הסתיים. אני חושב שכל השיחה הזו לא ארכה יותר משלוש דקות, אבל בשבילי זה היה מענה מושלם

המכונה חזרה לעבוד

במוצאי שבת ניגשת אשתי כדרכה אל מכונה הכביסה ומפעילה אותה. עוברות דקות ספורות, והנה מרפסת השירות מוצפת מים. במקום שהמים ינקו את הבגדים שבתוך המכונה, הם נפלטים החוצה ושוטפים את כל הנקרה בדרכם. היא כיבתה את המכונה וקראה לי, שאבדוק ואראה מה אפשר לעשות. בחנתי את המכונה מכל הכיוונים ולא מצאתי שום בעיה. מכיוון שכך, לחצתי שוב על מתג ההפעלה והנה הסיפור חוזר על עצמו: מים זרמו בלא ששון, והמבוכה היתה גדולה.

אינני עשיר, וגם לא קרוב לזה. אני אברך כולל שחי בצמצום ברוך ה', ולהוציא עכשיו כסף כדי לשלם לטכנאי היה נראה בעיניי כדבר בלתי אפשרי. ההפסד הצפוי גרם לי צער גדול, והבנתי שזה לא הגיע אליי סתם. הקב"ה מדבר אליי, ומי יודע אם התקלה אינה קשורה לתקרית שהיתה בערב שבת.

ביום שישי פגשתי אדם שהפריע לי מאוד בעניין מסוים, ולכן נתתי לו מנה אחת אפיים. דיברתי אליו בצורה פוגעת, ואני חושב שהוא נעלב. מי יודע, אולי הדמעות שזלגו מעיניו, הן אלה שעוררו את מכונה הכביסה שלי לזלוג.

התקשרתי אליו, ומיד כשהזדהיתי הוא אמר לי, "אתה יודע? מאוד כאב לי איך שדיברת אליי ביום שישי". התנצלתי וביקשתי מחילה, וכשנוכחתי לראות שנחה דעתו, סיימתי את השיחה. עתה פניתי להתקשר לטכנאי, ולפרט לו על הבעיה של המכונה. הוא אמר לי לבדוק מהיכן יוצאים המים, וכדי לבצע את הבדיקה הפעלתי שוב את מכונה הכביסה.

הסתכלתי על המכונה מכל הכיוונים, והנה אין שום דליפה של מים. המכונה עובדת מצוין, המים אינם מתבלבלים, הם שוטפים בגדים ולא מרצפות, והכול על מקומו בא בשלום תרתי משמע.

מאז המכונה ממשיכה לעבוד כדרכה. איני בטוח שהיא עובדת בדרך הטבע, אך מה שברור הוא שהיא עובדת בדרך השלום.

(יום רביעי פרשת וארא תשפ"ב, לילה, סיפור 2 אידיש/ סיפור מס' 25743)

מה שישים בפי אותו אדבר

מספר מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א:

בחסדי שמים זכיתי לחגוג ברית מילה לנכד. בעת הסעודה כיבדו אותי לפתוח בדברי תורה, ואני קמתי והתחלתי לדבר בעניינים של מוסר. התגלגלו הדברים כך שסיפורי סיפור על איזה גדול בישראל. תוך כדי שסיפורי סיפור אחד, נזכרתי בסיפור נוסף על אותה דמות, וסיפורתי גם את הסיפור הזה. הציבור גילה התעניינות ואני המשכתי לשזור סיפורים נעימים על אותו גדול, שיש הרבה מה ללמוד ממנו. כשסיימתי אמרתי לזה שישב לצדי, שאני ממש לא מבין את עצמי. מה פתאום סיפורתי כל מיני סיפורים על יהודי שאינו קשור לשמחה. הוא לא היה קרוב משפחה, ועכשיו גם לא יום היארצייט שלו.

אחרי כמה ימים ניגש אליי בחור ואומר לי: "הרב, תודה רבה על החלק שלך בשידוך שלי".

"מזל טוב", אני אומר לו, "לא ידוע לי על שום חלק בשידוך. אף אחד לא בירר אצלי עליך".

החתן מחייך ומסביר לי את כוונתו: "הייתי בשמחת הברית שבה הרב דיבר וסיפר סיפורים על איזה צדיק. באותו יום בערב היתה לי פגישה עם המיועדת לי. הפגישה התחילה בהיסוס רב, ראיתי שהיא רוצה שאוביל את השיחה, אבל לא היה לי שום רעיון על מה לדבר. התחננתי להי מעומק הלב שייתן לי מילים, והנה היא אומרת לי שסבא שלה היה אותו רב שהרב דיבר עליו בעת הברית. מיד אמרתי בהתפעלות, 'מה? הוא היה סבא שלך?! איזה אדם גדול הוא היה!' וכך גוללתי לפניו סיפור אחרי סיפור, אלו שאתה סיפרת בברית מילה. השיחה היתה כל כך מוצלחת, שברוך ה' המסקנה היתה ברורה, והתארסנו למזל טוב".

כל כך התרגשתי לשמוע את דברי החתן. לפעמים אדם חושב שהוא זה שמחליט מה הוא ידבר, והנה הקב"ה שם לו בפה סיפורים שבכלל לא חשב לספר, בשביל שבלילה יתנהל שידוך ויוקם בית בישראל.

לתפילתי. כל כך ביקשתי מה' שישמח אותי, והוא באמת שימח אותי והאיר לי את העיניים.
כל אותו היום כבר נראה אחרת.
(מתוך שיעור הביטחון היומי, יום רביעי פרשת וירא תשפ"ב, שיעור מספר 301)

אם אתה משמח את שלי

אבי מורי שיחי' הוא גבאי צדקה מפורסם בירושלים. יום יום הוא אוסף כסף בבתי כנסיות, כאשר בכל פעם המטרה היא שונה. פעמיים בשנה הוא אוסף כסף עבור גירות אלמנה. פעם אחת, בזמן שהוא אסף כסף למטרה החשובה הזאת, הוא שמע שבבית המדרש דרוהוביטש נמצא כעת גביר שמחלק מאתיים דולר לכל דורש.

אבא שלי אינו מהגבירים. מאתיים דולר יכולים לעזור לו מאוד בהוצאות ביתו הוא, והוא חשב לעצמו מה יעשה. האם יבקש את המתת בשביל עצמו או בשביל הגירות? לבסוף החליט לבקש בשביל הגירות, ואכן הגביר נתן עבורה מאתיים דולר.

אבי שמח מאוד עבור הגירות, ובכל זאת חש החמצה. הן לא היתה פה בעיה של יושר. הוא היה יכול לבקש את הכסף לעצמו ולקבל אותו. עכשיו כשבקש בשביל הגירות מיעד הכסף בשבילה, ואילו הוא נשאר בלי כלום. תוך כדי מחשבה הוא התחזק באמונה וביטחון, שבוודאי הקב"ה ישלח לו כל מה שהוא צריך, ושלא ייתכן שיהודי אחד יקבל משהו על חשבון יהודי אחר. כמה טוב שהוא היה שליח להביא לגירות את הכסף שמגיע לה, וה' בוודאי ישלח גם לו מה שצריך להגיע אליו. והנה, בעודו הולך ברחוב ניגש אליו יהודי ושואל אותו לשמו. אבי ענה את שמו, והיהודי הזה אמר לו, "חיים - הגביר מאמרניקה, שלח לך את זה". אבי כלל לא זכר שהוא ביקש ממנו פעם כסף, והנה אותו חיים שלח זאת דווקא בעבורו ולא בעבור עניינים אחרים.

אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך.

(יום שלישי פרשת לך תשפ"ב, לילה, סיפור 2 אידיש / סיפור מס' 24228)

לחם מן השמים

הייתי זקוק ללחם בדחיפות. היה זה לאחר שישבתי במקום מסוים בעיר וסעדתי את לבי בפת. ידעתי מראש שמסיבה מסוימת אצטרך לעזוב את המקום וללכת למקום אחר עוד לפני שאברך ברכת המזון, ולכן חשבתי על זה כבר בזמן ברכת 'המוציא', אבל בסופו של דבר נתקעתי, ולא נשאר לי מספיק לחם. לא ידעתי מה לעשות, הן כפי הידוע לי, במקום השני לא אמצא פרוסת לחם, והרי כדי לברך במקום אחר חייבים גם לאכול שם.

חשבתי לקנות לחם או לחמנייה בדרך, אך התברר שאין לי כסף. ללוות לא רציתי, כי כבר למדתי מהקו שמה שצריך להגיע אלי יגיע גם בלי שאלוהי, ואיני רוצה להיות בעל חוב. הלכתי בתפילה שה' יזמן לי את לחמו, והנה, לפני אני רואה אדם מבוגר הולך כשהוא נושא שקית גדולה בידו. מול עיניי מתפקעת השקית שבידו, וממנה נופלות לחמניות יפות ועגלגלות. מיהרתי לסייע לו לאסוף את כל הלחמניות בחזרה, ושאלתי אותו אם אוכל לקחת לי לחמנייה אחת מאלה שהתלכלכו, כדי שאוכל לאכול ממנה את החלק הנקי. "למה שתיקח לחמנייה מהמדרכה?" תמה האיש, "עזרת לי כל כך יפה, אז בוא תיהנה. מגיע לך קח לחמנייה יפה, נקיה וטובה. שיהיה לך לבריאות!"

הוא הגיש לי את הלחמנייה עם כל הלב, וכך היה לי די והותר לסיים את סעודתי עם שארית נאה שתנוח על השולחן בעת הברכה. צור משלו אכלנו, ברכו אמוני, שבענו והותרנו כדבר ה'.

(יום רביעי פרשת בא תשפ"ב, צהריים, סיפור 2 / סיפור מס' 24715)

ניחום אבלים בהידור

מספר עוד הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א:

סיפור דומה קרה לי בהזדמנות אחרת, אלא שהפעם

אני היה זה ששמע את הסיפורים כדי להשתמש בהם

בזמן הנכון. באחד מימי שישי הלכתי ברחוב והבחנתי

במודעת אבל. יהודי אמריקאי הלך לבית עולמו, ובנו יושב

שבועה כאן בסמוך. אמרתי לעצמי, מצווה לנחם אבלים. אכנס לרגע

לבית האבל, אנחם אותו ואמשיך בדרכי. נכנסתי לבית וגיליתי את בנו

של המנוח יושב לבדו ומחכה שאנשים ייכנסו. כשנכנסתי אורו פניו, וכך

הבנתי שנודמנה לי מצווה גדולה. הוא סיפר לי על אביו המנוח שהיה יהודי צדיק,

על איך שהתפלל ואיך שגמל חסדים, ואני, כאילו אין לי מה לעשות היום, יושב

ומקשיב לו בהתעניינות רבה. בסופה של שעה ארוכה הייתי חייב לקום, שהרי

היה זה בערב שבת. ניחמתי אותו והלכתי לדרכי.

כעבור שבועות ספורים הגעתי לבורו פארק, ושם מסרתי דרשה בבית הכנסת.

מישהו מבין השומעים ניגש אליי ואמר לי שאישה אחת עורכת היום בביתה

שבפלטבוש סיום משניות לכבוד ה'שלושים' של אביה ז"ל. היא שבורה מאוד

מפטירתו של אביה, ונראה שאוכל לעודד אותה. האיש הזמין לי מונית ולקח

אותי למקום. בדרך שאלתי אותו, אולי תספר לי קצת על הנפטר, שלא יראה

שנחתי סתם כך בלי שום קשר. הוא מתחיל לדבר ואז אני קולט, שהנפטר הוא

האבא של אותו אדם שניחמתי ביום שישי לפני כמה שבועות. עכשיו כבר ידעתי

עליו המון סיפורים.

כשהגעתי לשם הסתכלו עליי הנוכחים כאילו נפלתי מאיזה כוכב. מה אני קשור

בכלל? והנה התחלתי לדבר ולספר בשבחו של המנוח, ממש לפרטי פרטים. מתי

הוא קם, איפה התפלל, איזו גמילות חסדים הוא עשה, וכן הלאה והלאה כמו

שסיפר לי הן באותו יום שישי. הבת, שישבה בריחוק מהנוכחים, התרגשה כל

כך עד שקראה: "אתה הכרת את אבא שלי?" ראיתי שדבריי מעניינים אותה, וכך

המשכתי לדבר דיבורים של אמונה ובטחון. בתוך דבריי הזכרתי גם איזה מעשה

שויה בישיבה בלתי מוכרת, וגם זו היתה השגחה נפלאה, כי התברר שבדיוק

בישיבה הזאת למד האב עליו השלום.

פלאי פלאים, איך הקב"ה שולח סיפורים כדי שיעשו את דרכם לעודד לבבות

ונשברים.

(יום חמישי פרשת בא תשפ"ב, לילה, סיפור 3 / סיפור מס' 24743)

מצרף מחשבה לשיחה

מספר הרב מרדכי מלאכי שליט"א: בשבוע החולף קיבלתי הזמנה לחתונה מידיד נעורים, ששם משפחתו אלישיב. החתונה נועדה להיות באולם יוקרתי, ולהזמנה היה מצורף כרטיס מפורט ובו מספר השולחן בו אשב. ידידי אף הוסיף בכתב ידו המוכר, שהוא ממתין לבואי.

הייתי שמח להשתתף בחתונה, אבל מכיוון שאני שרוי באבל על אבי הכ"מ, אני נמנע מלהשתתף בשמחות. תכננתי להרים אליו טלפון ביום החופה, לברכו ביום שמחתו ולשמוח עמו בקירוב הלב ובריחוק מקום, ועל מנת למנוע שכחה, הכנסתי תזכורת בטלפון הנייד ליום החופה בשעה 2.00 בצהריים.

התזכורת מילאה את תפקידה בזמן המיועד, אבל מכיוון שבדיוק אז הייתי בעיצומה של שיחה חשובה, דחיתי את השיחה לאחר כך, מה שאומר: אף פעם... הרי לא אתקשר אליו בשעה 4.00, כשהוא כבר יוצא לחופה.

בהמשך נכנסתי לחנות לחומרי בניין, ושם צדה עיני מתקן מסוים שיכול לסייע מאוד לאחת מבנותיי. התקשרתי לשאול אותה אם תרצה שאקנה אותו בעבורה. למרבה הפלא, ממכשיר הטלפון בקע קול של גבר... לא פחות ולא יותר, ר' אלישיב ידידי על הקו, באופן לא מובן.

הוא שמח לשוחח עמי, וציין ששמחה גדולה היא לו שזכרתי והתקשרתי לשמוח עמו ביום שמחתו. בירכתי אותו בברכות לבביות, החלפנו עוד כמה מילים של ידידות וסיימנו את השיחה הלבבית.

נדהמתי ממה שקרה. לא הבנתי מאיפה הוא נפל עליי באמצע הקנייה... עיון קצר במסך של הסלולרי הסביר הכול. שם בתי הוא 'אלישיב' ושם ידידי הוא 'אלישיב'. השמות מופיעים בזה אחר זה ברשימת אנשי הקשר וכך כאשר דפדפתי בין אנשי הקשר, טעו אצבעותיי בשורה אחת. במקום על 'אלישיב' חצאתי על 'אלישיב'! זו טעות שעלולה לקרות לכל אחד בכל זמן, אבל לא זכור לי שבעשר השנים האחרונות התקשרתי בטעות לאלישיב... רק בזמן המיועד, ביום חופת בנו בשעה טובה ומוצלחת, אינה הקב"ה לידי כביכול 'טעות' מוצלחת כל כך.

אבא רחימא שבשמים המבקש מאתנו שנהיה "אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה", צירף מחשבה למעשה באופן נפלא כל כך, ותזמן את שיחת הטלפון המתוכננת, לבל תלך חלילה לאיבוד!

(יום רביעי פרשת בשלח תשפ"ב, לילה, סיפור 6 / סיפור מס' 27842)

שאלה פרטית

שאלות ותשובות באמונה, בטחון והשגחה פרטית

שאלה מספר 34

הקב"ה חנן אותי בילדים שובבים מאוד. אני משתדל ללכת אתם בדרכי נועם ככל יכולתי, אך מדי פעם קורה שאני ממש יוצא מהכלים - ודי למינן. שאלתי, איך אפשר להתגבר ולשלוט על עצמי. אינני מבקש הכוונה חינוכית, אלא עצות לעבודה פנימית שעלי לעשות.

ג. ש. מבית שמש

זאת למודעי, שבהוראות למעשה בכל ענייני אמונה וביטחון צריך כל אחד לקיים לעצמו 'עשה לך רב'. התשובות שמתקבלות מהקוראים החשובים, הן אך ורק כדי לדון ביחד בסוגיית הביטחון, אבל ההוראה למעשה שכל אחד ישאל את רבו.

הסר נעם מלבן

מספר עצות נפלאות לשיכון הכעס, מציע הרב שמעון רוטמן מבית שמש: חן חן לך שהנך מודע למצבך ורוצה לתקן. מומלץ לך להתרגל תמיד להמתין מספר רגעים לפני שאתה מגיב, זה מועיל מאוד לשיכון הכעס. הרב נתנאל כהן מירושלים: מקובל בשם צדיקים לשכך הכעס על ידי שיאמר מזמור י"ג שבתהילים, ומועיל מאוד. דרך נוספת מציע הרב שלום מילר מבני ברק: דמיין לעצמך איך מתנהג במקרה כזה איש מורם מעם (שהנך מכיר) וזה בוודאי יועיל לך להירגע. הרב יעקב נתנזון מבני ברק מציע לשכך את הכעס באמצעות הדיה להשי"ת: ילדים הם מתנה משמים, ועליך להודות שוב ושוב על כך שהעניקו לך מתנה נפלאה כזאת, ויש לך הזכות לגדל עבדים נאמנים לקב"ה. כאשר ילד מפריע זוהי הזדמנות להודות לה' על הילד שיש לנו. עם הזמן הדבר מועיל מאוד שלא לכעוס עליהם.

הרב יחיאל הכהן אילביצקי ממודיעין עילית: משאלתך ניכר שלא תמיד אתה יוצא מהכלים. בוודאי זאת תוצאה של עבודה פנימית שעשית, או של תפילות שהתפללת על כך. העיקר הוא להמשיך בפעולות אלה ולא להתייאש. כאשר תעשה את שלך, הקב"ה יעזור לך.

הרב יצחק צבי לאמפין ממונטריאול, הרב שלום שר מעפולה והרב דוד בוקר מצפת: מידת הכעס היא הרגל שהאדם מורגל ומוטבע בו מילדותו. התפרון לזה הוא לעבוד על פי 'תוכנית קניית הרגלים טובים' כמובא מהרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק צוקול, להתרגל במידה טובה לפחות ארבעים יום, ואז ההרגל החדש שקנה לעצמו יחליף את ההרגל הטבעי הראשון וישלוט עליו. במקרה שלנו אפשר להתחיל להתרגל לדבר בנחת, ובזה ניצלים מהכעס כמובא באגרת הרמב"ן, ולהתפלל אל ה' שייציל מהכעס.

יחיד סגולה

הרב אהרון בייפוס מרכסים והרב מתתיהו קיטיי מירושלים: ידוע שהמנהל בוחר במלמדים המוצלחים ביותר עבור התלמידים המתאגרים. טוב לך שדווקא אתה נבחרת משמים להיות אב לילדים מתאגרים. סימן הוא

שאתה ראוי לכך. בנוסף לזה, מקובל לומר שדווקא הילדים השובבים הם שנועדו לגדול לתפארת. תתאור בסבלנות ובעזרת ה' תזכה לראות הרבה נחת.

אמונה

הרב דוד בנימין גוטפרב מירושלים, הרב חיים מאיר כץ מאשדוד והרב אריה פרמנד מנוף הגליל: יש לזכור שהילדים הם שליחים מה', ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה. כל מה שהם עושים הוא מאת ה', ובפרט ילדים קטנים שאין להם כל כך בחירה. עליך לזכור ולחדד זאת בשעת מעשה. ובדברים רוחניים ודאי שאין לכעוס, כי אין הקפדן מלמד ודרכיה דרכי נועם, ורק מתוך נחת אפשר להחדיר בקרבם דברים רוחניים. מוסיף בזה הרב יהודה גבירצמן מבית שמש: כאשר יודעים שזהו רצון ה' ושאת טבע השובבות אי אפשר לשנות, צריכים להסיק שרצון ה' הוא ששונה את הגישה כלפיהם.

הרב שלמה פיישר מירושלים: ידוע שהכלל 'פעמים שאתה מתעלם' תקף גם בענייני חינוך. כמו כל אחד, גם אתה מעוניין שכל העניינים יתנהלו בצורה מופתית ומסודרת - ילדים רגועים ומנומסים. אך עליך לדעת שהמציאות אינה כן, ושאין זה בשליטתך שתהיה כן. כאשר תהיה מודע לכך, זה יפחית את הכעס. בדומה לכך אומר לנו הרב דוד לייפער מירושלים: במסכת ברכות (י, א) מסופר על חזקיהו המלך שראה שיצאו ממנו בנים שאינם מהוגנים ולא רצה לשאת אישה, ואמר לו ישעיהו הנביא: בהדי כבשי דרחמנא למה לך - עליך לעשות המוטל עליך ולא להתעמק בכבשונו של עולם. כלל זה תקף בחינוך הילדים. עליך לעשות מה שאתה יכול, ומה שאין בכוחך זהו כבר מכבשונו של עולם ואינו נוגע אליך.

שאלה לעלון 84

ברצוני לשאול מהי הדרך הנאותה לחנך ילדים למידת הביטחון, באיזו שפה צריך להסביר להם ובאיזו דרך מתיישבים הדברים על לבם.

א. מרכסים

מסירת שאלות ותשובות: בקו השגחה פרטית 02-30-11-300 שעות 3 < 5 (לאחר בחירת השפה) | זמן ההקלטה מוגבל ל-3 דקות | במייל 023011300@gmail.com | תשובות יתקבלו רק עם שם מלא ושם עיר עד יום ראשון פרשת תצוה. שם השואל יכתב בראשי תיבות ושם עיר.

השפעה פרטית

אני מגריש הכרת הטוב עצומה למערכת 'השגחה פרטית'. אני מוכרח לומר שבזכות הקו השתנו חיי התחלתי להבין שיש בורא עולם שמנהל את העולם, ושאין צורך לעזור לו ולתת לו עצות. כל ההתמודדויות בחיים התגמדו, והכול עובר יותר בקלות. הקב"ה יגמול לכם בכפל כפלים על זכותכם הגדולה, מזכי הרבים!

מצד התקבלים

נסעתי לחו"ל ועשיתי חבילה לחיגור בחו"ל. כשחזרתי קיבלתי מחברת הפלאפון חשבון של יותר מ-2,000 ש"ח. הם טענו שחרגתי מהחבילה. הבטחתי לתרום להשגחה פרטית כמניין 'פלאפון', ומיד לאחר מכן באורח פלא הם יתרו לי על כל הסכום.

מצד המתנים

קח גם אתה שותפות קבע בהפצת האמונה בעולם

ותזכה להבטחת הווה למזכי הרבים: בניים ובני בניים יראים ושלמים

התקשר עכשיו

לקו השותפות 02.6313.742

העברה לבנק | משלוח בדואר | בעמדות נדרים | לאומי סניף 902 | ת.ד. 5475 | פלוס על שם חשבון 57390056 | ירושלים | 'שער הבטחון'

הנצחה פרטית

לזכות עידן ישראל בן טרו אסתר וזוגי איריס נועה בת סוליקה ויוצ"ח שיחי

עלוניים ל-40 בתי כנסת

משה בן מלכה להנצחה בכל העניינים וליווג הגון, וארון זאב בן רבקה וליווג הגון במהרה.

לע"נ ר' צבי הירש ב"ר אשר מאיר ז"ל נלב"ע כ"ח שבט, ר' חיים ב"ר משה ז"ל, ר' צבי ב"ר אברהם ז"ל, ר' משה ב"ר מרדכי ז"ל.

לע"נ ר' שלום ב"ר עובדיה ז"ל. לרפואת תמיר בן שלומית, להנצחת בצלאל בן מיכל ואיילה בת כרמית מיכל בת יהוית.

לע"נ ר' שמחה אריה ב"ר יאיר ז"ל נלב"ע כ"ג שבט תשס"ז, ולזכות כל יוצאי חלציו.

לזכות צבי בן מעודה לרפואה שלמה בקרוב וא להתפלל לרפואתו

המעוניינים להפיק את העלון מוזמנים להתקשר למשרד ההפצה

בטלפון 02-5866-075

מענה אנשי בין 13:00 ל-15:00

ניתן להשאיר הודעה בבל שעות היעדרות ונחזור אליכם בס"ד

מטלת הלימוד הנה ללא תשלום למפייס 250 עלוים ומטלה בהצגת נקודות חלוקה 20 א עלוים במחיר משלוח בלבד

מייל לעיליות סיפורים: 023011902@GMAIL.COM

העלון יוצא לאור גם באידיש ואנגלית

לקבלת העלון במייל ל- 023011300@GMAIL.COM

נקודה מתוך שיעורו המופלא של

הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מליקווד

להשקיע מאמצים במקום הנכון

סיפר לי מלמד תשב"ר אחד, שבתחילת עבודתו כמלמד לא ראה ברכה במלאכתו, וגם הוא עצמו היה מסובב עם הרבה בעיות. הוא הרגיש שאינו מסוגל להמשיך עוד. הוא החליט שאת זמנו הפנוי הוא יקדיש ללימוד המסר ולחיזוק באמונה וביטחון. אמנם יגרע בזאת מהזמן שבו הוא צריך להתכונן לשיעורים, אך לא מצא עצה אחרת. כך הקדיש שעות רבות ללימוד המוסר. אכן, הוא לא הצליח להגיע להספק לימודים גבוה, אך תלמידיו קיבלו מלמד 'איש אשר רוח בו', מלא חיות ודברי אמונה. וכמו שדוד המלך אמר 'כוס' רוייה', כך היתה לו כוס מלאה בין החרויות בה את תלמידיו, יין של חיות, יין של אמונה וביטחון, סיפורי צדיקים ועובדות מגדולי ישראל. לימים התברר שהוא הצליח באומנותו יותר מכל המלמדים, ותלמידיו הלכו מחיל אל חיל.

אכן זאת היא הדרך להעביר את מורשת הדורות. עיקר ההכנה של המלמד היא שיכין את עצמו. שהוא עצמו יהיה ספר לימוד. הסיטיפלער צוקול"ה היה אומר, שחובה על כל מלמד ללמוד בכל יום שתי שעות גמרא בעיון. כאשר המלמד מכין את חומר הלימודים, התלמידים מקבלים הספק לימודים גבוה, אך העיקר חסר מן הספר. כאשר המלמד מכין את עצמיותו, והוא מלא בביטחון, מלא ברוח - התלמידים מקבלים דוגמה חיה של עבד ה', והתועלת היא פי אלף. מה גם שמלמד כזה יודע גם לספר סיפורים, דבר שהוא כל כך נחוץ לילדים הרכים, שהסיפורים נקלטים אצלם לנצח יותר מכל הלימודים.

הארה פרטית

מתוך שיעורי המשפיעים ב'קו השגחה פרטית'

מנהג עתיק היה בנובהרדוק. מדי ערב ראש חודש היו סוגרים את בית התלמוד, ומלמדי התשב"ר, ראשי הישיבה, מגידי השיעורים וכל העוסקים בחינוך, היו יוצאים ליער אל בית הבידוד. שם במשך מספר שעות היו לומדים תורה ומוסר, ולאחר מכן היו יושבים ומנגנים ניגוני התעוררות. בהמשך היו יושבים ומדברים יחדיו - אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו.

בנובהרדוק היתה מסירות נפש לקיום בית התלמוד, שהתלמידים ישקדו על לימודם. מסופר שהגאון רבי חיים עזר מוילנא נהג לחלק קצבה חודשית עבור הישיבות. באחד הנפשות שהיורף הסוערים, לאחר ימים מספר בהם ירדו גשמי זלעפות, ניצב בפתח ביתו של רבי חיים עזר איש אחד, וכל בגדיו ספוגים במים. כאשר ראהו רבי חיים עזר, אמר: אין זה כי אם השליח של ישיבת נובהרדוק. רק להם יש מסירות נפש כזו לקיום הישיבה. ואכן אותו נובהרדוקאי הלך רגלית שלושה ימים בגשם הזלעפות, עד לביתו של רבי חיים. עם כל מסירות הנפשות שהיורף בהם - הבינו שם שיום אחד בחודש צריך לסגור את בית התלמוד. המחנכים מעתיקי השמועה צריכים חיזוק, וביטולה זהו קיומה. ברוך ה', בזמננו אכשר דרא. המלמדים מסורים מאוד לתלמידים, שעות רבות הם משקיעים מזמנם להכין את חומר הלימודים, דפי עזר לתלמידים וכל מיני תכססים. אבי מורי צוקול"ה היה מלמד תשב"ר, ולילות ארוכים הקדיש להכין את חומר הלימודים.

שיעורי הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א נמסרים מידי שבוע בעברית, אידיש ואנגלית בשלושה 2 < 2 (לאחר בחירת השפה)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת משפטים תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 418

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'יהללך זר ולא פיר'...

מפעם לפעם אני פוגש אנשים שבמקום תפלתם הקבוע יש להם קביעות לומר ברכות השחר בחרבותא. אולם פאשר הם מגיעים למקום זר, רגשי הבושה גוברים עליהם והם מתביישים לפנות לאדם שאינו מכר להם כדי לבקש ממנו לברך בפניו ובכך להמשיך את קביעותם.

ואני עומד ותמה: אמת היא כי מדרך הטבע בקשת טובה אישית מאדם זר פרוכה באי נעימות, אולם האם פאן אז 'בקשת טובה'?! הלא בכך שאתה פונה לאדם אתה מזכה אותו בכמה וכמה אמינים שהוא לא היה זוכה לענות בלעדך, ואף כי בד בבד גם אתה נהנה מכך שבכוחך משלמות בענית אמו, הרי זאת בחינת 'זה נהנה וזה נהנה'.

יתרה מזאת, הנסיון מוכיח כי יתכן מאד שהאדם שאתה פה מתבייש ממנו, משתוקק גם הוא לבקש ממך לענות אמן אחר ברכותיו, ונמנע מכך מחמת הבושה...

באפן אישי אני מתבייש מדבריו מפלחי הלב של הצדיק רבי יעקב קטיגא מחוסט, בספרו 'רחמי האב' (אות נו) שבו הזהיר את בניו: "להזהר מאד בענית אמן, כי מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: 'למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?!' ועל זה בא הרמז (תהלים פג ז): 'מלא פניהם קלון' - סופי תבות אמן". כלומר: מי שנמנע מענית אמן, סופו להתבייש ביום פקדה...

אפשר להוסיף נפך לדברים על פי הפסוק בשיר השירים (ד ח): "תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממענות אריות מהררי גמרים". ראשי התבות: "אריות מהררי גמרים" הם 'אמן', מכאן עלינו ללמד כי המבקש להדר בענית אמן פראוי, עליו להיות לשם כך 'גבור פארי' - להשכים מקדם לבית הכנסת, ועז פנמר' - שלא להתבייש לבקש מפל אדם לענות אמן אחר ברכותיו.

בקריאת 'וירוממה שמו יחדו',

שבת שלום,

218 218 מכאובל"ן

תפלת 'יום או יומים'

"אך אם יום או יומים יעמוד לא יקם כי כספו הוא" (כא כא)

דרש רבי יוסף אב"ד פוזנא: אדם שבמטה כל ימות השנה התפלל ללא פנות הלב, ו"אף" - רק, "אם יום או יומים" - ביום הכפורים או בשני ימי ראש השנה, "יעמד" - בתפלה פראוי, "לא יקם" - בל יחשב שבכך תהיה לו תקומה ורוחה, "כי כספו הוא" - שכן התנהגותו מוכיחה שהתחזקותו בתפלה בימים אלו מונעת רק כדי לזכות להכתב בספר פרנסה טובה.

לעמת זאת בעל האמרי יוסף מספינקא היה דורש פסוק זה כך: "אף אם יום או יומים יעמד" - גם מי שבכל השנה אינו מתפלל פראוי, ורק ביום הכפורים ובשני ימי ראש השנה מתפלל פראוי, "לא יקם" - לא ימנעו במרום משמיעת תפלתו כנקמה על כך שבכל השנה אינו מתפלל פראוי, "כי כספו הוא" - שכן טרדתו בפרנסת משפחתו היא הגורמת לכך שהוא אינו מתפלל פראוי ביתר ימות השנה (נחל קדומים' [לח"א]; [קוטי אמרי יוסף]).

'פעליו עמו' בברכת הפהנים

"אם בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא פא בשכרו" (כב יז)

מעשה בכהן שבקש לחלץ נעליו כדי לברך ברכת פהנים. כיון שנעליו היו יקרות ערך בקש משכנו היושב לצדו שישמר עליהו, והלה הבטיחו שישמר עליהו. ברכתו מהדוכן נוכח לראות כי הנעלים נגנבו, והוא תבע מהשומר שישלם את מחיר הנעלים בטענה שפשע בשמירתו. רבי ירחם זאב צ'כנוביץ מרבני לומזה פטר את השומר מלשלם, שכן בגמרא (ב"מ צא א) מבאר שרב המשעבד ללמד את תלמידיו תורה נחשב לגביהם כשומר שבועליו עמו. ואף פהו זה, כיון שבטעת הספמת השמירה, היה משעבד לברך את המתפללים ובכללם השומר, נחשב כבעליו עמו ביחס לשומר, והרי הלכה היא ששומר שבועליו עמו פטור אף אם פשע בשמירתו (רמב"ם שכירות א).

אולם בשם הגר"ח קניבסקי הובא שאין זו סבה לפטר את השומר שכן בשונה מרב שיכול היה שלא ללמד

את תלמידיו, ובבחינתו ללמדם נחשב הוא כעוסק עמו במלאכת הלמוד, פהו מחיב מצד עצמו לברך את העם. וכיון שעקר סבת עלייתו לדוכן היתה כדי לקים את חיובו, אינו נחשב לגבי המתפללים כבעליו עמו ('תורת ירחם' ח"ג סי' א; 'פל משאלותיד' עמ' תנז).

חמור המקבל בשם שגדול העונה

"לא תשא שמע שוא אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס" (כג א)

מפסוק זה למדו חכמים (פסחים קיח א) שאסור לאדם להאמין ולקבל דברי לשון הרע הנאמרים על זולתו. הרמב"ם (דעות ז א) כתב שבגלשון הרע ענשו של המקבל חמור יותר מענשו של המספר, ובאר המהרש"ל ('עמודי שלמה' ל"ת ט) שזהו לפי שבאמצעותו נגמר ונשלם האסור.

רבי דוד קוויאט מראשי ישיבת מיר בארצות הברית הסביר את הדברים על פי באורו של רבנו בחיי (שמות יז לא) למאמר חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", שהסבה שמעלת העונה גדולה יותר היא לפי שהמברך המעיד בברכתו על מלכות ה' אינו אלא כעד אחד, ובהצטרפותו של העונה 'אמן' נשלמת העדות כעדות של 'שני עדים'.

אף בענין לשון הרע, המספר אינו אלא כעד אחד. ומי ששמע את דבריו וקבלם, נעשה בכך כעד שני המעיד על גנותו של נשוא הספור, ובכך קבלה העדות תקף. וכפי ששכר העונה אמן גדול מהמברך, כך ענשו של השומע לשון הרע גדול מענש המספר (רס"ת דוד' מצרע אות לח).

'מאה ברכות' מסגלות לשמירה

"הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי" (כג כ)

סופי התבות: "מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך" - בגימטריה מאה. ללמדנו כי בזכות אמירת מאה ברכות מדי יום, מבטחת לישראל שמירה מיוחדת מפל צרה וצוקה ('קטרת סמים' [לר"א טנגובים, ורשה תרל"ט]).

חנוך לתפלה בחמשים דולר...

עצמם מיום זה והלאה להקדים לבית הכנסת. עם סיום הדרשה קם אחד מהשומעים, יהודי מכבד שנכח במקום והדברים חוצבי הלבבות עשו עליו רושם רב. הוא הכריז ברב התלהבות בפני קהל הבחורים המשתתפים, כי לאחר שפלם זכו לשמע דברים כה נלהבים בגדל מעלת ההשקמה לבית הכנסת הוא החליט לתרם מכיסו חמש מאות דולר. את הסכום הוא חלק לאחר צאת השבת בין עשרת הבחורים הראשונים שיתיצבו מחר בבקר בבית הכנסת - חמשים דולר לכל אחד.

מספר רבי גמליאל: "עם סיום הדרשה הבחנתי בזוית עיני באב ובנו הילד שגם הם נכחו בה. והנה, לאחר שנשמעה ההכרזה על המענק שיחלק מחר בין עשרת הראשונים, שמעתי את האב אומר לילדו בטון מאכזב: 'חבל שאנחנו לא 'בחורים', אלו היינו בחורים היינו יכולים ביחד להרויח מחר מאה דולר... והרי אתה יודע שמאה דולר זה הרבה כסף..."

לאחר שהסתים המעמד, לא יכלתי שלא להעיר לאותו האברך על דבריו שנאמרו בתם לב. קראתי לו לצד, כדי שבנו הילד לא ישמע ולא ירגיש חלילה, והערתי לו כי יתכן שהדברים שהשמיע באזני בנו הילד עלולים לפגוע חלילה בחנוכו. אמרתי לו כי לדעתי, הילד הבין מתוך דבריו שבשביל מאה דולר כדאי ומשתלם לו להיות מעשרה ראשונים, ואלו עצם העבדה שמדבר בהלכה פסוקה בשלחן ערוך' ובטור אף מופיע ששכר הבטחתה בצדה, אינה מספיקה כדי לגרם לו להיות מעשרה הראשונים. אמרתי לו כי לדעתי מפליטת פה שכזו יכולות הילד להתחנף לזלזל חלילה בדברי השלחן ערוך, ועל כן כדאי לו מאד לתקן את רשם דבריו.

מה רבה היתה שמחתי כאשר כמה דקות לאחר מכן ראיתי את האב ממתיק שיחה עם בנו בנעים שיח על גדל מעלתו וכחו של מרן השלחן ערוך' ועל האמונה השלמה שאנו מאמינים בכל מלה ואות הפתובות בו. האב האריך בשיחה עם בנו ולבסוף אמר לו כי בודאי ראוי שיקימו יחדו את פסק השלחן ערוך' בענין עשרה ראשונים, אף על פי שאת חמשים הדולרים לא יקבלו...

אף למותר לציין כי למחרת בבקר היו האב ובנו הילד מהראשונים שבפעשרת הראשונים, בהקדימם לתפלה שלא על מנת לקבל פרס כלל.

כריות והלבבות היו פתוחים לרוחה, נעמד הרב שליט"א לשאת דברים בפני הבחורים. את דבריו הקדיש במיוחד לנושא שהיה קרוב ללבו, נושא הסעון תקוה כמעט בכל אתר ואתר.

רבי גמליאל דבר על נושא ההקדמה לתפלה. הוא האריך והביא בפני הנאספים אמרות וספורים מפי גדולים וצדיקים על אודות חשיבות ההקדמה לתפלה, כאשר מכלם עולה כאחד המסר הברור: המגיע לתפלה בזמן מוכיח בכך שאינו מתיחס לתפלה כמשא וכ'מצות אנשים מלמדה'. הוא חפץ בקרבת ה', ומתוך שהוא מתיחס לתפלה ברצינות, הוא משפיע לבוא לתפלה, ובכך הוא גורם נחת רוח ליוצרו ודבק בו.

"כאשר מגיעים לתפלה מאחר, הרי זה כבר ממש זלזול נורא בתפלה", זעק הרב בכאב, והוסיף וצטט אמרה כואבת השגורה בפי העם, כי "כאשר האב מגיע לתפלה ב'ברוך שאמר', הרי שבנו כבר גיע ב'וברך דויד', ואלו הנכד יבא ל'נשמת'..."

הוסיף ואמר רבי גמליאל: "ישנם רבים בזמננו ה'הופכים את העולם' כדי למצא סגלות לישועה, מהן סגלות שאין להם מקור ומהן גם סגלות חשובות ומקבלות כדגמת אמירת 'פרק שירה' במשך ארבעים יום ברצף, תפלה במקום המקדש במשך ארבעים יום, אמירת 'שיר השירים', 'נשמת', 'פרשת המן', תפלתו של רבי מאיר מאפטא ועוד כהנה וכהנה. סגלות אלו הן בודאי חשובות ויקרות, כולן אהובות וכלן ברורות, אולם בשלחן ערוך' אינן מזכרות.

לעמתן ישנה סגלה אחת גדולה ונשגבה עד מאד. סגלה זו הזכרה במפרש ואף נפסקה להלכה בשלחן ערוך' בהלכות תפלה (או"ח צ יד) וזה לשונו: "ישכים אדם לבית הכנסת כדי שימנה עם העשרה ראשונים. ובטור (שם) הוסיף והביא על כך את דברי הגמרא בברכות (מז ב): 'אמר רבי יהושע בן לוי: לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שיזכה וימנה עם עשרה הראשונים, שאפלו מאה באים אחריו - קבל עליו שכר כלם', וכן את המובא בגמרא (שם ח א) שרבי יהושע בן לוי צוה לבניו שיקדימו לבית הכנסת ויאריכו לשהות בו, כי בכך מבטח להם שיאריכו ימים בטובה".

הרב האריך והפציר בנאספים לקבל על

את הספור שלפנינו ספר אחד המיוחד מצדיקי ירושלים, הלא הוא הגאון הצדיק רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'שער השמים'. יש בספור זה כדי ללמד על ערכו של חנוך להקדמה לתפלה, שהמשג 'דגמה אישית' יכול בהחלט להוסיף לו נפך ולהשרישו בנפש הילד.

'שבת התאחדות' - משג שהפך בשנים האחרונות לנחלתם של רבים, משפחות, ישיבות וקהלות. מי שזכה לחוות את טעמה יודע שאין כמו 'שבת התאחדות' כדי לקרב לבבות, לאחד נפשות, ויבד בבד גם

הוא הכריז ברב התלהבות בפני קהל הבחורים המשתתפים, כי לאחר שפלם זכו לשמע דברים כה נלהבים בגדל מעלת ההשקמה לבית הכנסת הוא החליט לתרם מכיסו חמש מאות דולר.

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

להטמיע מסרים ורעיונות חשובים שילוו את המשתתפים לארץ ימים ואף שנים.

היה זה בשבת התאחדות' שנערכה ברב פאר והדר באחת משבתות החורף ב'שוב 'קרית יערים', שבה היה נוכח הגאון הצדיק רבי גמליאל הכהן רבינוביץ מירושלים. לצורך קיום שבת ההתאחדות נשכר מתחם ארוח מרוח ומפאר כדי להכיל את המשתתפים הרבים.

גלת הכותרת של 'שבת התאחדות' היה מעמד ה'שבת אחים' שנערך בליל שבת קדש באולם הכנסים המרכזי במקום. המעמד יעד בעקרו לבחורי הקהלה, אולם השתתפו בו גם לא מעט אברכים וילדים.

בעצומו של ה'שבת אחים' לצד השלחנות הערוכים בטוב טעם, כאשר האזנים היו

ברכת 'קדשת השם'

מהות הברכה

ברכה זו היא האחרונה מבין שלוש ברכות השבח הפותחות את תפלת שמונה עשרה. שלוש הברכות הללו נחשבות כברכה אחת, לפי שמטרתן משתפת - לסדר שבחו של מקום קדש הבקשות (רמ"א קיד ו; 'משנה ברורה' שם לג).

ברכות אלו משתפות אף בכה שבכלן מזכר התאר 'מלך' ביחס לקדוש ברוך הוא סמוך לחתימתן: בברכת אבות - 'מלך עוזר ומושיע ומגן'; בגבורות - 'מלך ממת ומחיה ומצמיח ישועה', ובברכה זו - 'כי א-ל מלך גדול וקדוש אתה'. בטעם הדבר באר האבודרהם (שמונה עשרה) שיש לברכות אלו חשיבות מיוחדת אף בכה ששלשת האבות נרמזו בחתימתן; 'מגן אברהם' - כנגד אברהם. 'מחיה מתים' - כנגד יצחק, שהחיהו ה' בכה שעצר בעד אברהם מלשוחטו אחר שהמאכלת כבר הייתה אחוזה בידו, וכבר היה חשוב כמות. 'והא-ל הקדוש' כנגד יעקב שצא להקים בישראל זרע שכלו קדש, שלא נמצא בוועו פסול כלל ('אבודרהם' תפלת שמונה עשרה).

מקור הברכה

הברכה השלישית בסדר ברכות 'שמונה עשרה' מכנה בפ' חכמים (מגלה ז ב) 'קדשות'. חכמים (שם) למדו שיש לומר ברכת קדשת ה' מהפסוק בתהלים (כט ב): 'הבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש'. פסוק זה נכתב לאחר הפסוק הראשון במזמור, הרומז לברכות אבות וגבורות, ומכאן שיש לומר קדשת ה' לאחר אבות וגבורות.

טעם לכה שיש להסמיק את ברכת קדשת ה' לברכות אבות וגבורות באר הכוזרי (ג יח): לאחר שאנו מצהירים בברכת אבות על הברית שברית הקדוש ברוך הוא עם אבותינו, ובברכת גבורות על היותו מושל בגבורה בנבראים כלם, עלול אדם לחשב שיש, חלילה, קשר ושיכות בין הבורא לנבראים החמריים. לכן, מצהירים אנו בברכה זו כי הבורא עצמו מקדש ומבדל מכל עניני גוף וחומר ואין לנו כל השגה בו וברוממותו.

אמירת 'לדור ודור' בחזרת הש"ץ

יש מן הראשונים שכתבו (רמב"ם ורוקח שם, ועוד) ששליח הצבור אינו אומר בחזרתו את ברכת 'אתה קדוש' אלא את ברכת: 'לדור ודור נגיד גדלה וליצח נצחים קדשתך נקדיש ושכחך אלקינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי א-ל מלך גדול וקדוש אתה', וכך נהגו המתפללים בנסח אשכנז. לדעתם, רק שליח הצבור אומר נסח זה ולא היחיד. זאת משום שהיחיד אינו אומר קדשה בתפלתו, ולפיכך תקנו לו כנגדה את ברכת 'אתה קדוש' שבה מזכירים ג' פעמים 'קדוש' ['אתה קדוש ושמו קדוש... הא-ל הקדוש'], כדי שישלש קדשתו כמו הש"ץ ('כלבו' סי' יא).

ואולם מדברי הגר"א (בבאורי לישעיה יב ו) משמע שברכת 'לדור ודור', נאמרת רק בחזרת התפלה לפי שהיא המשך לסדר הקדשה, ואולם היחיד שאינו אומר קדשה אינו יכול לאומרה, ולפיכך אומר 'אתה קדוש' ('לקוטי מהר"ח' סדר שמונה עשרה).

מבנה הברכה

ענינה של ברכה זו הוא שלפי שהקדוש ברוך הוא קדוש ושמו קדוש, לפיכך ישראל הקדושים מהללים אותו בכל יום, ככתוב (תהלים כב ז): 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל' (סדור 'דעת קדושים').

רבים מהראשונים כתבו (רמב"ם סדר תפלות, גסח ברכות התפלה; פרושי סדור התפלה לרוקח' סי' מז בברכה זו ועוד) שיש בברכה זו רק תשע תבות עד לחתימתה: 'אתה קדוש ושמו קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה'. ואולם האבודרהם (שם) כתב שיש להוסיף בה עוד שש תבות: 'כי א-ל מלך גדול וקדוש אתה', וכן הוא בגסח ספרד. האשל אברהם' מבוטשאטש (סי' קיד) באר שהעושים פן מהדרים בקיום מצות חכמים (פסחים קד א) להזכיר בברכות מעין החתימה סמוך לחתימה (שם).

בגנת אמון

אמת שהקדוש ברוך הוא קדוש ואין לנו השגה בקדשתו (סדור 'נהורא השלם' שמו"ע).

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

שאלה: שליח צבור שטעה וסיים את ברכת 'אתה קדוש' מבלי לומר קדשה, האם יכול לומר קדשה במקום שעומד או שעליו לחזור לתחלת התפלה?

השאלה והתשובה מעלון פרשת בשלח:

השאלה: פסק הרמ"א (או"ח צו א) שאף שהפנה בברכת 'אבות' מעכבת, מכל מקום מי שלא פון לא יחזור ויתפלל, שכן מסתבר שלא יכון אף בחזרתו. ואולם כתבו הפוסקים שיש אפן שבו אדם שלא כון באבות צריך לחזור ולהתפלל, מהו האפן?

התשובה: בשליחן ערוך (או"ח צו א) כתב שאסור למתפלל לאחוז בידו כפר או ספין בשעת התפלה, שכן אחיזתם מבטלת את הפנה. וכתב המשנה ברורה (צו ב ובשעה"צ שם) שמי שלא פון בברכת 'אבות' מחמת שאחז כפר או ספין בידו, ניחם מידו ויחזור ויאמר את ברכת 'אבות'. שכן באפן זה יתכן שבחזרתו יכון, שהרי אין אווז דבר בידו.

תשובות נתן לשלח לפקס
שםספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים נכונה גרל
א"ה ש"ס יעז והדר
מתמידים. ההגלה
תתקום מדי שבוע ביום
שלישי שלאחר הופעת
העלון. התשובה ושם
הזוכה יפרסמו א"ה
בעלון פרשת בשלח.

הזוכים בהגלה שהתקיימו בין שולחי התשובות
לשאלה שהופיעה בעלון פרשת בשלח הם:
משפחת פץ מביתר עלית

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו

די בשכר עניית אמן

על גדל מעלת השכר המגיע לעוני אמן נוכל ללמד מדרשת חכמים (אגדת בראשית עט) על הפסוק: "כחוט השני שפתותיך ומדברך נאה" (שה"ש ד ט ג) - "המדבר שבכם נאה לפני, על אחת כמה וכמה מי שבכם! ואיזה הוא המדבר? אלו עם הארץ שאינו יודעין לא לקרות ולא לשנות ולא לדרש, כמדבר שאינו מגדל פרות. והן נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ומברכין ברוך יוצר המאורות ומחיה מתים, שהוא ברא ומחיה מתים, והן עונים אחריו אמן, ואומרים מאמיניו אנו שהוא מחיה מתים, והוא שברא את העולם - אפלו אין בידי אלא שכר אמן זה, דים!"

וכבר כתב בעל ה'פלא יועץ' (ערוך עניית אמן): "ואלו היו יודעים המונעים מלענות אמנים, גדל שכר עניית אמנים... היו רודפים לילף לשמע ולענות, כ'אשר ירדף הקרא [מין עורף] בהרים' (שמואל א' כו כ), והיו ששים על עניה אחת כמוצא שלל רב".

כבוד וגדלה בעבור עניית אמן

רבנו בחיי (שמות יד לא) כתב כי כל המכבד את הקדוש ברוך הוא בעניית אמן, עליו נאמר (שמואל א' ב ל): "כי מכבדי אכבד". ואכן במסכת חלין (פז א, ע"פ רש"י שם ד"ה ארבעים) מספר על צדוקי אחד שהתעקש להשאר במקום הסעדה עד לאחר ברכת המזון כדי לענות אמן אחר הברכות, וזכה שהוא וצאצאיו במשך כמה דורות נמנו על גדולי רומי וחשוביה.

בעבור אמן אחת

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין מסר משמו של הסבא מקלם אמרה נוראה, המביעה של גדל יקרטה ועמק שכרה של המקפידים על עניית אמן: "כדאי לו לאדם להבא ולחיות חיים ארכים ואפלו לסבל גיהנם, בשביל השכר שצפוי לו עבור עניית אמן פעם אחת" (אור יחזקאל ח"ג עמ' רעה).

יש שהביאו משמו גרסה שונה מעט לאמרה זו: "כדאי לו לאדם להבא ולבוא לעולם הזה, ואפלו לסבל יסורי איוב שבעים שנה, בשביל פעם אחת לענות אמן" (תפלת חנה' [לרבי ראובן מלמד] עמ' יד).

למערכת 'וכל מאמינים'

בראשית דברי אני מבקש להודות על העלונים המשקעים, ובמיוחד על העלון של פרשת בא, שבו הבאתם הסבר מתמצת על מקור וסגלת המנהג של אמירת ברכות השחר בחרותא. הדברים שנכתבו במלאכת מחשבת עוררו אותי וגם רבים ממידעי. פה לחי!

התפעלתי גם מהספור שהבאתם על האב שהקפיד על 'מאה ברכות' וזכה שבנו ישוב לדרך הישר. רציתי להעיר בענין זה כי בכל בו' (סי' א) מובא כה: "לפי שהיו מתים בכל יום מאה בחורים, עמד דוד מלך והתקין מאה ברכות ונעצרה המגפה שנאמר (שמואל ב' כג א): 'ונאם הגבר הקם על' - 'על' בגימטריה מאה".

על פי דבריו שעקר המגפה היתה בבחורי ישראל, כתב בספר הקדוש 'אור פני משה' (מגלת איכה) שיש חובה מיחדת לחנך את הבחורים והנערים בישראל לאמירת מאה ברכות, ואף הביא סמך לכך מן הפסוק (איכה ג כז): "טוב לגבר כי ישא על בנעוריו" - 'על' בגימטריה מאה, והינו שטוב לאדם שפבר מנעוריו יקבל על עצמו את על אמירת מאה ברכות [ויש להוסיף כי 'ישא' ראשי תבות 'יברך שיענה אמן']".

חשבתי להוסיף שלכך אנו מברכים את נער בר המצוה שיזכה לקבל "על תורה ומצוות" - "על" בגימטריה 'מאה', וזוהי הברכה, שפבר מראשית דרכו יקבל עליו חיוב מאה ברכות, שפאמור הוא חיוב מיחד לבחורי ישראל.

ביקרא דאורייתא,

הרב חנוך ברגמן, - ירושלים.

נמו לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

הר הזיתים

רבי מאיר פאפירש ב' באדר תכ"ב

המקבל רבי מאיר הכהן פאפירש נולד בקראקא שבפולין בשנת שפ"ד. עוד מילדותו התבלט בכשרונותיו המיוחדים, ובהיותו בן שלוש עשרה כבר החל ללמד קבלה. הוריו שנוכחו בהצלחתו שלחוהו ליירושלים ללמד קבלה מפי גדולי מקבליה. בעלייתו, אכן, היה לאחד מעמודי התווך בישיבת המקבלים ביירושלים. רבי מאיר טרח לאסוף ולסדר את כתבי האר"י הקדוש בספר הנודע 'עץ חיים', וחלקו רב ברבים מכתבי האר"י המצויים בדינו כיום.

החיד"א (שם הגדולים' מערכת גדולים מ כז) מעיד כי רבנו חבר ל"ט ספרים, אולם רק חלק מהם נדפסו. בב' באדר תכ"ב בהיותו בן שלושים ושמונה בלבד נפטר ביירושלים ונקבר בהר הזיתים.

אמן אחר ברכות השחר - אפלו מאה פעמים

בספרו 'אור צדיקים' (עמוד התפלה ו ב) מביא רבנו את הנהגת האר"י לענות מדי בקר אמן' אחר המברכים ב'ברכות השחר' בבית הכנסת, אפלו היו מאה. רבנו אף פוסק הנהגה זו הלכה למעשה בספרו 'אור הישר' (עמוד העבודה ז): "צריך האדם לענות אמן אחר ברכות השחר, אפלו שומען מאה פעמים".

תפלה על פונת אמן מדי בקר

רבנו מאריך מאד ביקר ערכה של כל אמן ואמן ובעמק הפונה שטמון במלה זו. בידועו כי לפי שמרבים בעניית אמן, קשה לכוון פראוי בכל אמן ואמן. בספרו 'אור צדיקים' (תקון תפלה סעיף גב), תקון רבנו תפלה קצרה לאומרה לפני התפלה, והוא מורה לכל אחד להחזיק תפלה זו בתוך סדורו, וזה נסחה:

"רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח לכוון פונת אמן פראוי; בכו 'הי רצון מלפניך, שתהא עולה פונה שלי עם פונת אמן מאותן השרידים שיודעים לכוון פראוי".

אתחיל איתו

פניני ביה"כ

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח"י יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

חינוך טהור על פי התורה

ובקושי היה מה לאכול, וגם הוא נמנה מתלמידי הת"ת. הדבר שהיה מרכזי מאוד אצל הילדים היה ארוחת הצהריים בת"ת, שהיתה מספקת וראויה, וזה למעשה היה האוכל העיקרי שלהם מידי יום, ולעיתים בבית כמעט ולא היה מה לאכול. בסוף הארוחה היו מביאים להם לפעמים מנת קינוח ובשבילם היה זה היהלום שבכתר. פודינג בצבעים, הממתק האהוב עליהם.

הרב בהר"ן מעיד על עצמו, אני אישית אהבתי אותו מאוד. הפודינג היה מוגש פעם או פעמיים בשבוע. באחת הפעמים סיימתי אותו במהירות, ורציתי עוד וביקשתי מנה שניה מהטבחית. קיבלתי וסיימתי גם אותו מהר, בעוד האחרים בקושי אכלו מנה ראשונה. רציתי מנה שלישית ופניתי לטבחית וביקשתי שוב, אך היא לא הסכימה ואמרה, חלקם אפילו מנה אחת לא קיבלו ואתה כבר קיבלת שתיים, אינני מוכנה לתת לך. בתור ילד בגיל עשר כעסתי מאוד, ומבלי לחשוב פעמיים לקחתי את סיר הפודינג, שהיה אמור להספיק למאות הילדים, ושפכתי את כולו על הרצפה.

נעשתה מהומה גדולה, כולם הסתכלו וחשבו שיצאתי מדעת. הדבר הגיע גם להנהלה ולרבי אריה לוי, ששמע על המעשה הנורא הזה. אמרו לי, מחר בבוקר לאחר תפילת שחרית אתה מוזמן למשגיה, מלאך אלוקים קדוש. בתור ילד הוא לא ישן כל הלילה, התהפך במיטה במחשבות, מה אני הולך לומר לו, בודאי יורקו אותי בבושות, וההורים שישמעו גם כן יענישו אותי. לא היתה לו מנוחת הנפש.

הגיע הבוקר, בתפילת שחרית הוא לא היה מרוכז כלל, אחרי התפילה הוא צעד לכיוון חדרו של רבי אריה לוי, ונכנס בפחד בעוד הרב יושב על כסאו. לבקשת הרב הוא ישב, רועד כולו בפחד נורא. שאל הרב, תגיד לי האם נכון מה ששמעתי, עונה לו הילד - כן, ממשיך הרב ושואל, האם אתה באמת אוהב את הפודינג, כן אני מאוד אוהב אותו - ענה הילד. התכופף הרב לכיוון המגירה, והוציא ממנה שתי מנות פודינג, נתן אותן לתלמיד ואמר לו קח ותאכל. הילד היה המום. לימים מספר הרב, שמעשהו של הרב אריה לוי באותו רגע גרם לו לטלטלה עצומה, ראיתי שיש משהו יותר מתוק מהפודינג הזה, והוא החינוך הטהור והמתוק, ומאז החליט שכאשר יגדל יהיה למחנך כמו הרב אריה לוי.

זה כוחה של דוגמא אישית, אם הרב היה צועק עליו וכו', מי יודע מה היה קורה בסופו של יום, אבל החינוך הטהור הזה חדר אליו, עד שהחליט והפך להיות גם הוא למחנך דגול. זה כוחה של דוגמא אישית, וזו דרכה של התורה הקדושה, לקחת גנב שפל לעבד, ולגרום לו להיות אדם אחד לגמרי, לרומם אותו ולהראות לו כמה הוא מקבל, ולהעניק לו הכל שלא יחסר לו דבר - תראה אתה כמו בעל הבית, וכך אחרי שש שנים העבד יהיה אדם אחר לגמרי, ויהפוך מגנב לאדם צדיק, וכך אנחנו צריכים לחנך את עצמנו ואת ילדינו, ובעזרת ה' נזכה שהחינוך יהיה טהור ולשם שמים.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

בפרשת השבוע נקרא, "כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי, שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וּבִשְׁבַעַת יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם" (שמות כא, ב), התורה מדברת על אדם שגנב ונמצא בשפל המדרגה, ואין לו במה לשלם, ולכן מוכרים אותו כעבד עברי. יש להתבונן, אם מדובר באדם כה מסוכן, המסוגל לפרוץ לבתים, לגזול ולגנוב לעין כל, מה לנו להתעסק עם אדם כזה, לכאורה לאחד כזה מגיע עונש, ואחרי שיקבל את עונשו אולי ירתע ויהפך לאדם אחר. נראה שאנו לוקחים סיכון כאשר אנו מוכרים אותו ומכניסים אותו לתוך בית אחר, הרי בנקל יוכל לגנוב ולהזיק שם. אלא ודאי שהתורה הקדושה מלאה בחכמת חיים, וכל מילה בתורה היא דרך חיים, וננסה להבין.

נקח להבדיל גנב שנתפס ומובא לפני בית המשפט, ונגזר דינו לשנתיים מאסר. בבית הסוהר הוא פוגש כל מיני פושעים ואנשים ריקים ופוחזים, שבודאי מדברים רבות על כל מיני תעלולים ופשעים אחרים, וכך אותו גנב שלכאורה היה במצב לא כל כך גרוע, מתחבר לכל חבר הפושעים הללו, ואחרי שנתיים יצא ויהיה לגנב גדול מאשר היה בראשונה, ויתכן שאף ידבק בפשעים חמורים יותר שלמד בשהותו בכלא.

התורה הקדושה רוצה שאותו גנב לא יחזור חס ושלום למה שהיה, והפתרון הוא שנקח את הגנב, ונכניס אותו לבית אחרים, ונאמר לאדון, לדאוג לעבד לא פחות ממה שהוא דואג לעצמו, "כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ" (דברים טו, טז), צריך שהוא ירגיש טוב אצלך, מה שאתה אוכל הוא יאכל, על מיטה שאתה ישן גם הוא ישן, ואם יש לאדון כרית אחת, הוא יקבל אותה ולא האדון.

השאלה זועקת, אומר הרב דיסקין, הרי התורה הקדושה מצווה "ואהבת לרעך כמוך", דהיינו לאהוב את השני כמו שאדם אוהב את עצמו, אבל פה מחמירים יותר, אומרים לבעל הבית שיאהב את העבד ועניק לו יותר ממה שנותן לעצמו, יותר מ"כמוך". למה שלא יהיה רק "כמוך", וכך אם יש לאדון רק דבר אחד, שיקח אותו לעצמו?

מתרץ הרב דיסקין על דרך המשל, מי שרואה שכן מסכן, הסובל מכאבי גב נוראיים כאבי תופת, ויש לו כרית אחת, והוא יודע שהשכן המסכן זקוק לה, ובלי זה הסבל יגבר, האם הוא יחשוב פעמיים? בודאי שמיידית הוא יתן את הכרית לשכן, והוא יסתדר ללא כרית. כך עם אותו עבד, צריך לדעת שהוא חולה, ובידינו לרפא אותו, וזה מה שהתורה הקדושה רוצה, שנקח את העבד ונכניסו לתוך בית, ונעשה לו סדרת חינוך, שיראה איזה יחס הוא מקבל, נותנים לו הכל ודואגים לו, לבטח שלאחר שש שנים עבד זה יהיה לאדם אחר לגמרי, ולא תהיה לו הוה אמינא בכלל לגנוב, אלא יהפך לישר והגון, ורק ירצה גם הוא לתת ולהעניק משלו לאחרים. זו דרכה של התורה הקדושה, לחנך בצורה של דוגמא אישית, בידעה שכל אחד וגם הגנב בעצם שווה הרבה.

בירושלים של פעם, התנוסס תלמוד תורה "עץ חיים", והמשגיח היה הרב הנודע רבי אריה לוי. מספר הרב אברהם בהר"ן, איש חינוך גדול ואישיות דגולה בפני עצמו, שבזמנו היתה עניות נוראה

זו דרכה של התורה הקדושה, לקחת גנב שפל לעבד, ולגרום לו להיות אדם אחד לגמרי, לרומם אותו ולהעניק לו הכל, וכך אחרי שש שנים העבד יהפוך להיות מגנב לאדם צדיק

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:35	17:47	18:21

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל

לע"נ אברהם בן עזיזא ז"ל

לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל

הכל בזכות ספל מים פשוט

הבחור, והם בישרו לו: 'מאז שהחל בנו להקפיד על נטילת ידיים של שחרית כהלכתה, הוא התחיל לחוש שמשוה בצורת התנהלותו אינו כשורה, שמעמדו כנוטל ידיים כהלכה מחייב עוד חיבור כלשהו לעולם התורה והמצוות. ולכן, בשבועות האחרונים החל לקבוע עתים לתורה!' הרב שכטר נרגש. אכן, זו בשורה משמחת בהחלט, שהביאה בכנפיה בשורה נוספת: עוד כמה חודשים חולפים, והנה הבחור מתחזק עוד יותר, והוא כבר מתפלל שלוש תפילות ביום בציבור! אלו הישגים רוחניים שאך לפני כמה חודשים איש לא חלם שישגי אותם, והנה כי כן - ההקפדה על הקבלה ליטול ידיים כהלכה הביאה אותו אליהם!

סיפור נפלא זה, המובא בספר 'כי אתה עמדי', ממחיש את עוצמתה של קבלה, והאנרגיה הרוחנית הטמונה בעמידה על המשמר בכל קבלה טובה, אפילו אם היא קטנה. הנה, הבחור שמצבו הרוחני נחשב אבוד, וברגע שהחל להקפיד ולו על נטילת ידיים כהלכה - מצא לבבו את הדרך לחזור לכור מחצבתו, לשוב לאביו שבשמים בתשובה שלימה! ואין ספק, כי סגולתה של הקבלה הקטנה אינה בלעדית לאותו בחור, אלא שייכת לכל אחד מאיתנו. כולנו שואפים וכוספים להתקדם ולהתקרב, ולעבוד את ה' באמת. הדרך מתחילה בקבלה

א רץ האלפים הקסומה, העיירה ארוזה שבשווייץ העטופה בירוק-סגול-לבן מרהיב. בדרך לא דרך התגלגל לכאן בחור צעיר, שמוצאו ממשפחה המקפידה על קלה כבחמורה, שעברו עליו כמה משברים, והם גרמו לו לזנוח את דרך התורה, עליה גדל וחונך. הוריו של הבחור חשו כי עולמם חרב עליהם, את כאב ליבם וסאת יגונם לא ניתן לתאר... הבחור הגיע לעיירה ארוזה שבשווייץ, והוריו הכאובים נמנו וגמרו לחפש דרך למצוא מסילות ללבבו ולהשיבו לכור מחצבתו. בתום מחשבה מאומצת, פנו ההורים אל הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל, והציעו כי יסע לארוזה, ויזמין את בנם לשמש עבורו כנהג שילווח אותו בדרכים. ההורים ישאו בנטל ההוצאות, והרב ישתדל בימי שהותו בשווייץ להיכנס עם נהגו - הבן האובד לשיחה אישית, שאולי באמצעותה תימצא הדרך להשיבו לחיק התורה.

הרב שכטר שמח להיענות להצעה, אולי יצליח להציל יקר מזולל ולהשיב נפש יהודית אל אביה שבשמים. הוא התקשר אל הבחור ששמח על ההכנסה המזדמנת, והמריא לשווייץ. בשדה התעופה קידם הבחור את פניו, סייע לו לשאת את המזוודות והראהו היכן חונה הרכב. הם הגיעו לשבות בבית המלון בארוזה, סעודת ליל שבת עברה עליהם בהתרוממות רוח, בזמירות ובשיחות נעימות, וכשהסעודה הסתיימה - פנו שניהם לעלות על יצועם, בחדר שבבית המלון.

לפני שפנו לישון, הרב שכטר - כהקפדתו מימים ימימה - מכין נטלה וקערה לנטילת ידיים בשחרית על יד המיטה. הוא לא מכין רק לעצמו... הוא מכין גם לבחור שלצידו, לנהג הנלווה אליו. הרב מציב לצד כל מיטה קערה וספל מים זכים, ועם שחר, לאחר שהוא מתעורר ונוטל את ידיו כהלכה, הוא פונה להעיר את הבחור. הבחור פוקח עיניים, והרב מקרב אליו את הספל - בכדי שיטול את ידיו, שכן הדבר הראשון שיהודי עושה בקומו בבוקר - הוא נטילת ידיים כהלכתה, המקנה טהרה עם שחר, וכפי שכתב ב'שולחן ערוך הרב', כי המקפיד על נטילת ידיים כהלכתה - קדוש ייאמר לו, הוי אומר: הקדושה של יהודי תלויה בנטילת הידיים בבוקר!

ואכן, הבחור מגביה את הספל בידו האחת ונוטל את ידו האחרת שלוש פעמים, מעביר את הספל לידו השנייה ושוב נוטל שלוש פעמים. הרב שכטר מביט בו בתמיהה, שכן נטילת ידיים בשחרית, בשונה מנטילת ידיים לסעודה, עליה להיעשות לסירוגין: יד ימין ואחריה יד שמאל, ושוב יד ימין ושוב יד שמאל, ושוב יד ימין ושוב יד שמאל. ואילו הבחור נוטל יד אחת שלוש פעמים ברצף, ואחר כך את היד השנייה שלוש פעמים ברצף, אין זו נטילה כהלכה! הרב נכנס בשיחה עדינה עם הבחור על הנושא, והבין כי הבחור מעולם לא למד את הלכות נטילת ידיים, ולכן אינו יודע כיצד נוטלים כהלכה. הרב שמח ללמד את הבחור כיצד נוטלים ידיים כהלכה - לסירוגין, והבחור קם מהמיטה ומתחיל להתכונן לתפילה, כשיום השבת מוסיף לעבור עליהם בשמחה ובאושר.

במוצאי השבת נוסעים השניים לשדה התעופה, הנהג מתלווה אל הרב שכטר ונפרד ממנו בהתרגשות. הבחור מודה על השבת המרוממת שהיתה מנת חלקו, ושואל את הרב אם יש משהו שהרב יוכל להעניק לו כמתנת פרידה. הרב שש ושמח כמוצא שלל רב, כדאי עבורו כל המסע רק בשביל הרגע הזה, והוא משיב ואומר מיד: 'ראה נא בני יקירי, אם תוכל להעניק לי מתנת פרידה אחת, הרי עברנו יחדיו שבת כה מרוממת ונפלאה, אך בזכרוני נותר חקוק הרגע בו חשת כאב על שלא ידעת את סדר נטילת ידיים שחרית כהלכתו. לפיכך, אבקש שתקבל על עצמך קבלה טובה קטנה אחת, אך מאוד משמעותית: שתקפיד בכל יום, כל בוקר, לפני קומך מהמיטה - ליטול ידיים כהלכה, לסירוגין, וכך, אדע שזכיתי להטמיע בך נכס צאן ברזל לדורות עולם, וגם אתה כל בוקר תזכרני לטובה ולברכה!'

הבחור נאות מיד. הן זו פעולה כה קטנה, נראית כחסרת משמעות. נטילת ידיים? ממילא הוא עושה זאת, אז יעשה אותה באופן מהודר: לפני הקימה מהמיטה, לסירוגין. אם זה מה שמעניק להרב שכטר אושר - הוא ימלא את מבוקשו בשמחה! על אתר הבחור קיבל על עצמו את הקבלה הזו, ומני אז החל להקפיד על קיומה. מדי לילה היה מכין ספל מלא מים על יד המיטה, ועם שחר היה נוטל את ידיו לסירוגין, כדת וכהלכה.

לא עבר אלא חודש ימים, עד שהרב שכטר קיבל שיחה נרגשת מהורי

הרב שש ושמח כמוצא שלל רב, כדאי עבורו כל המסע רק בשביל הרגע הזה, והוא משיב ואומר מיד: 'ראה נא בני יקירי, אם תוכל להעניק לי מתנת פרידה אחת...'

אחת קטנה, וכשמקפידים עליה בלי ויתורים, ובלי פשרות - זוכים להגיע אל היעדים הרוחניים הנכספים.

כל יהודי מאמין שואל את עצמו האם יש דרך להגיע אל היעד? האם יכול יהודי להתנתק מהרגליו ולהתרומם טפח קדימה? האם אפשרי להצליח לבדוד רעשי רקע לטובת התקדמות רוחנית? וכיצד ניתן להצליח להתקדם כשכל כך הרבה שאיפות רוחניות נלחמות על ליבנו אל מול תעתועי העולם הזה? כאמור, התשובה היא שלפתרון קוראים 'קבלה טובה'. אדם מקבל על עצמו קבלה אחת, ממוקדת ועניינית, הנוגעת לנושא אחד, אך גם אם היא קטנה, היא חייבת להיות קבלה שיוכל לעמוד בה באופן יציב, שיוכל ליישם מבלי למעוד, וכך יוכל להבטיח את העמידה בתקנון הקבלה הזו.

קבלה אחת קטנה - היא מנוף אמיתי למהפך רוחני מקיף, בכוחה לשנות אדם מן הקצה אל הקצה. לא בקפיצות גדולות, אלא בהרבה צעדים קטנים אך עקביים. כאשר ממוקדים בשאיפה לאור רוחני הנצחי, לא הכמות קובעת אלא האיכות. אם הקבלה היא איכותית, קבועה ויציבה, לא משתנה ולא מתבטלת, עם נכונות להיאבק עליה בכל מחיר - זאת היא קבלה איכותית שבכוחה לחולל שינויים אדירים לטווח ארוך. וזאת משום שהיציבות שבקבלה וההתעקשות עליה, הן בעלות עוצמה וכוחות אדירים למנף את היהודי להצלחה רוחנית כבירה. זהו המסר הטמון בדברי עם ישראל לפני מתן תורה המובאים בפרשת השבוע, אותם צמד מילים אשר הם הבסיס לכל קיומו כיהודים: 'נעשה ונשמע' - הרינו מקבלים על עצמנו, עוד קבלה ועוד קבלה בדרך למסילה העולה בית א-ל.

(הרב אשר קובלסקי)

לע"נ
יהודית בת ריחנה
ע"ה

לע"נ
רפאל פואה
בן רוזה ז"ל

לע"נ
בנימין בן טאוס
ז"ל

לע"נ
אסתר בת חנה
ז"ל

לע"נ
הרבנית חסיה
ליליאן בת
סוליקה ע"ה

מה לא צריך ללמוד מגנוב?

"אם המצא תמצא בידו הגניבה, משור עד חמור עד שיה חיים, שנים ישלם" (שמות כב, ג), הגמרא מאריכה רבות לדון בדיני גניבה וגזילה, ומסבירה שבעוד הגזלן גונב לאור יום לעיני כל ולא פוחד מהבעלים, הגנב עושה זאת במסתרים, כפי שהגמרא מגדירה: כיוון דקא מטמרי מנייהו - גנב הוא. כלומר, הגנב מנסה להסתתר, ועושה מאמצים שלא יגלוהו. נמצא שלכאורה הגזלן עז פנים יותר, שהוא גזול וחומס בעזות פנים לעיני כל. מדוע אם כן דווקא הגנב שגונב במחשכים, עליו כתב הקב"ה בתורתו שישלם כפליים? הגמרא (בבא קמא עט:) מביאה על כך משל.

שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי, מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן, אמר להן: זה [הגזלן] השווה כבוד עבד [בעל החפץ] לכבוד קונו [הקב"ה], וזה [הגנב] לא השווה כבוד עבד לכבוד קונו, כביכול עשה עין של מטה [הכוונה "לעין" של הקב"ה] כאילו אינה רואה, ואוזן של מטה [כביכול "אוזנו" של הקב"ה] כאילו אינה שומעת. כלומר, הגנב כביכול "ממעית" מיכולות הקב"ה, וכביכול נלמד ממנו שחלילה הקב"ה אינו "רואה" ואינו "שומע", ולכן הגנב מסתתר רק מעיניו של בעל החפץ, ולא מסתתר מהקב"ה - משום כך מגיע לו קנס.

ממשיכה הגמרא במשל, אמר ר' מאיר, משלו משל משום רבן גמליאל, למה הדבר דומה, לשני בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה, אחד זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך, ואחד לא זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך, איזה מהן עונשו מרובה? הוי אומר זה שזימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך.

זה היה מהלך חייו של רבי יוחנן בן זכאי, מספרת הגמרא (ברכות כח:) כשחלה רבי יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, כיון שראה אותם התחיל לבכות (הגמרא מאריכה על מוראו מדיני מלכות שמיים, ואין כאן המקום להאריך). לבסוף אמרו לו תלמידיו, רבינו ברכנו! אמר להם יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם, אמרו לו תלמידיו עד כאן? אמר להם, ולואי, תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם. עד כאן לשון הגמרא. נמצינו למדים, שצריך האדם ברוב עזו ותעצמותו, שלא להכשל כאותו גנב, אלא לדעת שעין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיו בספר נכתבין.

עזרה ל'חוטף הנסיעה'

"כי תראה חמור שונאך רבץ תחת משאו... עזוב תעזוב עמו" (שמות כג, ה)

שאלה: סיפר נהג מונית, באחד הימים קיבלתי הזמנה לנסיעה ארוכה ומשתלמת שלא מזדמנת בכל יום. כשהגעתי לרחוב בו המתין האיש, הבחנתי בנהג מונית אחרת כמה מטרים לפני, שהחליט 'לחטוף' את הנוסע. הנהג הבחין באיש ושאל אותו: "אתה הוא הנוסע שהזמין מונית? עלה בבקשה". צפרתי לעברו אך הוא עשה עצמו כאילו אינו שומע, ונסע במהירות מהמקום.

המשכתי בנסיעה כשהמונית שלי נותרה ריקה, והנהג לפתע אני מבחין בקצה הרחוב רכב תקוע ובנהג מנסה להניע את רכבו. התקרבותי וראיתי שזה לא אחר מאשר נהג המונית עז-הפנים. כשחלפתי לידו, ברוב חוצפתו הוא סימן לי לעצור ואמר: "תעזור לי בבקשה להתניע את הרכב, בכדי שאוכל להוביל את הנוסע 'שלי' שממהר ליעדו...".

התעוררתי בשאלה, האם אני צריך לסייע למרות שחטף את ממני את הנוסע, ולאפשר לו להמשיך ב'נסיעת הגניבה' שלו, או שמא מותר לי להתעלם ממנו ולהמשיך בדרכי?

תשובה: אדם היורד לאומנות חברו שמתאמץ להשיג פרנסה - נקרא רשע. כך למדנו מהגמרא (קידושין נט.): עני המהפך בחררה (דבר מאפה כלשהו), ובא אחר ונטלה הימנו (מיהר לזכות בה לפני שהספיק העני הראשון לקחתה) - נקרא רשע. מובן מכך, שגם אותו נהג שהקדים וחטף את הנסיעה מחבירו, נקרא רשע. אמנם מן הדין לא ניתן לחייבו להשיב את הנסיעה לנהג הראשון, כי הוא לא נחשב לגנב ממש שנטל ממון השייך לזולת, אלא שעשה מעשה עוולה ורשע, בכך שמנע מחבירו הרווחת ממון. (והראשון לא זכה בודאות בנסיעה ע"י ההזמנה עצמה, כי בעקרון יכל המזמין לבטלה).

נמצא, שלסייע לו כעת להמשיך ב'נסיעת הרשע' שלו לכאורה אין חיוב. אך בכל זאת, במידה ויחליט לעזור לו יקיים את מצוות התורה (שמות כג, ה) "כי תראה חמור שונאך רבץ תחת משאו... עזוב תעזור עמו", ותרגם אונקלוס, שיעזוב מה שבליבו ויפרוק עמו. במילים אחרות, 'חיוב' לעזור אין כאן, וגם לא איסור מצד 'לא תקום', כי אדם לא חייב לעזור לזולת להמשיך בעשיית עוולה, אך מכל מקום אם יעזור, יזכה לקיים מצווה באופן המהודר ביותר, ובפרט אם יזכור את שלימדונו חז"ל (יומא לח): "אין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלוא נימא", ויבין שכן נגזר עליו בשמיים, וראוי לקבל זאת באהבה.

(אחת שאלת 3, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

השקפה לבית היהודי

כוחה של צעקת הלב

"וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חָנוּן אֲנִי" (שמות כב, כו). מעידה התורה, שהקב"ה ישמע לצעקת בעל החוב, שלא יכל לשלם את חובו, ומפני כך לקחו ממנו את המשכון. על מה מדובר? "אם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי", אדם שהלווה כסף לאחר, ואח"כ לקח את שמתלו שהיא המשכון -מצווה אותו התורה, "עַד בֹּא הַשְּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ", תזהר להחזיר את שמתלו עם בוקר, כי "בַּמָּוֶה יִשְׁכַּב, וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חָנוּן אֲנִי", שהרי הוא צריך לכסותו במהלך היום.

לכאורה זה פלא: מדובר באדם שהלווה כסף ליהודי, ואותו יהודי לא הצליח להחזיר את ההלוואה, לכן הוא לוקח ממנו משכון כנגד ההלוואה. איזה פסול אם כן יש במעשי המלווה? הרי הוא בסך הכל רוצה להבטיח את כספו! ואיזה הצדקה יש ללווה שלא החזיר את ההלוואה, כזו זכות לצעוק אל ה' כנגד המלווה שגמל עמו חסד, והקב"ה עוד מעיד על עצמו בתורה הקדושה, שהוא גם ישמע את אותה הצעקה הלא צודקת, לכאורה?

התשובה טמונה כמובן, בגודל כוחה של תפילה

"והיה כי יצעק אלי" - כשאדם זועק אל הקב"ה ממקום כ"כ נמוך, מתוך תחושת חוסר אונים, ונותן שאגה כזו אדירה, הקב"ה מבטיח: "ושמעתי כי חנון אני!". אפילו אם הוא לא צודק! כי "אלוקים יבקש את נרדף". אם תפילה מהלב היא כ"כ חזקה, ואפילו שהיא נישאת שלא בצדק, נתאר לעצמנו עד כמה גדול כוחה של תפילה לטובה! תפילת ההורים על בניהם, שיצליחו בתורה וביראת שמים! או תחינה לרפא ילד חולה ממחלתו! איזו השפעה עצומה יכולה להיות לתפילה כזו שתגיע עד כסא הכבוד.

המגיעה מעמקי הלב. כשהתפילה היא של אדם הנמצא במצוקה נוראה, כשהוא מרגיש שדוחקים אותו אל הקיר, לוקחים לו את האוויר לנשימה, הוא עלול לשאת תפילה. כשאדם במצב כזה, מרגיש שאין לו ברירה, מתגלים אצלו כוחות אדירים, תפילה מתוך מצב כזה של לחץ עצום, שהיא התקווה האחרונה שלו, הרי היא תפילה אדירה ועוצמתית, היוצאת מעמקי העמקים של הלב, והיא פורצת את כל השערים, וחותרת לעצמה חתירה מתחת לכסא הכבוד.

"והיה כי יצעק אלי" - כשאדם זועק אל הקב"ה ממקום כ"כ נמוך, מתוך תחושת חוסר אונים, ונותן שאגה כזו אדירה, הקב"ה מבטיח: "ושמעתי כי חנון אני!". אפילו אם הוא לא צודק! כי "אלוקים יבקש את נרדף". אם תפילה מהלב היא כ"כ חזקה, ואפילו שהיא נישאת שלא בצדק, נתאר לעצמנו עד כמה גדול כוחה של תפילה לטובה! תפילת ההורים על בניהם, שיצליחו בתורה וביראת שמים! או תחינה לרפא ילד חולה ממחלתו! איזו השפעה עצומה יכולה להיות לתפילה כזו שתגיע עד כסא הכבוד.

יש בדברים אלו מוסר עצום עבורינו, שנשכיל להבין עד כמה גדול הוא כוחה של תפילה, ועד כמה הקב"ה משתוקק לעשות רצון יראיו, אותם המבינים שהקב"ה ורק הוא יכול להושיעם.

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל | הסבא מסלבודקה

רבי נתן צבי פינקל, המכונה הסבא מסלבודקה, על שם הישיבה בא עמד בראשה, (לימים ישיבת חברון המעטירה). הרב היה מחשובי הוגי הדעות של תנועת המוסר באירופה, אך להבדיל מכמה שיטות שדגלו שהציבו בפני התלמיד את שפלותו כלפי הבורא, דגל כי יש להדגיש את חשיבותו של האדם, "נזר הבריאה" הנבחר לשרת ולעשות את רצון הבורא. שיטה זו זכתה לפרסום רב ונקראה בשם "גדלות האדם".

שיחה אישית עם ראש הישיבה!?

פעם הבחין הרב, כי אצל אחד מבחורי הישיבה המתמידים חלה ירידה מסוימת בלימודו. פנה אליו הרב ואמר לו שברצונו לשוחח עימו שיחה אישית, והזמין אותו לחדרו למחרת. הבחור, התרגש מאוד. שיחה אישית עם ראש הישיבה!?! בקושי הצליח לישון באותו לילה... למחרת, הגיעה בשעה המיועדת, הוא הקיש על דלת חדרו של ראש הישיבה ונכנס בהכנעה ובהתרגשות. לפניו, ראה שולחן ערוך בכל מיני פירות ומיני מזונות והסבא יושב כמצפה לבוא.

ברגע שהבחין בו הרב, קם לקראתו וקירב אותו בחיבה גדולה, הושיבו ליד השולחן והחל לדבר איתו, כשהוא מתאר לפניו את הכישרונות בהם ניהן (אותו תלמיד) וכיצד הוא יכול לנצל את כוחותיו. כך חיוק הסבא את הבחור ועודד אותו במשך שעה קלה. הדברים עשו רושם גדול בליבו של הבחור, ובאותו רגע גמלה בליבו החלטה חזקה להתחזק עוד יותר בלימודו. לאחר שנאמרו הדברים, ביקש הסבא מתלמידו שיברך ויטעם דבר-מה מהשולחן שנערך לכבוד הפגישה. הבחור אמר לסבא שהוא לא יכול לטעום דבר עד שהרב יטעם תחילה.

להפתעתו הסבא אמר לו שהוא לא יכול לאכול. "למה?" שאל התלמיד בפליאה. השיב הסבא: "רצייתו שדבריני בשיחה יעשו פעולה גדולה, לכן התפללתי על כך וקיבלתי על עצמי תענית!", כששמע התלמיד את דברי הסבא, הוא התרגש עוד יותר. וכשראה את האהבה והאכפתיות שהרב מגלה כלפיו, כשהבין עד כמה הצלחתו חשובה לו - עד כדי כך שהוא מוכן להתענות כדי שדבריני יעשו רושם בליבו - התחזקה בליבו עוד יותר ההחלטה להשקיע את כל כולו בלימוד ובעבודת השם.

נושא בעול

פעם מצאו את רבי נתן צבי פינקל, עומד בתפילה ליד ביתו של אחד מתלמידיו. "מה קרה?", שאלו אחד התלמידים. השיב הסבא: "ידוע לנו כי לתלמיד זה יש צרה בביתו, אנו רואים אותו יום יום בישיבה, ושם קשה להרגיש את צערו האמיתי, לכן באתי ליד מעונו. כאן, ההרגשה עמוקה יותר. כאן קל יותר להרגיש "נושא בעול עם חברו", מידה זו מקבלת משמעות טובה יותר. וכך אפשר להתפלל מעומקא דליבא..."

שינה נכונה

החורף בעיצומו, וכבר בשעות הערב המוקדמות נראית החשיכה, הקור בחוץ משאיר את רובנו בבית, מחממים את הבית, מתעטפים בבגדים חמים, ומחכים לרגע המיוחל בו נוכל ללכת לישון תחת השמיכה החמה. אבל רגע לפני שנלך לישון, ישנם כמה דברים חשובים שעלינו לדעת אודות השינה, ועוד יותר חשוב, מה נוכל לעשות כדי לגרום לכך שהשינה תהיה יותר מועילה, ושנזכה לקום רעננים לעוד בוקר של שגרה.

אחד הקשיים המלווים את כולנו עוד יותר מלקום בבוקר בזמן, הוא ללכת לישון נכון ובזמן, אך זה לא תמיד נתון לבחירתנו עקב אילוצים כאלו ואחרים, ולמרות זאת כל אחד רוצה שהשינה תהיה יעילה כדי שיוכל לקום רענן. אחד הדברים החשובים הוא צריכת מאכלים נכונה לפני השינה.

אם נצליח להמנע מאכילת מאכלים המקשים עלינו לישון כמו שצריך. רבים מהאנשים

שלא סובלים מבעיות שינה, ננסים למיטה עם רמת סוכר גבוהה. במצב כזה הגוף מפריש אינסולין, שמפרק את הסוכר וגורם במהלך הלילה לחוסר ברמת הסוכר אליה רגיל הגוף. החוסר הזה גורם למגנני דחק בגוף להתעורר ולייצר התרעות של לחץ. ההתרעה הזו בסופו של דבר גורמת לאדם להתעורר במהלך הלילה כתוצאה מאזעקה פנימית של הגוף על חוסר בסוכר.

מצד השני חשוב שלא להיכנס למיטה במצב של רעב כי גם אז המנגנונים הביולוגיים האלו בגוף יתעוררו. ומצד שני לישון על בטן מלאה זה גם לא מומלץ, לכן ההמלצה היא לאכול ארוחה קלה לפני השינה, בארוחה זו לא כדאי לאכול מאכלים דוגמת פסטה ומאכלים דומים עשירים בפחמימות, וגם לא מאכלים עתירים בסוכר המתפרקים מהר, אלא כדאי לאכול חלבונים שמתפרקים לאט, דוגמת חזה עוף, דג סלומון וכד', בצורה כזו רמת הסוכר תשאר מאוזנת למשך הלילה.

איזה עוד מאכלים לא מומלצים לאכילה לפני השינה:

אלכוהול - למרות ששתיית אלכוהול מחלישה את הגוף וגורמת להרגשה של עייפות וצורך בשינה. מנגד, כמות הסוכר שבו משפיעה ומשבשת את השינה, ומייצרת עייפות בבוקר.

מזון מיושן או כבד - מזונות שעוברים תהליך ישון כמו גבינה קשה, נקניקים וכד' מכילים בתוכם חומר מעורר שמפעיל את המוח וגורם להגברת קצב הלב, כמו כן מזונות כבדים דוגמת בשר אדום, גבינות שמנת וכד' מתעכלות באיטיות, דבר הגורם לגוף להתאמץ ולהתעורר ובכך מקשה על השינה.

ויטמין B - לקיחתו בצורה מרוכזת עלולים לחוות קשיים במהלך השינה, הסיבה לכך היא שויטמין B הוא מקור אנרגיה מהיר וזמין לגוף, דבר שמצריך את הגוף במספק זמן כדי לעבד את החומר.

אולם האירועים המיוחדש של בית הכנסת "בית לוי"

בסימן

אנו מזמינים אתכם לביקור והתרשמות ולערוך את האירוע שלכם באולם החדש והמשופץ: ברית מילה // סיומי מסכת // אזכרות // שבת חתן // נסכים והרצאות

ההכנסות קודש להחזקת הכולל. לתחזוקת המקוה. לנדקקים

רח' יוסף חכמי ליד מלון רימונים-שלום שכונת מדורגי בית וגן ירושלים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות: 054-4222931 // 054-3551383 // 02-6540906

מקוה בתכלית הכשרות וההידור לפי כל השיטות והחומרות ובהמלצת הרבנים

נבנה ברמה גבוהה וביופי מיוחד, ועובר נקיון יסודי מידי יום ע"י חברת נקיון

לפרטים נוספים: 02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטה, נא לשלוח בקשה במייל

נאה דורש

פנינים מתוך הספרים החדשים "דורש טוב" ו"נאה דורש" על ספר שמות

טוב שְׁבוּפָאִים לְגִיהֶנָּם

(רפא ירפא כא, יט)

חז"ל (ברכות ס ע"א) דרשו: "רפא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות".

היה ספור בירושלים שרופא אמר למישהו שהוא לא נותן לו יותר מחדשים לחיות. אחרי ששה חדשים הוא רואה אותו הולך ברחוב בריא אולם.

"ברוך מחיה המתים", ברוך אותו הרופא. "הייתי בטוח שאתה כבר בעולם האמת", הוסיף.

"הייתי שם", השיב. "דע לך שאתה חיב לי יישר כח גדול, הצלת את החיים שלך?".

"למה? מה סרה?"

"הייתי בבית דין של מעלה וראיתי שהעבירו רשימה של הסנדלרים שצריכים למות באותה שנה, אחר כך רשימה של החיטים. אחר כך הביאו רשימה של הרופאים, ואתה היית בתוך הרשימה. צעקתי: תעזבו אותו, הוא לא רופא! כך הצלתי אותו..."

ב"לקוטי אנשי שם" מביא בשם רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל שמבאר את דברי המשנה (קדושין פרק ה, יד): "טוב שְׁבוּפָאִים לְגִיהֶנָּם": כשאדם חוטא ופוגם את נפשו - הרפואה היא לעשות תשובה. יש תקוה שתשובה לכל חטא. על חלול שבת, למשל, צריך להתענות ארבעים יום. אדם שאינו עושה תשובה מעצמו שולחים לו ישורים מן השמים כרפואה לנפשו. הרפואה הקלה ביותר, הזולה ביותר, היא לקבל בזיונות באהבה! זה חוסך תעניות, סגופים, ישורים, בלי התקף לב ובלי ארוע מחי. אם מישהו בזה אותך ואתה מקבל זאת באהבה - זו הרפואה הטובה ביותר! אבל הדוקטור שעשה את זה והביא לך את הרפואה - כלומר המבזה הזה שבזה אותך - הוא ילך לְגִיהֶנָּם.

(רבי אליהו דיסקין שליט"א)

מעשה נורא בתקון נשמת האב המגלגל בטור שחור

ואם שור נגח הוא (כא, כט)

בעיר בריסק היו הרבה חסידים. שוחט העיר, רבי יאשע שוחט, היה חסיד סלונים. רבי יאשע רשם בכתיבו (כתבי הר"י ש"ב) מעשה שמרן רבי יוסף חיים זוננפלד אמר שמהרי"ל היה מספר לו אותו, והיה מקדים: "הבה ואספר לך ספור חסידי", ומעשה שהיה כך היה:

פעם אחת בא לפני יהודי עני מקובנא, סוחר חטים קטן, שהיה מרויח לפרנסתו כמה רובלים בודדים לשבוע, והיה חי בדחוק גדול.

בשנה הראשונה להסתלקות אביו, בא אליו בחלום ואמר לו: "דע לך בני יקירי, שאני מגלגל בטור שחור שנמצא בעירה פלונית אצל גוי פלוני שגר בקצה הכפר, שני קילומטר מקובנא. מבקש אני ממך שתלך אל אותו גוי ותקנה ממנו את השור השחור. הוא ידרש בתמורה שמונים רובל, ותנסה להורידו לארבעים רובל. אחר כך תביא את השור לקובנא, לבית השוחט הכשר, והרב יהיה נוכח שם ויענו אמן על ברכת השוחט. את הבשר תחלק לעניים הגונים, וכך יהיה תקון לנשמתו".

בתחלה אמר הסוחר "חלומות שוא ידברון", ואף כשחזר החלום פעמים ושלש - לא התיחס אליו. יום אחד, בעמדו לפני עמוד התפלה כמנהג האבלים, באמצע חזרת הש"ץ התעלף ונפל. לאחר שעוררוהו ספר שאביו הגיע אליו בהקוץ באמצע שמונה עשרה והורה לו בחמרה שיתיחס לאותם חלומות.

המתפללים הלכו עם אותו בן לבית מהרי"ל, רב העיר, ספרו לו את כל המעשה, ושאלוהו פדת מה לעשות.

השיב להם מהרי"ל: "אף אם החלום אמתי, הרי לא אמר לו אביו בחלום מהיכן יקח ארבעים רובל לקנות את השור השחור. והרי היהודי הזה מתפרנס שנים או שלשה רובל לשבוע, ופרנסתו דחוקה עד מאד, ואיך ימצא ארבעים רובל?"

המתפללים התעוררו מאד, ואמרו שכל אחד מהם ישתתף בהוצאה, וכך יהיו לו ארבעים רובל. אך מהרי"ל לא שש להצעה זו, וטען לפניו שהרי באלו הימים שילך או יסע לאותה עירה ויחזר ויטפל בשחיטה ובחלוק הבשר, לא יוכל לעסוק במלאכתו ולהתפרנס, ומהיכן יהיה לו כדי פרנסתו אותו שבוע? הרי שצריך להוסיף לו עוד, מלבד ארבעים הרובל הראשונים.

האנשים הסכימו גם לזאת והבטיחו שיתנו לו פרנסת השבוע ברוח. אמר מהרי"ל לאותו בן: "הנה לך סכום המעות, אולם דע לך שבאמת המעות אינן שלך, אלא בספי צדקה שנתנו לך רק לשם תקנת נפש אביו. והיות וכה, אני מדגיש בפניך כי רק אם החלום יתקיים על כל פרטיו, שבאמת תבוא לאותו כפר ויהיה שם הגוי ששמו כך וכך, ובאמת יגור בקצה העירה כמו שאמר אביו, ואכן יהיה השור שחור, ויאמר בתחלה שעולה שמונים רובל, ואחר כך תצליח להורידו לארבעים רובל - אם הכל יהיה ממש כדברי אביו בחלום, טול את המעות ותקנה את השור, ותקיים בכך את דברי החלום בכל פרטיו ודקדוקיו. אך אם יחסר אחד מכל הסימנים הנ"ל - אסור לך להשתמש באלו המעות של צדקה, ותשיבם לאנשים שנתנוהו לך".

האיש נסע לאותו כפר ושאל לשם הגוי הנ"ל, ואכן זה היה שמו, וביתו שכן בקצה הכפר. בבואו לשם שאלו על שור שחור, ואמר הגוי שזה זמן רב שרוצה למכרו אבל הוא נגחן ומשתולל, וכמה פעמים כשרצה לתפסו ולקחתו לשחיטה, השתולל באפן שהיה סכנת נפשות ממש לעמד אצלו. בדר על המחיה, והגוי אמר: "באמת מחירו שמונים רובל, אך כיון שהוא מסכן, אני מוכן למכר לך אותו בארבעים. אבל תזהר מאד כשאתה נגש אליו כי זו סכנת נפשות".

אחר ששלם לו ארבעים רובל, בקש הגוי לקרא לכמה גוים בעלי כח שיוכלו לקשר את השור. אך היהודי אמר לו: "חדל לך! אני מסתדר לבד".

היהודי נגש אל השור, והשור היה רגוע ועמד בהכנעה, לא נגח ולא נגח, לא בעט ולא נשך ולא רבץ. קשר לו היהודי חבל בין קרניו והשור הלך אחריו ככבשה קטנה, לפליאת הגוי שעמד משתומם.

כשהגיע היהודי העירה נעשה רעש גדול בכל העיר. כלם באו להשתתף במעמד השחיטה. השוחט ברוך

בקול, וענו כל העם אמן. בדקו את הראות והיו נקיות וכשרות, וחלקו את הבשר לעניי העיר. ואף למהרי"ל נתנו מהבשר לכבוד שבת.

וְכַתֵּב רַבִּי יֵאָשֶׁע שׁו"ב: יְהִי אֲנָשִׁים שִׁיתְפַּעְלוּ מֵעֵצָה הַמַּעֲשֶׂה - גְּלוּי נֹרָא עַל יְדֵי חִלּוּם, וְתִקּוּן הַנֶּפֶשׁ בְּדַרְךְ פְּלֵא. יְהִי אֲנָשִׁים שִׁיתְפַּעְלוּ מִמָּה שֶׁמֵּהֲרִי"ל הַקְּפִיד כֹּל כֶּף עַל מְמוֹן יִשְׂרָאֵל, וְהִזְהִירוּ שְׂאֵם יִחְסַר אֶחָד מִפְּרִטֵי הַחִלּוּם יִשְׁיב כֹּל הַמָּמוֹן לְבַעֲלָיו. מִיִּשְׁהוּ אַחַר הָיָה מִתְפַּשֵּׁה, שְׂאֵף אִם הַכֶּפֶר יִהְיֶה רְחוֹק שֶׁבַע פְּרָסָאוֹת וְלֹא שְׂמוֹנָה, אוֹ שְׁהַשׁוּר יִהְיֶה חוּם וְלֹא שְׁחוֹר, גַּם יִקְנֶהוּ וְיִשְׁחַטְהוּ. אֲלֵא שֶׁמֵּהֲרִי"ל הַקְּפִיד מֵאֵד עַל פְּרוּשָׁה שֶׁל יְהוּדִי.

אֲךָ הַהִתְפַּעְלוּת שְׁלִי - מִמְּשִׁיד רַבִּי יֵאָשֶׁע שׁו"ב - הִיא בַּעֲקָר מִמָּה שֶׁחָשַׁב מֵהֲרִי"ל מֵה יִהְיֶה פְּרִנְסַת הַבַּיִת בְּאוֹתוֹ שְׁבִיעַ שִׁיטְפַל בְּנִשְׁמַת אֲבִיו, וְדָא לֹא לְפְרִנְסַת אוֹתוֹ שְׁבִיעַ. תִּקְנוֹת, גְּלוּלוֹת, תִּקְוִיִּים - אֲבָל מֵה יִהְיֶה עִם הַיְהוּדִי הַזֶּה, מֵה יֵאָכֵל בְּשֶׁבֶת הַקְּרוֹבָה?...

כִּי מֵהֲרִי"ל לֹא הָיָה רַבֵּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲלֵא אֲבִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א)

חֲזֵרָה בְּתִשְׁבָּה - רַק בְּדַרְךְ כְּבוֹד

כִּי יִגְבֹּב אִישׁ (כא, לו)

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים אָדָם שְׁחוּטָא, אֲנִי כּוֹעֵסִים עָלָיו וּמְזוֹלְלִים בּוֹ. לַעֲמַת זֹאת הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ שֶׁאֲמַנֵּם זֶה חֲמוּר מֵאֵד שִׁיְהוּדִי עוֹשֶׂה עֲבוֹרוֹת, אֲךָ כִּיּוֹן שֶׁהוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה זֹאת מִרְצוֹן, אֲלֵא הַיִּצָר הוּא שֶׁמִּסְמָא אֶת עֵינָיו, יֵשׁ לְנַהֵג בּוֹ בְּכַבּוּד גָּדוֹל.

אָדָם שֶׁגִּבַּב מִשְׁלֵם עַל גִּבְּתוֹ, וְאִם אֵין לוֹ כִּיצַד לְשֵׁלֵם - הוּא נִמְכָּר לְעַבְד. אֲךָ הַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת לוֹ פְּרִיבִילְגִיּוֹת רַבּוֹת:

אִם הוּא מוֹדֶה בְּקִנְס - הוּא פְּטוּר מִכֶּסֶל. אִם הוּא סָחַב אֶת הַכֶּבֶשׂ עַל כַּתְפָּיו - הוּא מִשְׁלֵם רַק פִּי אַרְבַּע. אִם הוּא נִמְכָּר לְעַבְד וְיֵשׁ לְאֶדוֹן רַק כְּרִית אַחַת - הוּא מִקְבֵּל אוֹתָהּ. כֹּל זֹאת לְמַה? כְּדִי לְתַת לוֹ כְּבוֹד.

נִשְׁאֵלֶת הַשְּׂאֵלָה: הֲרִי בְּהַתְנַהֲגוּת הַזֶּה אֲנַחְנוּ מְעוֹדְדִים אֶת הַגִּבְבַּב לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ, שֶׁהֲרִי הוּא רוֹאֶה שֶׁגַּם כִּשְׁהוּא גוֹבֵב מִמְּשִׁיכִים לְהַתְחַסֵּס אֲלָיו בְּכַבּוּד. הֲיֵה צְרִיךְ לְנַהֵג בּוֹ כְּמוֹ שְׁוֹהֲגִים בְּבִתֵּי הַמִּשְׁפָּט שֶׁל יְמִינוֹ, לְבַזּוֹת וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתוֹ. רַק כֶּף נוֹכַח לְהַבְשִׁיחַ שְׁלֻעוֹלָם הוּא לֹא יִשׁוּב וְיִגְבֹּב!

אֲלֵא שְׂכָאן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה יְסוּד חֲשׁוּב לַחַיִּים: כַּאֲשֶׁר מְבַאֵר וּמְשַׁפְּלִים אֶת הָאָדָם, הוּא נִשְׁבֵּר לְרִסְיָסִים וּמִתְיַאֵשׁ מִהֶאֱפָשְׁרוֹת שְׂאֵי פַעַם יִחְזוּר בְּתִשְׁבָּה. אֲךָ אִם מְכַבְּדִים אוֹתוֹ, מִשְׁתַּדְּלִים לְהַקְּל מַעֲלָיו אֶת סִבְלוֹ וּמִרְאִים לוֹ שְׁנוֹתֵינִים לוֹ צִיאָנִס - יֵשׁ סְכוּי שֶׁהוּא יִתְפַּס אֶת עֲצָמוֹ וְיַעֲלֶה עַל דַּרְךְ הַמְּלָךְ.

בְּפִרְשַׁת אֲמֹר אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה (ויקרא כא, ד): "לֹא יִשְׁמָא בְּעַל בְּעַמְיוֹ לְהַחֲלוֹ", דְּהֵינּוּ שְׁלִכְתֵּן יֵשׁ אֲסוּר לְהַטְמִיא לְמַתִּים, אֲךָ לְשַׁבְּעַת הַקְּרוֹבִים שְׁלוֹ הוּא מְצוּה לְהַטְמִיא, וּבִינְיָהֶם נִמְצָאֵת גַּם אֲשֶׁתּוֹ.

כֹּל זֶה טוֹב וְיִפְסָה כַּאֲשֶׁר הַכֶּהֵן נִשְׂא אִשָּׁה הַמְּתַרְת לּוֹ. אֲךָ מֵה הַדִּין בְּמַקְרָה שֶׁהוּא הַתְּחַתּוֹן עִם אִשָּׁה הָאֲסוּרָה לוֹ, כְּגוֹן גְּרוּשָׁה? אוֹמֶרֶת עַל כֶּף הַגְּמָרָא (בבבב כב ע"ב): "יֵשׁ בְּעַל שְׁמַטְמָא וְיֵשׁ בְּעַל שְׂאֵין מִשְׁמָא" דְּהֵינּוּ שְׂבָאֵן זֶה אֲסוּר לְכַהֵן לְחַלֵּל אֶת קִדְשָׁתוֹ עֲבוּר אִשָּׁה זוֹ.

אוֹנְקְלוֹס מְתַרְגֵּם: "לֹא יִסְתַּאֵב רַבָּא בְּעַמָּה לְאַחֲלוּתָהּ" - לֹא יִשְׁמָא הַגְּדוֹל בְּעַמּוֹ. הַרְמַבִּין מְסַבֵּיר שֶׁשְׁטַעַם הָאֲסוּר הוּא מִפְּנֵי שֶׁהַכֶּהֵן נִכְבָּד בְּעַמְיוֹ, לְכֹן מְכַנֶּה הַתּוֹרָה אֶת הַכֶּהֵן "בְּעַל בְּעַמְיוֹ" שֶׁפְּרוּשׁוֹ הַנִּכְבָּד בְּעַמְיוֹ. הַתְּמִיּהָ עֲצוּמָה: נִתֵּן לְהַבִּיּוֹן שְׁכָהּ שֶׁנִּשְׂא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה מְכַנֶּה 'נִכְבָּד', אֲךָ כִּיצַד נִתֵּן לְכַנּוֹת כֶּף כֶּהֵן חֲצוּץ מְחָצֵף שְׁנִשְׁוִי בְּמִשְׁךְ שְׁנִים לְאִשָּׁה פְּסוּלָה, וְכַמָּה שְׂצוּעִיקִים עָלָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֲבֵרָה, הוּא מִתְעַלֵּם וּמִמְשִׁיךְ לְחַיּוֹת אֲתָהּ?

אֲלֵא אוֹמֵר הָאֲדַמוּר ה"בֵּית יִשְׂרָאֵל" מַגוּר וְצ"ל: גַּם אִם הַכֶּהֵן זָלְזָל בְּכַהֲנָתוֹ וְחָלַל אוֹתָהּ, בְּעֵינֵי הַתּוֹרָה הוּא עַדְיוֹן נִקְרָא אָדָם גְּדוֹל וְאֲסוּר לוֹ לְטַמֵּא אֶת הַכֶּהֵן שְׁלוֹ!

*

אֲלֵא הָאֲדַמוּר מִבְּאֲבוֹב וְצ"ל הֲגִיעַ אָדָם שֶׁנִּרְאָה כְּחִסִּיד מִן הַמִּנְיָן וּבִקְשָׁה לְהַזְמִין אֶת הָאֲדַמוּר לְשַׁבַּע בְּרִכּוֹת שֶׁהוּא עוֹרֵךְ לְבֵיתוֹ הַקְּטַנָּה.

תְּמָה הָאֲדַמוּר: "מַדּוּעַ אֲבֹא? אֵינִי מְכִיר אוֹתָךְ, וְיֵשׁ לִי שְׂמֵחוֹת רַבּוֹת אַחֲרוֹת שְׂאֵנִי אֲמֹר לְהַשְׁתַּתֵּף בְּהוֹן"

"אִם הַרְבֵּה יָבוֹא, הוּא יִשְׁמַח בְּיוֹתֵר וְיִבְרַךְ אוֹתִי", אֲמַר הָאִישׁ בְּקוֹל צוֹפֵן טוֹד.

הָאֲדַמוּר הַשְּׂתַכְנֵעַ, וְהֲגִיעַ לְשַׁמְחָה. בְּעַל הַשְּׂמֵחָה שְׂמַח מֵאֵד בְּבוֹאוֹ, וְאֵין פְּנֵה וְאֲמַר: "בְּרַצוֹנִי לְסַפֵּר לְאֲדַמוּר סְפוּר: הַרְבֵּה לֹא זוֹכֵר אוֹתִי, אֲבָל לְפָנֵי הַשׁוֹאֶה שְׂמִשְׁתִּי כַּחֲזוֹן בְּבָאֲבוֹב. הַצְּרוֹת שְׁעָבְרוּ עָלַי בְּשׁוֹאֶה עָרְעְרוּ אֶת אֲמוּנָתִי, וְהִתְחַלַּתִּי לַעֲשׂוֹן בְּשֶׁבֶת. לְאַחַר הַשׁוֹאֶה הַקְּמַת בֵּית כְּנֶסֶת קָשׁוֹן שֶׁל הַחִסְדוֹת, וְכִשְׁעָבַרְתָּ עִם בְּנֵךְ בְּרַחוּב, רְאִיתָ אוֹתִי וּפְנִיתָ אֵלָי בְּחִבִּיבוּת: "הֲרִי אֲתָה הֵייתָ בְּעַל הַתְּפִלָּה שְׁלָנוּ בְּבָאֲבוֹב. בּוֹא אֵלָינוּ בְּשֶׁבֶת, אֲנַחְנוּ מְחַכִּים לְשִׁמְעַ שׁוֹב אֶת הַתְּפִלָּה שְׁלָךְ".

אֵינִי נִסִּיתִי לְסַרֵּב, אֲבָל אֲתָה שְׂכַנְעַת אוֹתִי, וּבִאֲתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַתְּפִלָּתִי לְפָנֵי הַתְּבָה, וְאֲתָה אֲמַרְתָּ לִּי יִישַׁר כַּח מְסַפֵּר פְּעַמִּים. בְּשֶׁבֶת שְׂאֲחַר כֶּף עַמְדָּתִי וְעִשְׂנָתִי סִיגְרִיָּה בְּרַחוּבָה שֶׁל עֵיר, וְאֲתָה נִגְשַׁת אֵלָי וְאֲמַרְתָּ: "מֵאֵד נִהְיִינוּ בְּשֶׁבֶת שְׁעָבַרְתָּ, אֵינִי רוֹצֶה שְׁתַּעֲבֹד לְפָנֵי הַתְּבָה גַּם הַשְּׁבֶת".

"אֲבָא, הוּא מְחַלֵּל שְׁבֶתוֹ" הִזְדַּעַק בְּנֵךְ. "הֵאֵם אֲנַחְנוּ מְבִיאִים לְבָאֲבוֹב חֲזוֹן מְחַלֵּל שְׁבֶתוֹ?"

"לֹא הוּא מְחַלֵּל שְׁבֶת, אֲלֵא הַהִיטְלָךְ שְׁבֶתוֹכּוֹ גוֹרֵם לוֹ לְחַלֵּל שְׁבֶתוֹ, עֵנִיתָ לוֹ.

בְּאֲתִי שׁוֹב לְבֵית הַכְּנֶסֶת. אֲזוֹ בְּקִשׁוֹ מִמֶּנִּי לְהַשְׂאֵר לְקַדּוּשׁ אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה, וּמֵאֵד הַתְּחַזְקָתִי וְחֲזָרְתִּי לְדַרְךְ הַיִּשָּׁה, אִם אֵינִי נִרְאָה הַיּוֹם כְּחִסִּיד מִן הַמִּנְיָן, וּמֵאֵה הַנִּכְבָּדִים שְׁלִי הֵם שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת - זֶה רַק בְּגִלְלֵי שְׂאֲתָה הַשְּׁפִלְתָּ לְרֵאוֹת בְּתוֹךְ לְבִי שְׂבָאֲמַת לֹא אֵינִי מְחַלֵּל שְׁבֶת, אֲלֵא הַיִּאוּשׁ וְחִסְרֵי הַתְּקוּהָ שֶׁנִּזְרַעוּ בִּי עַל יְדֵי הַנְּאֻצִּים יִמ"ש. זֶה נִתֵּן לִי אֶת הַכַּח לְשׁוּב לְדַרְךְ הַיִּשְׁרָי."

לֹא לְחִנָּם פְּרָשָׁה זוֹ הִיא הָרֵאוּשׁוֹנָה שֶׁנִּכְתְּבָה לְאַחַר מִתַּן תּוֹרָה. מִשׁוּם שֶׁהַיִּסוּד הוּא שְׁגַם אִם אָדָם הוּא בְּעַל עֲבֵרָה - אֲסוּר לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ. אֲדַבְּרָה, צְרִיכִים לְתַת לוֹ תְּמִיד תְּקוּהָ. אֲזוֹ יֵשׁ סְכוּי גְדוֹל שֶׁהוּא יַעֲלֶה עַל דַּרְךְ הַמְּלָךְ.

(רבי גואל אלקריף שליט"א)

לֵב הַמְּרָגִישׁ אֶת הַזּוֹלָת

אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֵנִי עֲמֹךְ (כב, כד)

פִּרְשׁ רַש"י: "אֶת הָעֵנִי עֲמֹךְ - הוּי מִסְתַּפְּל בְּעַצְמָךְ כְּאֵלוֹ אֲתָה הָעֵנִי". כְּשֶׁהֲרַב מִפּוֹנִיבֵי וְצ"ל הַקִּים אֶת הַיְשִׁיבָה, הוּא הָעֵסִיק הַרְבֵּה אֲנָשִׁים גְּלוּמוּדִים, נְצוּלֵי שׁוֹאָה, בְּכָל מִינֵי עֲבוּדוֹת בִּישִׁיבָה. זֶה עַבְד בְּמִסְבָּח, זֶה בְּגִירוֹת וְכִיּוּצָא בְּזוֹה. בְּצוּרָה הַזֹּאת הוּא נִתֵּן לָהֶם פְּרִנְסָה וְהַעֲמִיד אוֹתָם עַל הַרְגָּלִים. הֵם עַבְדוּ בְּאִוְרָה תּוֹנִינִית, וְכֶךְ שִׁקֵּם אוֹתָם הֵן מְבַחֲינָה גְּשָׁמִית וְהֵן מְבַחֲינָה רוּחִנִּית.

בִּינְיָהֶם הִיָּה יְהוּדִי בְּשֵׁם רַבִּי מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲגִיעַ מִהֶמְחֻנּוֹת וּבְעָבְרוּ עֵסַק בְּנִגְרוּת. הֲרַב אֲמַר לוֹ: "אֲתָה תַּעֲבֹד בִּישִׁיבָה בְּנִגְרוּת. יֵשׁ בְּלִי עֵין הַרַע אֲלֶיךָ סִטְנִדְרִים, הַבְּלָא גְדוֹל, וְצְרִיכִים לְתַקֵּן פֶּה וּלְתַקֵּן שֵׁם. כֹּל עֵנִי הַנִּגְרוּת שֶׁל הַיְשִׁיבָה עֲלֶיךָ".

יוֹם אֶחָד הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל הַרְצָפָה וּמִתְקַן סִפְסָל. הֵלֶה הַתְּאֻמָּץ לְקַדְחַת חוֹר מְלַמְּשָׁה. הַפּוֹנִיבֵי עַר רַב הַתְּכּוֹפֵף עַד הַרְצָפָה, לְטוֹף אוֹתוֹ בְּגַב וְאֲמַר לוֹ: "רַבִּי מִשָּׁה! אֵיזוֹ זְכוּת יֵשׁ לָנוּ, שְׁלֵשִׁים שָׁנָה אֲנַחְנוּ בּוֹנִים יְחַד אֶת הַיְשִׁיבָה!"

מֵאוֹתוֹ יוֹם וְאֵילָךְ, רַבִּי מִשָּׁה עָצַר כֹּל אַבְרָךְ שְׁעָבַר לִידוֹ, וְאֲמַר לוֹ: "אֲתָה יוֹדַע שֶׁהֲרַב מִפּוֹנִיבֵי אֲמַר לִי שְׁשָׁלְשִׁים שָׁנָה אֲנַחְנוּ בּוֹנִים יְחַד אֶת הַיְשִׁיבָה?..."

אֵיזוֹ הַרְגָּשָׁה טוֹבָה הֲרַב מִפּוֹנִיבֵי נִתֵּן לוֹ. הוּא הָיָה בְּטוּחַ שֶׁהוּא וְהֲרַב בּוֹנִים יְחַד. שְׁנֵיהֶם שְׁוִים.

וְהוּוֹ שְׂכַתֵּב רַש"י: "הוּי מִסְתַּפְּל בְּעַצְמָךְ כְּאֵלוֹ אֲתָה הָעֵנִי" - אֵל תִּסְתַּפְּל עַל הָעֵנִי מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. תִּשְׁתַּדְּל לְהַכְּנִס לְתוֹךְ הַנִּעְלָמִים שְׁלוֹ, לְחַיּוֹת אוֹתוֹ, לְחַוֵּשׁ אֶת הַתְּחַוִּשׁוֹת וְהַהֲרַגְשׁוֹת שְׁלוֹ.

הַתּוֹרָה מְצוּה אוֹתָנוּ שִׁיְהִיָּה לָנוּ לֵב מְרָגִישׁ. לֵב שְׂמֵרָגִישׁ הֵיכֵן הַשְּׁנִי נִמְצָא וְלַחַיּוֹת אוֹתוֹ. אֶת הָעֵנִי עֲמֹךְ.

(רבי יעקב שיש שליט"א)

אַלְצָנוֹת

לְשִׁמּוֹן עֶבֶת

פָּרֶשֶׁת אֶשְׁפָּאִית

כ"ז, אֲדָר תשנ"ו קכ"א

ה'אביר יעקב' זיע"א שייש בכך רמז שייש לאהב ולקרב את גרי הצדק, וחלילה שלא להונותם ולומר להם שייזכרו מעשיהם הראשונים, שהיו עובדי עבודה זרה.

ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': סמיכות שני פסוקים אלה, דהבא להתגיר מתחלה היה עובד עבודה זרה, וכשבא להתגיר צריכים ישראל להזהר שלא להונותם ולומר להם: אתמול הייתם עובדים עבודה זרה ועכשו באתם לתחת כנפי השכינה, דמוס שבך אל תאמר לחברך. דגם אתם כשהייתם במצרים הייתם עובדי עבודה זרה, וזהו 'זבח לאלהים יחרם' ואף על פי כן 'וגר לא תונה', שלא תאמר אתמול היית זובח לאלהים אחרים, שהרי גם אתם גרים הייתם בארץ מצרים והייתם עובדים עבודה זרה בארץ מצרים ולפיכך מוס שבך אל תאמר לחברך.

הזהירות אפלו מנדנוד שקר

מדבר שקר תרחק וגו' (כג, ז).

איש אמת ואוהב אמת היה הרה"ק רבי משה אריה פריינד זיע"א, רבה של ירושלים, מעודו. דביקותו במדת האמת הייתה במדה שקשה למצא דגמתה. דבוק היה בה ומקשר אתה בכל חדרי הלב והנפש, עד פי היה עמה חטיבה אחת. את השקר שנא ותעב עד הקצה האחרון. וכל כך תעב אותו והתרחק ממנו, עד כי פעם כשקנו לו משקפים מכספים לא אבה ללבשם בשום פנים, באמרו שייש בכך משום נדנוד שקר, שהרי הם נראים ככסף לעיני הבריות, ובעצם אינם אלא מתכת פשוטה. מוכן שבסלידתו העצומה משקר היה זהיר מאד שכל מוצא שפתי יחיו נכונים ואמתיים בתכלית ולא יתערב בהם אף נדנוד קל של שקר. ומעשה היה בנסעו לחוץ לארץ בשנת תשל"ג לפ"ק, וכשקבל את פני הרה"ק רבי יואל מפאטמאר זיע"א מסר לו דרישת שלום מתלמידי הישיבה בירושלים, באמרו כי הם מפלגים בתורה ויראת שמים. לא עברו

לא להונות את גרי הצדק

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האהלה (יח, ז).

גר צדק פלוני שהיה מודע להרה"ק הפני מנחם מגור זיע"א, הכניס את בנו לברית ימים ספורים לפני חג הפסח, וכבדו לשמש כסנדק. לאחר הברית הראה לו הרבי פנים שוחקות מאד והעניק לו מכתב ברכה קצר בו ברכו בברכת מזל טוב ורב נחת לכל המשפחה עם ברכת יום טוב שמח, וכתב לו שם את הפסוק ממגלת רות (ב) 'ישלם ה' פעלך ותהי משכרתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו, והוסיף: 'אשריכם שהצטרפתם בה"י לעם ישראל מלב טהור ובאתם לחסות בצל כנפי השכינה'. בקימו בהדור את מצות 'ואהבת את הגר' הוסיף לאחר מכן להגיש לו מעטפה נוספת ובתוכה שטרות כסף, באמרו אליו: הסכום הזה בודאי יעזר לך כי תצטרך לשכר עזרה לקראת ההכנות לפסח. אין לשער כמה שמחה וקורת רוח גרם לאותו אדם שהרגיש את האהבה השופעת אליו מן הרבי, בהשגחתו על אודותיו מחלונות רצונו הטוב.

ביום המר, ט"ז אדר תשנ"ו, חרב עלי עולמי, ספר גר צדק אחר שהרבי קרבו ושוחח עמו רבות באנגלית, שפת האם שלו. דמעותי נמסכו במטרות העז שנתכו אז ארצה. בכיתי ללא הפוגה כאשר נתקיים בי בגרותי מקרא כפשוטו (תהלים כז) 'כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני'. היה לי רבנו לבית מעון לבוא אליו תמיד, ועתה התיתמתי מאבי ואמי גם יחד ('הפני מנחם' ח"ב עמוד רסט).

יש לאהב ולקרב את גרי הצדק

את סמיכות הפסוקים (שמות כב יט-כ): 'זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים', מסביר הרה"ק

ימים אשר כבודו אינו חש בטוב לכן באתי לבקרו ולשאל בשלומו. מיד נוצרה שיחה של דברי תורה בין שניהם, כשהנושא היה דין יום טוב שני של גלויות לכן חוץ לארץ הנמצא בארץ ישראל. השיחה נמשכה בידידות רבה זמן מה עד פי לבסוף לקח ממנו ברכת פרדה והם נפרדו זה מזה לשלום.

ויהי בצאתו מבית הראב"ד נענה ואמר להשתאות מלוי: הבה עתה נחזור הביתה. תחלה חשבו הם כי דבר מסבת ההלולא פרח מזכרונו והזכירוהו כי עליו להשתתף עוד במסבה שהזמן אליה. אך הוא השיב כי אין בדעתו להשתתף בה עוד. לתמיהת התלמידים לא היה גבול והם בקשו לידע פשר דבר, ואלו הגאב"ד נאות להבהיר להם טעמו ונמיקו. וכה אמר: אם אשתתף עתה במסבת ההלולא נמצא שלא באתי לבית הראב"ד אלא בדרך אגב, ומה שאמרתי לו שבאתי לבקרו ולשאל בשלומו אינו נכון בתכלית, ולכן איני רואה ברה"ק אלא לחזור לביתי בכדי שלא אכשל בדבור שאינו אמת. סוף דבר שחזר לביתו ולא השתתף כלל במסבת ההלולא והכל מחמת חשש נדנוד קל של דבר שקר (משה רעיא מהימנא' פרק כב).

התורה עצמה אמרה 'תרחק'. להראות חמור האסור
 על הפסוק (שמות כג ז): 'מדבר שקר תרחק', הביא הרה"ק השפת אמת זיע"א (פרשת שופטים, תרל"ט): "ושמעתי ממו"ז [הרה"ק ה'חדושי הרי"ם'] ז"ל שהגיד בשם הרב [רבי שמחה בונם] מפרשיסחא ז"ל, שלא מצינו הרחקה בשום אסור בתורה רק חכמים תקנו סיג, וזולת בשקר. התורה עצמה אמרה 'תרחק'. להראות חמור האסור. עכ"ד. וכמו כן מצינו כאן באמת 'צדק צדק תרדף' מה שלא מצינו במקום אחר, כי הוא יסוד הכל.

(מתוך הספר ספיר ויהלם להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אלא ימים מספר ואחד מהרמ"ם בישיבה מקבל ממנו מכתב בבקשה להודיעו: האם התלמידים ממשיכים ללמד בהתמדה ולהתנהג ביראת שמים, בהגישו שהוא מבקש לידע זאת כדי להיות סמוך ובטוח שלא נכשל בדבור של שקר.

והיתה הפלגת זהירותו מדבר שקר במדה רבה כזו עד שהסתעפה לפנים שלא עלה על דעת אנוש לחשש בהם משום נדנוד שקר, ויהי כשהשמיע פעם בפני תלמידי הישיבה פלפול באחת מסוגיות הש"ס, והיה קטב הפלפול לתרץ מאמר מקשה בירושלמי שהובא בספר הצ"ח. התחיל את דבריו בזה הלשון: איתא בירושלמי. אך מיד חזר בו ואמר: הלא לא ראיתי את הירושלמי בפנים, אלא כי הצ"ח מביא ירושלמי.

והיתה עבדא נפלאה אשר מוסר ההשכל שבה אדיר ועצום לידע ולהבין זהירות מדבר שקר עד היכן היא, וכך היה מעשה: שנה אחת ערך מוסד ידוע בירושלים מסבה רבתי באור ליום כ"ה תשרי לרגל יומא דהלולא של רבן של ישראל מרנא ה'חתם סופר' זיע"א. גדולי הדור הסבו במסבה זו, וגם הגאב"ד הזמן להופיע שם פאר. בשעה המיעדת יצא מביתו לעבר המקום המיעד לעריכת המסבה, כששני תלמידים מלויים אותו בדרך. בהגיעם קרוב למקום שלח את אחד התלמידים לבדוק אם המסבה החלה כבר, והלה חזר ואמר כי עדין עומדים שם באמצע תפלת ערבית, נענה הגאב"ד ואמר היות שזו מספר ימים אשר הראב"ד דמתא אינו בקו הבריאות ננצל הזמן שנותר לנו ונסור אל ביתו הנמצא בקרבת מקום לדרש בשלומו. כשנכנסו אל הבית התרגש הראב"ד מאד מהבקור הפתאומי ועמד מלא קומתו והכריז: במה זכיתי שכבודו בא לבקרני. השיב לו ואמר: היות שנודע לי שזו מספר

שו"ת קטר

חידון אִלְפָנוֹת - נושא פרסים
איזו מצוה בפרשתנו
כוללת את המספר 30?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת וישלח:

ש. איפה כתוב בפרשתנו מילה שאמר יעקב אבינו, ואומרים אנו אותה בברכת המזון?
 ת. כשיעקב מתאר את מסירותו ללבן, הוא אומר שביום החום אכל אותו ובלילה קרח (בראשית לא, מ). יעקב אמר (בראשית לג, יא) וְכִי יֵשׁ לִי כָל בְּרַכַּת הַמִּזְוֹן אֲנִי אוֹמְרִים בְּכָל מַכְל כָּל.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
 פרשת וישלח:
 ה' יעקב זכאי מביתר עילית.

פניו, ולפי זה יהיה הדין שגם בפשיעה "אם בעליו עימו לא ישלם". זהו שאמר הפסוק: "לא הביט און ביעקב", ולמה? משום "ה' אלוקיו עימו", ואם כן זו פשיעה בבעלים! וכי תשאל: מנין שגם פשיעה בבעלים פטור? הראיה לכך היא: "א-ל מוציאם ממצרים", לפני שמלאו ארבע מאות שנה, ובהכרח ש'מקרא נדרש לפני ולפני פניו, וזו ראייה שגם פשיעה בבעלים פטור, ועל כן מוחל הקב"ה מצד הדין את עוונותיהם של ישראל... בדרך זו יתבאר גם הפסוק (דברים ד, ט): "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" - שמכיון שאתם דבקים בה', ואם כן זהו מצב של 'בעליו עמו', על כן 'חיים כולכם היום'.

(הרה"ק מאוסטרובצא)

מאוסותו של שקר

מדבר שקר תרחק (כז, ז). פעם אמר רבינו הק' רבי מנחם נחום משטפנשט: בני האדם טועים וסוברים, כי קשה להיות 'איש אמת'. אך טעות חמורה בידם! שכן בפועל קשה הרבה יותר להיות שקרן, מאשר להיות איש-אמת!

ועוד הוסיף: אמרו חז"ל: הגמרא אומרת (ביצה כה, ב): "שלושה עזים הם: ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות. ויש אומרים: אף עז בבהמה דקה, ויש אומרים: אף צלף באילנות". ואני אומר - הוסיף רבינו - אף שקר במידות הרעות!

(אמונת אמת - שטפנשט)

הרפואה שבאה ע"י האויר שבלחם ובמים

וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך (כז, כה) פעם הגיע תליגרמא [מברק] להרה"ק רבינו אדמוה"ז מסאדיגורה זי"ע מאחד מבני משפחת החסידים הנגידיים הורנישטיין מרוסיה, ובו הוא מודיע על אחד מן הילדים נזקק לישועה, ושרבינו יעזור עליו רחמי שמים, והיות שהשעה היתה כשתיים לפנות בוקר חשב המשרב"ק הרה"ה רבי משה דוד גוטמאן ע"ה שקבל המברק שימסור זה לידי הרבי מיד בבוקר ולא להפריע כעת בשעה כה מאוחרת, כשזה לא מזמן הלך הרבי לנוח קצת מעבודתו בקודש, אך פתאום פתח רבינו את הדלת ושאל האם יש חדשות? כמובן שר' משה דוד ע"ה הגיש לו את המברק נענה רבינו ואמר בהתעוררות רחמים על החולה: הנה כתיב "וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך". ויש להבין את הקשר שבניהם וכי בשביל שיברך את הלחם ואת המים, יסור המחלה. אלא שכידוע, ישנם מעינות מרפא ויש אויר מרפא, והנה האדם שנגזר עליו מהשמים שרפואתו תבוא ממעיני הישועה, מהו העצה שיוכל לקבל על מיעין, הרי לא נמצא כזה בסביבתו, וכן מי שנגזר עליו שיתרפא ע"י אויר מיוחד זה, מה יעשה בכדי להתרפא אם לא נמצא באותו המקום שיש בו האויר המרפא. אשר על כן מסבב השי"ת המסבב כל הסיבות, שהנצרך להאויר מרפא שולח לו השי"ת את האויר שבתוך החורים שבלחם שהוא אוכל, והנצרך למי המעין מסבב השי"ת שיכנס ממי המעין לתוך המים שהוא שותה והוא נתרפא. וזהו פירוש הפסוק "וברך את לחמך ואת מימך" שאמלא את הלחם עם האויר המרפא, "ואת המים עם מי מעינות הרפואה, ועי"ז "הסרתי מחלה מקרבך" וכן נתקיים בילד החולה שלפתע התעורר וביקש מים לשתות ונתרפא.

(אדמוה"ז מסאדיגורה - בעל "אמת ליעקב")

"ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך" (כז, כה) מה משמעה של הבטחה זו - תמה הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב - וכי על ידי שיברך ה' את לחמו ומימיו, תוסר המחלה מהאדם? ותייך, על פי דברי הגמרא (עבודה

זה נהג): "סורים, בשעה שמשגרין אותם על האדם, משביעין אותם: שלא תלכו אלא ביום פלוני ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני... והיינו דאמר ר' יוחנן: מאי דכתיב (דברים כח, טז): "ותקליים רעים נאמנים" - רעים בשליחותן, ונאמנים בשבועתן, מנתה, חולה שיש בעירו רופאים ורפואות למחלתו, יקל עבורו למצוא מזור ותרופה למחלתו, אך לפעמים הרופאים והרפואות והמרמצאות הנחוצים לו נמצאים בעיר אחרת, ומוכרח החולה לנסוע שם לקבל תרופתו, ומה יעשה העני המדוכה, שאין ידו משגת לנסוע למקום ששם נמצאת הרפואה שהוכנה עבורו? האם, חלילה, אבדה תקותו? אשר על כן הבטיחה התורה הקדושה: "ועבדתם את ה' אלוקיכם", ובזכות זה תתברכו שאפילו בעת שתצטרכו רפואה לא תהיה הרפואה רחוקה מכם, אלא "וברך את לחמך", דהיינו: שכל סממני הרפואה שיש במרחקים לצורך רפואתו, ישימם הקב"ה בתוך הלחם שהוא אוכל, וכל הרפואות הטמונות במעיני הישועה ומרמצאות ההבראה - יתנם הקב"ה בתוך המים שהוא שותה ובמרחץ שבעירו, וממילא יסיר ממנו כל המחלה!

(דמשק אליעזר - דז'יקוב)

לעשות ולקיים הכל גם בלי הבנה

כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע (כד, ז) יש להבין מה היה סברת כלל ישראל בהקדימם הנעשה לפני הנשמע, הלוא אינם יודעים מה לעשות טרם ששומעים את מה שצריכים לעשות, וגם יש להבין מהו גודל השבח שנשתבחו באמירה זו עד שמדמין אותם למלאכי השרת שמקדימין העשייה לפני השמיעה, אכן כלל גדול בענין קבלת התורה השמיעו לנו בני"ב באמירה זו, ורצונם לבטא בזה דצריך האדם לראות שהיה לו 'אמונה פשוטה' של מה שאומר השי"ת הוא מחוייב לעשות מבלי שירצה לדעת טעם הדבר, ורק כאשר יש לו האמונה הזאת והוא מקיים בכל נפשו ומאודו דברי אלקינו ית' הוא זוכה להבין ולהשיג אמיתיות הדברים. ודבר זה מוכרח הוא. והענין יוסבר עפ"י משל, כשניקח דוגמא מענינים גשמיים, דכמו שיש מזון גופני שהם דברי אכילה ושתיה, כן יש מזון רוחני, שהם התורה והמצוות, וכמו שבמזון גופני א"א להבחין טעם המאכל רק אחר שאכל ושתה, כמו"כ א"א להבין אמיתיות דברי תורתנו הק' רק אחר שעושה בפועל מה שציווה אלקינו ית', וידוע שנשמע הוא לשון הבנה, כמאה"כ "תשמע חלום" (בראשית מא, טו) וזהו "כל אשר דבר ד' נעשה" אחרי שהאדם מחליט בהחלטה נחושה, שאת דבר ד' אני מחוייב לעשות בין כשאני מבין בטעמה של המצוה ואפי' אם אינני מבין, בכל זאת אני מחוייב לעשות, אז יזכה עי"ז ל"ונשמע" שיבין וישיג אמיתיית הדברים.

(מרו הרה"ק האדה"ז מסאדיגורה זי"ע)

אם היו ישראל מושפעים בכל טוב בודאי היו מתנהגים כדבעי

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (כד, ז) מסופר כי כשהיתה הילדה בת-שבע, בתו מסוגנה של מרן האדמוה"ז רבינו מנחם נחום משטפנשט כבת שנתיים, והיה אביה האדמו"ר נוהג לחנכה שתאמר "קריאת שמע". פעם אחת בליל שבת אחר הקידוש כשאמר לה לומר שמע

ישראל וכדרכם של פעושות לא הסכימה, ובקשה שיתנו לה תפוז ואדמו"ר ז"ל ידע כי אהבת לאכול פרי זה, וצוה להביא לה התפוז ונתן לה, ואז אמרה שמע ישראל כראוי. פנה האדמו"ר זצ"ל לנוכחים ואמר: רואים אתם, כל זמן שלא נתנו לה מה שרצתה סירבה לומר שמע ישראל, וכשתנו לה את אשר ביקשה מיד אמרה שמע ישראל. גם אנחנו כלפי הקב"ה כילדים קטנים, אילו היו משפיעים לנו מן השמים את אשר אנו מבקשים, היינו כולנו אומרים "שמע ישראל" ומקבלים עלינו עול מלכותו ית', וזה מה שאמרו בני ישראל לפני מתן תורה "נעשה ונשמע", כלומר 'נעשה' היינו 'יעשה' וישפיע לנו השי"ת כל הטוב, 'ונשמע', אזי נטה אוזן למה שהקב"ה יצוה.

(אמונת אמת - שטפנשט)

יום ולילה לא ישבותו

ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר וגו' ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה (כד, יז, יח). צל"ד מהיכן ידע משה להבדיל בין היום והלילה, ואיך ידע שעבור מ"ם יום ומ"ם לילה, והלא בהר לא היה חשך אלא אור תמיד כן שעי"ה השמש והירח לא היה יכול לידע שעות היום וכמות הימים שעוברים, כי במקום הכבוד לא היה אור השמש לאור יומם. ואולי ידע משה ע"י לימוד התורה שלמד עמו הקב"ה, ובעת שלמד ה' עם משה תורה שבכתב היה יודע שהוא יום, וכאשר למד עמו תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה, וכאשר למד עמו מ"ם פעמים תורה שבכתב ותורה שבע"פ היה יודע שהוא בהר מ"ם יום ומ"ם לילה.

(אור התורה - להנה"ק ר"ש תאומים, רבה של שטפנשט)

בשדה השמיטה

פרשת משפטים

פנינים מתוך שיעורו השבועי של הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א

השמיטה - הכנעה להקב"ה

בפרשתנו (כ"ג, י"א) כתיב והשביעית תשטמנה ונטשתה, ויש לבאר מדוע נטשו ונטשתה דוק, והנה כ' רש"י (בפי' הראשון) דונטשתה קאי על אכילה, דהיינו שלא יקח הפירות לעצמו יותר מכל אדם, אלא יניח לכל מי שרוצה לקחת מהפירות. וכ' ההעמק דבר עפ"ד הרמב"ן לבאר דזה לשון של הרחקה לגמרי, כמו שדה נטושים, שהבעלים עוזבים אותה, ה"נ הרחקה מן הקרקע, והיינו שאפי' לאסוף ספיחין [שגדלו מאליהן] אסור והראב"ם כתב בדמצוה זו של שמיטת הקרקע לעניים, יש רחמנות שאין בצדקה, שכן בצדקה ע"פ רוב יש גם הכנעת העני המבקש צדקה, אבל כאן יישווה העני עם הבעה"ב בפירות, [ואינו מרגיש אי נעימות, אלא מרגיש כבשלו], ומפני זה הוציאה הכתוב בלשון הנטישה, ולא הוציאה בלשון הנתינה, כמו שאמר בהלואה נתון נתן, אלא שבאמת אי"ז באופן של נתינה וכנ"ל. ואע"פ שיש בזה רחמנות לעניים, יש בזה גם תועלת גדולה לעשירים בעלי השדות, בהתגלם במדת הנדיבות והתעמלותם בחסידות עכ"ה. ויש להוסיף בזה, (ע"פ הגרש"ר הירש) שעי"ז האדם - בעל השדה מראה הכנעה להקב"ה, כי גרים ותושבים אתם עמדי, שהוא נוטש את האדמה כמות שהיא, לכל עובר ושב, ואף לחיות לבהמות, ובזה הוא מראה שהארץ לא שייכת לו, אלא להקב"ה, כי שלו הכל, ומידו נתנו לו. והבן זאת היטב.

סגולת שמירה מד' אבות נזיקין

ארבעה אבות נזיקין

ואלה המשפטים (כא א). [שור-] וכי יגח שור (כא כ"ח). [כור-] וכי יפתח איש כור (כא כח). [מבעה-] כי יבער איש (ככ ד). [הבער-] כי תצא אש (כב ה).

ישועות זה סדר נזיקין

אמר ריש לקיש מאי דכתיב והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות.

(שבת לא, א)

מרון הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט - נגד סדר נזיקין

קודם שנולד בנו [של הרה"ק מרוז'ין] הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע היתה אמו הרבנית שרה ע"ה מקשה לילה, וישב הרה"ק מרוז'ין עם אנשיו, ואחר ברכת המזון יצא למבוא הבית שאצל הגן ועמד אצל הגדר של כלונסאות וכל אנשיו אצלו, ואז היה שם גם נכד הצקו"ט מו"ה ברוך זצ"ל ממזעזבו, ואחד בא ובישר למהר"י (מרוז'ין) שהרבנית ילדה בן זכר וכולם אמרו לו מזל טוב, ויצהלו פניו ואמר: אילו ידעו אנשי תבל איזה נשמות נתתי להם החזיקו לי טובה. ה' נתן לי ששה בנים שהם ששה סדרי משנה, ומנה שבחם לפי הסדר, וכשהגיע למנות את שבח רבינו [רבי מנחם נחום] משטפנשט, פתח ואמר: 'הרביעי, הוא מנחם נחום כנגד סדר נזיקין, ומסכתא הראשונה שלו היא בבא קמא, ויוכל לעבור לפני הדי' אבות נזיקין'.

(אור פני צדיקים, הקדמה עמוד 7)

סדר נזיקין נגד נזקי שמים

וישועות זה סדר נזיקין. על פי מה שכתבנו בריש פרק קמא דבבא קמא, דנזקי דארעא ארבעה אבות, רומזים על נזקי שמים ד', דבעי רחמי להושיע אותנו ולהצילנו מהם.

(מהרש"א שבת לא, א)

ד' אבות נזיקין מפורענויות דיני שמים

הפורענויות בעולם הכוללים נחלקים לארבעה חלקים. והם ג' - דבר וחרב ורעב, שנזכרו במקום אחד בפורענויות איוז לחרב ואיוז לרעב ואיוז לדבר, ובאלו יש רחמי שמיא להיות שריד ופליט, אבל על כולם פורענות הבא בחמה באש שעושה כיליון גמור כו'. והוא הרמז במתניתין דריש המסכתא דחשיב ד' אבות נזיקין בדיני אדם כדמיון ארבעה אבות נזיקין ופורענות דדיני שמיא, כמו שכתוב, כי 'השור' הוא דמיון לנזקי רעב, כמ"ש ורב תבואות בכוח שור, ונזקי שן ורגל שנכללו בשור הם ממש על נזק התבואה, ו'בור' הוא רמז למיתת הדבר כמ"ש נמשלתי עם יורדי בור חיינתי מיורדי בור, והרבה כמוהו. ו'מבעה' שהוא למר נזקי אדם הוא כוחו של עשיו ע"ש אדום כמ"ש ואתן אדם תחתיו גו'. וכן למר נזקי שן הוא

רמז לנזקי חרב, כוחו של עשיו שנאמר בו על חרבך תחיה וגו', וע"כ הביאו תרוייהו מקראי דכתיבי גבי עשיו, והסתירו הדבר ברמז, למר מבעה זה אדם ומייתי קרא דכתיב בעשיו אלי קורא משעיר וגו', דהיינו בגלות אדום שהוא כוח החרב, ואמר להינצל מן חרב של עשיו אם תבעיון בעיו ע"י תפילה ובקשה כמ"ש הקול קול יעקב והידיים וגו', וע"ש זה קראו מבעה כו'. וחשיב בסוף ה'הבער' שהוא פורענות האש הקשה מכולם, שמכלה הכל, וע"כ קראו הבער שמכלה ומבער כל דבר מן העולם, והשם יתברך ישמרנו מד' פורענויות אלה, ודו"ק.

(מהרש"א בבא קמא ג, ב)

לא ללמוד מסכת מסדר נזיקין בפעם אחת

שמעתי מרבתינו נוחי נפש שהיו מקפידים שלא ללמוד מסכת מסדר נזיקין בפעם אחת, רק להפסיק בינתיים בלימוד מסכת אחרת משאר סדרים, והמשכיל יבין שהוא נגד מדת הוד שנהפך וכו'.

(מגיד תעלומה ברכות כ, א ד"ה בשני)

סדר נזיקין נגד נצח והוד

וי"ל עוד כי הזי"ן מן תיבת זה רומז לששה סדרים והמה רומזים לששה קצוות ועם מלכות הכוללם הם זי"ן, והיינו זרעים רומז למדת חסד מפני שהשי"ת מכן בחסדו מזון לבריותיו כמו שאנו אומרים הן את העולם בחן בחסד וברחמים, מועד הוא מדת גבורה ויראה כמו שאמרנו ז"ל לענין נאמנות של עם הארץ אימת שבת עליה, נשים הוא מדת תפארת כמו שאמרנו ביוסף דמות דיוקנו של אביו ראה, נזיקין רומז לנצח והוד שהם תרי פלגי גופא ולכן נכללים באחד הגם שהם ב' מדות. וסעד לדברינו עין בתיו"ט ב"ק פ"א מ"א ד"ה נזיקין ואומר אני כו' עד וסבת הרכבתו להורות כי המזיק הוא הניזק עכ"ל, הרי ראי' לדברינו כי רומז לב' בבות ונכללים באחד כמו תיבת נזיקין והבן

(נשעי נאמנים פ' תשא ד"ה כי תשא)

ג' בבות נקראים מסכת נזיקין

בבא קמא ממסכת נזיקין, מסכת הראשונה מזה הסדר קרוי נזיקין, וכוללת ג' חלקים ונקראין בבא קמא בבא מצינעא בבא בתרא. ומס' כלים שבתוספתא חלוקה ג"כ לשלש בבות. וז"ל הרמב"ם כו', ואף על פי דבפרק הגזול עצים דף ק"ב פליגי רב הונא ורב יוסף, דרב הונא ס"ל כולה נזיקין לאו חזא מסכתא היא, ורב יוסף ס"ל כולה חזא מס' היא, ולפי דרך פסקי הלכות אין הלכה כרב יוסף לגבי רב הונא דאין הלכה כבתראי אלא מאביי ורבא ואילך, וה"נ איכא בינייהו לענין דינין בסתם ואחר כך מחלוקת, ואהא קא מפלגי, והתוספות בריש ב"מ וריש ב"ב לא הכריעו, מ"מ סובר הרמב"ם

דהלכה כרב יוסף משום דמסתברא כוותיה מדקרי להו רבינו הקדוש קמא מצינעא ובתרא ש"מ דשייכי אהדדי, וחלקי חזא מסכתא הן, לפיכך בדרך הרמב"ם נדרוך גם בזה

(תוס' יום טוב פתיחה לסדר נזיקין)

הירות בלימוד עניני נזיקין

שמועה רווחת בפי זקני פרשבורג כי בעת שלימד מרן החתם סופר בישיבה בתחילת בבא קמא מעניני ארבעה אבות נזיקין, פרצו שריפות והיזקות בבית היהודים בעיר פרשבורג, וכתוצאה מכך הפסיק מרן החת"ס את לימוד המסכת.

(חתם סופר הקדמה לסדר נזיקין)

ללמוד בכל יום מס' בבא קמא

אמר רבינו הלב שמחה זצ"ל שבקוצק נהגו ללמוד בכל יום קמ"א ר"ת ק' - קמא, היינו מס' בבא קמא, כי האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין, מ' - משלי, א' - אבות.

(פרדס יוסף הח' פ' כי תצא אות רצ"ג)

לימוד סדר נזיקין מבטל המזיקים מהחטא הידוע

ואולי היה כדאי לקבוע לימוד בסדר נזיקין לבטל המזיקין שנבראים מחטא הידוע רח"ל, וגם דבלימוד סדר נזיקין יודעים כיצד להיזהר בעבירות שבין אדם לחברו ומסייע שלא לבוא למסור הניצוצות הק' אל המזיקין רח"ל, וכמ"ש החתם סופר תורת משה פרשת תרומה עה"פ והקמות את המשכן דלימוד נזיקין הוא לימוד עצום המקדש ומטהר. ומכ"ק אאמו"ר זי"ע שמעתי שזקה"ק מצאנו זי"ע למד פעם בליל יום כיפור קצות החושן והרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממנות (בבא בתרא קעה ב) דבזה מבטל רוח שטות הנטפלת לאדם וגורמת לו להיכשל בטומאה בזויה זו שהיא מלאה דם והכל רצין אחריה וכו'.

(שפע חיים משפטים מאמר ו)

סגולת הספר 'תפארת ישראל' בפי רבוה"ק

הרה"ק רבי אברהם יעקב אדמוה"ז מסאדיגורה כתב בהסכמתו לספר 'תפארת ישראל' להרה"ק רבי ישראל מסאטינב: וכאשר הספר הק' הזה מלא הוא בשמות הקדושים ושמות המלאכים המסוגלים לרפואה ושמירת ארבעה אבות נזיקין, ולשפעת ברכה והצלחה. וכן כתב מרן אדמוה"ז משטפנשט בהסכמתו לספר: שכל איש הישראלי יראה לקנות זה הספר בטרם גמר מלאכת הדפסתו וכש"כ אחרי הגמרו למען יהי' בתוך ביתם לשמירה ולשפע ברכה והצלחה וכו'.

(מהסכמות רבוה"ק לספר תפארת ישראל)

עומק הבאר

עיונים בפרשת השבוע
מחנה"ג יהודה שלפניו בשר"א
מרבני לומדי בית מדרשו ב"ב

בענין פת שחרית דיניו ומעלתו

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך (כ"ג, כ"ה)

דברי הגמ' על ענין פת שחרית

איתא בגמ' (ב"ק צ"ב:) דמפסוק זה ילפי' את הענין שיש בפת שחרית, וז"ל הגמ' (ס"ט) א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרו רבנן השכם ואכול בקיץ מפני החמה ובחורף מפני הצינה, ואמרי אינשי שיתין רהוטי רהוט ולא מטו לגברא דמצפרא כרך [שישים איש רצו ולא הגיעו לאכול שחרית, רש"י], א"ל דכתיב לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש, א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא ועבדתם את ה' אלקיכם זו ק"ש ותפלה, וברך את לחמך ואת מימך זו פת במלח וקיתון של מים מכאן ואילך והסירותי מחלה מקרבך, ותניא מחלה זו מרה, ולמה נקרא שמה מחלה שמוננים ושלשה חלאין יש בה, מחלה בנימטריא הכי הוה, וכולל פת במלח וקיתון של מים מבטלן ע"כ הגמ', וכן איתא בב"מ (ק"י:) ושם נוסף עוד: ת"ר י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן הדיקין ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה בדין ללמוד תורה וללמד ודברין נשמעין ותלמודו מתקיים בידו ואין בשרו מעלה הבל וכו' ע"ש.

ולפני שנבא לברר כמה נקודות בענין פת שחרית הנוגעים להלכה למעשה, נבאר כמה נקודות בפשט דברי הגמ'.

מדוע נקטו דוקא שישים רצים

הראשונים עמדו לבאר מדוע נקטו דוקא מספר שישים [שיתין רהוטי רהוט], רש"י ותוס' כ' שכן הדרך לנקוט, ובתוס' כתבו עוד פ' שזה כנגד שיש עונות שיש בשנה ש"כ"א משמש ב' חדשים שזה ס' יום, [ובפנ"י כ' דמה שהוצרך תוס' לפרש כן, משום דהוקשה לו מה החדוש בשישים הרצים אחריו ואינם משיגים אותו טפי מאחד ר"ה, הרי אין הרצין מוסיפין כח א' לשני, לכן פירשו התוס' באופ"א דזה קאי על עונות השנה, ועי' בכ"מ יהודע ועוד אחריו מה שתימצו על קו' הפנ"י מה הפנ"י כ' שיש שישים רצים או א']. המהר"ל כ' דשישים זה מספר של שלמות, וכן מי שאינו אוכל הרי הוא אינו שלם ושולטים עליו אחרים מפני חסרונו, משא"כ אם אוכל. התורת חיים ביאר ששישים זה מדה שמבטלת שכן מצניח (חולין צ"ג:) דאיסור בטל בששיים, ומ"מ האוכל פת שחרית יוכל להשיג ולבטל אף את מדת שישים. בעיון יעקב כ' הדכונה דפת שחרית מבטלת את הא' משישים במיתה שיש בשינה, ועדיין דבוק באדם לפני שאוכל, אבל זה בתנאי שיעבוד בק"ש ובתפלה בכונה ואז תסור מחלה זו ממנו, שכן לפי דרך הטבע אמרו הרופאים ששתיית מים ואכילת פת שחרית מזיקה לאדם, עכ"ד.

מנלן דהפסוק איירי בפת שחרית דוקא

כ' הפני יהושע מנין למדנו שהפסוק מדבר על פת שחרית [ולא על זמן אחר ביום], משום שקודם לכן איתא ועבדתם את ה' שזה ק"ש ותפלה, וא"ל לומר דקאי על ק"ש ותפלה דערבית, שהרי סודות הערב היא בבשר ולא בלחם, כמש"כ בגמ' ביומא (ע"ה) ע"ה פת בת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבקב, למדה תורה ד"א וכו'. ומשום כך הביאה הגמ' גם את הדרשה ועבדתם את ה', א"ל, זו ק"ש ותפלה, כדי ללמד שמדובר על פת שחרית וכו'. ויש שביארו מנ"ל דאיירי בשחרית דוקא (פתחי שערים תורה תמימה) כיון שהחייב העיקרי של תפלה הוא בבוקר, שכן תפלת ערבית רשות ולכן אמרי' דהפסוק קאי על שחרית. [ויש להעיר לפי ב' ביאורים אלו דהפסוק מדבר על ק"ש, אולי 'עבדתם' זה רק תפלה [מש"כ ברמב"ם וכוה"ל], ואז איכא למימר דזה קאי על תפלת המנחה שאין בה ק"ש וצ"ב, ולפני הפנ"י י"ל דכיון דהדרך לאכול לחם הוא בבוקר, כדכתיב ולחם בבוקר לשבוע, לכן אמרינן דקאי על שחרית, א"נ י"ל דכיון דא"ל לומר דקאי על ערבית ממילא אמרינן בסתמא דקאי על תחילת היום, שמיד כשאדם קם צריך לעבוד את ה', ואח"כ הולך לאכול שיהיה לו כח להמשך עבודתו.]

מקדימין למצות והידור מצוה, ואין מעבירין על המצות וכו', כיון שאי"ז גדר של מצוה ממש.

והנה בלשון הש"ע הנ"ל משמע שקודם שילך לביהמ"ד יאכל פת שחרית, היינו מיד אחר התפילה, וקודם הלימוד, ואילו בשו"ע הלחן (קנ"ז) כ' שת"ח העוסק בלימודו ימתין מלאכול עד שעה שישיית, וכן משמע לשון הש"ע (קנ"ה, א') אחר שיצא מביהכ"ס ילך לביהמ"ד ויקבע עת ללמוד וכו', וכ' המשנ"ב (ס"ט) דטוב שיקבע העת מיד אחר התפילה, משום ילכו מחיל אל חיל, ואמנם הטעם השני שש' המשנ"ב שם שהוא ילך קודם לעסקיו שמא יישך ויתבטל קביעותו, י"ל דזה שייך רק על עסקים, ולא אם ילך לאכול פת שחרית, אבל מ"מ הטעם דמחיל אל חיל לכאן' אומר שגם לא יאכל קודם הלימוד פת שחרית. וכ' בסדר היום דבאמת לכתחי' קודם ילמוד, ורק אם לבו חלש ואינו יכול ללמוד מקודם יכול לאכול פת שחרית. ובמשנ"ב (קנ"ז, ה) מבואר דזה שני דברים, דבבוקר מיד היו אוכלים פת שחרית מעט ובשעה שישיית היו אוכלין סעודת הבוקר, [וצ"ל דאכילה מועטת של פת שחרית אי"ז הפסק בין התפלה ללימוד], וע"ע בפסקי תשובות (קנ"ה, א' הערה 3) מש"כ בזה, ובשו"ת משנה הלכות (ו, כ"ה) כ' דהתירו לת"ח מחמת ששוקס בלימודו לאחר את הפת שחרית עד שעה שישיית. ובס' עמק ברכה (לאביו של הש"ה [הק'] כ' דעדיף שיאכל קודם לימודו כדי שהלימוד יהא בדעה מיושבת, [ואולי זה תלוי לפי מה שמרגיש האדם]. ובס' דעת קדושים כ' שהגאון מבוטשאטש היה זהיר מאד בפת שחרית כשהיה גומר התפילה וכו', והיה זה קפה ומועט פת בכיסו. ואכמ"ל להביא הנהגות כל גדולי ישראל בזה, בפרט שיתכן שאין ללמוד מזה הלכה, דזה תלוי לפי מה שהוא האדם. והנה הפמ"ג כ' דמשמע בתוס' דסגי בפת הבאה בכיסו ואי"צ פת גמור, אך לא סגי בתבשיל אפי' של ה' מיני דגן, ובאשל אברהם (בוטשאטש) צידד שגם בשתיית קפה עם חלב סגי כיון שיש בזה כח מזין. והכף החיים כ' דכש"א פת גם קפה עם סוכר בלבד (בלא חלב) מועיל מעט ליישב את הלב. ולגבי קיתון מים, כ' הכף החיים שעדיף שיהיו חמים. והנה רש"י כ' קיתון של מים, דלכתחי' עדיף של יין, ועי' במהרש"א משכ"ב, ובפמ"ג כ' דמים לאו דוקא, ואפי' שאר משקין. בענין שיעור פת שחרית כ' הפמ"ג שזה כביצה [צ"ע כמה הוא שיעור קיתון של מים], ויש לדייק בלשון הגמ' שעל הפת כתוב שחרית, ועל הקיתון של מים לא כתוב דוקא שחרית, ומשמע ק' דמהני כל היום.

פת שחרית בתורה ותפלה

ויש לציין חקירת הדעת קדושים (ה"ל) אם יוצא יד"ח פת שחרית באמירת תהלים, ע"פ הפסוק (תהלים ס"ג) כמו חלב ודשן תשבוע נפשי ושפתי רננות יללל פי ע"ש. ובהנהגות צדיקים כ' בשם הגה"ק מבעלזא בשם הר"ק ר"א מסטרעלסקי זי"ע תלמוד בגימט' פת, שלימוד תלמוד מסוגל לפרנסה, ובשם ר"צ מוירטשוב זי"ע שפת שחרית, היינו תלמוד שבגימט' פת, ועי' משכ"ב ויחי יוסף (ח"ב עמ' קנ"ז). ויש לציין דברי המג"א (תמ"ה ב') שרשב"י היה יוצא ידי סעודה שלישית בשבת בת"ת, ובכה"ח (ס"ט) דזה רק לבני מעלה חישובי, ולא לאנשים פשוטים. וביערו דבש' (א', ו') כ' דפת שחרית וקיתון של מים רומז למידת ההסתפקות שזה יצייל אותו מכל מיני מחלה ומזיקין. והש"ת יזכנו לעבוד אותו כראוי, ולקיים 'בכל דרכיך דעה' בשלימות (יעיין היטב בשר"ע סי' רל"א).

והנה הרמב"ם (תפלה פ"א ה"א) הוכיח מפסוק זה שיש חיוב תפלה בכל יום, והק' הלח"מ (ס"ט) איך מוכח מקרא זה שיש חיוב בכל יום, ותימצו האור ורועי (הל' סעודה קנ"ה) והקרת ספר דהנה הגמ' דורשת את המשך הפסוק על פת שחרית, וכמו שפת שחרית וקיתון של מים [מזון הגוף] צריך בכל יום, כך ק"ש ותפילה [מזון הנשמה] צריך בכל יום, וזה הוכחת הרמב"ם, וע"ע בפר"ח מה שתיצ"ר בזה.

עוד רמזים בפסוק על פת שחרית

בעיקר דברי הגמ' שפת שחרית מציל ממחלת מרה, הנה כ' הבעל הטורים (לעיל ט"ה, כ"ו) ע"ה"פ כ'ל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך, שמחלה זה אותיות 'הלחם' וכן אותיות 'המלח' לרמז שלחם של פת שחרית במלח, מציל ממחלה, וכן סמוך לפסוק זה נכתב 'ועניות מים' לרמז על הקיתון מים. ובבן יהודע הוסיף ע"ז שהאותיות של 'מחלה' זה גם 'לחמה' [לשון חמה-מש], לרמז על האוכל לחם בזריחת החמה שהוא מבטל המחלה, עוד הוסיף שם ע"ה"פ 'הסירותי מחלה מקרבך', 'מקרבך' ר"ת למפרע 'ככר במלח רווה קיתון מים', שדברים אלו מסיירים את המחלה. ובמהרש"א כתב שהאותיות 'לחמך' זה גם מחלך לרמז שלחם של שחרית מציל מן המחלות.

כ' התורת חיים דנהג י' לתמוה מדוע כתיב קודם וברך את לחמך ואת מימך ואח"כ והסירותי מחלה מקרבך, הרי היה צריך לכתוב להפך, שהרי אין לאדם שום הנאה שיש לו לחם רב אם הוא חולה ואינו יכול לאכול ממנו [ומה"ט אנו מבקשים בתפילה קודם רפאו ואח"כ ברך עלינו], אלא ודאי שהפסוק אינו עוסק במחלות ממש אלא במחלות שפת שחרית מבטלתן, ולכן כתיב קודם וברך את לחמך וגו', כיון שדוקא ע"י לחם ומים מבטלן מחלה זו, [אמנם ע"י כפי' בכור שור ע"ה"ת].

עוד יש לדקוק מה שפתח בלשון רבים 'ועבדתם את ה' וסיים בלשון יחיד 'וברך וגו', ופירשו בזה בעלי התוס' דר"ה שיהיה ברכה שכ"א יהיה לו בעצמו לחם ומים ולא יצטרכו ול"ו. ויש מי שפי' דהבריכה תהיה לכ"א בפ"ע [לפי איך וכמה שהוא עבר את ה']. וע"ע במהרש"א מש"כ בזה. ויתכן עוד דלהתפלל צריך ביחד עם הציבור, אבל לאכול פת שחרית יכול כ"א בפ"ע. ועתה נבא בעזה"ל לחלק ההלכה של פת שחרית, לעורר לב הקוראים החשובים של גליון באר בשידה-שפטנשט, ואין לסמוך ע"ז הלכה למעשה בלא עיון במקורות בפנים.

בהלכות פת שחרית

כ' השו"ע (קנ"ה, ב') קודם שילך לביהמ"ד יוכל לאכול פת שחרית אם הוא רגיל בו וטוב שירגיל בו עכ"ל. ובמשנ"ב העתיק לשון הטור: ומצוה להנהיג עצמו במדה טובה והנהגה טובה לשמור בריאותו כדי שיהא בריא וחזק לעבודת הבורא יתעלה ע"כ. [ויש לציין שיש פוסקים שצדדו שאין פת שחרית נוהג בזמננו, עי' ב"ח בשם המרדכי, אך להלכה לא נפסק כן, ועי' גם ס"ו ומג"א ותכ"צ (פס"ו) ואליה רבה]. ובשו"ת שבת הלוי (ר', ט"ו) נשאל אם פת שחרית הוא בגדר מצוה דרבנן, ואם העובר נקרא עברין, ואם דוחה מצוה דרבניהם. והשיב שאין לו ספק שזה רק בגדר עצה טובה ולא בגדר מצוה, וכלשון השו"ע הנ"ל, ואף שלשון הטור 'מצוה', הוא משום שזה מביא להתחזקות בעבודת ה', והרי י"ג דברים נאמרו בפת שחרית, ופשיטא דמצוה להביא עצמו לדברים שנאמרו ב"ג, אבל פשוט דלא גזרו על פעולת אכילת פת שחרית גדר מצוה בפ"ע, אלא ה"ה כשאר הנהגות ישרות שיש בהם סרך מצוה, דאי נימא דהטור כיון למצוה ממש, א"כ השו"ע חולק ללא צורך על הטור והדברים פשוטים עכ"ד השבה"ל. ונפ"מ בזה גם שאין בזה מצות צריכות כונה, וכן זריזים

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקלה שטפניסט

מצבת רבי שלום
במעבה בית העלמין
פאקוראר יאסי
ומשמאל מצבת
זוגתו הרבנית ע"ה

על מצבתו שעל קברו בבית החיים פאקוראר ביאס נחקקו השורות הבאות:
הרב רבי שלום גוטמאן סקולענער רב פ"ג
הרב המאוה"ג המפורסם שלשלת היוחסין רבי שלום בהרה"ק ר' ישראל מסקולען בהרה"ק ר' ארי' לייב מסדילקב נכד ה' דגל הבעל שם טוב ר' נחום מטשרנוביל ר' צבי מקארטשוב, השל"ה והטו"ז זי"ע
ישב על כסא הרבנות דפה יאס ל"ה שנה ונתבקש בישיבה של מעלה ביום ד' כ"ה שבט תרפ"ט תנצב"ה

זוגתו הרבנית שיינדל נפטרה ג' ניסן תשי"ג ביאסי.
על ציונה ליד קבר בעלה הרב זצ"ל נחקקו השורות הבאות:
הרבנית שיינדל בת הרב ר' לוי יצחק זצ"ל אבן פינה
לאשה גדולה בת גדולים הרבנית החסידה המפורסמת במעשים טובים אשת הרב רבי שלום גוטמאן זצ"ל הרב דפה נכדת רבי ליבר הגדול, רבי לוי יצחק מברדיטשוב
רבי פינחס מקורניץ, רבי חיים מקראסנא, רבי לייבוש מוואלטיסקי ואב"ד דפה נפ' בשם טוב ל' ניסן תשי"ג תנצב"ה

הגה"ח רבי שלום גוטמאן זצ"ל

אב"ד יאסי

נסתלק כ"ה שבט תרפ"ט ומנו"כ בבית העלמין פאקוראר יאסי

הטבח ניגש אל הארון הקודש הוציא ספר תורה וקרא: רבי, נשבע כבשר ודם ששוב לא אמכור בשר ודם, ותוכלו למנות משגיח ומהיום נשבע אני, שאמכור רק בשר בלי דם, בשר מנוקר כדת.

הגה"ח רבי שלום נבל"ע ביום כ"ה שבט תרפ"ט. ונטמן לאחר הלוייה רבת משתתפים בבית העלמין "פאקורארי שביאסי ומצבת קברו נמצאת עומדת על תילה בתוככי בית העלמין בסמוך למצבת קבר זוגתו שנפטרה 24 שנים אחריו ביום ל' ניסן תשי"ג.

אגרת הרה"ק משטפניסט לרבי שלום גוטמן (הראשון):

מחמת בלבול וחוסר ידיעה אנשים מחליפים בין שני רבי שלום גוטמן שהיו ברומניה, רבי שלום השני הוא רבי שלום שלפניני, בנו של רבי ישראל גוטמן מסקולען ויאס ואחיינו של רבי שלום הראשון, ויש את רבי שלום גוטמן הראשון הוא רבי שלום גוטמאן משטפניסט, בן רבי אריה לייב מסדילקוב, רא"ל היה אחי הרבנית חווה אשת הרה"ק מרוז'ין, רבי שלום הראשון היה אחיו של רבי ישראל גוטמן מסקולען ויאס, רבי שלום היה גר בעיר שטפניסט והיה מקורבו של אדמו"ר הזקן רבי מנחם נחום משטפניסט, ומוזכר כמה וכמה פעמים ב'מילין סתימין' בתור מקורבו של האדמו"ר, רבי שלום הנ"ל גם חתום על כמה מכתבים של אדמו"ר בשם 'שלום גוטמאן ש"ב של אדמו"ר מפה'.

וחמשה שנים. וביאסי נקרא בפי העם בשם "סקולענער רב" על שם עיר מוצאו סקולען.

בשר ודם

רבי שלום ניהל ביד רמה את תפקידו הרבני כשהוא עומד על משמרת הכשרות ושאר עניני הדת. סיפר בנו רבי מתתיהו יחזקאל כי בשנת תרנ"ה יצא קול על טבח אחד משוק "האלה", שהוא מוכר בשר בלתי מנוקף, הלה ברוב אוילותו עוד הויד והרשיע להדביק מודעה גדולה על האטליו שלו ועליה הכיתוב "כשר" באותיות גדולות. הרב גוטמן שלח לקרא את הטבח הזה, טרם בואו אל הרב התייעץ הטבח עם אחד מידידיו שהיה משכיל להרע, והלה נתן לו עצה שיתקן האות - "כ" מ'כשר' ויכתוב "ב" והוראתו 'בשר', וכך עשה, הטבח בא לפני אבי, הרב רבי שלום גוטמן, ואבא גער בו על שהוא מרשיע לכתוב על החנות את השלט "כשר".

רבי: - קרא הטבח - תוכלו לשלוח לראות שעל האטליו שלי כתיב "בשר" ולא "כשר".

אבי ידע שהטבח איש פשוט וזו כנראה הצעתו של חברו של המשכיל, פנה אליו וקרא: עליך לכתוב "בשר ודם" שידעו כל בני העיר שאתה מוכר בשר עם דם, וקרא לו בהתרגשות תכתוב "בשר ודם" "בשר ידם" "בשר ודם", הטבח נתרגש ועיניו זלגו לו דמעות וקרא: רבי הלא אנכי קראתי ב'תחנות' שכל אדם מישראל נקרא "בשר ודם".

הגה"ח רבי שלום גוטמאן זצ"ל נולד בעיר סקולען (הסמוכה ליאסי) בשנת תרכ"ז לאביו הגאון הצדיק רבי ישראל גוטמן אב"ד סקולען ולימים הוכתר כרב ואב"ד ביאסי ולאמו הצדקנית מרת חנה ע"ה.

כבר בימי נעוריו ניכר היה כי לגדולות נוצר והתפרסם כחריף ובקי בכל מקצועות התורה.

בהגיעו לפרקו דברו בו נכבדות את הכלה מגזע אראלים ותרשישים הרבנית שיינדל בת רבי לוי יצחק דרברמדיקר אב"ד ניגרעשט מי שהיה חתן רבי פינחס חתנו של רבי ישעיה יהודה לייב מקראסנא ב"ר יוסף משה מקראסנא בן רבי חיים מקראסנא ב"ר מתתיהו יחזקאל ב"ר ישראל מפיקוב בן הרה"ק סגנון של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב ב"ר דוד שמואל ב"ר אליהו פינחס חתן רבי אריה לייב מבענדה.

נסמך להוראה מהגאון ר' שלום מרדכי הכהן אב"ד ברעזאן, ומהגאון ר' יהודא ליבוש לנדא אב"ד סדיגורה מח"ס יד יהודה (נסתלק כ"ב שבט תר"ס), ומרבי אברהם בנימין קלוגר אב"ד בראד, ומעוד גדולי הדור.

בתרנ"ד והוא אברך צעיר בן ז"ך שנים בלבד, התמנה לרב אב"ד בעיר הגדולה לאלוקים יאסי, וזאת לאחר שאביו של רבי שלום הלא הוא הגאון הצדיק רבי ישראל גוטמן שימש כרב ביאסי משך חמישים שנה, ולאחר הסתלקותו בשנת תרנ"ד התמנה בנו הגה"ח רבי שלום לרב ואב"ד בעיר הגדולה יאסי, רבי שלום ישב על כסא הרבנות שלשים

ככה חיפשנו את קברו של רבי שלום גוטמן

כבר מילתנו אמורה בין דפי גליונו באר בשדה ובין בתרי מדורנו 'מצבות טמונים' כי בית העלמין דיאס על כמאה אלף מצבותיו הטמונים בו עדין לא נחקרו ותועדו די הצורך, וכי בכל פעם בו אנו מבקרים בו ומחפשים ותרם אחר מצבות, מתגלים לפנינו תגליות ופסוקים היסטוריים חדשים, כזו היתה תגלית וחשיפת מצבת רבי שלום גוטמן, וכעבור תקופה חשיפת מצבת אביו רבי ישראל גוטמן, שניהם רבני העיר יאס, התעלומה החלה לאחר שניסינו לברר אודות מיקומם קבריהם והחשש שקינן בלבנו כי הם היו טמונים בבית העלמין ההרוס בשכונת 'טאטאראש', משם הועברו מרבית מצבות הרבנים והצדיקים לבית העלמין ב'פאקוראר', אולם בחלקת הצדיקים המפונים לא מצאנו את קברם, בעוד שאת קבר חמיו של רבי ישראל גוטמן הלא הוא הרה"ק רבי יוסף לנדא שנשלק באותו יום כ"ד חשוון מצאנו בחלקת הצדיקים המפונים, שמאחורי אהל הרה"ק משטפנשט, בפתח בית העלמין ביאס, יצאנו איפה לברר ב'שלט הצדיקים' שבתוככי אהל הרה"ק משטפנשט, בשלט הצדיקים מופיעים כל הצדיקים שנשמנו בבית העלמין העתיק ב'טאטאראש', וראה זה פלא, שמות הרבנים לבית גוטמן לא מופיעים בו, אם כן חייב היה להיות שהרבנים לבית גוטמן טמונים בפאקוראר, ואז גדלה הפליאה, איפה טמונים הרבנים גוטמן? כאשר לכל ידוע כי בית העלמין בפאקוראר נשאר בשלמותו לא חולל ולא נהרס, וזולת שיני הזמן הנוגזים במצבות ובקברים ללא רחם, יצאנו איפה לברר מקום של צדיקים תרנו והפכנו כל אבן וכל שיח ועץ כדי לנסות ולברר מה עלה בגורלם של הצדיקים רבני יאס במשך תקופה של למעלה מ-82 שנים, מתקופת הרה"ק מרוז'ין שהמליץ ודאג למנות את רבי ישראל לרב בעיר יאס (ראה מכתב הרה"ק מרוז'ין באגרות הרה"ק מרוז'ין אגרת מ', ומקורו נדפס ראשונה בספר 'בית ישראל' לרבי שלום גוטמן). לא נאריך לתאר את כל התלאה אשר מצאתנו בדרך, ואת כל השמחה ברע מצאת המצבה, אתם הקוראים הנאמנים יכולים לתאר את ההתפעלות שאחזתנו, בעת שניקינו את המצבה, וקראנו את הכתוב בה, ונוכחנו לדעת כי מצבת רבי שלום גוטמן וזוגתו נותרו שלמים וקיימים, ועדין נותרה העלומת מצאת קברו של אביו רבי ישראל גוטמן, אותה מצאנו בנסיעה אחרת כעבור כשנה או שנתיים, בסביבת קברו של רבי ועלוועל גבאי, (בגליון 'באר בשדה' מספר 150 משנת תשע"ט, עדין הכתורנו את מקום קברו של רבי ישראל גוטמן כ'מקום קברו לא נודע לעת עתה' והשערות מהשערות שונות איפה נעלם מקום קברו, שהתנפצו על סלע המציאות, שטפחה על פנינו, בעת מצאת קברו של רבי ישראל גוטמן, בפלא פלאים ובפתע פתאום, כך הושלמה פיסת היריעה ההיסטורית, בגילוי מצבות האב והבן, רבני יאס מעל 82 שנה ברציפות, זיע"א.

מודעת הנחומים של מערכת 'דיא וואך' בקיישוב עם הסתלקות רבי שלום מתאריך 15/2/1929

רי (בתר"ו), רכה, רלה, ח"ט ה, כ (תרס"ט), סח, סט, עג, צד, קי, קלא, קלה, קמט, קנט, קעו (לפעמים קוראו בשם גאטסמאן). מנחת פתים, אהע"ז סימן קמד סעיף ט (לה. א). פרי השדה, ח"ד כה. קובץ תורה מציון שנה ד חוברת ד, יט. בא בהסמכה: בנודע המצות (תרס"ח). חינוך הדת והודעת (תר"ט). דורות האחרונים.

שער הספר 'ברכת המים' על סדר הגזט שנדפס בתורכא עם הגהות בכת"י של רבי שלום גוטמן (פשאס), בחותמת העגולה כתוב 'שלום גאטמאן בהרב מור"ז יצ"ל הרב דיאס'. החותמת העגולה של 'הקומוניטה היהודית ביאס'

שער ספרו 'תפארת בית לוי' נדפס בתר"ע ובסופו 'תורת ישראל' ו'תורת יחזקאל'

שער הספר שההדיר 'דרישת הארי' ונוסף קונטרס 'שאנת הארי' ובסופו 'דרישת יחזקאל'

3, בתר"ע הו"ל ספר 'תפארת בית לוי' תולדות זקנו הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, ונוסף 'תורת ישראל' לרבי ישראל מפינקוב בנו של רלו"י מברדיטשוב, ובסופו קונטרס 'תורת יחזקאל' לבנו רבי מתתיהו יחזקאל גוטמן. תשובות אליו: אבן שהם, קמה. מהרש"ם ח"א קלה, קסט, קט, רט, רי, ח"ב טו, סח. ח"ג שס, שעו. ח"ו ג, ד, ה, יב, פב, צב, צג, צד, צז, קסה,

לרבי שלום גוטמן משטפנשט היה בן בשם מרדכי [מוזכר במילין סתימין אות פו, קטז, קכג], ראה אודותיו במכתבו של הג"ר אפרים גוטמן זצ"ל בהקדמה לספרנו אמונת אמת, גם היה לו חתן בשם ר' חיים [מוזכר במילין סתימין אות קכג].

בספריו אמונת אמת אגרות ו' מופיע מכתב המלצה ובקשה מאדמוה"ז משטפנשט עבור רבי שלום גוטמן (הוא רבי שלום הראשון) לפני חתונת בנו בשנת תרכ"ב, (וכן אגרות הרה"ק מרוז'ין ח"ב אגרת קג, עמ' רלה).

בע"ה כ"ב תמוז ברכ"ת לפ"ק

ר"ש [רב שלום] למען כבוד ראשי נדיבי לבב בבני ישראל כל הנלוים אל הקודש עושי צדקה וחסד אדברה נא שלום וברכה למו יהי שלום בחילם שלוה בארמונותיהם כט"ס, הנה ידי שלוחה בעי באותיות חנונות ממני עבור בן ביתי וש"ב היקר ה"ר שלום נ"י, אלה הם דברי לעורר לבב כל אנ"ש הסרים למשמעתי, חיזקו ואימצו בטובת ש"ב הנ"ל, שבכל מקום בוואו לברכו באריחת הכבוד, לפי רצוני ולבבי הדורש ומבקש עבורו, יען עת לחננה כי בא מועד פרק נישואין בנו היקר יחי, וגודל הכרחו אנכי היודע ועד בזה, כי לא סגי בלאו הכי, וכל השומע אלי למלאות רצוני יונעם, ותבוא עליו ברכות טוב, ואנכי מוכן להשיב הגמול בת"ח, כאשר לאל ידי, וכל המטיב מטיבין משמים בברכה המשולשת, בני חי' ומוזני רויחה, שפע ברכה והצלחה, כרצוני המעטיר בעד כלל ישראל לטובה.

מנחם נחום במורה"ר ישראל

אמור מעתה, רבי שלום גוטמן הראשון הוא רבי שלום גוטמן משטפנשט, ורבי שלום גוטמן השני הוא רבי שלום גוטמן מיאס

*

כאמור רבי שלום נפטר בכ"ה שבט תרפ"ט, לאחר פטירתו מילא את מקומו ברבנות בנו הרב ר' ישראל - רב ראשי, ובנו הרב ר' מנחם רב ביאסי. בנו רבי מתתיהו יחזקאל גוטמן רב ב'הוש' ו'ליאובה' (ראה אודותיו בבאר בשדה מספר 154). אחיינו הצעיר הרב ד"ר פנחס גוטמן חבר באגודת הרבנים באמריקה.

היתה לו עוד בת בשם אדל, בעלה היה הרב יעקב שמשון אפרתי, רב בבריצ'אן, שנהרג ע"י הרומנים בגירוש לטרנסניסטריה, והיו להם שני בנים, ונהרגו בפוגרום ביאסי מדברי מר ישראל שטיגליץ נכד הרב מנחם גוטמן.

ספריו:

- בתרס"ח הו"ל ספר 'בית ישראל' בו נקבצו חידושי תורה של אביו, ושל זקנו הגה"ח רבי יוסף לנדא - מבני היכלא של מרן הסב"ק מרוז'ין - וכן מופיעים בספר לקוטים מהרה"ק מרוז'ין, והרבה חידושי תורה שלו.
- כמו"כ ההדיר את הספר 'דרישת הארי' לרבי ישראל איסר אב"ד וויניצא ברוסיא, מח"ס שער המשפט. דרושים, ונוסף קונטרס 'שאנת הארי' על הלכות פסח להגאון הנ"ל, ובסופו 'דרישת יחזקאל' דרושים מבנו רבי מתתיהו יחזקאל גוטמן. הסכמות מרבי חיים טובש אב"ד בוטושאן, ומרבי מנחם מענדל חיים לנדא, ומרבי חיים גלערנטער אבד"ק קוטב.

הצי יובל להקמת מוסדות שטפנשט בב"ב

לקראת ש"ק פרשת משפטים התשפ"ב מציינים במוסדות שטפנשט את הצי-יובל להקמת המוסדות בבני ברק, אשר מהם פינה ויתד לתחייתה של חסידות שטפנשט, והקמת רשת מוסדות שטפנשט ברחבי הארץ ורומניה בס"ד

קלאר שליט"א מרבני ביהמ"ד, המעמד הסתיים בריקודי שמחה של מצווה מתוך תקווה ותפילה כי המוסדות ימשיכו ויזכו לגדול ולפרוח, לפתח ולקדש לרומם שם שמים, להגדיל תורה ולהאדירה בכל המובנים.

ברכת הנאספים נמסרה להנהלת המוסדות בראשות הרה"ח משה אליהו חריטון והרה"ח יוסף צבי ווייס הרה"ח צבי טפר והרה"ח אפרים משה צייגה, כאשר כולם מודים להם על הערב הנכבד לו זכו, ואשר נערך ואורגן על ידיהם בטוב טעם ודעת.

לקראת הצי יובל להקמת המוסדות אנו מביאים את הדרשות שנישאו במעמד שנערך אשתקד לרגל שנת 24ה

המפעלים שהוקמו על שם אדמור"ר בית שטפנשט, רק בזכות צדיקי בית שטפנשט שעל שמם נקרא כל המפעל הנאדר הזה זוכים לראות סיעתא דשמיא בכל הענינים, וגם התלמידים הלומדים בהיכלי התורה דשטפנשט רואים בס"ד ברכה בעמלם וביגיעתם.

את המשא המרכזי נשא הגרא"ד שפירא שליט"א רב ק"ק צאנז, ואחריו נשאו דברים הגרי"ש שוורץ שליט"א רב ק"ק חיסדא ופא"י ב"ב, ונציג האברכים הרב שמעון דייטש שנשא נאום נרגש ורב תוכן, כשבסימו הוא קשר דברי תודה ותהילה לצוות הרוחני ראש הכולל ורב הקהילה לצד אברכי הכולל, וכן ציין את התמסרותן של ב"ב של כל האברכים שבזכותם יכלו האברכים

זכינו אשתקד לציין את המועד החגיגי והמרגש לציין כ"ד שנים ליסוד המוסדות, ברוב עם ובמעמד המפואר 'כבוד חכמים ינחלו' בו הוכתרו 7 חתני הוראה שסיימו את מסלול לימודי ההוראה בכולל שטפנשט, האירוע החגיגי נחוג בסעודת מלוה-מלכה בשילוב עם המסיבה ברוב פאר והדר, במהלכה נשמעו דברות קודש ונשאו דרשות רבי תוכן ורגש מהרבנים הגאונים שליט"א שליוו את האברכים הרבנים שליט"א במהלך תקופת לימודיהם, וחולקו תעודות הסמכה לרבני הכולל שליט"א.

במעמד הנכבד והמרגש לציין "גמרה של תורה" הוכתרו 7 אברכים מכולל שטפנשט בבני ברק, לכבוד עמידתם בכור המבחן על הלכות-טהרה. כאמור המעמד שולב יחד עם מסיבת ההודיה לציין מלאת 24 שנים להקמת מוסדות שטפנשט בארה"ק, שראשית יסודם בפתיחת בית הכנסת הראשון על שם צדיקי בית שטפנשט בב"ב, החל בלייל ש"ק פרשת יתרו תשנ"ו ולקראת ש"ק פרשת משפטים כבר החל בית המדרש החדש לפעול בכל ימות השבוע ובכל תפילות השבת לצד הפעילות התורנית ומפעלי החסד שהחלו להתפתח ולהתרחב.

במסיבת 'כבוד חכמים ינחלו' צויין ברוב שמחה והודיה לרגל סיום לימוד המבחן השלישי של הלכות טהרה יו"ר ח"ב, ע"י רבני "כולל שטפנשט להוראה" בראשות ראש הכולל הגה"צ רבי יוסף מנחם שטיין שליט"א. אברכי הכולל עמדו בכור המבחן אצל מרגן ורבנן גדולי התורה, הגה"צ רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א רב וראש בית ההוראה מערב ב"ב, הגה"צ רבי אליעזר דוד שפירא שליט"א רב דק"ק צאנז ב"ב, והגאון הגדול רבי משה בראנסדורפר שליט"א ראש היכל ההוראה בירושלים שהפליאו את ידיעות הנבחרים ואת הבנתם הבהירה בכל מרחבי ההלכות הנלמדות.

את הערב שנערך בטוב טעם באולמי שגדליר ב"ב, פתח ראש הכולל הגה"צ הגרי"מ שטיין שליט"א ודבריו נתן שבח והודיה לבורא כל עולמים על שזכה להגיע למעמד הזה, בבחינת "ימא טבא לרבנן", בעת שמתאספים בסיומא דתלמודא, הגרא"ם סלמון שליט"א רב קהל שטפנשט תיאר לנוכחים את טלטלות וקורות הקמת מרכזי התורה דשטפנשט בכל רחבי הארץ ורומניה, במשך 24 שנות קיומן, וקיישר לכך את המספר 24 שעות אנו עומדים ומציינים 24 שנים לייסודם, 24 - מרמז לכ"ד רגנות המובאים בחז"ל ששלמה המלך קבע בהם רגנות כדי להכניס את ארון העדות לבית המקדש ובכך הגיע אל המנוחה ואל הנחלה בעת חנוכתו, ולמרות זאת לא נפתחו השערים אלא בשעה שהזכיר את זכות אביו חסדי דוד הנאמנים, כך אנו עתה בעמדנו עם 'כ"ד רגנות', וכאן מנה הרב סלמון את 24

הרבנים וראשי הכולל שליט"א במעמד בין היתר נראים: הגה"צ רבי יחזקאל הופמן שליט"א ר"מ בב"ב שטפנשט, הגה"צ רבי אהרן שפירא שליט"א רב אב"ד פרדס כץ, הדומ"צ הגרי"ם כהן שליט"א, הגרי"מ פרידמן שליט"א ראש הכולל, הגר"מ קלאר שליט"א מרבני בית מדרשונו

האברכים בקבלת תעודות ההוראה

בחלוקת התעודות לרבני הכולל שליט"א

לישב ולשקוד על השו"ע והפסק באהלה של תורה, כן נשא דברי ברכה נציג ההורים הנרגשים הגי"ר שלמה דייטש שליט"א ר"מ ישיבת זוויעהל ודומ"צ בירושלים שהודה וברך ברכת ההודאה על שזוכה לראות את בנו לצד אברכי הכוללים יגיעים ועושים חיל בלימודם, לסיום המעמד נשמעה ברכת קדשו של הגה"צ רמ"מ טוביאס רבה של קהילת "דרכי שמואל" שהיה בין ראשוני המייסדים של בית המדרש שטפנשט ברחוב הרצל בב"ב, וחווה את כל הקשיים והמסירות נפש עדי הגיענו עד הלום.

במהלך המסיבה נשמעה שירתו של אמן הגשמה הכנר העולמי ראובן בן חנן יחד עם הקלידן הערשי הרטמן שהנעימו בקטעי שירה לכבודה של תורה.

בברכת המזון ובברכה לכל הנאספים כובד מורינו הגה"צ רבי יואל טוביאס שליט"א רב ואב"ד שכוון ו' ב"ב, מנשיאי ומייסדי ועד חסידי שטפנשט, לקראת סיום המעמד חולקו לאברכים חתני השמחה תעודת ההסמכה לרבנות על ידי מורינו הגה"צ רבי אהרן שפירא שליט"א רב ואב"ד פרדס כץ בב"ב, כן השתתפו במעמד הגר"ש טוביאס שליט"א אב"ד יאס, הגרי"מ פרידמן שליט"א רב ק"ק לעלוז ב"ב ורור"כ שטפנשט, הגר"מ

ראש הכולל הרב הגאון הרב יוסף מנחם שטיין שליט"א

השמחה הגדולה

כתב המהרש"ל בספרו ים של שלמה במסכת בבא קמא (פ"א אות לו), 'וסיום הספר נמי נראה בעיני שהוא סעודת מצוה וכו', ומשום זה היה נראה לברך שהשמחה במעונו בסיום מסכת, דאין לך שמחה יותר לפני הקב"ה, אלא שמחה ורינה של תורה, דאין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וכן הוריתי פעם אחת הלכה למעשה, ונתבלבל השמחה במהומות גדולות, על ידי סיבות קשות, ותליתי הסרחון בי, שעברתי על דברי רבותי, שלא שמעו מעולם דבר זה. על כן לא כתבו אלא בחתונה ובפדיון הבן, ובמילה ג"כ, לולי צערא דינוקא, אבל במצוות אחרינא לא, ובוודאי כל דבריהם בקבלה, ובסודות פנימיות, על כל שיחה ומלה. ואיך נתקן דוקא לאותה מצוה וכו', ומ"מ סיום הספר הוא סעודת מצוה לכולי עלמא.'

ובטעם הדבר מה שבאמת אין אומרים שהשמחה במעונו בסיום מסכת, ומאי שנא משמחת נישואין, וביאר בעל שבת הלוי, כי הנה שמחת נישואין הרי זה שמחה גדולה ועצומה, אבל אין זה עדיין דבר השלם, שכן עד לימי זקנה ושיבה צריכים להתפלל שיהיה הבית בשלימות, ויזכו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות ושיהיה להם כל צרכיהם, והנה המעון הוא אחד משבעה הרקיעים כמבואר במסכת חגיגה, וזהו מה שאומרים שהשמחה במעונו בשמחת נישואין, שמביאים את שמחת המעון להשלים את שמחת הנישואין, שיהיה הכל בשלמות, אכן בזאת שמחת הסיום, אין צריכים להביא השמחה מהמעון, שכן אין לך שמחה כשמחת התורה.

ואכן האברכים הללו שעמלו בתורה ובהלכה זכו לשמחה הגדולה וכמו שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'.

במעמד זה נודה לרבנים החשובים שליט"א שטרחו לבחון את האברכים החשובים, ועכשיו טרחו לפאר את המעמד לכבוד האברכים החשובים, ויחד עם זה נודה להנהלת המוסדות בראשות הרב סלמון שליט"א על גודל מסירותם עבור אברכי הכולל.

והברכה אחת היא לחתני השמחה, האברכים החשובים, שיזכו לעלות מעלה מעלה בתורה, ויקנו עוד מקצועות בהלכה, התחלנו עכשיו ללמדו הלכות ברכת הפירות, והרב סלמון כבר הגיע לשאול אימתי נערוך בע"ה הסיום על הלכות אלו, ויהי רצון שנוכה להיות כולנו כאחד יחד עם הרבנים החשובים, ועטרה לראשינו ההורים החשובים וזקניהם של האברכים, ונזכה לגאולה שלימה ברחמים גדולים, אמן.

וכמה דרכים, אם על ידי הטלפון או על ידי סיכומים בכתב, והמשיכו בחזרה הגדולה.

ובזאת אפנה להורים החשובים, תדעו לכם שזכותם שגם חלק מהנכדים לומדים כבר בכוללים, לפי שמחמת הסגרים בשבועות האחרונים וחלק מהב"ב יצאו לעבודה, כך שבליט ברירה הביאו האברכים אתם את ילדיהם הקטנים, והנני להעיד שהדבר לא פגם בלימוד ככולל, ואדרבא, בזה ראו מסירות נפשם של האברכים, הביאו את התינוקות בעגלותיהם עם בקבוקיהם, וכך למדו האבות לצד הבנים, ממש בבחינת 'אשרי יולדתו', והרי זה זכות לכלל ישראל.

ובאופן זה למדו את הסימנים הקשים מסימן קפ"ג ועד סימן ר"א בעיון בבקיאיות.

הגה"צ מוהרש"א שטרן שליט"א רב וראש בית דין מערב ב"ב מבחן לאברכי הכולל שליט"א

נאם הגה"צ רבי יוסף מנחם שטיין שליט"א ראש כולל שטפנשט

הגה"צ מוהרש"א שטרן שליט"א רב וראש בית דין מערב ב"ב בלימוד ובליון ההלכות, במהלכו של המבחן לאברכים שליט"א. נראים גם ראשי הכוללים הגר"מ שטיין שליט"א והגר"מ פרידמן שליט"א

עבידנא יומא טבא לרבנן

ברשות הרבנים הגאונים שליט"א וברשות רב קהל שטפנשט הרב החסיד ר' אברהם יעקב סלומון שליט"א ואתו עמו הנהלת המוסדות, ברשות הורי האברכים החשובים שבאו מקרוב ומרחוק, ואחרונים חביבים, אחי ורעי, האברכים החשובים חו"ר הכולל. כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך.

בגמרא שבת (ק"ח:) אמרו, 'אמר אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן', וראה במהרש"א מה שמבאר במה שהתחיל בצורבא מרבנן, ומסיים ברבנן, עבידנא יומא טבא לרבנן, עוד יש להתבונן מה שעשה אביי היומא טבא רק כשהמסיים היה צורבא מרבנן, שהיה תלמיד, וראה ברש"י תענית (ד:) שכתב 'צורבא מרבנן, בחור חריף וכו', תלמיד חכם זקן לא קרי צורבא, אלא הוא מרבנן קרי ליה', ויש להבין מה שהיה עושה היום טוב רק לכבוד הצורבא מרבנן שהיה מסיים, ומה טעם היה עושה הסעודה רק כשבחור חריף היה מסיים, ולכאורה אדרבה, מי שאינו חריף ואינו בעל כשרון, והרי הוא עמל בכוחות מרובים ללמוד המסכתא עד שהוא מסיימו, אז הוא שמחה יותר גדולה, שתלמיד שאינו חריף סיים מסכתא או הילכתא.

וראיתי מה שביאר בזה בעל שבת הלוי זצ"ל, שהחידוש בחריף הוא, לפי שהחריף כשהוא לומד, דרך לימודו הוא בדרך כלל ללמוד דרך לומדות ופלפול, שכאשר הוא לוקח את המסכתא לידו הרי הוא יודע מראש שסוגיא זו לומדים במשך שלש שבועות, ובסוגיא השניה מאריכים ארבע שבועות, וכך הוא מתעמק בעיקר בסוגיות אלו, אבל בשאר הדפים שיש במסכתא או שהוא לומדו במהירות שלא בהבנה הראויה, ולפעמים יש מי שמדלג לגמרי על הדפים הללו.

וכן הוא גם כשלומדים הלכות, כשלומדים סי' קפט יש געשמאק בסיומן זה, שיש שם הרבה לומדות, אבל יש סימנים שהם נראים יותר כלימוד שאין בו לומדות, או שנראה שאינו נוגע כל כך להלכה וכאשר ראה אביי צורבא מרבנן, בחור חריף שמסיים המסכתא מתחילה ועד סוף, עשה יום טוב גדול, על סיום של דבר שלם.

תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי

מורי ורבותי! חבורת האברכים החשובים חו"ר הכולל שליט"א למדו קרוב לשלש שנים את ההלכות והסימנים הללו, והם בבחינת צורבא מרבנן, שהם חריפים ולמדו ההלכות מתוך עמל ויגיעה גדולה, ביום ובלילה, וכמו שהנני יכול להעיד עליהם, שעמלו בהבנת ש"ך קשה או ט"ז קשה ויגעו בהבנת דברי החוות דעת, ומלבד הלימוד חזרו על ההלכות בחזרה אחר חזרה, ובקשו לחזור עוה, כל אחד כפי כשרונו, אחד בכתובה ואחד בסיכום, כדי שידעו כל ההלכות על בוריים.

מן החובה לציין בחשיבות האברכים, במשך הלימוד היו הזמנים הקשים, שהיה כמה וכמה שלא היה אפשר ללמוד בצוותא בדיבוק חברים כמימים ימימה מחמת גזירת הסגרים, ואעפ"כ לא מנעו האברכים עצמם משקידתם שעה אחת, והמשיכו בחזרה בכמה

אברכי הכולל במעמד

דרשת הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א רב קהל שטפנשט

3, כולל שטפנשט - ניסן תשנ"ז, ובתשנ"ט התחדש ברחוב מהרש"ל בראשות הגאון הרב יוסף מנחם שטיין שליט"א עד עצם היום הזה.

4, כולל אחה"צ - נוסד כעבור כמה שנים בראשות ראש הכולל הגאון הרב יחיאל מיכל פרידמן שליט"א.

5, כולל גבעתיים בראשות הרה"ג ר' ישראל דירנפלד שליט"א שעושה שם עבודת קודש יחד עם האברכים ועם המון העם הבאים בשערי.

6, יסוד עמותת מוסדות שטפנשט - ר' טבת תשנ"ח, לרגל התחלת הפעילות הרשמית כלפי המוסדות הכלליים.

7, ביהכנס"מ מהרש"ל - זאת חנוכה תשנ"ט, לאחר 6 מקומות נדרשים, (למי שמכיר 1 - רח' הרצל, 2 - בימ"ד רחוב, 3 - ביכ"ג ממול ברש"ג, 4 - ביכ"ג ברחוב הירדן, 5 - מקום בשכירות ששכרנו אח"כ ברחוב רש"ג, 6 - עד שהגיענו היום ברחוב מהרש"ל (מלווה בהתנגדות שונות ומשונות בבתי משפט וכדומה).

8, מתשס"א עד עתה זכינו לערוך 9 הכנסות ספרי תורה. לספרי תורה שנכתבו והוכנסו לכבוד זכר הצדיקים משטפנשט זיע"א.

9, הקמת ארגון יד מתתיהו קמחא דפסחא ודשבתא - תשס"א, חלוקת שבועית של חלות בליל שבת למאות משפחות שפתאום גילו בליל שבת כי אין להם חלות בבית וכדומה.

10, ת"ת שטפנשט אלעד - בתשס"ג, נפתח בית כנסת שטפנשט באלעד, ברחוב ניסים גאון, ומשם לרח' בעלי התוספות ולרח' בן זכאי, מה שהוביל כעבור שנתיים באלול תשס"ו להקמת הת"ת תורת אמת ע"ש הצדיק משטפנשט. ברחוב ברטנורא, רחוב רש"י ובקרוב בבנין החדש והמפואר ברחוב הרי"ף בעז"ה.

11, ישיבה על קברו - גבעתיים. הקמת בית שטפנשט בגבעתיים - תמוז תשע"ה, ובתשע"ח הוכפל המקום ברחוב רמב"ם פינת רחוב טיבר.

12, משנת תשנ"ט זכינו לייסד תפילה קבועה בציון הצדיק בגבעתיים הנערכת בקביעות בכל ליל ישישי שהצדיק עצמו גילה כי היא עת רצון בזכותו של זקינו הרה"ק רבי שלום מפראהבישט זיע"א.

13, מכינה לישיב"ק - אלול תשע"ו

14, חידוש העליה ההמונית לציון ביאס ביום ההילולא קדישא ובשאר ימות השנה - כסלו תש"ע

15, הקמת האהל החדש על ציון רבינו הקדוש ביאס - כסלו תשע"ז שזה הוביל להקמת

16, אגודה למקומות הקדושים ברומניה חיפוש, איתור ושימור קברי גדולי ישראל ברחבי רומניה.

17, בית הכנסת אורחים ביאס רומניה, בסמוך לציון הקודש, פרויקט בניית מקוה ביאס שנעצר בעקבות הקורונה, ומקווה בקופמלונג שגם הקורונה פגעה בו לע"ע.

18, שיעורי הדף היומי לפנה"צ ואחה"צ, ב"ה נלמד מחזור שלם, ועכשיו כבר מחזור שני, במאמר מוסגר-לא הייתי קורא לזה מוסד אם לא שאני יודע איך היה נראה הנסיונות הקודמים לייסד שיעור ואיך זה נגמא, הרב משה כליפא והרב ראובן הלפרין הם גאונים להחזיק שיעור מגיע לרב יישר כוח גדול.

19, ערוץ היהדות - שמע ישראל בעז"ה יתחיל לפעול בקרוב כבר עכשיו אנחנו משדרים מדי שבוע מעל חצי שנה בדרום בצפון ובמרכז בערוצי קודש וחול ומשמיעים ברמה את דבר השם לקרובים ולרחוקים.

20, סגולת שלום - פראהבישט, הפצת והנחלת הסגולה של הרה"ק רבי שלום [הגדול] מפראהבישט, עד היום הסתפקו להזכיר את הסגולה של "שישי און בענק" וב"ה כבר 20 גליונות לעיון תורתו של הרבי ר' שלום וחקר ועיון תורתו ותולדותיו, ועוד היד נטויה.

ורק מהחודש האחרון
21, רפואה לישראל - ארגון על שם הסבא קדישא מרוז"ן הצלת נפשות 90 מכשירי מחוללי המצן שפעילים כיום, והם כבר זכו להציל יותר מ-200 נפשות, רק היום בשבת אחה"צ

נואם הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

לעבור 24 שנים, עם כל המעלות, והנסיגות של אותו מהלך, וכעת כשאנו מגיעים לזמן הזה, זה מעמד של שבת והודיה למי שאמר והיה עולם, שזיכנו להגיע היום.

מעמד הודיה על העבר ותפילה על העתיד

המעמד כאן הוא מעמד הודיה ושבח לבורא עולם ותפילה על העתיד

ואולי נוסף נקודה עמוקה יותר בענין מספר הכ"ה, איתא בחז"ל (שבת דף 5) אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם מחול לי על אותו עון, אמר לו מחול לך, אמר לו עשה עמי אות בחיי, אמר לו בחייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע.

ומתי הודיע לו? כשבנה שלמה בנו את בית המקדש, ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבוקו שערים זה בזה, אמר שלמה שערים וארבעה רגלות ולא נענה, פתח ואמר שאו שערים ראשיכם והנשא פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, והטו בתריה למיבלעיה, רצו השערים לבלוע אותו, אמרו מי הוא זה מלך הכבוד? כביכול, כאילו שלמה מתכוון לכבודו, אמר להו' עוזו וגבורו חזר ואמר 'שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה, ולא נענה, כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משיחך וזכרה לחסדי דוד עבדך, כשהזכיר וזאת אבות, מיד נענה, באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו עון.

על כל פנים, רואים ששלמה המלך אמר כ"ד רגנות, לפני שזכה לחנוכת הבית, אבל רואים גם את הענין ששלמה המלך מדגיש שתי ענינים, מי הוא זה מלך הכבוד, וזכרה לחסדי דוד עבדך, אותו ענין אנחנו רואים אצל אסתר המלכה כפי שזכיר בהמשך.

אבל אם אנחנו מדברים על הודיה לבורא עולם ושבח ותפילה על העתיד, יש לי בקבלה מוקיני זצ"ל שכשמדברים מדברים לא רק לקהל אלא גם לרבוש"ע, וקבלה נוספת יש לנו מהרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל שכשמאספים בשטפנשט או מדברים גם עם 'הצדיק' כפי שנהג עם הקויטל הידוע, אז אדבר גם לרבוש"ע ולצדיק, וכנגד כ"ד רגנות של שלמה המלך, אגיד גם כ"ד רגנות, כ"ד סוגי הודיה ושבח למי שאמר והיה עולם, בדמות כ"ד מפעלים, וכ"ד מוסדות וסוגי הנצחות שעשינו לכבוד הצדיקים משטפנשט במשך 24 שנים הללו.

כ"ד רגנות

אציין 24 מוסדות חלקם הוקמו ופעילים מקצתם כבר אחרי שלב ההקמה בשלבי תכנון כמו שקוראים לזה, אני לא מציין את החלומות כי הם יותר מכ"ד רגנות.

1, הקמת ועד חסידי שטפנשט - כ"ט ניסן תשנ"ו (ודי הגה"צ רבי יואל טוביאס שליט"א אב"ד שכון ו' אמר לי אז שלא קוראים 'מוסדות' לפני שיש ד' אמות קרקע'.

2, ביהמ"ד ברחוב הרצל - שבת יתרו משפטים תשנ"ו.

התכנסנו כאן למעמד "כבוד חכמים ינחלו", לכבודם של האברכים החשובים הרבנים הגאונים לומדי כולל שטפנשט בראשות ראש "כולל שטפנשט" מיום הווסדו הלא הוא מכובדינו הגאון רבי יוסף מנחם שטיין שליט"א, אברכים אלו שלמדו ונבחנו על הלכות טהרה במסגרת הלימוד בשנים באחרונות בכולל שטפנשט. נבחנו בהצלחה מרובה בס"ד אצל גדולי ההוראה שליט"א.

בחדא-מחאתא אנו מציינים בשבת קודש זו פרשת משפטים, 24 שנים להקמת מוסדות שטפנשט, ולפתיחת בית המדרש. בהמ"ד נפתח לתפילות לראשונה בבית המנוח ר' זכריה קאהן ברחוב הרצל 3 בני ברק. לפני 24 שנים, כמה סימלי הוא שבלייל שבת קודש פרשת יתרו קבלת התורה ייסדנו את מקום התורה החשוב הזה, בתחילה התפללנו שם בליל שבת קודש, ובפרשת משפטים התחלנו גם להתפלל בשבת בבוקר, כל היתר מכאן והלאה, כמו שאומרים - 'היסטוריה'.

בדרך צחות, שאלו פה מקודם על המספר 24 שזה לא מספר עגול, כמו למשל 25 ציב יובל, או יובל, עניתי להם - קושי השיעבוד משלים, אבל ננסה להכנס לשורש הענין של המספר כ"ד ומה הוא מסמל לנו.

על ענין מספר כ"ד

ידוע מאמר הגמרא (כתובות סב: סו. נדרים נ.) על כ"ד שנים שרבי עקיבא נעדר מהבית כשהגיע לבית אשתו אחר י"ב שנים וחזו, שמע ההוא סבא שאומר לה לאשתו שבעלה רבי עקיבא עזב אותה, תוספות אומר: כל מקום שנאמר ההוא סבא זה אליהו הנביא, וידועה השאלה למה רבי עקיבא לא נכנס לפחות לומר שלום, ותירץ את השאלה בתירוץ המפורסם של הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר (שזה וארטר בן 50 שנה בדיק, שאמר לראשונה בשמועס בתשל"א) שרבי עקיבא בא לייקר ולהחשיב את הלימוד ברציפות, דאינו דומה י"ב שנה ועוד י"ב שנה ל-24 שנים ברציפות. וכלשונו: צוועלעף מיט צוועלעף איז נישט קיין פיהר און צוואנציג. חשבתי גם פה, כשאנחנו זוכים פה לרצף של 24 שנים, שלא פסק תורה ותפילה וחסד מבית המדרש זה, אזי זהו תאריך חשוב שכדאי לציין ולחגוג אותו.

24 כנגד כ"ד שעות היממה

עוד טעם חשבתי על ענין הכ"ה, איתא בשם האבני נזר' שמסביר: דהנה טריפה היא בהמה שלא יכולה לחיות י"ב חודש, למה נקט דווקא י"ב חודש, ולא ו' חודש למשל? והסביר, כי הקב"ה ברא את הבעלי חיים שיוכלו לחיות בכל עונות השנה, בשנה יש ד' עונות קיץ וחורף סתיו ואביב, וכל עונה יש את החיות שלה ומוזג אויר שונה, ומי שלא יכול לחיות את הד' עונות אין לו חיות, מי שלא מסוגל לחיות בכל סוגי מזג האויר אינו נחשב חי, עד שנקרא טריפה.

לעניינינו המספר 24 מרמז על כ"ד שעות היממה, כל שעה יש לה את המעלה והסגולה שלה, יש את השלוש משמרות' של הלילה כמוכבא בגמרא ברכות. אשמורת הבוקר, אח"כ יש זמן 3 שעות שבני מלכים קמים, זמן חצות היום, זמן פלג המנחה, בין הערבים, 'לעת צאת השואבות' שהרה"ק מהוסיאטין היה מתבטא על שעה זו כ"עצ רצון, לעומת 'בין השמשות' שמסמלת את בריאת המזיקים, זמן שקיעה, זמן חיבור היום והלילה כעת שאפשר להפוך אותה לעת רצון. זמן צאת הכוכבים, זמן כוכבים בינונים וכו', זמן הגאונים, זמן ר"ת וכמה נפק"מ להלכה מתי זה לילה באמת, זמן הנקרא בקרב חכמי המוסר והחסידות 'די גאלדענע נאכעט' המסמל את שעות הלילה הארוכות, שעות המועילות לשינה לפי הרפואה ומופיעים בהלכה, זמן לקראת חצות, חצות של משה רבינו, זמן חצות הלילה, וכו'.

אם כן לכל שעה יש מעלה וסגולה מיוחדת במינה, וכשעוברים את כל מהלך היממה, כ"ד שעות, אזי זה מהלך מושלם, וכעין זה אולי אפשר להגיד כמו יומי של הקב"ה.

דרשת הגאון הרב נתן לנדמן שליט"א רב העיר הולון ומרבני שטפנשט

לבא לשערי טהרה וקדושה

ברשות הרבנים הגאונים שליט"א, וברשות ידידי רבה של קהילת שטפנשט, ואני אומר את הדבר חלילה ללא חנופה, שכן כת החנפים הם מאותם שאינם מקבלים פני שכינה.

הלילה הקדוש הזה לילה כיום יאיר, זהו יום ההילולא של ההייליגער גערער רבי זי"ע ה"בית ישראל". שהוא אמר לבאר מה שאמרו במסכת תענית (טו.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שהשמחה תהיה מקפת וחודרת את האדם, את הפרט ואת הכלל.

קטונתי לעמוד בפני רבנים וגדולים עמלי תורה, פוסקים ויושבים על מדין, ועכשיו נודמן לי לראות לראשונה את כבוד הגר"מ ברנסדורפר שליט"א, בעל מחבר הספרים הנודעים "שערי הוראה", ויהי רצון שיפתחו בפניו שערי הצלחה.

בגמרא אמרו (ביצה טו.) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר', 'קול ה' בכח קול ה' בהדר', והנה מהו אדר, פירש רש"י 'אילן חשוב הוא, יש לו שם למרחוק ואומרים פלוני יש לו אדר בשדה, ומתוך כך היא נקראת על שמו, ואם הולך למדינת הים, ובא אחר והחזיק בה יש לו עדים הרבה שהיתה שלו, ואילו מכרה היה הקול יוצא להיות נקראת על שמו של שני', והנה בין קרקע לקרקע מפרדת אבן, ומהו אבן זו, אפשר שהכוונה שזהו האבן שמאסו הבונים היתה לראש פינה.

אנו עומדים עכשיו במעמד 'כבוד חכמים ינחלו', יושבים כאן חסידים ואנשי מעשה, אני צאצא של הצדיקים זי"ע, 'כבוד חכמים ינחלו הוא ר"ת כח"י, יש כ"ח שהוא אבי אבות הטומאה, שכן יש כח שהוא בעל חי טמא, אכן יהודי שחי על פי השולחן ערוך, וחי בקדושה וקדושה, וזהו תשתית חייו, ואנו רואים שמן ה'בית יוסף' חיבר הלכות אלו גם בסימן קפ"ח, שאינו מקפ"ח שכרו בזה ובבא.

מהו גודל כוחו ועוצמתו של העם היהודי, לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות, מהו רוח חכמים שנתה רוח חכמים נוחה הימנו, הגאון הרב שטיין שליט"א הזכיר דברי הגמרא בשבת (קטו.) 'אמר אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן', מהו 'יומא טבא לרבנן', כל יום שזוכים לעסוק בתורה, ובצוק העתים הלזו, במקום סג"ר מקיימים אתם גר"ם, במקום סגירתו בתי כנסיות ובתי מדרשות, שהיה זה דרכו של אהו, אבל מי שאותו בדרכו של בנו חזקיהו המלך, ואמרו בגמרא (ב"ק טו.) 'מלמד שהושיבו ישיבה על קברו'.

אנו רואים שבכל ליל שיש נאספים המון העם על קברו של אותו צדיק משטפנשט, ומי מדבר מה שנפעל בכל שנה ביום כ"א תמוז, ראי צדיק מה פעל, ונרמז שמו הק' בפסוק שאמרנו היום בהלל 'מושיבי עקרת הבית אם' א"ם ר"ת אברהם מ'מתיהו זי"ע, כי כולם רוצים להתברך ולהושיע.

כשהרב סלומון שליט"א פונה אלי בציון הקדוש לכבדני שאשא דברים לפני עם קודש אני אומר, הנה יש אנשים שרוצים לשנות את שמם לישועה, ואני

נואם הגה"צ רבי נתן לנדמן שליט"א רב אב"ד חולון

אומר להם, תשנו את הנהגתכם, שהרי משערי טומאה אפשר להתעלות ולבא לשערי טהרה.

הייתי היום בשיבת נדבורנא, שם אני אומר להם שיפתחו לי את הגמרא ואת הדבר אשר ישם השם בפי אותו אשמור לדבר, ונפתחה הגמרא במסכת ברכות דף גג: 'והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים', וביאר זקני, 'והתקדשתם אלו מים ראשונים', היינו כשנולד האדם 'הייתם קדושים אלו מים אחרונים', אלו הם מי הטהרה בשעה שהאדם יוצא מהעולם ושופכים עליו החברא קדישא את המים.

'והתקדשתם והייתם קדושים', כשאתם זוכים לשבת ולעסוק בתורה, על זה נאמר 'כבוד חכמים ינחלו', זוכים על ידי כן לבא לידי טהרה וקדושה, שעליו נסוב הציור המרכזי של הרמח"ל בספרו מסילת ישרים, מה שאמרו בברייתא של רבי פנחס בן יאיר (ע"כ), 'מהו הדרך לזכות לקדושה וטהרה, על ידי עסק התורה'.

זהו היסוד הגדול, ולא רק בטהרה ותפילין, בגמרא ברכות (ז.) אמרו, 'אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא בדח טובא, אמר וגילו ברעדה כתיב, אמר ליה אנא תפילין מנחנא, ופירש רש"י, 'זהם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי', כשזוכים ללמוד תורה בקדושה, על ידי כן זוכים לבא לידי השמחה.

ידוע מה שנהגו חסידים להזכיר בליל שישו שבוכות הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהביטש זאל זיין א פריילאכער שבת, ועכשיו אומר לכם, אם חיים בקדושה ובטהרה, 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', זהו פסוק שהביאו בסוף מסכת יומא, זהו הענין של 'יומא טבא לרבנן', שעל ידי מה שעסקתם בתורה, על ידי כן המשכתם טהרה וקדושה לעולם, ועל ידי כן זוכים לשפוע מן השמים, שיהיה 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ואין מים אלא תורה, שהיא מורה דרכו של האדם.

וזהו מה שאמרו בגמרא (ב"ק יז.) 'מהו ההבדל היסודי בין יוסף ליששכר, יוסף זכה שאין עין הרע שולטת בו, וכמו שאמרו (ברכות כ. ב"מ פד.) 'אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא, דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי יוסף אלא עולי עין, רבי יוסף רבי חנינא אמר מהכא, וידגו לרב בקרב הארץ, מה דגים שבים מים מסכין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם', זה הכוונה אין מים אלא תורה, שהמים מסכים על הדג, ד"ג בגימטריא שבע, ולכן אוכלים דגים בשבת, והכוונה שהתורה תקיף את האדם בכל ימיו, הן בחול והן בשבת, שכל הימים יהיו באגודה אחת לחיות עם התורה מן השמים, 'ואלה

המשפטים אשר תשים לפניהם', לפנייהם ולא לפני הדייטות.

בגמרא סנהדרין אמרו אחר רבי עקיבא לבני ברק, מה הכוונה אחר רבי עקיבא, הנה רבי עקיבא היה בן גרים, עקיבא בן יוסף, ואמרו בסיום מסכת מכות 'עקיבא ניהמתנו'.

כבוד הרבנים החשובים מרביצי התורה, וכבוד תומכי ומחזיקי התורה, שהאברכים היקרים יוכלו לשבת על התורה ועל העבודה ללא דאגה, לפני הסגר ואחר הסגר.

היום הוא יומא טבא לרבנן, שיום של סיום

מסכתא הוא יום טוב, כי ביום הסיום אין מסיימים אלא מתחילים, וכן ביאר הגר"א מוילנא, שהמילוי של האותיות של סיו"ם שוות בגימטריא למילה סיו"ם, דהיינו שהאותיות הנגלות במילה סיום שווים בגימטריא לאותיות הנסתרות הנמצאות במילוי האותיות (ס-מ, י-ה, ו-ה, מ-ס). לרמז שהנגלה הוא הלומד שווה לנסתר הוא המשתתף בשמחה.

ועכשיו אברך אתכם, אתם לומדים עכשיו ברכת הפירות, סימנים ר"א ור"ב, שיהיו פירותיך מתוקים, ואברך אתכן בזכות אבהו"ק, כשם שלמדתך בשקידה ובקדושה הלכות טהרה, והמשכתם טהרה לעולם כנגד הטומאה שיש בעולם, כך יהיה 'פירותיך מתוקים' (תענית ג.), ואמת המים עוברת תחתיה, על ידי הקדושה והטהרה, תזכו לכל הטוב.

אנו עומדים עכשיו בזמן של 'יטע בהם אדר', 'קול ה' בכח קול ה' בהדר', זהו הכבוד, אין כבוד אלא תורה, יהי רצון שתזכו ללמוד הלכות ברכת הפירות בשקידה ובקדושה, ללא שום הפרעות, שבני הבית יהיו בריאים ושלמים, וכבוד ידידי הרב סלומון יזכה שיהיה 'ידידי עמים נאספו', שיוכלו לתמוך בהם כראוי הני תמכין דאורייתא.

ויהי רצון שזכות בית צדיקים יעמוד, זכותו של הצדיק משטפנשט, צדיק בן צדיק, בן צדיק, הצדיק מרוז"ן, מי גילה ר"ז זה לבני (שבת פח.), ואמרו בגמרא שם

הוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידיה תותי כרעא וקא מיין בהו וקא מבוען אצבעתיה דמא אמר ליה עמא פזיזא דקדמיתו פומייתו לאודנייתו אכתי בפחותייתו קיימיתו ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו אמר ליה אנן דסיגין בשלימותא כתיב בן תמת ישרים תנחם, ופירש רש"י, 'התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו', והיינו שעל ידי מה שלומדים תורה מן השמים יש לנו הכח להתעלות ולהתרומם באופן של 'וחי בהם'.

השי"ת יעזור שכל הלומדים והמחזיקי תורה יזכו שבמקום משפטים יהיה 'מגיד דבריו ליעקב' וגו', שרק מי שהוא יהודי בידו לקיים תורה שהיא מן השמים.

תהיו כולכם ברוכים ונעימים בזכות הסבא הנועם אלימלך זי"ע, נועם ה' יברך את מעונכם שתתברכו בכל מילי דמיטב, ויזכה כל אחד בחסדי השי"ת לתכלית היעוד, שיהיה שם שמים מתאהב ומתקדש על ידו (יומא פו.), על ידי התורה שיקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוּוּ בה. שבוע טוב וסיעתא דשמיא, ותתברכו בדבר ישועה ורחמים, אמן ואמן.

דרשת הגאון הרב משה ברנסדורפר שליט"א ראש בית ההוראה "שערי הוראה"

הגה"צ רבי משה ברנסדורפר שליט"א במשא

הגה"צ רבי משה ברנסדורפר שליט"א ראש ביהמ"ד היכל ההוראה בירושלים בעת המבחן לאברכי הכולל

דרכי ההוראה

ברשות הרבנים הגאונים שליט"א, גדולי תורה ויראה, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, אנו עומדים כאן במעמד לכבוד התורה ולומדיה, שהאברכים החשובים תלמידי חכמים לאחר שנות עמל וידיעה בהלכות החמורות של הלכות טהרה עמדו בכור המבחן וב"ה שראו איך שקנו הלכות אלו בכולל להוראה שעל ידי "מוסדות שטפנשט" בראשות הרה"ג רבי אברהם יעקב סלמון שליט"א, ותחת הנהגתו של ראש הכולל הגאון הרב יוסף מנחם שטיין שליט"א.

ואפנה בדברי אלו לאברכים החשובים חו"ר הכללים שליט"א, ברוך ה' זכיתם לאחר שנים של עמל וידיעה וחזרות להבחין על מקצוע חשוב בתורה וב"ה שמצאתם ברכה בעמלכם, וקיבלתם תעודות על הלכות אלו.

אבל לפעמים במעמד זה חושב לו האברך, אמנם התעודה היא כבר בידי, אבל האם באמת זכיתי שיהיה 'תלמודי בידי', כשיפנו אלי בשאלה, האם אדע כדת מה לענות, ובפרט שיש הרבה ענינים שנחלקו בהם הפוסקים, וכיצד אדע כיצד להכריע הלכה למעשה, כיצד זוכים לידע דבר ה' זו הלכה.

נאמר כאן יסוד אחד, אכן גם מי שלמד מקצוע בהלכה כראוי וכהוגן עדיין אינו יכול להורות הוראה למעשה, כי לפעמים צריכים להיות מבין דבר מתוך דבר, צריכים לשמוע היטיב כיצד שאל השואל את השאלה, צריכים לשים לב האם אכן הבינו את השאלה, האם זהו ההלכה, כי לפעמים פרט אחד קטן משנה את כל הדין.

אכן תקחו לכם עצה זו, לאחר שסיימתם ללמוד מקצוע על ויגיעה עמל ובבקיאות עצומה, כשאתם שומעים שאלה או שרואים שאלה, גם אם לא נשאלתם על שאלה זו, תתחילו להתבונן כיצד הייתם משיבים על שאלה זו אילו הייתה השאלה באה לפניכם, או כשרואים שאלה שעולה בקובץ, תחשבו כיצד הייתם אתם עונים על שאלה זו, וכך תלבנו את כל צדדי השאלה, וזהו הדרך לבא לידי בהירות, לפי שבאופן זה כששומעים שאלה ואין השואל עומד כנגדו, הרי שאין הפחד מפני הנשאל, ודנים בכל הצדדים, עד שבאים להוראה הנכונה, וזהו יסוד גדול כיצד לקבל הכח להוראה.

יסוד זה קיבלתי מאמורי"ר זצ"ל בעל ה"קנה בושם" כשהייתי אברך צעיר והתחלתי את דרכי בלימוד ההוראה, באופן זה קיבל את כח ההוראה, בכל עת

לבא לידי בקיאותכם בהלכות אלו, וחבל עד מאד אם יהיה חלילה יגיעכם לריק, ולכן גם אם התחלתם עכשיו ללמוד מקצוע חדש בהלכה, ולא נשאר בידכם זמן לחזרה, אבל כשיבא שאלה לרגלכם תתבוננו בדבר, וכך תוכלו לגדול בהוראה.

עכשיו נדבר בשבח הלימוד בהלכות טהרה שזכיתם ללמוד עכשיו, בגמרא בסוף הש"ס אמרו בברייתא, 'תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות, ופירש רש"י, 'הלכות, משנה וברייתא הלכה למשה מסיני', ובמהרש"א כתב באריכות שהכוונה הוא להלכות טהרה, שמי שרוצה לזכות לחיי העולם הבא, ילמד בכל יום הלכות טהרה.

לכאורה יש להבין מה הכוונה שילמד בכל יום הלכות טהרה, והלא אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ, יש מי שחפץ ללמוד הלכות ברכות או הלכות גויקין, אכן לאחר שלומדים הלכות טהרה בעיון, גם שלומדים בשאר מקצועות, אבל במציאות יחזור על הלכות אלו בכל יום כשתבא שאלה לפניו.

השי"ת יעזור שתזכו לגדול בהלכה ובהוראה, ותזכו להורות הוראה בישראל, ותדעו שיש היום מחסור ברבנים, שכן בכל קהלה צריכים למנות רב, וכמו שמפורש במשנה ברורה בהלכות תפילה, ויהי רצון שתזכו לשפיע ברכה והצלחה וסיעתא דשמיא.

הברכה אחת היא לבני הבית, ודבר זה נפסק בשולחן ערוך הלכות תלמוד תורה, שכל התורה שהבעל עוסק בה, הרי זה מתחלק חלק בחלק עם בני הבית, לפי שהיא מסייעת בידי הבעל ללמוד תורה, וכמו שאמר רבי עקיבא 'שלי ושלכם שלה הא', השי"ת יעזור שיוכנו כולם לנחת דקדושה ושפיע ברכה והצלחה.

נברך את רב המוסדות הק', חפץ ה' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

שבאה שאלה לפניו היה מתחיל לחשוב, אילו הייתה השאלה באה לפני, כיצד הייתי פוסק על שאלה זו, וכך יקבל בראשו את הדרך להוראה.

אספר לכם ענין אחד, לפני כשלושים שנה נבחנו קבוצה של כחמש עשרה אברכים מכולל "שומרי החומות" בכמה מקצועות בהלכה, בשעת המסיבה הביאו את אממור"ר זצ"ל בעל ה"קנה בושם" לדבר, ובתוך הדברים אמר אבי הגאון זצ"ל, כשאני למדתי הוראה, הלכתי להבחין אצל הגאון הגדול ראב"ד ירושלים הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל, ולאחר הבחינה אמר לי הראב"ה, עכשיו עמדת מבחן, אבל אם עכשיו תשמח במה שיש לך תעודת הוראה ולא תחזור על מה שלמדת, לא יהיה לך מאומה מכל מה שעמלת כי אם תעודה להתהדר בה.

כמו כן אומר לכם אברכים חשובים, יש לכם עכשיו תעודת הוראה מהודרת ממוסדות שטפנשט, אבל אם לא תחזרו על מה שלמדתם, לא ישרא בידכם כי אם התעודה.

ואמר הגר"פ עפשטיין לאממור"ר שהדרך לבא לידי החזרה הטובה הוא, שמהיום והלאה בכל עת שיבא שאלה לידו או שתתעורר שאלה בסביבתו יחשוב, כיצד היה עונה, ולמה הדבר דומה, מי שלמד שבידו להיות נגר אין די במה שיש לו תעודה שבידו לייצר שולחנות וכסאות, אלא עליו להתחיל לייצר רהיטים, ואז יהיה לאומן טוב.

כמו כן אמר לנו אממור"ר, מאחר שכבר קיבלתם תעודת הוראה, התחילו לעסוק בהוראה, לא כהוראה למעשה, אלא לחשוב אילו הייתי צריך לפסוק בדבר, כיצד הייתי פוסק, וכך אכן תזכו לבא לידי הוראה בישראל.

יסוד זה חשוב עד מאד עבורכם, שהרי כדי לבא למעמד זה לקבל תעודות ההוראה עמלתם רבות כדי

וחשבתי לקשר את התשובות לעניינינו חגיגה לציון 24 שנים להקמת ממלכת התורה שטפנשט.

למה אסתר ביקשה 'קבעוני לדורות'

על הפסוק וכל מעשה תקפו איתא בגמרא מגילה (דף טז) שלחה אסתר לחכמים קבעוני לדורות, שלחו לה קנאה את מעוררת עלינו בין האומות, שלחה להם כבר כתובה אני ומונחת על ספר דה"י למלכי מדי ופרס.

אומר הרבי ר"י אייבשיץ בספרו ישועה גדולה: הטעם שמיאנו חכמי ישראל לכתוב המגילה, באמרם 'קנאה את מטילה עלינו בין האומות', 'יחשבו אותנו לבעלי מידות רעות נוקמי ונוטרי איבה, כי אינו מידה טובה להנקם מאויבים, ואדרבה לפי מדה והשכל היה ראוי לרחםם ולקרם ולחולמם.

ולכן בהרבה מקומות הוצרכה התורה להזהיר על עמלק כי לולי אזהרת התורה אף שעמלק הרע לישראל היה מן מדה טובה מבלי לזכור לו איבה ישנה רק לגומלו טוב. ולכן הזהירה תורה לא כן בעמלק בזה לא תחמול, כי אין הכסא שלם ברוך הוא שלו נתכנו עלילות וזה לא יבינו

האחרון, ובסוף יוצא עוד גליון, אשר ב"ה מתקבל על שולחן מלכים, וחובבי העלונים גומרים עליו את ההלל.

אבל ברשותכם אהזור למאי דפתחנו כ"ד ננות של שלמה המלך והקשר למגילת אסתר

מכיון שאנחנו כבר בר"ח אדר, ומשנכנס אדר מרבין בשמחה, ובודאי מרבין כבר בלימוד הלכות ומדרישי הפורים, אביא כאן את הפסוקים האחרונים של מגילת אסתר, וישם המלך אחשוורוש מס על הארץ ואיי הים, וכל מעשי תקפו וגבורתו ופרשת גדולת מרדכי אשר גדלו המלך הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס.

וכבר שאלו השואלים: א, מה נכנס כאן בתוך פסוקי השמחה והנצחון ענין המס של אחשוורוש.

ב, וכן שכל מעשי תקפו וגבורותו ופרשת גדולת מרדכי אשר גדלו המלך הלא הם כתובים בספר דברי הימים למלכי מדי ופרס וכל מה שקראנו עד כה במגילה מאי האי?

ג, מאי נפקא מינה שהם כתובים בספרי החולין שלהם.

« המשך מעמוד 11 »

הגיע משפחה לקחת מחולל ולתת לאשה מבוגרת עם סיטורציה 80 השם ירחם.

22, מטבח להכנת וחלוקת אוכל לאברכים - הוקם השבוע, כמו"כ ישמש המטבח להכנת סעודות המצוה, ההילולות, והזיצים החסידיים לבילי שיש הנערכים במסגרת פרויקט 'חיוזק סגולת ליל שיש עם הרבי ר' שלום מפראהבישט', לקבוצות בתורים ואברכים בהיכל ישיבת הצדיק בגבעתיים, או שאר התכנסויות ביומי דפגרא.

23, אין מוקדם ומאוחר לכן לסיום אציין את 'מבון תורת אמת' למחקר הוצאת ספרי רבותינו הקדושים אשר עכשיו הוצאנו עשרות ספרים מה שנקרא בלשון המקצוע 'כותרים' קרוב לחמישים כותרים שברובם הם מחקר ויצירות חדשות בשדה הספר התורני והחסידי, להנצחת זכר בית שטפנשט, בית רוזין וחכמי רומניה. אציין דוגמא את מפעל 'סגולת מלכים' חקר סגולות ומקורותיהם שולחן ערוך בגליונינו ובספר סגולת מלכים, בבחינת שולחן ערוך מסודר לפי ימי חודשי השנה ופרשיית השבוע, פרויקט יחודי שאין לו אח ורע בשום גליון ובשום ספר הנמשך כבר כמה וכמה שנים.

24, ואחרון חביב 'גליון באר בשדה' - זכינו ומפרשת חיי שרה שנת תשע"ו, כבר 6 שנים 270 גליונות ברציפות בס"י. אודה ולא אבוש, כי כל שבוע מבחינתי זה הגליון

« המשך בעמוד הבא »

דרשת הגאון הצדיק הרב מנחם מגדל טוביאס שליט"א אב"ד קהל דרכי שמואל ב"ב

מורינו הגה"צ רבי יואל טוביאס שליט"א אב"ד שכון ו' בב"ב בברכת המזון

הגה"צ רבי מנחם מגדל טוביאס שליט"א רב ק"ק דרכי שמואל ב"ב במשא הקודש

תכלית הכל – לפרסם שם שמים בעולם

ברשות אחי הגאון הגדול רבה של שיכון ו' שליט"א, ברשות בן אחותי רב קהל מוסדות שטפנשט הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א וברשות הרבנים הגאונים שליט"א הגאון הרב פרידמן שליט"א ראש הכולל הגאון הרב אהרן שפירא שליט"א אב"ד פרסם כץ הגאון הרב נתן לנדמן שליט"א רב דחולון ושאר הרבנים החשובים שליט"א, כל אחד בשמו הטוב יבורך.

הרמב"ם הקדוש דן בכמה פרקים בידי החייל בשעת המלחמה, ובעוה"ר נשתכחה תורה מישראל, אבי הק', זקנו הק' של הרב ר' אברהם יעקב סלמון שליט"א היה אומה, יש שני תנאים שאמרו 'עתידה תורה שתשתכח מישראל, יש הרבה ענינים בתורה שנשתכחו מהלמדנים הגדולים, הרמב"ם מבאר בהלכות מלכים ומלחמותיהם, דיני המלחמה בארבעה פרקים, ובגמרא בסנהדרין אמרו שהיוצאים למלחמה צריכים להיות צדיקים גמורים נקיים מכל חטא. ושמעת' מאבי הק' שיש בהלכות אלו דינים הנוגעים לכל אחד מישראל.

והנה מהו הדבר שגורם ליוצא למלחמה שירצה להלחם, כתב הרמב"ם (פי"ז ה"ט): 'ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישם נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד, וזהו פלא גדול, שלא פירש הרמב"ם שיחשוב שהוא עומד להציל את בני ישראל, אלא הכוונה הוא וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה שהוא יוצא להכריז שיש רק קל אחד בעולם.

ורק לאחר כמה שורות כתב הרמב"ם 'ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו.'

בן אחותי זכה לזכות מן השמים, והרי הוא גברא דמריה סייעיה, להקים מתחת ההרסות זכר להרה"ק משטפנשט, אבל צריכים לזכור מהו התכלית בדבר,

«המשמר מעמוד קודש»

אומות העולם ויאמרו הנה עם ישראל עם אכזרי בעלי מידות רעות ח"ו.

ועל כן שלחה אסתר ואמרה כי הלא הם כתובים על ספר דברי הימים, כי כך היה רצון המלך אחשוורוש, והוא ביקש זאת, מבלי לחמול ורצון המלך עשו.

ועוד יש לומר במה שביקשה אסתר 'כתבוני לדורות', בהקדם מאמר הכתוב הקודם: ותכתוב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תוקף לקיים את אגרת הפורים הזאת 'השנית', ופירש רש"י את כל תוקף תקפו של נס, של אחשוורוש, ושל המן, ושל מרדכי ושל אסתר, 'השנית', לשנה השניה חזרו ושלאו ספרים שיעשו פורים. לכאורה למה לא שלחו תיכף באותה שנה לעשות פורים.

ופירשו בספרים כמו בעניני חנוכה שכתוב שם לשנה אחרת קבעום, וכמו הווארט הידוע של הרה"ק מבארדיטשטוב (קדושת לוי לחנוכה) דהטעם שחכמי הדור בעלי רה"ק הרגישו בשנה השנית אור גדול וקדוש שהופיע עליהם ממרומים והבינו ברוה"ק שנס זה הוא דבר קבוע לדורות עולם שכל שנה יתעוררו אותם הניסים, וסי"ד להאיר לבבות ישראל באור קדוש עליון לזכר נשמות ישראל, ולהמשיך ניסים וטובות לכלל ישראל ע"י שנפתח פתח הנס, ומאז הוא נשאר פתוח להתנוסס ניסים תמיד בזמן הזה.

ומעתה מובן מש"ב רש"י על מאמה"ב 'את כל תוקף' - תקפו של נס, פירושו שיש לנו כח בכל שנה לעורר תוקף הנס לכל ישראל.

איך שאור השכינה שורה עליו, וגם הגוי החוקר ראה הדבר, וכמו ששמעתי מש"ב שהיה בבית האסורים עמו באותם הימים, וסיפר שהגוי אמר בלשון רומנית, שיש לנו בחדר השני מלאך אלקים, גם הגוי ראה דבר זה, ראתה שפחה על הים.

וזהו מצוה על כל אחד שיוכר את החומר לצורה, שיהיה 'יורא אליכם כבוד ה', שיראו עליו את הצלם אלקים וזיו השכינה, וזהו חיוב דאורייתא, וכמו שפסק אבי הק' שהיה מורה הוראה.

ואיתא מהרבי ר' שמעלקא זי"ע מה שכתב הנהגות המגיד ממעזריטש, והנהגה ראשונה הביא ענין זה, ומה שהביא שם 'איתא בספרים' אמר אבי הק' שהכוונה 'ספרא', והראה לי ענין זה, שהמגיד ממעזריטש היה חוזר הרבה פעמים דברי ספרי.

הש"ת יעזור שנוכה לבא לתכלית הנרצה, לקדש שם שמים בעולם באופן הראוי, ושתלמדו תורה לשמה, אבי הק' היה אומר שיש הרבה מרביצי תורה שאינם יודעים הרבה הלכות נחוצות, ויהי רצון שיהיה ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים ותזכו להצלחה גדולה.

בית המדרש זה עומד כבר ב"ה משנת תשנ"ו, והרבה התיגענו על הקמת בית מדרש חשוב זה, וזכינו להרבות כבוד שמים עם הרבה ילדים, בחורים, ואברכים, ומבקשי השם, שבאו להסתופף בהיכלו הקדוש, ויהי רצון שנוכה במהרה לרפואות וישועות וזיווגים הגונים ופרנסות טובות על כל ישראל עד שנוכה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו, אמן.

של המגילה היא תורת חיים של הארות המתנוצצות כל שנה ויש מהם לימוד גדול לכל שנה.

אסתר ביקשה כתבוני לדורות' כדי שעם ישראל ילמדו מתקופו של נס ולא לכבוד עצמה, כמו אצל שלמה המלך שהזכרנו שאמר כ"ד רננות, ואמר יבוא מלך הכבוד, וזכרה לחסדי דוד, שביקש שיעמוד לו זכות אבותיו וכבוד השם.

אפשר ואנחנו כאן במעמד 'כתבוני לדורות', תכתב זאת לדור אחרון, כל סדר ההנצחה לצדיקים משטפנשט לבית רו"ח שהיו פועלי ישועות בחייהם ופועלי ישועות לאחר שתלקותם, והאברכים הנבחרים כאן הם המה המנציחים האמיתיים והעדות החיה ש"יעקב אבינו לא מת" מה זרעו בחיים בבחינת כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, ואף הם בחיים.

ואולי עוד דבר אחרון, אסתר אומרת ומבקשת 'כתבוני לדורות', גם את המשא ומתן שלה עם מרדכי, במגילה יש הרבה דברים, שהיא התנגדה למרדכי, ולבסוף התברר שהצדק עמו, כמה פעמים אנחנו מניעים יד מלפעול ולעשות, כל דמיון שעולה לו על הראש, אם הייתי שומע לכל 'צעות' הידידים, יתכן ולא היינו אווזים כאן, אסתר לא חוששת לתעד ולכתוב את כל הקורות וההשתלשלות.

אסתר המלכה מבקשת מחכמי הדור 'כתבוני לדורות', את כל תוקף, שכל הנוטל עצה אינו נכשל, וצריכים לפעול ולעשות. ויהי רצון שנוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. אכיה"ה.

שלא יהיה זה חלילה 'עושר שמור לבעליו לרעתו', שלא יבא לומר כוחי ועוצם ידי.

הרה"ק הס"ק מרוז"ן זי"ע אמה, אבי הק' הרה"ק ר' שלום שכנא מפרהוביטש אמה, מבני ידעו את מהותי, ואני אומה מבני ידעו ויכירו מיהו הבורא, ואחד מהבנים היה הרה"ק ר' מנחם חנום משטפנשט, ובנו היה הרה"ק ר' אברהם מתתיהו משטפנשט, וזהו התכלית בהקמת מקום קדוש זה, לפרסם שם שמים בעולם, 'לפרסם תורה בישראל'.

תכונה זו ירש בן אחותי הרב ר' אברהם יעקב מזקנו הגדול, כמו שאמר הרבי לאבי הק' כשטייל עמו בפארק שאצל בית הכנסת העתיק של הבעש"ט הק', 'הש"ת יעזור שתוכלו להכניס השגת אלוקות בני ישראל', וצריכים לפתח ענין זה ולהכניס בזה הרבה כוחות, לפרסם שם שמים בעולם.

והיה מן הראוי שיפרסמו חוברות לפרסם האמונה ביחוד השם או בשאר אופנים, שיקויים בנו הפסוק 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך', ואמרו בספרא (מכילתא דמלואים ה) על הפסוק 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו', שפסוק זה נראה כמיותר, שהרי נאמר שם עוד ציווי הקרבנות, אלא הכוונה היא, 'אמר להם משה לישראל, פסוק זה לא נאמר לאהרן אלא לישראל, אותו יצר הרע העבירו מלבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו', ועל ידי כן יהיה 'יורא אליכם כבוד ה'.

דבר זה יכולים לומר מי שזכה לראות פני קדשו של הרה"ק מסקולען זי"ע עוד בצעירותו, שראו עליו

וביתר הבנה על פי דברי הרמ"א ב"מחיר יין" שמוסיף על הפסוק הזה עוד פרט: וישם המלך אחשוורוש מס על הארץ ואיי הים. משונה אחשוורוש זה מכל אחשוורוש האמורים בכל המגילה הזאת, ונכתב חסר בלא וי"ו, להורות שפירוש משונה מכל דברי ההגדה שהבאנו לעיל, אחשוורוש הוא הקדוש ברוך הוא, שאחרית וראשית שלו, ואמר שהמלך הזה, שם מס על הארץ, כביכול הקב"ה רוצה להמליך מלכותו על ידי זה.

והוא אמרו, (ב) וכל מעשה תקפו וגבורתו של אדם, כתוב ועל ספרו דברי הימים למלכי פרס ומדי, והמה ספרי הזכרונות שכותבין בהן דרכי בני אדם, (ירמיה י"ג) לתת לאיש כדרכיו, כאמרם ז"ל (אבות ב, א) וכל מעשיו בספר נכתבים, והמה ספרי פרס ומדי, הרי לנו שהכוונה לספר הזכרונות שכותבים בהם את מעשי בני אדם.

וכך איתא בהת"ס שמוסיף לבאר על ענין וכל מעשי תקפו ואשר גידלו המלך: הנה סתם גדולה היינו בתורה כמו שדרשו חז"ל (מגילה כ"ז) בית גדול בית שמגדלים בו תורה ואילו הכא מרדכי עלה לגדולה מצד המלכות, שנעשה חשוב בבית המלכות ושותף בהנהגה המדינית וזה שבא לומר שגדולה זו - אשר גידלו המלך אינה חשובה, ואף אינה ראויה להכתב במגילה, ומקומה הראוי להכתב הוא בספרי דה"י של מלכי מדי ופרס. ובה יתורץ ההדגש והחילוק והשינוי שבתיאור ההיסטורי של השתלשלות הנס שנכתב בספרי החולין דברי הימים שלהם, אבל הנס הכתוב במגילה זה קודש.

ולמה נאמר במגילה שזה כתוב בספר דה"י? מבואר בספרי מוסר וחסידות להודיעך שכל דברי המגילה אינם לשם תיאור היסטורי של אירועי העבר, אלא, האגרת הזו

דרשת הגאון הרב יצחק שמואל שוורץ שליט"א רב וראש כולל היסדא

נואם הגר"ש שוורץ שליט"א רב ק"ק וראש כולל היסדא ב"ב

אנו עומדים כאן במעמד נורא של כבוד התורה ולומדיה, לכבוד האברכים החשובים שעסקו בלימוד מקצוע חשוב בהלכה, למדו ונתייעצו, חזרו ונבחנו, ואף שמשו לפני הרבנים הגאונים שליט"א בבתי הוראה, וכמו ששמענו כאן בדברים נפלאים ומתוקים ואמיתיים, ולפרש בשבח הדבר צריכים לשעה ארוכה, אבל הזמן קצר, ונפרש איזה ענין.

במוצאי שב"ק נהגו בקהל החסידים לספר עובדות מצדיקים, ונספר עובדא אחת, ונקדים מאמר חז"ל אחד בגמרא חולין (קל"ט): אמרו, 'משה מן התורה מנין, בשגם הוא בשר', והוא מדרש פליאה, מה הכוונה היכן יש רמז למשה רבינו בתורה, והרי משה רבינו מלא וגדוש בכל התורה כולה, ויש שם בגמרא עוד שאלות, היכן אפשר למצוא בתורה אישים שונים שנזכרים במגילה, ואמרו שם 'המן מן התורה מנין, המן העץ, אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר, מרדכי מן התורה מנין, דכתיב מר דרוו ומתרגמנין מירא דכיא', ויש להאריך בזה הרבה, מה טעם נקטו בדוקא את המן מרדכי ואסתר, וכיצד הרי הם נרמזים בפסוקים אלו, אבל זהו תמיהה עצומה, מה הכוונה 'משה מן התורה מנין', והרי היכן לא מצינו את משה רבינו בתורה.

וביותר תגדל הפליאה, היכן מצאו רמז למשה רבינו, בשגם הוא בשר, ופירש רש"י, 'בשגם בגימטריא כמו משה, וכתיב שם והיו ימיו מאה ועשרים שנה, וכך היו ימי חי' משה, כלומר, עתיד לבא בשגם משה מן הגולדים וכן ימיו, והוא פלא עצום, שלא מצאו פסוק אחר, וראה במגלה עמוקות (אופן קצא) שמפרש משה רבינו נתפרש בתורה תקצ"ב פעמים, והאריך שם הרבה מה טעם הוזכר בתורה תקצ"ב פעמים, שהוא נרמז במה שנאמר 'כי מראש צורים אראנו', ב' פעמים צ"ר בגימטריא תקצ"ב.

וראה כמה שכתב בספר מעשה רוקח על התורה (בפרשת מטעי ופרשת האינו), שראה מה שכתב בספר מגלה עמוקות שמשו רבינו נתפרש בתורה תקצ"ב פעמים, ועמדתו על המנין ולא זכיתי לעמוד על דעתו, לפי שספר עד משנה תורה, ומצא שמו של משה רבינו תרי"ב פעמים, ובמשנה תורה עוד לי"ג פעמים, והיינו תרמ"ה פעמים, ויש לו הרבה רמזים במספר זה.

ובספר טיב הפרדס להגה"ק משאמלוי (מהדו"ק מערכת א' אות טו) כתב על דברי המגלה עמוקות, שטרם וספר את מספר הפעמים שמשו רבינו נתפרש בתורה, לראות את תקצ"ב פעמים או תרמ"ה פעמים, ומצא שעד למשנה תורה יש תר"ט, ובמשנה תורה הוזכר עוד לי"ח פעמים, והוא במספר תרמ"ז, וגם הוא הביא הרבה רמזים במספר זה.

וראה בספר טיב הפרדס שפירש באריכות כמה פעמים הוזכר משה רבינו בכל פרשה ופרשה, עיי"ש ותמצא נחת.

ולאחר כל האריכות הזו התמיהה מתגברת, מה הכוונה בדברי הגמרא 'משה מן התורה מנין', והרי כשיש פרשה אחת, פרשת תצוה, שלא נכתב שם שמו של משה רבינו, רבו בו הפירושים מה טעם לא נאמר שמו בפרשה זו, ומה הכוונה 'משה מן התורה מנין'.

לפני כמה שנים מסרתי שיעור בפרקי אבות וחזרתי על דברי המגלה עמוקות והמעשה רוקח והגה"ק משאמלוי, ובמוצאי שב"ק מתקשר אלי אחד השומעים ואומר לי, כבוד הרב, יש לי להקשות על כל שלשת הספרים, שכן מצא משה רבינו נמצא שמו בתורה תרמ"ז פעמים, עד שנתברר שיש בתורה ב' פעמים תיבת 'משה' שאינו משה רבינו, והוא הפסוק 'ואם ימעט הבית מהיות 'משה', ועוד פסוק, 'וזה דבר השמטה שמוט כל בעל 'משה' ידו', והדברים ידועים.

הזמן קצר, ואסיים בברכה להגאון המאור הגדול לממשלת התורה ראש הכולל הרב יוסף מנחם שטיין שליט"א שיזכה לזאת התורה אשר שם משה, יוסף ה' עליכם ועל בניכם, בניכם אלו התלמידים, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

עומדים עכשיו בחודש אדר המסוגל לכל הטוב, חודש של שמחה, חודש של רפואות, שכן אדר ר"ת אני ה' רופאיך, וחודש של ישועה, כי איתא בספ"ק אהבת שלום שאדר ר"ת רעוא ד'רעיון א'שתכת, שהרי זה חודש של רעוא דרעיון, ומבואר בגמרא שהוא חודש הגאולה, ממסיד גאולה לגאולה, ונוכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.

נואם הגה"צ ר"ד שפירא שליט"א רב ק"ק צאנז ב"ב

דרשת הגאון הצדיק הרב אליעזר דוד שפירא שליט"א רב קהילת צאנז ב"ב

מעלת לימוד ההלכות בשלימות

ברשות הרבנים החשובים שליט"א הנסאפים לכבודה של תורה.

מבצר התורה של "כוללי שטפנשט", שמו הטוב הולך לפניו, כמו שנשמע תמידין כסדרו בחשיבות הכולל, אכן אני הקטן מקיים מאמר חז"ל שאינו דומה שמיעה לראיה, איני מסתפק בשמיעה בלבד, הנני בא להעיד עדות ראייה בפני קהל ועדה בחשיבות מבצר תורה זה.

אני הקטן ישבתי עם קבוצה נכבדה של אברכי חו"ר הכולל שליט"א, ובחנתי אותם בהלכות טהרה מרישא ועד גמירא, ויצאי מהתפעלות במלא מובן המילה, שראו גודל בקיאותם של האברכים בכל סעיף קטן בש"ך ובט"ז ובשאר הנושאי כלים.

הנה בשעת מתן תורה שקראנו בפרשת יתרו נאמר 'ויתיצבו בתחתית ההר', ואמרו בגמרא שבת (פ"ח) מלמד שכפה עליהם הר כנגיית, והקשו התוס' (ר"ה כ"ה) 'ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע', ואם כן למה היו צריכים לכפיית ההר כנגיית, וכבר נאמרו ליישב קושיא זו תירוצים לאין שיעור, והנראה לבאר בנוגע למעמד שאנו עומדים בו, הנה כשלומדים מקצוע בתורה, בכל ענין שיהיה, אם הלכות שבת או הלכות פסח, או הלכות טהרה, יש מי שאינם לומדים את כל המקצוע, אלא הם ממיינים את הסעיפים ואת הסימנים לראות מה נוגע למעשה ומה לא, מה לומדים ומה מדלגים, ואז לומדים רק למקוטעין, ואיך אפשר גדול מורה הוראה באופן זה, כי הרי כשנספור את הסעיפים נמצא שאת רוב המקצוע לא למדו.

בני ישראל אמרו 'נעשה ונשמע', שילמדו הלכות טהרה, אבל רק החלק של 'נעשה', מה שנוגע למעשה היום, כמה סעיפים עם הנ"כ הנוגעים למעשה, שיוכל להכריז בתוצות 'הנני מורה הוראות בישראל', וגם עונים שאלות, ועל זה היה כפה עליהם הר כנגיית, שאין די בחלק של הנעשה, שילמדו רק מה שנוגע למעשה, אלא צריכים ללמוד את המקצוע מרישא ועד גמירא, וזהו 'נשמע'.

ידוע מה שאמרו צדיקים שהס"מ שמו מורה על ס'יום מ'סכתא אין ל'עשות, שיש יצר הרע מיוחד שלא ילמדו מסכתות שלימות, אבל יש לומר ענין זה גם על לימוד ההלכה, באופן של ס'יום מ'קצוע אין ל'עשות, שיש יצר הרע מיוחד שלא ילמדו כל המקצוע, כי אם מה שנוגע למעשה.

אכן אברכי הכוללים קבלו על עצמם לידע את המקצוע עם כל סעיף גדול וכל ס"ק, ובעיני ראיתי כשישבתי עמהם שעה ארוכה, וטיילנו בכל הענינים, וראו איך שהם כבעלי הבית בכל ההלכות, שהם מטיילים בהלכות כמו אדם המטייל בביתו שבקי בכל זווית הבית, ויצאתי בהתפעלות, איך שהאברכים החשובים השקיעו את כל זמנם, זמן זמנים טובא, הן בסדרי הכולל והן בשאר הזמנים, וכמו שראיתי באחד הימים כשנכנסתי בשעות הלילה לבית המדרש שטפנשט למסור את שיעורי, איך שיושב אחד האברכים החשובים משוקע בתורתו, והוא כותב סיכומים במה שלומד, והוא שקוע כל כולו בתורה, ובוהו ראיתי חשיבות האברכים איך שהם משקיעים מזמנם כדי להצליח בתורה.

אבל זאת אומר לכם, אי אפשר לאברכים לגדול כראוי בלא שיהיה מלאך המכה על קדקדם ואומר להם 'גדל', שאף שהאברכים הם אברכים חשובים עד מאד, אבל צריכים גם למלאך העומד על ראשם, הלא הוא יד"ג הרה"ג ר"ת יוסף מנחם שטיין שליט"א ראש הכולל הנערץ מאד, ואכן רואים גודל החביבות שהאברכים מחבבים את ראש הכולל, וכמים הפנים לפנים, ראש הכולל כלפי האברכים, שהוא משקיע את כוחו ואונו בכולל, וכל חייו הוא הצלחת אברכי הכוללים, ודבר זה ברוח, שללא השקעתו של ראש הכולל לא היו האברכים גדלים כפי מה שגדלו ב"ה ועשו פרי.

הגה"צ רבי אליעזר דוד שפירא שליט"א רב דק"ק צאנז ב"ב בעת שהעמיד את אברכי הכולל בכור המבחן

דרשת הר"ג יהודה דייטש שליט"א בשם האברכים לומדי הכולל

הג"ד שלמה דייטש שליט"א ד"מ ישיבת זויעהל ודומ"צ בידושלים בשם חורי האברכים

גדול תלמוד שבא לידי מעשה

ברשות הרבנים החשובים שליט"א, מורי הוראה, וישיבים על מדין, וברשות רב הקהילה והמוסדות שליט"א הר"ג אברהם יעקב סלמון, ברשות ראש הכולל שליט"א וברשות אממו"ר שליט"א, ואחרונים חביבים ברשות חברי היקרים הרבנים שנתמנו זה עתה.

בגמרא קידושין (ס) אמרו, 'זכבר היה רבי טרפון וקנים מסוכין בעלית בית תנוה בלוח, נשאלה שאלה זו בפניהם, תלמוד גדול או מעשה גדול, נענה רבי טרפון ואמר, מעשה גדול, נענה רבי עקיבא ואמר, תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו, תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה'.

ויש להבין דברי הגמרא, ונקדים, פעם נפגשו חסיד ואחד שאינו חסיד בימי החנוכה ועלתה שאלה זו, איזה דבר גדול, הדלקת נר חנוכה או שריפת הפתילות, חסיד אמר, שריפת הפתילות, והשני אמר, הדלקת נר חנוכה גדול, ונתוכחו ביניהם שעה ארוכה, עד שהחליטו להכנס לרבי לשאול, שני הצדדים העמידו את השאלות, נענה הרבי ואמר, אכן הדלקת נר חנוכה גדול, לפי שההכנה למצוה גדולה מהמצוה....

ולכאורה תמיהה זו של תלמוד על דברי הגמרא, שיש שאלה תלמוד גדול או מעשה גדול, ועל זה אמרו תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה, והיינו שמעלת התלמוד הוא שהוא מביא לידי מעשה, ומאחר שהתלמוד הוא רק מכשיר למעשה, למה תלמוד גדול, הלא המעשה גדול.

ונעלה כאן עוד תמיהה, בגמרא עבודה זרה (ת) אמרו, 'תנו רבנן, כשחלה רבי יוסי בן קיסמא הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו, אמר לו חנינא אחי, אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וספר מונח לך בחיקך, אמר לו, מן השמים ירחמו, אמר לו, אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש, אמר לו, רבי, מה אני לחיי העולם הבא, אמר לו כלום מעשה בא לידך וכי, ויש להבין מהו השאלה רבי, מה אני לחיי העולם הבא, והרי רבי חנינא בן תרדיון מוסר נפשו ומקהיל קהילות ברבים כשהוא חושש שמה ייהרגוהו על הדבר, והוא מסתפק אם יזכה לחיי העולם הבא, ורבי יוסי בן קיסמא לא ענה לו שיוזכה לעולם הבא בזכות התורה, אלא ענה לו 'כלום מעשה בא לידך, אמר לו, מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתיים לעניים, אמר לו, אם כן מחלקך יהי חלקך ומגורלך יהי גורלך, והתמיהה גוברת, שמאחר שתלמוד גדול, למה אמרו שזכה לתורה רק משום שמעשה בא לידך.

והנראה לפרש על דרך הדרש מה שאמרו תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה, היינו איזה תלמוד הוא גדול, התלמוד שמביא לידי מעשה, שאף שכל תלמוד חשוב עד מאד, אבל עיקר חשיבות התלמוד הוא הלימוד המביא לידי מעשה, וראה מה שאמרו בגמרא ע"ז (ט) 'דאמר רב הונא, כל העוסק בתורה בלבה, דומה כמי שאין לו אלוף, אבל מי שהתלמוד מביא לידי מעשה, אז התלמוד גדול, והיינו שהמעשה הוא אכן בוחן התלמוד, שעל ידי מה שהגיע לידי מעשה, מוכן שאתלמודו גדול.

וזה הכוונה במה ששאל רבי יוסי בן קיסמא 'כלום מעשה בא לידך', היינו האם למד תורה באופן שיביא לידי מעשה, וממה שבא לידי מעשה סימן הדבר שאכן תלמודו גדול, ויהיה בן עולם הבא.

כלפי מה הדברים אמורים, הנה יש היום ריבוי של כוללי אברכים ללימוד ההלכה, ומתאמר בשמיה של בעל שבט הלוי, שמימות משה רבינו לא היה דור שרבו בו כל כך לומדי התורה, אבל המיוחד בכולל זה הוא, שבע אברכים מלומדי הכולל זכו להבין על כל הלכות טהרה, והם כבר עומדים ומקבלים שימוש בבתי הוראה, וכבר באים לידי מעשה.

במדרש אמרו (ויק"ב, א) 'בנוהג שבועלם, אף בני אדם נכנסין למקרא יוצא מהן מאה, מאה למשנה יוצאין מהן עשרה, עשרה לתלמוד יוצא מהן אחד, היינו הוא דכתיב (קהלת) ו' אדם אחד מאלף מצאיתו, וכאן שיש שבעה שזכו להגיע להוראה, הרי זה כנגד שבעת אלפים עמלי תורה, ושבעה אלו שהם אחד מאלף, הנה נאספו בכולל "שטפנטש".

דבר זה אינו נעשה מעצמו, וכמו שהעיד הגה"צ הרב שפירא שליט"א, שהוא שכן טוב של הכולל, והוא המורה הוראה של הכולל, למתנה גדולה זו זכינו בזכות ראש הכולל החשוב

שליט"א, שהוא משקיע באופן עצום באברכים, וכמו שראו בזמני הסגה, איך ששלח כל העת סיכומים ושאר חומרי עזר.

בפרשת יתרו נאמר 'כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופירש רש"י, 'לבית יעקב אלו הנשים תאמר להן בלשון רכה, ותגיד לבני ישראל, עונשים ודקדוקין פרש לזכרים. דברים הקשין כנגידן, ודקדוק המפרשים שהרי בפסוק שלאחר מכן נאמר 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, ופירש רש"י, 'אלה הדברים, לא פחות ולא יותר, ואם כן כיצד יתכן שאותו הדיבור יהיה הן אמירה רכה והן דיבור קשה, וביאר הגה"צ הרב שפירא, שלצדדים קטני, 'כה תאמר לבית יעקב, על זה אמרו 'לא פחות, שיש להרבות באמירה רכה, כמלאך האומר לו גדל, וכמו שאנו רואים אצל ראש הכולל שליט"א איך שהו מרומם את האברכים, ועל מה שנאמר 'ותגיד לבני ישראל, על זה אמרו 'לא יותר, שלא להרבות בדברים קשים.

אבל גם לאחר שכבר זכינו לראש כולל חשוב זה, ועל זה אנו מודים להש"ת, אבל מהיכן ירק זה חי, מיהו בעל האכסניא, כיצד זוכים לראש כולל זה, מיהו המחזיק תורה של כל האברכים החשובים הללו, הוא הגבר הוקם על, שהקדיש את כל ימי חייו, ביתו וכל אשר לו לקיים ציוואתו של הרבי משטפנטש, אשר יומשך בתי תורה ובתי תפילה, ועכשיו הוא רואה ברכה בעמלו.

ובאמת שזהו רק תחילת הברכה, שהנה יש כמה מיני ברכה, יש ברכה כענין שרואים בנס חנוכה, שהיה מעט שמן עבור לילה אחת, והוא דלק שמונה לילות, ויש ענין של המשכה, דבר שהתחיל לפני מאה שנה והוא נמשך עד היום, ויש עוד המשכה, כענין שאמרו 'נהרות המושכין, והוא המשכה שתופס עוד מקומות.

וזה הנס שיש במוסדות שטפנטש, שנתייסד לפני כ"ד שנה, שמצאו את הכ"ד, והוא נמשך עד היום, ועכשיו הקימו בשטפנטש בתי הוראה, "שמשים תצא הוראה", שמכולל זה יצאו מורי הוראה לכל רחבי ארץ הקודש, ומכולל זה יהיה המשכה לא רק כ"ד שנה, אלא שיהיה התפשטות על כל ארץ ישראל, כמו שרואים שמקימים בתי תלמוד תורה ובתי חסד, וזה עתה התחיל לעסוק בעניני רפואה.

ומה שהתחיל לעסוק רק עכשיו בעניני רפואה יש לומר, על פי מעשה שהיה עם בעל החפץ חיים, פעם היה אסיפה בעיר ווילנא אודת בית החולים היהודי בעיר, שהיו צריכים להוסיף מיטות, וישבו של גדולי ישראל עם עשירי ווילנא, ובאמצע נכנס בחור ישיבה והחפץ חיים ניגש לדבר עמו מתוך דרך ארץ, ושאל אחד העשירים את החפץ חיים, רבי, כמה מיטות תורמים בחורי הישיבות, וענה החפץ חיים, הם גורמים שלא יהיה צורך במיטות... שלא יהיו חולים.

וכן אמרו בגמרא (ב"מ פח) אמר ליה רבי חנינא רבי חיאי בהדי דידי קאי מינציית חס וחלילה אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילופלי אמר ליה רבי חיאי לרבי חנינא בהדי דידי קאי מינציית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל, ובגמרא האריכו לכאר מה שעשה, ואמרו שם, 'היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חיאי.

וכענין זה נאמר לרב שליט"א, ברוך ה' שהוא מחזיק כולל חשוב זה, שאינו רק תלמוד, אלא הרי זה מביא לידי מעשה, ובדאי שהו גירום שהבריאים לא יחלו ויהיה ישועה לישראל.

בשמי ובשם כל חברי נודה להרב סלמון שליט"א מעומקא דליבא על שאנו זוכים לשבת בבית גדול לתורה ולתפילה, ולבא לשלב זה בחיינו יחד עם זה נודה את ראש הכולל שליט"א וכל הרבנים הבחונים שליט"א ולכל צוות המשרה, הרב ר' משה חירטן שליט"א, שהוא דוגמא לאהבת תורה והערכה לתורה ולהר"ג אשר הרצונו.

ואחרונים חביבים, אין התורה נקנית אלא בחבורה, נודה לכל בני החבורה שיחד קנינו את הלימוד.

נקוה להש"ת לזכות לגאולה שלימה ובמעמד הבא יבא רבינו משטפנטש עם משיח צדיקנו כשהם יוצאים מ'משיח' צימער'.

חידוש מבית היוצר של "שטפנטש"

ברשות הרבנים החשובים שליט"א, מורי הוראה, ואחרונים חביבים, האברכים החשובים שרי האלף, אותם אחד מאלף שיוצא להוראה, שב"ש שבמקום תורה זה נתקבצו ובאו להם כמה וכמה שרי האלף ובאו להוראה.

נכנסנו היום לחודש אדר, 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ויש נידון בפוסקים כיצד מרבין בשמחה למעשה, ויש בזה כמה וכמה מהלכים, יש אומרים שישתה יין שמביא לידי שמחה, ויש אומרים שסיים מסכתא, ויש עוד שיטות, וחשבתי לומר שהנה במסכת תענית (ס) אמרו 'כשם משנכנס אב ממועטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה', והנה לגבי חודש אב אמרו שהכוונה שאין בונים בנין של שמחה, שלא לבנות בנין של חתנות, וכמו כן מרבין בשמחה היינו לבנות בית חתנות, אבל כיצד יכול כל אחד לעשות בית חתנות, על ידי מה שיקיים מצוה ויבא לידי שמחה של מצוה.

והנה אין לך שמחה גדולה מזו ממעמד זה שאנו עומדים בו, מעמד של סיום מקצוע שלמדו האברכים בעיון ובבקיאות במשך כמה שנים, ואין לך שמחה גדולה מזו, ועל ידי כן מרבין בשמחה למהודין.

בידעי ומכירי קאמינא, זכיתי שבני החשוב הוא מלומדי הכולל כאן, והנני מכיר כמה מחו"ר הכולל, וראיתי את גודל עמלם, שבמשך כשלוש שנה עמלו בהלכות אלו, וראש הכולל הרב שטיין עומד עליהם ומכה על קודקדם ואומר להם 'גדל!'

ויכול הנני להעיד ששבת אחת ראיתי אחד מאברכי הכולל יושב ועמל באחד הסעיפים שבסוף סי' ק"צ, בדינים הקשים שם שאינו כל כך למעשה, ולפיל הרבה בדינים אלו, ואז ראיתי גודל מעלתם, שבאו לידי קנין של מקצוע שלם, גם בדינים שאינם מצויים כל כך, וכך למדו כל הענינים מרשי ועד גמירא וכך קנו את המקצוע בשלמות, ועל ידי כן באים לידי שמחה שלימה.

ידוע בעולם גדול הפעולות שפועלים בשטפנטש, שמפרסמים שמו של הצדיק בעולם, אבל עכשיו באו עם רעיון חדש ואדידי שרעיון לא נשמע כמותו, להכשיר דור חדש של מורי הוראה בישראל, שאברכים צעירים לומדים מקצוע עם השימוש עד שבאים להוראה, ומעכשיו יש מושג חדש מהבית היוצר ששמו "שטפנטש", שמכשירים מורי הוראה צעירים, דבר שאינו מצוי כלל, ומדברים מאברכים ששולטים היטיב בכל החומר ממש, וכמו שמעידים הרבה מורי הוראה, ואין לך שמחה גדולה מזו.

כאן המקום להודות להנהלת הכוללים שתומכים באברכים ביד רחבה וברוח נדיבה, להרב סלמון שליט"א ועמו כל צוות העוזרים והמסייעים ברוחניות ובגשמיות, ויהי רצון שכל אשר יעשו יצליחו בכל הענינים.

ויהי רצון שנוכה בקרוב לשמחה הגדול בבית הגואל, שיהיה אז ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

הרבנים שליט"א בריקוד של מצווה לגמרה של תורה

האברך הרב דייטש שליט"א בנאומו

לתגובות הערות: שלח 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימֵת הַשָּׁבֹּת: 16:50

יְצִיאַת הַשָּׁבֹּת: 17:49

ר"ת: 18:24

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 537 28.1.2022 - כו' שבט תשפ"ב

וְאֵלֵהֶם מִשְׁפָּטֵי

פְּרִישֵׁת - מִשְׁפָּטֵי

וְאֵלֵהֶם מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר תִּשִּׁים לִפְנֵיהֶם (כא,א)

סיפר מרן הרשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל, אשר זכה לשמש את רבינו עובדיה הדאיה זצוק"ל שנים רבות: כי בצעירותו היה רגיל ללמוד איתו באותו בית כנסת בליל שבועות והושענא רבא. וסיפר, שהיה רגיל ללכת למקווה שעה קודם עמוד השחר. "פעם אחת ביקש ממני ללכת עימו. ובאותו זמן הייתי בן שלושים והוא בן שמונים. וכיוון שאסור לרחוץ עם רבו בבית המרחץ, טבלתי בחדר אחר, ועד שסיימתי להתפשט, הרב סיים כבר לטבול ולצאת ולא רצה להשאירני לבד, וחיכה עד שאסיים."

"זמן מעט אחר כך, ביקשו ממנו ללכת לאיזה שמחה, והוא סירב באומרו, יש שם מדרגות, ואני זקן וכו'. ושאלתי אותו: "כיצד כבודו אומר 'זקן אני' והרי במקווה כבודו עלה וירד את מדרגות המקווה בזריזות?" וענה לי, שמשום צניעות הוא לא הולך לאותה שמחה. אמרתי לו, שזה מה שכתוב בגמרא: "ת"ר: איזהו מטבע של אברהם אבינו? זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר." ופירש תוס' "לא שהיה בו צורת זקן וזקנה מכאן, בחור ובחורה מכאן, שהרי אסור לעשות צורת אדם אלא כך היה כתוב- מצד אחד זקן וזקנה ומצד אחר בחור ובתולה". וכל זה מחמת הנהגתם, פעם כצעירים לצורך מצוות, ופעם כזקנים כנגד יצר הרע.

ורבינו הקפיד על דברי ואמר: "אל תאמר את זה עכשיו, דברים אלו תאמר בהספד עלי!". אחרי מספר שנים נפטר הצדיק, ואני שכחתי מאותה אמירה. וכשהספדתי את הרב, לא הזכרתי את הסיפור הזה. אחרי מספר ימים בא אלי אחד מבני משפחתו וסיפר לי שהרב בא אליו בחלום ושאל: "מפני מה הרב אליהו לא מספיד אותי?". והתפלא, כיוון שהספדתי אותו בהלוויה. ואני חכתי בדעתי, אולי לא הספדתי אותו כראוי ונזכרתי באותו מעשה.

באזכרת ה'שבעה' שלו סיפרתי את המעשה. וכל זה כיוון שחכמינו אומרים, שהנפטר שומע את מה שמספידים עליו. למחרת בא אלי בנו ואמר לי, שהחכם בא אליו בחלום ואמר לו, שחכם מרדכי הספיד אותו כראוי. (עלון 'אפריון שלמה')

וְרַפָּא יְרַפָּא (כא, יט)

דורשת הגמרא במסכת ברכות מה זה "וְרַפָּא יְרַפָּא"? מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. מצד שני כולנו מכירים את חז"ל, חז"ל הידוע במסכת קידושין "טוב שברופאים לגיהנם?" ישנם הרבה תשובות, אבל יש את התשובה של "דרך הבעל שם טוב: בדרך כלל שאתה בא אל הרופא הוא שואל אותך: "מה כואב לך?" אתה אומר לו "כואב לי הלב". עונה הרופא: "כואב לך הלב? בוא אני אתן לך כדור לכאבי לב", "כואב לך הראש?" זה רופא רגיל.

אבל יש רופא מסוג אחר שאומר לך: "כואב לך הלב? אתה יודע מה זה אומר? זה אומר שהשם קורא לך! זה במקום שתלך לגיהנום – הבורא עולם נותן לך פה ייסורים כדי לעורר אותך שתעשה תשובה על מנת להציל אותך מהגיהנום, אין לי בעיה לתת לך תרופה ואני גם אתן לך, אבל אל תדלג לרגע על השלב של התשובה".

זה נקרא טוב שברופאים! מדוע? כי הרי מי עשה לך את הכאבי לב? השם. ובשביל מה? כדי לעורר את האדם לעשות תשובה, שהרי "אם באים ייסורים על אדם יפשפש במעשיו". הרופא שנתן לו את התרופה ולא העמיד אותו על שורש הבעיה – עשה רק חצי עבודה, כי הרי בורא עולם קורא לו ולא יוותר לו עד שהוא יגיע אליו. יוצא אם כן שהטוב שברופאים הוא מי שמעמיד אותו על השורש – "גיהנום" – שאחרי כן באמת לא יצטרך שוב רפואה.

לפי זה אפשר להסביר נפלא מה שאומרים בתפילה "רפאנו השם ונרפא הושיענו ונושעה". מה פשר ההוספה של "הושיענו ונושעה" אם כבר השם רפא אותך איזה עוד ישועה אתה צריך לבקש? אלא הענין הוא: כשבשר ודם מרפא אותי, אצטרך אחרי הרפואה שלו עוד ישועה מהמחלה הבאה שתבוא ל"ע. אבל כשהשם מרפא אותי, כלומר שאתה זוכה להבין שהרפואה זה מהשם, זכית לישועה נוספת גם מהמחלה הבאה. לא תצטרך עוד מחלות. מספיקה לך אחת להתעורר ממנה וזהו.

מסופר על ר' ישראל סלנטר כשהוא היה מצטנן הוא היה אומר "השם קורא לי! ומה הוא רוצה להראות לי? שאני עקשן!" איך הוא ידע? שהרי כתוב בפסוק (משלי כב, ה): "צַנִּים פְּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ". בכל פעם שהרגיש ר' ישראל סלנטר את ההצטננות בגופו היה מיד יודע – "השם עכשיו קורא לי, כי כנראה שאני מתעקש באיזה נקודה שאני לא אמור להתעקש עליה" והיה מיד עושה על זה תשובה! זה נקרא "שפה של אמונה" – שפה כזו לא רק שהיא חובה אצל כל יהודי, אלא היא גם מביאה לך ישועות ורפואה שלא תמצא אצל שום רופא. (עלון 'דרך הבעש"ט').

"מעשה חסד מתוק הרבה יותר מסוכר..."

קבוצת בחורים ישיבה סביב שולחנו של הגאון רבי משה חדש זצ"ל, ראש ישיבת "אור אלחנן", בליל שבת. הרבנית הגישה כוסות תה וקערית סוכר, והבחורים המתיקו לעצמם את המשקה החם. למראה הפעולה השגרתית הזאת אמר רבי משה: "ראו נא, כאשר כל אחד ממתיק לעצמו את כוס התה, הרי זה מעשה בעלמא. אילו היה כל אחד ממתיק לחבירו היושב לצידו, הלא הייתם הופכים את הפעולה הסתמית למעשה חסד!..." ואז הוסיף ואמר: "דעו לכם, מעשה חסד מתוק הרבה יותר מסוכר..." ללמדנו עד כמה צריך לחזר אחר מעשי חסד, בכל מה ששייך! (בעולמם)

וּרְפָא יִרְפָא (כא, יט)

חז"ל (ברכות ס ע"א) דרשו: "וּרְפָא יִרְפָא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות".

מספר רבי אליהו דיסקין שליט"א: היה סיפור בירושלים שרופא אמר למישהו שהוא לא נותן לו יותר מחודשיים לחיות. אחרי שישה חודשים הוא רואה אותו הולך ברחוב בריא. "ברוך מחיה המתים", בירך אותו הרופא. "הייתי בטוח שאתה כבר בעולם האמת", הוסיף.

"הייתי שם", השיב. "דע לך שאתה חייב לי יישר כח גדול, הצלתי את החיים שלך!"
"למה? מה קרה?" "הייתי בבית דין של מעלה וראיתי שהעבירו רשימה של הסנדלרים שצריכים למות באותה שנה, אחר כך רשימה של החייטים. אחר כך הביאו רשימה של הרופאים, ואתה היית בתוך הרשימה. צעקתי: תעזבו אותו, הוא לא רופא! כך הצלתי אותך..."

ב"לקוטי אנשי שם" מביא בשם רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל שמבאר את דברי המשנה (קדושין פרק ד, יד): "טוב שברופאים לגיהנם". כשאדם חוטא ופוגם את נפשו - הרפואה היא לעשות תשובה. יש תיקוני תשובה לכל חטא. על חילול שבת, למשל, צריך להתענות ארבעים יום. אדם שאינו עושה תשובה מעצמו שולחים לו ייסורים מן השמים כרפואה לנפש.

הרפואה הקלה ביותר, הזולה ביותר, היא לקבל בזיונות באהבה! זה חוסך תעניות, סגופים, ייסורים, בלי התקף לב ובלי ארוע מחי. אם מישהו ביזה אותך ואתה מקבל זאת באהבה - זו הרפואה הטובה ביותר!

אבל הדוקטור שעשה את זה והביא לך את הרפואה - כלומר המבזה הזה שבזה אותך - הוא ילך לגיהנם. (עלון 'נאה דורש')

אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֲנִי עֲמֹד (כב, כד)

פרש רש"י: "את העני עמד - הוי מסתכל בעצמך כאלו אתה העני".

מספר הרב יעקב שיש שליט"א: כשהרב מפוניבז' זצ"ל הקים את הישיבה, הוא העסיק הרבה אנשים גלמודים, ניצולי שואה, בכל מיני עבודות בישיבה. זה עבד במטבח, זה בנגרות וכיוצא בזה. בצורה הזאת הוא נתן להם פרנסה והעמיד אותם על הרגליים. הם עבדו באווירה תורנית, וכך שיקם אותם הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית.

ביניהם היה יהודי בשם רבי משה וייטראק, שהגיע מהמחנות ובעברו עסק בנגרות. הרב אמר לו: "אתה תעבד בישיבה בנגרות. יש בלי עין הרע אלף סטנדרים, הבלאי גדול, וצריכים לתקן פה ולתקן שם. כל ענייני הנגרות של הישיבה עליך".

יום אחד הוא רואה אותו שוכב על הרצפה ומתקן ספסל. הלה התאמץ לקדוח חור מלמטה. הפוניבז'ער רב התכופף עד הרצפה, ליטף אותו בגב ואמר לו: "רבי משה! איזו זכות יש לנו, שלושים שנה אנחנו בונים יחד את הישיבה!"

מאותו יום ואילך, רבי משה עצר כל אברך שעבר לידו, ואמר לו: "אתה יודע שהרב מפוניבז' אמר לי ששלושים שנה אנחנו בונים יחד את הישיבה?"... איזו הרגשה טובה הרב מפוניבז' נתן לו. הוא היה בטוח שהוא והרב בונים יחד. שניהם שווים.

וזהו שכתב רש"י: "הוי מסתכל בעצמך כאלו אתה העני" - אל תסתכל על העני מלמעלה למטה. תשתדל להיכנס לתוך הנעליים שלו, לחיות אותו, לחוש את התחושות וההרגשות שלו. התורה מצוה אותנו שיהיה לנו לב מרגיש. לב שמרגיש היכן השני נמצא ולחיות אותו. את העני עמד. (עלון 'נאה דורש')

ההפתעה הקבועה מתחת לכרית

סיפר מגיד המישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: באחד מן הימים ששהיתי בכלא הרוסי בגלות סיביר, אני מתעורר בבוקר ומוצא מתחת לכרית שלי דג מלוח עם ביסקוויט... כעבור יום, למחרת בבוקר, הסיפור חוזר על עצמו, וכך מידי יום. בתחילה סברתי שמישהו חמד לו לצון, אבל לאחר שעבר עוד בוקר ועוד בוקר, ובכל פעם אני מוצא את ה'מציאה' הזו מתחת לכרית, הרגשתי שאני מוכרח לדעת מי הוא זה ואיזה הוא, המוותר על מצרך כה יקר באותם ימים ותנאים, מנת האוכל שלו ליום שלם, ומעביר אותה אליי!...

מאחר שכל ניסיונותיי לעלות על זהות המניח האלמוני עלו בתוהו, החלטתי בלילה אחד לעשות מאמצים כבירים לא להירדם למרות העייפות הגדולה, עד שאתפוס את האלמוני הלז... וכך היה. בשעה שלוש אחר חצות הרגשתי לפתע שמישהו מנסה להרים לי את הכרית ולתחוב שם דבר מה (שאת זהותו כבר ידעתי)... זינקתי ממיטתי וראיתי לפניי זקן יהודי כבן שמונים וחמש! עם דג מלוח וביסקוויט בידו.

"מה זה? מדוע הינך מעביר אליי את מנת האוכל שלך?" שאלתי את הקשיש. הזקן, שהופתע מהעובדה שהייתי ער הפעם, לא איבד את עשתונותו והשיב: "אני הייתי אדם עשיר מאוד ולא חסר לי דבר, אבל כיום אני יודע שהכסף אינו שווה מאומה. החיים כאן לימדו אותי שלא על הכסף לבדו יחיה האדם..."

ולאחר שהאריך לדבר על פחיתותו של הממון, המשיך ואמר: "הסיבה שאני מביא לך מידי לילה את המנה שלי היא פשוטה. לי האוכל הזה כבר לא יעלה ולא יוריד מאומה, אני מסתפק בפת קיבר המחולקת לנו מידי בוקר. אבל אתה עדיין צעיר ועתידיך לפניך.

אם תאכל את הדג עם הביסקוויט – תוכל לחזק בכך את עצמותיך, ולכן אני מעביר לך את המנה שלי מידי לילה..."

כך נהגו יהודים של פעם, שבער בהם לקיים מצות חסד עם הזולת, בכל מצב ובכל תנאי! נשתדל אפוא להקריב בשביל השני ולדאוג כל אחד לזולתו. (להגיד)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה. לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי. לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה. לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 667 במדרשת "ברית יקצורו", מיסודו של מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 555 שנה י"ב העלון מוקדש לע"נ הרה"ג יעקב אדלשטיין זצ"ל כ"ב שבט תשפ"ב

משפטים - תוכן ענייני הפרשה

- א. הלכות עבד עברי, עבד נרצע, ואמה עבריה (כא א-יא).
ב. משפט רוצח במזיד וגלות רוצח בשוגג לעיר מקלט.
ג. עונש החובל באביו ובאמו, הגונב נפש, ומקלל אביו ואמו.
ד. תשלומי אדם שהזיק (נזק, שבת, ריפוי, צער ובושת), דיני ממית עבדו, דין דמי ולדות, ויציאת עבד כנעני בשן ועין שהשחית אדונו.
ה. דיני שור תם ושור מועד שהרגו אדם, עבד ובהמה, חיוב החופר בור או המסיר כיסוי בור בתשלום נזקי הבור.
ו. דיני הגנב, ותשלומי הגונב שור ושה (כפל) וטבחו או מכרו (ארבעה וחמשה).
ז. דיני תשלומי נזקי בהמות בשן ורגל ונזקי האש.
ח. דיני השומרים ושבועתם: שומר חנם, שומר שכר, שואל ושוכר.
ט. דיני המכשף ועובד עבודה זרה (כב, יז-יט).
י. איסור לצער גר, אלמנה ויתום בדיבור ובמעשה, והעונש.
יא. איסור למלווה לנהוג כנושה, איסור רבית, ודיני משכון.
יב. האיסור לקלל (כל אדם, ובדאי שלא את החשובים יותר ממנו שבעם ישראל).
יג. שלא לאתר נתינת תרומה ביכורים ובכור.
יד. איסור טריפה (ונתינתה לכלב - כהכרת הטוב) איסור קבלת לשון הרע.
טו. הלכות עדות, והלכות הסנהדרין.
טז. השבת אבידה, איסור שקר, ואיסור קבלת שוחד.
יז. אזהרה נוספת שלא ללחוץ את הגר.
יח. מצות שמיטה, ואיסור הזכרת ונתינת כבוד לעבודה זרה.
יט. שבת, פסח, ביכורים, וסוכות. איסור בשר בחלב.
כ. הבטחות ה' בכיבוש ארץ ישראל, וברכותיו אם ישמרו את התורה.
כא. פירוט סדר קבלת התורה - נעשה ונשמע, ברית התורה. עליית משה רבינו להר סיני לארבעים יום.

מעלת ראש חודש אדר

- 1. בספר 'דבר נחמד' (להגה"צ רבי שריה דבלצקי זצ"ל) הביא: "קיבלנו ממורנו רבי חיים ויטאל ז"ל כי צריך אדם ביום משמרת ראש חודש אדר לקרוא את התהילים כולו, והוא סגולה לתיקון הנשמה, ויש בו עוד כמה סודות טמירים, ורצוי שביום זה יתאספו יראי ה' ויעשו תיקון זה".
2. אמר ה'חזוה' מלובלין זי"ע (דברי אמת תרומה) כי יום ר"ח אדר הנו גדול עד מאוד, כדברי הגמרא (ביצה טו:): "הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהן אדר", יתפלל על זה בראש חודש אדר, דאז יפלה ה' את תפילתו ויקבל אותה. ועוד רמזו על כך: 'אדיר במרום ה', התפילה של חודש אדר (אדיר במרום ה') - נעשית כולה רחמים ויתקבלו דבריו.
3. כתב ה'צמח צדיק' בשם ה'אהבת שלום' כי ראש חודש אדר הנו ראשי תיבות: ר'עוא ד'רעון א'שתכת, שכל החודש כולו הינו עת רצון, לפעול ישועה ורחמים.

999 ה'תשפ"ב

פותחת הפרשה (כא, א-ב): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם... פי תקנה עבד עברי..." וברשי: "ואלה המשפטים" - כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, 'ואלה' מוסיף על הראשונים. מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני. עכ"ל.

בני ישראל נתעלו והתרוממו בהר סיני למעלות הנשגבות ביותר. הקב"ה פתח להם את שבעת הרקיעים והכול נפרש ונגלה לנגד עיניהם. הם זכו לגילוי שכינה ושמעו את קול ה' בהדר, מהדהד מסוף העולם ועד סופו: "אנכי ה' אלקיך".

בעודם מצויים ברום מעלתם, מן הראוי היה שהמצוות שיצטוו עליהן מיד לאחר מכן יעסקו בעניינים מרוממים ונעלים, כגון מצות "קדשים תהי" וכדומה. אך לא כך היה. מיד לאחר מעמד הר סיני באה התורה וציוותה את עם ישראל שורה של מצוות שהצד השווה שבהן הוא שכולן עוסקות בדיני ממונות ובעניינים שבין אדם לחבירו.

לכאורה קשה, גם אם באה התורה להורות לנו על חומרתם של דיני ממונות ועל חשיבותם ומעלתם של העניינים שבין אדם לחבירו, מדוע מכל אותן מצוות המובאות בפרשת משפטים בחרה התורה לפתוח דווקא במקרה של אדם הנמכר בגניבתו?! הלא לכאורה מן הראוי היה לפתוח פרשה זו במצווה שתלמד אותנו על דרך ההנהגה הראויה בין אדם לחבירו, כגון מצות "אם פקד תלוה את עמי" (כב, כד) וכדומה! אלא, משל למה הדבר דומה? לאדם שהיו לו עשרה בנים. תשעה מהם הלכו בדרך הישר וגדלו להיות תלמידי חכמים יראי אלוקים, ורק הבן העשירי סר מן הדרך, התחבר עם ריקים ופוחזים ולמד מדרכיהם הנלוזות, עד שיום אחד העז לשלוח יד בממון הזולת. מיום שראה האב את בנו נוטה מן הדרך, לא ידע מנוח לנפשו. את כל עיתותיו הקדיש לבנו, בניסיון למנוע את המשך התדרדרותו ולהעלותו מחדש על הדרך הסלולה והישרה שסלל לבניו. כשנודע לו כי בנו הסתפח לחבורה של ריקים ופוחזים, שינס מותניים והגביר את מאמציו להציל את בנו מידיהם ולהשיבו לדרך הישר.

כאשר יום אחד באו הודיעו כי תפסו את בנו במעשה גניבה, הגביר עוד יותר את מאמציו והקדיש את כל ימיו ולילותיו למען בנו הסורר. מאז חייו לא היו חיים. כל שיחו ושיגו היו אך ורק בעניין בנו, ונפשו הייתה עגומה ודואבת. מכריו ורעיו שראוהו בצערו פנו אליו ואמרו: "מה לך כי תפנה את כל זמנך וכוחותיך אך ורק למען בנך שסרח? הלא ה' זיכה אותך בתשעה בנים הגונים וישרים המנחילים לך רוב נחת, מדוע לא תתפנה אליהם ותתענג מהליכותיהם וממעשיהם הטובים?" השיב להם: "כן כן, אבל מה עושים עם הגנב"...

מעתה יבואר מדוע פתחה התורה בדין עבד עברי, היינו באדם שגנב ואין לו במה להשיב את גניבתו, שבית דין מוכרים אותו לעבדות. קודם כל יש לעסוק במקרהו של אדם שנטה מן הדרך והעז לשלוח יד בממון הזולת, להורות על דינו ועל תיקון חטאו, ורק לאחר מכן תפנה התורה לעסוק בשאר המצוות והעניינים שבין אדם לחבירו.

מזה נילמד שהבסיס לקיום כל חברה הוא בין אדם לחבירו! הגמרא (בבא קמא ל.) אומרת: אמר רב יהודה, האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין. רבא אמר: מילי דאבות, ואמרי לה: מילי דברכות.

מבאר המהרש"א (בחדושי אגדות שם) שחסיד צריך להתאמץ ולהיות מושלם בשלשה תחומים: בין אדם לחבירו, בין אדם לעצמו, ובין אדם למקום. 'מילי דנזיקין' - זהו התחום שבין אדם לחבירו. 'מילי דאבות' - מתייחס להשלמת המידות ולתיקון האדם עצמו. 'ומילי דברכות' - הכוונה לקשר של האדם עם ריבונו של עולם - בין אדם למקום. שבת שלום

”וכי יפה איש את עין עבדו או את עין אמתו ושחתה לחפשי ושלחנו תחת עינו”

(כא, כו) – **צדקתך צדק לעולם!**

כתב רבנו **הבן איש חי** זצ”ל בספרו ”בן יהודע” (ברכות ה): אנשים רבים תמהים ושואלים מדוע הקב”ה מביא לעולם אנשים שהם בעלי מומים בגופם ובנפשם, ומדובר בתינוקות שאך זה נולדו, ולכאורה מה חטאם ומה פשעם? והתשובה לכך, שנשמות אלו פגמו וחסאו בדברים מסויימים, והם צריכים תיקון וכפרה למעשיהם, והקב”ה ברחמיו שוב מוריד לעולם את אותן נשמות בגלגול, וזאת על מנת שיתקנו את מעשיהם הרעים. אלא שהקב”ה חושש שמא שוב יחסאו בעולם הזה ונמצאו מקלקלים במקום שיתקנו! ועל כן הקב”ה בטובו הגדול וברוב רחמיו מוריד את נשמתם אל העולם הזה בתוך גוף עם מומים וחסרונות, וזאת כדי שלא יוכלו לעשות עבירות ככל העולה על רוחם חלילה, ונמצא שהמומים שנולדו עימם הרי הם לטובתם.

וזו כוונת התורה לרמוז באומרה: **”וכי יפה איש את עין עבדו”** - זה הקב”ה, המביא לעולם נשמות של אנשים בעלי מום וחסרון. ומדוע ה’ עושה זאת? **”לחפשי ושלחנו תחת עינו”** - בזכות מומים אלו זוכה אותה הנשמה לכפרה ולתיקון למעשיה הרעים, ובזה יוצאת היא לחופשי ולחירות עולם! ומכאן נלמד שכל מה שעושה הקב”ה - הכול לטובה, ואף אותם אנשים בעלי מומים, אין זה אלא לטובת נפשם ונשמתם!

”לא תשא שמע שוא אל תשת ירך עם רשע”

להיות עד חמס” (כג, א) – **והרמו לקריאת שמע**

ביאר הצדיק רבנו יעקב אביחצירא זיע”א את הפסוק בדרך הרמז וכתב: המילה **”שמע”** - רומזת לקריאת שמע, וידועים דברי מרן רבי יוסף קארו זצ”ל, שכתב (או”ח סי’ ס’ סעיף ה’): הקורא את שמע ולא כיוון לבו בפסוק ראשון - לא יצא ידי חובתו.

ובגמרא (ברכות טו): אמרו חכמים שצריך לדקדק היטב באמירת קריאת שמע ולהגות את אותיותיה כראוי, וכן נפסק להלכה שצריך לקרוא קריאת שמע עד סוף השעה השלישית מתחילת היום. ועל זה הזהירה התורה ואמרה: **”לא תשא שמע שוא”** - אל תקרא קריאת שמע בקלות ראש ובחוסר כוונה, כי בכך קריאת שמע זו הרי היא לשוא ולחינם, ולא זו בלבד אלא שהעושה כן הרי הוא נותן כח וחיזוק לכוחות הטומאה והסטרא אחרא, ולכן המשיכה התורה והזהירה: **”אל תשת ירך עם רשע”**! - כלומר, אל תיתן יד וסיוע לצד הטומאה חלילה.

ואפשר עוד לומר, בפסוק הראשון של קריאת שמע, האות **ע’** של המילה **”שמע”** היא כפולה משאר האותיות, וכן האות **ד’** במילה האחרונה **”אחד”** גם היא כפולה משאר האותיות, וביחד יצא - **”עד”** כלומר: **”להיות עד חמס”**.

והדברים מרעישים ומחייבים! יהודי יכול להקפיד לבוא מידי יום ביומו אל בית הכנסת לתפילת שחרית, ואף לקרא קריאת שמע בצוותא עם הקהל, אולם כאשר יגיע יהודי זה לשמיים לאחר מאה ועשרים ויטייב לפני בית דין של מעלה, הרי שייתכן שלא יחשיבו לו למצווה את קריאת השמע שקרא, ומדוע? מפני שאמר אותה לאחר זמנה! או מפני שקרא אותה בלי לדקדק באותיותיה! ונמצא שקרא קריאת שמע לחינם ולשווא חס ושלום! הבה נתחזק במצוות קריאת שמע ונקבל עלינו עול מלכות שמים כראוי!

”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם” (כא, א)

- **זה נוגע גם לכל אחד**

הקשה ה’אור החיים’ הקדוש זיע”א: מדוע בחרה התורה בלשון זו? והלא ראוי היה לכתוב: **”ואלה המשפטים אשר תלמד אותם”**. אלא השיב הצדיק: ידע הקב”ה שבשעה שמשא יאמר להם שחייב אדם לשחרר את עבדו העברי כעבור שש שנים מיום קנייתו, יהיה קשה בעיניהם הדבר, כי מי ירצה לשחרר את עבדו לחופשי לאחר ששילם עליו טבין ותקילין? ולכן רמז הקב”ה למשה ואמר לו: **”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם”**, כלומר תודיע להם שהדבר נוגע להם, כי כל אחד מהם עלול בבוא היום להימכר לעבד, שהרי לא לעולם חוסן. ואם כן, כדאי להם לקבל זאת עליהם בשמחה, כי יתכן שבעתיד הם בעצמם יהיו עבדים, ואז בוודאי ירצו שישחררו אותם בתום שש שנים, ולכן עתה ישחררו הם את עבדיהם בשמחה לאחר שש שנים!

והלך נפלא ועצום! רבים מאיתנו חושבים שדברים מסויימים אינם נוגעים להם, ומה אכפת להם! אך האמת היא שמה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה!

ומסופר בגמרא (בבא קמא נ.) אודות אדם שהיה מנקה את שדהו מאבנים ומשליך את האבנים לרחובה של עיר, במקום שרבים הולכים בו.

גער בו זקן חכם ואמר לו: **”למה אתה זורק את האבנים אל הרחוב? והלא עלול אתה להיפגע מהן”**! אך אותו האיש המשיך בשלו... והנה כעבור זמן, נאלץ האיש למכור את שדהו והיה מהלך ברחוב העיר, ולפתע נתקלה רגלו באחת האבנים שהוא עצמו השליך, ומעד ונפל ושבר את רגלו.

”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם” (כא, א)

- **סדר גלגולי הנשמות**

מובא בזוהר הקדוש (ח”ב צד): אמר רבי שמעון בר יוחאי: **”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם”** - זהו סדר גלגולי הנשמות שתלמד אותם!

ומעשה ביהודי צדיק וישר אשר כל ימיו היה עוסק בתורה מתוך דוחק ומחסור, וזכה האיש שגם אשתו היתה אשת חיל, צדקת ותמימה, והיתה עומדת לצידו במסירות, ומסתפקת במועט כדי שיוכל לשקוד על תלמודו בנחת ובשלווה. והנה כאשר גדלו הילדים אמרה לבעלה: **”הנה ילדינו גדלו וצריך לחתן אותם, אך אין בידינו פרוטה. אנא גש אל הצדיק רבי ישראל בעל שם טוב, אשר רבים נושעו מברכותיו, ותבקש ממנו ישועה וברכה גם לנו”**! הסכים האיש, ניגש אל הצדיק וביקש ממנו ישועה וברכה, ובאותה הזדמנות התלונן האיש באוזני הבעל שם טוב על מר גורלו ועל אשר נגזר עליו משמיים לחיות חיי צער ומחסור...

לשמע דבריו אמר לו הבעל שם טוב: **”סע לעיר פלונית ותשאל שם אודות איש פלוני, וממנו תקבל עצה ופתרון”**. נסע האיש והגיע לאותה העיר, שאל וחיפש את האדם שהבעל שם טוב שלחו אליו, אך איש לא הכירו...

לבסוף פגש בו זקן אחד ואמר לו: **”איש זה שאתה מחפש נפטר לפני למעלה משישים שנה! ומלבד זאת, הרי היה רשע מרושע, ומה לך ולו”**? חזר האיש אל הבעל שם טוב וסיפר לו את כל הקורות אותו. חיך הצדיק לעומתו ואמר: **”דע לך כי אתה הוא גלגולו של אותו רשע, וכדי לכפר על מעשיך הרעים נגזרו עליך חיי עוני, ומה לך כי תלין על הקב”ה”**!...

"במעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר" (כד, י) - תודה על הכל - סיפור מרגש

באחד הימים שוחח עמי בפלאפון יהודי חביב, אשר ביקש ממני לבקר איש צעיר המאושפז במוסד הסייעודי "בית רבקה" בפתח תקווה. "אדון לוי, אני מבטיח לך שתוך זמן קצר תעבור חוויה רוחנית מכוננת ועדיף שלא אספר לך על כך. תגיע ותתרשם". באתי, הצצתי, נפגעת. אין מה להאריך יותר, מכאן ואילך תוכלו לקרוא את מילותיו של אלון עצמו, אשר נכתבו במאמץ אדיר במחשב האישי שלו. תשאלו הכיכד? הרי רגליו אינן מתפקדות, ידיו וכפות אינן זזות. ובכן, על אפו מונחת מדבקה עגולה קטנטונת, על מחשבו מונחת מצלמה קטנה אשר מתמקדת בנקודת הכסף שבאפו, וזו מחזירה קרן למסך המחשב. אלון, בנענועי אפו מניע את הקרן ימינה שמאלה מעלה מטה ומפעיל את מחשבו, כותב מאמרים, שולח מיילים, קורא המון דברי תורה, ומגיב לכל הפונים אליו הן במחשב, והן בפלאפון האישי שלו.

הנה מילותיו לפניכם, הן ברורות ונפלאות, ומעוררות אמונה באופן בלתי רגיל: שלום, שמי אלון פז. כיום אני בן 38, נולדתי והתגוררתי בעיר הוד השרון. נולדתי כתינוק עם נכות ברגליים ותפקודי כעצמאי, הולך כמה צעדים, נוהג, כותב, אוכל. לפני כשש שנים, כנכה, נהגתי במכונית תואמת את מגבלותיי ועברתי תאונת דרכים קשה. כתוצאה מהתאונה השתקתי לחלוטין בכל חלקי גופי. בעקבות התאונה שעברתי, אמונתי בבורא עולם התחזקה עוד יותר. כיום אני מעביר את זמני בלימוד תורה בעזרת רבנים ואנשים טובים שמגיעים אלי, וגם עם חברים שבאים לבקר ולארח לי חברה. אני שוכב בחדר פרטי וכמעט לא יוצא ממנו ואני מעסיק את עצמי בתפילות ולימוד רוב הזמן. ברשותכם, אשתף אתכם בדרך שבה אני מתמודד עם מצבי, בעזרת הכוחות שאני שואב מהאמונה שמחזיקה אותי ונותנת לי את הרצון לחיות ולהמשיך הלאה. אני מקווה שתחזקו מדבריי ותחזקו גם את האחרים. אדם ממוצע שקורה לו משהו הכי קטן מיד הוא אומר או זועק: "למה בורא עולם, למה דווקא אני, למה זה מגיע לי, מה עשיתי? אני לא זוכר שאמרתי מאז התאונה ועד היום - 'למה'? יש רק מילה אחת שאמרתי ואני אומר גם היום 'תודה'! אם זה מה שבחרת בשבילי, מי אני שאבוא ואתלונן ואבכה ואכעס עליך? רק אתה יודע מה הכי טוב בשבילי, נסותרות דרכיך ונפלאים מעשיך! אין עוד מלבדך אבא שבשמים, הקדוש ברוך הוא! הכל לטובה".

אדם צריך להבין שיש בורא לעולם, ואין דברים שמתרחשים סתם. יש חשבונות שמיים וצריך לקבל את הכל בהבנה, באהבה ובשמחה כי אם אתה מאמין בבורא עולם, אז תסמוך רק עליו ותבטח רק בו. כמו שאתה יודע להגיד לו "תודה" כשטוב לך, אתה צריך לדעת להגיד "תודה" גם כשלא טוב לך. עדיך לסבול, לכאוב, להיות בצער, להתנקות, לתקן, להזדכך ולכפר על עוונות בעולם הזה ולא בעולם הבא. ולהגיע ישר למקום טוב למעלה. היום אני שוכב בחדר קטן, מרותק למיטה ומחובר למכונת הנשמה. לא רואה אדמה ולא שמיים, רק אני וארבע קירות, ואני יודע שאני לא מפסיד שום דבר בחוץ. העיר גדולה, המדינה גדולה, העולם גדול, אבל אני יודע שבחוץ הכל גשמיות, תאוה, הבל הבלים, ואני שוכב לי בחדר ומתבודד עם בורא עולם, מדבר אליו, מבקש ומתפלל עליו, על כל בני משפחתי ועל כל עם ישראל. אני יודע שכשיגיע יומי, עד 120, אני אקבל פי אלף, פי מיליון ממה שקיבלתי כאן בעולם הזה, אני לא מפסיד שום דבר!

היום אני מבין משהו שלאדם בריא קשה להבין, שהגוף זה דבר משני. כל עוד הלב פועם, הראש עובד, העיניים רואות, האוזניים שומעות, הפה מדבר ואוכל והנשמה מרוממת - מה צריך יותר מזה? כל עוד אני יודע שהעולם הזה זמני, החיים זמניים והגוף הוא זמני, אז ממה יש לי לדאוג? ממה יש לי

לחשוש? ממה יש לי לפחד? אבא שבשמיים - הקב"ה, שומר ומשגיח ודואג לכל מחסורי, וכמו שכתוב בתהלים (כג, א): "מזמור לדוד, ה' רעי לא אֶחָסֵר". ברוך ה' טוב לי עם מי שאני, מה שאני ואיך שאני! אין לי תלונות לבורא עולם - רק תודה! אני מאושר מאוד. האם אי פעם הערכת את גופך? את האצבע הקטנה בידך? שכשמגרד לך האף, האוזן או במקום אחר אתה מרים אותה ומגרד מיד, בלי בעיה. אם אשאל אותך אחרי כמה שניות 'מה עשית הרגע'? לא תבין או תזכור מה עשית, כי הכל מובן מאליו בשבילך. כאשר לי מגרד אני נאלץ לסבול את זה דקות ארוכות במקרה הטוב. אין מובן מאליו! ברגע שנפגע לך איבר בגוף, אז אתה מבין כמה אותו איבר היה חשוב לך. בעזרת האצבע הקטנה הזאת אתה מגרד את האף, אתה לוחץ על הכפתור של המעלית, אתה מחזיק כלי כתיבה, אתה מחזיק סכ"ם.

מתי לאחרונה הערכת את כף היד שלך? את היד שלך? כשאתה צמא, עם אותה יד אתה לוקח כוס, ממלא אותה מים והכוס נהיית יותר כבדה, ואז אתה מגיש אותה לפה ושותה. פעם חשבת והערכת את השרירים, את הגידים, את העצמות באמצעותם אתה מזיז את היד? עם הידיים אתה יכול לבנות ולהרוס, פעם חשבת על זה? הערכת את זה? אני לא יכול להזיז אצבע, אני צריך לבקש את עזרת הזולת בשביל שישקו אותי, יאכילו אותי או יגרדו לי את הגב. אני לא יכול לעשות דבר. אז תגיד לבורא עולם: "בורא עולם, תודה על הידיים, תודה על שאני יכול לעשות מה שאני רוצה, איך שאני רוצה, מתי שאני רוצה, כמה שאני רוצה. תודה בורא עולם!"

האם פעם הערכת את הרגליים שלך? זוג רגליים שמחזיקות עליהן עשרות רבות של קילוגרמים. תגיד לבורא עולם תודה על שיש לך רגליים בריאות, שאתה יכול ללכת, לעלות מדרגות, יש אנשים מוגבלים, קשישים, שעד שהם עולים מדרגה בקושי רב לוקח הרבה זמן, ואתה יכול בדילוגים לעלות ללא בעיה. זה לא מובן מאליו שאתה יכול ללכת ולעלות למעלה. אין מובן מאליו! תגיד: "תודה בורא עולם, תודה על רגליים הבריאות, על שאתה מזכה אותי ללכת לאן שאני רוצה, מתי שאני רוצה, כמה שאני רוצה ואני לא זקוק לעזרה של אף אחד".

בורא עולם ברא אותנו מושלמים. אין סתם בעולם, נפלאים מעשיו של בורא עולם. אני שוכב על המיטה, מונשם, בתוך חדר קטן, כמעט ולא יוצא ממנו, לא רואה מה נעשה בחוץ. אתה ידידי, תעמוד מול החלון, תביט החוצה תיקח שאיפת אוויר, תגיד לבורא עולם: "תודה בורא עולם! תודה על שאני יכול לנשום בכוחות עצמי, לראות שמיים, לראות שמש, לראות ירח וכוכבים, לראות עננים, לראות ציפורים, לראות אדמה, לראות עצים, לראות פרחים, דשא, לחוות את נפלאות הבריאה. זה לא מובן מאליו!"

תעריך את מה שבורא עולם נתן לך, אתה צריך להרגיש אדם מאושר, שהחיים יפים, שבורא עולם אוהב אותך, שהוא זיכה אותך בגוף בריא בנפש בריאה. עד כאן אלון פז.

לא מכבר הוזמן אלון פז לשאת דבריו בפני 1800 מתנדבים של "עזר מציון", בכנס אדיר בעיר צפת שנועד לעודד ולפרגן לאותם מתנדבים מוסרי נפש. שימו לב לדבריו שנאמרו לאוזניים כמהות ותמהות: "אתם מביטים עליי. נכה, לא ידיים, לא רגליים. אל תרחמו עליי, אני מאושר. אני מושלם. ויותר מזה, אם הקב"ה ישלח אלי איש עשיר חסון וגבה קומה, עם ידיים חזקות ורגליים איתנות, ויאמר לי: "אלון, האיש הזה מוכן להתחלף איתך, הוא ישכב במקומך משותק למיטה ויקבל את גופך, ואתה תקבל את גופו וממונו, ותוכל לחיות כאחד האדם. עשיר, בריא, תוכל להגיע לכל מקום וליהנות מן החיים. מה שתחליט אסכים לרצונך", אז אשיב לקב"ה: "לא, אינני מסכים, ומדוע? כי אתה ריבוננו של עולם יודע מה הכי טוב בשבילי. ואם הכי טוב בשבילי זה להיות מרותק למיטה, משותק, אז אני מעדיף להמשיך לחיות כך. ותודה על הכל".

לפלוגי, וזיווגה אותם בלילה אחד. למחרת באו אליה, אחד ראשו פצוע, אחד ללא עין, אחד רגלו שבורה.

אמרה להם: מה התרחש אתכם? זו אמרה: איני רוצה לזה, וזה אמר: איני רוצה לזו. מיד שלחה והביאה את רבי יוסי בר חלפתא, אמרה לו: אין אלוה- כאלוקים, אמת היא תורתכם ויפה אמרת.

מסופר שהסולטן שאל את החכם באשי - ראש הרבנים, מה מעשיו של הבורא מששת ימי בראשית ועד היום. סח לו החכם באשי את כל דברי המדרש הנ"ל. א"ל: הסולטן, שוטה הייתה אותה מטרוניתה, אין לזווג אלף עבדים ואלף שפחות כלאחר יד, אבל אחת לאחד, גם אני יכול!

השיבו החכם באשי כתשובת רבי יוסי: אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקב"ה! אמר הסולטן: הנה הוויזר, ראש השרים, התאלמן זה עתה. אני אשיאו אשה!

יצא לרחוב העיר וראה נערה נאה וחסודה, מצאה חן בעיניו. שאל לשמה ולמשפחתה, והייתה בת שועי הארץ. נתן בידה מכתב ואמר: לכי לוויזר, תני לו המכתב וייתן לך עשרה דינרי זהב! נטלה הנערה את המכתב מבלי שתדע את תוכנו, ובדרכה לארמון הוויזר פגשה בדרכה קבצנית זקנה, פושטת יד, שהתחננה: אנא גבירתי, נדבה! נכמרו רחמיה, לא היה לה כסף בידה, אך רעיון צץ במוחה: 'לכי לארמון הוויזר', אמרה לה, 'תני לו מכתב זה, הוא ייתן לך תמורתו 10 דינרי זהב ותתכלכלי בהם שבועות רבים!'

נטלה הזקנה את המכתב ופתנה לדרכה. כעבור מספר ימים היסב הסולטן עם הוויזר לסעודה. ראה שהוא בוחר מעדנים רכים ונימוחים, כקוביות רחת לוקום מסוכרות, ושם בצקלוננו. תמה הסולטן על מעשיו, ולשאלתו על כך - ענה לו הוויזר: אתה שלחת לי ישישה רועדת, חסרת שיניים, ופקדת עליי לשאתה לאשה. לא הרהרתי אחריו, וקיימתי את הציווי שלך. הלא תרשה לי להביא לה מעדנים לשמחה? חשכו עיניי הסולטן. קרא לחכם באשי ואמר: **אלוקים אמת ותורתכם אמת, ומה' אשה לאיש...**

[מעשה הגדולים י"ט]

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׂים לְפָנֶיהֶם" (כא, א)

לאחר מלחמת העולם השנייה, שקד רבות רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל, אבד"ק ווייצען, על הסדרת 'היתר מאה רבנים' כללי, אשר יכלול היתר כולל לבני המחנוות, הפליטים והשרידים, למען יוכלו לבנות את ביתם. לבית-דין זה היה תוקף ממשלתי, וכל נישואין שלא אושרו מטעם הבי"ד - לא אושרו ע"י הממשלה. כך היה שכיח שבאו לפני הבי"ד איש ואשה, בְּאִמְרָם 'זה בעלי וזו אשתי מאז קודם המלחמה, ועזר ה' לנו למצוא זה את זה כעת, לאחר החורבן, ועתה תנו נא לנו רישיון לדור ביחד כהלכות גוברין יהודאין', וצריכים היו בבית הדין לברר הדבר היטב, האם אין עוולה בשפתותיהם... יום אחד ישב רבי צבי הירש בחדרו, סמוך לחדר בית הדין, ולפתע נשמעו קולות רמים מחדר בית הדין. הרב נכנס לשם בבהלה כדי לברר מה זה ועל מה זה, והנה לפניו עומדים איש ואשה, והאיש - חרבו שלופה בידו, ועומד וצועק ומנפנף בחרבו - שאם לא יתנו לו על אתר את הרישיון המבוקש - יהרוג את כל רבני בית הדין. בראות חברי בית הדין צרת נפשם בסכנה נוראה זו, נסו וברחו בבהלה, וחלקם אף קפצו מן החלונות מרוב פחד. רק רבי צבי הירש נשאר עומד על עמדו, ושאל את האיש בשקט: "מה תרצה"? הדיבור הרך רק הגדיל את חמתו של האיש, והוא החל לצעוק: לא די מה שעוללו לנו הרשעים שאיבדתי את כל יוצאי חלציי במלחמה, עוד באים עתה הרבנים ואינם מתירים לי לדור עם אשתי, אשת נעורי מקודם המלחמה, אשר מצאתי זה עתה?! ענה לו הרב: "הנה נא יקירי, הלא תגיד לי האיך העזת פנים לבוא הנה למושב בית הדין מבלי לכסות ראשך בכיפה, הלא ידעת אם לא שמעת שאלוקים ניצב בעדת א-ל"? האיש משתאה, לא התכונן כלל לשאלה מסוג זה, והתחיל להצטדק שמרוב הצרות והתלאות לקחו ממנו הכל, ועדיין לא היתה לו ההזדמנות למצוא מטפחת לכסות בה את ראשו... "ראה יקירי", המשיך הרב, "הנה נמצאים כאן בהמתנה כ- 20,000 יהודים, מהם 15,000 כמוך - אשר הפנו עורף לשמירת מצוות התורה הקדושה, ו-5,000 החרדים לדבר ה'. וראה זה פלא, חמשת ה- 5,000 החרדים לדבר ה' - כולם כבר מצאו במה לכסות ראשם, אך לדאבוננו - לא כולם מצאו את נשותיהם, ואצלכם - היפוך הדברים: במה לכסות ראשכם - עדיין לא מצאתם, ואת נשותיכם - מצאתם כולכם..."

ראה האיש כי נפל כאן בפת, ולבושתו - התגלתה עורמתו, לכך מיהר ואמר לאשה: הבה נלך מכאן, כי לא נוכל לפעול כאן כלום. נלך לברלין לאיזה ראבינער, אולי יעמוד הוא לצדנו למען נוכל להינשא...

"אם אֲדַנְיוּ יָמֵן לוֹ אִשָּׁה... הָאִשָּׁה וּלְדַרְיָה"

תְּהִי לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְּגָפוֹ" (כא, ד)

במדרש (רבה בראשית ס"ח, ד) מסופר: מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא: לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו? א"ל: לשישה ימים, כדכתיב (שמות כ, י): "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". אמרה לו: מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו? אמר לה: הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני... אשתו של פלוני לפלוני... אמרה לו: זו היא אומנותו? אף אני יכולה לעשות כן. כמה עבדים, כמה שפחות יש לי, לשעה קלה אני יכולה לזווגן. אמר לה: אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף! מה עשתה, נטלה אלף עבדים ואלף שפחות, והעמידה אותן שורות שורות, אמרה: פלוני יישא לפלונית ופלונית תינשא

ברכת התורה

רזן ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מְעַנֶּה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל ודוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוז: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן ינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה תמר ועל בני פאולה **זיווג הגון:** זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישיראל בן גלית: איראל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הר: גולן בן דינה אוטיל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קין בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שרה רחל בת טארה: רות בת לינה: מורית בת רחל

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לילי: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

שישה עשר מי יודע?

אחרי שנים של לימודים וניגשתי למבחן לקבלת הרישיון לעסוק בתחום, לא היה זה המבחן הראשון וגם לא השני, מדובר במבחנים קשים ביותר שחלק גדול נכשלים בהם.

הפעם קיבלתי על עצמי קבלות טובות ונשאתי תפילה להצלחתי במבחן.

אכן חלק גדול מהמבחן היה לי נהיר וברור שהצלחתי בו, חישובתי שלפי מספר התשובות שהיה לי ברור שהתשובות שלי נכונות ואצליח לעבור את הבוחן. היו שש עשרה שאלות שנתרו ולא היה לי מושג מה לענות עליהם. מדובר במבחן אמריקאי שנותנים מספר תשובות ועלי לסמן את התשובה הנכונה ומש לא ידעתי איה מהתשובות נכונות. התפללתי לה' ובקשתי בכל ליבי שיעזור לי לענות נכון על התשובות שהרי אין לי כבר את הכוחות לחזור שוב ושוב למבחנים האלו שנעשים אחת לתקופה. התפללתי וסימנתי תשובה ושוב התפללתי וסימנתי את התשובה הבאה כך לאורך כל השאלות והגשתי את המבחן.

קיבלתי תשובה שעברתי ברוך ה' וקפצתי משמחה. בדקתי את התשובות שלי והופתעתי לגלות שהתשובות שהייתי בטוח שידעתי זזוקא בהם נכשלת י ועינתי תשובות לא נכונות ואילו בכל אחד מהתשובות שלא היה לי מושג מה לכתוב והתחננתי לה' שיושיע אותי עניתי על כולם את התשובה הנכונה. כולם אפילו לא טעות אחת! השתוממתי לראות כמה כח יש לנו בפה שנוחה רק להודות ולהלל לה' על חסדיו הגדולים אינתו...

בעל המעשה:ב.ב.

"ומכין מזון לכל בריותיו"

זכיתי להיות כהן בפדיון פטר חמור ובתמורה לחמור שפדיתי קבלתי שה. הבאתי את השה הביתה כדי שבני הבית יראו בעיניהם את המצווה. כשהגעתי הבנתי שאני בבעיה רצינית, מאחר ואני לא יודע במה מאכלים כבשים וכיצד לטפל בהם. הבעיה הייתה שאסור לי לאכול לפני שהאכלתי את הבעל חיים שברשותי ואני רעב מאוד ולא יכול לאכול דבר. לפתע הופיעו בביתי שני אנשים שרצו לקבל ברכה. אחד מהם אמר לי שחבר שלו מגדל כבשים בביתו בלייקווד והוא יודע היטב כיצד לטפל בהם.

שמחתי שמחה גדולה שבדיק הקב"ה שלח את האדם הזה שדאג להאכיל ולהשקות את השה מהירקות שהיו לי בבית.

בעל המעשה: מוריט הרוב שליט"א

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אר' ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

כשיצא היה כולו אפוף כאב קשה, ואמר שייסורים שכלאו לא עברו עליו מעולם! מאחר שהיה צריך לשמוע עצמו כל אותם שעות שלא לחשוב בלימוד!

ולפי דרכו פירשתי נוסח התפילה שאנו מבקשים: 'ותן חלקנו בתורתך', כלומר, שיהא זה 'חלקנו' ממש, שלנו ובבעלותנו, כמו חלק מאיתנו ממש, ולא רק כסתם 'פועל' המוכרח להיכנס לעשות את עבודתו של בעל הבית, אלא היינו ממש 'חלקנו', כי הם חיינו ואורך ימינו, בשך מברשרנו ועצם מעצמנו, שלא נוכל להחזיק מעמד מבלעדי התורה והאמת!

לו לרבי, וכמה טובל הוא? וכמה זמן תהיה ידו כך תבושה? ועוד הרבה שאלות שניקרו במוחם של ילדי חמד תמימים וטהורים.

הרבי פתח בסיפור: דעו לכם תלמידים אהובים, שמתחת לה התחבשות הגדולות הללו, מסתתרת לה 'כוויה' קשה, מאחר שנוכחתי במים ורתמים, לא עלינו ועל עליכם! - ואכן ילדים יקרים, הכאבים של 'כוויה' שכזו הינם נוראים, ייסורי תופת לופתים את הדי, וכל הגוף כולו רותח ובושר מכאבים עזים!

הוא המשיך לתאר בפני תלמידיו הדרוכים והמתוחים, כיצד התרחשה לה הכויה, בעת שקומקום המים [שייך] געש ורתח ולפתע פתאום עלו המים עד גדות וגלשו ברתחתם הישר על הדי, ורמנא ליצלו. והארץ התאר בפניהם כמה שזה 'שרף' לו את הדי, נורא נוראות! כחשש שכל גופו בווער כאש! [ברענדט וואו אפייער!]

ולאחר שתיאר בפורטרוט את גדל התבערה והכאב לאוהניהם הנדמות של התלמידים, הוסיף ואמר:

דעו לכם נאמנה שכל הכויה הנוראה הזאת, היא כאן וכאפס מול הכאב הנורא של אש הגיהנום, שהוא בווער שלהבות אש עד לב השמים, ועולה פי עשרות מונים מן הכאב הנורא הזה של שריפת הכויה! ועד כמה שאנו חשים ומרגישים בייסורי תופת בזה העולם, בעיניי אש קשים ומרים שלא יעלו ולא יבואו, הרי ייסורי שאלו של הגיהנום הנורא לא יניתים כלל לתיאור בשכל אנוש.

ועל כל בעייה שהאדם חוטא ח"ו בעולם הזה, הרי הוא עתיד לידון בדינה של גיהנום הקשה והנורא הזה, רחמנא ליצלו!

והביא בפניהם באותו שיעור את דברי הרמב"ן ז"ל הנרצצים בשער הגמול (הקסמה לספר יצא), ששעה אחת בגיהנום קשה הרבה יותר מכל ייסורי איוב של שבעים שנה! והרי ידוע שאיוב סבל הייסורים שלו י"ב חודש בלבד, וסבל ייסורים כאלו שלא היה עוד שום אדם בעולם שהיה בכוחו לסבול ייסורים אלו ולהישאר בחיים, רק שהש"ת אמר אל השטן (איוב 2: 0): 'הלא בך אָךְ אָת נִפְשׁוֹ שָׁמַר!' שייסרהו בייסורי מיתה וישמרו שנפשו לא תצא. ועם כל זה שעה אחת של גיהנום יותר קשה מכל אלו הייסורים של שבעים שנה! כי האש הקטן של הגיהנום שקול כששים פעמים כנגד האש הגדול שבגדולים בעולם הזה, וזה אמור רק במדור הראשון שבגיהנום, וכל שכן וקל וחומר ביתר המדורים שם, רחמנא ליצלו.

וכן מצא הזמננות טובה, כשראה שלבבות התלמידים נפתחים לקבל המוסר, ההחזיר בהם ידאת שמים נאמנה! - וכאשר העידו אותם תלמידים שאינם יכולים לשכוח את אותה שיחת מוסר נוקבת שמסר בפניהם בהתלהבות עצומה, כשהוא מנופף כל העת בידו החבושה בתחבושת הכויה הנוראה, ונכנס בלבבם פחד עצום מן העבירה, ובכל עת שזוכרים מאותה שיחה מתעורר ליבם ליראת חסא!

• § • § •

כבר נודע והתפרסם גדול שקידתו והתמדתו בתורה של כבוד אבא מארי זצוק"ל, שכל דקה הייתה מחושבת אצלו ללימוד התורה. ואף היו לו סדרים קבועים של דקות מועטות, כמו בעת שמזמרים ומשוררים בפיסטים של שבת בבית הכנסת, וכיוצא בזה.

זכורני באחת השבתות שלאחר שנכנס לבית הכסא נטרקה הדלת בעדו, כאשר נתקעה הלשונית של הידית בעוללתה באין שום אפשרות לפתוח את הדלת. ככל שניסו בני הבית לסייע בפתיחת הדלת לא הצליחו בשום אופן, נצרך להתמן זמן רב מאוד כמעט כשעתיים (!) עד שהגיע הגוי ופתח בעדו את הדלת.

זכר צדיק לברכה

הנאון הצדיק רבי לוי הכהן רבינוביץ [רפפורט] בעל

"מעדני השלחן" זצוק"ל

במלאות שבע שנים להסתלקותו לנגי מרומים

של מורנו הגה"צ רבי לוי הכהן [בן הרה"ק רבי

גמליאל זצוק"ל ראש ישיבת קעשניב] רבינוביץ

זצוק"ל בעל מחבר ספרי "מעדני השלחן", אביו

ורבו המובהק של יב"ח רבינו מאורנו שליט"א.

שרידי לדור דעה, מגדולי החוראה ומוקני נקי הדעה

שבידורשלים, [גלכ"ע ביום שב"ק ב' אדר תשע"ה].

נבואה נא בפתיחת צוהר קמן, להאיר עינינו ולהחיות

נפשנו, מאורו המופלא והנעים של אורו נאון וצדיק,

נעים הליכות, ענותן ושפל בך, שרוח המקום ורוח

הבריות נוחה הימנו. - ניכנס נא יחדיו לשיל בנינו

הנחמד, לרעות בנגים וללקוט שושנים, בצרור

קמן של 'טיב המעשיות' מה שסיפר רבינו הצדיק

שליט"א בהודמניות שונות על פני שנים רבות

אודות בעל ההילולא. קיבצנו כאן כמיפה מן הים,

קמא קמא דמפי לידנו מתוך אוצר בלום שניתן

למלאות ממנו ספר עב כרס, מלקטים כעמיד גרנה

מתוך טיב אוצרות השיחות והספרים הרבים.

היא רעוא מן קדם אבהון די בשמרא, שנזכה

להתרבק ברכי קדשו הישרים והנבוחים, נעימים

ומשמחים לב אלקים ואנשים, כאשר מעט מזער

ענינם תחזינה מישרים. ובכך נעוררה את זכותו

הגדולה וזכות תורתו וצדקותיו הרבים אשר פעל

ואשר עשה בירושלים עיה"ק בכלל, ובקהילה

הקדושה בפרט. - שהיא למליץ יושר לנו ולכל

ישראל, להזוושע מרה בתשוועת עולמים בחסד

וברחמים, אמן בן ידו רצון.

צורב אחד העלה על שלחן אבי מורי ספר של תלמיד חכם אחד שחיבר על עניני יורה דעה, ובו מערכות חידושים ופולפולים שונים כיד ד' הטובה. וביקש מאבי להשיב עין עינו עליהם, ולהביע דעת קדשו בהם.

נטל אבי את הספר החדש לידיו, והחל מעלעל בו אחת נהג ואחת נהג. ובפתאום צדו עינו בשלהי אחד הקטעים, שמסיים המחבר בלשון: וכל זה דלא כהש"ר! - תיכף הוא נדרך מאוד ונסוג לאחוריו בפחד, סגר מיידית את הספר והרחיקו ממנו, ולא היה מסוגל להביט בו יותר. נפשו ורוחו סערו בקרבו, כיצד יכול צורב בן ימינו להרשות לעצמו להתייחר ולהתרברב כנגד דברי הש"ך, עמוד ההלכה שכל בית ישראל נשען על תורתו וקדושתו מזה דורי דורות?! - ואם לא זכה להבין ולהשיג את דבריו, היה לו להתבטא ברוח נמוכה ושפלה, שלא זכה בערותו להבין את דברי קדשו, ולעת עתה הם נשארו אצלו בגדר צריך עיון, ולא להחליט לדחות את דבריו ולפסוק כל זה דלא כהש"ר!

כשנכנס לביתו לאחר מכן אחד מנכדיו המסורים, שהיה רגיל אצלו תדיר לעזור ולסייע בכל הנצרך, ביקשו תיכף לקחת את הספר הזה ולהוציאו מניו, באומרו שאינו מסוגל להחזיק ספר שכה בבית!

והולם מצאנו בלשונו הצח של רבינו הש"ך עצמו בחושן משפט (סי' פח ס"ק טז), שכתב בוה"ל: 'וכן כתב המרדכי בשם הירושלמי... ואף על פי שלא מצאתי בן בירושלמי שלפני, איננו בקאי טפי מיקן, וכן י"ל עיקר' עכ"ל הוהב. [אך יש לציין ללשון שם בספר מיה (ס"ק כג ד"ה גב מ"ש בגורדני ומ"ו ע"ן שם, ודברי תורה כפשוטו יופיעו טעלן].

• § • § •

לפני עשרות שנים, לאחר שנבנתה העיר 'אילת' שבדרומה של ארץ ישראל, נסעו רבים וטובים לבקר בה, ולהנות מן החידושים היפים שניאו בנוף היפה, במפרץ ים סוף, ובנמל החדש שהוקם בה.

זכורני שגם אחיזתי ביקשו באחד הימים לצאת בניסעה לאילת, אך כשדברו על כך עם אבי מורי זצוק"ל, אמר להן: הרי יש בה באילת חבלי ארץ שלמים שאינם מארץ ישראל כלל, ואם כן נמצאתם יורדים לחוף לארץ. ונמצא שזה כרוך באיסור יציאה סתמית מארץ הקודש, ומה לכן להכניס את עצמכם בטומאת ארץ העמים? - האפשרות היחידה שאולי ניתן בשבילה להדרימ לאילת, היא כדי להוציא יקר מזולל, להחזיר איש ישראל בתשובה, ולהצילו מרדת שחת! באם בניסיעתכם שמה ותוכלו להחזיר בת ישראל בתשובה, אז רשאים אתן לנסוע לאילת...

מן המותר לציין שהן תיכף ויחיתו על אותו טיול, ומצאו להם מקומות אחרים קדושים בקדושת ארץ ישראל לבקר בהם. כך היה מצא מסילות נאות בנתיבי החינוך, להטעים את דבריו בסברות ישרות, ולהציגם בפני בני ובנותינו בניחוחות ובחן, כי היכי דליקבלו מיניה! (ע"ן פ"ק ג' ע"ג).

• § • § •

סיפר לי אחד מן התלמידים של אבי מורי זצוק"ל, שלמד בילדותו בכיתתו, בעת ששימש כ"מ בתלמוד תורה 'תורה ויראה' שבשכנת 'מאה שערים' ת"ו. יום אחד הגיע א"מ לחיידר כשיזו מכוסה עם תחבושות גדולות, וכל זוויעו עטופה בתחבושות לבנה וצוחרה. הילדים שקיעלו את פניו הממלא חמלה ורחמים על הדוע הפצועה של המגיד שיעור האהוב, ותיכף הקיפוהו בשאלות וחקירות שונות, מה קרה לרבי? ומדוע חבוש הוא בכריכות רבות של תחבושות?

כראות אבי המלמד המסור את התעניינותם הגדולה וסקרנותם הגוברת, חשב לעצמו שזו היא עת הכושר לנטוע בליבם הרך מסילות יושר ליראת שמים! הוא ביקש את כולם לשבת במקומותיהם, והוא יספר להם בפורטרוט את כל אותה 'הרפתקת' של הדי החבושה...

הילדים מיהרו להתיישב במקומותיהם, ועשו אותם כאפרכסת לשמוע מה קרה בעת ששימש כ"מ בתלמוד תורה 'תורה ויראה' שבשכנת 'מאה שערים' ת"ו. יום אחד הגיע א"מ לחיידר כשיזו מכוסה עם תחבושות גדולות, וכל זוויעו עטופה בתחבושות לבנה וצוחרה. הילדים שקיעלו את פניו הממלא חמלה ורחמים על הדוע הפצועה של המגיד שיעור האהוב, ותיכף הקיפוהו בשאלות וחקירות שונות, מה קרה לרבי? ומדוע חבוש הוא בכריכות רבות של תחבושות?

כראות אבי המלמד המסור את התעניינותם הגדולה וסקרנותם הגוברת, חשב לעצמו שזו היא עת הכושר לנטוע בליבם הרך מסילות יושר ליראת שמים! הוא ביקש את כולם לשבת במקומותיהם, והוא יספר להם בפורטרוט את כל אותה 'הרפתקת' של הדי החבושה...

הילדים מיהרו להתיישב במקומותיהם, ועשו אותם כאפרכסת לשמוע מה קרה בעת ששימש כ"מ בתלמוד תורה 'תורה ויראה' שבשכנת 'מאה שערים' ת"ו. יום אחד הגיע א"מ לחיידר כשיזו מכוסה עם תחבושות גדולות, וכל זוויעו עטופה בתחבושות לבנה וצוחרה. הילדים שקיעלו את פניו הממלא חמלה ורחמים על הדוע הפצועה של המגיד שיעור האהוב, ותיכף הקיפוהו בשאלות וחקירות שונות, מה קרה לרבי? ומדוע חבוש הוא בכריכות רבות של תחבושות?

מאוצרות הפרשה

ולו הקטנה ביותר, היא נורא ואיום. שמעתי פעם על מורה בבית הספר, שבתחילת שנה, כשהיתה מקבלת כתה חדשה, היא לא היתה מעונינת לדעת מראש מי בת טובה ומי חלשה, אצלה כולם היו אהובים. הדבר היחיד שרצתה לדעת מראש הוא: מי יתומה... על אותו משקל הוא רצה לבאר את הפסוק שלנו: הגמרא (יומא לט.) אומרת: "והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מעט – מקדשים אותו הרבה, מלמטה – מקדשים אותו מלמעלה, בעולם הזה – מקדשים אותו לעולם הבא". זהו שאומר הכתוב: "ואנשי קדש תהיון לי" – מבקשים ממך לקדש את עצמך מעט, אפילו במשהו קטן, ואת השאר הקב"ה כבר ישלים.

אמנם בפרשה הקודמת כתוב (יט.ו): "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", שם לא כתוב "תהיון", משום ששם מדובר על מה שהקב"ה משפיע עלינו. כשהוא משפיע עלינו זהו שפע גדול. הפסוק אצלינו מדבר על מה שדורשים מאתנו, ומאתנו דורשים לקדש את עצמנו

במעט. פתחו לי פתח כהודו של מחט. (רבי אליהו דיסקין שליט"א, דורש טוב)

ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו (כג.ל)

יש לבאר את פשר הסמיכות של שני חלקי הפסוק – "ואנשי קדש תהיון לי" ו"בשר בשדה טרפה לא תאכלו". סיפר לי רבי בן ציון קוק שליט"א, שהוא שאל את מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל אודות כשרותו של איזשהו אוכל של תינוקות. הרב אלישיב השיב לו שיש הרבה קולות שמתירות את האוכל הזה כאכילה, אבל אם אתה רוצה שהילד שלך יבין תוספות – אל תיקח סיכונים. אל תשחק עם מאכלות אסורות! על פי זה נבין את סמיכות הכתובים. אומרת לנו התורה: אם אתם רוצים להיות אנשי קדש – עליכם להזהר ממאכלות אסורים. ה"מסלת ישרים" כותב, שמי שרוצה להיות בעל נפש, צריך לשמור את עצמו מלאכול מאכל שהיתה עליו איזושהי שאלה על כשרותו, ואפילו היתה זו שאלה של אחד מאלף של מאכלות אסורים. (שם)

ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר (כד, יח) פרש רש"י: "ענן זה כמין עשן הוא, ועשה לו הקב"ה למשה שביל בתוכו". הקשה רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: מה באה התורה ללמדנו בזאת? למאי נפקא מינה מה היה, ואיך בדיוק, משה עלה אל ההר? מה שהשוב הוא שמושה הגיע באותו יום לשיא השיאים שלו! הוא עולה להר, הקב"ה מלמד אותו את התורה והוא הופך להיות כמו מלאך, שאינו זקוק לאכילה ושתיה. אין דרגה גבוהה יותר מהדרגה הזאת שמושה הגיע אליה! זהו, לכאורה, העיקר. העובדה שהיתה הפרעה קטנה בדרך, ומשה נתקל בעשן בעליתו להר, והקב"ה היה צריך לעשות לו שביל בתוכו, מעלה ואינה מורידה. מדוע התורה מספרת לנו על כך? הוא ביאר, כי התורה באה ללמדנו יסוד גדול וחשוב: איך עולים להר סיני, איך עולים ומתעלים ברוחניות? – רק על ידי שיש ענן שמפריע בדרך! רק כשיש נסיונות וקשיים, ואדם אינו נבהל ואינו נרתע מהם אלא משנס מתניו להתגבר עליהם. כשמושה נוכח לראות את ההפרעה העומדת בדרכו – מה הוא עשה? "ויבא משה בתוך הענן!" הוא לא נרתע מפניו אלא נכנס בתוכו! כשאדם מוכן להלחם, ועושה את כל מה שיש לאל ידו לעשות – הוא זוכה לסייעתא דשמיא, והקב"ה עושה לו שביל בתוך הענן, כדי שיוכל לעבור. מי מאתנו אינו רוצה לעלות אל ההר? אך זאת עלינו לדעת: בדרך אל ההר יש ענן. יש עשן. יש קשיים, הפרעות. מה העצה? "ויבא משה בתוך הענן!" (רבי גואל אלקריף שליט"א, נאה דורש)

ואלה המשפטים (כא,א)

רבי אהרן טויסיג שליט"א עומד על סדר פרשיות השובבי"ם המסתימות בפרשתנו, ומוציא מכך לקח חשוב: בפרשת שמות מובאות הצרות הרבות שסבלו עם ישראל במצרים. בפרשת וארא מובאות המכות שנחתו על המצרים. בפרשת בא מובאות עוד מקצת מן המכות. בפרשת בשלח יש את קריעת ים סוף ועוד מעט מצוות, ואלו פרשיות יתרו ומשפטים מלאות במצוות. מדוע השתנו שתי הפרשיות האחרונות מכל הפרשיות שבסדר השובבי"ם?

הדבר יובן על פי סיפור מפורסם: יהודי חיבר ספר ובו מאה עצות כיצד לנצח את היצר הרע. הוא בא לבקש הסכמה עליו מהאדמו"ר ה"חידושי הרי"ם" מגור זצ"ל. "אתן לך עצה אחת שטובה יותר מכל העצות שאתה מזכיר בספרך", אמר האדמו"ר. "על כל מאה העצות שלך, יש ליצר הרע מאה עצות כנגדן, וזלת עצה אחת שכנגדה אין לו כל דרך להתמודד: אם אדם יושב ולומד גמרא עם רש"י ותוספות, כנגד זה אין ליצר הרע כל עצה!" האדם מנסה לתקן את חטאיו בימי השובבי"ם בתעניות ובסגופים. אמנם זה טוב ויפה, אך אז באות שתי הפרשיות האחרונות של ימי השובבי"ם, המלאות מצוות ורומזות לו: אם אתה רוצה לשבור את היצר שלך, הדרך לעשות זאת היא על ידי: "יתרו ומשפטים" – באמצעות קבלת על מלכות שמים ועול תורה,

ניתן לנצח את היצר! (רבי גואל אלקריף שליט"א, נאה דורש)

והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני (כב, כו) מה הכונה "ושמעתי כי חנון אני"? נראה לבאר, שעל כל חטא שאדם עושה, מתעורר עליו משפט בשמים. מדת הדין תובעת להעניש אותו ומדת הרחמים אומרת להאריך אף ולהמתין שיחזור בתשובה, או לכל הפחות שהעונש לא יהיה בכל תוקף. כתוב בחז"ל שהקב"ה ראה שהעולם אינו יכול להתקיים במדת הדין, ומשום כך שיתף עמה את מדת הרחמים, ולא עוד אלא שהקדים רחמים לדין. זאת אומרת שהנהגה של רחמים חזקה יותר. כמה דברים אמורים, בכל העבירות. אבל אדם שמציק לעני, או מצער אלמנה ויתומים – לא רק מדת הדין תובעת להעניש אותו, אלא גם מדת הרחמים. היא מרחמת על המסכנים, ובאה לתבוע את עלבונם וצערם. וכאשר גם מדת הרחמים – זו החזקה בהנהגה של הקב"ה בבריאה – תובעת להטיל עליו עונש, אין לו כל סיכוי להנצל.

זה מה שהתורה אומרת: "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". "חנון" היא מדת הרחמים, ואיתה – עם מדת רחמים – אני אשמע את צעקת העני! וכשמדת הרחמים עומדת נגד האדם – בודאי שעונשו יהיה בכל תוקף, ה' ישמרנו. (רבי אליהו דיסקין שליט"א, נאה דורש)

ואנשי קדש תהיון לי (כב, ל) יש להבין, למה כתוב "תהיון" עם אות נ' סופית? לפי כללי הלשון היה מספיק לכתוב "תהיו". שמעתי מרבי צבי ירוב שליט"א באור נחמד: יש פסוק נוסף (שמות כב,א) "כל אלמנה ויתום לא תענון". גם כאן צריך להבין: למה כתוב "תענון" ולא "תענו"? כתוב בראשונים, שכל מקום שכתוב נ' בסוף זה בא להקטין, משום כך נקרא האישון שבעין בשם זה כי רואים בתוכו איש קטן. מצינו דוגמאות רבות לכך בלשון: שטיחון – ספר – ספרון. יתכן אפוא, שהתורה כתבה "כל אלמנה ויתום לא תענון", להורות שיש להזהר ולהשמר אפילו מהעניי הקטן ביותר של יתום ואלמנה. כל פגיעה בהם,

יש עושר ניטל מהאדם לטובתו...

פי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים. אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא ישלח ידו במלאכת רעהו (כ"ב, ו' - ז')

בפסוקים אלו, מוצא האלשיך הקדוש רמז נפלא, אותו יכולים אנו להבין על פי המעשה הבא: בתקופתו של הגר"ח מוולאז'ין, התגורר בעירו יהודי עשיר מופלג, ר' משה סולובייצ'יק שמו. הלה היה סוחר עצים. בבעלותו היו יערות ענק, ומהם עשה את הונו. מפורסם היה האיש בידו הרחבה והנדיבה לכל דל ונצרך, ובתמיכתו בכל דבר שבקדושה. אולם ביום מן הימים נפל דבר: בעקבות שורה של עסקאות כושלות ירד ר' משה מנכסיו, וכל עושרו ירד לטמיון.

הדבר היה לפלא בעיני הבריות, כיצד יתכן שאסון קשה יפקוד צדיק שכמותו, נדיב ובעל צדקה? ואכן, הגר"ח מוולאז'ין החליט להקים בית דין מיוחד, אשר יחקור ויבדוק את הדברים לעומק, וינסה לברר את פשר הענין ומה הסיבה הרוחנית שהובילה לקריסתו הכלכלית של הנדיב.

ואכן, הדיינים חקרו ודרשו, ביררו היטב, פשפשו בספרי חשבונותיו של ר' משה, ובסופו של דבר הגיעו למסקנה כי ישנו רק 'חטא' אחד בו נכשל: הוא בזבז מממונו לצדקה יותר מחומש... זה הכל!

את מסקנותיהם הציגו הדיינים בפני הגר"ח, אולם הוא שלל לחלוטין את האפשרות על פיה אותו 'בזבז' הוא שהוביל לירידתו של האיש מנכסיו. "לא יתכן שממעשה הצדקה יגרם נזק, גם אם נהג האדם שלא על פי שורת הדין ובזבז לצדקה יותר מכפי שהיה מותר לו לבזבז!", פסק נחרצות, כך שהסיבה הרוחנית שמאחורי ההתרחשויות נותרה לעת עתה בגדר נעלם.

בינתיים, החליט ר' משה, אשר יצא נקי מנכסיו, להקדיש את כל זמנו ללימוד התורה, בו היה לו יד מאז ומעולם. מאומה לא טרד עוד את מנוחתו, והוא יכול היה להתמסר בכל כוחותיו אך ורק להתמדת התורה ועמלה, עד שבחלוף שנים אחדות כבר יצא שמו לתהילה כפוסק בעל שיעור קומה, והוא אף התמנה לכהן כרבה של העיר קובנה, בה היתה קהילה צעירה באותם הימים, כאשר צאצאיו הינם הגאונים לבית סולובייצ'יק, שושלת בריסק המפורסמת!

לימים, שח הגר"ח מוולאז'ין ואמר למקורביו: "עתה מחזור ונהיר לי מדוע ירד ר' משה מנכסיו... משמים ביקשו לגמול עמו טובה על רוב צדקותיו, ולהעניק לו צאצאים תלמידי חכמים שיעמידו שושלת מפוארת. דא עקא, שמבית עשירים לא ניתן היה להעמיד שושלת שכזו, ועל כן נטלו מר' משה את העשירות, בכדי שיתמסר ללימודו מתוך הדחק, וכך יוכל לזכות בזכות הנפלאה, לגדול בתורה ולהעמיד שושלת מפוארת של תלמידי חכמים!".

הרי לנו, כי לעיתים, הקדוש ברוך הוא נוטל מהאדם את רכושו – בכדי שיתקרב אליו, והרי זו בבחינת טובה לאדם ולא עונש חלילה!

ומכאן, נוכל להבין את הרמז הנפלא שמוצא בעל האלשיך הקדוש בפסוקנו, וכך הוא אומר:

"כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" – הרי זה רמז לקדוש ברוך הוא, אשר נותן לאדם עשירות למשמרת, "וגנב מבית האיש" – לפתע פתאום נלקח ממנו העושר, מבלי שאיש מבין איך ומדוע, "אם ימצא הגנב" – כלומר, אם יפשפש במעשיו ויגלה דבר הדרוש תיקון, אזי אם יתקן זאת – "ישלם שנים", הוא עתיד לקבל את עושרו בחזרה בכפליים... אולם "אם לא ימצא הגנב" – אם לא תמצא כל סיבה שיהא בה כדי להסביר את המאורע שאירע, הרי זה אות לכך ש"ונקרב בעל הבית אל האלקים", כלומר, שירידתו של אותו אדם מנכסיו לא נועדה אלא בכדי לקרב אותו אל בוראו ולזכותו בחיי עולם בזה ובבא...

(מתוך "ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

ריח מי רגלים בשעת קידוש

שאלה: נוסע לשבת לסבא שנוסף ממנו ריח של מי רגלים, והסבא מוציא בקידוש, אם יעשה קידוש בעצמו הסבא מאוד ייפגע, האם יכול לצאת בקידוש של הסבא? **תשובה:** אסור לומר דברי קדושה כנגד מי רגלים וצריך להתרחק ממנו ד' אמות (שו"ע ס' ע"ז סעיף א', וס' ע"ח סעיף א'), וגם בזה שיוצא מדין שומע כעונה, הוי כמו אמירה שאסור לומר בפניו (רמ"א ס' ע"ט סעיף א' ומשנ"ב ס' ק"ט וכן משנ"ב ס' ע"ה ס"ק כ"ט), ובה שהיא ספוג בתוך בגד בשעת הדחק יש להקל שנחשב כריח שאין בו עיקר, ואין צריך להתרחק ד' אמות (שו"ע ס' ע"ח סעיף ב', ובהקדמה במשנה ס' ע"ט סק"ז), ולכן בנד"ד אם הוא יכול יביא לשם איזה ריח חזק כדי שיבטל את הריח של מי רגלים, ואז אפשר לומר שם דברי קדושה, ושמעתי עוד עצה, שהוא יאמר לבד קידוש במרחק ד' אמות, ויכוון על בקבוק היין שעומד על השולחן, ובשעה שהסבא שותה מהכוס שלו יקח רוב רביעית מהבקבוק וישתה. ואם אינו יכול בדיעבד יכול לשמוע ממנו. (הרה"ג יהודה אריה דינר שליט"א, מים חיים)

ניעור לבן בשבת

שאלה: האם מותר לנער כוס לבן בשבת לעשותו נוזלי שיהא ראוי לשתייה?
תשובה: איתא בשו"ע (או"ח סי' ש"כ ט') השלג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיזובו מימיו, אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או של מים והוא נימוח מאיליו ואינו חושש. ומפ' המשנ"ב (שם ס"ק ל"ג) שאסור לשברו בידים משום דמי למלאכה ואסור מדרבנן, א"נ גזירה שמא יסחוט הפירות העומדים למשקין, ע"י שם, והיינו שאסור בידים להפוך דבר גוש לדבר נוזלי. ולפי"ז לבן כיון שלפני שמנערים אותו הוא בצורת דבר גוש (שהרי הוא נופל מתוך הכוס ולא נשפך) (וכן לפני שמנערים אותו יש לו דין של דבר גוש לענין ברכה אחרונה שיעורו כזית (ולא ברביעית), ואחר הניעור שיעורו ברביעית (חוט שני)) וע"י הניעור משנהו לנוזל לכתחילה אין לנערו בשבת. (הגר"נ קרליץ זצ"ל, לקט שאלות המצויות) אמנם הגאון רבי אביגדר הלוי נבנצל שליט"א כתב דכיון דגם כעת ראוי לשתייה לכן לכאור' אין איסור בניעור.

חידה שבועית

ככל שהוא מתפלל, הוא נהיה למן יותר מהו?

תשובה על חידה פרי"ש: נבל תבל גם אתה (יה, יח) וברש"י מפרש "לרבות אהרן וחור ושבעים וקנים. תשובה לחידה: מכתב.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת הירשבוין להולדת הבת משפחות רוטנר-בנעט להכנס הבן-הנכד-הנין לעול תורה ומצוות משפחת ברגיש לאירוסיה הבן משפחת אליאב לנשואי הבת משפחות יעקב לינצר להולדת הבת הנכדה משפחת פרוינדליך לנשואי הנכד גני הדר-עמישב משפחות חלה – הגב' להולדת הבת הנכדה משפחת גודלי להולדת הבת משפחת ד'זלובסקי לאירוסיה הבן משפחת לביא לאירוסיה הבת משפחת פריד לאירוסיה הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר לשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. גליליו נשמת ר' דב בור' מאיר יוסף ז"ל

משפטים

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל סיפר לתלמידיו, שבימי בחורו עת למד ולימד בישיבת גרודנא, נסע להגנפ ל כמה ימים בישיבת נובהרדוק, אצל דודו רבי אברהם יפהן זצ"ל. באחד מימי שהותו שם, ניגש אל דודו וביקש שיראה לו מי הבחור המובחר ביותר בישיבה. הצביע ראש הישיבה על בחור מסוים ואמר לו זה העמקן הגדול ביותר בישיבה. אח"כ הראה לו בחור אחד ואמר לו שהוא המתמיד של הישיבה. וכך חזר וציין עוד כמה בחורים, כל אחד והצטיינותו המיוחדת. זה ביראת שמים, זה בבקיאות וכך הלאה. חזר רבי חיים ושאל ומי הבחור המובחר ביותר בישיבה? לקחו רבי אברהם אל אחת מפניות היכל הישיבה בהצביעו על בחור מסוים ואמר לו זה בחור המובחר ביותר בישיבה. תמה רבי חיים ושאל: הרי כאשר מנית שבחם של כל בעלי המעלות הנבחרות לא הזכרת שמו של בחור זה כלל? נכון, ענה לו רבי אברהם: שונה מעלת בחור זה משאר המעלות שציינת. בחור זה הוא "המבקש" של הישיבה. אותו מבקש שעליו הצביע רבי אברהם יפהן זצ"ל שקד ימים ולילות ועמל בתורה. במשך שנים היה מבקש ה', עד שזכה להתקטר בכתר התורה. — הוא רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל שהיה מגדולי הדור. (ילקוט לקח טוב)

כותב רבי חיים וויטל זצ"ל תלמידו של האר"י, הקדוש. וז"ל: (שער רוח הקודש דף י"א ע"ב): אמר לי מורי ז"ל, כששאלתי לו לכל החכמה הזאת, והשיב לי שטרח במאד מאד בחכמה זאת. ואמרתי לו, כי גם הרמ"ק ז"ל וגם אני חיים טרחתי במאד מאד בחכמה זאת. ואמר לי שהאמת הוא שטרחנו מאד מאד יותר משאר אנשי דורינו, אבל לא עשינו כמותו. כי כמה לילות היה נשאר בלתי שינה על מאמר אחד של ספר הוזהר. ולפעמים ששה לילות של ימי החול שבשבוע היה מתבודד ויושב על עיון מאמר אחד בוזהר בלבד. ולא היה ישן כל הלילות ההם רוב פעמים. ובשער המצוות פרשת ואתחנן כתב: "ראיתי למורי זל"ה מתגבר כארי בכח בעת שהיה עוסק בהלכה, עד שהיה נלאה ומויע זיעה גדולה. ושאלתי את פיו מדוע טורח כל כך? והשיב לי, כי הנה העיון לשבר הקליפות שהם הקושיות שיש בהלכה ההיא, שאין מניחין לאדם להבין אותה, ולכן צריך האדם לטרוח ולהתיש כוחו אז".

רבי יחיא בדיחי זצ"ל, ראש הישיבה הכללית בתימן, התפרסם בקדושתו ובפעולותיו הנפלאות... לא רצה רבי יחיא להתפרנס מתורתו, ולכן עסק בכתיבת סת"ם. אך מלאכתו זו לא הספיקה למונותיו, והוא חי חיי דוחק ועניות, וכפי שהוא כותב: "...בי עוה"ר אין פנאי לישיב כל היום בעסק התורה, ואין תומך ואין סומך למונותינו ואנשי ביתינו, בלתי המקום ב"ה המפרנס לכל...אחד מבניו הוא רבי עמנואל בדיחי, ז"ל, בהיותו בבית הכלא חידש חידושים בעמקות רבה על אותם פרשיות שחלו בזמן שהותו שם, מפרשת ראה עד וזאת הברכה. אביו רבי יחיא העתיקם בספרו "חן טוב". וכך כותב רבי יחיא בסוף החידושים: עד כאן מה שחידש בני כשהיה במצור... ושנית מעט בלשון כדי להסביר הדברים האלו הנחמדים". (גדולי ישראל בתימן)

וכך כותב הש"ך בהקדמתו: באמת ובתמים טרחתי טרחות הרבה וכמה יגיעות יגעתי, לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה לעיני ותנומה לעפעפי שנים רבות עד אשר הוצאתי מכח אל הפועל מחשבותי ובררתי ושקלתי הכל בכף מאזנים, וחזרתי על כל צדדים וצדי צדדים, לא פעם אחת ושתיים כי אם מאה פעמים ואחד, עם חברים חשובים אהובים חביבים וערבים המקשיבים לקולי, ומי שלא היה אתי עמי במחיצתי לא יאמין כי יסופר לו מגודל התלאה שהיתה עלי בחיפוש בים התלמוד והפוסקים עד כי העמדת הכל על בוריו וכו'. (שפתי חק)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: המגיד מדובנא הסביר שמשפטי ישראל, ומשפטי עכו"ם הם רחוקים זה מזה כמטחוי קשת, באומות העולם המשפטים והחוקים הם רק על רצח בפועל, אבל משפטי התורה הם לשרש את האדם מכל תכונה שהיא שיכול לבוא לרצחה, ולכן במשפטי ישראל גם המלבין פני חבירו הוא בכלל רצחה, כי אם לא ישרש את המידה לכבוד ולהערך את הזולת, יכול לבוא גם לרצחה. ומטרת דיני התורה לזכך את האדם ולהסיר ממנו כל מידה רעה, ולהשריש בו מידת הטוב בכל המובנים. (כ"ת ומנוחה)

פי תקנה עבד עברי:חז"ל אומרים: כי הפרשה הזו מדברת במכרוהו בית דין בעד נגיבתו. ומקשים: וכי לא מן הראוי היה להתחיל את פרשת משפטים באנשים גומלי חסדים, כמו אם כסף תלוה או בשומר חנם שעושה טובות לבני אדם — ולא להתחיל בראש וראשונה מאדם נגב? ושמתני בשם הסבא זצ"ל מקלם, רבי שמחה זיסל שאמר: אילו התורה היתה נתונה מאדם בודאי לא היתה לו השגה אחרת, אלא להתחיל מאנשים חשובים שגומלים טובות לבני אדם ולא להתחיל באדם בזוי כמו הגנב. אבל מכיון שהתורה נתונה מהקב"ה ואנחנו בניו — ואם לאב יש בן נגב בין בניו, הרי כל מחשבותיו וכל דאגותיו הן על הגנב ומחפש עצות איך להיטיב את דרך בנו הגנב כי לבניו הטובים אין לו מה לראות — לכן תיכף בהתחלת משפטים מחפש הקב"ה עצות לבנו הגנב... (ורכי מסוד)

רק שבתו יתן ורפא יפא: כשהיה רבי שמחה זיסל מקלם זצ"ל, חולה, היה נעזר ב"חובש". וכל כך למה - לסמוך על "בטחון" בלבד, שהשי"ת יעזרוהו בלי עזרה מרופא, לא רצה, כי אולי אין בטחוננו שלם, ולא ירפאוהו מן השמים. מאידך, להעזר ב"רופא" לא רצה, פן, חלילה, ישים מבטחו ברופא ולא בהשי"ת. לכן מצא פתרון: "חובש". מחד גיסא, הוא עושה את ההשתדלות כדי שלא תבוא רפואתו בדרך "נס", שהרי גם החובש יכול לעשות הרפואה הדרושה, אבל מאידך גיסא, יודעים הבריות שעל "חובש" אי אפשר לסמוך, וצריכים להתפלל לה' שיצליח החובש במלאכתו ויכוון לרפואה האמתית. (לב אליהו)

כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: חז"ל אמרו: אוהב לפרוק, ושונא לטעון, מצוה בשונא לטעון, ואיך אנו יודעים, מי הוא השונא באמת, ע"ז נתנה התורה סימן, איך תדע, אשר הוא "חמור שונאך" באמת, כאשר "חדלת מעזב לו", כאשר לא יתן לך לבך לעזוב לו, אז תדע שזו חובתך, "עזב תעזב עמו". והסימן הוא, כי היצר הרע מעכב אותך. (אמרי יעקב)

כל אלמנה ויתום לא תענון: אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו: וביאר רבי איצלה מוהלוי"ן זצ"ל: דרכו של עולם, אדם שנקלע לצרה כלשהיא אינו ממחר לבקש את חסדי הקב"ה, רק תחילה הוא פונה לפטרון שלו, כגון הבן לאביו ואשה לבעלה, ומבקש עזרתו. או אז עומד הקב"ה ממרחק, כביכול, ומניח לדורשי המשפט לתבוע את צדקת העשוקים. לא כן אלמנה ויתום, אשר הנם חסרי משען ומגן ואין להם מי שיעמוד לימנם להצילם, לפיכך ישר הם פונים אל רחמי הקב"ה וזועקים על מר גורלם. והו שאמר הכתוב "כי אם צעק יצעק - אלי" כלומר, אם יבא לצעוק יהיה זה אלי. לכך מדת הדין נותנת אשר "שמע אשמע צעקתו". (פנינים משולחן גבוה)

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך רבי יונתן אייבשיץ ז"ע ביאר בדרך הדרוש, חז"ל אמרו: בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו' אלא מצוות ומעשים טובים" (פרקי אבות). וכך אפשר לדרוש "אם כסף תלוה?" — האם ללווה הכסף, בשעה שאתה יוצא מן העולם הזה? — "את העני עמך": רק את המעשים הטובים תהיה נוטל עמך, את הצדקה שנתת בחיך לעני.

סיפור מההפטרה

פה אמר ה' אם לא בריתי יומם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ לֹא שָׁמַתִּי: סיפור רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל: ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיוויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו. אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים, הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בערום ובחוסר כל, וכך נפטר. אבל היו לו שני חתנים, גדולי תורה, האחד היה ראש ישיבת טלו, והשני הרב של טלו. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו. במה זכה אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמובן שהיו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה הייתה כאן סיבה נוספת: פעם אחת רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל שנהרג על קידוש ה' בשואה, הגיע למעון של דיוויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מלאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלוא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכיסאות המרופדים. רבי אלחנן הכיר היטב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס אליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו. וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח? הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו רבי אלחנן מגיע אליו, נהיה לו יום "שמחת תורה". רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא מרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש לו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח. כשדייוויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיזור הוא רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיוויס ושאל: 'שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי ודייוויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רביה, מה עשיתי לך? מה פשעי ומה חטאתי שככה הרביה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרביה מקלקל את הבנות שלי? רבי אלחנן לא הבין מה הלה סח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!" אסבדי לרביה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב עם זהב וכסף. עם יהלומים ותכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביינועם. הבנות שלי רואות את כל זה. חשש כבד ממלא את לבי: מה פתאום שהן תסכמנה להתחתן עם תלמיד חכמים? הלוא הן לא רואות בביתי, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לעערי הרב, לא נותר לי זמן רב במשך היום ללמוד תורה. "התקווה היחידה שנותרה בלבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל לבו ונפש תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו - זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב." כעת הרביה בא לביתי, ומספר לבנותיי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות חשובות יותר מראש הישיבה! בשביל לשמור על ניקיון השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי אבוי לחינוך שכזה! ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן. "רביה: תן לי את ירך ובא נכנס דרך הכניסה הראשית. שיכנס ונשב בסלון. רצוני שתודוך, עם הבוץ שחלגלד, על השטיחים, תלכלך אותם, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך: או אז תן תדענה מה עיקר ומת שפל. כך יקבע להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה. (יחי ראובן)

ועל הכל...

"פרפראות"

אחד מחסידיו של רבי רבי יוסף מאמשינוב ז"ע ששימש כרב בעיירה קטנה, נתון היה להשפלות ובזיונות מטעם ראשי הקהילה. בבוקר בהיר אחד, הופיע הרבי בעיירה, וביקש לכנס את כל בעלי הבתים וראשי הקהילה לבית המדרש שבעיר. כשהתכנסו כולם, עלה הרבי על הבמה ודרש לפניו דברי מוסר, על אשר מעגים הם את הרב שלהם. תוך כדי דיבור אמר להם בבדיחות הדעת: היו זמנים שבעלי אחוזות מסוימים, שלא היו בני תורה, פזרו מהונם כדי לרכוש להם חתנים תלמידי חכמים, והבטיחו להם מזונות מספר שנים, כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא כל דאגות של פרנסה. כפעם בפעם התעוררה אצלם השנאה "הטבעית" של עם הארץ לתלמיד חכם, והשיעור את חתניהם מרורים ולעגה. פעם אחת, התכנסו בעלי האחוזות ועשו חשבון, כי דמי האחזקה של חתניהם עולה להם ביוקר. אחרי התייעצות הגיעו למסקנה שבמקום שכל אחד מהם "ירכוש לו חתן" בכסף מלא, ימנו להם רב, והוא יהיה משותף לכולם, ותלמיד חכם כזה יעלה בזול, אך צרות יוכלו לספק לו מלא החפניים... הבינו בעלי הבתים לאן הדברים מגיעים, ומני אז הפסיקו למרר את חייו של הרב. (שיח חסידים)

ענין של טעם"

הטעם ל"תשלומי כפל" לנגב, כי אין אדם מת ונצחי תאוותו בידו, "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים", כך נגב זה שלא נסתפק במה שבירד ודאי כל היום הוא מתאוה תאוות הכפל, לכן דינו לשלם כפל. (ילקוט יצחק בשם הכלי יקר)

"מפי כתבם"

כל המאורעות המתרחשים בעולמנו הם לתכלית אחת, והוא שנוכח את הבורא יתברך. ובמיוחד, כדי שיהיו סיבה שנקרא אליו ונזכיר את שמו. וזהו ב' אופנים, א) בצעקה כדי להינצל מאיזה צרה ודוחק, ב) בקריאה של הודאה על הצלחותיו והצלחתו מצרותיו. ובאמת יש לאדם ברידה בענין זה, שאם יתמיד לקרוא בהודיה בשם ה' בהתפעלות ובהתרגשות, יתמעט הצורך לצעוק מתוך ההכרח של צרה, חלילה. אבל בין כך ובין כך, רצון ה' הוא שנקרא אליו, כדי שנוכח אותו יתב' תמיד. וזהו הביאור במה שאנו מבקשים (באלוקי נצור!) "עשה למען שמך", שעל ידי שתעשה בקשתינו יתקיים התכלית, שאנו מקבלים על עצמינו "למען שמך", שנוכח שמך וגם בלי הצרה יתפרסם שמך, כמו אם היה צורך לזעוק להינצל מהצרה או להודות על ההצלה מצרה. ומאידך, אינו מספיק המחשבה בלבד, אלא הקב"ה רוצה בדוקא פעולת הקריאה של הודאה, והצעקה להצלה שתהיה בפה. וזהו הנוסח שתיקנו חז"ל, בתפילת שחרית "ועונה לעמו בעת שועם אליו" פירוש, תנאי יש בדבר, מתי עונה וממלא מבוקשינו, כשיש שועה אליו. וכן אומרים ב"אדון עולם" מנת כוסי ביום אקרא, מתי הקב"ה מנת כוסי, ביום אקרא, היינו כשיש קריאה כי על כן, תכלית הוכירה הוא שנגיע על ידה להכרה חושית בהבורא יתברך, אשר זהו תכלית האדם ושלמותו האמתית. ועל ידי הקריאה בפה יתרשם פנימית. ולזאת, הקריאה צריכה לבוא מעומק הלב, ולא שתהיה משפה ולחוף. וכאשר הקריאה תהיה לבבית, היינו בהתרגשות ובהתפעלות הלב, זה יעשה רושם אמיתי עליו ויתקרב אל הבורא יתברך. (שערי אורה רבי אבינדר מילד זצ"ל-ארה"ב)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן נגד שיש בו ארבע כנפות וארבע ציציית, ואף על פי כן הוא פסול?

תשובה: היה לו שלושה כנפות ועשה בהם ג' ציציית ואח"כ עשה כנף רביעי ועשה בו ציציית, פסולה, משום תעשה ולא מן העשוי, דכתיב "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות" וגו' משמע שיהיו הכנפות עשויות ארבע, קודם שנעשו הציציית ולא שנעשו הציציית קודם הכנפות. (ש"ע אורח חיים הלכות ציציית ס"ו ובמ"ב סט)

מפתגמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

שגגת הרופא, כונת הבורא. (מהר"ם חגיו)

ככל שימעטו דבריו של אדם, כן ימעטו טעויותיו. (מבחר הפנינים)

העולם דומה לאילן, מתוך הענפים ניכר השורש, מתוך יופי הבריאה, ניכרת האלוקות. (ספר הישר)

מה יבוקר הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש הבית ישראל מגור זצוק"ל, הרה"ק רבי ישראל בן הרבי הקדוש רבי אברהם מרדכי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל, נלב"ע ביום ב' אדר תשל"ז.

פעם הגיע מרן הבית ישראל זצוק"ל לביקור חולים אל כ"ק הרבי מטאלנא זצוק"ל, והרבי מטאלנא סיפר לרבי הבית ישראל שהרופאים טוענים שיש לו בעיה קשה בלב רחמנא ליצלן והוא צריך לשכב במיטה ואסור לו לרדת כלל. תפס מרן הבית ישראל את ידו של הרבי מטאלנא ואמר לו בקול נחרץ: "טאלנער רבי, הרופאים אומרים דברים מדאיגים, בשמים יודעים יותר טוב מהם, ושם אומרים שאין לכם כלום בלב! יש לכם לב טוב ובריא ואין לכם מה לדאוג!". כמובן שהרבי מטאלנא לא שמע עוד בקול הרופאים, הוא ירד מיד ממשיטה ואכן הבריא לגמרי.

סיפור דומה היה אצל הגאון רבי שמואל עהרנפלד גאב"ד מטרסדורף זצ"ל, שהיה פעם בארץ ישראל בחדש אלול, ורצה לחזור לחו"ל לימים נוראים, אולם התפתחה אצלו נפחות ברגל רחמנא ליצלן והוא לא היה יכול ללכת, וגם לו אמרו הרופאים שאסור לו לרדת כלל ממשיטה, ומחוסר ברירה הוא נשאר בארץ הקודש לימים נוראים כשהוא אינו יורד כלל מהמיטה. בהושענא רבה הגיע מרן הבית ישראל לבקרו, ומיד כשנכנס אמר לו הבית ישראל: **"מטרסדורפער רב, גייט אראפ פון בעט! [רד ממטתך!]. ענה הרב: "געערער רבי, הרי איני יכול לרדת מהמיטה, וגם הרופאים אסרו עלי לזוז..."** אך הבית ישראל חזר שוב כאילו לא שמע: **"מטרסדורפער רב, גייט אראפ פון בעט! שמני עצרת רגל בפני עצמו"**. כששמע זאת רבי שמואל קם מיד וירד מהמיטה, ועוד באותו יום זכה להיכנס לסוכה ולקיים את מצות ישיבת סוכה.

פעם כשנפגש מרן הרבי הבית ישראל עם הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל י"ח מועצת גדולי התורה, סיפר רבי זלמן לרבי שבנו הגאון רבי ברוך חולה במחלה הנוראה, והתחנן שהרבי יברך אותו לישועה ולרפואה. הרבי הבית ישראל שהיה תמיד מדבר באידיש, ענה לו הפעם בעברית: "יהיה טוב!". החסידים תמחו על התשובה הלא שגרתית, אך אחר כך התברר שרבי ברוך המשיך לחיות עוד ט"ב [17] שנים מאז...

איך הכניס מרן הדברי חיים מצאנז תשוקה לתורה הקדושה

מבטל את הגזירה מעל בני ישראל, הרי בכך הוא מבטל גם את הטוב הגנוז בה?

אלא ודאי שכשהצדיק פועל בתפילותו ומבטל את הגזירה הרעה מישראל, הרי הוא שבו ופועל אצל הקב"ה שלא תאבד הטובה ההיא שצריכה לצאת ממנה, והקב"ה נענה לו גם לזה ומביא את הטובה שהיתה צריכה להתגלגל ע"י אותה גזירה רעה.

ובזה הוא פירש את מה שאנו אומרים בתפילה "הראנו ה' חסדך וישעך נתן לנו, קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך". והיינו שאנו מבקשים הראנו ה' חסדך, שהקב"ה יראה לנו את החסדים, שגם אנו נראה אותם בעינינו, והגזירות הרעות יתבטלו מאיתנו, אולם מה יהיה עם הטובה הצריכה להתגלגל מהם, על זה אנו ממשיכים וישעך נתן לנו, שהקב"ה יביא לנו גם כן את הישועות, וכן קומה עזרתה לנו, שהקב"ה יעזור לנו ויבטל מאיתנו את הגזירות הרעות, אולם ופדנו למען חסדך, שלא תאבד מאיתנו הטובה האמורה לצמוח מהן.

הרב הדומה למלאך ה'

בבית מדרשו של הגאון הצדיק רבי אלחנן הלפרין זצ"ל בגולדס גרין הגיע איזה רב משולח מארץ ישראל, ורבי אלחנן כיבדו בשבת לדרוש דרשה. פתח אותו רב בדברי הגמרא במסכת מועד קטן [שנלמד השבוע בדף היומי בדף ע"א]: **"אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו"**. ומקשים על כך המפרשים איך שייך לומר אם הרב דומה למלאך ה', וכי מי מאיתנו ראה פעם דמותו של מלאך ה'?

אלא הכוונה היא - המשיך אותו רב - אצל המלאכים נאמר "ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרם", רב כזה שהוא נותן רשות לרבנים אחרים לדרוש הרי הוא דומה למלאך ה', וממילא יש לבקש תורה מפיו...

בספר הקדוש ישמח ישראל (בפרשת שלח) עומד גם כן על דברי הגמרא האלו, והוא מפרש שהכוונה שהרב צריך להיות דומה במהותו למלאך, שכשם שמלאך אין לו לעצמו כלום וכל מהותו אינה אלא שליחות, הוא ממלא את תפקידו בשליחותו של בורא עולם והוא גם נקרא על שם שליחותו, כך צריך להיות הרב, שירגיש שהוא מצד עצמו אינו כלום וכל מהותו אינה אלא מילוי שליחותו של בורא עולם, ובאופן כזה יבקשו תורה מפיו.

עוד פירוש נפלא על כך אמר הרה"צ רבי מנחם מנדל גפנר זצ"ל, על פי דברי המדרש (דברים רבה ה) "עושה שלום במרומו, אמר ריש לקיש, מיכאל כולו שלג וגבריאל כולו אש ועומדן זה אצל זה ואינם מזיקים זה את זה". [בבשר השירים רבה (ג) מוסף: "אמר רבי אבין, לא סוף דבר בין מלאך למלאך, אלא אפילו בין מלאך אחד שחציו שלג וחציו אש הקב"ה עושה שלום ביניהן"]. זהו הכוונה אם הרב דומה למלאך ה', שהרב חי בשלום עם כולם כמו מלאך שחי בשלום עם שאר המלאכים, או אז יבקשו תורה מפיהו!

משנכנס אדר

בדף היומי (תענית דף כ"ט) למדנו על השמחה בחדש אדר. הגמרא אומרת: "משנכנס אדר מרבין בשמחה". אמר על כך הרבי הקדוש מרן השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל, "מרבין בשמחה" הכוונה **מרבין** את הסטרא דקדושה, איך? **בשמחה**. על ידי השמחה נוכל להרבות ולהרחיב את גבולי הקדושה.

הרבי הקדוש האוהב ישראל מאפטא זצוק"ל מביא, ש'שמחה' בגימטריא 'שנה'. על ידי שמרבים שמחה בחדש אדר, זוכים להיות בשמחה במשך כל השנה כולה.

אז שנזכה כולנו להיות תמיד בשמחה, 'בשמחה' אותיות 'מחשבה', שנזכה שיהיה לנו מחשבה נקיה, ואם יהיה לנו מחשבה נקיה, נוכל בעזר ה' להיות בשמחה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ז' טבת, תענית דף כ"ט)

על ידי
השמחה
נוכל להרבות
ולהרחיב
את גבולי
הקדושה

מי זה אביי ורבה

המנהג בנדבורנה ובעוד מקומות, להגיד **'נשמת'** בלילות חנוכה ליד הנרות הקדושים. ידידי היקר וידיד בית ישראל, איש רב פעלים לתורה וחסידות, מזכה הרבים הרב מנחם ברוך שליט"א, מביא בספרו היקר 'להבין חסידות', ספר חובה על 'נשמת' (בעמדה 231) סיפור שהרטיט לי את כל העצמות. וכך הוא מספר:

אל הרבי הקדוש מרן הדברי חיים מצאנז זצוק"ל נכנסו פעם אבא ובן. האבא התחיל לספר לרבי על בנו היקר, שהוא מצליח מאוד בלימוד התורה, אבל הוא מבקש שהרבי יכניס לו יראת שמים. פנה הרבי הקדוש אל הנער ושאל אותו: "וואס לערנסטו?" [מה אתה לומד]. ענה הנער שכעת הוא עוסק בסוגיא מסוימת במחלוקת אביי ורבה. אמר לו ההייליגער צאנזער רב: "דו ווייסט ווער איז דאס אביי ורבה? [הידע אתה מי הם אביי ורבה?], בורא עולם הוריד לעולם אש בוערת וקרא לו אביי, ושוב הוריד אש בוערת וקרא לו רבא. אלה הם אביי ורבה שאתה מזכיר, שני לפידי אש בוערים בהייליגע לעכטיגע תורה!".

המילים שנאמרו מתוך לב בוער באהבת התורה נחקקו בלבו של הנער, ומאז כשהוא היה מגיע ל"אמר אביי" או ל"אמר רבא" רעדו לו כל איברי...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' טבת, תענית דף כ"ה)

איך הצדיק מבטל את הגזירות הרעות

השבוע למדנו בדף היומי (מועד קטן דף ט"ז ע"ב): "מי מושל בי צדיק, שאני גזר גזרה ומבטלה". דהיינו שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה.

כ"ק מרן הרבי השפע חיים מצאנז זצוק"ל אמר בשם זקינו הקדוש הדברי חיים מצאנז זצוק"ל שהקשה על דברי הגמרא הנ"ל, שהרי אנו יודעים שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וגם כל מה שנראה לעינינו שאינו טוב אנו מאמינים שגנוז בו טוב, ואם כן איך הצדיק

מיני מתיקה

בורא עולם האיר לי ווארט בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא בדרש, על לשון הגמרא שלמדנו בדף היומי (תענית דף י"ד ע"א): **"אמר רב אשי, נקוט אמצעייתא בידך"**, תקח תמיד לידך את הדרך האמצעית, תמיד תלך בדרך הממוצעת. אל תפזר את כל הכסף שלך, ומאידך אל תהיה עם יד סגורה. וכמו שכותב הרמב"ם בהלכות דעות בענין זה, ומלמד אותנו כדרך חיים כמה חשוב ללכת בשביל הממוצע. וכך הוא כותב (בפרק א' הלכה ד'): **"הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משני הקצוות ריחוק שווה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו"**.

פעם הגיע איזה רב מודרני אל הרה"ק המהרש"ם מבערז'אן צוק"ל והתפאר בפניו שהוא שולט בשפת העמים שלא כמו הרבנים המיושנים שאינם יודעים כלל לדבר בשפות זרות. ענה לו המהרש"ם: אולי תוכל להסביר לי את דברי הגמרא "אם הרב דומה למלאך ה' יבקשו תורה מפיהו", איך אפשר לדעת איך נראה מלאך? אלא הגמרא אומרת במסכת שבת (דף י"ב) שאין המלאכים מכירין בלשון ארמי. זוהי כוננת המאמר הנ"ל, אם הרב דומה למלאך ה', דהיינו שאינו מכיר בלשון זרה, יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו, היינו שהוא מדבר בשפות זרות, אל יבקשו תורה מפיו...

אפשר לכתוב רק בסוף השנה ולא באמצע השנה. כששמע זאת החזון איש, הגיב מיד בקול: "זה נגד משנה!"

הגאון רבי איצ'לה חשב שזהו אחד מהקבצנים של העיר וענה לו: "מיר זענען נישט קיין משניות אידן!" [אנחנו לא יהודים של משניות]... והמשיך בדרשתו.

לאחר הדרשה החליט רבי איצ'לה לבדוק מה רצה אותו קבצן, הוא ניגש אל החזון איש ושאל אותו מה היתה כוונתו. אמר לו החזון איש: הרי יש משנה מפורשת במועד קטן, "ואלו כותבין במועד, קידושי נשים וגיטין ושוברין דייתיקי מתנה ופרחובלין", זאת אומרת שמוותר לכתוב פרחובל בחול המועד, והרי חול המועד יכול להיות או בפסח או בסוכות, הרי מפורש שפרחובל לא צריך לכתוב דווקא בסוף שנה.

כששמע רבי איצ'לה את הדברים הבין מיד שלפניו יושב אחד מגדולי תלמידי החכמים, הביא מיד את כסאו והתיישב בקצה השלחן ליד החזון איש...

סיפור התגלותו של מרן החזון איש

השבוע נלמד בדף היומי (מסכת מועד קטן דף י"ח ע"ב) את המשנה: "ואלו כותבין במועד, קידושי נשים וגיטין ושוברין דייתיקי מתנה ופרחובלין" וכו'.

מרן פאר הדור החזון איש צוק"ל היה צנוע ונחמאל אל הכלים, ובצעירותו לא הכיר אותו אף אחד כגדול בתורה, עד שפעם אחת נתגלה כוחו בתורה 'במקרה'.

היה זה בחתונה שהתקיימה בעיר וילנא, שרבינו החזון איש השתתף בה אף הוא כשהוא יושב בקצה השולחן בין פשוטי העם. בראש השולחן עמד שם הגאון הנודע רבי איצ'לה מפוניב' צוק"ל כשהוא דורש דברי תורה. בין הדברים הוא חידש חידוש ששטר פרחובל

משנכנס אדר מרבין בשמחה

שורש השמחה בחודש אדר - ע"י הקשר עם בורא עולם

למדנו בדף היומי (תענית דף כ"ט ע"א) "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". ועלינו להבין מהו ענין הריבוי בשמחה? ומדוע דווקא באדר ולא בסיון שהוא זמן מתן תורתנו או בסוכות שהוא זמן שמחתנו?

מסביר הרה"ק רבי צדוק מלובלין צוק"ל בספרו פרי צדיק (לראש חודש אדר) את הענין כך: עיקר השמחה היא כשיהודי מקבל עליו עול מלכות שמים, ומזה שהוא קשור ומחובר בשם יתברך הוא מתמלא בשמחה, כמו שנאמר 'שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב'. וזהו שנאמר 'שמח ישראל בעושייו בני ציון גילו במלכם', דהיינו כשיהודי מכיר בכך שהש"ת הוא עשהו, והוא מקבל עליו את עול מלכותו, הרי הוא מגיע למדת השמחה.

ובזה אפשר להבין את העובדה המובאת בגמרא במסכת ברכות (דף ל' ע"ב) שאב"י היה יושב לפני רבה וראה שרבי שרוי מאוד בשמחה. שאל אותו אב"י: הרי נאמר "וגילו ברעדה" דהיינו שאדם צריך להיות שרוי בפחד השם? ענה לו רבה: אני לבוש בתפלין. ולכאורה קשה להבין איזה תירוץ זה? מה ענה לו רבה שהוא לבוש בתפלין? אלא כוונת רבה היתה שמכיון שהוא הניח תפלין הרי קיבל עליו עול מלכות שמים, וממילא מזה באה השמחה.

והנה בחודש זה נולד משה רבינו ע"ה שעליו נאמר (סוטה י"ב ע"א) שכשנולד נתמלא הבית כולו אורה, כי הוא הוריד את התורה לעם ישראל, ולימד אותם לקבל עליהם את עול מלכותו יתברך, וממילא בחודש זה יותר קל לזכות להגיע לדביקות בה' וע"י זה לדרגה אמיתית של שמחה.

ועל זה אמרו חז"ל במסכת מגילה (דף י"ג ע"ב) על המן "כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה". כי היה בטוח שכיון שבחודש זה נסתלק משה רבנו וכבה אור התורה, ודאי מסוגל חודש זה שלא יבואו ח"ו בני ישראל לדביקות בה' ולשמחה אמיתית, אבל לא ידע שביום זה נולד משה ובא אור התורה לעולם.

ולכן נאמר בחודש אדר "ליהודים היתה אורה ושמחה", וכמו שדרשו בגמרא אורה זו תורה, כי ע"י שקיבלו עליהם את עול תורתנו באו לשמחה.

מקולמוסם של הקוראים

מכתב חיזוק ליגיעת התורה מאת הגאון הצדיק הרב דוד בנימין הכהן בטלמן שליט"א מחשובי מורי הוראה ורב בביתר עילית

מעב"ת שאר בשרי הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

שלום וברכה,

הנה בפרשת ויחי על הפסוק "יששכר חמור גרם" תרגם אונקלוס: "ישכר עתיר בנכסין", כלומר "חמור" מתפרש על חומריות, על רכוש. ר"ג"ר מתפרש לשון חזק, כמו "עצמות" שבארמית הוא "גרמי". ולכאורה יש להבין הרי אנחנו יודעים שזבולון הוא העשיר ותומך ביששכר, וכאן משמע שיששכר הוא זה שעשיר בנכסים.

מאוצרות הפרשה

רק שבתו יתן ורפא ירפא. בספר הקדוש תפארת שלמה מפרש שממאכלי שבת קודש נשפע רפואה שלימה לכל מי שצריך, וכמו שמרומז במסכת שבת (דף קט ע"ב במשנה) "כל האוכלין אוכל אדם לרפואה בשבת". ולכן אומרים לחולה (שבת דף יב ע"ב) "שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". וזהו הרמז "רק שבתו יתן" היינו על ידי קדושת השבת "ורפא ירפא".

ואולי יתפרש עפ"י זוהר הקדוש שפירש את הפסוק "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים" וכו', בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכה וכו'. ופירש האבני נזר הכוונה, שהעיון והיגיעה בתורה הקדושה מתקן מה שתיקנו בני ישראל במצרים בחומר ובלבנים. עד כאן תוכן דבריו.

בימינו יתכן לפרש "וימררו את חייהם", התורה שהיא חייך, אינה מתוקה כדבש בפינו, "בעבודה" דהיינו תפילה שנקראת עבודה שלב, "קשה", כי בתפילה צריך מאמץ לכוון בה כראוי, "בחומר" זה החומריות, שטרודים על המחיה ועל הכלכלה, "ובלבנים" הצער הגדול למצוא מגורים חירות.

ובעת כזאת, מה נעים חלקך ב"מתיקות" להמתיק את התורה בפה ובלב, שיהיו דברי תורה מתוקים מדבש ונופת צופים ומשביעים את הנפש "כאילו אכלין ושתין" (כלשון תרגום אונקלוס בפרשתנו כד, יא).

וממילא זה מה שאונקלוס רומז לנו: ישכר, כלומר הלומד תורה, יהא רגוע בלבנו ובנפשו שהוא עתיר בנכסין ושולחנו גדול וכמו שנאמר ולא ראיתי צדיק נעזב חרעו מבקש לחם.

עלה והצלח חכות הרבים תלויה בך!

בברכת כהנים באהבה,
דוד בנימין הכהן בטלמן

פעם אמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר ספרין צוק"ל [אביו של הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב צוק"ל וארבעת אחיו הצדיקים], שנקובל אצלו שכאשר המלאך אמר לאברהם אבינו בשעת העקידה (בראשית כב, יב) 'אל תשלח ידך אל הנער', לא שמע לו אברהם אבינו ע"ה, עד שהבטיחו המלאך שיצא ממנו רש"י הקדוש. והוסיף בנו הרה"ק רבי משה מסאמבור צוק"ל שדבר זה מרומז בפסוק 'ירש זרעך' (שם, יז), אותיות **ורש"י זרעך** (עטרת זקנים).

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

מפראהבישט

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שְׁכָנָא מְפָרָאֵהִישְט וייעו"כ

סגולת הצדיק משטפנשט זי"ע אבי זי"ע [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט], אמר: מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר כליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואם אין לו סיפור ממונו, שידבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.

שנה ב'

ליל שישי פרשת משפטים חשפ"ב

גליון 66

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום תורת הרה"ק רבי שלום מפראהבישט

על פי עבודת הצדיק בעולם הזה כן הוא נעשה למעלה

אית תלת ראשין אמנם ימין ושמאל לית תמן, כי בהעולמות שהם בבחי ראש הם למעלה מהבחירה. וזהו מאמר הכתוב (קהלת ב) 'החכם עיניו בראשו', פירוש, להשפיע תמיד מהעולמות הנ"ל שהם בבחי 'ראש' שהם למעלה מהבחירה, ואיזה חכם יכול להשפיע מהעולמות הנ"ל, חכם כזה אשר כחו חזק ותקיף להתנהג עצמו בהבלי עולם הזה ומחזיר את העולם למוטב(1). כי כן אמר אדוני אבי ז"ל [רבי שלום מפראהבישט] וכן הוא האמת, שצדיק כזה שהוא מנהיג את עצמו בעולם הזה במרכבות הוא נעשה למעלה מרכבה. ומי שאינו משיג עבודה גדולה כזה ומתנהג עצמו להיות מיושבי בית המדרש, נמצא למעלה בית המדרש גם כן. והצדיק הגדול הנ"ל דמתנהג עצמו במרכבה, הוא יכול להשפיע מהעולמות שהם בבחינת ראש שהם למעלה מהבחירה כנ"ל, וד"ל (2). עירין קדישין, דף נד.

ו"יאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" (שמות כד יב)

העיקר לחזק עצמו באמונה ולבקש רחמי השם יתברך על חיזוק אמונה, והגם שהוא בחירה ואין שייך לבקש על דבר שהוא בחירה, עם כל זה יבקש עור מהשי"ת על חיזוק האמונה, כי אין יודעים שיש עולמות שהם למעלה מבחירה כי הכל הוא קומה שלימה, היינו הצדיק הוא קומה שלימה, והצדיק עם ישראל המה קומה שלימה, וכל אחד ואחד הוא קומה שלימה, וגם העולמות הם קומה שלימה, וכמו שיש בגוף האדם ימין ושמאל כמאמר הכתוב (קהלת י) "לב חכם לימינו" וגו', כן בהידים והרגלים יש ימין ושמאל. ובראש אין ימין ושמאל, הגם כי

שאת יותר עזו מן הדרגא הזאת הקמייטא.

והוא מה שאמר דוד המלך ע"ה זאת הדרגא המעולה והבחינה המשובחת הטובה מקמייטא ביתר שאת יותר עזו. והיינו מה שאמר אחר פסוק "חשבתי דרכי" וגו' את הפסוק (שם פסוק ט) "חשתי ולא התמהמתי לשמור מצותיך", והיינו שצריך האדם לקדש כלי גופו ונפשו כל כך בקדושה וטהרה עד למואו, עד שיקנה בנפשו קנין גמור בהתקשרות וביקיות בהשי"ת, עד שממלא ישתוק ויכסוף ויצאא נפשו, ויהיה כמה בשרו בהתלקחות שלהבת אש היראה והאהבה והשמחה בו יתברך לבדו עד אין ערך ושיעור, עד שלא יצטרך למשיבת נפש ניצוץ מבחינה אחריתא כדרגא הקמייטא וכו', וזו היא העבודה האמיתית. ואז וקם האדם בקומה שלימה, שלם ותמים עם ה' אלהיו יתברך ויתעלה.

ובאמת הדרגא הקמייטא הוא ברמה הכתוב (תהלים קיט קסב) "שש אנכי על אמרתך" איתו "כמוצא שלל רב", והכתוב של 'כמוצא' הוא לשון 'כאשר', רצ"ל כאשר מוצא שלל רב מקודם להשיב את נפשו כנ"ל, והוא רומז אל הדרגא האחרונה והבן. אמנם דרגא תנינא הנ"ל שהוא העיקר כנ"ל, הוא ברמה הכתוב (שם קיט עב) "סוב לי תורת פיך" יותר "מאלפי זרב וספק", והרב יוסף הן המה בחינת היראות והאהבות והשמחות כידוע, ולשון אלפי הוא לשון לימוד, ורצה לומר משאצטרך ללמוד עצמי מבחינות אחרות אשר המה אשר המה בחינות יראה ואהבה ושמחה בלוא על ידם אל תכלית המכון עבודת הקודש כנ"ל, טוב כי יותר שאקח זאת תיכף ומיד מן תורת פיך, בעצמה לבד, והבן.

והוא שגמלה לנו תורתנו הקדושה ומזוהרת לנו ישראל עם קדוש, שעיקר עבודת הקודש הפנימית היא רק לבוא לדרגא שאל קירוב קרבן עבודתו לפני השי"ת מקודם באשר היראה והאהבה והשמחה שהיא זהה ולא מעצם עצמיותו יתברך, כי אם רק שיהיה אחת היראה והשמחה יורד מן השמים בלבד מעצם עצמותו יתברך, וכמו שאמר הכתוב "תורת ה' תמימה", שהיא בעצמה "מישיבת נפש" וכנ"ל. והוא מאמרם קודש שאל ישתה מקודם יין, והוא כנוי אל התעוררות השמחה והתענוג במלתא אחריתא כנ"ל, כד"א ויין שמחו וגו', שאחר כך בוח בוח אל בחינת הקודש והמקדש כנאמר לעיל. ואחת דיבר ה' בתורתו הקדושה, ושתיים י שמענו כוונתו הקדושה, היינו אלו השני דרגות עבודתו יתברך והבן.

השלמות וציונים
וְאֵרַשׁ הַשְּׁבִיעַ
חסדים על ידי שמחה
משנכנס אדר מרבים בשמחה (תענית כט). אומרים בשם אדוני אבי זקני הרבי ר' שלום מפראהבישט זי"ע שדייק אמאי דאמרו מרבים בשמחה ולא אמרו מרבינ שמחה. ואמר הוא זי"ע דכן הוא הכוונה, משנכנס אדר, מרבים וממשיכים את החסדים על כלל ישראל, בשמחה, על ידי מדת השמחה. עכ"ל(ה).
אמת ליעקב (ר"ה אדר ב' תרל"ב)

וזהו שגמלה לנו התורה הקדושה ומזוהרת לנו שבעת אשר מתחיל האדם לגשת אל עבודת הקודש, להיות מקריב קרבן עבודתו הקדושה לפני השי"ת, אזי יראה בעינא פקיאא וחכימא, שאל יקריב אש זרה לפני ה', היינו שכל אש התלקחותו והתלהבותו משלהובא דנורא ותענוגא וושיקא שיש לו, לא יהיה זרה מפני השי"ת, רק כולה כליל בלתי לה' לבדו, ולא יהיה בו מוגע עצמו חלילה כנ"ל. והוא המכון שיהיה האש מן השמים לבד. והוא רמזי מאמרם קודש שאל ישתה יין ויכנס אל המקדש, כי בחינת יין רומז אל השמחה והתענוג כמו שאמר הכתוב (תהלים קט ט) "ויין ישמח לבב אנוש", והוא שיראה בעינא פקיאא שסוף סוף אל ישתה הוא בעצמו את נקודת היין בכניסתו אל עבודת הקודש והמקדש כנ"ל, רק עיקר הנקודה נקודת החסוף יהיה כולה כליל בלתי לה' לבדו, והבן.

וגם תורת חסד על לשונה של תורתנו הקדושה, שלא זו אף זו מודעת לנו עוד תורתנו הקדושה בחדא מחתא, שיעד האדם הרוצה לגשת אל עבודת הקודש פנימה שיהיה תמים במעשיו, לא כאשר יש לעפעפים שצריך להתעורר השלהבותא דנורא, אשא דרחימא, אשא דחודווא, בבחינת ניצוץ מילתא אחריתא, כסוד מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט ט) "חשבתי דרכי" ואחר כך "ואשיבה רגלי אל עדותיך", כידוע והבן. כי באמת זאת היא הדרגא והבחינה הקדומה בהעת אשר מתחיל האדם לגשת אל עבודת הקודש. אמנם באמת אחר כך בזמן זמנים טובא משמע, ואת הדרגא הקדושה ביתר

1. ראה נועם אלימלך (פר' דברים, ד"ה או יאמר בעבר הדרון) וזה לשון קדשו: ונקדים לפרש פסוק "ידרך עניים במשפט וילמד עניים דרכו". דהנה הצדיק צריך כ"כ לעבוד חבורא ב"ה עד שיוכל לפעול בדיבור בעלמא ולהכניע ולהתמקד הדינים, וזו צריך להיות בחסרת הדיבורים לפני המוסר, וכשהיו ישראל מדבר היה הקב"ה בכבודו ובעצמו ממתיק עליהם הדינים, וזהו שאמר משה רבינו ע"ה לישראל בתוכחותיו "דע לכתך ממדבר הגדול" ששם הוא מקום הדינים, "זמן ארבעים שנה לא חסרת דבר" ר"ל שאפילו דיבור בעלמא לא הוצרך או להתמקד הדינים מחמת גודל חסדו ית' עליכם. והוא "ידרך עניים במשפט" ר"ל עניים היינו הצדיקים דורכים במשפט במדת הדין וכובשים אותו להתמקד, ו"ולמד עניים דרכו" ר"ל שהשי"ת ב"ה מלמד להצדיקים שיעשו בחסרת הדיבור וההמתקד הדינים, כאדם ההולך לפי דרכו ועושה פעולותיו כלאחר יד בחסרת. עיי"ש עוד.

2. וראה עוד בספר גאולה ישראל (דף ק"ב) שכתב בשם רבינו הרמ"ק מפראהבישט זי"ע לפרש את דברי חז"ל (ויקרא רבא יבא) "נדב ואביהוא שתי יין נכנסו למקדש ולכן מתו". וזה לשונו: הנה מה מאד יפלאו אלו דברים הקדושים. כי הלא מקרא מלא דיבר הכתוב (במדב ג ד) "וימת נדב ואביהוא בהקריבים אש זרה לה' ה". אמנם ביאור אלו הדברים הקדושים כן הוא. כי באמת התורה הקדושה היא נצחית והוות בכל עת ובכל זמן, ומלמדת אותנו בני ישראל עם קדוש חכמה בינה ודעת, שנדע איך לעבוד את השי"ת עבודה זכה ואמיתית. כי הנה באמת כלים מכלים שונים, יש אדם אשר כלי נפשו אינם שלימים ומתוקנים בתיוקן גמור בשכל עמוק כל כך בבישול כל צרכו, להיות יראתו ואהבתו ושמחתו בעבודתו עבודת הקודש כל כך תמה ונקייה ביוקן גמור ביוקן מן התיקון הדק היטב, להיות בלי שמיץ פסולת מוגע נכריה, רק קרבן עולה כולה כליל בלתי לה' לבדו בכל בחינותיהם הקדושים. כי לא שבת לבו שגו לאזת אשר מתענג בתענוג ושש ושמח ומתבלב בשעת תורה וחיפלה עד כלות תנשש, ואם כן זה התענוג והתחת רוח לו לעצמו הוא, וחוזרת אליו, כי סוף סוף הוא הוא המתענג, והבן. אמנם החכם אשר כלי נפשו שלימים ומתוקנים בשכל עמוק, עיניו בראשן עד שאפילו הוא התקדושה נקודת הכוסף והתענוג הוא מחזיו לבעליה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ומעיליה לגנוי מרומים כפי ראות עיני החכם בחכמתו הנפלאה.

ברכוני לשלום

סגולות נפלאות לשבת שמחה ולחיוך הסגולה
"שכל המזכיר בליל שישי את זכות רבינו שלום
הגדול יזכה לשבת שמחה".

האשה צריכה להדליק נרות שבת בשמחה כי הוא כבוד לה וזכות לבעלה ולבניה

ואתתא בעיא בחדוא דלבא ורעותא
לאדלקא בוצינא דשבת, דהא יקרא
עלאה הוא לה, וזכו רב לגרמה, למזכי
לבנין קדישין דיהון בוצינא דעלמא
באורייתא ובדחלתא, ויסגון שלמא
בארעא ויהיבת לבעלה ארכא דחיין.
בגין כך בעיא לאזדהרא ביה.

(תרגום: וצריכה האשה להדליק נרות השבת
בשמחת הלב וברצון, שהרי כבוד עליון הוא
לה, וזכות גדולה לעצמה לזכות לבנים קדושים
שיהיו נר העולם בתורה וביראה וירבו שלום
בארץ, ונותנת לבעלה אורך חיים, בגלל זה
צריכה להזהר בזה).
זוה"ק דף מח:א

ע"י השמחה בשבת אפשר לתקן את כל ששת ימי המעשה

"כי תקנה עבד עברי" לקיים דין עבד
עברי כמו שנצטוינו, כי אנו עמו ישראל
עבדי ה', ורצונו להדבק במדותיו, מה
היא רחום וחנון ורב חסד, אף אתה
הזהירנו לרחם על אשר תחת ידינו
ולגמול חסד עמו, אז אם כעבדים עינינו
לך תלויות, כי רב חסד אתה, ואז מה
שקנה עבד קנה רבו, שהוא הקב"ה,
ולחקנות נפשו לד', ולהיות ישראל
בשלימות. וזו הוא 'כי תקנה' עולה 'נפש
קנה', ר"ת 'תקנה' עבד עברי' והכולל
עולה 'ישראל'. ובכח הרחמנות, רחמינו
כרחם אב על בנים, שיבא משיח, כי
'משיח' עולה 'עבד עברי', ואז שש
שנים יעבד, שיתקן ששת אלפים בכח
עבודתו, ויתקן את ששת ימי המעשה,
ואז ובשביעית שהוא שבת יום השביעי
יצא לחפשי מכל רע בכח שמירת שבת
קודש, כי בכח יראה שבת, יכול להקנות
עצמו להיות עבד עברי להו"ה ב"ה. וזו
הוא 'כי תקנה עבד עברי' עולה 'ראה
שבת הו"ה', ואז רחמינו הו"ה ברוך הוא
שיצא לחפשי, בכח יראת שבת, ובכח
אהבה של שבת יכול להיות אמת קנה,
ואז 'שש שנים יעבד' שיכול לתקן את
ששת ימי המעשה בשמחה, ויהיה יום
לשנה, כי 'שש' הוא שמחה, כטעם 'שש'
אנכי על אמרתך. 'שנים' במספר קטן
עולה 'אהבה', ואז יצא לחפשי מכל רע.

אמרי חיים - בורשטין (משפטים, מצוה מב)

פרק כ"ט המשך מגיליון 65

הנהגות פראהבישט

**הנהגות ישירות וסדר היום לרבי שלום לפי סדר נכון וחדש עם תוספת ציונים
הערות וביאורים והרחבות מספרי תלמידי הבעש"ט הקדוש וצאצאי בית רוז'ין כפי
שנערכו על ידי מכון 'שכינת שלום' ללימוד ולפרסום תורת וסגולת הרה"ק הרבי
ר' שלום מפראהבישט זיע"א**

**וּמְקוֹדֵם עֲרֵבִית אִי אֶפְשָׁר לּוֹמַר שׁוֹם דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ הַכְּנַעַת
הַקְּלִיפּוֹת, שְׂאֵז הוּא הַתְּגַבְרוֹת הַקְּלִיפּוֹת, פִּי נִתַּן לָהֶם רִשׁוּת
בְּלִילָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעֲר" (תהלים קד, כ).**

שלמות שלום - השלמות וציונים

וּמְקוֹדֵם עֲרֵבִית אִי אֶפְשָׁר לּוֹמַר שׁוֹם דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ הַכְּנַעַת
הַקְּלִיפּוֹת שְׂאֵז הוּא הַתְּגַבְרוֹת הַקְּלִיפּוֹת וכו'. כתב היעב"ץ
בסידורו שעל כן מתחילין תפילת ערבית 'והוא רחום', לפי
שהוא שעת הדין שהלילה עת שליטת הדין.
וראה שכתב החיד"א בספרו מורה באצבע (ריש סימן ב):
יהר מאד להתפלל כהוגן להוציא התיבות כתקנן והלכתן,
ויחשוב שהוא מברך למלך הכבוד, חרדה ילבש ורעדה
יתעטף, ועוד כי מדת הדין הוא בחינת הלילה והיא גוברת
עתה וצריך ליהרר מאוד מאוד.

טעם שאין נפילת אפים בערבית

ומטעם זה אין נפילת אפים בערבית, וכמו שכתב הגר"ח
פאלאגי' בספר יפה ללב (א"ח סי' רלו אות א) בזה הלשון: ואין
נופלים על פניהם לאחר ערבית, וגם אין אומרים ויודי
שהרי מקדמי למימר והוא רחום וכו', והוא במקום ויודי
שתיקנו לומר אחר תפילת שחרית ומנחה, ועם הוידוי היינו
דאיאת בתיקונים כל תפלה שאין בה ויודי יש בה קטרוג,
והטעם כי אין לקליפה חלק בה כי אם הוידוי, ואם אין ויודי
אז מקטרוג, ואיוב יוכיח שקטרוג עליו שהיו קרבנותיו עולות
כולן לגבוה ואין לו בהן חלק כו'.

נקרא 'ערב' על שם הסטרא אחרא הנמשכת

מערב רב

וראה עוד בספר אור צדיקים להגה"ק מוה"ר מאיר
פופרש זי"ע (פרק ח) בזה הלשון: טעם שנקרא התחלת
הלילה ערב, כי אז מתעוררים הסטרא אחרא הנמשכים
מערב רב, והענין מבואר בזה פרשת תרומה דף קל
וזה לשונו, באתחלתא דערב אז מתעוררים רוחין בישין
וגרדיני טהירין להתחזק ולשלוט בעלמא, ובזמן שהיה בי
המקדש קיים היה העשן של האמורים והפדרים שלא
נתעכלו מבערב, והיו נותנים אותם על גבי המזבח כל
הלילה, סליק ולא היה מליק באורח מישור אלא מתעקם
לצד צפון והוה עאל לחד נוקבא דתחומא רבא דתמן
כל מדורין רוחין בישין, ואז היה מתעורר וקם חד ממונה
אשר שם ושמייה סנגיר"א עם ס' אלפי ריבוא מזיקים, והיו
נכנסין בחד פיתחא דאיקרי קרי, ומשם היו ניזונין מהעשן
ועל ידי כן לא יוצאים עוד לאוירא דארעא קדישא דארץ
ישראל, והיה ארץ ישראל מקודשת מכל טומאה אפילו
בלילה שאז היא שליטה שלהם, ולא היו יוצאים מפתח
הנוכר. ועתה שחרב בית המקדש בעוונותינו הרבים ואין
העשן של הקרבנות לזון אותם, על כן הם יוצאים מפתח
קרי הנזכר וכו', ובהיות הלילה זמן שליטת הדינים על כן
דנין את הרשעים בגיהנם בלילה על חד תרין מביממא, ועל
זה תקנו לומר והוא רחום להגן עלינו מפחד סטרא אחרא
ומפחד דגיהנם. עכ"ל, ועיי"ש עוד הרבה בזה.

בלילה צריך ליהרר שלא ליתן כח לסטרא אחרא

והנה דברים אלו מקורן בירושלמי (ירושלמי פרק הלכה ד): רבי
חיננא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה
רבהון דרוחיא אמר ליה לא כן אלפן ר' (דברים יט) "לא תשיג
גבול רעך", אמר ליה ולא כן כתיב (משלי כא) "מתן בסתר
יכפה אף" והוה מסתפי מיניה וערק מן קומוי.

וראה עוד בשער הכוונות (תפלת ערבית, דרוש א) וזה לשונו:
גם דע כי בחצות לילה הראשונה אין ראוי לומר כלל
שום סליחות ולא להזכיר י"ג מדות ד'ויעבר', זולתי בליל
יום הכפורים. וענין הסליחות שאומרים בלילי חדש
אלול יתבאר במקומו גבי תפלת ר"ה. גם אין ראוי לומר
שום קינה ולא לעורר שום בכיה על חורבן הבית רק
אחר חצות, כנזכר בזה פרשת רבות פרשת ויקהל, כי
בחצות הלילה אז מתעוררת הבכיה למעלה על חורבן בית
המקדש ואז זמנה האמיתית. גם צריך ליהרר מאד האדם
שלא להזכיר בפיו שם 'סמאל' וזהו סוד (שמות כג יג) "ושם
אלהים אחרים לא תזכירו". ובפרט בלילה שאז הוא זמן
שליטתו וממשלתו. ולא עוד אלא שגם הוא אסור להזכיר
מעין דברים אלו, כגון אלו בני אדם הרגילים לומר בלשון
לעז איל דיאב"לו וכיוצא בדברים אלו, אין להזכירם כלל,
לפי שגם השדים הם בחלקו, ומתגבר כח כשמוזכרין
אותם. ופעם א' הייתי עם בני אדם בלילה ובתוך הדברים
שהייתי מדבר עמהם הזכרתי שם סמאל, ואח"כ בבקר
הלכתי לבית מורי ז"ל ונסתכל בי ואמר לי הרי בלילה
שעברה עברת על לאו "ושם אלהים אחרים לא תזכירו",
והזהר כל ימך שלא תזכרנו לא שמו ממש ולא כיוצא בו,
ובפרט בלילה, שאז ניתן לו כח להתגבר עליך ועל אחרים
בסבתך, אם תזכיר שמו.

הכוונה בתפילת ערבית מתשת את כח הקליפה

והנה בכף החיים למהר"ח סופר (סי' רל"ה אות ז) כתב:
וצריך האדם לכון היטב בתפלת ערבית כדי להתיש כח
הקליפה שלא יבא לידי קרי וביותר בגלות המר הזה. (קב)

הדלקת נרות: 16:51

יציאת השבת: 17:43

רבינו תם: 18:17

ע"פ אופק תל אביב
כד בשבט התשפ"ב

טוב לחסות בה'

773

להרגיש את השני

עשפטים התשפ"ב

עם ישראל מקבל את התורה במעמד הר סיני. 613 ציווים והוראות חיים לכל יהודי. ומהי המצוה הראשונה שפותחת התורה ומצווה עליה מיד עם קבלתה של התורה? – דיני עבד עברי. פשוט לא יאומן. מדובר בגנב שניסה לפרוץ לבית, כדוגמא, גרם לבני הבית לפחד ואימה, שדד להם חפצים אישיים ויקרי ערך, ולבסוף נתפס. הוא התבקש עי בית הדין לשלם, אך אין בידו מאומה. על כן, בית הדין מוכרים אותו לעבד, בכך ירוויח כסף ויוכל לפרוע את דמי גניבתו. זה העבד – גנב. ומה מלמדת אותנו התורה במצוה הראשונה? – עליך האדון לדאוג לא רק לעבד בעצמו, אלא גם לאשתו ולילדיו, ולפרנס גם אותם! חז"ל (קדושין ב) "כי טוב לו עמך" –

"עמך במאכל ועמך במשתה: שלא תהא אוכל פת נקיה, והוא אוכל פת קיבר (מלוכלכת). שלא תהא אתה שותה יין ישן, והוא שותה יין חדש. אתה ישן על גבי מוכין (איכותי), והוא ישן על גבי התבן.

מכאן אמרו: כל הקונה עבד עברי, כקונה אדון לעצמו". הרי זה נגד ההיגיון, מדוע שהגנב יזכה לכזה כבוד מלכים הלא מגיע לו עונש וצעד?

מלמדת אותנו התורה כי רק עם התייחסות שכזאת – יוכל העבד להשתקם, ולהתחיל לבנות לעצמו חיים חדשים. הרי הוא גנב כי הוא לא התחשב ברגשותיו של השני. הוא החליט לצער את השני גם אם יחסר לו ממון ויחיה בפחד, על כן, אנו מראים לו בפעולות של האדון מהם חיים של התחשבות בזולת, דאגה לזולת, ואז כשיבין כמה גדולה וחשובה ההתחשבות בשני – לא יחזור לצער את השני ולגנוב ממנו.

המצוה הראשונה שהתורה פותחת מלמדת אותנו מהו רצון ה' בתורתו – להתחשב בשני ולחיות אותו. סיפר הרב חיים זאיד שליט"א: "לפני שבועיים הוזמנתי לבר מצוה באור יהודה. אותו ערב היה ערב חורפי במיוחד, סופות גשמים וערב חורפי קר מהרגיל. ישבתי בביתי החם עם הכוס תה על הספה כשאני לומד לי בשלווה וברוגע, והתחלתי להתלבט: ללכת או ללכת. בבית חם ונעים עם חימום על הגוף וכוס תה עם נענע חמה, בעוד בחוץ שיטפונות, ברקים ורעמים וגל קור קיצוני עד מאד.

חשבתי מה ה' רוצה ממני והחלטתי – לחשוב על השני, זה שבורא עולם מבקש ממני. התלבשתי, התארגנתי והחלתי את המסע שלי מבני ברק לכיוון אור יהודה בשיא הגשמים והרוחות. הגעתי לאולם, יצאתי מהרכב ונרטבתי כולי מכף רגל ועד ראש מהברד החזק שירד באותם רגעים. נכנסתי פנימה ובירכתי את ההורים של הבר מצוה: "מזל טוב. מזל טוב, בשעה טובה, שתררו ממנו רוב נחת יהודית". ההורים כל כך התרגשו לראות אותי והודו לי בלי סוף על כך שהטרחתי את עצמי לבוא בערב חורפי שכזה.

ואז, ניגשת אליי האמא של נער הבר מצוה ואומרת לי: "הרב זאיד אתה חייב לברך את החברות שלי". היא חלה לספר לי כי היא עבדה לפני 10 שנים בעיר 'קצרין' סמוך לרמת הגולן, ממש סוף הארץ. כעת, כמה ימים לפני הבר מצוה היא שלחה לארבעת חברותיה שעבדו איתה בקצרין לפני 10 שנים, ומתגוררות שם, הזמנה לבר מצוה כאות נימוס, למרות שלא האמינה שהן תבואנה. היא כבר לא היתה איתן בקשר מאז שסיימה לעבוד שם, לפני 10 שנים, אך אמרה בשביל ההרגשה הטובה אעשה זאת.

– ההמשך בעמוד 3 –

לרפואה, פרנסה

והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורשל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרת בת פנינה וב"ב. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. ניסים חיים רפאל בן לשיפה. שרה חיה רפאלה בת רחל. רחלי בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם. ישעיהו בן מרים. גאולה בת דבורה. לירז בת יפה, אייל רפאל בן שרית שרה.

זיווג הגון: דניאל ולירז בני אורנה.

זש"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה. סתיו בת ורדה.

לעילוי-נשמת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יה. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרוחה בת טובה. יעקב בן ויקטוריה. שרון שירין ספיר ספאחי בת לאה. ניסים בן דבורה. עליזה בת מזל טוב מלכא. ג'קו בן ויקטוריה. גלילי כהן בן כוכבה. משה לוי בן מריקה מרים. רוני אהרון בן מזל כהן. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. שרה בת קמר.

לע"נ יאיר כהן בן מיכאל ושרה ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אמנון ואבינועם בני דבורה ת.נ.צ.ב.ה.

הדלקת ביולר בשעון שבת

הרב יעקב סיני שליט"א

הורים רבים רוצים לקלח את הילדים במוצאי שבת חורפית, אך צריכים להמתין עד שהבוליר יתחמם, ושאלתם האם מותר לכוון את הבוליר בשעון שבת שידלק בשבת בצהריים, כך שבמוצ"ש יהיו מים חמים מוכנים? ראשית נציין, כי שאלה זו היא בתנאי שלא מתכוון להינות מהמים החמים הלולו בשבת עצמה, ולכן לא יפתח את הברז של המים החמים בשעה שהבוליר החל לדלוק. – ראשית יש לדעת, כי הגר"מ פיינשטיין מחמיר לאסור שימוש בשעון שבת, מפני שאז אפשר לעשות מלאכות רבות ולהפעיל בתי חרושת שלמים בשעון שבת, והוא מקיל רק במה שנהגו ככיבוי והדלקת החשמל ע"י שעון שבת. אולם, רוב הפוסקים חלקו עליו, דאיננו יכולים לגזור גזירות מעצמנו, כיוון שהתורה אסרה עשיית מלאכה ממש

סגולות מרבי חיים פלאגי זצ"ל

1) סגולה לרפואה – "כשיש חולה בבית יעשו ותרנות אפילו עם עופות השמים, ובדוק ומנוסה שיבקשו עליו רחמים" (רפואה וחיים פרק י"ב אות ע"ד) ובספר "רוח חיים" (סי' תר"ה) כתב: "וכן נהגו במי שהוא חולה לתת מאכל לעופות על הגגות כדי לרחם על הבריות ובוזו יזכה שירחמו עליו משמים"

רבי חיים פלאגי

2) בספר "ברכת מועדיך לחיים" (חלק א' דרוש א) כתב הרב פלאגי בשם סבו בעל ה"חקרי לב" ש"קבלה בידם, שכמה חשוכי בנים שלא הולידו כלל, על ידי שקיימו מצות כתיבת ספר תורה, זכו להיבנות, והולידו בנים ובנות". 3) "אשרי אדם שיש לו בר"ח תלמידי חכמים על שולחנו, כי הוא דבר גדול להצלחה והרווחה בכל החודש, וזבחנוני נא בזאת". נודע דהמרבא בצדקה בראש חודש שכרו כפול משאר הימים. ואין ספק דהיא עמדה להם יחד עשירים דגם ה' יתן הטוב" (כף החיים סימן ל"ד).

הדלקת ביולר בשעון שבת

הרב יעקב סיני שליט"א

'לא תעשה כל מלאכה', אך שעון שבת הוא רק גרמא שמותר, אלא אם כן מפעיל שעון שבת בדבר של זלזול כהפעלת רדיו בשבת. ולכן שעון שבת מותר בשבת. השאלה שנורתה האם אין בזה בעיה של הכנה משבת לחול, שההרי המים מתחממים בשבת לצורך מוצ"ש. עיקר הסוגיה הינה בסימן תרפט,א. הגר"שז' אויערבך אוסר לכוון שעון לחמם מים. אולם, אין הדבר מוסכם על כל פוסקי זמננו, ודעת מרן הרב עובדיה כי אין איסור הכנה בדבר שנעשה מערב שבת וכוון ע"י שעון שבת. גם מצד 'שהייה' אין חשש, שהרי אינו יכול לשנות בשבת את מעלות החום. לכן, להלכה – המעפיל דוד בשעון שבת – יש לו על מה לסמוך. רק יזהרו בשבת לא לפתוח את המים החמים בזמן שהדוד החל לדלוק.

הרב אבי אברהם שליט"א

יועץ, מטפל ומנהל מרכז קומ"ה לקידום והעצמה

לקבל ולא לדחות

הרב אורי זוהר שליט"א סיפר כי בחתונת נכדו שלמד בישיבת מיר, פגש אותו ראש הישיבה הרב אריה פינקל זצ"ל ואמר לו בהתלהבות רבה "אני אוהב מאוד את הנכד שלך, הוא אדם כנה ואמיתי". הרב זוהר שהתרשם שיש כאן תגובה חריגה, סיפר לאחר מכן לנכדו את מה שהרב אמר, והתעניין למה הוא זכה לכוון קרבה והארת פנים מראש הישיבה וכוונת זו מה טיבה. הנכד ידע על מה מדובר וסיפר: "כשלמדתי בישיבה ניגשתי פעם אחת לראש הישיבה ואמרתי לו בפתיות: 'יש לי בעיה, אני כל היום חושב על דברים לא טובים...'. הגאון רבי אריה פינקל ענה לו מיד: 'אגלה לך משהו? – גם אני, עכשיו בוא נחשוב ביחד מה עושים!...'. 'תגובה זו, ששידרה הכלה והעלאת הערך העצמי שלי, כי הרב מגלה לי 'סוד' שלו, ועוד 'מתיעץ' איתי מה נוכל לעשות", אמר הנכד, "קנה' אותי ראש הישיבה, ומאז נהיינו קרובים מאוד, ונפתחתי אליו לקבל ולשמוע ממנו ומתורתו כל דבר, ובזכות כך המשכתי בדרך הטובה". כמה חשובה ההצטרפות והעלאת הדימוי העצמי אצל כל אדם כתרופה, ובמטרה להניע אותו לתהליך חיובי ומקדם. התגובה הטבעית של הורים ומחנכים לילד שמסכים לספר דבר רע, היא דחיה ומחאה, אך הילד יודע שמעשיו לא

טובים, ואם הוא הגיע למצב שהוא בא לספר לך, הוא רוצה שתשתתף איתו ותיכנס לעולם שלו. לא כדי שתבקר אותו. השבוע סח לי ידיד – אב לשני בנים נושרים ששידך את אחד מילדיו האחרים עם משפחה מיוחסת וחשובה מאוד. הידיד לא הבין איך המחותן מסכים להשתדך עם כזה "תיק", אבל פחד לשאול באירוסין... בחתונה, כאשר נוצרה הזדמנות פז, הוא אזר אומץ ושאל את המחותן: "ראית שיש לי שני בנים של"ע ירדו מהדרך?". ענה לו המחותן: "ראית".

"ולא פחדת?", המשיך ושאל אותו היהודי. "פחדתי מאוד!", ענה המחותן, "לכן בדיוק הלכתי לשאול בעצת הגראי"ל שטיינמן זצ"ל... והוא אמר לי: 'זה שיש שני בנים של"ע ירדו מהדרך, זה לא נורא – הדור קשה... אבל אני מציע לך לבדוק אם הם שומרים איתם על קשר, ואיך... אם הם יודעים לקבל אותם באהבה – כדאי לך להשתדך איתם!...".

היום מצב הדור לא קל בכלל, המון פיתויים מבית ומחוץ, אך הילד, המתבגר, המתמודד יודע בדיוק מה הדרך הנכונה. הוא אולי שינה תספורת ומלבוש, אך הוא בתוך תוכו הוא מרגיש ריקבון נוראי ומשווע למישהו שיבין אותו, שיכיל אותו, ושיעזור לו בקושי שלו. "אם הם יודעים לקבל את המתמודד באהבה – כדאי לך להשתדך איתם!...", חתם הרב שטיינמן.

10,000 נשיקות מה'

הנה ח"מ באקס קאפה

– המשך מעמוד 1 –

החברות ראו את ההזמנה ונזכרו בה. הן לא רק נזכרו בה, אלא אף החליטו לעשות מעשה גדול – לחשוב על השני ולהפתיע אותה בהגעה לבר מצוה.

לקח להן 3 וחצי שעות במזג האוויר הסוער והמסוכן הזה.

3 וחצי שעות של מסירות נפש לנסוע מ'קצרין' ועד אור יהודה.

הן יצאו באיזור השעה 16:00 והגיעו אל תחילת האירוע.

כך היללה אמו של נער הבר מצוה את ארבעת חברותיה, כשהיא מצביעה עליהן ומבקשת שאברך אותן על מסירות נפשן והחשיבה על השני והשתתפות בשמחתו.

התפעלתי מאד מהעניין ובירכתי אותן מכל הלב שיזכו לברכה והצלחה מהשמיים בזכות המעשה הגדול שעשו.

אחת מאותן ארבעת הנשים, פנתה אליי ואמרה: "אני יודעת שאתה אוהב סיפורי אמונה ואני חייבת לספר לך את המשך הסיפור."

"בוודאי, אשמח לשמוע", השבתי. "תשמע הרב זאיד, יצאנו מקצרין מוקדם בצהריים, אך בדרך צריך למלא דלק. עצרנו בתחנת דלק ומילאנו ב-200 ש."

"הבה ונתחלק בדלק", הציעה אחת החברות, "כל אחת תשלם 50 ש, הרי זה מחובתנו, שכן אי אפשר שהנהגת תשלם על כולנו, בעוד אנחנו נהנים מהנסיעה הזו".

הנהגת סירבה ורצתה לשלם הכל בעצמה, אך אחר לחצים של חברותיה, היא נכנעה כשכולן משתתפות ב-50 ש.

אותו תחנת דלק היתה תחנת דלק חדשה – 'תפוז'. והנה, בסיום התדלוק, פונה אליה הקופאית ואומרת לה: "יש לנו מבצע – מי שמתדלק ב-200 ש ומעלה מקבל

כרטיס גירוד. אתן תידלקתן במחיר זה ולכן מגיע לכן כרטיס גירוד".

הן קיבלו את הכרטיס גירוד ממנה וגירדו במקום כחלק מהחוויה.

"הרב זאיד אתה לא תאמין", היא אומרת לי בהתרגשות, "גירדנו את הכרטיס והיה כתוב בו שזכינו ב... 10,000 ש!!!!".

היינו המומות, התרגשנו וחייכנו, כעת כל אחת חוזרת לביתה עם 2,500 ש.

וכל זה למה?... כי בורא עולם ראה שאנחנו חושבות על השני. מרגישות את השמחה של השני ורוצות להשתתף איתו בהרגשה הטובה שלו. הקב"ה שילם לנו מיד כבר בדרך!".

כמה גדול וחשוב בעיני ה' ההתחשבות בשני, שיש לה' נחת רוח מהאחווה והאחדות, שהוא משלם על כך בישועות גדולות.

חז"ל (קידושין לא) מספרים כי בשעה שנתן ה' את התורה לישראל ואמר את הדיברות הראשונות: 'אֲנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ', אמרו אמות העולם: לכבוד עצמו הוא דורש. הוא נותן את התורה כדי שיכבדו אותו. אך כאשר שמעו את החצי השני של עשרת הדיברות העוסק בהנהגות של בין אדם לחבירו: "לא תרצח, לא תגנוב, לא תחמוד וכו', חזרו והודו למאמרות הראשונות. רק אז הבינו כי גם מה שביקש הבורא מההתחלה היה אך ורק לטובתן של בני האדם ולתיקון העולם.

ועל כך נדרש הפסוק (תהלים קל"ח, ד) 'רֵאשׁוּ דְבָרְךָ אֲמֵת, רֵאשׁוּ דְבָרְךָ וְלֹא סוֹף דְבָרְךָ אֲלֵא, מִסוֹף דְבָרְךָ נִיכַר שְׂרָאשׁ דְבָרְךָ אֲמֵת, שֶׁהִכַּל עֲשִׂית לטובת העולם!.

סיפר מרן הרב שך זצ"ל, כי בצעירותו היה מלווה את דודו, הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל "אבן האזל".

"פעם אחת", סיפר מרן הרב שך זצ"ל, כשליוותי את דודי הגאון, אני רואה כי רבי איסר זלמן עולה לביתו, וכעבר שניות מועטות יורד בחזרה.

לאחר שהמתין כמה דקות, עלה שוב לביתו, אך גם הפעם ירד כעבור שניות מעטות. רבי איסר זלמן, שהבחין בתמיהתו של הרב שך, הסביר: "אשתי מעסיקה בבית אישה אלמנה בתור עוזרת בית, כדי שתהיינה לה כמה פרוטות למחיתה.

כשעליתי הביתה שמעתי מאחורי הדלת את האישה האלמנה שרה. מיהרתי לעזוב את המקום, משום קול באשה ערוה'. כעבור כמה דקות ניסיתי שוב לעלות הביתה, אך כשהגעתי לפתח הבית, שמעתי שהיא עדין שרה, ועל כן מיהרתי שוב לרדת.

"כעת נמתין כאן ביחד עוד כמה דקות ונשוחח בדברי תורה, עד שזו תסיים את עבודתה ושירתה, ורק אז אכנס הביתה". שאל הרב שך: "מדוע הרב צריך להמתין בחוץ? הרי זה הבית שלך ועליך להיכנס פנימה, כשהיא זו שצריכה לכבד אותך ולא לשיר?".

הזדקף רבי איסר זלמן וקרא בפליאה: "בשום אופן לא אנהג כך! הלא היא אישה אלמנה, והשירה הזו שהיא השתפכות הנפש, נוסכת בה שמחה והרגשה טובה. כלום יעלה על הדעת שאכנס הביתה, ואגרם לה להפסיק לשיר? הרי בכך תופסק שמחתה".

החבר שלך בבידוד? חולה? נשאר בבית לטפל בילדים?... תרים טלפון, תראה לו שחשבת עליו. תשאל אם צריך עזרה, תראה לו שהוא חשוב לך. וגם בשמחות: הוא אירס בן? קנה דירה חדשה? התחדש ברכב? – תתקשר לפרגן, לברך ולשמוח איתו. כי זה הנחת רוח הכי גדול שיש לבורא עולם!.

אנו כל כך מחכים שהי יגאל אותנו ויחזור להיות בתוכנו בבית המקדש. אך מדוע אין בית מקדש? מדוע ה' הסתלק מבנינו? – בגלל שנאת חנם. בגלל שאנחנו לא חיים את השני, האחר, לכן ה' החליט שאין לו מה לעשות פה. אך אם נחשוב על השני, הוא ישוב אלינו כי זה רצונו!

לחצן הפלאות

הרב אהרן קיזלר

כמעט שנתיים שהעולם השתנה, עודנו בתוך תקופה סוערת ורוגשת, אומיקרון, דלתאקרון, תו ירוק, ועוד שלל מונחי לשון חדשים שגורים על פינו, כשהעולם עובר טלטלה קשה: בתי החולים עמוסים, אלפים בבידוד, שערי מדינות סגורים, והכל מזירוס קטן שמאיים להשבית את העולם לצמיתות. תחושה היא שעדיין העולם כמצוי בסחרחורת לא ברורה. כיהודים מאמינים יודעים אנו שהזירוס הזה אינו רק וירוס, הוא פשוט אזעקה. בורא עולם צופר צפירה עולה ויורדת, מבקשת ודורשת לחשב מסלול מחדש, לפשפש בסדר היום שלנו ולראות מה נדרש מאיתנו. ומה ה' רוצה מאיתנו בשעה כה קשה? חושף הרב דסלר זצ"ל בספרו 'מכתב מאליהו': אדם עומד בפתחו של בנין רב קומות - 50 קומות. נכנס הוא למעלית, לוחץ על כפתור קטן ותוך שניות נצמא הוא אי שם למעלה. כפתור קטן וחסר משמעות שיושב על מנוע עוצמתי ומעייף אותו למעלה. הקב"ה רוצה בשעות שכאלו שינוי קטן, קבלה קטנה וחיזוק קטן, ובפרט בימי השובבי"ם המסוגלים. בעינינו זה נראה קטן, אך בשמיים זה משדד מערכות ומשנה דברים בעולם. סיפר הרב אשר קובלסקי: "היה זה בל"ג בעומר תשע"ט. אלפי יהודים עלו מירונה להתפלל על ציונו של רשב"י. גם ר' משה - אברך יקר התכוון לעלות מירונה והזמין כרטיס נסיעה בחברת 'אגד' לשעה שקבע מראש. טרם צאתו מירונה ביקש להתפלל תפילת מנחה בבית הכנסת הקרוב, אלא שכבר בכניסתו גילה

כי המתפללים כבר אוחזים ב'אשרי'. אם תשאלו מה לא טוב ב'אשרי'?!... כאן המקום להכיר מיהו ר' משה. לפני זמן קצר קיבל הוא על עצמו להתחזק ולהתקדם לכבוד בורא עולם ולכבד את ה' בתפילה ע"י שיתחיל אותה מהקורבנות ולא מ'אשרי', עד 'עלינו לשבח'. מההתחלה ועד הסוף. בכל יום הוא מגיע בין הראשונים ומתחיל באמירת הקורבנות, אלא שהיום יש לו אוטובוס ששילם מראש למירון, ולכן

עליו לחפש מניין מהיר כדי לא להפסיד את האוטובוס. הוא רץ למניין אחר אך שם כבר היו ב'אשרי', הוא רץ למקום אחר אך שם כבר החלו בקדיש, ובמקום השלישי היו באמצע העמידה'. לא נותר לו אלא ללכת לבית כנסת המרכזי שם יחלו קורבנות בעוד דקות. אך כאן החלה מלחמה בליבו: אם ילך למניין המרוחק ויתחיל מה'קורבנות' כנראה שיחמיץ את האוטובוס שלו ויצטרך לקנות כרטיס חדש לשעה מאוחרת, אם בכלל נשאר. ומצד שני, אולי רק היום חד פעמי, לכבוד הילולת הרשב"י וכשאין ברירה, יוותר על הקבלה ויתפלל במניין שכבר סיים את הקורבנות ובכך יספיק את הנסיעה אותה רכש מראש.

לאחר שניות של מלחמה, החליט בליבו - קבלה היא קבלה ולא אוותר עליה. הוא הלך לבית הכנסת המרכזי והתפלל מההתחלה מילה במילה. בסיום התפילה הוא פספס את האוטובוס והזמין כרטיס חדש בתשלום למרות היותו אברך, אך הוא לא הצטער. הגיע שעת הנסיעה החדשה, הוא עלה לאוטובוס, ולצידו התיישב יהודי, שניכר עליו כי אינו מקומי. התפתחה ביניהם שיחה, ולקראת סוף הנסיעה חלה התפתחות מפתיעה: היהודי שלצידו, התברר, הוא אורח מארצות הברית, אדם אמיד למדי אשר התרשם מר' משה עד למאד ופנה אליו בהצעה: "האם תרצה לעשות אתי עסק?". "אינני איש עסקים, הנני אברך צנוע היושב ולומד". "נו, זו בדיוק העיסקה בה אני חפץ!", שמח האורח, "אני רוצה לאמץ אברך שיושב ולומד תורה, ולעשות אתו עיסקת 'יששכר וזבולון'. אני רוצה להעמיד לרשותך תקציב חודשי נדיב, ולהיות שותף איתך בתורתך! התסכים לעשות אתי את העיסקה הזו". עד שהשניים הגיעו מירונה, העיסקה סוכמה היטב. האורח מחו"ל אימץ את ר' משה בתקציב חודשי קבוע, והפך לשותף בתורתו לנצח נצחים. עד היום כמעט שנתיים שר' משה האברך נהנה ממלגה מכובדת מאד גם בזמן בידוד וסגר... והכל בזכות העמידה בקבלה שלו לכבד את ה' ולהתפלל את התפילה מההתחלה עם 'קורבנות'. בורא עולם רוצה שנלחץ על כפתור 'קטן' שהוא גדול כי קבלה קטנה וחיזוק הכי קטן, כעת, אחר כ-120 יום מראש השנה, תביא לנו שפע של ברכה!.

לתגובות: 052-7151858
 רחוב משה בריל 9, ת"א, מעפ' אחיאל
 DANIEL777ACHIEL@GMAIL.COM

תפילה בעד החולה
 אנא העתירו לרחמי עמיים לרפואת מוריס בן מרימה פיניש ה' ירפאו מכל חוליו

ההקדשה המרכזית
 העלון מוקדש לרפואה והצלחה: משפ' שחב הי"ו, מש' אטדג"י, ולרי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, אבשלום בן ויולט, אסתר בת מרים, אהובה בת אסתר, שושנה בת נינה, דביר בן רויתל, שרה בת חיה גאולה, יונתן בן שמחה. זיווג אביחי בן גאולה. לע"י: אורי בן סלימה, אמיר בן גזור, בוריס בן ברכה.

גמ"ח תחפושות לכל המשפחה
 סניף תל אביב - רח' מעפילי אגוז 91
 מאחורי הבניין. בימי עני ורביעי מ 20:00-22:00
 במוצ"ש מ 19.30-21.30
 מעפחת זא"ד 03-7302953 / 053-3139866
 סניף בני ברק - רח' האי - גאון 13 קרקע
 בימי ראשון ורביעי בין השעות 20:00-22:00
 ובימי א' מ 10:00-12:00
 מעפ' ערעבי 058-3270806, 058-3293870

תפוס אפי תפוס אפי תפוס אפי

קו היטעות העולמי
 התקשרי: 0733834050 לחצ: #2448 אה"כ הקישי 5

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
הבטיח ברכות וישועות מופלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
"ועינכם תחזינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם
בתים מלאים כל טוב גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם"

שיעור מס' 78 | פר' משפטים תשפ"ב

"מחמאת הזהב"

כלום". אף אני במעשיי ובהתנהגותי עניתי כנגד המברכים והתנהגתי כמו אחד שלא ייצא ממנו כלום. מלבד מידות הגוף הגדולות בהן התברכתי לא היה בי כלום. פעם עמדתי בתוך שורת החסידים בעת שהרבי מבעלזא שליט"א עבר בתווך. על הווסט שלבשתי ענדתי שעון עם שרשרת זהב כמנהג הקודש בבעלזא. לפתע הרבי נעצר לידי, אחז בשעון הזהב שלי, הביט בי ממושכות ואמר לי: "שעון זהב! כה תואם לבחור זהב כמוך". המחמאה הזו המיסה וחלחלה עמוק בליבי. הרבי אומר שאני שווה זהב! מאז שהפנמתי את מסר הזהב חל שינוי בכל הנהגותי. נישאתי, הקמתי בית, וכיום אני מנהל עסק מצליח ומעסיק תחתיי עשרות עובדים. - כוחה של מילת זהב אחת...

בסקר שנעשה בארה"ב בין מנהלים מצליחים התברר כי סוד הצלחתם בניהול הוא זיהוי החוליה החזקה אצל העובד והעצמתה על ידי מילים טובות ומחמאות. כך, בכוחן של מילים טובות ומחמאה נדיבה הם הפכו את עובדיהם למצטיינים ואפקטיביים יותר ויותר. לדברי הסקר המחמאות השפיעו בעקיפין ושיפרו את יעילות העובדים גם בתחומים נוספים.

"איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, רבי אליעזר אומר עין טובה", מפרשת המשנה במסכת אבות את הדרכים הישירות בהן על האדם לדבוק, ובהמשך מביאה המשנה: "איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם". מביא רבנו: "ואף על פי שלפי האמת מתחילה צריך להפריש הרע מן הטוב תחילה, כדכתיב: 'סור מרע ועשה טוב', כלומר: קודם סור מרע" מביא רבנו יסוד חשוב לחיים: "שאם לא יתחיל האדם בדרך הטובה לא יעלה בידו לסלק הרע מן הטוב אלא מתחילה צריך להתחיל לעשות טוב, וזה הטוב יהיה לו סעד עזר וסיוע לברר הטוב מן הרע, ואחר כך יתחזק לתקן הטוב".

במעמד סיום הש"ס של האברך החשוב הרב ק', מבחירי ישיבת חברון, אשר סיים את מסלול הלימודים והבחינות על כל הש"ס במסגרת "מפעל הש"ס" מיסודו של הרבי מקלויזנבורג זיע"א, נעמד בעל השמחה הרב ק', ת"ח צעיר ומופלג והודה לראש הישיבה הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א אשר הכיר בכישרונותיו ודחף אותו להוסיף על סדרי הישיבה גם מסלול בחינות מפרך של עשרות דפים בחודש במפעל הש"ס. אך הוסיף כי הוא חייב הכרת הטוב לעוד מישהו נעלם שלא נמצא כאן. "כוונתי למנהל הת"ת בו למדתי בילדותי, אשר החדיר בי בכוח המילים הטובות והמחמאות את היכולת לעמוד באתגרים. והאמת שלא אחת, ברגעי קושי ומשבר, במסלול לימודי ובחינות הש"ס שלי, קפצו לנגד עיני הגירסא דינקותא שקבלתי בילדותי בתלמוד תורה במהלך מבצע "ושננתם" שנערך שם לעידוד השינון והחזרה. מנות העידוד והתמיכה שקבלתי שם מהמנהל הרב ז' עמדו לי ברבות הימים **לסיים ולהבחין על הש"ס כולו**".

כוחה של מילה טובה הוא גדול. כוחה של מחמאה לגדל תלמידי חכמים הוא עצום. ובל נשכח כי מילת הערכה תודה כנה חשובה לכולם - גם לת"ח נכבדים, כמאמר המשנה באבות: "חמישה תלמידים היו לו לרבי יוחנן בן זכאי, הוא היה מונה שבחן...". מסביר רבנו כי חמשה תלמידים הם כמניין אצבעות היד, **אשר לכל אצבע תפקיד משונה מחברתה, ויש לה את מעלתה המיוחדת**, כפירושו של רש"י הק': "קמיצה לקמיצת המנחה, אמה למדידת הכלים, אצבע למתן דמים..." **כך רבי יוחנן בן זכאי שהיה בבחינת זרועו של משה רבנו החמיא לחמשת תלמידיו הדומים לחמשת אצבעות היד** כל אחד במעלתו המיוחדת בה הוא הצטיין: רבי אליעזר בן הורקנוס - בור סיד שאינו מאבד טיפה, ר' יוסי הכהן חסיד...

בפרשתנו אנו לומדים את כוחו של שוחד הדברים, מחמאות בלע"ז, לחבר בין אנשים. מאי שוחד? **שואו חד! מאחד ומחבר**. ולכן המחמאות חשובות ביותר, בפרט בין בני זוג. וכבר דרשו דורשי רשומות שעליהם להחמיא לכל הפחות חמש פעמים ביום, כמנין אצבעות היד. על פי פירושו של רבנו דלעיל מזכירה לנו היד את הכלל החשוב כי כשם שלכל אצבע באותה יד יש מעלה מיוחדת ויתרונות משלה, **כך מחמאות אמיתיות מתקבלות על הלב דווקא כשהן מגיעות מתוך שימת לב וירידה לפרטי המעשה ויחודו**. או אז היד הזו המחמיאה מנופפת לשלום, כפי הסבר רבנו על המשנה: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום..." - "כשיש שלום אין הבריות מקפידים זה עם זה" היד המחמיאה מושטת לשלום ומזמינה את השכינה לביתנו, **ה' יברך את עמו בשלום**.

"יצאתי מנבק הפועלים בכיכר השבת בירושלים כשראשי סחרהר עלי, מחשבותיי היו תפוסות אי שם עמוק בשער הג'לגולים'... טרדותיו של אברך מן השורה: על המחיה ועל הכלכלה, **ולפתע אני נתקע חזיתית באדם נכבד** הצועד מעדנות מולי. הרמתי את עיניי והתביישתי בראותי שמדובר באחד מגדולי הדור: רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, בעל מח"ס "ברכת אברהם" המתגורר בשכונת בתי אורנשטיין הסמוכה. הרגשתי נבוך ומבויש. אי שימת לב שכזו, להיכנס כך חזיתית באדם שכל חטאו שהולך על המדרכה מולי. לפי תנועות גופו היה נראה שהכאבתי לו מאוד. **היה לי קשה לברור את מילות ההתנצלות המתאימות להתנהלות פושעת** שכזו. התקשיתי למצוא את המילים ועוד מול תלמיד חכם שכזה הרי בוודאי נתקל פושע... באבחה של רגע הבזיק במוחי רעיון, אשר הצלחתו לימדה אותי כלל זהב לחיים כך משתף בגילוי לב ובנעמימות אופיינית לו הרב דן לוי, יו"ר מכון "בכחמה" העוסק בהדרכות לחיי הנישואין "התנצלותי לרגע ומיד, תוך כדי דיבור, שיתפתי את הרב ארלנגר בהתפעלותי הכנה מרעיון עמוק ששמעתי ממנו בדרשתו לפני תקופה קצרה. וראו זה פלא... **האדם הענק הזה פשוט נהנה מאוד ממחמאותיי**, מחמאות של אברכצ'יק צעיר, כך שבמקום מסכת התנצלויות שהיה עלי לתת, נוצר מצב הפוך, קבלתי אני מסכת ברכות ותודות על מחמאותיי.

שיעור עמוק זה אותו למדתי בעקיפין מהרב ארלנגר, החדיר בליבי את התובנה כי מחמאות ומילים טובות הן צורך חיוני לכל בן אנוש: גדול כקטן, מבוגר כצעיר, גברים ונשים. המחמאה, **המילה הטובה, היא חמצן המאפשר את הצמיחה**, הגדילה וההתפתחות לכל צורת חיים אנושית. את עומק הרעיון הזה אני מנחיל בכל עוצמתו כהדרכת יסוד לכל בית יהודי. שימת הלב והמחמאה על כל פרט עושה מהפכה של ממש בחיים של זוגות רבים.

אסמכתא נוספת לעוצמת כוחה של מילה טובה ומחמאה קבלתי מאפיוזודות נוספות. "ממשיך ומספר הרב לוי "למדתי בכל של א', מגדולי תלמידי החכמים בדורנו, יהודי משכמו ומעלה הדורש מעצמו ומתלמידיו הרבים שמירת זמן מוקפדת בהגעה לכולל. באותה תקופה רעיתי לא חשה בטוב, ועל כן נאלצתי לאחר לכולל כמה פעמים בתוך כמה ימים. בפעם השלישית שזה קרה נפגשתי במבטו הכועס והחודרני של ראש הכולל וחששתי להיכוות ברותחין, אך רגע לפני כן נזכרתי בשיעורו של ראש הכולל אמש, והשתמשתי בכלל שלמדתי בעקיפין מהרב ארלנגר. אמרתי לראש הכולל שהשיעור שמסר השבוע היה מתוק מדבש, בעודי חוזר לפניו על יסוד שאמר בשיעורו. ראש הכולל כל כך נהנה ושאל אותי שוב מה הנקודה שמצאה חן בעיני בשיעורו השבוע. חזרתי בפניו על חלק מהשיעור. הוא נהנה עד כדי כך שלא רק שלא גער בי קשות על האיחור כדרכו, אלא פגש באותו השבוע את אבי שליט"א **ומסר לו ד"ש ממני**, כי אני אברך מיוחד השם לו לפרטים ויודע להעריך ולומר מילה טובה..." מתברר שכוחה של מילה טובה הוא רב. אולי לא לחינם ניתן לה השם **"מחמאה" - מלשון חמאה**, כזאת שנמרחת על פרוסת הלחם ומחליקה את צורתה, מחפה על כל המהמורות שבפרוסה... כך מחמאה ומילה טובה כוחן רב להחליק ולרפד את כל מערכות היחסים בין בני אדם. על הנאמר בפרשתנו "ושוחד לא תקח" מסבירה הגמרא (כתובות ק"ה ע"ב): "מאי שוחד שהוא חד" מסביר רש"י: **"הנותן והמקבל נעשים לב אחד!"** ומוסיפה הגמרא שלא רק שוחד ממון אלא גם שוחד דברים - גם הוא אסור בעת הדין. אך לו נשכיל נבין ונלמד מכאן את כוחה של מחמאה - שוחד דברים אשר **כוחו לחבר בין אנשים ולהפכם לאחד!** "ושוחד לא תקח כי השוחד יעור עיני פקחים" נאמר בפרשתנו ולעומת זאת בפרשת שופטים הלשון הוא: "יעוור עיני חכמים" על השינוי הזה עומד רבינו ה"זרע שמשון" ומתרג' שיש שוחד מוצהר אותו התורה אסרה במפורש, כדברי הפסוק בפרשת שופטים: "לא תקח שוחד כי השוחד יעוור עיני חכמים", אך ישנו שוחד נוסף שלא נאסר בפירוש, כמו שכר בטלה עבור השעות שהדיין משקיע בדיונים, שכר המותר מעיקר הדין, אך ראוי לדיין פיקח להמנע ולהתרחק גם משוחד מותר שכזה, ועל זה מתייחסים הדברים בפרשתנו: "ושוחד לא תיקח כי השוחד יעוור עיני פקחים!" אכן בעת הדין, השוחד אסור ומתועב בתכלית הריחוק, אפילו שוחד דברים, **אך במערכות יחסים בין בני אנוש שוחד דברים הוא הדבק המחבר**, הכה חיוני וקיומי. לעיתים המחמאה היא החממה המגדלת את האדם.

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערב: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
236

הגליון השבוע מוקדש לרפואת
גבריאל צבי בן מלכה לרפוי"ש

חדש!
התרוקנות
מוכרת לצורכי
מס לפי סעיף
46

מו"ק דף י"ז. שב"ק מברכים פרשת משפטים * כ"ח שבט תשפ"ב

שמואל בא לדבר על לבו של פנחס אחיו כשהיה אבל, ושאלו מדוע ציפורניו מגודלות, והשיבו אילו קרה אצלך מי היית מזלזל כל כך, ואירע הדבר גם אצל שמואל שנעשה אבל, ובא פנחס לדבר על לבו וזרק שמואל ציפורניו לפניו ושאל: לית לך ברית כרותה לשפתים? ברית כרותה לשפתים - שנאמר 'זיאמר אברהם אל געריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם' וכן היה שחזרו שניהם. לשמואל שאבל מותר בנטילת ציפורניו היינו גם ביד וגם ברגל.

אף למתירים אסור ליטול ציפורניו במספרים אבל ובמועד. רבי יוחנן נטל ציפורניו בשינוי במועד בבית המדרש וזרקם, ולמדנו מכך שלשה דברים: מותר ליטול ציפורניו בחול המועד, אין בהם משום מיאוס, מותר לזרוק בבית המדרש שלא שכיה שם נשים מעוברות.

שלשה דברים נאמרו בציפורנים: הקובר צדיק, השורף חסיד, הזורק רשע - שמה תעבור עליהם אשה מעוברת ותפיל, וכשנשתנה מקומם מהיכן שנפל מקודם אינם מזיקות. מותר לגלח השפה מקצה אחד של הפה עד קצהו השני, שמעכב אכילה ושתיה ומאוס, ואין בזה משום 'בל תשחית פאת זקנך'.

פרעה שהיה בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ואמתו אמה וזרת, והיה אמוגושי - מכשף ויש אומרים מגדף.

מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבס בחול המועד, אבל מי שיש לו שני חלוקים אף על פי ששניהם מולוכים אסור לכבס.

כלי פשתן מותר לכבס בחול המועד, שכיבוסם קל ואין הרבה טירחא, ומטפחות הידים והספרים מותר לכבס אפילו הם משאר מינים.

דף י"ח - ע"ב

משנה. כותבים במועד - שטרי קידושין, גיטין, ושובר, שטרי צוואה של שכיב מרע ושל בריא, פרוזבול, איגרות שום (ששם ב"ד שהיה), איגרות מזון שפלוגי קיבל לזון בת אשתו, שטרי חליצה ומיאונים, שטרי בירויו, גזרות בית דין, איגרות ציווי של השלטון, שטרי פסיקתא - כמה אתה נותן לבנך וכמה אתה נותן לבתך.

מותר לארס אשה בחול המועד, אך אין נושאים, ואין עושים סעודת אירוסין.

בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני שדה פלוני לפלוני, ועם בקשת רחמים אפשר שאחר יקדמנו.

מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש.

אין אדם נחשד בדבר אלא אם כן עשה לכל הפחות מקצתו או הרבה בלבו לעשות כן או ראה אחרים שעושים כן ושמו, ודווקא אם אלו שמדברים עליו אינם עושים כן להכעיס או משום קנאה, ודווקא בקול שלא מפסיק.

אמר רבי יוסי: יהא חלקי עם מי שחושדים אותו בדבר ואין בו, וכעין זה אמר רב פפא, והיינו בקול שמפסיק.

קלא דלא פסיק היינו שהיה יום וחצי, ואם נפסק באמצע אין זה בכלל קלא דלא פסיק, ואם נפסק באמצע מחמת יראה לא נקרא שנפסק, ואם אחר שנפסק התחיל הקול לשוב לבצבץ אין זה בכלל קול שלא פסק, ואם יש לו אויבים בכל אופן אין זה בכלל קלא דלא פסיק.

מו"ק דף י"ט. יום ב' פרשת תרומה * כ"ט שבט תשפ"ב

דף י"ט - ע"א

משנה. אין כותבים שטרי חוב במועד, ואם אינו מאמין ללווה, או שאין לסופר מה לאכול - כותב.

אין כותבים ספרים במועד, ואין מגיחים אות אחת בספר תורה ואפילו בספר תורה של עזרא הסופר (י"ג עזרא; והיינו הספר המונח שם). ולכתוב תפילין ומזוזות - לת"ק אסור, לרבי מאיר - כותב כדי לקיים המצוה לעצמו, ולאחרים מותר לכתוב בלי שכר. לרבי יהודה - מערים ומוכר את שלו וחוזר וכותב לעצמו. לרבי יוסי - כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו בהרווחה, אפילו יש לו מה לאכול, והלכה כרבי יוסי.

טווח אדם ציצית במועד, לרבי אליעזר - רק על יריכו ולא באבן שתולה בו החוט כדי שיוכל לשזור יפה וכל שכן שלא בפלך. לרבי יהודה בשם רבי אליעזר - בפלך אסור ובאבן מותר. לחכמים - טווח בין באבן ובין בפלך, והלכה כחכמים.

משנה. הקובר מתו שלשה ימים קודם הרגל - בטלו ממנו דיני אבילות שבעה, ואחר הרגל אינו צריך למנות יותר. קברו שמונה ימים קודם הרגל - בטלו ממנו דיני אבילות שלושים, ובערב הרגל כבר מותר בגילוח. שבת עולה למניין שבעה ואינה מפסקת. מת ברגל - לא בטלו ממנו דיני אבילות שבעה, ואין הרגל עולה במנין שבעה אלא מונה שבע ימי אבילות אחר הרגל. לרבי אליעזר - משהרב בית המקדש ועצרת אינה אלא יום אחד (שאינו ימי תשלומים) דינה כשבת שעולה ואינו מפסקת. לרבן גמליאל - ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים, לחכמים - עצרת כרגלים, וראש השנה ויום הכיפורים כשבת.

קבר מתו שמונה ימים לפני הרגל ולא גילח ערב הרגל - נחלקו תנאים ואמוראים אם אסור לגלח אחר הרגל כל שלושים יום.

דף י"ט - ע"ב

מקצת היום באבילות: ביום שביעי שחל בערב הרגל - לאבא שאול ככולו, ועולה לכאן ולכאן, וכשעמדו מנחמים אצלו מותר ברחיצה. לחכמים - אינו ככולו, ורק אם יום השמיני בערב הרגל בטלה ממנו גזירת

תלמיד שנידה לכבודו - מנודה הוא לכולם חוץ מרבו, ואם נידוהו משום דבר איסור - מנודה גם לרבו, ש'אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לגנב ה'. צורבא מרבנן בדבר הברור לו עושה דין לעצמו.

צורבא מרבנן שיוצא עליו שמועות רעות אף שהוא רב במקומו וצריכים אותו בכל זאת מנדים שלא יאה חילול השם, ומוטב שלא ילמדנו ממנו שכתוב 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא' - אם דומה הרב למלאך השם יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו.

רב יהודה נידה צורבא דרבנן שיוצא עליו שמועות רעות / כשחלה רב יהודה נכנס ההוא לתברין עם עוד חכמים וכשראה אותו רב יהודה חיך, והסביר שחיך שכשילך לאותו עולם ישמח שאפילו לאדם כמותך לא חנפתי / כשנסתלק רב יהודה אמרו לו החכמים שאין כאן גברא רבה כרב יהודה שיוכל להתירו אלא ילך לרבי יהודה נשיאה / סבר רב אמי להתיר לו / ביום ההוא אר"ר' שמואל בר נחמני לבית המדרש ואמר: מה שפחה בבית רבי לא נהגו חכמים קלות ראש בנידיה שלש שנים יהודה חברינו על אחת כמה וכמה / אמר רבי זירא שלכך נמצא שהגיע רב שמואל בר נחמני לבית המדרש אחר שלא בא כמה שנים שמע מינה שאין מולו שנתיר לו נידויו / יצא ובכה ונשכה לו צרעה באמתו ומת / רצ לקברו במערת החסידים ולא קבלוהו שנחש מנע מלפתוח המערה / וקיבלוהו לקבורה במערת דיינים משום שעשה בשמועות רעות כרבי אילעאי שאם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירים וילבש ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפה רסיא.

שפחתו של רבי גזרה נידויו על זה שהכה בנו הגדול, משום שעבר על 'ולפני עור לא אתן מכשול' שמה יבעט באביו ונמצא שהכשילו.

ריש לקיש שמר פרדס, בא אחד ואכל תאנים, גער עליו ולא השגיח בו, ואמר שיהא בנידוי, השיבו לשרדבה תהא אתה בנידוי שמפני שאני חייב לך ממון איני חייב בנידוי, ואמרו בבית המדרש לריש לקיש שנידויו לא היה על פי דין ואינו נידוי, ונידויו של הגנב היה נידוי וצריך לבקש ממנו שיתיר נידויו, וכיון שאינו יודע מי הוא ילך אצל נשיא ויתיר לו.

לרב הונא באושה התקינו: אב בית דין ססרה אין מנדים אותו אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך, חזר וסרח מנדים אותו מפני חילול השם. אבל לריש לקיש לא מנדים תלמיד חכם בפרהסיא אף אם חזר וסרח.

מר זוטרא חסידא נידה עצמו קודם שנידה צורבא מדרבנן, כשנכנס לאכסנייתו התיר נידויו ואחר כך התיר את הנידוי צורבא מדרבנן. רב פפא אמר, תיתי לי שמימי לא נידיתי תלמיד חכם, אלא נתן לו מלקות.

'שמתא' - לרב 'שם מיתה', לשמואל 'שממה תהיה'.

שמתא נכנסת ברמ"ח איברים, לשמואל אינה יוצאת, לריש לקיש כשם שנכנסת שכתוב 'והייתה געיר חרם' חרם בגימטריא רמ"ח, כך יוצאת שכתוב 'ברוגז רחם תזכור'.

הוא כלב שהיה אוכל נעלי החכמים, ולא ידעו מי מוזיקם, נידו סתם את המוזיק, נתפסה דליקה בזנב הכלב ונשרף כולו.

היה אדם אלים שהיה מצער צורבא מרבנן, והיה מפחד לגדותו, אמר לו רב יוסף שיכתוב הנידוי, ויקברנו בכד בבית הקברות ויתקע בו אלף תקיעות בשופר במשך ארבעים יום, ועשה כן ופקע הכד ומת אותו אלים.

דף י"ז - ע"ב

תוקעים בשופר בהטלת נידוי - לרמז שנפרעים ממנו. ותוקעים תקיעה ושרבים - לרמז שהנידוי שובר בתים גבוהים, שכל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני.

נזיר ומצורע העולים מטומאתם מגלחים במועד, ואף על פי שהיה להם פנאי קודם הרגל לא קונסים אותם מגלח במועד כדי שלא ישוה קרבנותיהם.

אבל שיום השמיני שלו חל בערב חג - מותר לו לגלח בו ביום, כיון שנכנס לימי השלושים ויום טוב וזחה ימי השלושים. ואם ערב יום טוב הוא שבת - מגלח בערב שבת אף לדעת חכמים, ואם לא גילח אינו מגלח ביום טוב. חל יום השביעי בערב יום טוב והוא שבת - לאבא שאול כיון שמקצת היום ככולו ונכנס לימי השלושים אך היה אונס מפני השבת - מגלח במועד, לחכמים לא אומרים מקצת יום ככולו ולא נכנס לימי השלושים ולא היה אונס בערב יום טוב ואינו מגלח ביום טוב.

כהן שגמר משמרתו בשבת ערב הרגל אינו מגלח במועד - שהיה יכול לגלח ביום חמישי שאנשי המשמר מותרים לגלח בו משום כבוד השבת, ואם יום ראשון של רגל היה ביום חמישי - לתנא דמתניתין אינו מגלח במועד, כיון שבשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמו שלא נגמר משמרתו, וכהן אינו מתגלח בימי משמרתו, ולתנא בברייתא מותר לגלח הפנים אף על גב ששייך בהן משמרות עיקר משמרתו כבר נשלמה.

כל אלו שאמרו מותרים לגלח במועד מותרים לגלח בימי אבלם אם תכפוהו אבליו, שסתם אבל שתכפוהו אבליו הכביד שערו מיקל בתער ולא במספרים, ומכבס כסותו במים ולא בנתר ולא באהל (אבל אסור בתכופות), אבל אלו מגלחים במספרים.

מו"ק דף י"ח. יום א' פרשת תרומה - כ"ח שבט תשפ"ב

דף י"ח - ע"א

נטילת ציפורנים באבל ובמועד - לרבי יהודה אסור, לרבי יוסי מותר, לעולא הלכה כרבי יהודה באבל וכרבי יוסי במועד, לשמואל הלכה כרבי יוסי גם באבל שהלכה כדברי המיקל באבל.

שלושים. אמנם אם חל יום השמיני בשבת ערב הרגל מודים חכמים שמגלח ביום השביעי. הלכה: לאבי - כאב שאול, וכן פסקו נהרדעי משום שהלכה כדברי המיקל באבילות. לרבי - לחכמים.

ביום שלושים - לאב שאול ככולו. לחכמים - לאבי ככולו, ולרבי אינו ככולו. ולפי כולם הלכה שהוא ככולו.

ביום שלישי שחל בערב הרגל - מודה אבא שאול שאינו ככולו, ורוחץ בערב בצונן, או ממתין עד חול המועד לרוחץ בחמין.

המקור שאביל אסור בגילוח כל שלושים - שנאמר במיתת בני אהרן 'ראשיכם אל תפרעו', הא שאר אבילים חייבים, ופרע הוא שלושים יום - שכתוב בגזיר 'גדל פרע שער ראשו', וסתם נזירות שלושים יום - שנאמר 'קדוש יהיה', 'יהיה בנימטריא ל'.

מו"ק דף כ' יום ד' פרשת תרומה - אדר"ח ל' שבט תשפ"ב

דף כ' - ע"א

קבר מתו ברבל - אפי' הרגל עולה למינין שבעה, שאין נוהגים בו דיני אבילות של נעילת הסנדל וכפיית המטה, ולמינין שלושים ימי אבילות - אביי הסתפק אם עולה כיון שנוהג בימי החג באיסור גיהוץ ותספורת מחמת החג, והשיב לו רבה שאינו עולה, אכן הגמרא הוכיחה מברייתא שעולה.

הקובר מתו שני ימים קודם הרגל - מונה חמישה ימים אחר הרגל, ובאותם ימים - מלאכתו נעשית באחרים ועל ידי עבדיו ושפחותיו בצניעא בתוך ביתו, ואין צריך לנחמו שכבר נחמהו שבעה ימים ברבל.

קברו שלושה ימים בסוף הרגל מונה שבעה אחר הרגל, ארבעה ימים הראשונים מנחמים אותו, ושלושה ימים אחרונים אין צריך לנחם שכבר נחמהו ברבל.

קברו בתחילת הרגל מונה שבעה אחר הרגל, ובאותם הימים מלאכתו נעשית באחרים ועל ידי עבדיו ושפחותיו בצניעא בתוך ביתו, ואין צריך לנחם שכבר נחמהו ברבל.

קיים כפיית המטה לפני הרגל אינו צריך לכפותה לאחר כך, לתנא דמתני' ובית שמאי ורבי אליעזר קיים הוא ג' ימים, לחכמים והלל אפילו שעה אחת, ונחלקו האמוראים כדעת מי ההלכה.

'הזפכתי עיני אבלי' מה חג שבעה ימים אף אבלי, ושמועה רחוקה נוהגת רק יום אחד שמצינו בחג השבעות שיום אחד נחשב לחג.

שמועה רחוקה שאחר שלושים יום - לרבי עקיבא אינה נוהגת אלא יום אחד ואפילו על אביו ואמו, לדעת תנא דברייתא - כל שמועה רחוקה נוהגת יום אחד, ועל אביו ואמו נוהגת שבעה ושלושים, ולדעת חכמים - כל שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים, והלכה כרבי עקיבא אף שבעה ימים הלכה כרבים אפילו כשהם מחמימים - בהלכות אבילות הלכה כדברי המיקל.

דף כ' - ע"ב

רבי חייא שאל את רב שהיה בן אחיו וכן אחותו אם אביו קיים (אייבו אחיו של רבי חייא), השיבו: אמי קיימת? שאלו: אמר קיימת? השיבו: אבי קיים? אמר רבי חייא לשמשו חלוץ לי מנעלי והולך כלי אחרי לבית המרחץ, שמע מינה: א. אבל אסור בנעילת הסנדל, ב. שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, ג. מקצת היום ככולו.

שמע שמועה קרובה בשבת וברגל, יום השבת והרגל עולה לו להשלים ימי שלושים, ולמוציא שבת ורגל נעשית שמועה רחוקה ואינו נוהג אלא יום אחד.

קריעה בשמועה רחוקה - לרבי מני אינו קורע שאין קריעה בלי שבעה ימי אבילות, לרבי חנינא קורע.

מי שלא היה לו חלוק לקריעה, ונודמן לו לאחר כך - תוך שבעה קורע לאחר כך אינו קורע, ורבי זירא הוסיף שעל אביו ואמו קורע גם לאחר כך, אך אין זה מעיקר הדין אלא לכבוד אביו ואמו.

כל הקרובים אמורים בפרשת כהנים שכהן מטמא להם מתאבלים עליהם - אשתו, אביו, אמו, אחיו ואחותו הבתולה מאביו, בנו ובתו, והסיפוי עליהם אחיו ואחותו מאמו, ואחותו הנשואה מאביו או מאמו. לרבי עקיבא מתאבל גם על שניים שלהם - אבי אביו בן בנו בתו בן אחותו. לרבי שמעון בן אלעזר רק על בן בנו ועל אבי אביו. לחכמים כל שמתאבל עליו מתאבל עמו כשהוא עמו בבית.

משום כבוד אשתו נוהג עמה אבילות וכופה מיתנו כשמת חמיו או חמותו, אך בשאר קרוביה לא, ואינו יכול לכופה להיות כוחלת ופוסקת, ומכל מקום מוזגת לו הכוס מוצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו.

מו"ק דף כ"א יום ד' פרשת תרומה - ראש חודש אדר א' תשפ"ב

דף כ"א - ע"א

בן בנו של אמיר מת וקורע עליו אמיר, כשכא בנו חזר וקורע בפניו, וזכר שקרע מיושב עמד וקורע פעם שלישית.

קריעה מעומד אין ללמוד מ'מיקם איוב ויקרע את מעילו', שהיה יושב ועמד כדי לקרוע (ואינו דומה לכתוב 'ועמד אמר לא חפצתי לקחתה' שם אין עמידה מעכבת, שם דביה תורה כלשונו בני אדם), ש'מא עשה יותר מן הדין כשם שחלש שערך, אלא למדים מהאמור בדוד 'ויקם המלך ויקרע את בגדיו'.

אבל אסור - במלאכה, בריחצה, סיכה, תשמיש המטה, נעילת הסנדל, לקרות בתנ"ך, לשנות במשנה במדרש ובהלכות ובתלמוד ובאגדות.

היו רבים צריכים לדרשתו אינו מנעו, אך לא יעמיד מתורגמן אלא ינהג כרבי יהודה בר אילעאי, שכשמת בנו נכנס לבית המדרש ולחש לר' חנניה בן עקיבא ור' חנניה בן עקיבא למתורגמן והמתורגמן השמיע לרבים.

אבל אינו מניח תפילין לרבי אליעזר - שלושה ימים, וביום השלישי מותר, שעיקר אבילות שתי ימים שכתב 'ויתמו ימי בכי אבל משה', ואף אם באו פנים חדשות ביום שלישי אינו חולץ תפילין. לרבי יהושע - שני ימים, וביום השני מניח, שעיקר המרירות ביום הראשון שכתוב 'ואחריהם כיום מר' (ואין ראייה ממש - שתקף אבלו, ולרבי אליעזר - נתי שעיקר מרירות ביום ראשון עיקר אבילות שני ימים), ואם באו פנים חדשות מיום שני ואילך - חולץ. הלכה: לעולא - הלכה כר' אליעזר שאינו חולץ מיום שלישי ואילך לפניו חדשות, והלכה כרבי יהושע שמוניח מיום שני ואילך, אך ביום שני חולץ לפניו חדשות, ולרבי מניח גם ביום שני ואינו חולץ לפניו חדשות.

הגם שסובר רבא כתנא דמתניתין שעיקר אבילות ג' ימים - לענין הנחת תפילין שהיא מצוה פוסק שמוניח מיום שני ואילך.

דף כ"א - ע"ב

אבל אסור במלאכה בשלושה ימים ראשונים, ואפילו אם הוא עני המתפרנס מן הצדקה, מכאן ואילך עושה בצניעא בתוך ביתו, והאשה טווה בפלך בתוך ביתה.

אבל בשלושה ימים הראשונים אינו הולך לבית אבלי אחר לנחמו, אחר שלושה ימים - הולך, ואינו יושב במקום המנחמים אלא במקום המתנחמים.

אבל בשלושה ימים הראשונים אסור בשאילת שלום, ואם שואלים לו אינו משיב ומודיע להם ששאלו הוא משלשי ועד שביעי - משיב ואינו שואל, ואינו צריך להודיע שהוא אבלי משביעי עד שלושים - הוא שואל בשלום אחרים, שאחרים שרויים בשלום, ואין אחרים שואלים בשלומם, שהוא אינו שרוי בשלום, ואם שאלו בשלומם משיב כדרכו, ואין צריך להודיע שהוא אבלי. משלושים עד שנים עשר חודש - שואל ושואלים לו, ובאבילות על אביו ואמו אין שואלים בשלומם.

כשמתו בניו של רבי עקיבא נכנסו כל ישראל והספידו הספד גדול, בשעת פטירתם עמד רבי עקיבא על פסל גדול ואמר: אחינו בית ישראל שמעו, אפילו אם קברתי שני בנים שנשואים מנוחם אני מרוב כבוד עשיתם לי, ואם בשביל עקיבא באתם הרי כמה עקיבא יש בשוק, אלא כך אמרתם תורת אלוהיו בלבד, וכל שכן שלכבוד התורה באתם לכו לביתכם לשלום, ואף שאבלי בתוך שלושה ימים אינו שואל בשלום - כבוד רבים שאני.

המוציא חבירו אבל בתוך שלושים יום מדבר עמו תנחומים, לאחר שלושים יום אינו מדבר עמו תנחומים כדרכו אלא אומר לו תנחום, ואינו מזכיר שם המת. מתה אשתו ונשא אחרת - אינו רשאי להיכנס לביתו לדבר עמו תנחומים, מצאו בשוק מנחמו בשפה רפה ובכבוד ראש. אבל על אביו ואמו - בתוך שנים עשר חודש מדבר עמו תנחומים, לאחר שנים עשר חודש אומר תנחום, ולא ינחמו כדרכו שדומה לאדם שנשברה רגלו וחיייתה, מצאו רופא ואמר לו כלך אצלי שאני שוברת וארפא כדי שתדע שסמנמים שלי ימים.

מו"ק דף כ"ב יום ה' פרשת תרומה - ב' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ב - ע"א

אבל שבא ממקום קרוב מונה ימי האבילות עם האבילים הואיל שהיה יכול לבוא שם בתחילת האבילות מחשבים לו כאילו בא. לתנא קמא רק אם בא תוך שלושה ימים, לרבי שמעון אפילו בא ביום השביעי. בא ממקום רחוק - מונה לעצמו שבעה שלימים.

דווקא שבא ממקום קרוב ומצא שם גדול הבית מונה עמהם, אבל גדול הבית אף שבא ממקום קרוב לא נחשב אבילות הצעיר להצטרף גדול עמו אלא הגדול מונה לעצמו.

גדול הבית שהלך אחר המיטה לבית הקברות - אם שהה שם שלושה ימים לא היו כמו שהוא בבית ומונה לעצמו, בא תוך שלושה ימים מונה עמהם.

אבילים ההולכים אחר המיטה אבילותם מתחילת מסימת הגולל, ואלו שאינם ההולכים אחר המיטה אבילותם מתחילת משחזרו פניהם מן המת בשער החיצון של העיר.

לרבי שמעון הסובר שבא ממקום קרוב מונה עמהם אף כשכא ביום השביעי היינו דווקא אם מצא מנחמים אצלו, וספק בגמרא בנעדרו לעמוד ולא עמדו.

נחלקו אמוראים אם הלכה כרבי שמעון, ומסקנת הגמרא שהלכה כמותו שהלכה כדברי המיקל אבל.

אמרו בשם ר' אבא או בשם ר' זירא משמו של רבי יוחנן שהלכה כרבי שמעון באבל והלכה כרבי שמעון בן גמליאל בטריפות - שבני מעיים שניקבו וליחה האדוקה במעייהם סותמת כשרה. אחד מהתלמידים שאל את ר' אבא אם אמר כן, והשיבו שאמר שאין הלכה כרבי שמעון בן גמליאל בטריפות ומחלוקת אם הלכה כרבי שמעון באבל, ומסקנת הגמרא שאין הלכה כרבי שמעון בן גמליאל.

על כל המתים הממהר להוציא מיתתו הרי זה משובח, על אביו ואמו מוגנה, היה ערב שבת ויום טוב הרי זה משובח - שעושה לכבוד אביו ואמו.

על כל המתים רצה ממעט בסחורה רצה אינו ממעט, על אביו ואמו ימעט.

דף כ"ב - ע"ב

על כל המתים רצה חולץ כתיפו רצה אינו חולץ, על אביו ואמו חולץ.

מעשה בגדול הדור אחד שמת אביו וביקש גדול הדור אחר לחלוץ עמו משום כבודו של גדול האבל, נמנע האבל מלקרוע משום כבודו של אחר. ושני הגדולים היו רבי ור' יעקב בר אחא, ונחלקו בגמרא מי מהם היה האבל.

נשיא שמת - כולם חייבים לחלוץ כתפם.

על כל המתים מסתפר לאחר שלושים יום, על אביו ואמו עד שיגערו בו חבריו שכבר גידל פרע יותר מדאי.

על כל המתים נכנס לבית המשתה לאחר שלושים יום לשמחת נשואין ובין לשמחת מריעות (ולגירסא ראשונה בדיעת רבה בר בר חנא לנישואין אסור כל שנים עשר חודש, אך הפריכו מברייתא), ובסעודה דפורעניתא - שצריך לשלם עליה - מותר להיכנס לאלתר. על אביו ואמו - נכנס לבית המשתה רק אחר שנים עשר חודש.

על כל המתים קורע טפה, ואפילו לבוש עשרה חלוקים אינו קורע אלא עליו, על אביו ואמו - עד שיגלה את לבו, וקורע כל חלוקיו שלובש, ואפיקרסותו שעל ראשו אינה מעכבת.

אחד האיש וחדד האשה חייבים לקרוע, לר"ש בן אליעזר האשה קורעת התחתון ומחזירה הקרע לאחוריה וחותרת וקורעת העליון.

על כל המתים רצה מתחיל קריעה מחלל בית הצוואר ומבדיל, רצה מתחיל ונוקב למטה מבית הצוואר ואינו מבדיל, על אביו ואמו מבדיל, לרבי יהודה כל קריעה שאינו מבדיל לא יצא ידי קריעה.

על כל המתים תופר הקריעה בתפירות רחוקות זו מזו לאחר שבעה (שולל) ותופר כדרכו (מאכה) לאחר שלושים, על אביו ואמו תופר שלא כדרכו לאחר שלושים, ואינו תופר כדרכו לעולם, והאשה תופרת כדרך לעולם, ותופרת שלא כדרך מיד מפני כבודה.

על כל המתים קורע בין ביד בכלי שלא להפסיד הבגד, על אביו ואמו קורע ביד.

על כל המתים קורע מבפנים, על אביו ואמו מבחוץ.

על נשיא קורעים מבחוץ כמו על אביו ואמו, אבל על רבו ואב בית דין קורע מבפנים, והושוו לאביו ולאמו שאין תופר כדרכו לעולם.

חכם הממונה על עיר שמבקשים ממנו הוראה שמת - חולץ כתף ימין, על אב בית דין כתף שמאל, על נשיא מכאן ומכאן.

מו"ק דף כ"ג יום ו' פרשת תרומה - ג' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ג - ע"א

חכם שמת - אותם שרגלים ללמוד תורה מפיו בטילים, אב בית דין שמת - כל בתי מדרשות קטנים ורגלים, ומשנים מקומם בבית הכנסת היושבים בצפון יושבים בדרום היושבים בדרום יושבים בצפון, ונשיא שמת - בתי מדרשות כולם בטילים ואין מטיילים בשוק אלא יושבים ודומים, ובני הכנסת נכנסים לבית הכנסת רק לקריאת התורה, ואין מתפללים בבית הכנסת אלא כל אחד ואחד בביתו.

אין אמורים סוגיה ואגדה בבית האבל, ור' חנניה בן גמליאל היה אומר סוגיה ואגדה בבית אבל.

אבל שבוץ הראשון אינו יוצא מפתח ביתו, שבוץ שני - יוצא ואינו יושב במקומו, שבוץ שלישי - יושב במקומו ואינו מרבה בדברים כמהגון, שלישי רביעי - הרי הוא ככל אדם. לרבי יהודה - ב' שבויות ראשונים אינו יוצא מפתח ביתו, שבוץ שלישי - יוצא ואינו יושב במקומו, שבוץ רביעי - יושב במקומו ואינו מרבה בדברים כמהגון.

אבל אסור לישא אשה שלושים יום, מתה אשתו אסור עד שיעברו עליו שלש רגלים, לרבי יהודה עד שיעברו שני רגלים, ואם אין לו בנים מותר משום ביטול פריה ורביה, הניחה לו בנים קטנים מותר לישא לאלתר מפני פרנסתם, וכשמתה אשתו של יוסף הכהן מלך לאחותו בבית הקברות לכי ופרנסת את בני אחרתך, אך לא בא עליה עד אחר שלושים יום.

שלושים יום אסור ללבוש בגדים מגוהצים, לת"ק בין חדשים בין ישנים שהם כחדשים, לרבי לא אסרו אלא חדשים, לרבי אלעזר בר' שמעון לא אסרו אלא חדשים שהם לבנים. אביי לבש בגד מגוהץ ישן כרבי, רבא לבש בגד חדש אדום מגוהץ כרבי אלעזר בר' שמעון.

דף כ"ג - ע"ב

אבילות בשבת בדברים שבצנעה - נחלקו בה בני יהודה ובני גלילא, וכל אחד דיין כדבריו

מלשון המשנה 'שבת עולה למניין שבעה ואינה מפסקת', עולה - משמע שנוהגת, ואינה מפסקת - משמע שאינה נוהגת, שאילו נוהגת פשיטא שאינה מפסקת.

מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר - שנראה כלונג לרש, אם אין לו בית אחר - אוכל בבית חבריו, אם אין לו - עושה מביית עשרה טפחים, אם אין לו - מחזיר פניו ואוכל, ואינו מיסב, ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין, ואינו מברך ומזמן, ואין מברכים ומזמנים להוציאו ידי חובתו, ופטור - מקריאת שמע, תפילה, תפילין ומכל מצוות התורה, בשבת מותר בכל זה וחיוב בכל המצוות, ובתשמיש המטה - לת"ק מותר ולרבן גמליאל אסור. ואין ראייה מדבריהם לשבת בשבת השבעה שבאשר דווקא במתו מוטל לפניו החמירו חכמים, ואפשר שדווקא קודם שחלה אבילות מיקל רבן גמליאל.

רבי יוחנן בעי משמואל אם יש אבילות בשבת, והשיבו שאין.

מו"ק דף כ"ד . שב"ק פרשת תרומה * ד' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ד - ע"א

רבנן אמרו לפני רב פפא בשם שמואל שאכל ששימש מיטתו חייב מיתה, אמר להם רב פפא שאינו אלא איסור, אלא שמואל אמר שאם לא פרע ופרם חייב מיתה, שנאמר 'ראשיכם אם תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו' - הא אחר שלא פרע ופרם חייב מיתה.

מעשה באחד ששימש מיטתו בימי אבלו ושמו חזירים את גוויתו.

בשבת חייב להחזיר קרע לאחוריו, ולקוף המטה, אבל נעילת הסנדל תשמיש המיטה רחיצת ידיים ורגליים בחמין (פת"ר) רשות - שבמה שאינו נועל סנדליו לא מוכח שהוא אבל שיש שאין נועלים. לגלות ראשו שלא יתעטף בשבת - לשמואל חובה (פת"ר), שאם לא כן נראה כנוהג אבילות כיון שסובר שבאמצע השבוע חייב בעטיפת ישמעאלים ואין נוהגים בעטיפה זו אלא אבילים, לרב - פריעת הראש בשבת רשות.

לשמואל כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה, והיא עד גומות שבלחי למטה מפיו.

בשבת שבתוך האבילות שחייב (לשמואל) לגלות עטיפת ראשו להודיע שאין אבילות בשבת - אם יש לו מנעלים על רגליו מנעליו מוכיחים עליו שאינו נוהג אבילות ויכול להתעטף בצנעה. **כל קרע שאינו בשעת התחלת הצער והיינו בשעת מיתה** - אינו קרע, ועל חכמים שמתו כיון שמוצאים שמועותיהם בכל עת - לעולם ששעת חימום דמי.

שמואל קרע י"ב בגדים בשמיני שתיית רב, ואמר **שאל גברא** שמתפינא מקושיותיו, וכן רבי יוחנן קרע י"ג איצטל של מילת כששמע שנפטר רבי חנינא ואמר שאל גברא שמתפינא מיניה.

כשבעה ראמו לפניו, ואם בא החליף מחליף וקורע, ואף שאינו בשעת חימום קורע משום כבוד שבתו, קרעו בשבת וקורעו, ומה לא להחליף מחליף ואינו קרע.

כשמוחליף בגדיו שחורו וקורע בחלקו אבוח דרב אושעיא ובר קפרא אם חוזר ותופרם כדרכם. **מותר לטייל בשבת** בתוך ביתו עם הבגד הקרוע ובעטיפת הראש, שהרי אבילות שבצינעה נוהגת גם בשבת (ראה לעיל דף כ"ג).

רבן גמליאל סובר שראש השנה ויום הכיפורים דינם כרגלים שמפסיקים אבילות שבעה, ללישנא קמא רב גידל בר מנשיה אמר בשם שמואל שהלכה כמותו.

דף כ"ד - ע"ב

תינוק שמת בתוך שלושים יום יוצא לבית הקברות בחיק, ונקבר באשה אחת ושני אנשים, ולא באיש אחד ושתי נשים משום יחוד, לאבא שאול אף באיש אחד ושתי נשים (כיון שטרוד באבילות אין חש. תוס. ט), ואין עומדים עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת אבילים ותנחומי אבילים. **בן ליום יוצא בדלוסקמא**, לרבי יהודה לא בדלוסקמא הניטלת בכתף אדם אחד אלא הניטלת בשנים שהוא דרך כבוד, ועומדים עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבילים ותנחומי אבילים.

בן שנים עשר חודש יוצא במיטה, לרבי עקיבא דווקא אם איבריו כבן שתיים, או שהוא בן שתיים אף שאיבריו כבן שנה. לרבי שמעון בן אלעזר - על תינוק היוצא במיטה רבים מצטערים עליו, לרבי אלעזר בן עזריה - תינוק שהיו מכיריו אותו רבים מתעסקים עמו.

הסודר על ילדים: לרבי מאיר בשם רבי ישמעאל - עניות בני שלש, עשירים בני חמש, שהעני מצטער על בניו יותר מן העשיר לפי שאין לו שמחה אחרת, לרבי יהודה בשם רבי ישמעאל - עניים בני חמש עשירים בני שש, בני זקנים כבני עניים, ללישנא בתרא א"ר גידל בר מנשיה בשם שמואל חכמי כרבי יהודה.

אבל יום אחד לפני עצרת, ועצרת - הרי כאן י"ד ימי אבילות, והיינו כחכמים (דף יט) שעצרת כרגלים ומפסיקה שבעה, וכשיטה לעיל (דף כ"ג) שהוא אף אם נעשה אבל שעה אחת קודם הרגל, ועצרת חשובה כשבעה ימים שיש לה שבעה ימי תשלומים כפסח וסוכות.

יום אחד לפני ראש השנה, וראש השנה - הרי כאן י"ד יום, והיינו כדעת רבן גמליאל שראש השנה כרגלים. יום אחד לפני חג הסוכות, וחו, ושמיני עצרת - הרי כ"א יום.

מו"ק דף כ"ה . יום א' פרשת תצוה * ה' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ה - ע"א

משנה - אין קורעים וחולצים ומברים אלא קרובים של מת, ואם הוא חכם הכל כקרוביו, ואם הוא אדם כשר כולם קורעים עליו, והעומד בשעת יציאת נשמה קורע גם על אדם שאינו כשר. **אין מברים אלא כשיושבים המנחמים על מיטה קדוה**.

בניו ובנותיו של אדם מתים כשהם קטנים מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר, שכל הבוכה ומתאבל על אדם מת מוחלים לו כל עוונותיו בשביל כבוד שעה שלו.

העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע - שדומה לספר תורה שנשרף, שתורה קרויה נר ונשמה קרויה נר - נר ה' נשמת אדם.

חכם כל זמן שעוסקים בהספידו קורעים עליו הגם שאינו בשעת מיתה, אך ממתין לקרוע בשעת הספידו שזהו כבודו.

כשנפטר רב הונא רצו להניח ספר תורה על מיטתו ולומר קיים זה מה שכתוב בזה, אמר להם רב חסדא שרב הונא סבר שאסור לישב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה / פתח הבית היה צר מלהוציא המיטה דרכו, ורצו לשלשלו דרך גנות, אמר להם רב חסדא שלמד מרב הונא שחכם כבודו דרך פתח / רצו לשנותו למיטה אחרת, אמר להם רב חסדא שלמד ממנו שחכם כבודו במיטה ראשונה, שרבו והרחיבו הפתח.

רבי אבא המספיד את רב הונא: ראו היה רבינו שתשרה עליו שכונה, אלא שאין שכונה שורה בחוף לארץ / הקשה לו ר' נחמן או רב חנן בר רב חסדא שהלא יחזקאל התנבא בארץ כשדים / הכהו אביו על סנדלו שלא טריח בקושיות ממה שהיה כבר (ב' פירושים): א. רק בשעה שהיא שרתה שכונה בחול"ב. ב. שרתה עליו שכונה בארץ ישראל קודם שיצא לחול"ב.

כשהגיע ארזנו של רב הונא לארץ יארץ אמרו לר' אמי ור' אסי שרב הונא הגיע, וסברו שהוא חי ולא רצו לילך אליו כיון שכשהיו בבבל התביישו להרים ראשם לפניו מפני חשיבותו, ואמרו להם שארזנו בא ויצאו, אך ר' אילא ור' חנינא לא יצאו, ויש אומרים שרק ר' חנינא לא יצא, שארזנו העובר ממקום למקום עומדים עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבילים ותנחומי אבילים רק אם שלדו קיימת, ואלו שלא יצאו לא שמעו ששלדו קיימת.

רצו לקבור את רב הונא אצל רבי חייא ששניהם הרביצו תורה בישראל / אמרו מי יכניסו לשם, אמר רב חנא אני הכניסנו שהעמדתי תלמודי בהיותו בן שמונה עשרה, ולא ראיתי קרי, ושימתי אתו ומכיר שלא במעשיו, שיום אחד התהפכו לו רצועות התפילין והתענה

ארבעים תעניתו / יהודה שכב מימין אביו רב חייא וחזקיה משמאלו, אמר יהודה לחזקיה עמוד ממקומך שאין דרך ארץ שרב הונא עומד בחוף / שחקם קם עמו עמוד אש ונפחד רב חנא, וזקף מיטתו של רב הונא לפניו שלא יזיקו, וניצל בכך.

כשנפטר רב חסדא רצו להניח ס"ת על מיטתו, ומנעם ר' יצחק מפני שרב הונא רבו אסר לישב על מטה שיש עליה ספר תורה.

חכם כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללים הקריעה.

דף כ"ה - ע"ב

כשנפטר רבא בר הונא ורב המנונא העלום לארץ ישראל, כשהגיעו לעבור גשר צר עמדו הגמלים, שהם סוחר ששמעאל מה זאת, והשיבוהו שהמתים עושים כבוד זה לזה / אמר הסוחר שרבה בר הונא יעבור ראשון ועבר, ומשום שביזה את רב המנונא נפלו לחייו ושיניו / פתח ינוקא לספור: גזע ישישים (רבה ב"ר הונא) עלה מבבל, ועמו ספר מלחמות (רב המנונא) קאת וקפור (ללה) הוכפלו לראות בשוד ושרב הבא משנער, קצף על עולמו וחמס ממנו נפשות, ושמה בהם ככלה נדשה, רוכב ערבות שש ושמה בבא אליו נפש נקי וצדיק.

כשנפטר רבינא פתח המספיד: תמרים הגיעו ראש על צדיק כתמר, נשים לילות כימים על משים לילות כימים.

רב אשי שאל את רב קיפוק מה יאמר עליו בהספידו, אמר: אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו ארזי קיר, ליתן בכתב הועלה מה יעשו דגי רקק, ונחל שוטיפ נפלה חלה מה יעשו מי גבים. אמר לו בר אבין ח"ו לדמות צדיקים לחכה ושלחבת, אלא אני אומר: בכך לאבילים ולא לאבידה, שהיא למנוחה ואנו לאנחה. חלשה דעתו של רב אשי שדימוהו לשלהבת ואבידה, ונהפכו רגליהם (ונפסלו מלקיים חליצה), ולא הספידוהו.

כשבא רבא לנהר חידקל אמר לבר אבין שיבקש רחמים, אמר: באו רוב שלישיית (רבא ששקול כרוב ישראל שנקראו שלישיית) במים, זכור ורחם, תעינו מאחריך כאשר מבעלה, אל תנחמונו כאות מי מרה.

לרבי חנין לא היו בנים, ביקש רחמים ונולד לו בן ביום שמת, פתח המספיד: שמחה לתוגה נהפכה, ששון ויגון נדבקו, בעת שמחתו נאנה, בעת חנינתו אבד חנינו, וקראו על הן חנן על שמו.

כשנפטר רבי יוחנן פתח עליו ר' יצחק בן אלעזר: קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהריים. רבי אמי ישב עליו שבעה ושלושים, ואמר רבי אבא בריה דרב חייא שעשה כן לדעתו, שרבי יוחנן אמר שאפילו על רבו שלימדו חכמה אינו יושב אלא יום אחד.

כשנפטר רבי זירא פתח הספידן: ארץ שנער הרה וילדה, ארץ צבי גידלה שעשועיה, אוי נא לה אמרה רתק כי אבדה כלי חמדתה.

כשנפטר רבי אבהו, הורידו עמודי קיסרי דמעות, רבי יוסי - שפעו מרזבי ציפורי דם, רבי יעקב - נראו הכוכבים ביום, ר' אסי - נעקרו כל האילנות, ר' חייא - נפלו אבני אש מהשמים, ר' מנחם ניימוחו פרצופו כל הצלמים, ר' תנחום בר חייא - נקצצו כל האנדרטאות, ר' אלישיב - נתגלו שבעים עננות של גנבים בנהרדעא (שבוכתו לא היו גנבים), רב המנונא - נפלו אבני ברד מהשמים, רבה ור' יוסף - נשברו כיפות הגשרים של נהר פרת, אבוי ורבא - נשתברו כיפות הגשרים של נהר חידקל, רב משרשיא - צמחו קוצים על הדקלים.

מו"ק דף כ"ו * יום ב' פרשת תרומה * ו' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ו - ע"א

ר' אלישע ר"א הוא מצעק אבי רבא רכב ישראל ופרשיו, ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: אבי אבי - זה אביו ואמו, רכב ישראל ופרשיו - זה רבו שלימדו תורה, כתרוממו: דטב להון לישראל בצלותיה מרתיכון ופרשיו, הרי שקורע על אביו שלימדו תורה, ואין הקרעים מתאחים מיתור 'שנים קרעים' - שקרועים לשנים לעולם.

אף שאלים קרע עליו אלישע - כיון שלא ראהו עוד חשבו לגביו כמת. **ויחזק דודו בבגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו, ויספדו ויבכו ויצמזמו עד הערב על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב**: שאול - זה נשיא, יהונתן - זה אב בית דין, על עם ה' ועל בית ישראל - אלו שמועות הרעות, ומכך שהפסיק הכתוב בין כל אחד בתיבת 'על' ולומדים שעל כל אחד מאלו קורעים (ולמידים קרע' פאלישע שאינם מתאחים). **אחד למלואל ששבור מלכא הרג י"ב אלפי יהודים במזמית קסרי**, ולא קרע, שאין קורעים על שמועות רעות אלא כשקרו לרוב ישראל וכמעשה שאול ויהונתן.

שבור מלכא אמר לשמואל שלא הרג יהודי מעולם. ומה שהרג במזיגת קיסרי הוא מפני שמרדו בו.

השומע ברכת השם, וכן השומע מן השומע - חייב לקרוע, והעדים שקרעו בשעה ששמעו אין צריכים לחזור ולקרוע בשעה שמעידים, ואין הקרעים מתאחים - שלומדים קריעה שנאמרה בברכת השם בשמיעת חזקיהו מקריעה שנאמרה באלישע.

ארבעה פסוקים שמעו יהויקים עד ששרף ספר ירמיה: איכה יישה בדד, בכה תבכה בלילה, גלתה יהודה, דרכי ציון אבילות, ועל כל אחד מהם אמר שעדיין הוא מלך שלא נאמר כלום נגד מלכותו, עד שקרא 'הוי צריה לראש ואיביה שלו', ושאל מי אמר זאת והשיבוהו 'כי ה' הוגה על רוב פשעיה' - מיד קרע כל אזכרות שבה ושרפם באש. ונאמר **ולא קרעו את בגדיהם** - מכלל שהיו צריכים לקרוע, מכאן שקורעים על ספר תורה שנשרף.

הרואה ספר תורה שנשרף חייב לקרוע שתי קריעות - אחד על הגויל ואחד על הכתב, שנאמר 'רחמי שרוף המלך את המגילה ואת הדברים'.

בת היענה רצתה לבלוע תפילין של רבי אבא, ואמרו איתא בלעה אותם אין צריך לקרוע שתי קריעות, שרק כשאין יכול להציל חייב בקריעה.

הרואה עזי יהודה בחורבנם אומר: 'ערי קדשיך היו מדבר' וקורע, ירושלים בחורבנה, אומר: 'ציון מדבר היתך ירושלים שממה' וקורע, בית המקדש בחורבנו אומר: 'בית מקדשינו ותפארתנו אשר הילתך אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדיו היה לחרבה' וקורע.

אחד השומע חורבן ירושלים ובית המקדש ואחד הרואה חורבן - חייב לקרוע, אם פגע בירושלים תחילה כשהגיע לצופים קורע על ירושלים, וכשמגיע לראות חורבן בית המקדש חוזר וקורע קריעה אחרת, ואם פגע במקדש תחילה קורע על המקדש, ועל ירושלים מוסיף על הקריעה הראשונה.

כל הקרעים שנפירו לעיל שאסור לאחות - רשאי לשוללן (לתפור תפירה רחבה) ולמוללן (לפסל הבגד ולתפור), ללוקטם (אוגד בידו כל הקרע ותוחב בחטש ב' ו' פעמים) לעשותם כעין סולמות (שאינן מלקט ב' צדי הקרע זה סמוך לזה אלא תופר כעין סולמות), ורק לאחות בתפירה כדרכו באיחוי אלכסנדרי אסור.

דף כ"ז - ע"ב

הקורע מתוך השלל (ככ"ל), המלל, מתוך הלקט, מתוך הסולמות - לא יצא. מתוך איחוי אלכסנדי - יצא, שהוא כשלם.

להפוך בגד הקריעה מלמעלה למטה ולאחותו לעשות בית צוואר חדש - לת"ק מותר ולר' שמעון בן אלעזר אסור.

אסור לאחותו ולמכורו, וגם הלוקח אסור לאחותו, ולכן צריך להודיע ללוקח שהקרע הוא מאותם שאסור לאחותו.

תחילת קריעה - לרבי מאיר טפח, ואם אירעו אבל אחר מוסיף שלשה אצבעות, לרבי יהודה תחילת קריעה שלש אצבעות ותוספת כל שהוא, והלכה שתחילת קריעה טפח כרבי מאיר, ותוספת כל שהוא כרבי יהודה.

אמר לו **מת אביו וקרע ואחז כך מת בנו, או מת בנו וקרע ואחז כך מת אביו** - לת"ק מוסיף על קרע ראשון ואינו מאחה בע שקרע על אביו, מת אביו ואחז וקרע וקרע קריעה אחת על כולם. לרבי יהודה בן בתירה - על אביו ואמו קרעה אחרת ובלי תוספת קריעה על קריעה קודמת, וכן אין מוסיפים על קריעה שקרע עליהם. והלכה כרבי יהודה בן בתירא, שרק בהלכות אבילות הלכה כדברי העיקר ולא בהלכות קריעה.

עד היכן הוא קרוע - חזק ויש אומרים עד לבו, הוסיף לשמוע שמועה אחרת - מרחיק שלשה אצבעות וקרוע, נתמלא מלפניו מחזיר קרועים מאחוריו, נתמלא מלמעלה הופכו מלמטה.

הקרוע מלמטה ומו הצדדים לא יצא, אלא שהכהן גדול פורס מלמטה מפני עגמת נפש.

מת לו מת תוך שבועה - אינו מוסיף על קריעה ראשונה אלא קרוע קריעה אחרת, יש אומרים משום שאסור לשלול נבועה אחרת עם הקריעה הראשונה, ולכן לאחז שכעה שמוטר לשלול די במה שמוסיף, ויש אומרים שעד שלושים קרוע קריעה אחרת ואינו מוסיף, משום שעד שלושים אסור לאחותו ונראה כקריעה הראשונה, ולאחר שלושים לפי כולם מוסיף.

אשה הגם ששוללת לאתלר אינה מוסיפה תוך שבועה - שמן הדין אינה שוללת ואינו אלא משום כבוד האשה. וכמו שו קרע שעל אביו ואמו הגם שאינו מאחה לעולם מותר להוסיף עליו אחר שלושים יום, שמה שאינו מאחה אינו מן הדין רק משום כבוד אביו ואמו.

היוצא לפני מת בכגד שקרועו קודם לכן - הרי זה גזול את המתים שלא קרע עליהם, וגזול ומרמה דעת החיים.

האומר לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה, והלך ומצאו שמת - קרוע ומאוחז, וכשיבא לביתו מחזיר לו חלוקך ונותן לו דמי קרעו, ואם לא הודיעו שהולך לבקר אביו חולה - לא יגע בו.

חולה שמת לו מת - אין מודיעים אותו שמה תטרף דעתו, וכן אין מקרעים בפניו, ומשתקים הנשים מפניו.

מקרעים לקטן - לא מפני שהוא אבל, אלא מפני עגמת נפש שיכבו הרואים.

קרוע על חמיו וחמותו - מפני כבוד אשתו.

לא ניח תינוק בתוך חיקו בימי אבלו - מפני שמביאו לידי שחוק, ונמצא מתגנה על הבריות.

אין המנחמים מברים את האבל אלא כשיושבים על מטה זקופה, ואם היה לבו גס בו יושב עם האבל על המטה הכפוייה.

מועד קטן דף כ"ז. יום ג' פרשת תצוה * ז' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ז - ע"א
אבל ה'הולך ממוקם למקום - אם יכול למעט בעסקו ימעט, ואם לאו ילגלג עם בני חבורתו ואינו עושה סחורה בפני עצמו.

זמן כפיית המיטות - לרבי אלעזר משיצא המת מפתח ביתו, לרבי יהושע מסימת הגולל.

זוקפים המיטות בערב שבת מן המנחה ולמעלה, אך אינו יושב בעיה את שתיחשך, ובמוצאי שבת חוזר וזופה אותם אף באופן שאינו צריך לישב באבילות לאחז שהיה אלא יום אחד.

כופים כל המיטות שיש לו בבית, ואפילו יש לו עשר מיטות בעשרה מקומות, ואפילו חמש אחים ומת אחד מהם כולם כופים. מיטה המיוחדת להניח עליה כלים אין צריך לכפותה. דרגש (שמיחידים)

אתה למול טוב ואין משתמים בה, וי"א מיטה של עור) - לת"ק אינו צריך לכפות אלא זוקף, לרובן שמעון בן גמליאל מתיר בצנעותו והוא נופל מאליו (וחיבאו רביה מדבריו לדעת ר"א - שמיטה של מל אין לה צנעות), והלכה כרוב שמעון בן גמליאל.

מיטה שנקלטייה יוצאים משני צידיה שאי אפשר לכפותה - זוקף ודיו.

ישן על סכא או על כתשפת גדולה או על הקרקע - לא יצא ידי חובתו, שלא קיים כפית המיטה.

מכבדים ומרביצים בית האבל, וכן מדיחים קערות כוסות וצלוחיות וקיתוניות בבית האבל.

אין מביאים את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל, אבל לבית המנחמים מביאים, אך אין מברכים עליו.

משנה. בראשונה היו מוליכים הסעודה לבית האבל - עשירים בקלות של כסף זה והובע ועניים בסלי נוצרים של ערבה קלופה, והיו עניים מתביישים, התקינו שיהיו הכל מביאים בסלי נוצרים של ערבה קלופה, ולא בשום כלי אחר, מפני כבוד עניים.

בראשונה היו משקים בבית האבל - עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה, והיו עניים מתביישים, התקינו שיהיו הכל משקים בצבועה.

בראשונה היו מגלים פני עשירים ומכסים פני עניים, מפני שפניהם מושרחים מחמת בצורת, והיו עניים חיים מתביישים התקינו שיהיו מכסים פני הכל.

דף כ"ז - ע"ב
בראשונה היו מוציאים עשירים בדרגש ועניים במיטה של מתים, והיו עניים מתביישים, התקינו שיהיו מוציאים כולם במיטה של מתים.

בראשונה היו מניחים את המוגמר תחת מתים חולי מעיים כדי שלא יסריחו, והיו חולי מעיים חיים מתביישים שכשימותו ידעו הכל שמתו מחולי מעיים, התקינו שיהיו מניחים תחת כל המתים.

בראשונה היו מטבילים בגדי נידות שמתו, והיו נידות חיות מתביישות, התקינו שיהיו מטבילים בגדי כל המתות.

בראשונה היו מטבילים בגדי זבים שמתו, והיו זבים חיים מתביישים, התקינו שיהיו מטבילים של כל המתים.

בראשונה היה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיטתו מפני שהיו מלבישים אותם תכריכים יקרים, עד שהיו קרובים מניחים אותו ובורחים, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן, ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן, ועכשיו נוהגים אפילו בקנבוס הנקנה בזוז.

אין אומרים ברכת אבילים במועד, אבל עומדים בשורה, ומנחמים בשורה, ופורטים את הרבים שאומרים למנחמים לכו לבתיכם.

אין מניחים את המת ברחוב במועד שלא להרגיל את ההספד, אבל מספדים תלמיד חכם בפניו אף במועד, וכל שכן בחוכה ופורים, מיום שמועה כפפניו דמי.

הספד - מטפח על הלב, טיפוח - מטפח די אחת על חברתו, קילוס - חובט רגלו בקרקע, ודווקא במנועל ולא בסנדל, מפני הסכנה שהופכו ושובר רגלו.

אבל כיון שגנענו ראשו שנראה שניחם מעצמו - שוב אין מנחמים רשאים לישב אצלו.

הכל חייבים לעמוד מפני נשיא, חוץ מאבל וחולה, ואם עמדו אין אומרים להם שבו כיון שאין חייבים לעמוד אין צריכים רשות לשבת.

אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו, רבה ורב יוסף החליפו סעודותיהם.

מת בעיר כל בני העיר אסורים בעשיית מלאכה, הועשה המלאכה, ואם יש חברות הממונים לקבור המתים מותר.

כל המתקשה על מתו יותר מדאי - על מת אחר הוא בוכה, כאותה אשה בשכונת רב הונא שמתו שבעה בניה חזמת שכבתה יותר מדאי אף אחר שזוהירה רב הונא, ולכסוף מתה גם היא.

שלש ימים לבכי, שבעה להספד, שבעה לאיסור גיהוץ ותספורת, מכאן ואילך יותר הקב"ה אי אתר רחמימיו יותר ממני.

'בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד' - לרב יהודה היינו להולך בלי בנים, ורבי יהושע בן לוי לא הלך לבית אבילים אלא כשמת בלי בנים, לרב הונא היינו למי שעבר עבירה ושנה בה שנעשית לו כהיתר.

אבל שלש ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי כתפיו, משלשה עד שבעה - כאלו מונחת כנגדו בקרן וזוית, מכאן ואילך - כאילו עויתת כנגדו בשוק.

מו"ק דף כ"ח. יום ד' פרשת תרומה * ח' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ח - ע"א
לא מניחים מיטה אשה ברחוב מפני הכבוד, לנהדרעי רק חיה שמתה מחמת לידה שהיא שופעת, לר' אלעזר כל הנשים, שנאמר 'ותמת שם מרים וקברו שם' סמוך למיתה קבורה.

אף מרים בנשיקה מתה - שלומדים 'שם' 'שם' 'שם' 'שם', ולא נאמר בה 'על פי ה' שגנאי לאמרו. המקור שמיתת צדיקים מכפרת - לר' אמי מכך שנשמכה מרים לפרשת פרה אדומה, שמכפרת

כפרה אדומה, לר' אלעזר - מכך שנשמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה, שמכפרת כנגדי כהונה.

מת פתאום זו מיתה חטופה, חלה יום אחד ומת - מיתה דחופה, לר' חנניא בן גמליאל זו מיתה נגפה, חלה שנה ימים ומת - מיתה דחוייה, שלש ימים, נגרה, ארבע ימים, נאיבה, חמש ימים, מיתת כל אדם. מת בחמישים שנה - זו מיתת כרת, מת בחמישים ושתים שנה - זו מיתתו של שמואל הרמתי (מקשישים עד ששים שנה היה מיתת כרת ואינו מזכיר משום כבודו של שמואל הרמתי), ששים - זו מיתה בידי שמים, שבעים שנה - שיבה, שמונים שנה - גבורות.

רב יוסף עשה יום טוב לחכמים כשנעשה בן ששים שנה שיצא מכרת שנים, הגם שעדיין לא יצא מכרת ימים - שמא ימות מיתה חטופה.

רב הונא שתלתק פתאום, והיו חכמים דואיגים עד ששנו להם שאם הגיע לגבורות זו היא מיתת נשיקה.

חיי בני מוזנין לאו בזכות תליא מילתא אלא במזל, שרבה ורב חסדא שניהם רבנן צדיקים היו ושניהם כשהיה מתפלל אחד מהם בא מטר, ורב חסדא חי תשעים ושתים שנים, ורבה רב ארבעים שנים, בבית רב חסדא היו ששים חתונות בבית רבה ששים אבילות, בבית רב חסדא היה מאכל הכלבים מסולת ובל היו צריכים לו ובבית רבה היה מאכל האנשים לחם של שעורים ולא היה נמצא.

רבא יושב שלש דברים בן השמים - חכמות של רב הונא ועשירותו של רב חסדא ונתנו לו, ענוותנותו של רבה ב"ה הונא ולא נתנו לו.

רב שעורים אחי רבא ישב אצלו, ראה שקרוב למות וביקש ממנו רבא שיאמר למלאך המוות שלא יעזר אותו, השיבו והלא מר (רבא) יידרו של מלאך המוות, אמר לו כיון שהורע מזלי לא ישמע לי, ביקש ממנו רב השיבו ורובא מר (רבא) יידרו של מלאך המוות, אמר לו כיון שהורע מזלי לא ישמע לי, להקת דם.

רבא ישב לפני רב נחמן, ראה שקרוב למות, ביקש ממנו רב נחמן שיאמר למלאך המוות שלא יעזר אותו, השיבו וכי אין מר (רבא) אדם חשוב לבקש ממנו, אמר לו: מי חשוב בעיניו, מי הוא אדם ראוי שיהא ירא ממנו, מי מתוקן שיכול לבקש ממנו, וביקש ממנו רבא שיתראה לו אחר מיתתו, התראה לפניו ואמר לו שלא הרגיש צער אלא כמו שמשכים שיער מחלב, ואף על פי כך אם יאמר לו הקדוש ברוך הוא שיחזור ולשאל הוזה לא יראה מפחד המוות.

רבי אלעזר אכל תרומה, התראה לפניו מלאך המוות * אמר לו הלא אני אוכל תרומה שנקראת קודש ותטמא, והלך ממנו.

רב ששת התראה לפניו מלאך המוות בשוק, אמר לו שאם ימיתו בשוק נוהג בו ככהמה אלא בוא לביתי.

רב אשי אמר למלאך המוות שיבא אצלו אחרי שלושים יום כדי שיכול לחזור על תלמודו, שבשמים אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, חזר ביום השלושים ושאלו מאי כולי האי, והשיבו שהגיע זמנו של רב נתן להיות נשיא ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא.

רב חסדא לא היה המלאך המוות יכול לו שלא היה שותק פיו מלימודו, עלה על עץ ארז הסמוך לבית המדרש ונשבר הארז ושתק ויכול לו.

רב חיילא לא היה המלאך המוות להתקרב אליו, יום אחד נדמה לו כעני על פתחו והוציא אליו לחם, אמר לו למה אי אתה מרחם עלי למלאות תפקידי, והראה לו שוט של אש וידע שהוא מלאך המוות והמציא לו את נפשו.

דף כ"ח - ע"ב
משנה. **נשים במועד מענות** * שכולן עונות כאחת, ולא מטפחות על לבן, לרבי ישמעאל הסמוכות למטה מטפחות, בראשי חדרים בחוכה ובפורים מענות ומטפחות, בזה ובה לא מקוננות * שאת מדברת וכולן עונות אחריה, נקבר המת לא מענות ולא מטפחות, ולעתיד לבא הוא אומר בלע המוות לבגזא ומומת ה' האלקים מעל כל פנים.

נשים אומרות חלוקים ויי לאולא ויי לחביאל.

נשים דכשנציב אומרות בהספידן כנ"ל, ועוד אומרות: נפלו הלחיים חזרו מים למעלה, התעטפו והתכסו ההרים בחושך מפני שכן גדולים וכן גבוהים היה המת הזה, יפה מיתה כמלבוש של מילת (מכילים) למי שיצא חזרין מנסיו וענשה גני, תגרין וטרחן היה כל ימיו ועכשיו נפול ריקן בלי מיתו.

אחיו הסורחים באחריתם נראה עשרם, מיתתו של זה חכמת אחרים והייסורים כתשלומי מיתו.

טוב ללכת אל בית האבל... והחיי יתן אל לבו - דברים של מיתה, שהמספיד אחרים יספדו גם לו והקובר יקברו גם אותו, הנושא אחרים לקבורה ישא גם אותו, מגביהים בהספד למי שמגביה קולו להספד אחרים, וי"א מי שאינו מתגאה אלא מטפל למתים מרימים אותו מן השמים.

כשמותו בניו של רבי ישמעאל, נכנסו ר' טרפון ור' יוסי הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא לנחמו / אמר להם ר' טרפון דעו כי חכם גדול הוא ובקי באגדות, אל יכנס אחד מכם לתוך דברי חכירין / ידיו לנחמו שרבי ישמעאל לא ידבר בדי"ת. מהרש"א) / אמר ר' עקיבא שהוא ידבר אחרון / פתח רבי ישמעאל ואמר על עצמו רב ענוותיו תכפוהו אבילי הטרחי רבותיו שבאין לנחמו פעם אחת כמה ושניה / נענה רבי טרפון ואמר: 'ואיחיים כל בית ישראל יבכו את השריפה', מה נדב ואביהוא שלא עשו אלא מצוה אחת שכתוב 'ויקריבו בני אהרן את הדם אליו' כך, בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה / נענה רבי יוסי הגלילי ואמר: 'וספדו לו כל ישראל וקברו אותו', ומה אביה בן ירבעם שלא עשה אלא דבר אחד טוב (שביטל משמרתו ועלה לירגל, או שביטל פירסאות שהושיב ירבעם שלא לעלות לירגל) שכתוב 'יען נמצא בו דבר טוב' כך, בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה / נענה ר' אלעזר בן עזריה ואמר: 'בשלוש תמות ובמשפחות אבותיך המלכים הראשונים אשר היו לפניך כן ישרפו לך', ומה צדקיהו מלך יהודה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה ירמיה מן הטיט כך בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה / נענה ר' עקיבא ואמר: 'ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדררימון בבקעת מגידו' והיינו הספידו של אחאב שהרגו הדררימון וכמספד יאשיה שהרגו פרעה החיגר בבקעת מגידו, ומה אחאב שלא עשה אלא דבר אחד טוב שכתוב 'המלך היה מעמד במרכבה נכח ארם' שלא יכשלו ישראל, בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה.

נאמר בצדקיהו 'את עיני צדקיהו עור', הגם שכתוב בו 'בשלוש תמות' היינו שמת נכודנצר בימיו.

נאמר ביאשיהו 'ויררו היורים למלך יאשיהו' שעשוואהו ככברה הגם שכתוב בו 'לכן הנני אוסיפך על אבותיך ונאפת את קברותיך בשלום' היינו שלא חזר בית המקדש בימיו.

אין המנחמים רשאים לומר דבר שעד שיפתח האבל.

אבל מיסב בראש כשמברים אותו.

חתן מיסב בראש - שנאמר 'כחתן יכהן פאר' מה כהן בראש אף חתן בראש, ובכחן כתוב 'קדשתו' לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון בקריאת התורה, ולברך ראשון בברכת המזון, וליטול מנה יפה ראשון.

מו"ק דף כ"ט. יום ה' פרשת תצוה * ט' אדר א' תשפ"ב

דף כ"ט - ע"א
קשה יציאת נשמה מן הגוף - לרבי צינא כחבילים שיש בהם קשרים הנמשכים בכח דרך חזר שבתורו, לרבי יוחנן כחבל שקשרים שתי ספנות יחד הנמשך דרך חזר בכוח.

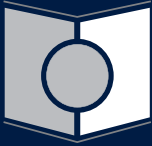
הנפטר מן המת לא יאמר לו 'לך לשלום' אלא 'לך בשלום', והנפטר מן החי לא יאמר לו 'לך בשלום' אלא 'לך לשלום' - שהרי דוד אמר לאבשלום 'לך בשלום' הלך ונתלה, יתרו שאמר למשה לך לשלום הלך והצליח.

כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ולהיפך - זוכה ומקבל פני שכניה, שנאמר 'לכו מחזיל אל חיל יראה אל אלוקים בציון'.

תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא - שנאמר 'לכו מחזיל אל חיל יראה אל אלוקים בציון'.

Dirshu
דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 312

פנינים לפרשת משפטים

**לפניכם טעימה מגיליון לקראת שבת,
לקבלת הגירסא המלאה עם 32 עמודים נא שלחו מייל ל-info@dirshu.co.il
או חפשו 'גיליון לקראת שבת - דרשו' ברשת המקוונת**

"הילד שלי הסכים להצעה", ממשיכה האם ומספרת למלמד. "בהגיע זמן ההדלקה בערב שבת, הוא ניצב לידי, וכשאני מליטה את פניי בידי ובוכה, פורץ גם הילד בבכי נסער ביותר, ושופך נפשו בדמעות שלישי של ממש, וכך אנחנו בוכים יחדיו, ומתחננים לפני בוראנו שיצליח את דרכו בתורה!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על השבת וסגולותיה

"ויביום השביעי תשבת" (שמות כ"ג, י"ב)

ניתן עוד לעשות כדי לשפר את מצבו של הילד. הם סידרו לו מורים פרטיים, מומחים מאין כמותם, שיראתם קודמת לחוכמתם, אבל ראשו של הנער וליבו, פשוט לא תיפקדו... בשלב מסוים, מבחין המלמד שלו בת"ת, בשיפור משמעותי במצבו של הילד הבעייתי. הוא החל לקלוט את הנושאים שנלמדו בכיתה, ואף השתתף במהלך השיעור ושאל שאלות טובות. עובר עוד

נעלה כאן על הכתב סיפור מרגש בענין הדלקת הנרות, שהגיע אלינו מהרב י. מ. דיוויס, איש ירושלים, שהעיד ששמע את הדברים ממקור נאמן. המדובר היה בילד כבן 10 שלא הצליח בלימודיו, ואפילו קרוא וכתוב לא ידע על בוריו. החריגות השלילית הביאה לכך שהילד לא התקדם בשום תחום, ולא קלט כמעט מאומה מכל מה שלמדו בת"ת. הוא היה מוגיע לחידור בשעות הבוקר יחד עם כל חבריו, אבל יושב בכיתה כ'גולם' לכל דבר. המצב הלימודי הכליך גרוע שלו, השפיע כמובן גם על ההתנהגות של הילד, ובהפסקות כשהיה יוצא לשחק בחצר הת"ת, הפריע למשחקים במשחקיהם. ההורים הלכו איתו לכמה מומחי-חינוך, וניסו לפענח את חידת החדלון שלו, אבל אף אחד לא הצליח להעלותו על המסילה הנכונה. הילד לא קלט מאומה. הבעיה היותר גדולה, התבטאה בכך שהמומחים לא הצליחו לזהות את מקור הקושי, ואיש לא ידע להצביע על שורש המצוקה הלימודית של הילד. אין לשער את הכאב והיגון ששררו בבית ההורים, שלא ידעו מה

יום ועוד יום, וההתקדמות לא נעצרת, אלא אדרבה - הילד הולך ומתפתח, ורואה ברכה של ממש בלימודיו.
השינוי לטובה היה כליך בולט, עד שהמלמד החליט להתקשר להוריו של הילד, ולשאול אותם מה הביא לשיפור המהותי הזה. על הקו היתה אימו של הילד, שהתרגשה לשמוע שהתפנית הרצויה מורגשת גם בכיתה. כשהמלמד שאל האם תוכל לפרט בפניו מה הביא את הילד לתפנית זו, סיפרה האם כדלהלן:

"אומר לך את האמת; מזה כמה חודשים שהבן שלי עצמו החל לשפוך את ליבו לפניי, ובכה מאוד על מצבו העגום. מחד גיסא, הוא תיאר את רצונו ושאיפתו להבין את דברי הגמרא הנלמדת, ומאידך גיסא, הוא המחיש בעגמימות נוגעת-ללב כיצד הוא נראה בכיתה, כשכל החברים משתתפים בצורה מסיבית בשיעור, מקשים ומתריצים, והוא יושב כפסל-דומם ואינו מצליח לקלוט מאומה".

האמא סיפרה למלמד, שהילד בכה לפניו בכייתמרורים באומרו: "עד מתי ימשך המצב הזה, ועד מתי יהיה המוח שלי סתום? האמנם כך נגזר עליי להיות טיפש וסכל כל הימים?".

"הבכי שלו נגע מאוד לליבי, אבל לא יכולתי להושיעו", סיפרה האמא. "ברם, מאחר והוא המשיך להתאונן על רוע-גורלו ומצבו, אמרתי לו: 'בני היקר, מחמד נפשי! דע לך שגם אני, כאמא, מאוד מאוד כואבת את מצבך הקשה, ולא אוכל לתאר בפניך עד כמה הדבר מייסר ומצער אותי. אבל, יש פעם אחת בשבוע, שבה אני מוצאת תנחומים, והיא שעת הדלקת הנרות בערב שבת.

"כפי שמן הסתם ידוע לך, בני יקירי, שעת ההדלקה היא עת רצון גדולה, ומסוגלת לתפילה על הצאצאים. לכן, החלטתי לייחד את התפילה הזו בעיקר עליך, ואני משקיעה אז מאמצים רבים, ומתפללת בדמעות לפני השם יתברך שיפתח את לבבך.

"יש לי הצעה בשבילך; בוא עמוד גם אתה לצדי בעת ההדלקה, ותצטרף אל התפילה שלי, ונשפוך את לבבנו בצוותא אל ה', שירחם עליך ויפתח את ליבך בתורתו הקדושה!".

סיפור מרתק בענין הדלקת

נרות התרחש בתל אביב

בשכונה בה התגורר האב"ד הגאון רבי יחיאל וילנסקי זצ"ל, בביתה של אחת המשפחות החילוניות בשכונה, החלו לפתע להדליק נרות שבת, וזמן-מה לאחר מכן, סיפרה עקרת-הבית כיצד קרה הדבר ומה עורר אותה לשנות את הדרך:

"פעם אחת עמדתי בחלון ביתי, וצפיתי בעוברים ושבים המהלכים ברחוב. היה זה ערב שבת, והנה אני נתקלת בדמותו מעוררת-הכבוד של הרב. לא יכולתי לגרוע את עיניי ממנו, כי הוא הזכיר לי במהותו ובצורתו את העיירה ממנה באתי, ואת חיי התורה שפיעמו שם בכל עוז.

"כך נמשך הדבר במשך כמה שבועות. מדי ערב שבת הקפדתי לעמוד ליד החלון כשהרב יצא מהבית, והבטתי בו בהערצה גדולה. עד שבערב-שבת אחד החלטתי, שברגע שאבחין בדמותו של הרב היוצא את ביתו, אדליק נרות שבת!".

הדברים הגיעו לאוזניו של הגר"י וילנסקי וגרמו לו ל... זעזוע נורא! 'אני הרי מתפלל מנחה בשעות הצהריים, ולכן אין לי כל סיבה לצאת מהבית אלא סמוך לשקיעה, ואולי גם אחריה, ובגללי עלולה האשה לחלל שבת'...

ומאז הקפיד לצאת בשעה מוקדמת...

(מתוך הספר 'שבת בשמחה', בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

יום ועוד יום, וההתקדמות לא נעצרת, אלא אדרבה - הילד הולך ומתפתח, ורואה ברכה של ממש בלימודיו.

השינוי לטובה היה כליך בולט, עד שהמלמד החליט להתקשר להוריו של הילד, ולשאול אותם מה הביא לשיפור המהותי הזה.

על הקו היתה אימו של הילד, שהתרגשה לשמוע שהתפנית הרצויה מורגשת גם בכיתה. כשהמלמד שאל האם תוכל לפרט בפניו מה הביא את הילד לתפנית זו, סיפרה האם כדלהלן:

"אומר לך את האמת; מזה כמה חודשים שהבן שלי עצמו החל לשפוך את ליבו לפניי, ובכה מאוד על מצבו העגום. מחד גיסא, הוא תיאר את רצונו ושאיפתו להבין את דברי הגמרא הנלמדת, ומאידך גיסא, הוא המחיש בעגמימות נוגעת-ללב כיצד הוא נראה בכיתה, כשכל החברים משתתפים בצורה מסיבית בשיעור, מקשים ומתריצים, והוא יושב כפסל-דומם ואינו מצליח לקלוט מאומה".

האמא סיפרה למלמד, שהילד בכה לפניו בכייתמרורים באומרו: "עד מתי ימשך המצב הזה, ועד מתי יהיה המוח שלי סתום? האמנם כך נגזר עליי להיות טיפש וסכל כל הימים?".

"הבכי שלו נגע מאוד לליבי, אבל לא יכולתי להושיעו", סיפרה האמא. "ברם, מאחר והוא המשיך להתאונן על רוע-גורלו ומצבו, אמרתי לו: 'בני היקר, מחמד נפשי! דע לך שגם אני, כאמא, מאוד מאוד כואבת את מצבך הקשה, ולא אוכל לתאר בפניך עד כמה הדבר מייסר ומצער אותי. אבל, יש פעם אחת בשבוע, שבה אני מוצאת תנחומים, והיא שעת הדלקת הנרות בערב שבת.

"כפי שמן הסתם ידוע לך, בני יקירי, שעת ההדלקה היא עת רצון גדולה, ומסוגלת לתפילה על הצאצאים. לכן, החלטתי לייחד את התפילה הזו בעיקר עליך, ואני משקיעה אז מאמצים רבים, ומתפללת בדמעות לפני השם יתברך שיפתח את לבבך.

"יש לי הצעה בשבילך; בוא עמוד גם אתה לצדי בעת ההדלקה, ותצטרף אל התפילה שלי, ונשפוך את לבבנו בצוותא אל ה', שירחם עליך ויפתח את ליבך בתורתו הקדושה!".

גם הילד פורץ בבכי

"הילד שלי הסכים להצעה", ממשיכה האם ומספרת למלמד. "בהגיע זמן ההדלקה בערב שבת, הוא ניצב ליד, וכשאני מליטה את פניי בידי ובוקה, פורץ גם הילד בבכי נסער ביותר, ושופך נפשו בדמעות שליש של ממש, וכך אנחנו בוכים יחדיו, ומתחננים לפני בוראנו שיצליח את דרכו בתורה.

"כך נמשך הדבר כבר כמה חודשים רצופים, כשבכל ערב-שבת נשמעות בכיות ותחינות בעת ההדלקה. גם בני הבית האחרים מצטרפים לבכיות אלו, וכולם מתפללים על הצלחתו של הילד בתורה.

"אם אתה שואל אותי לפרש המהפכה החיובית המתרחשת אצל הילד", אמרה האם, "נראה לי שהשומע תפילת עמו ישראל ברחמים, שמע את תפילותינו, ופתח את סגור-ליבו של הילד! מאז שהחילוננו

"אם הייתי יודע שההצטרפות שלי ל'דרשו' תגרום לילדים שלי להצטרף גם כן, הייתי עושה 'יום טוב' מיוחד ביום שבו התחלתי ללמוד לראשונה את 'הדף היומי בהלכה'... התברר למפרע שזה הצעד הכי חכם שעשיתי בימי חיי!"

הצצה לרגעים משמעותיים במרוץ החיים השוטף

הרב יהושע לייבזון

ביום רביעי הקודם, הגעתי למשרדי 'דרשו' בשעת צהריים, ומצאתי את עובדי המשרד כשהם ששים ושמוחים. האווירה במקום תמיד חיובית ושמחה, אבל הפעם היתה מהולה בה חגיגות יוצאת דופן. "לשמחה מה זה עושה?", שאלתי את החברים, והם לא הכבירו במילים. במקום זאת סובבו את מסך המחשב לכיווני, והראו לי את הנתונים המפתיעים.

המייל היה עמוס במאות הודעות, שהגיעו מאז תחילת הלילה הקודם ועד עכשיו... כל הודעה כזאת, מכילה בתוכה טופס הרשמה של מצטרף חדש למשפחת 'דרשו', המבקש להיכלל בין רבבות הנבחרים ב'דף היומי בהלכה', עם תחילתו של מחזור הלימוד השלישי ב"ט אדר ב'.

הרישום מתבצע בכמה וכמה דרכים: יש אפשרות להתקשר למשרדי 'דרשו', אפשר גם להירשם בטופס אלקטרוני, אבל רבים בוחרים בדרך הנגישה והנוחה ביותר: דרך עמדות 'נדרים פלוס' שממוקמות כמעט בכל בית כנסת ברחבי הארץ.

ההודעות הגיעו בקצב מדהים, בכל שעות היום וברוב רובן של שעות הלילה. כבר בלילה הראשון לרישום התקבלו למעלה מ-200 טפסים של נרשמים חדשים, המאחרים נרשמו אחרי השעה 2:00 בלילה, והמקדימים למחרת נרשמו עוד לפני השעה 7:00 בבוקר.

אכן, סיבה מוצדקת לאווירה החגיגית שאפפה את המשרד!

"אנחנו צריכים לשמוח ככה כל יום!", אמר אחד החברים לאחר מחשבה קלה. כולם הסתכלו עליו וניסו לרדת לעומק דעתו: "הרי לא כל יום נרשמים ל'דרשו' מאות נבחרים חדשים", שאלתי אותו, והוא הסביר את עצמו:

"כשאדם נרשם ל'דרשו' זאת סיבה גדולה לחגיגה, כי הוא עומד ללמוד בעזרת ה' דף היומי בהלכה'. וכשאדם לומד בפועל, זאת לא סיבה לשמחה?"

"ב"ה זכינו שרבבות יהודים לומדים מדי יום דף היומי בהלכה, בזכות

הפעילות של הארגון, זכינו שרבבות יהודים לומדים דף היומי על הש"ס הבבלי בצורה יסודית יותר, כי הם רוצים להצליח במבחן שיתקיים בסוף החודש, זכינו שאלפי בחורי ישיבה משכימים קום כל בוקר, ולומדים בתוכנית 'דרשו בוקר', הם חוזרים על תלמודם ומשננים מאות דפי גמרא בשנה, בתוכנית 'תלמודו בידו', כל זה לא סיבה לחגיגה???"

מה שמאוד מעניין, זה שאנחנו רואים גם הפעם הרשמה המונית של בני משפחה של נבחרים קודמים. המוני בחורי ישיבות שאבותיהם נבחרים ב'דרשו', מצטרפים גם הם לעניין, ונרשמים למחזור הבא.

"אם הייתי יודע שההצטרפות שלי ל'דרשו' תגרום לילדים שלי להצטרף גם כן", אמר לי השבוע נבחן ותיק שמסיים עכשיו מחזור שני של 'הדף היומי בהלכה', "הייתי עושה 'יום טוב' מיוחד ביום שבו התחלתי ללמוד לראשונה את 'הדף היומי בהלכה'! התברר למפרע, שזה הצעד הכי חכם שעשיתי בימי חיי, כי הוא משפיע לא רק עלי, אלא גם על הילדים שלי, שפשוט ראו כמה הלימוד הזה תורם לי ומחיייה אותי, והחליטו להצטרף גם הם, ולהידבק גם הם בתוכנית שתביא להם אושר ושמחה בעזרת ה' עוד רבות בשנים!".

{ אז נדברו }

פרשת משפטים תשפ"ב | לסדר: "השביעית תשמטנה ונטשתה..." | גליון מספר: 544

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאני

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתיא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

גם סיפורים צריך לדעת לקרא נכון... ולהבין נכון...

לפני שבועיים נכתב כאן בגיליון הגדרה נחוצה איך לגשת נכון לסיפורי השגחה פרטית... אז אם כבר פתחנו את הנושא של סיפורים... הפעם אני רוצה לדבר על **סיפורי חזק במצוות ומעשים טובים!!!** אני מתכוון לסיפורים הממוקדים... יש עשרות סיפורים על מי שקיבל שבת לפני הזמן וזכה לסייעתא דשמיא עצומה... ויש את אלו שלא נזהרו בעניית אמון וה' ישמור מה קרה להם... ובקיצור: על כל נושא שרק תזמין... אני יכול לשלוף לך עשרות סיפורים מרגשים ומסמרי שיער לטוב ולמוטב כמה חשוב לקיים את המנהג הזה... וכמה נורא למי שמדבר בחזרת הש"ץ...

עכשיו: בשכל ישר סיפורים מהסוג הזה זה דבר נפלא!! סיפורים זה משהו שמחזק אותנו באופן מוכח!!! ורואים את זה גם בחז"ל לאורך כל הדרך שהם תמיד השתמשו בכלי הזה... יש כמעט על כל מצוה אגדות חז"ל על תנאים או גם יהודים פשוטים שקיימו את המצוה וזכו לדברים גדולים וכן הדין... זאת אומרת: לסיפורים יש כח זה כבר לא מהיום!! גם אחרי שהבאתי מאמרי חז"ל בחשיבות כבוד שבת... עדיין חז"ל רואים לנכון להביא את הסיפור של יוסף מוקיר שבת כי זה נותן עוד יותר כח וכן הלאה... **ובפרט היום!!** כל דרשן מתחיל חייב שיהיה באמתחתו לכה"פ סיפור אחד בהתחלה. עוד שלוש סיפורים בסוף ואולי וורט קצר ומאמר חז"ל באמצע...

אבל!!! כאן מגיע האבל הגדול!!! אליה וקוץ בה...

צריך לדעת שדווקא בדורנו... היות ויש לנו נטיה להסתכלות שטחית... כתוצאה מהשטחיות שלנו לא תמיד הסיפורי חזק הם יעילים!! ואדרבה... למרבה האבסורד הרבה פעמים רב הנזק על התועלת... אני עכ"פ פוגש לאחרונה את הנזקים של הסיפורים הרבה יותר מהתועלת שלהם... אפשר להביא הרבה דוגמאות... אבל היות וקצת פרשת משפטים... אז אנקוט בדוגמא שמתאימה לנושא של ישרות בדיני ממונות... אני מכיר יהודי שהוא בעל חוב!! חייב כסף להרבה יהודים ולא משלם... למה? הוא טוען: אין לי!!! הוא עשה שיפוץ לבית... הביא אנשי מקצוע... אינסטלטור... איש מזגנים... אנשים שעבדו שבועות אצלו בבית ותכל'ס בסוף לא ראו ממנו כסף... למה?? **אין לי!!!**

טוב... אם אין לו אז אין... בשביל זה אנחנו יהודים ולא תהיה לו כנושה... לכן לא יורדים לחייו...

והנה!!! יום אחד אותו יהודי אירס את בנו בשעה טובה ומוצלחת... וכידוע: אצל האשכנזים משלמים לשדכן... **ואני כעת שואל אותך:** נראה לך שהוא לא שילם לשדכן?? יש לך הווה אמינה לרגע שהוא לא שילם לשדכן?? ברור שהוא שילם!!! אני ראייתי במו עיני שהוא שילם טבין ותקילין!!! ולמה?? כי ה' ירחם... אתה יודע איזה סיפורים מסמרי שיער יש על אלו שלא שילמו דמי שדכנות... אח"כ הזוג סבל כל החיים... וההורים לא ראו נחת ומחלות וצרות ואל תשאל... והכל למה?? בגלל שלא שילמו כסף לשדכן... נו... אז נראה לך שאותו יהודי יאמלל את הבן שלו ואת עצמו...??

אז לשדכן הוא שילם!!! הוא הצליח לגרד 1000 דולר והוא נתן לשדכן ללא אומר וללא דברים וללא עיכובים... אה... מה עם החוב שהוא חייב להרבה מאוד אנשים אחרים???

נו נו... זה עוד יכול לחכות... סו"ס זה פחות מסוכן מלא לשלם דמי שדכנות...

עכשיו!!! אתה מבין לבד שזה קשקוש... אין שום הבדל בין שדכן לאינסטלטור!! שניהם שכירים!! לשניהם יש לאו ד"לא תלין פעולת שכיר איתך עד בוקר..." ואם מי שלא משלם דמי שדכנות ה' ישמור מה יכול לקרות... אותו דבר זה לא לשלם למתווך!!! אין שום שום הבדל ביניהם!!!

ותכל'ס... מה נעשה שהסיפור היה על דמי שדכנות!!! הסיפור היה שלא נתנו דמי שדכנות וה' ישמור איזה צרות היו... היות והסיפור התמקד בדמי שדכנות... אז מהיום נתקע לנו בראש שדמי שדכנות זה כישוף כזה... אל תתחיל איתו... אם אתה לא נותן דמי שדכנות... כל השדים בדרך אליך הבייתה... אה... לא שילמת לאיש מקצוע?? אה... אתה לווה רשע ולא ישלם?? לא!! זה לא בעיה... אדרבה... מקסימום אני אקח הלוואה... או לחילופין אני אדחה את התשלום לאיש מקצוע בעוד כמה חודשים... העיקר שיהיה לי כסף לשלם לדמי שדכנות!!! (ואני עוד אסביר לו... לאינסטלטור... תבין: זה דמי שדכנות... אתה רוצה שהשידוך יתפרק?? אתה רוצה שהבית שלנו יחורב?? והאינסטלטור עוד יבין... הוא יבין את כוח הנסיבות ויוותר... למרבה האבסורד) אתה קולט את עוצמת העיוות שנוצרה כאן???

הנה לך סיפור!!! סיפור על אחד שלא שילם דמי שדכנות וה' ישמור מה קרה לו... מה המסר האמיתי שאמור לצאת לנו מכזה סיפור...?? שה' אוהב משפט!!! ה' רוצה שנהיה זהירים בדיני ממונות... ואם מגיע תשלום לשכיר אז צריך לשלם לו... ואם עושקים שכר שכיר ה' לא מוותר על זה... זה המסר החשוב והמהותי שאמור לצאת מסיפור שכזה... ותכל'ס... במקום להוציא את המסר הזה... מה אנחנו עושים?? מרוקנים אותו מכל התוכן... נתקעים בסיפור עצמו!!! ומהיום כולם פתאום עושים עסק מדמי שדכנות... זה כל הנושא!!! זה לא קשור לזהירות בדיני ממונות... לא קשור לרשב"ע שאוהב משפט וצדק... לא!! הכל ומתחיל ונגמר בדמי שדכנות!! אתה יכול להמשיך להיות נוכל... אתה יכול להמשיך לא לשלם לכל אנשי מקצוע שאתה חייב להם כסף... אתה יכול להמשיך להיות לווה רשע ולא ישלם... רק אל תתחיל עם דמי שדכנות!!! פלחן חדש! דמי שדכנות... אתה קולט כמה נזק יצא מסיפור שכזה?? לא זו בלבד שלאותו יהודי אין יראת שמים והוא לא זהיר בדיני ממונות... אלא הוא גם מצא לו פלחן חדש... דמי שדכנות!!! מהרבש"ע הוא לא מפחד... מדמי שדכנות הוא מפחד... אין פה סרך של יראת שמים!!! הזהירות הנקודתית הזו לא קשורה ליידישקייט בגרוש... זה עוד איזה חמסה... עוד איזה סרט אדום... שהחלטת לעשות ממנו עסק ולפחד ממנו... הנה לך הנזק שבדורנו יכול לצאת מסיפורי חזק!!!

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

השטייגן היחודי שאפשר לעשות דווקא בשנה מעוברת...

יש לי מאמר קבוע שאני כותב אותו פעם בשלוש שנים... ובדרך כלל בשבוע הזה!!!
 כידוע: אנחנו כעת בשנה מעוברת... ע"פ רוב שנה מעוברת זה משהו מעצבן... בפרט למי שמפחד משיגרה
 ובפרט למי שמאוד אוהב את חג הפורים כמוני שאין לי כח לחכות לו עוד חודש נוסף... אבל לשנה מעוברת יש
 גם יתרון אחד גדול!!! והיתרון הוא: הפרשות שבוע הקרובות!! פרשת משפטים תרומה תצוה, כי תשא ויקהל
 פקודי ויקרא צו שמיני...

אם תשים לב: מפרשת משפטים ואילך עד פרשת בהעלותך... זה החלק הכבד ביותר בתורה!! מה פירוש
 כבד?? אני מתכוין בייחס לנשים וקטנים... אין סיפורים מעניינים... זה לא עשרת המכות וגם לא עשרה ניסיונות
 של אברהם אבינו... אין לגנת בגן מה לספר וגם אין כמעט ציורים מה לצייר בפרשת שבוע... אבל לא אלמן
 ישראל... בהשגחה פרטית מיוחדת כמידי שנה מפרשת משפטים ואילך מתחיל פרשת שקלים, ופרשת זכור,
 ואח"כ פורים, ואח"כ פרשת פרה והחודש חודש ניסן, ושבט הגדול, ופסח, ואח"כ ספירת העומר, ואח"כ ל"ג
 בעומר, ואח"כ ערב מתן תורה... ובקיצור: אין שבוע אחד שגרתו לשמיני... ואז כשנגמר מתן תורה והחודשים
 לשגרה... הופה!!! הגענו לפרשת בהעלותך... ומכאן ואילך פרשת השבוע חוזרת להיות ידידותית עם הרבה
 סיפורים ומוסר השכל וצאינה וראינה...

ככה זה בשנים רגילות!!! כך שבשנה רגילה יש לנו איזה התחמקות אלגנטית לדלג על הפרשה ולא ללמוד
 אותה... כי יש מגילת אסתר... ויש יוצר למוסף של פרשת שקלים וזכור... אבל בשנה מעוברת אין תירוץ!!!
 אדרבה... כעת שיא עונת המלפפונים... אין לך לאיפה לברוח... יש לפניך כעת פרשת משפטים עם כל אישמקע
 רש"י... עם כל הגופי תורה של סדר נזיקין... ומיד אח"כ מגיע פרשת תרומה תצוה כי תשא ויקה"פ עם כל
 הלכות בית הבחירה וכלי המקדש והעובדים בו... ותדע לך שמי שלומד את זה בעיון זה גישמאק עצום!!! ושווה
 לנסות!!! וסליחה על הביטוי... לא שווה לנסות... חובה לנסות!!!

הגיע הזמן שנבין שפרשת שבוע זה לא וורטים לפרשת שבוע!!! פרשת שבוע זה תורה שבכתב ויהודי חייב
 לדעת תורה שבכתב כי זו התורה!!! זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל... הסיבה שאני צריך ללמוד
 מסכת בבא קמא... זה מדין פרשת משפטים... כי מסכת בבא קמא עסוקה בלהסביר לי עשרים פסוקים
 מפרשת משפטים!!! ממילא בשורה תחתונה יש לי עסק עם פרשת משפטים... ויש כאלו שלא קולטים את
 זה... יש כאלו שחושבים ששטייגן של תורה זה במסכת בבא קמא... ואילו החומש זה בשביל וורטים לשת
 אופרוך... אז זהו שלא!!! ובינו במקרא זה א' וב' של עסק התורה... לא לחינם כמעט לכל הראשונים יש פירוש
 יסודי על התורה!! רק אצלנו תורה שבכתב זה נהיה משהו חובבני של וורטים...

ואני אגלה לך סוד כמזם: יש כזה סיפור על החפץ חיים שהתחיל לגרום את השי"ס ותוך כדי הוא נזף בעצמו...
 ישראל מאיר... כשאתה תעלה לשמים גידו לך ערוך מה שלמדת... האם אתה תדע הכל בעל פה?? ומאז כולם
 יודעים לתאר שמי שעולה לשמים אומרים לו תתחיל להגיד לנו מסכת בבא מציעא דף ב. שנים אוחזין בטלית...
 אח"כ אלו מציאות והמפקיד...

אבל לענ"ד זה לא נכון!!! כשאתה יעלה לשמים לא יפתחו לו לא מסכת ב"ק ולא כתובות... יפתחו לך את התורה
 שבכתב כי בסופו של דבר זו התורה ואת זה אתה צריך לדעת!!! יפתחו לך את פרשת משפטים ויגידו לך תתחיל
 לקרא... אבל לא סתם לקרא אלא גם תסביר!!! תסביר מה כתוב... אז פרשת עבד עברי ואמה העבירה זו סוגיה
 שלמה בקידושי... ופרשת שור בור מבעה והעבר זה חצי מסכת ב"ק... ופרשת שומר חינום וכו' זה מסכת בבא
 מציעא... ותכל"ס... כמה שאנחנו יושבים ולומדים כל היום גמ'... בסופו של דבר אסור לשכוח שכל זה בשביל
 לדרוש ולהבין במקרא!!! אנחנו פה בשביל להבין כל פסוק בפרשת משפטים ופרשת ויקרא... וכששאלו אותנו
 בשמים ישאלו מה כתוב בחומש עם פירוש הגמ'... (כל ההבדל בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה... שתורה שבכתב היא מבחן
 מתוך הכתב... בשמים יביאו לנו חומש שמות ויתנו לנו לקרא מתוך הכתב... אבל מה שכתוב בגמ' ב"ק וב"מ... זה נצטרך לדעת בעל פה כי
 זה תורה שבע"פ... ולכן החפץ חיים היה בעיקר מטרד ממה שהוא צריך לזכור בע"פ)

בקיצור: שטייגן בפרשת שבוע!!! הפרשיות הבאות עלינו לטובה הם פרשות חשובות!!! כן... לנשים אין לי מה
 לומר... לגננת בודאי אין לי מה להציע איך להעביר את פרשת תרומה תצוה בגן... אבל כשמדברים עם בחור או
 אברך בן עליה... או רעה... ההלכה... יש לנו פה קרש מקפצה... שנה מעוברת זו הזדמנות ללמוד גופי תורה דרך תורה
 שבכתב!!! אני רוצה שתבין: אני לא בטוח שבאים בטענות בשמים לבחור ישיבה שלא ידע הלכות טומאת
 אוכלין... סו"ס זה סדר טהרות... ולא הגעתי עד לשלשום מה מסובך... אבל ההלכה... יש שני פסוקים מפורשים בתורה
 בפרשת שמיני "מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים ימא... וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו..."
 את זה!!! את זה היה נדרש ממך לדעת... לא ציפינו ממך שתגיע למסכת מכשירין (שהירושלמי מתבטא עליה שגם חצי
 שנה לא מספיק בשביל להקיף את דקות עניינה) לא ציפינו ממך שתגיע אי שם לסוף סדר טהרות... אבל פסוק מפורש
 בפרשת שמיני?? על זה נאמר: אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותו!!! אתה יודע מה זה פרשת שמיני? יש
 שם פרשה לא כ"כ ארוכה... שאם רק תלמד אותה בכובד ראש יש לך אחיזה במסכת כלים ומכשירין... ואם
 תלמד גם את סוף פרשת מצורע בעיון יהיה לך בקיאות מינימלית במסכת זבים ונדה וטבול יום, (בא לדבר כעת
 על מסכת נעמים שזה אולי באמת נושא קצת יותר נרחב) אני מדבר על מושגים ביהדות שאפשר לרכוש אותם בלימוד טיפ
 טיפה יסודי בפרשת שבוע!!! על זה לא יהיו תירוץ... אז כל שנה רגילה... פרשת שמיני זה או ערב פסח או
 אסרו חג של פסח... נו... אין עם מי לדבר... אבל השנה העסק רגוע... אנחנו נמצאים בשנה מעוברת... יש לנו
 חודש נוסף בשנה... אז בא ננצל את זה לבקיאיות מינימלית בקדשים!!!

ושבו אותו עניין: יתכן שלא יבואו אליך בתביעה למה לא היית בקי בפר כהן משיח והעלם דבר... כי אתה תטען
 שכולי תנויי בניזקין הוה... נניח שיקבלו את התירוץ המגובב שבקושי הספקת 10 דף בחורף מעובר במסכת
 גיטין אז איפה היה לי זמן להגיע לזבחים מנחות... נו... נניח שהטענה הזו תתקבל... אבל פרשת ויקרא!!! זה
 חומש!!! ובינו במקרא!!! מה ביקשנו ממך... תלמד חומש ותבין מה שאתה לומד... על זה לא יהיו תירוץ... אז
 שנה שעברה פרשת ויקרא זה היה כבר עמוק בערב פסח ולמי יש זמן... אבל השנה פרשת ויקרא זה באמצע
 החורף... בשיא הישבו הדעת... תחליט שאתה מקדיש שעתים ביום ששי ללימוד פרשת השבוע בעיון!!! או
 לחילופין כל יום חצי שעה לימוד בעיון מראשון ועד שני ומשני עד שלישי... תחליט שזו תכנית נקודתית
 מפרשת משפטים עד סוף פרשת נשא!! מפרשת בהעלותך אני פוטר אותך... מכאן ואילך הגננת כבר היתה
 בתמונה... אבל הפרשות האלו זה תלוי בך!!! האם תחליט ללכת לזה או להסתכן בבורות גמורה בתורה
 שבכתב...

תזכורת לתושבי הצפון והדרום,

**עדיין נותרו יומיים וחצי (עד יום חמישי בערב -
 יתרו) לקניית הספר 'וימאן' בדוכני הספרים
 'בלוי', ביום חמישי (הקרוב) בערב מסתיימת
 המכירה בבתי הכנסיות.**

**שימו לב - ניתן לרכוש את הספר גם במקדי
 המכירה בבתי שברחבי הארץ. לבירור
 הנקודה הקרובה אליך: 0527683095**

אודות הגזירה המשכימה לפתחנו...

בימים אלו מרחפת גזירה על העם הישוב בציון... גזירה
 מכוונת על קדושת ישראל... לא ברור מאיפה אותו שר
 תקשורת יודע שכעת ימי השובבי"ם... איך הוא ידע
 לגזור את הגזירה הזו דווקא בימים אלו... מה שבטוח!!!
 הגזירה גזירה!! ושעון החול הולך ואוזל ואוטוטו... אם
 לא יהיו שינויים מיוחדים... הגזירה הזו עלולה לצאת
 לפועל... וזה מעמיד את כולנו בחזית חדשה ומסוכנת
 מול פגעי הטכנולוגיה... אני לא מוברג למערכת... ואני
 לא יודע איפה זה אווז בשתדלנות... (ובפרט שבאופן כללי
 יש לי באג שאין לי מינימום של החוש טכני להבין מה זה קומה
 כשירה ומה זה אומר שמבטלים אותה... אנשים טובים מסבירים לי
 ואני מהנהן בראש ותכל"ס לא קולט איך זה עובד...) דבר אחד אני
 מבין: שבעוד כך וכך ימים הפלאפון שלי עלול להיות
 חשוף לכל הגונגל של דורנו...

בקיצור: תחשוב שאני ואתה מסתובבים בגן חיות...
 ולפתע מכריזים ברמקולים: רבותי... בעוד עשר דקות
 משחררים את כל החיות מהכלוב... האריה והטיגריס
 והנמר, הפיל והקוף והקנגורו... כולם יוצאים לבראנפן
 ולעקעץ... בקיצור: פלשתים עליך שמשון... (דא עקא שזה
 לא שמשון אלא אני ואתה הקטנים והחלשים...) אז יש לנו עשר
 דקות להתכונן... מי יתן והכל יסתדר... ועוד נוכל לראות
 את אותו אחד צף על פני הגלים הרבים ועוד נוכל לומר
 גם עליו ועל חברים שלו על אדאפטת אטפון ומטייפין
 יטפון... **אבל במקביל אנו צריכים להיות ערוכים**

לקראת פתיחת הגן חיות!!!

אז אני שוב מבהיר: אני לא מעורב בסוד העניינים... אני
 רק שומע פה ושם משפטים... ושמעתי שקיימת איזושהי
 אופציה על השלחן שאם יקרה הגרוע מכל עלול להיווצר
 מצב שאנחנו נקבל הוראה לנתק את הפלאפונים שלנו!!!
 בינינו לבין עצמנו... מאד קשה לאוזנים לשמוע כזו
 הוראה... בשבילנו עצמם העלאת אפשויות כזו שאני
 אצטרך לנתק את הפלאפון... זה... זה בשבילנו סוף
 העולם... בא לא נתעלם מהקושי!!! אני מוכרח להיות
 כנה... גם לי באופן אישי קשה מאוד לחשוב על עצם
 האפשרות הזו... (לא נעים להודות... אבל כשאיני חושב על אופציה
 של ניתוק פלאפון אני מרגיש כמעט כמו לבן שמתרוצץ כהלום יין...
 "למה גנבת את אלוהי...")

וכבר יצא לי לשמוע מכמה חברים קרובים... ומדובר
 דווקא ביראי שמיים... ושמעתי כל אחד בנפרד מגיב
 בכעס ובהכחשה... לא יודע מה ומי... דבר אחד ברור לי:
 יתהפך העולם!!! אני את הפלאפון שלי לא מנתק!!!

ואני טוען שתגובה שכזו לא מתאימה ליהודי!!!

אני מרשה לעצמי להגיב דווקא בגלל שאני כן מבין את
 התגובה... אני מבין את עצם הקושי לחשוב בכלל על כזו
 אופציה שמונחת על השלחן... **אבל אז מה!!!** אז מה
 וקשה לנו לחשוב על זה...?? אז מה ואני ואתה רוצים
 להיות אופטימיים ומקוים שלא נגיע למצב הזה?? תכלס
 להגיד משפט: יתהפך העולם!!! אני את הפלאפון שלי לא
 מנתק! זה משפט שמנוגד לקריאת שמע שאנחנו
 קוראים פעמיים ביום...

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

גם סיפורים צריך לדעת אין לקרא ולהבין...

והכל בגלל מה?? בגלל שאנחנו שטחיים וממילא כשאנחנו שומעים או קוראים סיפורי חזק... אז או שהסיפורים מוגשים לנו בצורה שטחית... או יותר נכון אנחנו ניגשים לסיפורים האלו בצורה שטחית... וברגע שהסיפור מתמקד במסר נקודתי כמה חשוב לשלם דמי שדכנות...

תכל'ס מה נתקע לנו בראש?? תקשיב: דמי שדכנות זה כסף קדוש ומכושף ואל תתחיל עם זה... זה כסף שאם אתה לא משלם אותו הוא מהלך עליך אימים ויכול להרוס לך את כל החיים... (בינינו... זו התחושה.)

זה נקרא לרוקן את כל התוכן התורני והערכי... ולהפוך אותו לפלחן חדש מנוכר ולא קשור ליהדות... וכשזו התוצאה עדיף כבר לא לספר את הסיפור... אם יש משהו יותר גרוע מאדם שאין לו יראת שמים ולא זהיר בדיני ממונות... זה אדם שבמקום שיהיה לו יראת שמים... יש לו כן יראה מכל מיני קשקושים... כן... יש הרבה קשקושים... לכל אחד יש את הכמה סיפורים שהוא מכיר והוא נתקע בהם... זה תקוע עם קפיד'ת... זה תקוע עם בדיקת מזוזות... זה תקוע עם איזה צדיק מסוים שרק הוא פועל ישועות... והמסקנה המתבקשת מכל הסיפורים האלו ביחד... איזה פולחן נקודתי!!! אל תפחד מלעבור עבירות... אין מה לחשוש מלהפסיד זמן ק"ש... הדבר היחיד שצריך להלחץ זה שאולי המזוזות פסולות...

בן אדם שקורא סיפור על מישהו שהיה לו צרות ובדקו את המזוזות והתברר שהם היו פסולות... נו... מה המסקנה שיוצאת מהסיפור הזה?

אם המסקנה מתייבת במזוזות!!! שאוי ואבוי... אסור שהמזוזות יהיו פסולות... אז בדור השטחי שלנו המשמעות היא: עזוב... לא איכפת לי שום עבירה... העיקר שהמזוזות לא יהיו פסולות!!! אם הפסדת זמן ק"ש... נו... העיקר שאתמול בשעה 2 בלילה המזוזות חזרו מבדיקה...

ברור שלא זו צריכה להיות המסקנה! אבל מה נעשה שבראש שטחי זו המסקנה... ואתה רואה את זה לאורך כל הדרך...

מסתובבים בינינו אנשים חרדים... שהחרדיות שלהם מתייבת בכל מיני קודים כאלו... זה תקוע עם מזוזות... זה תקוע עם הכתובה... זה תקוע עם דמי שדכנות... וברגע שכן אדם מאוד חרד על בדיקת מזוזות ולא חרד בכלל על מצוה אחרת... מה זה אומר?? שאין פה שום שייכות לידישקייטי!!! אין פה איזה יראת שמים טהורה של יהודי שחרד על מצוה ה'... יש פה איזה כישוף שנקרא מזוזה... שאל תתחיל איתו...

ובזה הגוים לא פחות טובים מאיתנו... גם לגוים יש כל מיני קשקושים שהם נתקעים עליהם... לערבים יש את השגעונות שלהם מה מפחיד אותם... ולאירופאים יש הגו'קים שלהם... ואנחנו

היהודים... במקרה!! בטעות!!! ממש בטעות... השגעונות שלנו זה בערכים תורניים מובהקים... אנחנו לא מפחדים מסרט אדום... אנחנו מפחדים ממזוזה לא כשרה או מדמי שדכנות שלא שולמו... נו... זה ההבדל בינינו לבין הגוים???

כשאני מפחד ממזוזה לא כשרה... המשמעות היא שאני חרד לדבר ה'!! היות וה' ציווה שתהיה מזוזה בפתח הבית... אז אם רצון ה' לא נעשה זה סכנה לבית!!! ואם קראתי סיפור על בית שהיו בו צרות צרורות והכל היה בגלל שהיו בו מזוזות פסולות... מה המסר??

שמהיום צריך להתחזק בברכת המזון!! (לכה"פ גם... לא רק בבדיקת מזוזות) כי הנה לך... תראה כמה ציווי ה' שומר!!! ומה קורה כשציווי ה' לא נעשה... סיפור כזה אמור לחזק אותנו בקריאת שמע של שחרית ובתפילין ובתלמוד תורה... למה?? כי מצות מזוזה כתובה בנשימה אחת יחד עם "ודברת במ שבכך ובקומך וקשרתם לאות וכתבתם..."

וממילא זה אמור לחזק אותי לכה"פ בכל שאר מצוות ה' שכתובים בתוך המזוזה בעצמה... בקיצור: לא לרוקן את התוכן של הסיפור!!!

האמת היא שפעם יצא לי לספר סיפור על דמי שדכנות... סיפורי לציבור שהיה איש אחד שהיו לו צרות בבית ולא הבינו מה יש... ובסופו של דבר התברר שהוא לא שילם דמי שדכנות... וברגע שהוא שילם הכל הסתדר... כולם התחתנו תוך שנה... ובנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות... סיימתי את הסיפור ואמרתי... רבותי: נו... מה המוסר השכל שיוצא לנו מהסיפור הזה? **שאסור לגנוב (כסאות) מהביטוח לאומי!!!** (הדגשתי כסאות... הרי לגנוב ציוד מהמשרד של ביטוח לאומי אתה גם מסכים שאסור... כי זה מקום פרטי... זה לא חדר שיעורים של ישיבה... אז על אותו משקל לגנוב כסף מהם ודו"ק)

כולם הסתכלו עלי בתמוה... הביטו עלי בעיני עגל... מה הקשר?? מה עניין שמיטה אצל הר סיני ומה עניין ביטוח לאומי לדמי שדכנות??

עניתי להם בחזרה בשאלה: סליחה... מה העניין של דמי שדכנות שזה כ"כ חמור?? נו... באמת מה חמור בזה?? **שאני ה' אוהב משפט!!** ואם צריך לשלם לשכיר אז אני רוצה שתהיה הגון ותשלם מה שצריך לשלם!!!

ומי שחושב שהעולם הפקר ומתנהג בחוסר הגינות... אז שידע לו שהוא ישלם על זה ביוקר... שידע לו שיום יבא והוא ישלם את זה על ארבע...

וממילא!!! אם זה המסר... אז זה נכון גם בייחס לביטוח לאומי...

אם הגענו למסקנה שחברות הביטוח זה משהו פרטי... אז כמו שאסור להיכנס למשרד ולגנוב כסאות וציוד משרדי... ככה אסור לרמאות אותם ולהוציא מהם כסף שלא מגיע לך... ואני רוצה שתבין: אני לא סתם לקחתי את המסר לביטוח לאומי... יש לי פרנציפ להסיט את המסר של

הסיפור דווקא לדוגמא אחרת... ולמה?? בגלל זה!!

כי ברגע שאתה מספר סיפור על דמי שדכנות ואתה משאיר את זה שמה... אז בדור השטחי שלנו... המסקנה המתבקשת היא: דמי שדכנות!!! ערך חדש ביהדות!!! לא גזל... לא עוולה... לא שכר שכיר... רק דמי שדכנות... מצוה חדשה בתרי"ג מצוות... או יותר נכון בעשרת הדיברות...

ואסור שזה יקרה!!! כי מסקנה מסוג שכזה היא נזק הרבה יותר גדול מהתועלת... הרי מה רצינו בסיפור הזה?? איזה תועלת רצינו להוציא מהסיפור הזה?? סו"ס אנחנו יהודים עובדי ה'... וכשאנחנו מספרים סיפורי חזק... אנחנו רוצים להוציא מאן מוסר השכל בידישקייטי... נו... מה רציתי להוציא מהסיפור עם דמי שדכנות או עם ה-10 לפני הדלקת נרות?? רציתי להוציא מאן חזק לקיים את רצון ה'!!! כמובן שאני כעת מתמקד במצוה מסוימת... וזה מאוד טבעי ונורמלי...

ברור שכשבאתי לספר על דמי שדכנות... באתי כאן לחזק את ידי הציבור שלא ישכחו לשלם דמי שדכנות!!! ברור שיש לי מסר ממוקד... אבל עדיין... גם כשהמסר שלי ממוקד... עדיין... לאיזה ערך ביהדות הוא מסונף???

זה מסווג לערך שנקרא ישרות בדיני ממונות!!! אני רציתי לחזק את העוילים בזהירות בדיני ממונות... והתמקדתי בדמי שדכנות...

אבל ברגע שהציבור נתקע בדמי שדכנות ונשאר שם!!! מה יצא??

שנהייתי איזה פרסומאי והאיש שיווק של ארגון השדכנים בע"מ ויצאתי פה במסע הסברה שחשוב לשלם להם והוספתי איומים ודרכי איכפה...

אין לי בעיה!! אין לי בעיה עם איש שיווק שהחליט לשווק את ענף של בדיקת המזוזות בשביל לפרנס יהודים... אני בעד... אבל לפחות אל תכניס את הרבש"ע לשם... אל תהפוך את זה לסיפורי חזק...

כשאני רוצה לחזק יהודים בעבודת ה'!!! אז אסור שהסיפור ישאר תקוע באיזה נישא!! באיזה פלחן חדש שהציבור פתאום סימן אותו...

ואני אתן לך את הדוגמא הכי קיצונית: מה קורה אם אני חסיד של רבי מסוים... ופתאום אני שומע מופתים עצומים שהרבי השני עושה...

נו... מה יצא לי מהסיפורים האלו?? ש... שכנראה הגיע הזמן לערוק מהרבי שלי לרבי השני... כי... כי הנה... לפי הסיפורים זה נראה שהצדיק השני הוא יותר... אז זהו שלא!!! הנה לך שוב הסתכלות שטחית של דורנו... אם אתה שומע מופתים שהרבי השני עשה לחסיד שלו... מה המסר?? אוה... מהיום אני מתחזק בייתר שאת בלקבל את מרותו של הרבי שלי!!! למה? כי הנה... תראה איך ה' עשה מופתים לרבי השני!! בשביל מה ה' עשה מופתים לאותו רבי? שממיום כלונו נכרע ונשתחוה לו?? לא!!! ממש לא!!! ביהדות אין פולחן אישיות... רק מה כן??

נכון!!!

זה בדיוק אותו סיפור כמו הדמי שדכנות והמזוזות... במקום להפנים את המסר שטמון בסיפור... נתקעתם בפולחן אישיות... הרי מה קרה??

ה' העניש אותם ג' שנים רעב... למה?? כי קיפחנו פרנסה של ששה גבעונים... נו... אז מה?? אז מה וששה גבעונים קיבלו חל"ת? מה כ"כ נורא?? נו... מה התשובה? ה' רצה להעביר לנו מסר חד ונוקב!! אני ה' אוהב צדקה ומשפט!! אני שונא עוול!! וברגע שישאל לא זהירים בממון של אחרים וגורמים לקפח פרנסה של בן אדם אני לא אוותר... **גם!!!** וגם אם העוול הזה נעשה לאנשים בעלי העמדה הנחותה ביותר כאותם גבעונים... אני אתבע את עלבונם כי אני אוהב משפט ושונא עוול... **נו... אז מה המסר??** שמהיום צריך להתחזק בבין אדם לחבירו... להיזהר לא להרוס את הפרנסה של השני... כי אח"כ משלמים על זה בג' שנים רעב... נו... ותכל"ס... במקום להבין את המסר הנכון והאמיתי הזה... מה יצא לכם?? שמהיום הגבעונים זה פסל החירות!! מהיום הגבעונים זה גזע עליון שאל תעיז להתחיל איתם... נזף דוד בעם ישראל: זה?? זה המסר שיצא לכם משלוש שנים רעב?? זה הקשקוש שהוצאתם מהסיפור הזה...?? להפוך את הגבעונים האחרים לאיזה מין פולחן אישיות?? פונה דוד לגבעונים: במקום שתפנימו שאם ה' מקנא לששה גבעונים נחותים כי נעשה להם עוול... במקום להוציא את המסקנה הזו... מה הסקתם?? שאתם על הגובה ואם ככה מותר לכם לעשות עוול ולהוציא להורג ששה אנשים חפים מפשע... אם ככה: דין הוא שלא תבואו בקהל!! הנה... מהיום אתה תהיו אסורים לבא בקהל ותראו איך שיווד גשם והכל בסדר... והרבש"ע בכלל בכלל לא מקנא לכבודכם... ה' מקנא לצדק ומשפט!! כשאנחנו עשינו עוול לששה גבעונים... ה' קינא לגבעונים... ואם אתם כתוצאה מזה... בחרתם להיות התורן הבא לעשות עוול ולהרוג את זרע שאל... אז כעת אנחנו נלך בדרכי ה'... וכעת הגיע תורנו לקנאות לעוול ולהוציא אתכם מקהל ה'...

זה סיפור עמוק עמוק!! זו תוכחה נוראה שדוד הוכיח את עם ישראל בעיקר... תראו איך אפשר לקחת סיפור ולהוציא ממנו את כל התוכן!!

לגבעונים נעשה עוול ובמקום להפנים שה' מקנא לעוול... הם הפנימו שהם פתאום חשופים... אז כאן המקום שלנו להשפיל אותם עד עפר ולהוכיח קבל עם ועדה שלא הגבעוני פה הסיפור... אלא משפטי ה' זה הסיפור... בא נסכם: מכאן ואילך... כל פעם שאנחנו משתמשים עם סיפור חזוק... תמיד להוציא ממנו גם מסר אחר!! אם הבאת יותר מחמשה סיפורים על קבלת שבת בזמן... מומלץ תדחוף שם מסר שעל הדרך רואים מכאן כמה חשוב גם להגיע לבית הכנסת מוקדם... שלא נתקע!!! שלא נעמיס על עצמנו פולחנים מיותרים שעליהם נאמר: אשר לא ציויתי ולא דברתי ולא עלתה על ליבי... להתמקד ביהדותנו!! לא להיות מוסח!!!

סליחה על החרפות... סו"ס סיפורי חזוק זה דבר טוב...

גבעוני ירגיש מקופח ואז ה' יתן לנו עוד חמש שנים רעב... מילא חבר שלי... אני לא כ"כ חושש לעשות לו עוול... סו"ס הוא לא גבעוני... אבל עם גבעונים?? אל תתחיל איתם... תראה מה ה' עושה למי שנוגע בהם לרעה... ודוד המלך אכן מתחיל לנהל משא ומתן עם הגבעונים "מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכו את נחלת ה'???" **והגבעונים לא טיפשים!!!** הם קראו היטב את המפה וקלטו איזה עוצמה ולשון מאזניים הם קיבלו בבת אחת לידים... (זה קצת מזכיר את מנסור עבאס וזה עדיין דוגמא חיוורת) והם החליטו לצלל את המעמד כדי לעשות שינוי תפיסה היסטורי... (אביב גבעוני) לאחר מאות שנים של הפליה בגבעונים... הגיע הזמן שכולם ישמעו ויראו ויזכרו היטב איך ה' לא מוותר למי שמתחיל עם הגזע הגבעוני הקדוש... ואז הגבעונים קבלו החלטה מרושעת ואכזרית להעניש לא פחות ולא יותר את זרעו של שאול (על לא עוול בכפם) ולתלות ששה מזרעו של שאול (שהוא היה כביכול הגרמא דגרמא בקיפוח הפרנסה שלהם) דוד מתחנן לפניו: אל תעשו את העוול הזה... תחפשו מתווה אחר... אני מוכן לשלם כן הון שבעולם... (הרבה יותר מחמישים מיליארד של מנסור) רק אל תהרגו אנשים חפים מפשע... **אבל הגבעונים מקשיחים עמדות!!!** דוד המלך- אתה בכיס שלנו ואנחנו מתעקשים דווקא לתלות את זרעו של שאול... למען ישמעו ויראו... ודוד המלך נכנע!!! **תקשיב: זה לא צחוק...** אם דוד מלכא משיחא נאלץ להיכנע לגבעונים... זה אומר שהם באמת קיבלו את המנדט... והם אכן תולים באכזריות את זרעו של שאול... ומהיום עם ישראל מפנימים **שיש פה סדר יום חדש!!** דמות חדשה כבשה את כותל המזרח של העם היהודי!! הגבעונים!! מהיום הגבעונים הם בניו של מקום שכל הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו... הגבעונים מסתובבים בראש מורם ובזחיות הדעת מדושני עונג וכולם כורעים להם ברך ונזהרים בכבודם...

וכאן מגיע המהפך הדרמטי!!! דוד המלך עושה לגבעונים תרגיל כזה נוראי שהם לא דמיינו אותו בחלומות הכי שחורים... עוד באותו יום... דוד המלך נכנס לבית דינו... ולא תאמין איזה תקנה יצאה משם... **דוד תיקן שמיום זה ואילך הגבעונים אסורים לבא בקהל!!! בוס!!! טראח!!!** השמועה עשתה לה כנפיים... והגבעונים היה המומים!!! הם לא הבינו מאיפה זה נחת עליהם... רק אתמול דוד המלך השתחוה לנו אפיים ארצה... והתחנן על נפשו מתוך הכרה שאנחנו כאלו קדושים ומיוחסים שכל הרעב בא רק בגלל שעשו לנו משהו... אז איך יכול להיות שהוא בעצמו פתאום מתהפך עלינו 180 מעלות וגוזר עלינו את הגזירה הכי מפלילה והכי משפילה (שאפילו יהושע בן נון שקילל אותנו לא העיז לגזור עלינו עד כדי כך... **אתה קולט את המהפך ההפוך על הפוך שקרה פה??**)

תחשוב: מסתובב לו בחור גבעוני בשידוכים... סו"ס קרנו עלתה בשוק השידוכים... כולם מוכנים לתת לו סידור מלא... מגיעות הצעות חשובות... כולם סו"ס הפנימו שגבעונים זה... זה לא מה שחשבתם... ופתאום!!! בבת אחת!! דוד מפיל אותנו מאיגרא לבריא עמיקתא... ושם אותו בשורה אחת יחד עם שתוקי ואסופי וממזר לגמרי מחוץ למחננו... איך? למה? מי? למה דוד ראה לנכון לעשות את התרגיל החרף והקיצוני הזה???

התשובה היא: דוד המלך פונה לעם ישראל ולגבעונים גם יחד... רבותי: היה פה סיפור!!! ואתם לא הבנתם את הסיפור

ה' שלח מופתים לאותו רבי... לא בשביל שיסגדו לו... אלא בשביל לחזק את ידי הסרים למשמעתו שימשיכו לציית לעול מלכות שמים שהוא מתווה אותם... ואם ככה... אני לוקח את החיזוק הזה בעצמו לרבי שלי... את אותם מופתים שהרבי השני עשה... הרבי שלי גם יכול לעשות... (מתוך נקודת הנחה שה' שולח מופתים לרבי לא בשביל לעשות ממנו פולחן אישיות... אלא לחזק את מי שמציית ומקבל את עול מלכות שמים שהרבי מכה על קדקדו דוד"ק...)

אם כבר מדברים על סיפורים... נסיים בסיפור!!!

מעשה שהיה בסוף מלכות דוד המלך... במשך שלוש שנים היה רעב כבד בארץ... עוני ודחקות... סבל גדול עובר על ישראל... כלל ישראל עומדים בצמאון צחיחים ושואלים בתחנונים: רבש"ע: מה אתה רוצה לעורר אותנו? רק תגיד לנו... שנדע במה אנו צריכים לחזור בתשובה ואנחנו נעשה הכל... ואז!!! יום אחד דוד שואל באורים ותומים: על מה הרעב??

וה' עונה תשובה מפתיעה בכל קנה מידה: **הכל בגלל הגבעונים!!!** בגלל שעם ישראל לא לגמרי נזהרו לשמור על המעמד של הגבעונים... וכתוצאה מזה היו ששה גבעונים שקיפחו את פרנסתם... והההכל בגלל זה!!! כל הסבל של ישראל בשלוש שנים אלו בגלל אותם גבעונים...

וכעת אני רוצה לעצור רגע ולתת קצת רקע... כדי שתבין במה מדובר...

הגבעונים!! מדובר בקבוצה קטנה מז' עממין שירמאו את יהושע בן נון (הם טענו שבאו ממרחק) והוא נשבע להם שהוא יפרוש עליהם חסות ויגן עליהם... ולפתע התברר שהם מז' עממין ונצטוו בכלל להרוג אותם... יהושע כבר לא יכל להרוג אותם כי הוא נשבע להם אמונים!! אבל הוא קילל אותם והציב אותם בעמדה נחותה בישראל שהם יהיו עבדים ויהיו חוטבי עצים ושואבי מים לישראל!! והם קיבלו את זה באהבה... הם לרגע לא חשבו שזה יראה אחרת... ובמשך מאות שנים הגבעונים היו במעמד נחות בישראל... גבעוני שהגיע לבית כנסת... כולם ידעו והוא בעצמו ידע שהוא הכבשה השחורה... הוא לעולם לא יקבל עליה ולא כיבוד... והוא זה שתמיד שיצטרך לנקות ולעשות את העבודה השחורה...

והנה!!! באופן טבעי... ברגע שיש לך עסק עם בן מיעוטים בעמדה נחותה... אז כשקורה איזה מחדל או קיפוח אוטומטית הוא המקופח... וכתוצאה מזה קרה ש-ששה גבעונים קיפחו את פרנסתם...

ותראה איזה עונש!!! כל כלל ישראל סובלים מרעב וצורת במשך שלוש שנים בגלל הששה גבעונים האלו... ואין ברירה... דוד המלך בכבודו ובעצמו מגיע על ארבע לזקני הגבעונים וניגש אותם למשא ומתן... תקשיבו... כל הגורל של עם ישראל בידיים שלכם... תגידו לי איך אני מפיס אתכם... **הגבעונים היו המומים!!!** תנסה להיכנס לרגע לראש של גבעוני... איזה מהפך נעשה כאן בכל התדמית שלו... עד היום אף אחד לא הסתכל לכיוון של הגבעונים... כולם זלזלו בהם... ופתאום!!! ביום אחד בהיר... כל עם ישראל רועדים מהגבעונים... באותו יום הגבעוני מגיע לבית הכנסת... פתאום כולם מפנים לו מקום... הוא נהיה קדוש!!! רק זה חסר לי... שעוד

גניבה לא תמיד מסתיימת בטעם חמצמץ... לפעמים הסוף מתוק...

ר' יונדב מנקה הדעת של הכפר שלנו!! תנא קדוש שלא פסיק פומיה מגירסא וכל הליכותיו באמונה וביישוב... בקיצור: מסוג הדמויות שמי שמתחנך איתו מיד אומר: פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו... ישראל אשר בך אתפאר... בקיצור: כל פעם שאני נאלץ לצאת מהכפר ואני מחפש מישהו נאמן שישמור לי על ציוד אני תמיד הולך לר' יונדב והוא עושה את זה בשמחה ובהתנדבות... שומר חינום!!

והשובע בדיוק הייתי צריך לצאת לסנהדרין קטנה של כ"ג כדי להסדיר את ענייני הרציעה של העבד עברי שלי שהכריז כבר ג' פעמים אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני... יש לי ממנו כבר חמשה שקוצים קטנים מהשפחה כנענית שהם הולכים להיות כאן עבדים לעולם... אני מעביד אותם פה בפרך... הם מנקים את הבית מדרש... אני שולח אותם להביא פירות וירקות בשביל התלמידי חכמים... העבד עברי בהחלט עושה את העבודה שלו... ואם הוא מתעקש להישאר עם השפחה כנענית ועם החמשה שקוצים שלו שישאר... עכ"פ תכננתי לצאת לקראת ערב... כדי להופיע שם מיד בבוקר כדי לסגור את הפינות האחרונות לקראת מעמד הרציעה בעזר"ש עוד לפני חודש ניסן (כפי שמקובל שבאחד באדר יוצאים לסגור את כל התיקים... שאחד מהם זה הנושא של הרציעה...) תכל"ס... יש אצלי כעת עגל קצת מופרע!! מה שנקרא "עגל לא לומד" או יותר נכון "עבות העגלה חטאה"... והוא כבר עשה לנו פה סקנדל... בוקר אחד הוא יצא מהרפת עצבני באופן פתאום והוא נגח ונשך כמה ילדים בדרך לחידר... בניסי ניסיתם זה הסתיים במכות ויבשות... ובהשחתת הילקוטים שלהם... סיפור של כמה שקלים... אבל עכ"פ הוא כבר על הכוונת!! הוא כבר זיכה אותי בביקור בבי"ד לצורך העדה!!! העידו בי פעם אחת שהוא שור נגח... ותכל"ס... בדיוק עכשיו אני צריך לצאת ואני לא רוצה להשאיר אותו בידיים של אשתי והילדים שהם "לא חזקים בזה..." אני מעדיף להשאיר אותו בידיים של מישהו שקצת יותר מבין בתחום... אז הנה!! נגשתי לר' יונדב... וסיפרתי לו בקצרה את התיק הרפואי של העגל שלי... אמרתי לו: בדרך כלל הוא רגוע... רק השבוע היתה לו התפרצות אחת... (זה כמו נקודות של רכב... אמנם יש לו נקודות אבל רק פעם אחת...) וצריך לשים עליו עין!! לנעול את הדלת של החצר קצת יותר בקפדנות... טוב... ר' יונדב הסכים... פלא בעיני מידת החסד שלו... איך שהוא מסכים להכניס את עצמו גם למיטות חולות העיקר לעשות חסד עם יהודי... (אגב: הוא היתנה איתי מראש שהוא אמנם מוכן לשמור על העגל שלא יצא החוצה מחוץ לחצר... אבל סו"ס בתוך החצר עצמה יש לו מיני קדרות וגם תנור פעיל וכדו', ואני לא מקבל על עצמי לשמור על העגל מהנזקים שהוא בעצמו עלול להזיק את עצמו בתוך החצר... כן... כבר קרה שר' יונדב שילם טבין ותקלין על עינים שהיו אצלו בחצר שאכלו בצק חם שבקושי נכנס לתנור וסמוט מה... והוא שילם את הנזק... את זה הוא היתנה מראש שלא!!)

לפני שהלכתי אמרתי לר' יונדב: תעשה לי טובה... תשמור לי עליו!!! העגל הזה יקר לי... סו"ס ר"ח ניסן מתקרב והוא העגל השמיני שלי... אם ירצה ה'... והכל ילך כשורה אני מאוד מקווה שיהיה לי השנה מעשר בהמה... אז אנא!! העגל הזה הוא לא רק עגל בודד... הוא עגל אחד מעשרה שאחד מהם יהיה מעשר... טוב... כעת ר' יונדב בכלל קיבל אחריות כפולה... לשמור על העגל הזה מכל משמר!!!

ויהי בחצי הלילה ר' יונדב מתעורר לעבודת הבורא... נטל ידיו לסירוגין ככהו המקדש ידיו ורגליו מן הכיור קודם עבודתו... והתגבר כארי לעבודת ה'... הוא יוצא לחצר ו... וחשכו עיניו!!! החצר כרוצה... והעגל איננו ואני אגא אני בא... רבש"ע: היה פה גנב... הוא גם לקח כמה קדרות יחד איתו... הוא גם לקח איתו את התנור המשוכלל של פרקים (שאינו מקבל טומאה ואני מתכנן לקחת אותו איתי לירושלים לקרבן פסח...) אבל כל זה לא כ"כ איכפת לי כי זה עוד מומן שלי... אבל העגל?? העגל הוא פקדון שלי!!!

ר' יונדב אשתומם כשעה חדא... הוא ניסה לעשות חשבון נפש... האם שמרתי כדרך השומרים... אולי מעלתי בשמירת... אולי הייתי יכול לשמור עוד יותר טוב... אוי אוי... שאגה לו כלביא!! סיפורים כאלו זה לא בשביל ר' יונדב... הוא איש אמנה!! הוא אחד ששומר על ממונו של חברו יותר מופו... לר' יונדב היתה עגמת גדולה...

כל היום הוא הסתובב מדוכך וחכינה... חיכה לי שאני אחזור... בסוף היום... בשעת בין הערביים חזרתי מהסנהדרין קטנה (סוכם על תארין למועד הרציעה...) אני מגיע לביתו של ר' יונדב כדרכי מימים ימימה והוא מקדם את פני בפנים מכורכמות... ר' חצקל... צר לי מאוד... אבל קרה מה שקרה...

אוי אוי אוי... כמה הצטערתי... אבל מי כמוני יודע להעריך את ר' יונדב... אני האחרון שיחשוד בו שהוא שלח בו יד או מעל בשמירתו... אמרתי לר' יונדב... הכל בסידור... הכל לטובה... אני מודה לך על ששמרתי לי עכשיו ועל מה שתמיד שמרת לי... והמקום ימלא חסרוני... אבל לא!!! ר' יונדב התעקש... אני מתעקש לשלם לך!! תן לי... אני רוצה להרגיש נוח... בהתחלה התנגדתי בתוקף... מה פתאום... ר' יונדב... אני לא מסכים שתשלם!! בחיים לא!! אבל הוא התעקש ולחץ וממש הצמיד אותי לקיר... אמרתי לו: בסדר... תן לי לחשוב על זה...

הלכתי לבית מדרש וסיפרתי לתלמידי חכמים את כל מה שקרה... אמרתי להם: מה שהיה היה... הכל לטובה... אבל ר' יונדב מתעקש לשלם... מה אני עושה איתו?? איך אני מוריד אותו ממני??

ואז!!! פתאום ר' אבימי הופיע... ר' אבימי הוא אחד מגבאי הצדקה והתמחויו של הכפר... ר' אבימי שמע מה שסיפרתי והוא לפתע ניתר ממקומו בהתלהבות: מה אמרת... שר' יונדב מתעקש לשלם... אוה... זה רעיון מצוי... תבינו... אתם מכירים את ר' יונדב... יש לו נקיות מופלגת במסונו!! והוא לא סוכן בשום אופן לקבל צדקה... הוא מאותם אלו שמוכנים להתגלגל בצער ובלבד שלא להזדקק למתנת בשר ודם... ואנחנו שוברים את הראש איך לפרנס אותו... אז תקשיב ר' חצקל... תקשיב מה תעשה!! אם ר' יונדב מתעקש לשלם לך את דמי העגל... תאפשר לו!! אבל לא סתם... תתבע אותו לבית דין!! תתבע אותו על זה שהוא שומר חינום שצריך להישבע שהוא לא פשע בשמירתו... ברגע שתתבע אותו הרי הוא לא יסכים בשום אופן להישבע... הוא יתעקש לשלם!!! (הוא כבר הציע מעצמו לשלם... אבל תעשה מזה תביעה רשמית...) ואז הוא ישלם!!! טוב מאוד שהוא ישלם!!! עד כאן הקפה א'... ברגע שהוא שילם... אנחנו עושים גיוס המוונים... מגייסים את כל הבטלנים של העיירה... (כולל כמוסבן את החמשה שקוצים שלך יחד עם השפחה כנענית והעבד כנעני שלך) שכולם יצאו למבצע חירום לתפוס את הגנב... תתן להם סימנים מובהקים איך נראה העגל... ואכן!!! איבריהם בנה של השפחה כנענית יצא לעיירה הסמוכה ביום השוק... והוא רואה את יורם שלנו עומד עם כל המרץ ומוכר את העגל השובב והמוכר!!! הוא רץ סהר סהר והודיע לאדון ר' חצקל... ר' חצקל שלח שני עדים שהתחבאו מאחורי איזה עץ... הם ראו איך הגנב עומד עם העגל!!! אבל הם לא התקרבו... הם נתנו לו למכור את העגל... הם חיכו שם שעתיים וחצי... כן... ארך לו זמן עד שהוא מכר אותו... והנה!!! סו"ס הוא מצא את הקונה... הגנב מרוצה מהעיסקה... הקונה רק משך את העגל... והופה!!! קבוצת אברכים התנפלה על העגל... וקבוצה נוספת רצו לכיוון הגנב וכיתרו אותו... הקונה עמד משתומם ולא מבין מי נגד מי... מה קרה פה... עוד באותו יום הגנב נגרר לבית דין... והודה שהוא גנב ומכר... והתחייב תשלומי ארבעה!!! כלומר: את מחיר העגל פי ארבע... ולא?? היישר לכיסו של ר' יונדב... בטח... בזה שר' יונדב שילם מכיסו את דמי הגניבה ולא נשבע... בזה הוא קנה את זכות התשלומי ארבעה... באותו ערב מזגו לחיים במשרדי קופת הצדקה... הצלחנו בהשגחה פרטית לדחוף לר' יונדב סכום נאה בעל כרחו!!!

תזכורת: הצדעה לגיבורי הכת...

מישהו נוגש אלי ושאל אותי: הרי כל נשכה שאנחנו בעיצומה של שנת שמיטה... ויש כעת כך וכך חקלאים שנטשו את האדמה האהובה עליהם למשך שנה תמימה ומי שרוצה יכול להיכנס... אותו אחד נוגש אלי ושאל אותי: תגיד לי: אם ה' היה מבקש ממך לסגור את העלון שלך במשך שנה תמימה!! ולא סתם... אלא כל מי שרוצה יבא ויכתוב במקומך... אבל אתה תעמוד מהצד כצופה... היית מסוגל???

אני מוכרח לומר: התאבנתי!! נהיית חיזור... אמרתי לו: תקשיב... אני הייתי עושה היתר מכירה... סליחה... בעצם היתר כתיבה... לא!! לא!! זה לא בשבילי!! שנה שלימה לא לכתוב... אתה יודע מה היה קורה?? ה' ישמור... ועוד שמישהו אחר ישב על העלון שלי ויכתוב... לא... אני לא עומד בזה...

אז דבר ראשון: שנדע!! שנוכח!! סו"ס אנחנו בעיצומה של שנת שמיטה... ולדעת שיש אנשים שהם נטשו את השדה שלהם שאם הם מחוברים אליה כמו שאני מחובר לכתביה שלי... אז אני הולך לבקש מהם ברכות... לדעת להעריך אותם!!!

לזכור שיש כאלו אנשים בינינו... אבל תכל"ס... באמת מה היה קורה אם ה' היה מבקש ממני כזה דבר?? התשובה היא: שאם ה' היה מבקש ממני כזה דבר הייתי נאלץ בעל כרחי להתרומם למדרגה יותר גבוהה... ולהפנים שאי הכתיבה ועזיבת המגרש שלי בעבודת ה'... זה יותר גדול ממה שעשיתי עד עכשיו!! בקיצור: הייתי צריך להגיע למדרגה הזו... ואני מודה בפה מלא: שאני כעת לא אוהו שם!!! אבל מי יודע... אולי צריך מידי פעם לחשוב על זה... סו"ס אנחנו עובדי ה'... ואנחנו דוהרים יותר מידי קדימה... מותר לנו מידי פעם לחשוב... ואם ה' ירצה אחרת?? האם אני אהיה מסוגל לקבל כזו פניה??

הרי אוטומו משיח מגיע... והמשיח יהיה דמות מסוימת!!! ויש סיכוי רציני שהוא יופיע עם דרך בעבודת ה' שעד היום היתה זרה לי... זה לא הדרך שגדלתי עליה... אני אהיה מסוגל לקבל את המשיח?? ה' יצביע לי עליו ויגיד לי זה!! אני אני אסכים או שאני אגיד... מצטער... אני באמצע לכתוב או נדבר... אל תזיזו אותי מהבלטה שלי...

אז כן... נדרש מאיתנו להבין שעם כל הכבוד לערכים שגדלנו עליהם כמה שהם חשובים ויקרים... לו יצויר שיתברר יום אחד שה' רוצה משהו אחר... יותר נכון: קצת שונה... אז אם יש משהו אחד ויחיד בעולם שיותר חשוב מהערכים שגדלתי עליהם זה רצון ה'!! כלומר: צריך להשאיר בראש איזה מקום לאופציה... שה' יופיע ויאמר: עם כל הכבוד למה שחשבת שרצוני... אבל הרצון שלי הוא קצת שונה... ובשביל להיות ערוכים לזו אפשרות!! בשביל זה צריך כבר עכשיו להתאמן על זה... ואיפה מתאמנים על זה??

מה... מתחילים לפזול לכל מיני דרכים אחרות בעבודת ה'?? לא!! לא צריך ללכת רחוק... לכל אחד מאיתנו יש סיטואציות בחיים שאני הייתי רוצה לעשות משהו אחד בעבודת ה'... ופתאום מכורח הנסיבות נוצר הכרח שה' רוצה אותי במקום אחר... ה' רוצה ממני משהו אחר שהוא הרבה פחות גישמאק בשבילי... אני הרבה פחות מרגיש התעלות ומיציג עצמי בזה... ובכל זאת להבין שאם זה רצונו יתברך!! אז זה הערך הכי קדוש ומרומם ואני הולך על זה... להיות מוכן לקבל הוראות מגבוה!! לקבל את התורה!!

אודות הגזירה המשכימה לפתחנו בימים אלו...

(המשך מעמוד 2 בגיליון זה) זה משפט שמנוגד לקריאת שמע שאנחנו קוראים פעמיים ביום... אנחנו בקריאת שמע מכריזים: **יתהפך העולם!!! אני יהודי!!!** שמה זה אומר? זה אומר שאני נאמן לה' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך... וכידוע: דורשים חז"ל: בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך... ובכל מאורך **אפילו הוא נוטל את הפלאפון שלך**... ועל זה דורש רבי אליעזר בסוף מסכת יומא: אם יש לך אדם שהפלאפון שלו חשוב מגופו לך נאמר בכל מאורך... (לפעמים אני ככה מרגיש) ואם יש לך אדם שגופו יותר חשוב מהפלאפון לך נאמר בכל נפשך... בקיצור: אנחנו בקריאת שמע גם מכריזים: **יתהפך העולם!!!** אבל מה? אני אתנהג כמו יהודי!!!

ולכן אדרבה... דווקא! פרנציפ... תעצבן את עצמך בכח... אפילו אם אתה אופטימי... אז מה... בכל זאת תציב את עצמך מול אפשרות כזו... תאר לעצמך שכתוצאה מהגזירה הזו ייווצר מצב שידרש מאיתנו לנתק את הפלאפונים שלנו שאנחנו כבר צמודים אליהם 15 שנה... האם אני ואתה נעשה את זה או לא? **אנחנו נעשה את זה!!!** כי אנחנו נאמנים לה' גם אם לוקח לנו דבר שיותר חשוב לנו מהגוף שלנו...

יתן ה' שלמפרע יתברר שזה היה כמו הגזירה של המן... הם לא עשו אלא לפנים, אף הקב"ה לא עשה עימם אלא לפנים... אבל לפחות נרויח את המפגן העוצמתי!!! לפחות נרויח את ההכרזה הזרמטית שאני ואתה נכריז: רבש"ע... יתהפך העולם!!! אני אהיה נאמן אליו... ואם ידרש ממני לנתק את הפלאפון וזה קשששששה לי נורא... אני אעשה את זה... וכידוע מחובות הלבבות: יהודי לא נבחן לפי מה שהוא עושה אלא לפי מה שהוא מקבל!!! ואם הוא מצידו מוכן לקבל על עצמו נאמנות לה' גם במחיר הקרבה שכזו... יתכן שהשכל היה כדאי... ולו בשביל שהקב"ה יקבל ממני את הקלף הזה ויהי לו נחלת רוח...

אז בשלב זה ה' מחכה להכרזה שלי הזו!!! גם אם בשלב זה היא תיאורטית... עד כאן הקפה א... עד כאן מה עושים עכשיו!!!

--- כעת אני רוצה לעבור לנקודה נוספת... נקודה קצת עדינה שצריך לדבר עליה... אנחנו עסוקים בעיקר בחולשה שלנו... אבל!!! אסור לאבד קשר עין עם חזק!!! צריך גם לזכור להיות חזקים במידת הצורך!! מה אני מתכוין??? לדוגמא: אנחנו בתור יהודים מחונכים להיזהר מאיסור יחוד בתכלית... למה??? כי אנחנו מודעים לחולשה שלנו... ואני לא מתבייש להודות בחולשה שלי שאם יהיה פה ח"ו יחוד אני עלול להיכשל בחטא... ולכן אני נזהר מאוד מייחוד!!! ובגמי יש מעשה על אמורא שמצא את עצמו בעל כרחו בסיטואציה של יחוד... והוא פשוט קפץ מהחלון... למה? הוא היה מודע לחולשת היצר שלו... שאם ח"ו הוא ישאר כאן הוא עלול חלילה להיכשל בחטא... והקדושה שלו הייתה יקרה מידי בשביל לקחת עליה ריזיקות... (שמת לב למשפט האחרון? הוא משפט קצת עמוק!!! וחשוב להבין אותו: יש דתים

פטרניים שהם סומכים על עצמם... הם דווקא מודעים לחוק ולשליטה העצמית שיש להם ולכן הם מרשים לעצמם לפרוץ מחיצות שאנחנו לא מרשים לעצמנו... אבל נא לא להתבלבל... לא נובע מחוק ושליטה עצמית!!! זה נובע מזה שהידישקייט שלהם **לא מספיק יקרה אצלם** בשביל לסכן אותה בריזיקות ובהימורים שכאלה... תבין: גם אם מוכן להשאיר אף שקל מחוץ לכספת... וזה לא בגלל שאני סומך על הגנבים שלא יגנבו אלא בגלל שאף שקל לא מספיק כסף גדול שמצדיק לשים אותו בכספת כדי לאבטח ולשלול כל חשש של מחסור... **על אותו משקל**... זה שאותם אנשים סומכים על עצמם בענייני קדושה על בכלל לא נובע מזה שהם חזקים... זה פה"כ נובע מזה שהידישקייט שלהם זה כסף קטן מידי אצלם בשביל להעמיד אותו בסיכונים... ודו"ק היטב... חשוב להבחין בזה!!! כי המודעות הקנאית שלנו לחולשה והרפיסות לא נובעת מזה שאנחנו באמת חלשים... אלא היא נובעת מהכרה בחשיבות האינסופית שיש לקדושה ולידישקייט... שזה כסף כ"כ גדול אצלנו שאנחנו לא מוכנים לקחת עליה סיכון הכי קטן!!!

עכ"פ אנחנו כל הזמן עסוקים בהכרה ומודעות בחולשות שלנו!!! ולכן אנחנו כל הזמן עסוקים בלברוח ולא להגיע חלילה לסיטואציה של ניסיון... כי אני ואבוי... אם יהיה לי ניסיון... אני מאוד חושש על עצמי שאפול...

ואני שואל אותך: מה קורה אם הגרוע מכל קרה... ואותו יהודי מוצא את עצמו בסיטואציה של יחוד... והוא מצידו... אם היה פה חלון הוא היה קופץ מהחלון... אבל גם חלון אינו! וזהו!!! סגר עליו המדרב!!!

והרי סיכמנו שאנחנו חלשים ולכן אנחנו בורחים מיחוד... ותכלס... זה מה שיש עכשיו... נו... אז זהו? מרימים דגל לבן? מצטער... מילא היה לי חלון... הייתי קופץ ממנו... אבל אין חלון... אז אני נכשל בחטא?

חס ושלום!!! ברור שאם כולו כל הקיצין וכן אדם מוצא את עצמו בניסיון בלי אפשרות להימלט... כעת צריך להתגבר!!! כעת צריך לעמוד בניסיון בגבורה!! ואפשר... וצריך... וחובה!!! והנה ה' ניצב עלי... ה' רוצה לראות אותך מתגבר... הבנת מה באתי לשלול??

כל זמן שאני יכול לברוח מניסיון... כאן אדרבה... אני צריך להיות עסוק בחולשה שלי... להכיר בחולשה כדי לברוח בכל מחיר מסיכון שלי... אבל ברגע שהניסיון כבר פה... כעת החלש יאמר חזק אני... כעת צריך להחליף דיסק ולהיות חזק!!! להתגבר!! למאן!! פה אין מקום לחולשות... הבנת מה באתי לומר??? לפעמים מרוב שאנחנו עסוקים במודעות לחולשה שלנו... אנחנו שוכחים שצריך לקחת בחשבון אופציה שאם כולו כל הקיצין ותכלס יש ניסיון... כעת ה' רוצה שאני אתגבר!! ואני יכול להתגבר

זה כמו ההבדיל מדינת ישראל שהיא מעדיפה לא להיכנס לעימות... לא עם עזה ובודאי לא עם איראן... סו"ס מדינה אף פעם לא מחפשת הרפתקאות של מלחמה... ובשביל לא להיגרר לעימות המדינה מוכנה לשלם על זה מחיר של רפיסות וחולשה וחוסר רצון מופגן ליציאה למלחמה... כי נכון... אנחנו באמת לא רוצים להיגרר למלחמה... הסיכון ולו הקטן שלנו הפסיד במלחמה לא נותן לנו חשק לצאת לקרב...

אבל!!! אתה מבין לבד שברגע שהאויב מצמיד את המדינה לקיר... והאויב מכריח אותה לצאת לחזית... פה פתאום מחליפים דיסק!! והמדינה שעד הרגע שידרה רפיסות וחולשה... פתאום יוצאים ומגיבים עם כל העוצמה והנחישות ויורים לכל הכיוונים... למה???

כי כל החולשה שלי נועדה בשביל למנוע הסלמה!!! למנוע מלחמה!!! אבל ברגע שנצמדתי לקיר ואני מוכרח לצאת למלחמה... כעת אני כבר לא חלש... כעת אני מופיע עם כל החוזק שיש ואני יותר נכון אין למדינה שלנו...

חזק ויש לך את זה... כלפי מה הדברים אמורים???

כעת יש לנו מאבק מול שר התקשורת... ויש מאבק שלם למנוע את הגזירה הזו... מסתמא יש גם כל מיני עסקנים ושטלנים שפועלים מתחת לפני השטח... אנחנו גם ערוכים לאפשרות שאם לא תהיה אנחנו נאלץ להיפרד מהפלאפונים שלנו... לפחות לתקופה מסוימת... ולמה?? כי אם חלילה וחס שלי יהיה פרוץ אני עלול ליפול... ולהיגרר... ולחטא... וזה נורא ואיום ואי אפשר לתת לזה יד... זה יכול להחריב את עם ישראל... ואני שואל אותך כעת הלכה למעשה: מה קורה אם מחר... פתאום אתה מקבל צינתוק לפלאפון שלך... ואתה מגלה שהפלאפון שלך נפרץ והצינתוק הזה ממקום לא טוב... אוי ואבוי... הנה... הנה זה הגיע!!! אבאלע... מה עושים עכשיו? על זה הרי לא דיברו!!!! לא דיברו איתי מה קורה אם מגיע לי פתאום ניסיון... כל הזמן היו עסוקים שזה לא יקרה... היו עסוקים או שאסור לתת לזה לקרות... או שאם זה יקרה אנחנו נצטרך לפרוץ מהפלאפונים... ותכלס אצלי זה קורה והנה הפלאפון אצלי והנה הצינתוק... מה עושים עכשיו? על זה לא דיברו איתו???

אז אני אגיד לך מה עושים עכשיו: עכשיו אתה מתגבר!! עכשיו אתה עומד בניסיון!! אתה לא חוזר למספר הזה... אתה מוחק אותו בגבורה וכעת זכית!!! הגעת בקפיצת הדרך ל"נרצה"... תתחיל לשיר "קרב יום אשר לא יום"... זכית להתגבר! לעמוד בניסיון!! אז נכון... לכתחילה אנחנו מעדיפים לא להגיע לכזו סיטואציה... אנחנו כעת עסוקים בלמנוע שכזה דבר לא יקרה... אנחנו רוצים לברוח מהניסיון בגלל שאנחנו מודעים לחולשות שקיימות אצלנו... אבל כל זה!!! כל זה עד שהניסיון מגיע לפתחך... ברגע שהניסיון מגיע והנה הוא נוקש על הדלת... כעת מחליפים דיסק... שים את כל החולשה המדוברת בצד... כעת אתה צריך להיות גיבור!!! כעת תתגבר למענו יתברך!!! הבנת??

---כשבאתי להוציא את הספר שלי על קדושה... הבאתי את זה למורי ורבי שליט"א... הוא עבר על הספר וכתב הסכמה... ובגוף ההסכמה הוא פנה אלי בבקשה: אני מבקש ממך לקרא לספר **"ו י מ א ר"** ולמה???

הוא הסביר שהם בהסכמה בפירוש) כי בסופו של דבר אסור לשכוח שכשיש ניסיון צריך **להתגבר!!!** צריך **למאן!!!** ולכן ביקש מו"ר: אני רוצה שהשם של הספר יהיה דווקא **וימאן**... כדי שזה מה שיעמוד מול העיניים של אותו צעיר ברגעים של ניסיון... לצערי הבנתי יותר מידי טוב מה מו"ר שליט"א התכווין... כי סו"ס ביום יום אנחנו לא עסוקים בהתגברות!! אנחנו לא כמו הדתיים הפטרניים האלו שמעמידים את עצמם מול הניסיון וכל הזמן מתגברים (או שלא...) לא!! אנחנו עסוקים בעיקר בלברוח מניסיון... אנחנו מתמקדים בעיקר במודעות לחולשה וממילא תתרחק ואל תגיע לזה... ולכן ביום יום אנחנו לא עסוקים בהתגברות!!! אנחנו לא מדברים על עמידה בניסיון אלא אדרבה... בריחה מניסיון... אבל תכלס... בשורה התחתונה הרי יש לנו ניסיונות... והניסיונות מגיעים מידי פעם בין נרצה ובין לא נרצה... ותאר לעצמך שמגיע ניסיון... ומטבע הדברים מה יעמוד לי בראש ברגעים הקשים האלו? מודעות לחולשות... אני חלש חלש...

אוי ואבוי אם החולשה היא זו שתעמוד לי מול העיניים ברגע שכזה... (ובינינו... יש את כל הסיבות שבעולם שזה מה שיעמוד לי מול העיניים ברגע של חולשה כי זה הנושא שלנו... זה הרי אסור שקרה)... כעת צריך מהר להחליף דיסק ולהבין שאני חזק ואני אתגבר ואני יכול להתגבר **ויש לי את זה!!!**

זה מה שהיה חשוב למורי ורבי להציב בדף כריכה של הספר... בתוך הספר תכתוב כמה שיותר על החולשה שלנו!! אבל בכריכה ? ! ? בכריכה תשאיר מסר ברור שברגע של ניסיון צריך להתגבר!! ואפשר!!!

וימאן!!! כן... יוסף כל הזמן חמק מניסיון... עד שהוא הגיע... ברגע שהוא הגיע הוא היה חזק!!! הוא התגבר!! וגם אני אתגבר כי אני יכול!!! ושוב אני חוזר ומדגיש: זה לא סתירה שברגע לפני כן וגם ברגע שלאחמ"כ אני אחזור להתמקד בחולשה שלי... לא תזוז דעתי עלי... גם אם ב"ה עמדתני בניסיון והתגברתי... גם אח"כ אני חוזר להיות מודע לחולשה שלי... עד הרגע של הניסיון שאז אני בבת אחת נהיה חזק!!!

--- אז בא נסכם... עומדת בפנינו גזירה... בא נקווה שהגזירה תתבטל והרבה שלוחים למקום... צריך להתפלל על זה...

במקביל!! צריך להיות ערוכים למתקפת הגנה... היות ואנחנו מודעים לחולשה שלנו... וזו הגאווה שלנו!!! כן... יש הרבה אנשים שלא מודעים לחולשות שלהם גם בגלל שהם לא מספיק אינטלגנטים ללמוד מטעויות של אחרים וגם אין להם מספיק שליטה על ההגה בשביל לתת את הברקס בעוד מועד... [כן... אדם שיועד להיות חולשות זה נטו בן אדם מוצלח... אם פעם תעקוב... בדרך כלל זו הנהגה שמפרידה בין שליטלים למוצלחים... השליטלים לא מעיז לגעת בכבוד של עצמו... וככה הוא יורה לעצמו ברגלים... והמוצלח יודע להיכנע לנתונים ולהיזהר מסיכונים וככה הוא עושה בקפידה מימין בטקט ובאלגנטיות... אל תאמין לי... תבדוק את זה בשוק העסקים)... אז אני ברוך ה' שייך לציבור החרדי האינטלגנט שאם יכריחו אותו... הוא יאלץ לגשת למצב חירום ולדומם מנוע!! כן... אני לוקח באפשרות של ניתוק זמני מהפלאפון שלי... כי אני לא לוקח סיכונים ואני מודע לחולשות שלי... ואני לא לוקח ריזיקות על הקדוש והיקר לי... ובמקביל!!! אני גם לוקח בחשבון את האפשרות השלישית והאחרון ברשימה...

התמודדות אפשרית!!! גם לזה אני ערוך... אני ערוך לאפשרות שיהיה לי ניסיון ואני אתגבר!!! ולאו דווקא מול הצינתוק בפלאפון... אלא גם מול אלף ואחד סיטואציות שיש לנו בחיים... לב יודע מרת נפשו... כל אחד והניסיון שלו... איפה שאף אחד לא רואה ולו יודע... ולא נמלט מזה!!! כמה שרצה הכל כדי לברוח מהניסיון... בסופו של דבר לכל אחד יש ניסיונות... ושם ה' רוצה שאני אתגבר!! ואני אתגבר!! כי אני יכול להתגבר!!! כי אני פה למענו יתברך... ויש לי את התעצמות נפש להפגין לפניו נאמנות ולהראות לו שאני בן שלו... אני אגרום לאבא שבשמים שיהיה לו במי להתגאות... שיהיה לו מה להראות לצדיקים בגן עדן... ראו ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'...

פרשת משפטים

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת כז' שבט התשפ"ב

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
16:55	17:47	18:21
16:51	17:43	18:17
16:51	17:43	18:17
16:55	17:47	18:21

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

אלוקים נתן לנו 2 אחזניים ופה אחד, כדי שנקשיב יותר ונדבר פחות

דבקותו בבורא של רבי **סאלם יעקב** זצ"ל היתה ללא גבול, ואף מי שמכירו מעט יכול להעיד כי כל מה שנכתוב עליו בדף, לא נוכל ולו במקצת לתאר את דבקותו הגדולה בהי"ת.

אף אחד מן המוצ"ים בבית דינו של מרן **הגר"ש וואזנר** שליט"א נסע פעם במיוחד לעיר יבנה, רק בכדי לראות כיצד מארי סאלם יעקב אומר קדיש. שכן חיל ורעדה היה לראותו בעת התפרקו על ה'. הפלא שאצלו לא היתה **הדביקות בה'** בזמנים מיוחדים, אלא בכל רגע ורגע. כל ברכה וכל דיבור היו של תורה. היה אצלו בעגווען והתפרקות לה'. עד כי היה אפשר **להחיל דמעה** מאהבת ה' אשר היתה מסביבו.

נכנס לבית מדרשו האדמו"ר רבי **פינחס מקוריץ** זצ"ל, והנה חסידים שקועים בשיחה. – במה שחים אתם? שאל.

דואגים אנו ליצר הרודף אחרינו. נענה הצדיק ואמר: –אל דאגה. עדיין לא הגעתם לדרגה זו,

שהיצר ירדוף אחרים – **ביתיים אתם ורודפים אחריו...**

בענוותנותו וצדקתו נזוהר היה לא לבייש שום אדם ואילו על כבודו היה מבליג ושותק אולם בכבוד שמים היה מתאמץ מעל טבעו וכוחותיו מקורבו הג"ר שמריה שליט"א מספר כי בהיות המקובל רבי **שלמה שרעבי** זצ"ל מתפלל פעם בבית הכנסת מסוים היה שם חזן ירא שמים מגולח למשהי אולם הרב אשר ידע את גודל המעלה לא נלגוע בזקן (בפרט בהיותו חזן) רצה **לדבר על ליבו** כי לא ינגע בזקן הרב אמר לי כי אינו מסוגל לבייש יהודי וכיצד יוכיחו אי לכך סיפר לי הרב לקחתי בקבוק ערק ושתיתי את כולו וכך הרגשתי אומץ לומר את אשר על ליבי ונגשתי אל החזן והחלתי לומר בקול בכי "יה חביבי אנו רוצים כי תהיה **עם זקן** ולא עם פני אישה אתה חזן שלנו".

כל שאיפתו של אברהם אבינו לבנים אן וק לבנד ה יתברך.

מעשה ביהודי אחד בשם זבולון שנוולד לו בן; בבית חולים הדסה והיה לו בעיה בנשימה הרופאים נואשו מהילד ואמרו לאבא שהילד במצב כזה **לא יוכל לחיות** וייתכן שבעוד כמה שעות ימות, האב ששמע כך נסע מיד אצל רבנו **בבא סאלי** זצ"ל שהיה אז בירושלים, נכנס וסיפר לצדיק את צרתו, הרב בירך את הילד,

'ובירך על בקבוק מים ונתן לאבא ואמר לו לך מהר לבית החולים תמרח לתינוק ויבריא.

האב הגיע לבית התולים ומצא את הבן כחול כמעט. מת!! וכשהתחיל **למרוח המים** על גוף הילד מיד התחילו לו סימני חיות, הרופאים טיפלו בילד ובזכות ברכת הרב הילד הבריא וכיום הוא בעל משפחה ..

לפעמים, תנועה אחת קטנה נחשבת למעשה גדול!

יש המחזיקים את הדברים הטובים והנחומים שבתורה לעצמם, ואת החומרות - לאחרים.

רבי יוסף שבתי זצ"ל בקנאותו לדבר ה' היה בבחינת **פוחס בן אלעזר**, וארע פעם כי ראה מספרה הפתוחה בשבת, נכנס עם חבריו בפנים והתחיל לזרוק את כל האנשים מהמספרה היו שם אנשים חצאי מגולחים, לשליש ולרביעי, והוא תפסם בידו וזרקם מהמספרה, עד שבעל המספרה סגר את החנות...

הבושה והכלימון מביא לכל עקרי החרטה, כי הבושה והכלימון היא סימני הכרה הפנימית הנפש והנשמה את גודל האדון אשר מרד בו ואת גודל העוון מצדו.

"התרחק מאנשים המזולזלים בשאיפות שלך. אנשים קטנים תמיד עושים כך.

אנשים גדולים תמיד יתנו לך את ההרגשה שגם אתה מסוגל להיות גדול"

באחד מן הימים בא איש פשוט, חייט במקצועו, לביתו של **הרש"ש** ונטל הלוואה, הכל נרשם בפנקס כולל זמן הפירעון שסוכם, ואכן בהגיע יום פרעון החוב, בא שוב החייט להחזיר את החוב. אלא שבאותה שעה **היה שקוע** הרש"ש בלימודו, כה ריחה במחשבתו עד שאמר לאותו חייט כי יניח את סכום הכסף על השולחן ולאחר שיסיים את לימודו ירשום לפניו בפנקס כי החזיר את החוב ונטל הרש"ש את צרור הכסף והניחו בסוף **ספר הריץ בו למד**. החייט הלך לדרוכו והרש"ש כל ענין הכסף נשכח ממנו לחלוטין. המתין הרש"ש פרק זמן נוסף ולכשראה כי החוב לא נפרע שלח וקרא לחייט: מה עם ההלוואה? הכיני במועד, עכשיו? והחייט עומד ומשתומם: "הלא שילמתי כבר מזמן את ההלוואה!" הרש"ש משיב לו: "אם שלמת הרי שהייתי רושם זאת לפני". כך יצאו שניהם מבית הדין והרחוב כמקרה – הכל שמעו כי הרש"ש מחל על הכסף ובלבד שהחייט **לא ישבע לשקר**.

לנהוג כך בנוכחות ועוד בפני הרש"ש... וכך הדירו היהודים רגליהם מחנותו ופרנסתו נמצאה לו בקושי עד שהגיע לפתח ממש. עברו מספר שנים ונתגלגל הדבר שהרש"ש לקח לידו את ספר הריץ הנ"ל, והנה נשרה מן הספר מעטפה ובתוכה סכום הכסף... מיד נתחוויר לו את אשר ארע... נסער לגמרי פרץ לרחוב והחל לשאול עוברים ושבים היכן נמצא אותו חייט, התרוצץ בין החנויות עד שמצא את אותו חייט **מיד נפל** הרש"ש מלא קומתו וביקש "אנא, תמחל לי, צדקת ממני לא שבועת שקר רצית להוציא מפייך כי אם אמת לאמיתה." אינני מוחל!

מה שייך שאמחל? כל העיר חרצה את דיני כגנב ושקרן יחשיבוני וכיצד זה אמחל?" הרש"ש הירהר ואמר: "אתה באמת צודק אלך לכל בתי הכנסת ואעמוד בכל מקום ואתודה בפני קהל ועדה: כך היה מעשה, חטאתי ואתה הוא הצודק". הלא הכל יטענו כי הרש"ש ברוב חמלתו על אותו חייט מסכן נוהג כך: "שמע", פנה אליו הרש"ש, "לך יש בן ולי יש בת, ואני אקח את בנך **להיות חתן לבתי** אז יבינו הכל שאם בנך נבחר לחתני הרי שאתה אדם ישר!" אורו עיניו של החייט "באופן כזה אני מוחל

הקביה **מגלגל את הדברים** בעולם שהרי מה לרש"ש ולאותו חייט? ניסתרות הם דרכי ה' (העורך)

באחד הימים הרגיש רבי **נתן צבי** זצ"ל בתלמיד אחד העומד בתפילה בין שורות חבריו ומרוב התלהבותו הוא מתנדנד אנה ואנה בכל גופו ואיבריו. **לאחר שסיים** את תפילתו קראו רבי נתן צבי ואמר לו: "הרי הזו"ל דורשים גזירה שווה "הכאה הכאה" שחייבים מלקות אף בהכאה שאין בה שווה פרוטה, כלומר, אף בהכאה כל שהיא.

והנה בנדנודך אתה עלול לפגוע פעמים בשכנך העומד על ירך ולעבור – תוך כדי תפילתך והתלהבותך – עבירה חמורה ולהיקרא רשע". פעם ראה שתלמיד אחר מרים ספר שנפל על הארץ **ומנשק אותו**. רבי נתן צבי קרא אחריו ואמר לו: "אתמה! הרי תוך כדי נשיקתך את הספר עלול אתה לבלוע נמלה ולעבור כמה לאוין מן התורה."

התורה שבערפ צופנה מוסתרת ורק לנו הוענקה ובכך היא מבדילה בינינו לבין העמים.

בצעירותו היה הגאון רבי **יוסף**

יוזל הורביץ זצוק"ל הסבא מנובהרדוק סוחר. פעם פגשו הגאון רבי **יצחק בלאזר** זצוק"ל ושאלו לאן הוא נוסע. ענה לו רבי יוסף יוזל שהוא נוסע לליפציג למסחר. שאלו הרב בלאזר: "ומה עם חובת האדם בעולמו-לימוד התורה?"

ענה רבי יוסף יוזל שעליו לפרנס אשה וששה בנים. ללא פרנסה, הקשה, עם מה חיים? נענה לו הרב בלאזר:

ועם מה מתים? נכנסו הדברים ללבו של רבי יוסף יוזל, וכך נדלק הניצוץ שהפך לשלהבת גדולה. רבי יוסף יוזל התמסר כולו לתורה ולמוסר, והקים רשת גדולה של ישיבות נובהרדוק, אשר הוציאו **תלמידי חכמים** מופלגים.

להצלחה וישועה בכל התחומים יהודה בן בת שבע אבישלוס בן אורה רפאל ארז בן הדסה צביה

מסופר על אחד מגדולי הדורות, שראה יהודים הולכים לתיאטרון ביום שבת. צעק להם: "גנבים! גנבים!"

שאלוהו מדוע קורא להם כך, והוא הסביר שבכל שבת שני מלאכי השרת מלווים את האדם והם נכנסו לתיאטרון ושילמו רק על עצמם

ועל המלאכים לא שילמו...

הרב יצחק כדורי זצ"ל, "זקן המקובלים", מגדולי המקובלים בדור האחרון. נולד בבגדד שבעיראק בשם יצחק כדורי דיבה. שנת הולדתו אינה ברורה, אך משערים כי נולד עוד בסוף המאה ה-19 לספירה הנוצרית. אביו רבי **זאב** דיבה, שהיה סוחר בשמים, שלח אותו ללמוד ב"בית זילכה" – מקום הוועד של חכמי בגדד, וכילד הוא פגש את רבי **יוסף חיים** בעל ה"בן איש חי".

עלה לארץ ישראל בשנת תרפ"ג ולמד בין השאר בישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה בירושלים, ו**בישיבת המקובלים** בית אל. לפרנסתו עסק בכריכת ספרים בשכונת הבוכרים בה התגורר. למד הרבה תורה וקבלה, ועסק ב"קבלה מעשית" (כתיבת קמיעות וכד'). אולם, כשנשאל ענה שרק מי ששילא כריסו בש"ס ופוסקים מורשה ללמוד קבלה, ורק צדיק שלמד הלכה וגמרא רשאי לכתוב קמיעות מייחסים לו אמירות שונות בדבר בואו של המשיח, וכן נותרה מכתב ידו מחברת העוסקת בענייני קבלה. רבים היו מגיעים אליו להתברך. עמד בראשות ישיבת המקובלים **"אהבת יצחק"** בשכונת הבוכרים בירושלים.

פעם אחת לא היה **לבעש"ט** זצ"ל מצות ולא בשר על פסח, וחבש את חמורו בעגלה ונסע לדרכו לכפרים, ושחט בכפרים והביא קמה ובשר על פסח. וכשבא אמר לאשתו: ראי שישולק הקמה מן העגלה, וירדו גשמים ונחמץ הקמה. והודיעה לבעלה, ובדק הסכין ונסע לכפרים אשר בצד השני והביא קמה על יום טוב. ובבואו סמוך לביתו, **ושם הר גדול**, ולא היה יכול הסוס למשוך את העגלה, והיה מושך בעצמו העגלה לעזור לסוס, ובחצי ההר מת הסוס, והוכרח למשוך העגלה בעצמו, כי ראה להניח הקמה בלא שמירה, וכלה כוחו ועמד אצל העגלה ובכה בכיה גדולה לפני ה' יתברך. ובתוך בכייתו **נפלה עליו שינה ונדם**, ובא אליו בחלום **אליה הנביא** זכור לטוב, וזה היה לו הגילוי הראשון.

ואמר לו: נרצה דמעתך ונתקבלה תפילתך, הנה אני אשלח לך נכרי אחד שיקח עגלה שלך עם הקמה לביתך. ותכף שניעור משנתו בא נכרי אחד עם עגלה ועם שני סוסים ואמר: ישראל, קשור עגלה שלך בעגלה שלי ואביאך לביתך. כשבא לביתו אמר הנכרי: מה תיתן לי שאפשוט את העור מן הסוס שלך? ונתן לו תשלום. ואחר כך בא נכרי וקנה העור בסך ארבעה זהובים, ואמר לו הקונה: ראה שתלביש את עצמך ואת אשתך על יום טוב הבא עלינו לטובה עם המעות הללו.

דברי תורה מפני ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

משולחן גבוה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א).

נאמר במדרש תנחומא: "ואלה המשפטים" – זה שאמר הכתוב (משלי כט, ד): "מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה". מלכה של תורה, במשפט שהוא עושה מעמיד את הארץ. ואיש תרומות יהרסנה – אם משים אדם עצמו בתרומה הזו שמשלכת בנות הבית ואומר: 'מה לי בתרח הצבור, מה לי בדיניהם, מה לי לשמע קולם, שלום עליך נפשי' – הרי זה מחריב את העולם."

ממשיך המדרש ומספר: "מעשה ברבי אסי כשהיה מסתלק מן העולם, נכנס בן אחותו אצלו, מצאו בוכה. אמר לו: רבי, מפני מה אתה בוכה, יש תורה שלא למדת ולמדת? הרי תלמידך יושבים לפניך. יש גמילות חסדים שלא עשית? ועל כל מדות שהיו בך היות מתרחק מן הדינין, ולא נתת רשות על עצמך להתמנות על צרכי צבור. אמר לו: בני, עליה אני בוכה, שמה אתן דין וחשבון על שהייתי יכול לעשות דיניהם של ישראל."

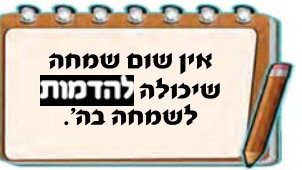
המדרש הזה צריך לזעזע כל נפש. לעתים אדם חושב לעצמו, כי טוב הדבר שהוא מתרחק מלעסק בענייני צבור. אך רבה, הוא סבור שזו מעלה שאין הוא עוסק בך, שהרי לעסק בצרכי צבור זה דבר קשה ביותר, שהרי כמעט ובלתי אפשרי לרצות את כלם, לכל אחד הרצונות שלו והמחשבות שלו, ומי שצריך להתעסק עם הצבור, הרי זה כבא ראש" גדול ביותר.

מלמד אותנו המדרש, כי אדם שיכול לעסק בענייני הצבור, ומרחיק עצמו מך, הרי הוא בגדר "איש תרומות יהרסנה", הרי זה מחריב את העולם!

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

בעודו ילד קטן נשאל רבי חיים מוולוז'ין: "בידוע

שאסור לישראל לסייע בנשואי גוי עכו"ם וגויה, כי על ידי זה הוא גורם להרבות עכו"ם בעולם. מה הדין, איפוא, בגוי עקר וגויה עקרה, האם גם במקרה כזה אסור לסייע בנישואיהם?" השיב חיימק"ה: "ודאי שאסור! מוטב לסייע לגוי עקר שיינשא לאישה גויה פוריה, והגויה

ידוע שלא היה חולה מוסכן **כהחזו"א** זצ"ל, ורבות בשנים נצרך לשכב ברוב שעות היום על מיטתו מרוב חולשה וחולי עד שבצדק אמרו שלא ראו זולתו מוקף חולאים ושאר טרדות והרפתקאות, ועם כל זה לא ראו אדם **שמח שמחת חיים**, מלא חיות ושלווה נפש כהחזו"א,

וכל זאת משום שהעוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שמשמח את המקום ומשמח את הבריות!

רבנו פנה פעם אל הרה"ג **אליהו ראטה** זצ"ל ושאל אותו הביאור בדברי רבי עקיבא "ואהבת לרעך וכו'... כלל גדול בתורה", אם הוא אומר כלל גדול סימן שיש גם **כלל קטן** ומהו איפוא אותו כלל קטן? רבי אליהו החריש והמתין למוצא פי רבנו.

המשיך רבנו ואמר לו ביאור הדברים כך הוא: למשל אם תשמע שסוחר אתרוגים נודע הרוויח במסחר האתרוגים **סכום עתק**, אז הכלל הקטן הוא שעניןך לא תהיה צרה ברווחיו. ואילו הכלל הגדול הוא שלא רק שלא תאכזב על רווחיו אלא אף גם תשמח בהם כמו שאתה בעצמך הרווחת אותם. וזה הכלל הגדול "ואהבת לרעך וכו'..." הרי לנו הסתכלות חדשה, הדרגה הקטנה בבין אדם לחברו, הכלל הקטן, הוא קודם כל לפרגן ולא להצטער כשזולת טוב, ואילו לשמוח בשמחתו של השני זה כבר הכלל הגדול.

למה אחרים מקבלים את העלון ראשונים ואתה לא?!

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת וחי, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, כרמלה בת סעידה, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, יואל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה, אלעזר בן גרינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, ישראל בן שמחה סב, שמואל בן רבקה זכאי, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא, שלמה בן דונה, **מון הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

השמחה בעונות דינא

תרהו!

בסייעתא דישמיא

חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת

הבדיחות

לא נפסיק את השמחה

חלק 3

ניתן לקנות את החוברת
בעיר הקודש ירושלים
ברחוב: רחובות הבוכרים

{דוד} 9

הכניסה בצד ימין

מחיר החוברת 10 ₪

בלבד!

ובחוברת 252 בדיחות

מצחיקות

על 32 עמודים A5.

אפשרות למשלוחים

באזורים מסוימים בירושלים.
(מרכז העיר והסביבה)

להזמנות

ועוד פרטים

058-323-49-41

ברכהות-

1. אם הילדים שלי רבים כל הזמן מי היה לפני מי, אני צריכה ללכת למנחת תורים?.....

2. אבא אומר לא להתחסן והרופא אומר להתחסן רופא קודם כי אביו מביאו לעוה"ז והרופא מביאו לעוה"ב.....

3. אני מוזמנת לחברה, ולא נעים לי ללכת בידים ריקות, כמה בדיקות אנטיגן נהוג להביא היום כמתנה?.....

4. שימו לב: לכל מי שנמחקו לו האנשי קשר בטלפון יש גיבוי במשטרה. לא צריך לדאוג.....

5. מיום רביעי הקרוב יחולקו לתלמידים בדיקות אנטיגן בחינם, ולהורים בדיקות פוליגרף.....

התודה והברכה:

לידידי היקר מזכה הרבים

בארץ ישראל בכלל, ובירושלים בפרט.

(וי"ג בכל העולם כולו)

הלא הוא רבי שלמה אלה הי"ו.

המשטר - בריאות

6. קבלתי עכשיו הודעה ממשרד הבריאות שנחשפתי לאדם בריא.....

7. משרד הבריאות: כולם להיכנס לבידוד יש מגפה בחוץ...

פיקוד העורף: כולם לצאת מהבתים, יש רעידת אדמה חזקה מאוד.....

8. לפי הקור בחוץ חברת החשמל הולכת להדפיס את

חשבונות החשמל של החודש לרוחב.....

9. משרד הבריאות בהודעה:

מחוסנים הרגישו את רעידת האדמה בצורה יותר קלה.....

קול השמחה – 077-502-3345

10. תגידו מה שתגידו על בנט, אבל אף ראש ממשלה לא הביא גם שלג וגם

רעידות אדמה באותה השנה....

11. זה חזק!!!!

הילד מגיע הביתה מאושר: אבא, זרקו אותי מהחידור, אבל בלי קלון.....

הבדיחות הן באחריות הקורא בלבד.

רוצה לחייך כל היום?

חדש! חדש! חדש!

קו השמחה

077-502-3345

שלוחה 1 שמיעת בדיחות.

שלוחה 2 השארת בדיחות.

חייגו ותחייכו.

ניתן לקבל את

הגיליון במייל

ניתן לשלוח 'בקשה' למייל:

a0503210@gmail.com

דבר העורך

אמרו חז"ל: "כל הכועס, כאילו עובד עבודה זרה". והסיבה לכך פשוטה, שהרי מהי עבודה זרה שעובדים העובדי העבודה זרה? סוברים הם בטיפשותם שהשמש או הירח שהם הפועלים בבריאה הם המשגיחים על ענייני בני אדם, ואינם יודעים שיש בורא לעולם, מלך חי וקיים, שהוא ורק הוא משגיח על הכל, והכל מאיתו יתברך ואין דבר נעשה בעולם מבלי רצונו. כן הוא סברת הכועס. כשחבירו מכעיסו ולא עושה את רצונו, במקום שיחשוב שכן רצון ה' שלא יעשה הדבר כפי רצונו או כפי מחשבתו, כי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' תקום.

אדם מתכנן לעצמו הרבה דברים, אני אעשה כך או כך, אבקש מפלוני שיעזור לי וכדומה, ואינו מבין שרק עצת ה' היא תקום, ולכן כועס כשלא נעשה רצונו. אבל המאמין שרק עצת ה' היא תקום וכל מחשבותיו ותוכניותיו יתקיימו רק אם רצון ה' בכך, וכן חבירו לא יעשה לבקשתו רק אם יתן ה' בלבו לעשות את בקשתו - לעולם אינו כועס ומקבל באהבה את כל הקורות אותו.

ר' מרדכי האדמו"ר מנטרזי השתוקק מאוד להשיג טלית קטן מארץ ישראל, ובקושי רב עלה ביד החסידים להשיג בד מארץ ישראל לעשות טלית לרבי שכה צפה לה זמן רב. אחד התלמידים אמר לרבי שרצונו ליזכות לתפור לרבי טלית מהבד. הרבי הסכים, ונתן לו את הבד. הלך התלמיד לביתו, קיפל את הבד כדי לחתך בו חור להכניס הצוואר בתוכו, ובטעות קפל את הטלית לא בצורה הנכונה, וחתך חור כפול מהצריך, וזכה פגם את הבד שאינו שווה עוד לעשותו טלית קטן. נבהל התלמיד ונדדעזע מהקפדת רבו שכל כך טרח ויגע עד שהשיג בד מארץ ישראל ולבסוף כך עולל לרבו צער כזה. בא התלמיד לרבו בפחד גדול לספר לו את אשר אירע. ענה לו הרבי: מה אתה מפחד, הרי צריך לעשות שני חורים בטלית, אחד כנהוג, ואחד כדי לנסותני אם אכעס או לא....

בידידות ניר עמלס

משרד הבריאות: כולם להיכנס לבידוד יש מגפה בחוץ
פיקוד העורף: כולם לצאת מהבתים יש רעידת אדמה

אנשים שהולכים עם מסיכה אבל מורידים אותה כשהם מדברים איבדתם את הפאנטה כנסו כנסו לבית

אני כלכך עצלן שכשאני אומר שלום לאנשים אני לא מנופף, אני מרים את הגבות

קיבלתי עכשיו הודעה ממשרד הבריאות שנחשפתי לאדם בריא

אני מני 11 שנים במפעל הפיס. בשבוע שעבר זכיתי סוף סוף ב50 שח. אבל נשארתי אותו בן אדם. לא נתתי לזכיה לשנות אותי!

אחד שמע שהלילה בירושלים 0 מעלות. אמר - יופי לא חם לא קר

ראיתי עכשיו בכותל בחור שותה קולה בכוס חד פעמית,

מסכן הבחור, כל הקבצים נדבקו אליו...

משרד הבריאות: מחוסנים הרגישו את רעידת האדמה בצורה יותר קלה

מי שעדיין לא חלה בקורונה בדאי שיבדוק את המזוזות

פה לא זורקים משהו רק בגלל שהוא נשבר!

למה להציץ בעלון של חבר

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה

367korona@gmail.com

החוכשה שלי בדמיון במציאות

מה נכנס למכונה

כשאתה קם בבוקר ומבין שאתה עדיין לא מלינר

מיום חמישי הבא יחולקו לתלמידים ערכות אנטיגן ביתיות לבדיקות קורונה. ולהורים יחולקו ערכות פוליאגרף ביתיות לבדיקות שקרנים.

עדכון לגבי הנחיית משרד הבריאות ומשרד החינוך
ההנחיות של אתמול - לא תקפות. היום יש הנחיות חדשות - שיתעדכנו מחר. מחר בערב יעדכנו הנחיות למחרתיים ומחרתיים יחזרו להנחיות של אתמול. ממחר חשוב להיצמד להנחיות של שלשום כדי שדע מה לעשות מחרתיים!
לא לסבך סתם! הכל ברור!
מי שלא הבין את ההנחיות של היום - שיחכה למחר, הם יעדכנו למחרתיים ולאחר מכן מקווים שיחזרו להנחיות של אתמול. סבלנות.
בריאות!

מהפעילות לא נחים לרגע

אבות ובנים תהלים מלל ליל שישי אירגון מתמידים

למוד מוצ"ש מלל שישי עלון באלפי עותקים סדר לימוד שבת

שיעורי רבנים שיעור עין יעקב

ישיבת בין הזמנים

שיעור בעלי בתים פעילויות לילדים

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

בזכות הזהירות בקדשת שביעית ואלה המשפטים... כי תקנה עבד עברי איזו עברה עבר אותו יהודי שנמכר לעבד? במקום שאדם יהיה משעבד לבוֹרא עולם, הוא משעבד את עצמו מרצון ומדעת להבלי העולם הזה. השעבוד והרדיפה אחר הפמון גורמים לו לעשות דברים אסורים. לא אכפת לו שהפמון יגיע אליו באסור, העקר שיגיע...

נקח, למשל, את אסור סחורה בפרות שביעית. נאמר בתורה (ויקרא כה, ו) "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה". דרשו חז"ל (בכורות יב ע"ב): "לאכלה ולא לסחורה". התורה אוסרת לסחור בפרות שביעית או להפסידם. היא גם אוסרת למכרם לנכרי או להוציאם מחוץ לארץ ישראל. יש לירקן פרות שביעית, הוא חושב בלבו: איך אני יכול להרשות לעצמי לומר על הרוחיים ממכירתם? הוא לא עומד בנסיון וסוחר בהם, העקר להרויח כמה שקלים. הוא חושב שהוא הרויח... ואינו יודע שלא יראה ברכה בכסף שהגיע אליו באסור.

לעמת זאת, מי שמקפיד על אסור סחורה בפרות שביעית ומוכן להפסיד ממון רב, ובלבד שלא לעבר על אסור תורה - מבטח לו שיראה ברכה בממונו ולא יאנה לו כל רע. ידוע המעשה בעובדת הנה שעבדה בבית מורנו ורבונו רבי עובדיה יוסף זצ"ל. יום אחד היא הודיעה לרבנית שבכונתה לסים את עבודתה ולשוב לארץ מולדתה. היא נפרדה לשלום מהרבנית ויצאה. הרבנית הודתה לה, ובהפרת טובה נתנה לה תפוח מתוך סלסלת התפוחים שהיתה מנחת על השלחן. "קחי צידה לדרך", אמרה לה.

ויהי אף יצא ויצא ויצא הצדיק. הודיעה לו הרבנית שהעובדת הנה סיימה את עבודתה. שאל מרן: "נתת לה משהו?". "כן", השיבה הרבנית. "נתתי לה תפוח מתוך סלסלת התפוחים שמנחת על השלחן". נזעק מרן: "אוי ואבוי! התפוח קדוש בקדשת שביעית, אסור היה לתת לה אותו". מהרה הרבנית לתחנת האוטובוס. העובדת הנה עמדה שם, והכתה לאוטובוס. "בבקשה, תחזירי לי...". אמרה הרבנית. הרבנית לא הספיקה לסים את המשפט, והעוזרת החזירה וגמגמה: "בסדר בסדר. אכל בבקשה, אל תעשי מזה ענין...".

העובדת הנה פתחה את מזוניתה והחלה להוציא משם שלל תבשילי זקב ויהלומים, והביאה אותם לרבנית. מסתבר שבמשך השנים נהגה אותה גויה להעלים תבשילים מביתו של מרן ולהחביאם בדירתה. קצת היא התכוננה לשוב לארץ מולדתה, ובאמתחתה השלל היקר. כשראתה את הרבנית רצה לעברה ודורשת ממנה "תחזירי לי", היא היתה בטוחה שהרבנית גלתה את דבר הגנבה. היא נאלצה להודות במעשה, ולהחזיר את השלל לבעליו. תוך שהיא מתחננת על נפשה: "בבקשה, אל תעשי מזה ענין...". ומה גרם לכך? מה הציל את הרכוש של מרן ושל הרבנית?

אותו תפוח של שביעית שמרן ונהר בקדשתו. "לא יאנה לצדיק כל און".

שבת שלום ולמבורק!

אנשים טובים באמצע הדרך

תרופות מצילות

- נכנסתי לחנות לחנות הפארם, לידי עמדו שתי מבוגרים שבאו לרכוש תרופות. בסיום הקנייה הגבר הגיש את האשראי למוכר, אבל אני רואה איך פניו של הרוקח מאבדות את החיוך. ברגע שהוא ניסה להעביר את האשראי וקיבל סירוב, הוא ניסה עוד פעם. בפעם השנייה הוא ביקש שימתין שנייה ונכנס לחדר האחורי, שמשם יצא בעל הבית הוא ניגש לקופה, ראיתי שהוא מעביר כרטיס אחר התשלום עובר והוא חוזר חזרה לחדר שלו. האיש שאל זה עבר? והרוקח ענה בחיוב כשהוא משפיל מבט.
- קראתי ליוסף בעל הבית, ושאלתי אותו מה בדיוק קרא פה? והוא ענה לי: "כשמדובר על תרופות מצילות חיים, ולאדם שצריך אין יכולת לקנות תרופות מכספו, אני מעביר את הכרטיס שלי ונותן לו". יצאתי משם וכולי דמעות, יש אנשים טובים בעם שלנו...

יש לכם סיפורים על אנשים או מעשים טובים שלחו לנו ונפרסם 367korona@gmail.com

ראיון עבודה בהום סנטר..
מראיין: למה אתה חושב שאתה מתאים לעבוד אצלנו?
מועמד: זאת לא המחלקה שלי תשאל שם
מראיין: נהדר! מתי אתה יכול להתחיל לעבוד?
מועמד: זאת לא המחלקה שלי תשאל שם
מראיין: מ-י-ש-ה-ו עומד להיות פה מטאור...

מדהים אותי איך סומכים עלינו להעביר לבד 1000 מוצרים בקופות העצמיות אבל מספיק שאתה רוצה לבטל מוצר אחד וצריך שיגיע מנכ"ל הרשת כדי לאשר את הביטול עם הכרטיס שלו.

מישהו יודע איך אני משיג את העלון?

סניף בית שמש
 בית מדרש המרכזי רחוב ריש לקיש 34
 תהלים שבת 14:30
 אבות ובנים 15:25
 מתמידים יום חול 18:20

סניף ירושלים
 בית כנסת שמואל הנביא
 רחוב שמואל הנביא 55
 תהלים שבת 13:15
 אבות ובנים פרשת 14:45
 מתמידים יום חול 17:50-18:35

ניתן להשיג את העלון בימי רביעי-חמישי בישיבת "אור החיים" רחוב עזרא 1 ירושלים בית כנסת "שמואל הנביא" רחוב שמואל הנביא 55 (מול דושינסקי) בעלות 1 ש"ח

הגוזלים שלכם
פורשים כנף
ומתעופפים להם
מהקן, יוצאים
לדרך ארוכה...

הזמנות לחתונה מדפיסים בגרפומט

מגוון גדול
של סוגי ניירות

ניתן לקבל
קטלוג הזמנות
למייל

הדפסת
200 הזמנות
לכלה, חינם

60 אגו' להזמנה

הדפסה בשחור
או אפור, מינימום
1000 יחידות,
לא כולל עיצוב

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה